

THE LIVELY POURTRAITURE of CHARLES
THE I. KING OF GREAT BRITAIN FRANCE
& IRELAND DEFENDER OF THE FAITH &c.

Tacit. Hist. Lib. I. *Alii diutius imperium tenuerunt;
Nemo tam fortiter reliquit.*

THE LIVELY POURTRAITURE of CHARLES
THE I. KING OF GREAT BRITAIN FRANCE
& IRELAND DEFENDER OF THE FAITH &c.

Tacit. Hist. Lib. I. *Alii diutius imperium tenuerunt;
Nemo tam fortiter reliquit.*

E L E N C H I
M O T U U M Nuperrum
In A N G L I A

P A R S P R I M A ;

Simul ac
J U R I S R E G I I & P a r l a m e n t a r i i
B r e v i s E n a r r a t i o ,

A b A U T H O R E
G E O R G I O B A T E O , M . D .
R e g i æ M a j e s t a t i s P r o t o m e d i c o ,
& C o l l e g i i L o n d i n e n s i s S o c i o ,

R e c o g n i t a & A u c t a

Æ r æ C h r i s t i a n æ A n n o 1663.

L O N D I N I ,
T y p i s J . F l e s h e r . P r o s t a t v e n a l i s a p u d
R . R o y s t o n S . R e g i æ M a j e s t a t i s
B i b l i o p o l a m . 1663.

AUGUSTISSIMO
CAROLO SECUNDO,
*Magnæ Britanniae,
Franciæ & Hiberniæ*
REGI.

Serenissime Regum,

E*O impudentiæ à nuperis Per-*
duellibus deventum erat,
ut non satis habuerint atrocissima
perpetrare scelera, ni & Flagi-
tia Virtutum specie Orbi obtrude-
rent, & immane Regicidium,
quasi bono publico, juben-
te populo, & secundum Patri-
as Leges peractum venditarent.
Nec eo in negotio (quà Emissariis

Epistola Dedicatoria.

*in omnes Provincias & Regna
amandatis, quâ conductitiis scri-
pturientium calamis) leves pro-
gressus fecerant: dum inter tot
Probos juxta & Doctos quorum
intererat, (quasi plerique malorum
atrocitate obstupescerent) pauci
remoram injecerint. Horum Ta-
curnitatis, & Illorum Scelerum
impatiens, Ipse Apologiam
sermone vernaculo scriptam è tene-
bris submisit, quâ apud Indige-
nas convitia diluere conabar quæ
Rebelles evulgato programme
Parricidio proludentes. Serenif-
simæ Majestati inusserant: &
post perpetratum Scelus, Hoc
quale-*

Epistola Dedicatoria.

*qualecunque Opusculum edidi,
quod apud Exteros veritatem e-
lucidando, hominum Propudiis
Personam detraberet. Utrumque
tristissimis in temporibus (quan-
do verum profari, vel Majestati
præstare fidem, Perduellionis cri-
men erat) sine Patre, sine Patro-
no in publicum emanavit. Jam
verò jubare Solis Vestri propin-
quiore refocillatus, auctior Elen-
chus cum Authore in scenam
prodire gestiens, pro tribunali
Majestatis sese sistit, & veniam
precatur quòd Tua tempora tam
tenuis Strena moretur: quam si in-
dulgere digneris, meditatur Au-
thor*

Epistola Dedicatoria.

thor parili historiola Tue Ma-
jestatis premere vestigia per
Stupendos Providentiæ Mæ-
andros, quibus, perruptis obstaculis
quibuscunque, citra sanguinem ad
avita Regna & Anglici Im-
perii culmen Divina benefi-
centia Tuam Majestatem e-
vexit, quæ diu Te servet incolu-
mem, Christiani Decus Or-
bis, & humani generis Delici-
as: ita Numen obtestatur

Majestatis Vestræ

Subditorum & Servorum

humillimus

GEORG. BATEUS,

Lectori.

IN isto qualicunque opusculo ea praelibavi quæ *Regis, Senatus, Populique Fura* quasi *Imperii fines* inter se dirimant; ut *Fura Factis* conferendo, possis *Lector* idem & *Arbiter* nostris interesse diffidiis. Dein *Motuum Causas, Incrementa, Finemque*, (si futuræ Calamitatis gradum sic appellare liceat) atque *Regicidium*, summas tamen horum apices, & quasi *Iliada* nostram brevi in membrana perstringendo, descripsi.

De bellicis tamen consultò mentionem intermisi, nè ulceribus propriis refricandis diutius immorarer; nè insuper studio partium in perversum abriperer; præsertim verò nè multifaria, & diversis in locis simul gesta, vel manca memorari opus foret, vel libro non uno contineri.

In utrisque loquor, non modò ex *Fide*, sed ex familiari rerum *Consuetudine*. *Illis* attestantur *Archiva, Rotulaque Parliamentaria, & Optima Jurisconsultorum monumenta*. *Hac* quò melius perspicerem, in proscenium & post siparium sæpe admissus sum. *Eadem* quin verè referam nulla impedit animi ægritudo, vel *Horum* gratia, vel *Illorum* odium.

Solo-

Lectori.

Soloniana legi obnoxius esse malui, quàm Civilibus incendiis frigidam suffundere.

Sub hujus *Tragædia* finem, rerum atrocitate motus concepit flammæ Animus & incaluit Calamus; sed intra veritatis metas religiosè se continuit, & scelera Authoris-que nefarios mitiore stylo quàm par erat perstrinxit.

Tractatulum hunc plus quàm duodecim antea actis annis in publicum exposui, ut *Alios*, quibus plus Otii & Peritiæ in Civilibus suppetebat, ad justam historiam adornandam excitarem, & interim *Exterorum* Siti Nostratia cognoscendi parumper satisfacerem. In quibus, an quid præstiterim, penes alios judicium esto. Id certè, serenâ fronte & ambabus ulnis plurimos Ingeniosos juxta & Doctos excepisse, scio. Et Horum gratiâ de novo Auctior in scenam prodiit *Primæ partis Elenchi* titulo, præcurrrens stupendis rerum Conversionibus in *Angliâ*, quas *Secundæ parte* brevi propalare calamus aggreditur.

GEORGII BATEI,

M. D.

Liv. Hist. lib. 3.

SED nondum hæc quæ nunc tenet Sculum Negligentia Deum venerat, nec interpretando sibi quisque iusjurandum & Leges aptas faciebat, sed suos potiùs mores ad ea accommodabat.

Virg.

—Rege incolumi mens omnibus una est:
Amisso rupere fidem, constructaque mella
Diripuerè Ipsa, & crates solvère favorum.

Proph. Hoseæ cap. 10. v. 3, 4.

Certè mox dicturi sunt, Non est Rex nobis, quia non timuimus Jehovam. Rex igitur quid nobis prodesset?

Loquuntur verba dejerando, mendaciter feriendo Fædus: quapropter adducam contra ipsos quasi capita Serpentum maleficorum, Judicium mendaciorum supra terminos agrorum.

Jerem.

Jerem. cap. 12. v. 1, 2.

*Iustus es, Jehova, si contendere tecum
velim : veruntamen eloquar. Cur via
Improborum succedit ? cur tranquilli sunt
qui agunt perfidē ? Tu plantas eos & radi-
cantur : Pergunt & edunt fructum, quo-
rum in Ore propinquus es, sed longinquus à
Renibus eorum.*

Imprimatur. 6to Aprilis, 1663.

WILL. MORICE.

Elenchi

E L E N C H I

Motuum Nuperorum

In ANGLIA,

P A R S P R I M A.

ANGLIÆ Regnum non aliâ quàm Regis Autoritate ab ultima Annalium memoria fretum, (etsi in plura Regna, dicam, an *Castra*? divisum) non prius ab intestinis Motibus aut exterorum Incurſibus respirare potuit, quàm in tuius Monarchæ obsequium & clientelam concesserit.

*Fus Regis apud
Anglos,*

Ex eo; summâ in posterum auctoritate, annos ultra mille perpetuâ Regum serie regnatum est. Is subinde Populum incesſit unius Principis amor atque observantia, ut eum fore optimum & dignissimum Imperio facile existimaverit, qui sanguine Regem propius attingeret, nec alio quàm Natalium merito & hæreditario Successionis jure, placuit rerum summam nascenti, non ambient, deferre. Demortui statim in Solium, velut in Cunas, Regius quantumvis *Infans* transfertur. Hâc quasi immortalitate quadam Regnandi, jactitant serè Leges, Regem Angliâ nunquam intermori.

*penes unum
Monarcham quæ
nos ultra mille;*

*eumque hære-
ditarium,*

*et nunquam
intermorien-
tem;*

Quin legitimo Principi necdum inaugurato tenentur ex veteri instituto omnes omnino sub-

*Huic omnes
Fidelitatis sã-
cramenta tenen-*

Elenchi Motuum nuperorum

dicti duodecennes, fide peculiari (*Allegiantiam* Juristæ vocant) *Omni, Soli & Semper*, etiam astricti Juramento ; utque ad officium accederet geminata parendi religio, alterum adhuc

& *Suprematûs*.

Suprematûs Sacramentum Regi dicendum est.

Deprecari mihi hîc par est Lectoris fastidium, si, in ipso *Elenchi* limine, statim ducatur ad *Regis* (ut loquimur) *Prærogativas, Parlamenti Privilegia, Populi Libertates* ; Rem (vereor) nostratibus tædio futuram, verum Lectori (cui ista scribimus) peregrino, nec non Operi quod modò edimus, ferè necessariam : nec enim aliter, quæ aut à quibus violata sint *Jura*, vel integrè observata, constabit.

Regis Prærogativa seu *Insignia Majestatis* præcipua & *Regalia* Regi soli competunt. Ut omnes fundi & possessiones ab eo deriventur ; & ad eum redeant.

Primò, quantam in *Vitas & Fortunas* subditorum Rex potestatem habeat (& habet sanè plurimam) ex eo intelliges, quòd *Patrimonia Regi* accepta ferant, mediatè vel immediatè ; hoc est, *Feodali* sive *Fiduciario* Jure *Prædia* omnia & *Fundos* possideant, quotquot possident, *Regis* magis quàm fortunæ munere locupletati.

Regis proinde ad fiscum refluunt, tanquam ad Oceanum suum, *Opes*, quoties defecerit *Hæredum* series, aut possessores jure suo per *Feloniam, Homicidium, lasamve Majestatem* exciderint.

Pupillorum & Idiotarum curam habeat ;

Penès *Regem* (ut *Patria Pater* jure audiat) *Pupillorum & Idiotarum* cura omnis, ut & *Regis* in peculio eorum *Reditus*. Imò, per avitas *Leges*, eo inconsulto, hisce non est integrum sine gravi censura *Matrimonia* contrahere.

Moneta cudenda potentiam.

Ut porrò quid sit *Cæsari* tribuendum ex *Nummis* constaret, *Moneta* cudendæ materia, forma, modus, pretium denique, pro *Regis* arbitrio varientur.

Honores, Collegia & officia imperiis ;

A *Regio* *Diademate* *Honorum* omnes *Radis, Tituli*

Tituli omnes & Privilegia promanant, Collegia & Municipia constituuntur; *Admiralius, Cancellarius, Thesaurarius, Iudices Regni, Vicecomites, Eirenarcha*, non nisi *Regio* jussu munera capessunt; & *Regis* unius nomine *Formulas Mandatorum* omnes, *Brevia & Sententias* emittunt: neque eorum quisquam Magistratum prius init, quam *Regi* fidem juramenti Religione obstrinxerit; ne quid detrimenti capiat *Rex*, aut ne uspiam cessarent ipsi in *Provincia* graviter & fideliter administranda.

qua sunt administranda ejus solius nomine.

Nemini præterquam *Regi* competit *Pacis & Belli* rationes, *militarem* disciplinam, ad placitum & arbitrium suum, non ad *Legum* formulas, constituere, *Militiam* terræ marique ordinare; ut cui in excubiis usque agenti *Reipublicæ* tutandæ causâ, suppeteret unde internas posset *Seditiones* opprimere, externos *Insultus* amoliri. Hoc nomine penes eum est *Armilustrum* instituere, *Munitiones & Castella* (quibus maritimis *Propugnaculis* in alta pace non minùs quam *Mari* circumsepta est *Anglia*) nec non *Classem*, quoties opus est, instaurare & emittere; istis præficere *Præsides Gubernatoresque*. Imò *jus Gladii* ad eandem manum unice pertinet quâ *Sceptrum* est vibrandum: adeò ut *Arma* si fortè quis sumpserit *Regis* ipsius defendendi causâ, (*Regis* modò injussu) *lasa* sit *Majestatis* reus ab ipso officio, nec impunè laturus, nisi impetratâ postmodum *Regis* veniâ.

Bellicis in negotiis potestas;

Nec in *Ecclesiasticis* angustiores habet Imperii terminos quam in *Civilibus*: Ex eo enim quo, eliminato *Pontifice Romano*, intra *Regni* ambitum *Ecclesia* recepta est, & *Subditis* accenseri cœperunt diu reluctantes *Clerici*, tum demum *Rex* custos evasit utriusque *Tabulæ*, nec

In Ecclesiasticis pariter.

Elenchi Motuum nuperorum

dicti duodecennes, fide peculiari (*Allegiantiam* Juristæ vocant) *Omni, Soli & Semper*, etiam astricti Juramento; utque ad officium accederet geminata parendi religio, alterum adhuc
 & *Suprematûs*. *Suprematûs* Sacramentum Regi dicendum est.

Deprecari mihi hîc par est Lectoris fastidium, si, in ipso *Elenchi* limine, statim ducatur ad *Regis* (ut loquimur) *Prærogativas, Parlamenti Privilegia, Populi Libertates*; Rem (vereor) nostraribus tædio futuram, verum Lectori (cui ista scribimus) peregrino, nec non Operi quod modò edimus, ferè necessariam: nec enim aliter, quæ aut à quibus violata sint *Jura*, vel integrè observata, constabit.

Regis Prærogativa seu *Insignia Majestatis præcipua & Regalia* Regi soli competunt. Ut omnes fundi & possessiones ab eo deriventur; & ad eum redeant.

Primò, quantam in Vitas & Fortunas subditorum Rex potestatem habeat (& habet sanè plurimam) ex eo intelliges, quòd *Patrimonia Regi* accepta ferant, mediatè vel immediatè; hoc est, *Feodali* sive *Fiduciario* Jure *Prædia omnia & Fundos* possideant, quotquot possident, *Regis* magis quàm fortunæ munere locupletati.

Regis proinde ad fiscum refluunt, tanquam ad Oceanum suum, Opes, quoties defecerit *Hæredum series*, aut possessores jure suo per *Feloniam, Homicidium, lasamve Majestatem* exciderint.

Pupillorum & Idiotarum curam habeas;

Penès *Regem* (ut *Patria Pater* jure audiat) *Pupillorum & Idiotarum* cura omnis, ut & *Regis* in peculio eorum *Reditus*. Imò, per avitas *Leges*, eo inconsulto, hisce non est integrum sine gravi censura *Matrimonia* contrahere.

Monetæ cudenda potentiam.

Ut porrò quid sit *Cæsari*tribuendum ex Nummis constaret, *Monetæ* cudendæ materia, forma, modus, pretium denique, pro *Regis* arbitrio varientur.

Honores, Collegia & officia impertiat;

A *Regio* *Diademate* *Honorum* omnes *Radix, Tituli*

Tituli omnes & Privilegia promanant, Collegia & Municipia constituuntur; Admiralus, Cellarius, Thesaurarius, Iudices Regni, Vicecomites, Eirenarcha, non nisi Regio jussu munera capessunt; & Regis unius nomine Formulas Mandatorum omnes, Brevia & Sententias emittunt: neque eorum quisquam Magistratum prius init, quam Regi fidem juramenti Religione obstrinxerit; ne quid detrimenti capiat Rex, aut ne uspiam cessarent ipsi in Provincia gnauiter & fideliter administranda.

qua sunt administranda ejus solius nomine.

Nemini præterquam Regi competit Pacis & Belli rationes, militarem disciplinam, ad placitum & arbitrium suum, non ad Legum formulas, constituere, Militiam terræ marique ordinare; ut cui in excubiis usque agenti Reipublicæ tutandæ causâ, suppeteret unde internas posset Seditiones opprimere, externos Insultus amoliri. Hoc nomine penes eum est Armilustrium instituere, Munitiones & Castella (quibus maritimis Propugnaculis in alta pace non minus quam Mari circumsepta est Anglia) nec non Classem, quoties opus est, instaurare & emittere, istis præficere Præsides Gubernatorésque. Imò jus Gladii ad eandem manum unice pertinet quâ Sceptrum est vibrandum: adeò ut Arma si fortè quis sumpserit Regis ipsius defendendi causâ, (Regis modò injussu) læsa sit Majestatis reus ab ipso officio, nec impunè laturus, nisi impetratâ postmodum Regis veniâ.

Bellicis in negotiis potestas

Nec in Ecclesiasticis angustiores habet Imperii terminos quam in Civilibus: Ex eo enim quo, eliminato Pontifice Romano, intra Regni ambitum Ecclesia recepta est, & Subditis accenseri cœperunt diu reluctantes Clerici, tum demum Rex custos evasit utriusque Tabulæ, nec

In Ecclesiasticis pariter.

Elenchi Motuum nuperorum

minus in *Ecclesiasticis* quàm *Civilibus* supremus Dominus (ut semper extitit, ita denuò) agnitus est, Legibusque confirmatus quasi *Regni Pontifex*; in *Episcopis* promovendis, *Dignitatibus* conferendis, *ſejuniis* indicendis etiam, *Ceremoniis Ritibus*que Ecclesiæ præcipiendis (non tamen inconsultis hoc in negotio rerum Divinarum Mystis) sacrosanctam potestatem exercuit.

Legum rigorem moderatur,

& in non definitis statuit.

Conſiliarios suos eligit qui ſint à Sacris.

Pro Tribunali nunquam ſiſtendus qui Soliam conſcendit, ut quem lex affirmat mori non poſſe;

Tantum etiam in Leges ipsas (Legibus utcumque adstrictus) Imperium habet, ut nonnunquam ex æquo & bono Legum rigorem soleat temperare, delictorum gratiam facere, causisque Jure nullo definitis Jus dicere, & per se sententiam ferre. Postremo, (nihil hic temere, sed ex Jurisconsultorum fide omnia refero) in uno Rege comperias *Vitam, Caput & Autoritatem rerum omnium qua in Anglia geruntur.*

Quoniam tamen nec *Briarei* cujuspiam centimani, nec Solis instar esse potest, qui unico omnia perlustraret oculo, *Rex Anglia*; *Conſiliarios* quos, & quanto numero collibuerit, ex *Proceribus, Episcopis, Regni Judicibus*, & minorum Gentium *Nobilibus*, absque cujusquam invidia, onerum & curarum participes consuevit assumere.

Post hæc Augustissimi Imperii Insignia, istud quid esse dicam, non Patrium, imò nec humanum institutum, *Regem* Judicio ſiſti, ſcilicet ad *Regis Tribunal*, tum gladio plecti, quem ipse solus stringit; *Regem* (inquam) quem nè mori quidem poſſe Lex libentiſſimè prædicat? Hæc tantâ in *Regiam* Personam inhumanitate & tyrannide nihil opus est licentiam dominandi cõcerceri, quoniam quicquid in administranda rerum summa vel contra *Patriæ* Leges, vel minus ex Populi commodo gestum fuerit, id omne Ministris luendum rejicitur: Adeò ut non ab adulatione

latione, sed ab æquitate summa, fluxerit notum
Axioma apud nostrates, *Rex nunquam potest er-
rare, aut cuiquam injuriam facere* : Quippe in
Administros, inquam, & *Consiliarios*, (quorum
est admonere *Principem*, iniqua volenti denegare
operam, aut officio renunciare, potius quàm
contra *Leges* quicquam jubenti parere) tam
Culpa omnis quàm Pœna derivari & solet, &
debet.

Imò eâ sollicitudine salutis *Principis* prospici-
unt *Leges*, (utpote cujus sit *Leges* ipsas custodi-
re) ut vel *Heres* Regni proximus, quocunque,
dum privatus esset, crimine flagraverit, quocun-
que *Judicio* vel *Accusatione* implicitus fuerit, per
mortem tamen *Antecessoris* (quasi expiatione
quadam postliminiâ) omni pœnâ & reatu exi-
matur ; & solum ascendens, eo ipso absolvatur.
Illi qui regni habenas tenet id unum sufficit in
frænum, quòd *Deum ultorem expectet*.

Neque tamen pro libidine fas est *Regem* in
Anglia dominari, subditos expilare, aut suâ so-
lius Autoritate *Leges* condere vel abrogare. Sed
ex *Legum præscripto* ut ipsa absolutæ potestatis
decora administranda sunt, itâ & alia non levia
Regni Jura cum populo habet communia, quò
faciliùs subditorum obsequium conciliaret com-
municata *Regiminis* Autoritas.

Ad *Leges* quippe figendas refigendâsve, atque
ambiguïs fraudum laqueis expediendas interpre-
tando ; ad *Pecunias* extra ordinem (quoties res
postulat) exigendas, *Spurios natalibus* restitu-
endos, *Exteros Civium albo adscribendos*, posses-
sionum jura commutanda & herciscunda, *Cultum*
Divinum, à *Synodo* priùs ad *Dei Verbum* confor-
matum, sanctionibus corroborandum, *Ponderi-
bus & Mensuris* modum statuendum, & istius-

non errare, nec
cuiquam injuri-
am facere.
ut per Mini-
stros peccat, itâ
plectitur.

Heres Regni
per *Antecessoris*
mortem ipso sa-
cto liberatur ab
omni pœna &
culpa.

Nec tamen illi
fas est domina-
ri ad arbitri-
um.

Ad *Parlamenta*
qua *Jura* spe-
ctant.

Leges figere &
refigere.

Pecunias exi-
gere.

*Spurios natali-
bus* restituere.
*Cultum Divi-
num* omnibus
imponere.

*Ponderibus &
mensuris* pro-
ficere.

Elenchi Motuum nuperorum

modi; opus est (nè quid gravius ferre videretur citra suum consilium & operam populus) adjunctis *Parlamenti* suffragiis, quod supremum *Anglia* Forum est, & cum *Rege* post *Deum* quiddam hoc in orbe Omnipotens.

Quid Parliamentum Anglia.

Parlamentum est *Conventus Regni Ordinum* à *Rege* conscriptus ex *Episcopis*, *Proceribus*, & *Plebis Delegatis*, cujus *Rex* caput est; qui tamen in *Senaculis* vel *Curiis* (nostris *Domorum* appellatio placet) duabus, *Inferiore* & *Superiore*, (non loci, sed dignitatis ratione ita appellamus) sedes occupant. *Superius Senaculum* (quod *Domus Parium* audit) duo ordines implent, *Episcoporum*, & *Procerum*, qui *Duces* sunt, *Marchiones*, *Comites*, & *Barones*; assidentibus unà *Judicibus*, ad consilia, non ad suffragia, adscitis.

Hujus Superioris Confessus:

Inferior,

Inferius constituit (quod etiam *Domum Communium* nostrates appellant) tertius ordo, *Popularium* vel *Communium*, (ut vernaculo uti verbo liceat) qui electi sunt per singulos *Regni Comitatus Equites*, ex *Civitatibus* & *Municipiis* duo ut plurimum *Burgenses*, pro ratione atque usu loci, à commendationis fortis hominibus illuc cooperti, & pluribus suffragiis electi.

Dies lociſque à Rege designantur.

Dies lociſque Comitiorum à *Rege* indicitur; ab eodem prorogatur, in alium transfertur, & omnino pro ejus arbitrio definitur *Confessus*.

Per Rescripta convocantur.

Dynastis seu *Paribus* per *Rescripta*, ipsis viri-
tim distributa, & *Regiâ* manu subscripta, indicantur futura *Comitia*, quibus præcipiuntur adesse. Reliquis verò cujusque Comitatus sive *Provinciae* per *Vicecomitem* (ex *Cancellaria* *Rescripto* ad id recepto) notum fit, velle *Regem* intra certum diem *Equitum* & *Burgensium* supradictorum delectum agi, quem *Vicecomiti*

loco & tempore commodissimo fieri mandar.

Rescriptum Regis ad Dynastas seu Pares sic sonat; Carolus Dei gratiâ, &c. Reverendissimo in Christo Patri, &c. (si Episcopos compellet) Consanguineo nostro (si Duces, Marchiones vel Comites alloquatur) Dilecto & fideli nostro (si Barones.) Quia de advisamento Concilii nostri, pro quibusdam arduis & urgentibus negotiis, Nos, & Statum, & defensionem Regni nostri Anglia & Ecclesie Anglicane concernentibus, quoddam Parlamentum nostrum ad Westmonast. &c. teneri ordinavimus, & ibidem vobiscum & cum ceteris Pralatis, Magnatibus & Proceribus dicti Regni nostri Anglia colloquium habere & tractatum; vobis in fide & Dilectione (si ad Episcopos mittatur Rescriptum) per fidem & Allegiantiam (si ad Pares) quibus nobis tene-
mini firmiter injungendo mandamus, quod consideratis dictorum negotiorum arduitate & periculis imminentibus, cessante quacunque excusatione, die & loco dictis, personaliter intersitis Nobiscum cum ceteris Pralatis, Magnatibus & Proceribus, super dictis negotiis tractaturi, vestrumque Consilium impensuri; & hoc, sicut Nos & honorem nostrum, ac salutem Regni pradioti & Ecclesie sanctae, Expeditionemque dictorum negotiorum diligitis, nullatenus omittatis, (si ad Episcopos scribat) prae-monere Decanum & Capitulum Ecclesie vestrae totumque Clerum vestrae Diacepsos, quod idem Decanus & Archidiaconi in propriis personis, ac dictum Capitulum per unum, idemque Clerus per duos Procuratores idoneos, plenam & sufficientem potestatem ab ipsis Capitulo & Clero habentes, pradiotis die & loco personaliter intersint, ad consentiendum his quae tum ibidem de communi concilio Regni nostri

Vetus Rescripti
formula ad Dyn-
astas.

(Divinâ favente clementiâ) contigerit ordinari.
 Teste Me ipso, &c.

Ad Communes,
 seu Inferioris
 Confessûs Sena-
 tores.

Aliud Rescriptum ad Vicecomites & Præsides
 Civitatum, seu Municipiorum, conceptis hisee
 verbis ita se habet; Rex Vicecomiti salutem.
 Quia de advisamento & assensu Concilii nostri,
 &c. (progreditur ut superius) & ibidem cum
 Prælati, Magnatibus & Proceribus Regni nostri
 Colloquium habere & tractatum; Tibi præcipi-
 mus firmiter injungentes, quod factâ Proclama-
 tione in Comitatu tuo, postreceptionem hujus Brevis
 nostri, Parlamenti tenendi die & loco prædictis,
 duos Milites gladiis cinctos, magis idoneos &
 discretos Comitatus prædicti, & de qualibet Ci-
 vitate Comitatus illius duos Cives, & de quolibet
 Burgo duos Burghenses de discretioribus & magis
 sufficientibus, liberè & indifferenter per illos qui
 Electioni huic interfuerint, juxta formam Sta-
 tutorum inde edictorum & provisorum, eligi, &
 nomina eorundem Militum, Civium & Burghen-
 sium in quibusdam Indenturis inter te & illos qui
 hujusmodi Electioni interfuerint conficiendis, sive
 hujusmodi electi præsentis fuerint sive absentes,
 inseri, eosque ad dictum diem & locum venire
 facies: Ita quod iidem Milites plenam & suf-
 ficientem potestatem pro se & Communitate præ-
 dicti Comitatus, ac dicti Cives & Burghenses pro
 se & Communitatibus Civitatum & Burgorum
 prædictorum divisim ab ipsis habeant, ad facien-
 dum & consentiendum his quæ tum ibidem de com-
 muni Concilio Regni nostri (favente Deo) con-
 tingerit ordinari super negotiis antè dictis, ita nè
 pro defectu potestatis hujusmodi, seu propter im-
 providam Electionem Militum, Civium aut
 Burghensium prædictorum, prædicta negotia infecta
 mancant. Quovis modo volumus tamen quædam

nec aliquis alius Vicecomes dicti Regni nostri aliquo qualiter sit electus

His ritè ad Legum scrupulos peractis, ad Templum primò, deinde ad Comitiorum locum, indicto die convenitur, trabeato ordine & solenni incessu planè, qualis populo augeret auctoritatem. Rex eo tempore Superius Senaculum ingressus, (accitis etiam inferioris Subsellii Senatoribus) aut suis ipsius verbis auspicatus, aut Cancellarii ex ore exponit Convētūs istius graves Causas, ob quas eximiā prudentiā viros impensè consultos velit, quò rationes (quas habent dubiis in rebus certissimas) in commune conferant.

Modus conveniendi.

Rex exponit Causas Convētūs in superiori Senaculo.

His Regem Conciliis interesse deinceps (nisi quoties libuerit) nulla cōgit necessitas, præterquam in fine Sessionis, ut robur & vim Legum Decretis adjiciat.

Equites, Cives & Burgenses Confessus inferioris viritim evocantur nominibus à quodam ad eam Provinciam à Rege delegato, & singuli in Juramentum Allegiantiae adiguntur sub his verbis; *Fidem & veram Allegiantiam servabo Carolo Dei gratiā Anglia, &c. Regi, Heredibus Successoribusque suis; eum & illos defendam ad extremum virium, & vita & fortunarum cum dispendio, contra omnes conspirationes & conatus adversus Personam ejus, Coronam & Dignitatem.*

Senatores inferioris Confessus singuli Juramentum Regi præstant Allegiantiae,

Nè verò quisquam in excelsum Imperii consortium evectus & augustos cum Rege Confessus, se subditum obliviscatur, quò magis in officio contineatur, aliud adjicitur Juramentum Suprematūs, cujus notæ sunt hæ voces: *Ego A. B. conscientiā meā teste, profiteor atque denuncio Majestatem Regiam solam esse summam modera-*

& Suprematūs.

tricem

Elenchi Motuum nuperorum

tricem hujus Regni aliarumque Ditionum sibi subiectarum, nec non omnium tam personarum quam rerum, tam Ecclesiasticarum quam Civilium; adeoque nullum exterum, sive Principem, sive Pontificem, sive Statum, sive Potestatem, vel habere in hoc Regno, vel habere oportere ullam omnino Jurisdictionem, Potestatem, Celsitudinem, Praeminentiam, Autoritatem, vel Ecclesiasticam vel Civilem. Itaque palam ac aperte rejicio atque repudio quascunque peregrinas Jurisdictiones, Potestates, Celsitudines, Praeminentias & Autoritates; sancteque recipio me Regiae Majestati, ejusque Heredibus legitimisque Successoribus, debitam fidem & observantiam perpetuo praestitutum, & (quantum in me fuerit) propugnaturum & defensurum omnes & omnimodas Jurisdictiones, Privilegia, Praeminentias & Autoritates quascunque, vel concessas vel commendatas Regiae Majestati, ejusque Heredibus & Successoribus, vel Imperiali hujus Regni Diademati conjunctas & annexas, &c. Spondeo insuper non credere me Papam vel ullam aliam Potestatem posse de jure Regem deicere, vel ab Obligatione istius Juramenti me absolvere.

Oratorem eligunt, quem comitantur ad Regem, supplicaturi ut ratam habeat Electionem,

neque liberè loquentibus succenseat.

Sic obstrictis ad officium inter novi Honoris auspicia animis, Orator à Rege primò designatus, mox *Senaculi inferioris* calculis eligitur, quem comitantur ad Regem omnes, petitum ut ratam habeat ipsorum Electionem; quam ei Rex alacriter indulget: quo factò, gratias Orator suo & totius Domus inferioris nomine agit, supplicatque ut inferioris Confessus Privilegiis uti, & libertate differendi bona cum venia liceat; si quisquam sententiam in quacunque re disceptanda vehementius dixerit, Regia Majestas id ipsum

ipsum non ægrè ferre, nec propterea succensere velit; ut ad *Regiam* Majestatem pateat accessus & ad Curiam superiorem, quoties res postulaverit, Quâ veniâ datâ, dimittuntur.

Huic tam Augustæ Curix cuicunque supplicanti olim patebat aditus, modò intra sex primos dies ab inchoato confessu supplicationem obtulerit, idque per manus Delegatorum à superiori Confessu; utpote ad quos spectaret probare quas dignas reputarent Parlamentario conspectu, levidensiores verò rejicere & seditiosas.

Integrum est utrique Confessui de Rebus à Rege propositis, vel de Legibus condendis abrogandisve, &c. differere & statuere, scriptis mandare, ità ut quicquid ratum habuerit, alteri invicem per nuncios transmittendum sit: De quo habitâ disceptatione, si suffragiis adjectis eidem sententiæ accesserit consensus, in Scripti Capite notatur hâc inter *Proceres* formulâ, *Les Seigneurs ont assentes*; inter Populares istâ, *Les Communes ont assentes*. Sin in diversum abeant, uterque non rarò Confessus in unum coit, aut ex his Selecti præcipui viri, qui sermones conferant loco ad conventum accommo, quem *Cameram* appellant *depictam*; in qua stantes *Communes*, & nudatis capitibus, *Proceres* pileis tectos & sedentes excipiunt grandi cultu, atque ibidem utrorumque exponuntur sententiæ: quas si discrepare contigerit, (sicut accidere interdum solet) in nihilum res abit; si verò in unum convenerint, ad *Regem* res deferitur: quam si probaverit & ille, scribit *Le Roy le veut*, quo, veluti animâ corpori infusâ, vitam accipit, atque in Legem numeris omnibus absolutam transit, mox populo promulgandam. Ubi verò

Supplicantibus quibuscunque indulgetur accessus, sed Delegatis intermediariis.

Modus disceptandi, & communicandi sententias inter utrumque Confessum.

Regio consensu Placita sanciuntur ut fiant Leges;

Rex

vel repudiantur. Rex oblata sibi comprobare noluerit, scribere in summo paginæ solet, *Le Roy s'avisera*: interdum disertim negat: quæ propterea ut penitus abjecta & abolita reputantur.

*Ecclesiastica
Rex Synodo
tractanda com-
mittit,*

*quæ Decanis,
Archi-diaconis,
& Delegatis à
toto Clero con-
sistitur.*

*Horum Consulta
non obtrudun-
tur Secularibus
observanda sine
Regis & Parla-
menti consensu.*

*Privilegia &
jura superioris
Confessûs.*

Res verò Sacras (quæ *Regias* propius exigunt curas) Rex haud temere *Comitiis* permittit, sed *Synodis* tractandas, nisi forsan ut *Senatoria* ab Autoritate Legum vim habeant, quam à Divina veritate satîs assequi non possunt.

Decani, Archi-diaconi, Procuratores pro Capitulis, ut & pro qualibet *Diœcesi* duo, *illi Præbendariorum*, *hi Curionum* suffragiis delegati, de hisce disceptaturi conveniunt in loco designato; ubi *Prolocutore* prius electo, de Religionis apicibus, de Ceremoniis aliisque ad *Ecclesiam* spectantibus, ut & impositionibus erogandis *Cleri* nomine statuunt: quorum tamen Consulta Secularibus obtrudi novissima tempora Legum Autoritate non patiuntur, donec (ut suprâ dictum) *Confessus* utriusque & *Regio assensu* comprobata fuerint. Adeo severe cautum est à *Regibus*, nè Civiles manus negotiis istis injicerentur, ut Reginam *Elisabetham* Annales nostri memorent cum Senatu pluribus expostulâsse, quod Jejunium ipsâ inconsultâ indixissent; nec in gratiam eos, nisi impetratâ veniâ, rediisse.

Habet sua *Confessus* uterque (ut ad Autoritatem Senatoriam revertamur) singularia seorsim Privilegia. Ad *Superiorem* spectat, non consilia tantum ferre, Legibusque condendis navare operam, sed & judicandi potestas; adeoque Juramenta exigendi (causis præsertim in gravioribus, utpote in corruptela Judicum & magistratum, & in ultimis provocationibus:) quæ tamen ad examen revocare, præter fas jûsque esse

esse dicunt Jurisperiti, sine Regio permissu & diplomate; idque receptum est non fieri nisi assidentibus Legum Judicibus.

Domus Communium Supplicandi & Rogandi *Inferioris.* Juris privilegia, aut etiam Actoris partes; nunquam Judicis munus sibi vendicavit, præterquam intra suos parietes, & in Collegas ejusdem Confessus, idque non ultra incarcerationis aut multæ pœnam. Tantum aberat per avitas consuetudines à sententia ferenda (nè dicam Capitali) nomine populi vel in infimum servulum, ut quemquam adigendi in Juramentum nunquam sibi quicquam Juris arrogârit. Etiam Statutum in Rotulis exstat, quo humiliter domo Communium supplicante, quandoquidem Judicium Parlamentarium pertinet ad Regem, & Dynastas, non verò ad Communes, nisi ex indulto Regis in eorum gratiam, placeat Regia Majestati nè teneantur contra consuetudines Judicium ferre; illos Rex ab eo onere subinde liberos esse jubet, atque judicandi Parlamentariam potestatem ad Regem solum Procerumque domum in posterum spectaturam, præter id unum, in Statutis condendis, aut Subsidiis erogandis & censu agendo, nisi sicubi Regia Majestati visum fuerit, peculiare eorum consilium vel assensum requirere ad expedienda negotia Regno in commune profutura.

Imò siqua dubitatio vel controversia circa Electionem Senatorum Confessus inferioris mota fuisset, non per collegas in propria Curia, sed in Confessu superiore, vel per Judices in Cancellaria determinatum iri, mos olim erat. Etiam si quis horum discessisset à Comitibus, non impetrarâ prius Regis & utriusque Senatûs veniâ, sistebatur ad Regii Concilii Tribunal, vel Regia Subsellia, neglecti officii pœnas luiturus. Nequaquam autem

King's Bench.

tem ad proprii Senaculi arbitrium plectebatur. Hoc amplius (ut ad Privilegia redeat Oratio) *Confessui inferiori* peculiare est, ut de Pecuniis irrogandis à populo ipse primùm disceperet statuâtque.

Unde mirabile existit *Monarchia* nostræ temperamentum, quo *Regi*, *Senatui*, *Populo*que in rebus administrandis suæ sint propriæ partes, ità tamen refractæ & probè castigatæ, ut peculiarem cujusque opem, non utique perniciem, sentiat *Respublica*. *Regis* enim *Prærogativa* omnis quâ summum imperium, quâ gladium sibi vendicat, eò respicit, ut satis adsit illi virium quibus Leges vindicet à *Magnatum* factionibus & *Populi* tumultibus. Dum interim *Magnates*, eâ quâ pollent judicandi Legesque ferendi præcipuâ autoritate, hinc *Regis* (siqua æstuaverit) Tyrannidi, indè Plebi tumultuanti obicem ponant. Nec minùs *Populus*, ex ista quemvis inculcandi, pecuniâsque irrogandi vel negandi facultate, abunde habet, unde *Magnatum* & Procerum qui sunt à Consiliis Sacris licentiam coerceat, grassantique in publicum *Principi* nervos interdicat.

Legum providentia quâ liberari & absque metu disceptant Senatores.

Severè Legibus cautum est, nè quid per metum aut insolentiam improborum, ferendi suffragiorum aut disceptandi libertati decederet; siquidem gravissima sub poena interdictum, nè *Senatores* ipsi, privatis armis vel apertis induti, *Senatum* accedant, neu quis alius per aream vel ipsa *Comitiorum* confinia deambulator, gladio accinctus vel alio quocunque telo armatus, terrorem circumferat, aut loci reverentiam imminutum eat. Imò *Senatores Parlamenti*, ut & servos horum necessarios, durante *Parlamento*, à *Lictorum* comprehensione, aut quacunque vi

ob æs alienum aut leviora delicta, eximi consue-
tum fuit : *Homicidii* tamen, *fracta pacis* vel *Felonia* reos, nullum liberet ab ordinario *Justitiæ*
processu *Parlamenti Privilegium*.

Si per imprudentiam Magistratûs aut Licto-
rum contingat è *Senatoribus* eorûmve famulis
comprehendi quempiam, non nisi Rescripto
(causâ prius prolata) ex *Cancellaria* Legibus
nostris liberari potuit.

Tantopere intra *Modestiar* cancellos contine-
re sese assuevit olim uterque *Confessus*, ut si-
quis inconsideratius in receptas consuetudines
peccasset, vel protervius de *Rege* locutus fuisset,
non nisi condignâ culpæ pœnâ delictum expia-
ret, pœnas propriâ reposcente Collegarum
Curiâ.

Rarò etiam *Reges*, nec nisi graves ob causas,
quicquam commiserunt quod tam augusto *Con-*
fessui crearet offensam. Evenit tamen ut *Cle-*
mentissimi Principes nimium lacepsiti universum
Senatum reprehensionibus perstrinxerint ; *Se-*
natorum nonnullos aliquando coram *Regni* Ju-
dicibus sistendos, ad pœnam postulaverint ; a-
lios quandoque Carcere, Pecuniâ, Morte, pro
delicti gravitate mulctârint.

His moribus antiquis virisq; stetit *Res An-*
glicana & effloruit per multa retro secula, domi
felix, gloriosa foris ; donec nimia felicitas (ut
sunt res mortalium) Luxum & vitiorum illuvi-
em invexerit, Fastum item, Ambitionem, & Di-
vinorum Humanorûmque contemptum : unde
libido magna incessest mutuâ æmulatione & in-
vidiâ aliena rapere, & *Regem, Religionem, Leges*
potius proterere quàm observare ; nova anhe-
lare potius quæcunque quàm optimè constitutis
acquiescere.

Modestia Sena-
tûs.

Quo honore
Senatum prose-
qui Reges con-
sueverunt.

Datâ tamen oc-
cassione in ordi-
nem redigunt.

Felicitas regni
sub hoc regimi-
ne.

Nuper

*Initia motus à
Senatibus
quibusdam in
Domo Commu-
nium quanam
fuerint.*

Nuper malè-sani homines (& perpauci primò illi) qui se insinuârunt inferiori Confessui, rerum novandarum cupidi, artifices accendendis offensionibus egregii, Populi jactare Libertates & jura, *Parlamentorum* potestatem, inaudita ante hoc sibi Privilegia arrogare, miscere se negotiis, satagere etiam ubi nihil intererat, curis sese implicare quibus impares erant, debacchari insolentiùs tandem & invehere in *Regiam* potentiam, *Portoria & Vectigalia* maritima (quibus antè *Reges* continuâ usucapione gaudebant) in jus & litem vocare, *Regi* denique vetare solvenda, imò *Oratori* suo vim inferre vel intra ipsos inferioris *Senaculi* parietes, avitam modestiam omnémque *Regia Majestatis* reverentiam, sacratissimas *Regni* Consuetudines & *Comitiarum* Privilegia conspuere & proculcare.

*Hinc mutua
suspiciones in-
ter Regem &
Parlamentum.
Unde Parla-
menta solvun-
tur.*

Hinc mutuae similitudines, hinc suspiciones *Regem Parlamentis Libertatibus* insidiari, *Comitia Regia Majestati* derogatura. Horum causâ *Rex* uni & alteri *Parlamento* ocyùs quàm multorum expeterent vota finem imponit, (neque tamen præter Majorum Exempla) quorundam petulantiam per carcerem retusâ; aliquandiu post nova indicare Comitiam renuens, quò spiritus isti defervescerent, modestiamque in posterum & gravitatem majorem ad gravissima Concilia afferrent.

*Unde nata est
ocasio Plebis
adversus Re-
gem irritanda.*

At hinc speciosiore captant ansum impigri & versutissimi homines fermentum suum per *Angliam* diffundendi, adeoque de *Religione actum esse, de Libertate publica conclamatum, Leges in summo periculo versari* passim clamitant; idque credulis & pronâ aure nova studia & potentiorum calumnias auscultantibus faciliè persuadere se sperant: *Regiam Majestatem* conviciis

viciis proscindunt, tanquam uxorium, imprudentem, Pontificiæ Religioni addictum, avarum, & si quod aliud occurrat nomen vulgo invisum, magna cum infamia jactitantes. Omnia ab eo optimo Consilio profecta sugillant, & in pessimum sensum detorquent; infortunia lapsusque mirum in modum exaggerant. & vel ipsâ ad-versante fortunâ iniquius exagitant.

Inter tot questus & vociferationes; si quæris quid solidi infortunii acciderit: Floret *Britannia* nusquam augustior; superba undique conflurgunt ædificia, publica, privata, ad spectaculum, ad luxum usque; Mercatura latior indies & quæstuosior jam promoverat patriæ fines in utramque *Indiam*, hoc uno infelix, quod cum opibus importaverit peregrina longè vitia; vigent insuper Artes in Academiis, in foris, in officinis, nusquam splendidiore cultu; ditescunt incolæ, nunquam superbiores, Justitia ex præscripto Legum administratur; nec re aut vitâ spoliatur quisquam nisi ex Judicio legitimo eorum quibus hæc debent esse charissima, duodecim virorum contribulium; *Regni* omnia momenta ita administrata, ut in bonum publicum conspirasse viderentur: nisi quod istam ex nimia hac felicitate natam insolentiam reprimere non possent; nisi etiam (quod utique non est dissimulandum) infelicitè foris nobis diu inexpertis alea belli cecidisset; & domi Taxationibus quibusdam (licet moderatis admodum, & quas Publica necessitas aut Legum non vanus obtentus cohonestaret) *Proprietatem & Jus subditorum* labefactatum iri quereretur Plebs irritata; severiores etiam (saltem pro temporis illius Hælyoniis diebus) incarcerationis auriumque mutilationis Pœnas, quas paucis (quatuor scilicet vel quin-

*Regni conditio
nihilominus flo-
rentissima.*

*Bellum tamen
foris infelicitè
geritur, Domi-
que Taxationes
imponuntur;*

*Seditiosi aliquot
puniantur;*

Ceremonia nova scrupulosos angunt.

Archiepiscopus Anglicanam Liturgiam Scotis imposuit, eos irritat:

quo pretextu, aliis verò de causis, tumultuantur.

que) Seditionis suspectis, si non compertis, *Camera Stellata* Judices irrogaverant, crimini verteret. Adde quòd *Curiarum Ecclesiasticarum* exundans jurisdictio & censura multorum commiserationem & iras commoverent. Indignantium præterea chorum auxerunt Scrupulosi quidam, qui Ceremonias inter cultus Divini ritus nuper inductas & *adiaphora*, in *Ecclesia*, *Præceptorum* instar, edictis juberi, *Papismi* subsecuturi prodromas suspicarentur.

His etiam accessit fervor *Archiepiscopi*, *Clerum* actionibus & injuriis *Laicorum* eximentis, & ad munia civilia promoventis, quæ res invidiam tam in seipsum quàm Ecclesiasticos cumulatè derivavit: nec non Liturgiæ *Anglicanæ* librum & praxin in Ecclesiam *Scoticam* introducentis, (scopo quidem laudabili, ut sua ferebat opinio, ut tres finitimæ Nationes, unius *Regis* sub imperio, uno pariter conformi Cultu conjungerentur, intempestivè tamen atque importunè) quod nobis fusius quàm pro instituto enarrandum.

Tum enim prona in res novas *Scotia* stetit. Stomachabantur multi denegatos quos à *Rege* ambiebant titulos & honores: Alios urebat quòd certam (moderatam verò) decimarum partem (quas ab everlis Abbatiis minorenni adhuc *Rege Jacobo* obtinuerant à Corona) in stipendia *Curionum*, qui ex arbitrio Patronòrum (vilissimis certè Salariis) merebant, erogare cogerentur: Plures non concoquebant quòd Prærogativas & in Feodales suos despoticam auctoritatem (quam diu usurpaverant) *Regio Diademati* annectere juberentur.

Hi satius esse ducentes immunitatem sibi parare turbatâ Republicâ, quàm cedere potitis, illi popelli suffragiis, inter agendam seditionem,

Ducum

Ducum & Comitum titulis insigniri, quàm carere; arreptâ *Liturgia & Ceremoniarum* ansâ, Plebi insufflant Religionem Reformatam pessum abituram, introductâ Pontificiâ; indutisq; Armis, ac oppressis contrarium sentientibus, *Regimen* tam Civile quàm *Ecclesiasticum* pro suo ingenio refingunt.

Arma induunt: Regimen Civile & Ecclesiasticum innovant.

Rex monitis & mitioribus remediis recalitrantes vi & armis coercendos esse statuens, flore juventutis & Nobilitatis *Anglicana* stipatus (qui volones & propriis sumptibus subibant profecti-
onem) ad confinia movet: sed mitigatos Clementiâ & concessionibus potius habuit ad obsequium pertrahere, quàm armis subjugare; & pactis Articulis exercitum exauctoravit.

Rex contra movet.

Pactis articulis pacem init.

Postea *Scotis* diversos à genuinis Articulos obtrudentibus, nova dissidia & altercationes: quæ cum neq; *Delegatis* neq; internunciis nec rescriptis determinari potuissent, ex utraque parte de novo bellum adornatur.

Scotis articulos innovantibus, bellum de novo adornatur.

Regis ex parte, procurante *Straffordia* Comite, (*Hibernia* Prorege) conscribitur exercitus octo virorum millium cum stipendiis, idque *Parlamenti Hibernici* sub auspiciis. Ille denuo reversus in *Angliam*, hîc alteri exercitui instruendo navat operam.

Parlamentum indicitur in Anglia,

Parlamentum indicitur: ubi, cum malâ fide fungeretur Mandatis Aulicus quidam, (de industria, ut plurimi crediderunt, quò misceret omnia, & inter *Regem & Parlamentum* similitates augeret) duodecim Subsidia (sic nos Taxationis speciem vocamus) insolentiùs exigens, (cum sex inferior Confessus obtulisset) pro redimenda navali impositione, iræ concitantur & querelæ, quæ, turbatis temporibus, nè serperent ulterius, *Comitia* citius quàm expetebant multorum vota dirimuntur.

& irritatur.

Elenchi Motuum nuperorum

*Scoti privatim
confederatione
initâ cum Fa-
ctiosis Angli-
am invadunt.*

Scoti interim (quibus milites non adeò disper-
titi quin facile statim in exercitum cogerentur)
rerum opportunitatem edocti, & initâ per inter-
nuncios cum Factiosis conjuratione, supplicandi
Regis prætextu, inopinati (tusis aliquot copiis *Ti-
na* transitum prohibentibus) in *Angliam* impres-
sionem faciunt, & terrore longè latèque dissemi-
nato, captum *Novum-Castrum*, aliâq; oppida de-
fensionis imparata, novis aggeribus & præfidiis
communiunt.

*Pactis induciis
Parlamenti ju-
diciu expen-
diant.*

Hos quamvis *Regno* exturbare, conscripto
quem ducebat exercitu, in se *Straffordius* rece-
perit; maluit *Regum clementissimus* rei summam
Parlamento committere, quàm sine publico con-
sensu cædibus & sanguine *Regni* viscera pollue-
re. Pactis ergò induciis, per quas *Scotis* per-
missa commercii libertas, & stipendia exigendi
à *Provinciis* quibus incubabant copia, *Parla-
mentum* indictum est, cujus prudentiâ & fide ra-
dices & fibras omnes simultatis eradicatas iri
sperabatur.

*Parlamentum
convenit.
In eo Factiosi,*

*qui gravamina
reformandi
prætextu,*

*Regimen tum
Civile tum Ec-
clesiasticum re-
fingere nitun-
tur :
quibus gradi-
bus.*

Convocatis *Ordinibus*, *Factiosi* (qui plures sese
in *Senaculum* inferius insinuaverant) jam *Scoto-
rum* patrocínio & temporibus turbatis freti,
partibus suis gnæviter incumbunt; Gravamina,
tum publica tum privata, in medium adducunt;
Crimina Anlicis & Magistratui objiciunt; Op-
probria in ipsum *Regem* obliquè jactant; omni-
bus tanquam è præscripto Rhetorum exaggeratis.
Horum reformandi prætextu, interversio Re-
gimine tam Civili quàm Ecclesiastico; novum
continuò refingere (*Scotorum* ad Exemplar) ad-
nituntur; idque hisce gradibus: Si fortè *Regem*,
fidissimorum Consiliis & obsequio orbatum,
Criminibus objectis & Opprobriis invisum Po-
pulo factum autoritate & potentiâ exuerent;
sele

fese dein in Munia publica & Armorum potestatem ingererent; tum, pro imperio, Regi Populô- que jura darent.

Perduellionis actersuntur *Straffordia Comes*, *Accusantur multi;*
Archiepiscopus Cantuariensis, tam *Anglis* quàm *Straffordix*
Scotis in utraque causa actoribus. In *Straffordii* Comes, *Archie-*
 caput etiam ab *Hibernia* (unde amplissima Crimi-
 nationis materia captaretur) cùm *Testes*
 tum *Actores* concientur. Dum enim *Proregis*
 illius *Regni* munere fungeretur, Incolarum indi-
 gnationem Severitate (etsi non semper ad Legum
 scrupulos conformi, attamen Utilitati publicæ
 necessariâ) commoverat; quâ *Hibernos* ab in-
 nata & avita barbarie revocatos, frugi facere,
 moribus humanis & cultu civili imbuere, necnon
 ad *Anglorum* Consuetudines & instituta assue-
 facere nitebatur. Unde brevi spatio factum est,
 ut inter invitos & recalcitrantes institutis Ar-
 tificiis, Agriculturâ & Commercio, ampliùs
 quàm antea actis omnibus seculis florere, & jam
 vectigalia in *Angliâ* Erarium referre incepe-
 rint, quod toties Rebellionibus exhausserant.
 Ex hisce (dicam) etsi Pontificiis, etsi juratis
Anglicana gubernationis Hostibus, & jamjam
 Conjuracionem adversus eam admoventibus,
 Actores *Hibernia* regni nomine & Testes æ-
 cersuntur, quos sponte suâ pronos in facinus,
 quò securius (remoto cervicibus perspicacissi-
 mo *Prorege*) Rebellionem (quam jam animis
 agitabant) aggredierentur, omnibus officiis
 Factiosi demulcent, ut consociatis criminati-
 onibus *Straffordium* obruerent. Accusantur
 insuper Baro *Finchius*, *Magni sigilli Custos*; *Cancellarius,*
Judices etiam omnes qui nuper taxationem na-
 valem, quamvis jurati, disceptatâ diu eatiâ,
 prolatis argumentis foro in publico, secundùm

Episcopi duodecim.

*Dimittuntur
verò deterri
Judices impu
nè;
Episcopi etiam,
suffragandi in
domo Procerum
ure privati.*

*Agis contra
Straffordium
Confessus in
ferior, in ju
dicio sedenti
bus Proceribus,
Rege subauscul
tante.*

Legis normam *Regi* adjudicaverant, *Episcopi* item duodecim, qui Plebe tumultuante impediti quò minus *Curiam* superiorem ingrederentur, protestati sunt adversus Statuta quæcunq; conderentur, tanquam irrita, donec tutò interesse liceret omnibus quorum intererat *Regni* consultationibus. Alii impendenti procellæ se subtraxerant.

Judices attoniti fulgure *Parlamentario*, & parere Dominis edocti, ad extremum singuli impunè dimittuntur: eveci horum nonnulli ad eadem vel majora munia. *Episcopi*, postquam jure suffragandi superiore in Confessu, lege factâ, absentes excidissent, libertate donati. *Cantuariensis* victima servatur in futura tempora. Tota impræsentiarum *Straffordii* in caput detonuit tempestas: cujus tragœdiam (quoniam *Regi* Cordolium totâ vitâ & mortis Articulo extiterit, & Ille Factiosorum criminationibus maximè obnoxius censeretur) fusiùs enarrare non gravabor, ut exemplo ab uno judicium cæterorum fiat, & cujuscemodi fuerint hominum hæc monstra, quæ *Parlamento* tam invisa fuere.

Magnâ pompâ Perduellionis agitur, viginti octo Articulis objectis, sedentibus pro Tribunali *Proceribus*, (imò & privatim *Rege*, cum *Regina* & *Principe*, post aulæum subauscultante) circumstantibus Inferioris subsellii *Senatoribus*; quorum è numero sex acerrimè *Comiti* accusando seliguntur. Accusationis pondus hisce inerat objectis. Quòd in *Hibernia* præter *Legum* instituta despoticè multa patrâisset; *Pacis* tempore *Taxationes* à reluctantis incolis immisso milite exegisset; *Regi* *Subditos Angliæ* in obsequium impellere peregrino milite introducto, & bellum contra *Scotiam* commovere persuasisset.

Multis diebus protrahitur disputatio. Cùm
verò

verò Comes magnâ animi præsentia juxta & prudentiâ Articulos dilueret, & Agentium contra se mitigaret argumenta, ut inter tot Articulos nullus (vel Inimicorum judicio) ad Perduellionis atrocitatem assurgeret, quin omnes attenuarentur; nec coacervatis in unum Criminibus Cumulativa fingi posset Perduellio; ringebatur inferior *Confessus*, & Legis latæ colore destituti quo capitis supplicium irrogarent, novam sciscunt ad hoc, ex post facto, quâ *Majestatis* reum gravant, injectâ cautione, nè trabatur in *Exemplum* ceteris in *Foris*.

Comes responderet, diluissetque accusationem.

Confessus inferior novam sciscit legem, quâ Perduellionis reum facit,

Hoc verò non sine gravi altercatione perfectum, acriter multis è contrario disceptantibus, nec non præcipuæ notæ quinquaginta novem dissentientibus Collegis; quorum nomina postibus inscripta, ut oculis & furori Plebis expositi, simul cum Factionis suffragari discerent in posterum, ni discerpi viventes malint.

non sine altercatione & multorum dissensu.

Scitum hoc bidui spatio *Senaculo* in inferiore absolvitur, & obtinendi assensus gratiâ deferitur ad *Dynastas*. Sed ibi de re tanti momenti seriùs deliberatur. Quam moram ægre patientibus *Factionis*, *Populi* *Fæx* & *Colluvies* (referre pudet de *Senatoribus* quibusdam cum ejusdem farinæ Civibus conspirantibus) concitata, fustibus & quæ furor ministraverat armis instructa ruit ad *Senacula*, *Justitiam*, *Justitiam* reboans; & indies ferocius insultans, manè & vesperi eandem cantilenam cecinit.

Proceres diutius deliberantes,

tumultuante Plebis colluvie in sententiam coguntur.

Hi nunc circumfusi *Senaculo* Superiori, *Proceres* quos volunt, *Episcopos* etiam, injectis manibus huc & illuc impellentes, ingressu prohibent, pejora, si pertinaciter contrà ferrent Se, minitantes. Jam in *Templum Cathedralis* vicinum faciunt impetum, ut ostiis perfractis, Or-

quâ Proceribus & Episcopis denegatur introitus Senaculi.

Factus in Templum vicinum impetus,

in Regiam Basilicam.

Regia Majestati obgannitur.

Tumultuantes dum Eirenarcha reprimunt, incarcerantur à Factiosis.

Factiosi seniores cum Apprenticiis, sive Artificum tyronibus, consilium aeneunt; eosque docent tumultuandi modum, & tempus:

gana, vestimenta, & supellestilem diriperent sacris usibus dicatam; deinde ad ipsam Regiam Basilicam clamoribus & boatu debacchantur.

Imò eò impudentiæ deventum, ut ausi sint Regi (qui prætereuntes Basilicam, se domi continere, & quod suarum rerum esset agitare, de podio jussisset) obgannire, & palàm pronunciare, *digniore esse Principem qui imperaret.*

Horum aliquot dum Eirenarcha, pro officio & juramento quo astricti sunt, palantes custodiæ tradiderint, ut pro merito punirentur, contra incarcerantur ipsimet ab inferioris Confessus turbonibus; *quasi liberum esset unicuique supplicatum venire Parlamentum.* Etsi Cantianos in contrariam partem supplicaturos portis Londini prohiberi, aliosque idem facturos minis deterreri procurassent. Cum verò Factiosi quidam à prudentibus & probis aliquot viris rogerentur, ut Spiritus tandem sopirent quos ipsi fuscitarent, *Amicis potius tribuendas esse gratias* respondent.

Imò vilescibat adeò Senatorium decus, ut conciliabulis Apprenticiorum (hi Artificum sunt tyrones) interesse sæpius Senatores inferioris subsellii affectarent, ubi agitare, referre, consulere quæ peracta in *Senatu*, quæ designata, quas ipsi partes & quando peragerent. Unde ordinatim quasi tumultuari discebant, per Classes & propria Collegia distributi, *Bajulorum* scilicet, *Nautarum*, *Sartorum*, &c. qui supplicandi prætextu *Demagogorum* ad nutum statim confluerent. Et (ne sæpius in hoc ulcere refricando immoremur) in posterum, si quis nodus difficilior occurreret, quo aliis Artibus expedire sese non licuit, statim recurritur ad hunc gladium, quo dissecaretur.

Hoc pacto plures deterriti, consultius domi manere tuti, ac omnino publicis abstinere consiliis, rati, eo crimine solo à potentiore Factione ejiciuntur. Alii qui intererant, liberè in suffragia descendere, & *Publica* rei consulere, de Proprio capite solliciti, non audebant. Adeo ut ex eo tempore *Senatus* omnis autoritas exolescere visa sit, postquam suffragandi jus in *Comitiis* ima sibi plebecula vendicaret, cæterorumque libertati frænum injiceret.

quo Senatores multi deterriti Comitiis abstinent, & eo nomine exaucturantur.

Unde Comitiorum exolefcit autoritas.

Ut ad *Straffordium* redeamus: hisce victi Argumentis succumbunt *Proceres*; & eorum vix tertiâ parte præsentè (septem suffragiis cætera superantibus) *Scito* populari præbetur assensus.

Proceres consentiunt plebiscito contra *Straffordix* Comitum.

Regis animus difficiliùs expugnatur; etsi quotidie plebis colluvies instaret minis & clamoribus, vix manibus temperans; *Aulici* etiam *Proceres* & *Necessarii* continuis precibus ipsum fatigaret. Nec ratum habuit, donec à *Judicibus* (qui tunc temporis non ausi sunt obmutire vel *Populi* vel *Parlamenti* Placitis) hoc posse fieri pronunciaretur; & ab *Episcopis* aliquot mentis scrupuli eximerentur; idèmq; scriptis in eam rem literis suaderet *Comes* magnanimus, & ferè supplicaret, *Curtii* instar, ut hostia pro pace publica *Regis*que familiæ tutela occumberet.

Regia comprobatio difficillimè expugnatur,

donec Judices licitum pronunciant, Episcopi scrupulos eximant,

Straffordius suadcat.

Lata in *Comitem* sententiâ, *Rex* protinus literis suis ad *Proceres* (quas *Principi* offerendas dedit) ut saltem Executionem remorarentur ad tempus seriò commendatum ibat. Illi, missis duodecim *Dynastis*, persuadent nisi gravissimo sui totiusque Familiæ periculo hoc fieri non posse.

Rex literis intercedit ne executio statim fiat.

Negant Proceres.

Viri tanti decidentis ab Honoris apice fragor deterruit minores *Proceres* qui munia obibant publica.

Aulici sorte suâ territi munia sese sponte abdicunt.

publica. Ille cujus autoritate *Pupillorum* Curia administrata est, qui etiam *Thesaurarii* magni officio integerrime functus esset, & *Principis* Guardianus, à muniis, sese abdicantes, sponte cedunt; modo animalium quorundam, quæ abscisso venationis pretio à persequentibus immunitatem impetrant.

Eirenarcha & *Vicecomites* pravaricantur. In hoc solo Rex placitis *Parlamenti* obstitit: In cæteris sese illius ferè arbitrio permisit. *Concilii Sacri*, *Curia Stannaria*, *Curia Cambriam* inter & *Angliam* jurisdictionem angustioribus regulis circumscribi patitur; *Forestarum* etiam circuitum. *Camera Stellata* curiam abrogari:

Ecclesiasticam etiam *Supremam Curiam*:

Eirenarcha & *Vicecomites*, qui retroactis temporibus Magistratu fungebantur, Scenæ inserviunt, & *Soli* adblandiuntur orienti.

In hoc ferè solo Rex non permisit se totum arbitrio *Parlamenti*: postmodum ei retulit cuncta quæ ipsos rogare non pudebat.

Concilii Regis Sacri jurisdictio; *Curia* etiam *Stannaria*, quâ Custos *Regio* diplomate instructus dijudicabat controversias litésque quæ ad operarios in *Mineris* & opificii administratos spectabant; utri & *Curia* in confiniis *Anglia* & *Wallia* constitutæ *Cancellaria* instar, ubi inter indigenas ex æquo & bono ab eadem delegata autoritate decernebatur, limitibus & regulis circumscribitur angustioribus.

Forestarum item, sive *Saluum Regionum*, circuitus brevioribus cancellis arctatur; *Camera* (ut vocatur) *Stellata*, in qua, presidente *Regni Cancellario*, in grandia *Crimina* inquirebatur, qualia sunt *Seditio*, *Conjuratio*, *Conspiratio*, *Scandalum magnatum*, &c. quibus nullâ particulari lege, vel minùs efficaciter, cautum erat, item in *Personas* quarum astutia vel potentia vim *Legum* eluserat, penitus antiquatur.

Nec minùs *Ecclesiastica* suprema *Curia*, in qua, *Archiepiscopo Regiâ* autoritate freto moderante, adscitis *Præceribus* aliquot & *Legis prudentia peritis*, de gravioribus morum, & positis sub *Ecclesiastica censura* criminibus cognoscebat.

Curia

Curia Præsidis & Concilii Borealis cassatur, quibus tractus illi multis retrò seculis regebantur; ubi etiam præsertim adversus Seditiones & Confæderationes stringebatur acies Autoritatis, & præterea jus dicebatur inter litigantes de Realibus, ut fundis & hæreditatibus, & Personalibus debitis, opprobriis, & controversiis eorum quibus inopia lites *Londini* persequendi secundum Leges facultatem denegaverat.

Curiam quoque Præsidis & Concilii Borealis.

Hæ omnes alacriter indulgente *Rege* boni publici intuitu exauctorantur; etsi luculentissimum indè Majestatis jubar & Prærogativa radiaret.

Monopolia omnia cassari passus est, relictis ad arbitrium *Parlamenti* cunctis qui præter jus & fas quicquam perpetraverant in ipsis exequendis.

Monopolia cassanda indulget.

Milites cogendi juri renunciat, *navalis* etiam *taxationis* tributo, (cujus unius redimendæ gratiâ novissimum *Parlamentum* sexcenta librarum millia monetæ Anglicanæ obtulerat,) à *Portoria* item & *Vestigalia* maritima (quibus jam post multos annos haud interpolatâ usucapione gaudebant Prædecessores; *Regum* nullus sese abdicavit) exigendi autoritate exui se passus est. Imò, quò diu neglecta gravamina in posterum minùs luxuriarent, nec auderet *Magnatum* quispiam vel *Magistratus* nuperas labefactare concessionem, vel in populum impunè grassari, concessit *Parlamenti* indicendi (modò *Ipsè* omiserit) triennio quoque veniam *Cancellaria*; *Cancellariâ* officium detrectante, *Proceribus* & *Viccomitibus*; hisce deficientibus, *Populo* conveniendi ad electiones copia facta est.

Renunciat etiam Militis cogendi juri, Taxationi navali, Portorii & vestigalibus.

Parlamentum triennio quocunque indicendum indulget.

Tandem & illud quod modò jactamus, modò queri-

*Præscns etiam
Parlamentum
non abrogan-
dum sine utri-
usq; Confessus
consensu.*

querimur beneficium, ut omni superiorum beneficio majus, ita omni posteriorum temporum gravamine tristius; rogantibus ipsis, quò ere alieno oneratam fidem publicam liberandi spatium haberent, & concessa à Rege privilegia rata ad posteros transmitterent, Comitibus indulget, Lege factâ, tamdiu continuandi Confessus veniam, donec utriusque Senaculi suffragiis abrogaretur, quasi intermissa diu Comitibus pensaturus unius diuturnitate. Quod utut interpretantur alii, Candoris erat erga subditos summi, aut saltem animi vim & arma minimè meditantis indicium.

*Hiscæ tamen
non satisfacit
Factiosi;*

Nemo non crederet Regiam Potestatem abunde circumscriptam, satis Populi juribus & Parlamenti privilegiis consultum. Atar, hisce Harpyis ista non sufficiunt, quorum unus sciscitanti cuidam quid porrò Regi concedendum restaret, reponit, ut abdicatâ omni auctoritate se suâque nostræ fidei concedat.

*sed appetitum
atuit, & au-
daciâ Simul-
rantes & dissidia
suscitandi.*

Hoc ut consequantur Factiosi, tot scrupulos & suspensiones injiciunt incautioribus Collegis & minùs prudentibus, ut instar Hydræ capitum, consurgerent similitates & dissidia plura ex favore Regio & placandi studio, & Concessionibus illius potius sitim accenderent, & petacibus animum adderent, quàm explerent: quod usu venit Popularibus in Conciliis, ubi semel conceprâ fallaciarum opinione, alii præcentoribus succinunt; alii, nè cæteris minùs oculati, vel magis Reipublicæ deesse viderentur, omnia è longinquo suspectant, tuta timent, & nodos in scirpis quærunt.

Inter cætera præcipuè notandum, quòd Exercitum sumpibus propriis contra Scotos scriptum, quem in procinctu habebat, (etsi jam pactis

pactis induciis *Parlamenti* stipendiis militan-
tem) clam à Rege ad *Londinum* accersitum,
ut populum frugi faceret ac tumultuantem com-
pesceret, calumniantur. Quod licet is jure po-
terat, hujusce tamen criminis, (si sic appellare
fas sit) multis Præfectis & militibus in examen
vocatis, nè arguere conscium potuerunt; cu-
rantes unicè, ut *Regium* in caput invidiam
cumularent, populùmque acrius irritarent.

Jam *Parlamento* vacat, suâ freto potentiâ, *Scoti dimittun-*
tur. *Scotos* in Patriam ablegare; qui, promissis tre-
centis millibus libris Monetæ Anglicanæ intra
triennium solvendis, Spoliis, Stipendiis & Gra-
tiis (quæ tamen Exercitui *Anglicano* vel parcè
vel non omnino solvunt) onusti regrediuntur;
exauctorato simul Exercitu tam *Anglicano* *Solvitur etiam*
quàm *Hibernico*. Imò acriter disputatum, uter *Anglorum &*
prior exauctorandus *Exercitus*, hic vel ille; *Hibernorum*
donec ægrè obtinuit in *Senatu*, ut ambo simul
recederent.

Rex retrocedentes in *Scotiam* sequitur, ubi *Rex Scotos in*
convocato *Parlamento*, concessis omnibus quæ-
cunque Avaritia, Ambitio vel Petulantia rogan-
da comminisci poterant, & Lege sancitis, Suo
damno gratiam inter omnes conciliat, bello
& controversiis cicatricem obducit. Sed *Regis* à tergo *Commissarios* amandat *Parlamen-*
tum; ceu molitionum *Regiarum* speculatores,
qui sub arctioris amicitia novos inter amicos
corroborandæ specie, *Regiam* dissolverent: &
reverâ fabulis, susurris, fallaciisque mentes
captiuncularum avidas corrumpendo, negotia
Regia in præsentî tantùm non interverte-
runt. Eo etiam spatio prorogatur ad certum
diem, utriusque *Confessus* suffragiis, *Parlamen-*
tum Anglicanum.

Revertenti

Reversus à
Londinensibus
Convivio exci-
pitur.

Revertenti post menses aliquot *Regi Londinum* plaudir, eumque cum *Regina & Regia* sobole opiparo Convivio excipit; reclamantibus licet *Parlamentariis*, aliisque nonnullis; nè hisce *Civium* gratulationibus *Regia Majestas* nimium elata, vel populo satis abunde factum, vel rebus suis apprimè consultum reputaret. Quod tamen Ille, invitatis ad Basilicam *Hamp-toniensem* primoribus Civibus cum Prætoze, magnificè rependit. Ista verò malè concoquebant Factiosi, certò constituentes gaudiis intermiscere tristitia.

Declaratione
defamatoriâ
Factiosi gratu-
lantur.

Præterlapsis diebus aliquot, *Programmate* (Libellum dixerim famosum) oblato, reditum congratulantur. Eo *Parlamentarii* omnia gravamina Reipublicæ, vel potius lascivientium hominum querelas, cumulabant; quicquid ab Aulicis, Curiis, *Magistratu* vel *Regis* Administris delictum; quicquid infortunii acciderat toto sub Imperio, imò quæ, reformata, justo silentio obruenda erant; omnibus ad summum livoris apicem exaggeratis: eademque operâ typis impressum publici juris faciunt.

Hoc *Rege* absente cudebatur, aliis prætextibus à præcipuis turbonibus in Domo inferiori prolatum, cum contrà fuisset disceptatum à tertia vespertina, totâ nocte, ad decimam matutinam, multis interea prudentibus, pro ætate & infirmitate corporis, aliis (quod pejus erat) metu vel ignaviâ dilabentibus, vix tandem undecim suffragiis superantibus comprobatur.

Cui Rex brevi
respondet.

Rex leviter perstringens, quod publicè suo non expectato responso vendicaretur, paucos post dies alio *Programmate* evulgato id refellit.

Hæc Belli indictio, & quasi primum Classi-
cūm.

cum. Nam etſi ſanare ſomentis mollibúſque remediis *Rex* adniteretur, in ſinu computruit ulcus, nec ſine ferro & igne ſanari potuit.

Tumultuatum de novo *Ceremoniarum*, *Liturgia* & *Regiminis Eccleſiaſtici* colore, à populi colluvie. Muſſitant *Factioſi*, *Militia* totius potentiam *Regis* è manibus extorquendam, jamjam arrepturi. Quibus conſtitit, Patientiã potius inſufflari malevolentium audaciam, & ad ſeditionem ſterni viam; nec minùs liquidò *Factioſorum* non ſolùm *aſſenſu*, ſed etiam *aſtu* & *machinatione*, concitatas eſſe turbas; horùmque comperros aliquos *Rex* habuit *Scotice* inſaſionis. Nè ergo ſemper patiendi munere fungeretur *Regia* Majeſtas, ſed obviã iret, & maturè compeſceret in herba pullulantem *Rebellionem*; *Quinque Plebeios* & unum è *Proceribus* lætæ Majeſtatis poſtulat, & ſiſti judicio jubet, rémq; omnem ſecundùm Angliæ *Leges* coram *Regni* *Judicibus* conteſtatâ lite diſcerni.

Novi tumultus.
Armorum &
Miliſia poteſta-
tem à Rege
raptam eunt.

Rex occurrit
Seditioni,

Duces ejuſdem
Perduellionis
poſtulando:

Quibus patro-
cinatur inferi-
or Conſeſſus.

Hiſce (*Factione* jam latiùs ſerpente, & potiore *Senatorum* numero potenti, multis etiam probis hominibus, nè vel minimum decederet *Parlamenti* privilegiis, plùs æquo ſolicitis) patrocinatur inferior *Conſeſſus* (quod objectis *Felonix*, *Homicidii* vel *Perduellionis* criminibus, nunquam priùs auſus eſt) nec *Regem* audit *Petitoris* & *Aſtoris* ad partes ſe demittentem; ſed accuſat potiùs, & *Privilegiis* vim offerri *Senatoriis* pronunciat, nec ſinit *Senatorum* quenquam ad *Tribunal* trahi, aut accuſationibus à *Reipublica* curis avocari, & reorum ſordibus *Judices Arbitroſque Regni* dehoneſtari.

Quo *Rex* commotior factus, (ſuaſu quorundam qui à *Sacris* erant, etiam ipſius *Parlamenti Senatorum*) *Centum* plùs minùs *Nobilibus*, *Ge-*

Hinc *Rex propria in Perſona*
ſenaculum inferius ingredi-
nerofis, tur,

ut eosdem po-
sulet.

Qui aufuge-
runt.

Rex postea de-
stisit: & quasi
culpam agno-
vit.

Sed hinc con-
viscendi ansam
Factiosi arrip-
unt,

& offensiones
accendendi &
urbas.

merosis, eorumque famulis circumstipatus, ad Au-
lam properat *Westmonasteriensem*, mandatque
nè quis alius vel ausit Curiae gradus conscendere,
vel quenkum (etiam laceffitus) contumeliis af-
ficere: solus cum *Palatino Rheni Senatum* infe-
riorem intrans, postulat ut ipsi tradantur *Incen-*
diarii in manus, polliceturque se juxta notas
Leges cum illis acturum.

Hi vero pramoniti (ut ferebatur) *Comitis*
H. & nobilis *Famine* (quæ *Formæ* prius, nunc
Ingenii dotes, alterius ætatis munera, apud *Se-*
natores gestiit ostentare) operâ se subduxe-
rant. Quocirca *Rex*, subterfugientibus accu-
satis, citra cuiusquam injuriam aut noxam re-
versus, (cùm videret æstulare plurimum *Senato-*
res & ægre ferre) litem placidè remisit, &, quò
demulceret exacerbatos hominum animos, ali-
quoties retractavit, & quasi culpam deprecatus
est.

Hinc tamen ansam arripientes illi qui conti-
nuò invigilabant omnibus occasionibus faces ad-
movendi, offensionesque accendendi, mirum in
modum *Regem* ob hoc ausum exagitantes, in
furias agunt imprudentium animos, exercitâsque
discordiarum scintillas latè circumferunt ad ex-
citandam toto Regno flammam.

Accersuntur *Plebei* ex vicinis *Provinciis*,
Buckinghamiensi scilicet, *Essexiensi*, aliisque;
qui variis in classibus armati accederent peri-
tum, ut *Membris* suis (detur *Anglicismo* venia)
jus liberè suffragandi privilegiâque facta testa
conserventur: quamvis *Cantianos* modestè, sed
è contraria parte supplicatum venientes, introi-
tu *Portarum Londinensium* interdicerent, aliô-
que idem facturos non sine minis arcerent &
contumeliis. Itâ quasi lustrando populum, de-
lectumque

lectumque agendo, classicum canunt. Accusati Londino delitescunt, donec prensari cieri que Municipales possent, armisque & Acie instructa in satellitium & custodiam, comitari ad Comititia prodeuntes. Quam re Regis in auribus percrebescente, quamvis tum temporis (Londini Praetore Gurmo procurante) fidissimi homines juxta & fortes se obtulerant, nempe ut immixti turmis, & sub aliis personis spectatorum instar in plateis dispersi, Exercitus occurrerent, si quidquam contra Regem attentaret; Ille cedendo potius hosce frangi posse fluctus spe concepta, cum Regina ad Winsoria Castrum se subduxit.

Accusati delitescunt Londino,
& Acie instructa Municipibus deducuntur ad Senaculum.

Rex sese subtrahit Winsoria ad Castrum;

Postea vero jurgius latius disseminatis, amandata Regina trans fretum (colore Filiae natae maximae (pridem Auriaco Principi nuptae) in Belgium deducenda; revera tamen ut futura tempestate secunda hyemaret) & accersito Principe (quem subaudierat Factiones Parlamenti autoritate intercepturos) versus Eboracum tendit; missis tamen prius ad Senatuum literis, quibus discessus rationes exponit, & omnes Pacis rationes ineundas suadet: Ut quicquid id esset quod tantopere ab ipso cuperent concessum aut factum, scriptis explicarent; quid Senatus, quid Populus vendicarent, quid vicissim Regi tribuendum, absque ambagibus definirent: recipitque sanctissime aliena se non magis jura imminuta velle quam propria sua, quin & libentissime assensum operamque se praestitutum omnibus qua Reipublica jura suaque & pacem in integram restituant.

Reginam amandat in Belgium.

Principem accersit.
Versus Eboracum tendit;
missis prius ad Comititia literis pacificatoris.

Hanc tamen Clementissimi Regis aequitatem non aspernamur modo, sed convitiatur, tanquam Privilegiis Senatorum contrarium esset, quid

Quibus tamen convitiatur inferior Confessus, quasi Privilegiis contrarium,

& perterrer
se simulat;

ausus à Rege
potestati totius
Militia & ar-
morum rogare
solus:

quod cum impe-
trare non pote-
rat,
excitat muni-
cipia ut sui
sponte arma
induant.

Decretum cudit
Senaculum in-
ferius de mili-
tia per Delega-
tos admini-
stranda;

&

expugnato de-
mum consensu
Procerum, jun-
ctis Suffragiis
à Rege rogant,

prætextu peri-
culorum.

factu opus esset edoceri, & literis interrumpi con-
sulta. Inferior Confessus, favore plebis intumescens, dici vix potest quantum istis ad pacem monitis, tanquam ad nova pericula, & anguem in herba latitantem, perterrer se simulaverit.

Hinc captata opportunitate, ausi sunt Senatores tertii ordinis soli (Proceribus adhuc petitioni tam iniquæ reluctantibus) Omnium Arcium, munimentorum, & totius Militia potestatem sibi deponere.

Hoc cum à Rege non potuerint impetrare, iritant instinctu suo Municipia quotquot ab eorum arbitrio pendebant, ut quasi sponte Armistitia instituerent, Juventutem arte bellicâ exercitatum in turmas & cohortes ordinarent; quod & è post facto comprobatur in Senatu inferiore, quasi jure factum.

Suo etiam in Confessu Decretum cudunt, quo Parlamenti Autoritate, nominatim in omni Comitatu Delegati jubebantur Juventutem, catrosque Militia capaces, armare, instruere, educere, & parare in futura Parlamenti jussu, ad rebellionem comprimendas, invasiones amolendas, &c.

Notis artibus demum expugnato consensu Procerum, utriusque Curia junctis Suffragiis, Regio comprobaretur calculo exposcunt; securi scilicet de rebus nuper à Rege propositis consilium inirent, hoc expedire, imò necessarium esse tam sibi quam Reipublicæ, pronuntiant; prætexcentes Galliam, Germaniam, Hispaniam fervere armorum apparatu, undique insidiarum rumores percrebescere, Lutetia Parisiorum, Venetiis, Roma, se certò edoctos Pontificios & male feriatos machinationes & stratagemas commoliri, quibus subvertatur Parlamentum cum Religione Reformata.

Rex placandi studiosissimus, indulget partitam Militiæ gubernandæ potestatem, tempore certo determinandam, reservato sibi summo jure, quo tam Regi quàm illis ipsis abunde prospiceretur: probat etiam Delegates ab ipsis propositos, (*Londinensibus exceptis aliquot*) & patheticè hortatur, conjurat etiam, Tandem inani metu & mutuâ suspicione depositis, moderatis incumbere consiliis, & dissiperent quo modo turbata Respublica & diversas discissa in partes, & tantum non suis viribus dilaniata, rediret in unum; Pace & concessionibus (quippe nullus retro Princeps subditos majoribus sibi devinxerat) fruerentur.

Rex indulget partitam potestatem gubernandæ Militiæ, reservato sibi summo jure: hortatur ad moderata consilia & Pacem.

Hanc autem indulgentiam Regis, hæc monita aspernati, cæteris quæ sibi somniarunt mormolycea & terribilia reverâ imponere. Excubias jubent sedulas locis in dubiis agi, Pharos observari, Ignes speculares erigi locis in opportunis, Nauceros quasi in Bellum præparari.

Sed Factiones aspernantur ista. Cæteris imponunt vana terribilia,

Populus indies sparsis in vulgus rumoribus exagitatur; nunc Divina peragentes diebus Dominicis, terrore panico cientur, quasi Pontificii (quos, vel unde, nesciunt) in procinctu essent, tectis incendium injecturi, sanguinem animasque precibus intermixturi; jam copias imminere jugulis è specubus subterraneis & saltibus erupturas. Londinensium haud prudentioribus (sed non paucis tamen) persuaderetur, (si tam ridicula, à quibus magna tamen mutationum momenta pendebant, commemorari fas sit) suffossis subter Thamesim fluvium cuniculis, pyro pulvere undis in altum elevatis nocte suffocandos.

illisque irritans populum.

His & similibus officiis in rabiem Popellus agitur, in quodcunq; facinus proclivis, quò hisce sese extricaret anxietatibus.

Videntes Regem Hullam cum armamentario intercepturum,

Hothami opera præcipiunt;

qui Regi adventanti præcludit portas,

& læsa Majestati rem denunciat;

à Confessu inferiore defenditur.

Postea facti poenitens, traditurus oppidum Regi deprehensus, capite cum filio truncatur.

Inter ista, nè prætermittam belli (cujus Progressum in animo prosequi non habeo) Primordia, Boream versus iter agente Rege, nascentibus subolebat, velle Eum *Armamentarium* quod *Hulla* servabatur instructissimum occupare, unde maximum belli futuri momentum pendere poterat.

Ipsi ut anteverterent in *Parlamentariam* fidem, oppidum illud *Johanni Hothamo* Equiti Aurato demandant, (nullâ autoritate utriusve *Confessus*, sed *Factiosorum* aliquot voluntate.) Quod ille ocius firmavit tumultuario præsidio, & oppidanorum aliquot auxilio fretus.

Hoc simul ac *Rex* resciverat, servis & Proceribus stipatus eò contendit; sed introire, portis occlusis & milite muris imposito, prohibetur. Indignari hinc *Regia Majestas*, jubere ut saltem satellitio viginti Equitum intrare permetteretur: detrectantem *Hothamum* nonnisi solum intromittere, Majestatis læsæ promulgat: queritur literis ad *Parlamentum* missis de ista injuria, vindicias exigit.

At *Tertii ordinis* (sc. *Confessus inferioris*) suffragiis comprobatur *Hothami* facinus, & Regem violasse *Parlamenti* Privilegia, quod *Collegam* Perduellionis stigmatem perstrinxisset, inaudirum proprio *Confessu*, pronuntiatur. *Comiti Warwicensi*, milites aliquot è navibus immitteret in oppidum, armamentario exinde delato *Londinum*, imperatur. At *Hothamus* (ut de eò simul omnia) serò facti poenitens, cum hisce scintillis omnes inflammari Provincias videret, postmodum impetratâ veniâ, Oppidum in *Regias* manus consignaturus deprehenditur, & poenas Regi debitas *Parlamento* dedit, unâ cum *Filio* securi percussus.

Inter

Inter ista belli Præludia, Pacis mentio & spes
facta : Mensibus elapsis aliquot, Responsum mit-
titur à *Parlamento Regis* ad Proposita quæ fece-
rat *Winsoria Castro*, versus Borealia discedens,
Articulis sive postulatis novendecim Ecce ho-
rum summam.

*Proposita Pacis
Regi Comitia
mittunt.*

*Proceres omnes qui à sanctiore Regis Consilio
sunt & Secretis, Concilii Præses, Archigramma-
tei, ex auctorati locum cedant aliis à Parlamento
comprobandis.*

Qualia.

*Hi juramentum præstabunt quale Parlamento
videbitur æquum.*

*De futuro, mortuorum in vices novi ejusdem
autoritate promoveantur : quòd si Parlamento-
rum intervallo contingat aliquos vitâ demigrare,
Collegarum pluribus suffragiis eligantur alii.
Nihil pro genuino Concilii Regii decreto æstime-
tur, ni plurium subsignationibus corroboretur.*

*Cancellarius, magni Sigilli Custos, magnus Regni
Seneschallus, Constabularius, Judices, fisci Præ-
fecti, & (ut verbo dicam) omnes qui publicis fun-
cturi muniis, à Parlamento jubente sufficiantur.*

*Procerum nullus de futuro creatus, jus habeto
suffragii in Curia superiore absque Ordinum con-
sensu.*

*Gubernande totius Militiæ autoritas Parla-
mentum penès esto : omnia Propugnacula, Arces
& Regni munimenta subjiciuntor Parlamento.*

*Nec cuiquam Regiæ Proles Connubio jungi nisi
judicio ejusdem.*

*Obnoxii omnes (id est, qui Regi studebant)
Parlamenti judicium subeunto. Quod sæpe antea
expetitum Rex toties obrulerat, modò Legis ad
normam cum ipsis agerent, non verò, Straffor-
dia Comitibus instar, pro arbitrio plecterentur in-
nocentes.*

Rex respondet.

Ad hæc Imperata potiùs quàm Pacis Articulos, qualibus commoveretur indignatio citiùs quàm conciliaretur Assensus, Regium reportatur responsum, viris prudentissimis, Marchione *Hertfordia* & Comite *Southamptonia*, deferentibus: quibus in mandato erat ut intra *Curiam Procerum* magis æquis conditionibus depaciscerentur. Sed hisce non intromissis, res in nebulas evanuit.

In nihilum res cedit; ut in cassum omnes tractatus & proposita de futuro;

Et quoniam hîc loci *Pacis* & *Propositionum* mentio facta est; sciendum, postea flagrante bello, de ea redintegrandâ, missis utrinque *Propositis*, & *Delegatis* bis invicem convenientibus, (instantiâ *Regiâ*) tractatum fuisse; sed in cassum, & plerumque *Parlamentariâ* culpâ.

Rigidissima Comitibus propositionibus.

Cùm enim *severa* adeò proponerentur ipsorum ex parte *Conditiones*, & quibus *sibi solis* prospiceretur; cæterùm à *Rege* quæ erant ex *equo & bono*, & quibus abunde *Parlamento* & *Reipublica* (*Sibi suisque* minùs) præcaveri posset; indignari *populus*, & indies à *Parlamentariis* partibus deficere.

Mediationes Regis Galliarum, Ordinum Fœderatorum & Scotorum repudiantur.

Galliarum etiam *Rex*, (an bonâ fide?) nec minùs *Ordines Confœderati*, suam operam litibus componendis (*Parlamento* rejiciente) collocabant; *Scoti* etiam, sed tanquam partiarii à *Rege* repulsi sunt. Sed *Paci* valedicendum, *Bellona* præforibus.

Comitia Militia gubernande potestatem arripiunt.

Populo ut suprâ disposito, *Delegatis* in omnibus *Provinciis* Auctoramento instructis, *Militiam*, quam à *Rege supplicando* non impetrârunt, *vi & propriâ auctoritate* freti invadunt *Parlamentarii*.

Rex contrarium jubet, citatis Legibus quæ contrâ stabant.

Jubet è contrario *Rex illicitis abstinere*, perduellionis sub periculo, citatâ *Lege 25 E. 3. cap. 2.* quâ sola hæc *Crimina, Regis, Regina, vel Principis mortem machinari vel admoliri, Reginam* vel

vel Principis uxorem stuprare, Arma contra Regem sumere, Hostibus intra vel extra Regnum subvenire, Sigillum magnum vel Monetam adulterare, pro Majestate læsa in futuro æstimari debeant: productis aliis etiam Scitis, quibus ad solum Regem armorum & militie spectare curam pronunciatur.

At illi, Pro Rege stare quidem literam, Legis verò mentem pro se militare: Regis etiam adversus Personam arma induere non prohibitum, sed contra Autoritatem, quæ cum in omnibus Justitiæ Curiis, tum luculentissimè in Parlamento effulgebat.

Respondent.

Replicante Rege, Distinctionem illam trecentis retrò annis damnatam, cujus sub integumento Spencerii seditionem admolientes, irrogatâ capitis sententiâ multabatur, jubente Parlamento. Parlamentum præterea præsens non esse sui juris, sed profligatâ potiore Senatorum parte, ceteros Factionis arbitrio mancipatos.

Replicatque Regia Majestas.

His nihil proficientibus, Rex etiam Delegatos omni in Comitatu, Regiâ autoritate munitos, jubet armare subditos, lustrare, & ad sua jussa (modò rerum necessitas exposceret) parare homines, Rebellibus coercendis, Seditionibus comprimendis idoneos. Hæc fundi nostri calamitas, hæc tuba rixæ fuit: Dum Rex jus avitum tueri, illi rapere nituntur, invicem Bellum oritur.

& obniscitur aggrediens ibus;

Sed impar Congressus, quacunque ex parte justeterit: rerum potitur Parlamentum viribus superius, plerisque in Comitatibus dominarum arripit, agonizante Regiâ. Causâ, paucisque in Comitatibus ægrè Spiritum ducente. Nec majore difficultate, sub auspiciis Comitum Warwicensis, Classis in partes trahitur: Utrumque sine pugna. Strenuè verò & diu per Apologias velitarum est:

sed frustra, potentioribus Comitibus.

Apologiam ceratur; quibus Rege superante,

At cum *Rex* calamo superior plurium opinione palmam præriperet, ad ferrum descenditur iustis *Exercitiis*.

Comitia Exercitium conscribunt,

decepto officio populo,

Concionatoribus etiam.

Parlamento proclive erat conscribere & instruere *Exercitium Londini*, urbe, & tot gentibus (ut ita dicam) potenti, unde tot hominum examina, rerum novarum abunde cupida, effundi possent; ubi tot arma, tam grandis commeatibus opportunitas, & tanta vis pecuniarum, tot millia tormentorum præsto essent. Qui etiam tot speciosas causas, ob quas vel mori pulcrum esset, declarationibus evulgant, tot honestas tesseras Vexillis inscribunt, quibus hominum animi vehementius quam tubis tympanisque accenduntur; *Ad Regiam* scilicet *Personam tutandam*, eripiendamque è malè-feriatorum manibus, *ad Parlamenti Privilegia* propugnanda, *ad Religionem sanctam* testam conservandam, *ad Leges avitumque Anglia regimen* protegendum, imò *ad Aras & focos defendendos*, *Arma se capessere* protestantur; & ad auxilium omnes invitant.

Quibus Artibus fascinati Concionatores qui mutandi Regiminis in *Ecclesia* desiderio tenebantur, spe nonnihil fortè titillante (quod rotundè *Novatores* promiserant) fore ut dissentientis *Cleri* Sacerdotia & opimos *Episcoporum Decanorumque* redditus, cœu justam hæreditatem, ipsi possiderent, è suggesto classicum canunt, unde *Pacis Evangelium* promulgare debuissent.

Populus insuper aliâ spe *Aurei futuri seculi*, *Regni*que temporalis *Messie*, cæstro quasi percitus, undique concurrat, immensam vim signati æris & Argenteæ supellectilis, abjectæ rei familiaris curâ, *Mulieres* etiam annulos aureos & pignora Connubii, inandito prorsus exemplo, in *Ærarium* immittunt. *Viri* militiæ quasi sacre certatim

certatim dedere nomina : unde brevi coaluit
Exercitus ad viginti circiter hominum millia,
 antequam *Rex* in sui defensionem quingentos
 conscriberet : Illi etiam plura possiderent tor-
 menta quàm *Hic* sclopetos.

Ad conflanda *Exercitus* stipendia, præter pro-
 fusas populi largitiones, Bona diripiunt *Nobi-*
lium & Generosorum quos *Regis* partibus stu-
 dere compererant ; in *Episcoporum, Principis,*
*Regina, Regis*que ipsius *Reditus*, sequestri specie,
 manus injiciunt ; ut *vix unde victum compa-*
raret sibi relictum, Regia Majestas verè con-
 quereretur. Nec jam quicquam illis reliquum
 videbatur, nisi ut signa moverent, *Regique*
 victo & quasi indagine cincto manus injicerent,
 quod *Mensis* futurum spatio promittere non
 dubitarent.

Aliter verò Deo placuit : Non enim præsti-
 giæ *Factiosorum* ita occæcaverant *Anglorum*
 animos, quin in *Regias* partes transfiret longè
 maximus *Procerum & Dynastarum* numerus è
 Superiore Confessu ; æqualis penè inferioris, sed
 qui cæteros, tum latifundiorum avitâ amplitu-
 dine, tum natalium splendore, longè antecede-
 rent. Etiam inter illos qui se *Londino* non sub-
 duxere, complures *Regia* causæ clàm favebant,
 imò multi *Generosi & Plebei* omnibus in *Regni*
Comitatibus.

Horum ope & autoritate propriâ, quâ *Solis*
 instar *Eclipsin* patientis spectatorum turbam at-
 traxerat, & nonnullâ hominum commiseratione,
 quos miserè puduit *Regni* caput intueri in eam
 sortem dejectum, ut ab Imperii sede *Eborac-*
um profugiens, ab *Eboraco Nottinghamiam,*
 à *Nottinghamia Salopiam & Cambria* in fines ;
 cum quatuor plus mensibus vagus & extorris,
 subditorum

*Stipendia cor-
 radunt.*

*Quales Regi
 favent.*

*Rex horum ope
 & autoritate
 propriâ conscri-
 bit exercitum
 talem qualem
 potuit.*

subditorum fidem & suppetias diu frustra implorârat *Rex*, tandem aliquando Exercitum aliqualem contraxit, posteaque majores Copias; promptius confluyente ad Regis suppetias Populo, quâ parte stare *Rempublicam* crediderunt. *Proceribus* & *Generosis* quamplurimis quod potuerunt satellitium in partes *Regias* cientibus, quos inter (nè cæteros suo defraudemus honore) duorum *Marchionum* emicuit Fides & Potentia, *Hertfordia* & *Novi-castrî*: quorum primus non contemnendam *Belgarum* manum secum attraxit; alter, sumptu ferè proprio, justum *Brigantum* eduxit exercitum: *Reginâ* etiam Pecunias & Arma (quæ gemmis aliquot oppignoratis conquieserat) ministrante; ob quod debitum Marito officium Perduellionis Factiosi postulant.

Rebellio Hibernica intervenit.

Dum istæ domi nubes cælum obducunt, dira Tempestas foris intonat in *Anglorum* capita; quam (quoniam rebus nostris haud parùm affert momenti) nè prætermittam penitus incognitam, in *Hiberniam* paululum transfretandus mecum Lector est.

Hiberni quippe, quibus *Anglorum* grave semper jugum incubuerat, insitûsque à natalibus, & auctus ex æmulatione Pontificiæ Religionis, ardor inoleverat, diu isti excutiendo, huic asserendæ (ut se ferebat occasio) invigilantes, jampridem versatum animis facinus aggrediuntur. Ecce subito universæ Gentis, quodque mirum magis, adhuc clandestinâ conspiratione, in *Anglos* per *Hiberniam* sparsos nihilque tale opinantes arma distringunt, re familiari fundisque exuunt, multa millia sceddè (nullâ sexûs, ætatis, hospitii vel affinitatis habitâ ratione) Superstitioni diræ ceu tot humanas hostias mactant.

Parùm

Parùm aberat, nisi *Dublinia* (quæ metropolis est) conjuratio detecta esset, aliisque in locis pauci cautiore arripitis armis obstitissent, quin eodem impetu nomen *Anglorum* per *Hiberniam* fuisset extinctum.

Dublinia verò, dieculâ designatum insurrectionis momentum antecedente, primæ Incendii stricturne comparuerunt, prodente *Hiberno* quodam pedissequo, (servo *J. Clotworthii* Equitis aurati) qui operam navare in Conjuratone postulatam recusans, telam facinoris *Domino* suo retexit; atque hic deinceps arcano *Regis* Concilio communicavit. *Proditorum* etiam complures aufugerint, bini tamen grandes incendii promotores, totiusque *Rebellionis* architecti, quibus etiam demandatum erat *Castri Dubliniensis* occupandi munus, comprehenduntur, nimirum, Baro *Macquire*, & *Macmahon*. Hi custodiæ dati, *Londinum* deferuntur; ubi carcere diu macerati (ut de iis omnia simul enarremus) cum dilapsi forte fuerant, ab alio *Hiberno* produntur; & (Rege absente, belloque *Anglia* implicato) coram tribunali *Regii Banci* in *Aula Westmonasteriensi*, sedentibus ibidem *Judicum* plerisque, *Perduellionis* rei peraguntur. *Macquirius* à *duodecim-viris* *questoribus* pro *Regni* more sors inventus, neci adjudicatur hunc in modum infligendæ; nimirum, ut crate ad *Tiburnas* (ubi plecti facinorosi solent) pertractus, laqueo penè suffocetur; dein, exectis semimortui genitalibus ac interaneis, & coram facie combustis, præcidatur caput, super Pontem *Londinensem* palo imponendum, & residuum cadaveris quadripartitum super quatuor *Urbis* Portas statuatur. Hæc sententia executioni cum rigore demandatur,

Macquire & Macmahon, Rebellionis Hibernica facies, comprehensi,

Londinum deferuntur,

extremo & horrendo supplicio multandi,

mandatur, inspectante *Londini Vicecomite*, cum quindecim plus minus millibus spectatorum.

*Macquirius in
ipsis lesi fau-
cibus*

*Regis innocen-
tia assertor
strenuus;*

*quem tamen
hoc crimine
hostes onerant.*

*Quinam ejus
Auctores, &*

*quibus oppor-
tunitatibus usi.*

Non est autem dissimulandum, stantem jam in ipso mortis confinio *Macquirium*, laqueo scalis in mediis, quibus crux ascenditur, gula injecto, à *Vicecomite* per supremum *Dei* tribunal, coram quo brevi sistendus erat, per Conscientiam, quam aliàs exonerare non potuit, adjuratum esse, ut si quos nòrit criminis ejusdem reos aut confcios, ingenuè fateretur. Ille *Regem Carolum* nominatim absolvit ab omni notitia hujus; & præterea sanctè professus est, *Anglorum* neminem, uno *Romano-Catholica* Fidei excepto, participem facti. Quod idem scalis ille dejectus, cum suspendii pœnas degustâssset, sublevatus aliquantisper, spe non obscurâ veniæ factâ, parùm desiit protestari.

At in pulpitis, in compitis, libellisque tribolaribus, passim hoc *Regi Carolo* vitio vertitur; nec erubescunt innocuam & Sacrosanctam *Majestatem* etiam hoc tam atroci facinore commaculare; sperantes, dum adeò fortiter calumniari pergerent, saltem aliquid adhæsurum.

Animos fecerant *Proceribus* & *Sacrificulis Hibernis* (qui primas in hac Tragedia concitanda sustinuerunt) in hoc facinus nuperi *Scotorum* successus, qui (utor Domini *Johannis Templi* Equitis Aurati verbis, qui cum esset à Consiliis sacris ejusdem Regni, scripsit historiam earundem barbarum) *Rebus suis bene felicitèrque gestis, immunitates à Rege insignes per novissimos motus impetrârunt.* Ad hæc, turbæ domesticæ rerum novandarum opportunitatem concedere videbantur, (quibus jamjam *Anglos* implicatum iri non erat ita difficilis conjecturæ, ut *Oedipo* esset

esset opus;) nec à nostratibus metuendum foret, ad vindicias Inquilinorum in *Hiberniam* transfretaturis. Auxerat audaciam opportunitas *Interregni* ex nupera *Straffordii* cæde, & eâ occasione innovatio *Magistratum*, quorum acerrimos & *Hibernia* peritissimos sub prætextu *Straffordiana* Factionis exauctorandos, Perduellionis aliquos accersendos, procuraverant *Hibernia* Proceres, dum in *Anglia* *Straffordium* persequerentur, eorum in munia suffectis hominibus genii *Hibernici* inexpertis, vel in conjugationem propensis.

Sic denique promptis, & vires attulerat exercitûs *Hibernorum* ad octo millia virorum, nuper conscripti in *Scoticam* expeditionem, intempestiva missio: Quorum quatuor millia *Rex*, pace jam cum *Scotis* factâ (nè novis rebus in *Hibernia* studerent.) *Hispano* Legato transportandos permiserat. Sed hoc quò minus fieret, (commento in speciem honesto, nè *Galliarum* *Rex* id agrè ferret, Proceribus *Hibernia* conjuratis id admolientibus) Comitia obnixè rogârunt: posteaque cum *Rex* eundem numerum in *Castra Gallorum* transcribendum statuisset, id etiam (nullis tamen allatis rationibus) repudiârunt. Hujus Exercitûs *Ductores* pauci admodum Rebellionis contagio se polluerunt: Gregarii tamen milites (quibus solenne est ferocire, & tum demum esse fortibus quoties à Militiæ periculis dimittendi sunt) faciliè ruunt in hoc scelus.

Hiscæ, inquam, tantis in turbido piscandi opportunitatibus delinunt cum *Sacrificulis* Proceres, quò *Inquilinis* nostratibus vires attenuarent, animosque in diversum distraherent, Populares verò suos in cædes & rapinas incend-

Quibus artibus in consorti-um facinoris exstimulant inquilinos.

rent,

rent, modis omnibus satagunt. Inter nostrates jactitant, *Reginam ipsorum interesse Copiis, Regem subsidario cum exercitu adventurum, Scotos secum pepigisse fœdus*; cui ut fidem facerent, inter ipsas *Anglorum cædes temperant à Scotis*: Se *Regio Diplomate instructos jactitant, & Illius munitos autoritate ista commoliri*, reverâ *Programma ostentantes*, sed fictitium, cui *Regium Sigillum*, ab alio obsoleto *Diplomate revulsum*, *Farna Abbatia*, multis simul consentientibus *Sacerdotibus & Proceribus*, à quodam *Plunketto* annectebatur, ut multorum confessionibus postea constitit: *Regiam Causam adversus Puritanos se sustinere*. Inter suos fictas promulgant literas, quibus aiunt se *ex Anglia edoctos Sanctionem nuperrimè latam, quâ Hiberni omnes Protestantium Sacris interesse cogerentur, primamque absentiam bonorum, secundam hereditatum, tertiam vitæ dispendio luerent*. Spem præterea *Libertatis faciunt, & avitarum consuetudinum; Anglorum jugum excutiendum, Regem è propria gente eligendum, Anglorum omnium bona & possessiones inter indigenas distribuenda*.

Hæc prædæ & instituendæ in posterum ad lûbitum vitæ spe ad commilitium allekti, in furias aguntur *Hiberni*, atrociâque adeò & horrenda patrant facinora, qualia vix ullum retrò seculum vidit.

Turbinis futuri *Rex* prima præsensit indicia dum in *Scotia* commoraretur: Cujus primordia ut anteverteret, *D. Jamesium Hamiltonium* ocysimè mittit ad *Proceres* qui à *Sacris Hibernia* consiliis erant, cum mandatis & Pecuniis quas potuit ex suo penu vel à necessariis subitâ occasione accumulare. *Parlamentum*

rum Scotia obnixè rogat ut subveniret; *Parlamentum* etiam *Anglia* monet: Sed illud (Prætextu *Hiberniam Anglorum* fuisse juris) detrectat operam; hoc parvi facit, *Factiosos* privatim sibi gratulantibus, novas *Regi* molestias imminere, & pariter excusso *Regali dominio*, & è tribus *Regnis* totidem brevi liberas *Respublicas* enascituras.

Scintillis verò in flammam erumpentibus, & percrebescente *Hibernica* barbariei notitiâ, *Parlamentum* exæstuat, & mirum quanta cæcos perfidè inquilinos vindicandi cupido, quantus superstites defendendi *Zelus* universos incesse- rit. Certatim brevi spatio in militum stipendia & commeatus procurandos trecetra millia librarum monetæ nostræ (quâ spontaneis Largitionibus, quâ Pretiis Hæreditatum & fundorum Rebellium, qui publicabantur à *Parlamento* post victoriam distribuendi, quam sibi nostrates iustitiâ Causæ freti certè pollicebantur) accumulata, multis *Anglorum* millibus sese militari Sacramento alligantibus. Cæterum Genti nostræ tantum impendebat infortunium, ut ex hoc ipso (quod aliis inter se, quantumlibet insensissimis, pacem tantisper conciliare solet) atrocius propriæ gliscerent simultates.

Anglorum zelus in vindicias & defensionem suorum inquilinorum,

eluditur domesticis inter Regem & Parlamentum simulatibus,

Hinc qui rebus novandis incumbabant, nescio quibus scrupulis & suspicionibus homines abunde per se pronos, & in pejora credulos, acriter pungentes, impetrant in *Comitiis* nè *Regis* auspiciis bellum geratur; nè quis militum *Regi* addictior, aut qui in *Scotica* Expeditione meruerat, huic se *Militia* immisceret. Obtrudunt etiam in belli administrandi provinciam homines factiosos, & *Regi* parùm gratos.

Illinc

reciprocisque accusationibus;

Illinc Rex Exercitum contra Rebelles ducere constituit, utque jure belli gerendi, per Leges & Regni consuetudines sibi concedito, utatur, instat & urget.

qua deservescunt tandem,
Rege de jure
suo cedente.

Tandem verò cedendi saltem humanitate, si minus imperandi viribus, amulos superare cupiens, Rex annuit ut Suiipius & Comitiorum simul Auctoritate geratur bellum, & Auctoramenta nominibus Regis & Parlamenti confignentur; attributa exercitum conscribendi, armandi, ducendi, Ductorumque deligendorum Comitibus facultate; Regi nullâ pacis cum Rebellibus ineundæ, vel veniæ elargiendæ, copiâ sine Comitiorum consensu relicta.

Recrudescent
iterum.

Sed nec ita resederunt Comitiorum Fluctus; haud diu enim post, (scintillis belli Civilis in flammâs per Angliam erumpentibus) Comitibus centum millia librarum in usus Belli Hibernici erogata, & duas trêsvæ Legiones ad Rebelles illic reprimendos conscriptas, in Regem hinc opprimendum circumagunt: quin etiam emendicatas in Evangelicorum pereuntium subsidia eleemosynas, nec non ad Tempia construenda collectas, in militum suorum stipendia transferre nihil morantur.

Ex adverso Regii milites Commeatum diripiunt à Comitibus versus Cestriam transmissum, quem statim ac Hibernia destinatum illi clauderent, Rex jubet in illius Regni usus restituendum. Comitibus, quò Regis infamiâ suam existimationem augerent, leviculis in medium adductis suspicionibus, Rebellionem Hibernicam Regi, ceu auctori, crimini dare non erubescunt. Verum, quod res erat, in Factiosos Senatores, majoribus rationum momentis suffulta, crimen & infamiam Regia Majestas retorquet.

Ista

Ista tamen non impedimento sunt quin auxiliares nostri *Hibernos* undique in fugam versos funderent, incendiis, direptionibus & cædibus plura millia indigenarum delerent, & grandi internecone *Anglorum* Manibus parentarent. Sed solitudinem simul ubique faciunt, quæ non minus sibimetipsis quàm indigenis damnosa tandem exitit. Incrudescentibus enim tandem per *Angliam* bellis, annonâ, commeatu, vestitu, stipendiis, necessariis omnibus militi deficientibus, militèque tandem istis deficiente, vix verbis assequi fas est, quantum miseriarum nostrates in *Hibernia* perpeffi sint; quibus diu colluctati, sæpius ad ravim usque, sed frustra, invocata Comitiorum ope, Regi literas scribunt qui sunt à *Sacris Regni, Militum Ductores*, ipsique *Milites*, quibus instanter missionem petunt, & in alia Caltra avocari flagitant, ubi cum quolibet hoste præterquam Fame pugnandi locus esset.

Nostri ter fundunt Hibernos;

tantamque Regi no solitudinem inferunt, ut ipsi deficientibus supplementis multas paterentur miseriis;

et revocari postulant.

Rex tandem, *Scotis* auxiliares copias in *Parlamenti* Castra ducentibus, in imparem pugnae conditionem contra Factionem redactus, hinc necessitate propriâ, indè importunis subditorum precibus coactus, jubet inducias in anni spatium cum *Hibernis* pacisci, ut interea temporis Pax, æquis modò conditionibus, (si fieri id posset) coalesceret.

Unde Rex inducias pacisci jubet cum Hibernis; et Scotis ducentibus in Angliam,

Pactis induciis, copiisque quæ Præfidiis tutandis sufficerent post se relictis, redeunt milites ex *Hibernia* in *Regis* (cujus domi contra *Parlamentarios* fortuna manifestò nutabat) auxilium. *Scoti* tamen, qui maximam *Ultonia* partem occupabant, *Parlamenti* stipendiis & commeatu sustentati, Induciis obstringi detrectant; ut & pauci *Angli* in *Connacia* & *Ultonia*, quibus cum *Scotis* interefferat consuetudo.

Milites in suam defensionem accersit.

Inducia quorum opera vitantur.

Elenchi Motuum nuperorum

Paulò post Baro *Inchiquinus*, qui Copiis præfuit *Momonensibus*, perductis millibus nonnullis in *Regis* suppetias, cum non satis pro dignitate & merito accipi videretur, clam se in *Hiberniam* subtrahens, *Corcagiam* primò, postea totam *Momoniam* Provinciam, quanta à partibus *Anglorum* steterat, in Clientelam *Comitiarum* trahens, renunciat induciis: cujus statim & *Scotorum* in auxilium copiarum, pecuniarum, commeatuum à *Parlamento* submituntur.

Bellum Regiis
imminet & ab
Hibernis & à
Parlamentariis.

Liberatâ jam *Hiberniâ* militis *Anglicani* jugo, opportunitatem totius potiundi *Regni* Indigenarum arripiunt sub *Oweni Row* Rebellionum Archistrategi imperio, sprete quas solenniter pepigerant *Induciis*; armisque subito indutis, *Ormondii Marchionem* nil tale ferè opinantem interceperant, ni paulò antè admonitus per devia in *Dubliniam* se recepisset. Confociatis deinde viribus, impellente *Papa* (Bullâ prolatâ) *Nuncio* cæteros qui mallent fidem *Induciarum* observare, omnes *Dubliniam* *Hibernie* metropolim obsidione terrestri cingunt, dum eâdem operâ *Parlamentaria* naves portum occludunt.

Cui imparer, in
manus Parla-
mentariorum
tradunt quic-
quid à Regiis
partibus stabat
in Hibernia.

Marchio trium Gentium viribus impar, de statu suo *Regem* admonet; Qui, si Civitatem defendere non posset, *Parlamento*, potius quàm in *Hibernorum* potestatem dilaberetur, tradi juber. Articulis ergò pactis (quos inter, sibi reservata est *Regem* adeundi copia, quâ totius rerum *Hibernicarum* processûs Ipsi rationem redderet) *Marchio* in *Angliam* reversus, *Regem* in Basilica *Hamptoniensi* reperit circumfusus milite pridem *Parlamentario*, nunc autem rebeli: Ubi admonitus ipsum iri comprehensum *Parlamentario* jussu, clam sese in *Galliam* ab ejus insidiis subtraxit.

Paulò

Paulò post, cum Rex *Insulâ Vecti* Custodiæ mandaretur, & spes omnis adipiscendæ libertatis vel redintegrandæ Pacis Novatores, Decretis de non adeundo Rege, (de quibus postea fusiùs) præcidissent, novis monitis instructus & *Proregis* titulo in *Hiberniam* transvectus, omnimodè incumbit, ut pace quàm posset optimâ factâ, *Anglos, Scotos Hibernosque* conciliaret *Regis* in suppetias.

Rege postea in Custodiam dato, *Marchio Ormondix* redit novâ autoritate munitus, quâ partes omnes in unum conciliat ad Regem liberandum.

Huic Baro *Inchiquinus* sese cum *Anglis* quotquot ejus parent imperio conjungit.

Cui se conjungunt *Angli* quamplurimi, *Hiberni* quidam,

Hiberni quidam, sub *Prestoni Tassique* vexillis, (qui pristinas inducias haud prorsus adversati) non dubitant socia signa admove- vere. Alii etiamnum suspensis hærent animis.

Scoti ab hostilibus adversus *Regios* se tem- perant, & contra *Rebelles* ducunt, tanquam communem hostem; ac in unum tandem cum *Marchione* coalescere posse se, spem faciunt.

& *Scoti.*

Nunc denuò *Dublinia* Præfectus *Jonesius*, copiarque ibidem *Parlamentaria*, iidem scilicet illi qui *Inducias* & *Pacem* cum *Pontificiis* ab *Ormondio* initam vehementissimis convitiis dirisq; impetierant, tanquam de *Religione* actum foret, in eodem deprehensi sunt *Meretricis Babylonica* amplexu, quippe cum *Oweno Row* *Rebellium* *Archistratego*, cædibus & sanguine *Anglorum* infami, se tandem intimo fœdere aggregare, sociâque vexilla jungere *Regios* & *Protestantes* adversus, nihil erubescunt.

Sed repugnante Præfecto *Parlamentario*,

cum *Rebellibus* insensissimis initis articulis associato.

Ab alienis cladibus (nec prorsus tamen alienis, quarum contemplationem unico aspectui ideo placuit subicere, licèt temporum distantiissimorum res forent, nè sæpius excurrere necesse fuerit) redeamus ad nostras, ma-

Reditur ad *Angliæ* turbamē-
ta.

poribus longè & apertioribus præliis, minori etiam strage & perfidiâ, sævientes; parcius deflagrante (quod dolendum) diuturnioris mali fomite.

Præliatur Regem inter & Parlamentum.

Siquidem vario diu Marte, & diversis locis, de summa rei pugnatum est inter copias *Regias & Parlamentarias* (*Parlamentariorum* deinceps etiam vocabulo intelligendi sunt, qui *Senacula* seu Comitiorum sedes *Londini* occupabant, quamvis numero secedentibus inferiores; quos tamen *Regii* non alio quam *Rebellium & Perduellinum* titulo perstringunt.)

Victoriâ ad Regem inclinante, & Parlamentariis animo despondentibus,

Pugnatum est, inquam, diverso eventu variis in locis; donec aspirante *Regiis* vexillis fortunâ, animos apertè desponderent *Parlamentarii*, indiésque à partibus ipsorum deficerent Factionis affectu.

Scoti in Belli societatem invitantur.

Redacti in angustias *Senatores*, *Scotos* in Belli societatem invitant; & ut refrigerentem, & tantum non extinctam Populi (quam pridem promeruerant) opinionem, & admirationem Zeli pro bono publico & Religionis puritate resuscitarent, & pecunias simul emungerent, notas recurrunt ad Artes.

Quibus artibus populum nutantem in suas partes conciliant, & Scotis lenocinantur: Commentis scilicet adversus Regem in vulgus sparsis;

In *Regem* ipsiusque partes *Commenta* de novo cudunt; & passim spargunt inter populum, quasi *Rex* meram *Tyrannidem* meditaretur, omniumque qui ex adverso steterant possessiones fisco addiceret, personas etiam sub jugum missurus, neque venia locum cuiquam relinqueret, ut nec minima pristina *Libertatis* vestigia; quin & ut *Religionis Reformatae* abdicatâ professione, *Papismum* esset introducturus, unde omnes *Missæ* sacrificio interesse cogerentur. Aut istud nē sit factum, (nē imperitis argumenta pertinaciz deficerent) vulgo persuadent, *Regios milites humanis*

humanis carnibus assuetos, eosdem inter Epulas devoraturus; imò canes & equos iisdem ferculis enutritos jam suis inhiare cadaveribus.

Hostias insignes aliquot *Iustitia* immolandos decernunt, (sic enim sub illa tempora apud rerum ignaros audiebat sanguinolentis spectaculis Plebis captandæ studium, & propriæ vindictæ cupido) *Hotthamum* patrem & filium, *Careum*; præcipuè verò, (ut arctius *Scotorum* animi devincirentur sanguinis *Episcopalis* glutine) *Gulielmum Land Episcopum Cantuariensem*: hunc *Perduellionis* damnatum, partiaro *Procerum* iudicio, (quorum potestas omnis sine Regio consensu antiquissimis Regni institutis contra vel vilissima capita mortis accersendæ nihil valet;) illos militari concilio *Proditionis* damnatos.

Preces publicas & *Jejunia* indicunt; leviculis etiam de *Victoriis* dies *Festos*. Tabulas superstitiosas, quibus *Christi*, *Deipara Virginis*, aut *Sanctorum* imagines depictæ erant, publicè magnâque cum solemnitate igni & novo Martyrio devovent. *Crucis* Signa, & *Obeliscos* quibus *Sanctorum* imagines insculpebantur (quavis in plateis *Londini* eminentioribus essent tum ornamento, tum usui) non vulgari cum devotione diruunt.

Episcopatum etiam & *Liturgiam* abroganda pronunciant: horum vice novum Regimen & *Cultus* Divini formam *Synodico Confessui* cudendum demandant, (de quo præter institutum fusiùs differenti Lector ignoscat.) Ad hunc duo ex unoquoque *Comitatu* *Concionatores*, iique ferventissimi tam *Episcoporum* quàm *Liturgie* hostes, nominatim à tertii ordinis Senatoribus evocati, confluunt: *Episco-*

Hostiis iustitiæ immolatis;

Precibus, Jejuniis, diebus Festis indictis; Imaginibus & Picturis superstitiosis publicè combustis;

Episcopatu & Liturgiâ abrogatis;

indicto synodico Confessui,

pales etiam aliquot invitati, (cùm *Regio* jussu non corroboraretur *Conventus*) interesse detrectant. *Scotici* etiam celebriores *Ministri* intermiscebantur.

qui *Catechismum*, *Fidei confessionem*,

et *Regimen Ecclesiæ novum* edunt *Presbyterianum*.

Hi diu parturientes, tandem edunt *Fidei Confessionem*, *Catechismum* qui Christianæ Religionis apices complectebatur, *Directorium* etiam, siue publicam colendi Dei normam; quo non formulæ, nec exemplaria efferebantur, sed manu ductio quædam, quâ secundum præscripta ad omnes occasiones capita, ad preces temporaneas suoapte ingenio effundendas novorum sacrorum Mystæ instituebantur: *Regimen* præterea *Presbyterianum*, cujus (ut & *Cultus*) administratores constituiebantur *Pastores*, *Doctores*, *Presbyteri laici*, *Diaconi*; quos quatuor in *Curiis*, *Parochiali* scilicet, *Classicâ*, *Provinciali*, & *Nationali*, jurisdictione iungi oportebat.

Parochialis Curia ex *Laicis* duobus ad minimum *Presbyteris*, & *Pastore* vel *Ministro* uno vel altero, pro ratione loci, constitit. Hiscæ potestas in *Parochianos* erat, & hebdomadatim conveniendi jus; ubi penès ipsos esset sistere *Parochianos*; de moribus & cognitione examen instituere, quos dignos censebant, in *Cætum Ecclesiasticum* admittere & *Cænâ Dominicâ* privilegium; alios corripere, publicè admonere, vel ad tempus *Cænâ Domini* prohibere, si quid commiserint offensæ quod scandalum *Cætui* crearet. Qui sub iugo se non dederunt, *Ethnicorum* numero & loco haberi.

Classica Curia semel in mense vel sæpius coire fas erat, quam *Delegati* ex duodecim ad minimum *Paræciis*, unus scilicet *Laicus*, *Ecclesiasticus*

siafticus alter, vel plures de fingulis electi complebant. Hisce de prædictis (præsertim si *difficultas* interveniret, vel *Appellatio*) cognoscere licebat, in ipsos etiam animadvertere Pastores, in Ministerii Candidatos *Ordines* conferre, *Anathematis* vibrare fulmen, præterea de scrupulis Conscientiæ & Doctrinæ controversiis determinare.

Provinciali Curia (quam Delegati ex omni Classe toto in districtu vel Provincia, cum *Laici* tum *Clerici*, constituebant) superior in prædictis concessa autoritas. *Nationali* suprema, ut & Leges in *Ecclesiasticis* figendi & refigendi, pœnas irrogandi graviores, & de rebus quibuscunque spectantibus ad Mores vel Religionem statuendi potestas. Ab ima harum ad summam licuit appellare.

Cæterarum nulli *Sette* sui Cultûs libertatem indulgendam hi Delegati Synodici adnitebantur, sed Gangrænæ instar rescindendas omnes. Quod cum à *Parlamento* (cui *Independentes*, *Erasiani*, *Catabaptista* & *Athei* intermiscerantur) extorquere non possent, Plebs inturbat Sectarios Sacra peragentes, & saxis (dum rerum habenas *Presbyteriani* teneant) sæpenumero penè obruit. In multis præter expectationem circumscripta potestas; nec Regimen Presbyterianum *Parlamento* ratum esse jubetur nisi ad triennium, quo caperent experimentum *Comitia* quàm bene faceret ad salivam.

Immane fuit quotos hæc novitia irritaverint crabrones. *Politici* & *Juris-periti* succensebant tot de novo statui *Tribunalia* quot essent *Paræcia* in *Anglia*, eaque ferè arbitraria, virisque maximam partem dominii impotentibus, rerum usu minus edoctis, delegatum esse moderandi jus; suspectantes è longinquo nescio quæ mon-

Indignantibus
quamplurimis
Politici &
jurisperitis,

gliisque,

stra malorum in *Familiis*, in *Paræciis*, in *Comitatibus*, & toto *Regno* exinde nascitura. Fremit maxima pars *Populi*, submittendum examini in Rudimentis *Religionis*, quâ veteranos se profitebantur. Fræna mordent *Episcopali* Regimini & *Liturgia* devoti. Maximè verò *Independentes*, *Catabaptistas* cæterasque *Sectas* urebat periclitata *Conscientia libertas*, quam unicè anhela-
bant; cujus gratiâ primi contra Regem signa sustulerant, toties armati steterant adversus hostes; quam tot laboribus, expensis, vigiliis, periculis expetierant.

Nihilominus bellè Regimen *Londini* processit, mediocriter Civitates inter & Municipia populosa, Ruri verò frigide; & triennio tentamenti elapso, nullo de novo sancitum decreto, vix palpitat ductive spiritum. Et hæc de *Ecclesiasticis*, quæ etfi non unâ vice gesta, semel commemorare placuit.

Venduntur vili
Episcoporum
Fundi & Re-
ditus.

Ad Artes redeo cæteras quibus *Scotis* lenocinabatur. Inter quas hoc maximi momenti fuit, non minùs ad *Scotorum* animos sibi conciliandos, quàm clientelam inter *indigenas* augendam, quòd *Episcoporum* latifundia, idque vili pretio, sub hasta posuerint; unde sectores innumeri confluerunt, qui materiâ ruderibusque Palatiorum, & sylvis excisis, pretium emptionis solventes, prædia ampla & integra Maneria gratis ferè indipiscuntur. Et (nè repetere cogamur) *Excisam*, *Vestigalia*, prægrandes adeò & continuas imponunt populo Taxationes, quantas nè *Reges* quidem quotquot Solio infederunt retrò omnes extra ordinem irrogare ausi fuerint; quantæ non solum expensas publicas dispunderent universas, sed & inexplebilem institorum suorum & proxenatarum Voracitatem ferè satiarent; præter ista

quæ

quæ ex rapto, compilatione, liberòque commatu corradebant. Hisce offis deliniti *Scoti*, manibus pedibûsque quantam possunt operam *Parlamenti* rebus promovendis impendunt.

Scoti, hostes *Episcoporum* insensibilissimi, sibi-
que metuentes, si *Rex* à *Parlamento* victoriam reportaret, & prædictis inescari nassis, in pactos Articulos consentiunt (quos inter primarius erat, qui Honestatis specie reliquis fucum & gratiam conciliabat, nè quid noxæ Regia Persona intente-
tur, nè quid fraudis Corona juribus vel Hæredibus fieret;) Sacramento etiam invicem à Senatoribus
utriusque Confessûs inito, omnibûsque aliis incolis utriusque Regni in eadem verba adactis. Hoc Nationale Fædus & *Ligam* vocant. In eo promittunt, pro muneris & loci ratione, sese Reformatam in Ecclesia Scotica Religionem, quoad Doctrinam, Cultum, Disciplinam, Regimen defensuros; Religionem in Anglia & Hibernia Regnis, quoad Doctrinam, Cultum, Disciplinam Regiménque, juxta Dei Verbum & Ecclesiarum optimè Reformatarum Exemplar reformaturos; Ecclesiásque in tribus hisce Regnis ad arctissimam consensionem & uniformitatem in prædictis pro viribus adducturos; Papismum, Regimen Episcopale, Superstitionem, Schisma & Impietatem extirpaturos; Parlamenti in utroque Regno Jura & Privilegia, Regnorûmque Libertates conservaturos; & Regia Majestatis Personam atque Autoritatem (in vera Religionis Libertatûmque Regnorum conservatione & defensione) protecturos; ut attestetur universus Orbis Conscientiis suis de sua in Regem Fidelitate, perspectûmque habeat, debitam Regia Majestati potestatem & amplitudinem imminuendi nullam: sibi animum aut intentionem subesse: omnes Incendiarios & Malignantes (hisce

Scoti consentiunt,

inito Fædere.

(hisce perstringunt titulis omnes quicunque *Regiis* favebant partibus) *detecturos*, ut *publicas* pœnas luant; *firmam aternamque pacem* inter duo *Regna* molituros; *invicem quoque se defensuros* omnes qui *Fœdere* hoc sese obstrinxerunt, & in isto *constanter permansuros*.

In quibus Independentientes
antesignani.

Hujus *Fœderis* paciscendi non postremi *Autores Independentes & Catabaptistæ, Oligarchici & Democratici*, ut & invitis & reluctantibus quibuscumque in hoc *Sacramentum* adigendis, præcipui & acerrimi: quanquam ex ipsis complures ab eodem consultò abstinuerint; nè scilicet hoc nomine ad *Regia Persona* defensionem astringerentur. Notandū etiam, *Conditionem defendenda Regia Persona & Autoritatis in vera Religionis Libertatūque per utrumque Regnum conservatione*, propriis ipsorum Artibus, contra sensum & tenorem *Fœderis* ingestam, obtentu scilicet, *Regia tutela* satīs prospectum esse aliis juramentis; repetitam ejusdem in isto promissionem *Regis animi* adversus *Parlamentum* obfirmaturam, animosque *Plebis* contra *Parlamenti obsequia* scrupulis oneraturam: reverā tamen (quod postea constitit) ut *Regicidio* viam præstruerent, remotis quantum fieri potuit obstaculis. Istis inter *Scotos & Anglos* novandi studiosos peractis, hoc *Sacramento* qui bonā fide sese obstrinxerant, (quod viris optimis non paucis, quā metu perterritis, quā præstigiis & spe vanā deceptis, contigit) *Presbyteriani* audire gestiunt. Aliis minoris notæ Factionibus, *Independentibus, Catabaptistis, Fanaticis*, sub eorum signis mereri non dedignantibus.

Qui bonā fide
hoc Fœdere
astringi se patiuntur,
Presbyteriani
audiunt.

Immaniter sapiunt in dissentientes.

Hi sapiunt immaniter in dissentientes qui *Fœdere* hoc sacrosancto teneri renunt, quamvis contra Factionem *Parlamentariam* nihil antè admisissent, quamvis nullas impositiones & tributa.

buta detrectassent, imò sponte in militis *Parlamentarii* stipendia pecunias erogassent. *Curiones* præsertim *Ecclesiarum*, qui opimis fruebantur Beneficiis, ædibus, bonis & redditibus, sequestri nomine, spoliantur; ergastulis, subterraneis carceribus inclusi per annos plures, imò & navibus in fluvio *Thamesi*, idque effervescente jam ætate, (deportatione intentatâ) nec auditâ causâ, neque accusatione allatâ, squalore, jejuniis & vigiliis macerantur.

Ex hujus *Fœderis Religione* (ut illuc unde digressus sum revertar) *Filii Patres, Patres Filios, Servi Dominos, Uxores Maritos* insectari, deferre, & spoliare, ad minimum, contrâ sentienti-
bus debita denegare officia docebantur.

Fructus Fœderis.

Hiscæ de causis, multi contra Conscientiæ dictamina porrigunt ora *Sacramenti* capistro, & tandem (sive quòd *Regi* se crederent obnoxios, vel conscientiâ *Sacramenti* reverâ laborarent) se *Parlamenti* partibus seriò addixerunt.

Adversus hoc multi passim Docti juxta & Religiosi insurgent, editisque Tractatibus ad volumina justa excrefcentibus (inter quos *Judicium Oxoniense*, Opus irrefragabile, Latine prodiit) convellebant, utpote Divinis Humanisque Legibus contrarium; nil opponentibus præter vim & argumenta bacillina *Confœderatis*.

*Contrâ diffu-
sionem.*

Hiscæ prodromis artificii præmunientes adiutum in *Angliam*, viginti millibus armatorum in Boreales tractus infusus, bellum *Parlamenti* causâ *Scoti* capeffunt, qui *Regi* se in *Anglicis* negotiis nihil molestiæ facessuros sanctè promiserant. Sed prius mittunt ad *Regem* pro forma *Delegatos*, qui suaderent, suâ sponte pronum satis, ut in gratiam cum *Parlamento* rediret, & sese arbitros controversæ obtruderent. Sed cum eos *Rex*

*Scoti in Angli-
am denuo ir-
rumpunt.*

ceu iniquos *Judices* repudiaret, juberétque ut res suas domi curarent; indicto contra *Leges Regio* nomine, sed suâ autoritate, *Parlamento*, Bellum sociale denunciant.

Rex sibi prospicit.

Parlamentum Oxonii.

Rex præscius tempestatem in Se suosque ruituram, sibi quantum potuit ex adverso prospexerat. *Proceres* & minorum gentium *Senatores*, qui de *Senatu* pulsi, nec dum *Rempublicam* deserere officii sui ducentes, ad *Regias* partes se contulerant, (quorum illi numerum quadagesimum, unâ cum *magni Sigilli Custode*, hi ducentessimum excedebant) *Oxonium* transferunt *Comitia*; ubi non prius ad *Arma* quàm ad *Consilia* apud *Regem* admissi, *Confessum* pro *Comitiarum* more *Autoritate Regiâ* peragebant, de *Regni* negotiis pacatiùs illic deliberaturi; ubi nihil ad *Parlamenti* potestatem dignitatèmq; deerat præter parietes, & constitutum *Regio* Edicto *Senatus* habendi locum.

His id unicè à *Rege* propositum erat, ut, quantum in iis esset, procellam averterent, vel ut sustineri commodius posset prospicerent. Scriptis itaque monent hi *Senatores Nationem Scoticam*, nè hostiliter *Anglia* Regnum & *Regem* invaderent, nec legem *Pacificatoriam* pridem ratam violarent: *Perduellionis* esse crimen pronunciant, armis *Regem* invadere; nec minùs Gentem exteram, eo inconsulto, in *Regnum* accersere: *Senatores* apud *Westmonasterium* etiamnum sedentes, utroque nomine *læsâ Majestatis* reos. Pecunias etiam, quas possent exhaustæ *Provinciæ* & *Civitates* quæ *Regi* adhuc parebant suppeditare, ad duplicis futuri Belli sumptus ferendos, erogandas decernunt.

Rex scribit ad Scotos.

Rex etiam literis obnixè deprecatus est hanc prævaricationem, & programme prohibet, nè
subditi

subditi tot nexibus obstricti Rebellibus subveni-
rent; quibus novemdecim Proceres nomina
subscribunt: quod, inaudito Subditorum ex-
emplo, qui Scotia potiti sunt carnificis manu
publicè cremari jubent.

Marchioni Hamiltonio imperatur ut domi
suz Scotos contineat, nè se alterius Regni ne-
gotiis immisceant. Qui postea (cùm malâ il-
lum fide munus præstitisse innotesceret) ad Re-
gem à Scotia periculi prætextu transfugiens,
Custodiæ mandatur. Comes Montisrosanus,
Archistrategi & Pro-Regis titulo auctus, in
Scotiam transire jubetur, ut à fovendis in
Anglia turbamentis revellerentur, domi suæ
reciprocè perturbati: quo munere Comes stre-
nuè functus, exiguâ manu militum, eâque tu-
multuariâ, plenos exercitus in fugam vertit, de-
populatâ passim Regione.

Cæterum haud minùs incepta Scoti perse-
quentes, ab Anglia revelli se non patiuntur,
donec ope Fairfaxiani militis Regii exercitûs
non exiguam partem (quam diu distinuerant à
debellandis alibi Parlamentariis) funderent,
Novum-castrum expugnarent aliâque Muni-
menta, nec non victoriam in Australem plagam
promoverent. Unde indies inclinât res Regia,
ac labitur tandem, cedente Parlamentariis un-
diquaque Victoriâ.

Victorias plures adepti, adversus Proceres o-
dium proferre Democratici; præcipuè à Newbu-
ria & Spinarum prælio novissimo, Com. M. eos
tædere cœpit. Ille siquidem sententiam suam in
Concilio Bellico propalare, atque ad Pacem hor-
tari, quam animo sentiret Reipublica magis op-
portunam, nec adeò ad bellum ferox & præceps
videbatur: Et eo nomine à Cromwellio in Domo
inferiore

Marchionem
Hamiltonium
mittit in Scoti-
am, ut retrahere-
ret.

Ab eo delusus,
Comitem Mon-
tisrosanum
mittit.

Scoti tamen
persequuntur
bellum adver-
sus Regios;
distingunt,
fundunt.

inferiore productissimâ Oratione postulatus, in *Superiore* se defendit, retrò conversis argumentis: adeò ut utrique *Domui* componere inter eosdem fluctus, quàm ultro citroque discutere, consultius videretur.

*Regia partes
inclinant.*

*Rex cum fru-
strâ tentâret
Anglos,*

*in Scotorum
manum concedit.*

*Simultas inter
Oligarchicos
& Democraticos
Anglos &
Scotos prius na-
ta latius disse-
minatur.*

Rex tandem, dissipatis plerisque Copiis, attritisque viribus, hinc *Scotorum*, indè *Parlamentariorum* impetu, deficientibus stipendiis, gliscientibus inter *Præfectos copiarum & Proceres Factionibus*, (nè minimè lateat Divinæ vindictæ vis, cui frustra humanis quibuscunque viribus obfistitur) primò *Londinum* venire, fideisque *Parlamentaria* se committere animo versabat; deinde *Exercitus Anglicani* in amplexus se conijcere: sed ab utrisque rejectus, rebus in creperis audaci consilio usus, in *Scotorum* se manus tradit, stipulante salutem & æquas condiciones *Legato Gallico*, (qui tunc temporis in *Scotorum* castris commorabatur) ut & *Ducibus* quibusdam *Scoticis*.

Hinc simulates inter *Scotos & Anglicanos Oligarchicos & Democraticos* prius natæ, latius disseminantur, & penè in bellum erumpunt.

Ferunt etiam *Essexiæ Com.* (qui jam è fastigio dejectus privatim agebat) conspirantibus tum *Proceribus* tum *popularibus*, in excidium eorum nova cum *Scotis* pacta & molimina initurum; sed quæ ob mortem ejus repentinam (quam præpinguis, cum à Venatione sudore difflueret, humique decubaret, facilè contraxit) in auras evanueret. Nihilo minùs *Oligarchicis*, cum cæteris diversæ Factionis, magnificis exequiis publicisque sumptibus ei parentare visum est; quippe qui honore prosequi defunctum malebant, quàm viventem experiri.

Jam tum mox stipendiis fraudare *Scotos*, necessitatem

cessitatem ipsis imponere, victum & pecunias à Provinciis in quas Castra moverant extorquendi, indè odio exponere, extenuare merita, derogare fortitudini gentis, *Mercenarios & Conductitios* appellare, (dum ipsi interim non aliam iis reponunt præter opprobria mercedem;) minari insuper aperto Marte exturbaturos Regno, irritare palàm, & adversus signa movere. Nec multum ausi contrà hiscere *Presbyteriani Angli*, (qui *Scotis* bene volebant) nè viderentur alienæ Gentis insolentiæ potius consulere, quàm suorum popularium dignitati.

Tandem post longas altercationes, *Scotis* præ se ferentibus per *Leges Naturæ, Nationum, Hospitii*, non licere sibi Regem, qui ultro cesserat in eorum potestatem, *Parlamentariis* tradere; *Oligarchicis & Democraticis* nostris Comitiorum nomine contrà urgentibus, non licuisse *Scotis* Regem in suum exercitum admittere intra Angliam & stipendiis Anglorum militantibus, multò minùs penès se invito Parlamento retinere; præmissis pro forma disceptationibus quibus pretium augerent, Regem in Parlamento manus tradere statutum. Quam Prævaricationem ut stolà speciosà amicirent, Regem ad Fœdus nationale provocant; sine hoc vinculo non ipsis licere in Scotiam ducere prætexentes. Hoc pollicetur Regia Majestas sese astrictum iri, modò scrupulis Conscientiæ de Politia Ecclesiastica satisfiat: quod munus demandatur *Scotorum* tum temporis Oraculo *Hindersono* Concionatori, infausto non minùs quàm irritò successu. Vulgatis enim verbatim disceptationibus, Regi Palma ferè omnium suffragiis adjudicatur. Sed Pecunia vincit.

Scoti

Irritamenta quibus laceßunt Scotos;

continentibus se Presbyterianis.

Altercationes inter Scotos & Parlamentum Anglicanum.

Scoti pecuniis acceptis tradunt Regem in Parlamento manus, prætextu quòd Fœdere se noluerit astringi.

Scoti Centum librarum millibus monetæ Anglicanæ receptis, centum aliis intra annum promissis, Angliā cedunt, relicto Regē Parliamenti ad arbitrium; eā tamen interpositā Cautione, nè quid noxæ Regiæ (quod absit) Personæ intentaretur, atque Ipse intra aliquam Basilicam reciperetur, ita, ut Majestati non minùs quàm tutela prospiceretur, unde tentari posset Argumentis ab utraque Natione ad Propositiones utriusque rati habendas.

Rex à Delegatis Parliamentariis exceptus deducitur in Angliam medullinam.

Rex Novo-castro exceptus à Delegatis Parliamenti, quatuor scilicet Proceribus & octo Confessibus Inferioris Senatoribus, cum Militum satellitio deducitur ad Holdenbiū palatium inter Coritandis agro Northamptoniensi situm, ubi splendidam quidem, sed arctam, passus est custodiam; omnibus scilicet longè amolitis qui Regis unquam partibus studuisse vel suspecti essent, imò & Sacellanis, quos ardentè non unis ad Comitata scriptis expetebat.

Novatores inter se dissentiunt.

Non ampliùs dissimulata Victorum studia, de præda & imperio concertantium, in diversa Nomina & Sectas abierunt; quas omnes unico Novatorum & Factiosorum nomine priùs perstrinximus, nunc in suas Classes dirimemus, atque etiam quo astu quibùsque gradibus ad principatum contenderint qui jam rerum potiti sum, enarrabimus. Quod ut clariùs innotescat, ad aliquot secula retrospicere non pigebit.

Digressio ad enarranda Novatorum exordia, progressù, sectas, & studia.

Semina inter reformandam religionem jacta;

Factionis semina non diffiteri licet ab ipsa Reformata Religione introducta in Angliam jacta fuisse. Nec est quòd hinc Pontificiùs glorientur, qui cæteris præmonstrârunt exempla, Regum Coronas & Sceptra mitræ Papali & Petri Clavibus subjiçendi; nec minùs Regibus infestis adversantur, quos deturbatos è fastigio, pugionibus

nibus Sicariorum confodiendos exposuerunt.

Ab eo tempore *quidam*, nec multi ii, *Roma* valedicendum in omnibus contendunt; nec *Regiminis* vel *Politie Ecclesiasticae*, nec *Liturgiae*, aut *Ceremoniarum* volam vel vestigium relinquendum esse.

de Regimine ecclesiastico, Liturgia, Cere-
moniis,

Plures verò & prudentiores (saltem suo sensu) superflua & supersticiosa abdicare satis esse rati, *Regimen Episcopale*, nec non *Liturgiam* reformatam, retinenda statuunt: illud, quòd *Civili & Monarchico* Statui congrueret; hac, quòd pia colendi Dei forma, & publicis usibus accommodata videretur.

Ambo ista, quòd ab usque avitis temporibus deducerentur, hoc insuper consilio, nè subitæ mutationis ab Extremo ad Extremum periculum facerent, placuit *Regibus* cum *Parlamentis* Legibus sancire, pœnis haud levibus irrogatis siqui adversum sentirent.

quæ placuit
Regibus &
Parlamentis
sancire.

Hinc primò Simultates, Velitationes postea, & grassante disputandi licentiâ, Controversiæ acriores; & (ut sunt inter fratres de rebus ad *Religionem* spectantibus) tandem acerrimæ digladiationes, (insufflantibus utramque partem *Pontificiis* & malè feriatis.) Odio & irâ internecinis mutuò accensis, Opprobria & famosi Libelli jactantur ab *Anti-hierarchicis*, vel, horum nomine, *Jesuitis*. Suspensiones, Privationes, Vincula, Exilium regeruntur ab *Episcopis* & *Curiis Ecclesiasticis*.

inle Disputa-
tiones & con-
troversias

Famosi libelli
ab anti-hierar-
chicis; Suspen-
siones, Privati-
ones, &c. ab
Episcopis.

Sed Odium in *Præsules* conflavit ista severitas, etsi Legum ad præscripta ferè exerceretur; & *Anti-hierarchicis* Misericordiam peperit, eoque majorem, quòd Conscientiæ gratiâ & purioris Cultûs desiderio luere viderentur, moribus severis essent, in Concionibus vehemen-

Indè Odium in
Episcopos, mis-
ericordiam pro
Anti-hierar-
chicis.

& conspiratio
adversus Hie-
rarchiam;

quâ Secta om-
nes & seditiosi
conveniunt,

injectis Regem
inter & Parla-
mentum scrupulis,
ut patrocinio Parla-
mentaria causa
suscepto popula-
res audiant,
& in ordinem
Senatorium
quando data
opportunitas
exoptarentur.

ubi carpunt ad-
ministrationem
Regni.

Ex bello capiunt
occasionem Re-
gem & Sena-
tum commi-
tendi.

tes, Precibus & piis officiis prompti, uno verbo,
ad cætera boni. Hinc multi *Municipes*, *Gen-
erosi* etiam & *Nobiles* ipsis patrocinari, eosque in
sinu fovere, tandem unâ sentire, & in *Hierarchi-
am* simul conspirare.

Cujus cùm excidium desperarent à *Regibus*
impetrandum, à *Parlamento* consequi sperant,
eoque consilio *Regiam* potestatem imminutum
eunt, evectâ *Parlamentariâ*; & *Sectarum* om-
nium, *Fanaticorum*, *Turbonum* & *Seditiosorum*
colluvie adjunctâ auctiores viribus facti, *Regiam*
inter *Prærogativam* & *Populi Libertatem* (quæ
suis terminis bene cohærebant) malè dividunt,
eâsque inter se determinant, ut eâ capratâ oc-
casione, amoris publici speciem induerent, &
bono populi velificare crederentur.

Tandem inter *Vulgus* nacti auctoritatem, in
Senatorium munus suffragiis cooperti, institutæ
telæ nervis omnibus incumbunt, nil præter
Populi Jura, *Parlamentaria Privilegia*, *publi-
cam Libertatem* crepant; *Magistratus* & *Auli-
corum* delicta ressecant ad vivum & insectantur;
Libellis famosis & *triobolaribus* proscindunt *E-
piscopatum*, & *Ecclesiæ Gubernium* stabilitum,
nec non *Ecclesiasticorum* *Mores* & *Promotiones*
multiplices; *Reipublica* carpunt *Administratio-
nem*; in omnibus *Regia* Potestati labefactandæ
& famæ minuendæ satagunt.

Commoda occasio suis machinationibus acci-
dit. Dum imperante *Jacobo Fredericus Comes*
Palatinus Rheni, Gener regius, bello *Germanico*
proscriptus, cum omni familia à *Cæsariano* mili-
te patriâ pelleretur, *Reformata Religionis* Causa
toto orbe periclitatur, *Regia* proles patrimonio
spoliatur. Illa asserenda, hæc in integrum restitu-
enda speciosè obtenduntur futuris Machinationi-
bus.

Hiscæ

Hiscæ prætextibus Regem implicare bello, sed frustra, futuri sagacem, adnituntur; donec eorum impulsu, mediante Principe CAROLO, & æquas pacis condiciones respuente Casare, extimulatus ad arma confurgeret.

Rex bello implicatus,

Indicto Bello, fervente apparatu, & totâ Europâ quid Anglia parturiret expectante; Regem destituit Parlamentum, nescio quibus querelis leviculis de causis excitatis, & suspicionibus interjectis Autores extant; unde ni ludibrio esse maluerit, moriente Jacobo, Regi CAROLO incumbit propriâ auctoritate cogendi pecunias, impositiones inusitatas & Tributa irrogandi Necessitas, non solum obsoletis Legibus in usum revocatis, sed & novis interpretamentis adhibitis; intermissâ Parlamenti in difficilioribus rebus indicendi consuetudine.

& Parlamenti ope destitutus, necessitatem habet extrâ ordinem pecunias erogandi sine Parlamenti.

Hinc Indignatio populi, hinc querimoniarum seges; hinc subditi probi, honesti, & procul à novandi studio, quos metus inceslerat publica Libertatis imminuendæ, machinari, miscere consilia, jungere vires cum Turbonibus, quibus exastuanti Regis potentia, & in Despoticam (ut videbatur) crescenti, remoram injicerent.

Hinc ira & metus, & adversus Regem combinatio.

Hi omnes primò Cathari vel Puritani per ludibrium appellabantur, communi nomine Sectarum & partium; quæ spes disparès & invicem contrarias animis agitent.

Intestino faviente bello, postquam Scoti adventarant in Parlamenti suppetias, & Fœderis Nationalis plurimi capistrum admiserant, caput supra ceteros attollunt Presbyteriani, opibus & numero potentiores: nec Novatorum crimine vacant, qui Regimine Ecclesia & Liturgiâ abolitis, Directorium & Presbyterium

Presbyteriani, quando primò nomen publicè venditârunt.

Aristocratici ;

introducere, nec non Statum Civilem à *Monarchico* in *Aristocraticum* immutatum ibant, servato Nomine & Personâ *Regis* ; suis adhuc sub signis militantibus Factionibus cæteris, nec quid animis agitarent adhuc satis proidentibus.

Democratici
qui.

Deinde *Independentes* pauci melioris luti, & de grege *Anabaptistarum* aliqui, qui *Regimen Ecclesiasticum* nullum Nationale stabilitum optabant, & quibus magis aridebat *Democratia*, servato tamen *Regis nomine & personâ*. Præcipuè tamen ista Factio, cui quidem hæc appellatio pro merito inuri debet, è pauculis *Presbyterianis* rigidissimis, maximam partem *Acephalis*, *Catabaptistis* & *Fanaticis* constabat, qui penitus evulsis *Monarchiæ* radicibus, & deletâ *Personâ*, *Familiâ*, & *Nomine Regis*, *Oligarchiam* nonnulli, *Anarchiam* alii, *Democratiam* plurimi exstruere conabantur ; addo etiam *Christocratiam*, quam non pauci anhelabant, quâ dejectis è fastigio & conculcatis mundanis Magistratibus & Autoritate profanâ, *Christus* cum *Sanctis* supra improbos imperium in terris exerceret.

Oligarchici.

Christocratici.

Quibus Novatorum
scelus
maximè con-
gruit.

Hiscæ præsertim *Novatorum & Factiosorum* stigma urendum ; qui etsi in contraria collimarent omnes, & aliquandiu *Presbyterianis* sub signis mereri non dedignantur, eos tamen furiarum instar facibus exagitabant civiles in discordias, donec potestatem nacti, (cui paulatim sese insinuaverant) ausi sunt divortium facere, & tandem propria venditare nomina, & quæ agitarent publicitus attollere.

Horum Origo
& artes,

Hi Factiosi à teneris barbarum incrementis vix ullo distinguebantur titulo ; sed *Patriotarum & Religiosissimorum* hominum larvâ tegebantur. At rerum miscendarum & Civilis belli inflam-

inflammandi occasionibus invigilabant, sedulò
 insufflabant; & mox flagrante bello, turbato-
 que *Reipublica* statu, nè dissidia componerentur,
 nervis omnibus adnitebantur *Regem* irritare ad-
 versus *Senatum*, *Senatum* vicissim in *Regem* ex-
 ulcerare, Poma contentionis undique spargere,
Plebem verò quâvis aurâ leviolem huc illuc agi-
 tare in fluctus atque miscere, ut *Demagogi* affo-
 lent.

quibus omnia
 miscent,

Cum ità bene feliciterque verteret *Regem*
 calumniandi, & per omnia odium in *Principem*
 congerendi solertia, à *Rege* primùm, deinde
 etiam à *Pace* animos populi circumagunt. *Co-*
mitia, si quando vel ab iis Postulata ad *Regem*
 mittenda, vel ipsis à *Rege* transmissa observa-
 rent, quibus obductis contentionis & Belli cica-
 tricibus, Pacem restitutum iri probabile erat,
 injectâ fuscina perturbant: in secundis præ-
 tumida postulant, Nè quod jam ferè adepti sunt
 vi & Armis, precario & pactis conditionibus
 acquirerent; reslante verò fortunâ, statim de-
 spondentes animos obtestantur, Nè isto in statu
 de pace redintegranda cogitarent, cùm, afflictâ
 fortunâ, durioribus conditionibus inire necessum
 foret; nec tantum excideret honoris Parlamen-
 tarii cura, ut quicquam facere metu & vi co-
 acti videantur.

bella suscitant.

Pacem coalitu-
 ram impugnant,

quibus artibus.

Etiam rumoribus sparsis, fictis literis, testi-
 búsque subornatis, nescio quas Machinationes,
 dolos, & monstra periculorum speciosis ami-
 citiæ larvis subesse clamitant. Per omnia amoris
 publici viscera, per fidem quâ tenebantur, per
Reipublica & *Christi* Ecclesiæ charitatem ob-
 testantur; longis orationibus & argumentis
 contendunt, ut incertam potiùs Belli aleam sub-
 euntes, indè Dei (sic placuit appellare) sus-

fragium

fragium de re tanta expectarent, quàm pactum cum Rege conditionibus infidis & Reipublica damnosis Fœdus agrum ferirent.

Istis Artibus creduli & in suspensionem proni, adde etiam & meritorum conscii, facile irretiti, conditiones adeò duras Regi obtrudunt, ut illis salvâ Conscientiâ, cum Honore & amicorum incolumitate, consentire non licuerit; Literæque & Proposita Regiæ Majestatis, licet æquissima, & sæpius (vicies penè) transmissa, susque deque habita rejicerentur.

Interim bellum
ad sua commoda
trahunt.

Interim opportunitatem Belli ad sua commoda trahentes hi boni viri, dum ipsi publica Libertatis Propugnatores sese venditant, Zelumque Religionis asserendæ planè Divinum præ se ferunt, ingerunt se maximis & quæstuosissimis Reipublicæ muneribus. Deinde, radicibus latius actis, in Conspirationem alios post alios pertrahunt, & tum in Comitibus tum in Provinciis uberes progressus faciunt; hic levem Plebeculam ad Petitiones exhibendas commovendo, vel potius Populi nomen Petitionibus à duobus tribusve suæ Factionis concinnatis affigendo; illic verò Autoritatem Senatorum per fraudes & astutias technis propriis accommodando.

indefessa sedu-
litas in Comi-
tiis,

Hoc factu non adeò difficile erat, dum vel primo manè vel concubiâ nocte, aut non comparentibus qui diversa censebant Senatoribus, aut ad privatas commoditates procurandas dilapsis, captarent omnes Suffragiorum ferendorum opportunitates, & per sinciput prehenderent secururam Occasionem; ità ut minor pars, sed vigilantior, majorem, sed minùs sedulam, paulatim circumveniret.

Siquid inter Comitia disceptandum in medium proferretur quod minimè conclusum vellent,

aut

aut molitionibus suis adversaturum è longinquo prospicerent, manibus pedibúque contra eundo, vel quæsitis diverticulis, aut injectis inter æstus disputandi scrupulis, ut rei determinatio in aliud tempus distineretur procurabant. Si major Suffragiorum numerus horum vicisset sententiam, captabant aliunde occasionem alicujus Sciti sancienti quod infringeret prioris nervos, & scopum eluderet. Si quid animis volutassent quod suspicionem crearet adversariis, aut quod plenis & frequentibus Comitibus obtineri posse desperarent, fictis Necessitatibus, aut negotiis reverâ urgentibus, ablegandos rus *Presbyterianos* curabant: quibus peregrè agentibus, & *Rempublicam* causâ nihili destituentibus, miro Suffragiorum consensu quidvis apud se decernebant ratumque habebant.

Neque indè parùm res suas promovebant, quòd solerent privata agitare conciliabula & conventus; ubi collatis invicem sententiis, quod in rem esset prospiciebant, quomodo se publicè gererent, & quas quisque partes sustineret antè providebant.

Hiscæ & istiusmodi artibus non levem adepti potentiam *Novatores*, divortio (ut suprà diximus) à *Presbyterianis* factò, in ipsos signa vertunt, *Independentium* titulo (an *Azardus* potius dixerim?) qui Sectis omnibus in genere quadraret arrepto (nato indè nomine, quòd nullius *Ecclesia Nationalis*, nullius *Civilis* Ordinis ab arbitrio pendentes, omnia ad *Doctrinam Regiménque Ecclesiasticum* spectantia intra privatos Cœtus administrarent:) non quòd *Religio* magnopere cordi fuerit horum plebisque, sed quò speciosa ista professio latissimam panderet *Sectis* omnibus fenestram, *Catabaptis-*

& privatis conciliabulis.

Potentiam adepti Independentium unum titulum:

stis, Fanaticis, Millenariis, &c. unde Factionis suæ numerus & potentia intumesceret. *Fratres* etiam & *Sancti* (quod sic se mutuò compellerent) ab aliis per ludibrium appellabantur.

*latè familiam
spargunt, sese
omnium homi-
num genis ac-
commodando.*

Nihilominus quò latius Familiam disseminarent, fictaque humanitate & cedendi atque obsequendi alacritate complurium aucuparentur benevolentiam, cuiusvis farinae hominibus sollicitè sese accommodant, & congruis cuiusque ingenio illecebris pertentant animos; *Religiosis* Divini Cultûs reformationem pollicentes; *Concionatoribus* factâ spe redituum *Episcoporum* & *Decanorum*, *Presbyterii* quoque lege sancienti, salvâ piis modestè dissentientibus libertate; *Schismaticis* licentiam, *Hæreticis* impunitatem bonâ fide præstantes; *Ambitiosos* honore titulisque inescantes; *Avaris* pecunias, vel compensationis vel stipendii nomine, persolvi procurantes; minas *Obnoxiiis* intentantes; *Facinorosis* asylum aperientes: & ut verbo dicam, videbant neminem propositis ipsorum obstinatè inimicum, quem non *Emissariis* & *exploratoribus* passim dispositis, literis interceptis, verbis & actionibus in sequiorem sensum detortis, in suspicionem & discrimen pertraherent. Neminem in Clientelam admittebant, quin ei (licet flagitiosissimo, maximisque facinoribus infami) in omnibus patrocinarentur: quos inter, *Oratorem* Domûs inferioris, hominem promovendis rebus suis idoneum, cum repetundarum teneretur, impunitate oblata pecuniisque elargitis sibi addiscunt socium, rationibus eorum non minùs inserviturum, eoque, uti par est, fidiorem, quò magis obnoxium.

*Adversos in-
festantur.*

*Pronis patrocini-
antur quibus-
cunque.*

*Comitem Es-
sexium aliosque
Nobiles in par-
tes suas trahere
pertinent;*

Comitis etiam *Essexii* mentem post cladem *Cornubiensem* fractam, & fortè faciliorem, ultimum

mum tentare visum est ; & eo nomine quærun-
 an tandem puris putis *Democraticorum* partibus
 vellet ipse operam suam in futurum addicere.
 Quâ lege pollicentur se novo *Exercitui præ-*
posituros ipsum, utque stipendia numerarentur
singulis mensibus, & comœatu omnibusque ne-
cessariis adjuvaretur curaturos. Sed eo renu-
 ente, ferunt aliis *Proceribus* easdem conditiones
 privatim oblatas, (non verò *Dynastarum* ob
 curam peculiarem, quos brevi de ponte dejici-
 endos, & ad æqualitatem omnes revocandos
 statuebant ; sed ut inter eos sui fermenti semina
 spargerent, auctoritatem majorem sibi concili-
 arent, utque ad suas partes plures attraherent)
 quas *Illi*, diversum sentientes, & in *Regem* pro-
 pensiores, simul ac rejecerint, in alium deinceps
 conjiçunt oculos.

sed frustra.

Novi & speciosi quidem *Decreti* obtentu, quo
Senatum quasi refingere & integritati suæ re-
 stituere velle se aiebant, quod spontaneæ sui-
 ipsius *abnegationis*, sive *Agravatias*, nomine
 sanctius inçrustârunt, *Presbyterianis* nervos
 maximè succiderunt, propriis confirmatis viri-
 bus. Hoc enim instituto cautum est, nè quis
 ex utrovis *Senaculo*, post præfinitum diem, sive
Castrensi, sive quæstuario fungeretur officio :
 quo effectum est ut æmulæ *Factionis* plures ce-
 dere muneribus tenerentur, quibus sese immi-
 scuerant.

Prætextu de-
 creti *aggravatias*
Presbyterianos
 eludunt,

Quæstuariis &
 militariibus
 muniis frau-
 dant,

Hinc totius quasi *Civilis statûs* immutandi, uni-
 versæ quoque *Militiæ* novo pro *Modulo* (uti
 tunc loquebantur) ad nutum & arbitrium su-
 um disponendæ, ansa arripitur ; quibus admini-
 strandis magna ex parte sufficiuntur *Factionis*
 istius *Candidati* ; quin nec abstinere brevi ab
 eorum ambitu potuerunt ipsi *Senatores Oligar-*
chici

quibus seipsos
 & affectas in-
 gerunt.

chici & Democratici, avidè conquisitis, interdum (ubi deficiebant) arreptis occasionibus, & Decreto solenniori Ἀρρασίῃς in Φιλαυσίῃς studium planè versò.

Novi duces
Exercitus,
Fairfaxius,

Cromwellius.

Exercitus præficiunt (seposito qui genio suo minùs quadrabat *Essexio*) *Equitem Thomam Fairfaxium*, *Ferdinandi* Baronis filium qui supererat unicum, bellicosum quidem, & suâ naturâ probum, sed ingenio ad suscipienda & exequenda imperia accommodato paratòque, teliq; instar certissimo ictu petere quò ferientis manus destineret; unde partibus ab utrisque facilius eligebatur. Huic *Hypostrategi* titulo, Moderatoris verò intentione, adjungebatur *Cromwellius*, cujus auspiciis se duci pro tempore solummodo primò *Præfeti* quidam exorârunt; postea, contra tenorem *Actûs Abnegationis*, sponte suâ sciunt *Parlamentarii*. Iste, decocto ad assem ferè non admodum liberali patrimonio, refarciendis fortunis instituerat ex Religione mercaturam, *Schismaticorum* se turbis ingerens Antesignanum & Propugnatorem. Horum favore in *Senatorium* ordinem cooptatus est. Vultis ipsum vivis coloribus, qualisque à suis, etiam scriptis evulgatis, depingitur intueri? *Egregius simulandi dissimulandique artifex, qui sublati in Cælum oculis, dextrâque pectori applicatâ, Dei nomen invocabit, lacrymabitur, precabitur, aget penitentiam, donec sub quinta costa trajecerit alloquentem.* Taceo Ambitionem, Avaritiam, Superbiam, quas jam *Democratici* (olim *Fratres & Socii*) plenis buccis objiciunt.

Tribuni, Centuriones &c. è
Schismaticis.

Tribuni, Centuriones, minorumque ordinum Ductores reliqui, ex *Schismaticis*, aut hisce non valde infensis, potissimum deliguntur. Interea *Cromwellii* Genero, Agnatis & Familiaribus eodem.

dem tempore splendidiore in Exercitu munera deferuntur.

Non illi horas, tantam nacti opportunitatem, inutiliter terere, sed ubique locorum sedulam navare operam, discurrendo, hortando, conciones identidem habendo, ut militum sibi animos conciliarent; quorum sibi jam propitiorum beneficio ad vacua *Burgensium* (id est, *Senatorum* inferioris *Conseffus*) loca sibi aditum quærunt. Municipiorum liquidem incolas in demortuorum vel expulso *Senatorum* vices alios per liberam Electionem sufficere volentes, adductis copiis & armatâ manu per metum passim cogeant vel militum *Præfectos*, vel quos illi saltem probarent, calculis suis ad *Comitia* designare. Adeo ut brevi spatio multis istiusmodi in *Parlamentum* adscitis, & posthabito decreto *Aggravatas*, tam *Militaria* quam *Civilia* negotia & munera iisdem manibus tractarentur.

Horum solertia,

Suos in Comitia promovendo,

His etiam quasi optime cœptis ut popularis gratia & secunda fama accederet, *Prelis* conductitiis & *Scriptoribus* dispositis, res eorum omnes gestæ miris efferuntur *Elogiis*, *Mercuriis*que hebdomadatim & triobolaribus *Diariis* populo fabularum avido obtruduntur perlegendæ; *Cromwelli* laudes undiquaque personantibus paginis.

eorumque facinora ebuccinando.

Cum *Regias* planè deploratas perciperent, & secum jam ex partibus *Parlamenti* stare victoriam, in æmulam Factionem etiamnum Suffragiorum numero prædominantem (vacillantem verò) *Presbyterianam* convertunt animos. Et his palam existimationem imminuere, virisque paulatim labefactare conantur, *Libellis* in dedecus & ludibrium *Discipline Ecclesiasticae* divulgatis, contra jus *Decimarum*, ac in Avaritiam, Fastum & Severitatem *Sectæ Concionatorum* imorimis debacchantes.

Presbyterianos apertius aggrediuntur,

Scriptis in eorum dedecus divulgatis,

Imò

eosque in officia
populo ingratis
protrudendo,

Conciliabulis
eorum sese im-
miscendo,

Civitatum præ-
fecturas extor-
quendo,

Copiasque iis
addictiores ex-
autorando,
Scotos dimit-
tendo,
Antesignanos in
partes suas per-
trahendo,

Imò quò plus odii in horum capita conflarent, rigidas, populòque ingratas, Reformationis partes ipsis (plus satis officiosâ solertiâ properantibus solitudinem & calamitatem inferre) demandant; cujusmodi erant, *Fæderis* suo renitentes onerare, multas exigere, pecuniis emungere populum, & (quod Posterorum quoque odia accenderet) *Academias* visitandi specie, doctissimos quosque in Exilium amandare. *Presbyterianis* Conciliabulis ubique se immiscunt sub Amicitia larva, ut scrupulis & remoris injectis evanescerent in auras eorum placita, ipsique publicè deridendi exhiberentur.

Hoc cum magnâ parte perfecissent, complere nituntur, dum conquisitis Delictorum coloribus, *Præsidiorum* & *Munitionum* Præfecturas extorquent è manibus eorum qui Factioni *Presbyteriana* nomen dederant. *Exercitus* alios omnes *Copiasque* (quæ in singulis ferè *Provinciis* abundabant, exiguæ licet) exautorandos curant, excepto cui præerat *Fairfaxius*. *Scotos ex Anglia* dimittunt: muneribus corruptos vel minis perterritos *Presbyterianorum* Primores in partes suas trahunt, ut vel palàm prævaricentur; vel clàm, dum tesseras vel nomina *Presbyterianorum* frontibus inscripta gerant, & in Arcana penetrent, non minus securam quàm proficuum *Oligarchicis* & *Democraticis* operam navent: inter quos primas tenent duo potissimum viri, *P. Sk.* & *St. M.* Ille *Majoris Generalis* munus, vel *Præfecti* in exercitu sustinens, hic *Minister*, & *Presbyterianorum* Oraculum. Vaser uterque, & in rem propriam attentior sub moderandarum rerum & conciliandarum partium prætextu, *Presbyterianos* ludendo, *Angliarum* rationes haud parùm promoverunt, privatiq;

vatis eâdem operâ consulentes utilitatibus.

Victoriâ &, quod magis erat, Rege potiti *Presbyteriani*, qui adhuc numero in utroque *Con-fessu* superiores, jam pejus à *servitiis* & *stipendi-ario Exercitu*, quo *Sectarii* pollebant, quàm olim ab *hostibus* sibi metuunt; & quomodo sese emanciparent ab hoc iugo solliciti, post longas altercationes statuunt, *sumptus Reipublica* levandi *gratiâ*, *millia duodecim* in *Hiberniam* transmittenda, ceteros exauctorandos, præter sex *millia Cataphractorum*, duo *millia Sclopetariorum E-*quitum, & sex *millia Peditum*.

Illos à *Skippono* in *Hibernia* ducendos, *Hos Fairfaxii* sub imperio in omnes *Regni* ditiones distribuendos, eo consilio, ut *tumultibus* quaquaversum *insurgentibus* in *herba* (quod aiunt) opprimendis in *procinctu* starent, nec ipsi in unum *conglobati* rebus novis studere possent.

Plurimi *Ductores*, & *Sectarii* omnes gregarii etiam milites, quod res erat è longinquo suspetantes, hoc *Artificio* sese ex potentia quam nacti fuerunt excussum iri, & in solos *Presbyterianos* militarem auctoritatem derivari, reliquis gregariis metum insinuant, fore ut sine stipendiis per-solutis exauctorentur, vel in *Hiberniam* transvehantur omnes, ut vigiliis, morbis, inedia & nuditate conficerentur.

Hinc tumultuari *milites*, ratiunculas in contrarium obtendere, & tandem in seditionem prorumpere. *Præfecti* interim *specie* saltem indignari ad ista, comprimere, & modis omnibus obniti motus agitant *gregario* militi præ se ferebant; clàm verò in facinus animos augere, & furentibus faces administrare satagunt: & cum Seditio ad vota successisset, depositis personis, subducti *Londino* in castra tumultuantibus sese adjungunt,

Reditur ad *Historia* telam proseguendam.

Senatu prava-
lentes etiam-
num *Presbyte-*
riani, *Exerci-*
tum minuire
statuunt, & dis-
trahere in di-
versum.

Tumultuantur
milites,
clàm plauden-
tibus *Præfectis*,
ad *speciem* in-
dignantibus,

qui ad vota
succedenti *Se-*
ditioni sese ad-
miserunt;

*Cromwellius
imprimis;*

*exautoratis
qui Parlamento
fidem serva-
bant.*

*Hoc Adjutato-
rum operâ usq;
admoliuntur.
Quinam illi.*

*Democratia
student.*

*Regem è Custo-
dia Parlamenti
abripiunt in
Castra;*

adjungunt, & ineunt simul confœderationem contra *Parlamentum*; *Cromwellius* imprimis, qui nuper in Comitibus, invocato Dei nomine, professus est, pro comperto se habere, milites ad *Parlamenti* pedes arma projecturos ad primum iussum; quinetiam sanctissimè adjuravit, Se cum omni *Familia* conflagraturum iri potius quàm in seditionem prorumperet *Exercitus*. Hinc *Centum* plùs minùs (qui *Parlamento* fidem servare mallent quàm obstringi confœderatione) *Ductores* & *Præfectos* officiis privatos exturbant consortio.

Hoc facinus gregariis permissum est *Adjutorum* operâ incipiendum. Hi deligebantur (convenientibus *Præfectis*) duo è singulis *Peditum Legionibus* & *Equitum cohortibus*, quibus concessa potestas à commilitonibus agitare consilia, quid factu opus in communem utilitatem decernere, & *Emissariis* per omnes stationes & *Præsidia* dispersis cæteros edocere. Hi tandem *Tribunitiam* arripiunt autoritatem, nec inter se *Confessus* celebrare satùs habent, sed in *Conciliis militaribus* cum *Præfectis* sedes vendicant; nec solo de *Militis* gregarii comimodo solliciti, sese totius *Exercitus* gubernandi consuleis immiscent; quin & *Civilibus* negotiis totius populi, tam *Anglia* quàm *Hibernia*, maximi momenti, & *Regimini* utriusque refingendo incumbunt, *Præfectis* (donec *Parlamentum* concidisset mutuâ conspiratione concussum) vix obmutientibus. Hi nihil frequentius in ore habent quàm populi *Libertatem* & *Potentiam*, nec non *Democratia* instituendæ ex professo navant operam, tertix *Familix* nomen dantes & incunabula.

Eo audaciæ provecti milites, *Regem* è *Parlamentaria* custodia abriperè non verentur, quem
(Comite

(Comite quodam prodente) datâ Custodiæ Præfecto *Grevio* scilicet autoritate, deferendum ad *Londinum* intelligebant; eumque specie libertatis majoris, Officiis & Pollicitis blandioribus demulcere & promereri satagunt, deplorare sortem ipsius visi, qui *Parlamenti* severitate tantum non vivus sepeliretur, & intra suam *Basilicam*, non aliter quàm in Ergastulo, à Suorum omnium consortio arceretur; profiteri, (quod ipsis omni Juramento sanctius) *nunquam se arma posituros, nisi postquam Ipsi Sceptrum, Amicis aequiores conditiones redderentur. Sacellanorum* aliquot liberos introitus, & Sacrorum usum pro lubitu permittunt. Nuncii quoq; à *Regina*, & frequens Epistolarum obsignatarum ad eandem à *Rege* commercium indulgetur. Mox *Regia proli* (ut ad suos saltem rediisse, parteq; *Regni* suavissimâ frui videretur *Majestas Regia*) Parentem invisiendi, imò & ultro citroque colludendi copia conceditur. Migrare penè in Aulam Castra videbantur; dum servi necessarii ad *Regem* gratulabundi recurrunt, *Aulicorum* numero indies accrescente.

Nè verò minùs seriò cum *Rege* agere de rebus componendis viderentur, Proposita cudunt, quibus *Regi, Sibiipsis & Reipublica* prospectum esse juxta æquum & bonum præ se ferebant; quibus *Rex* si calculum adjecerit, operam illi suam pollicentur, quâ restituatur è vestigio ad *Regiæ Majestatis* culmen. Hæc postea cum *Regi* oblata per suos Delegatos non admodum arriiserint, emolliunt, & ad *Regiam* penè mentem accommodasse videri volunt; imò è famulatio *Regio* uni vel alteri permittitur quoties ipsis adhibuerit militaribus Conciliis interesse.

Declarationes interea in publicum & Remonstrantias

demulcent promissis & blandimentis.

Propositiones effingunt, quibus *Regi, sibiipsis, Reipublica* consultum volunt;

emolliunt *Regis* gratiâ.

Declarationibus invocantur in *Parlamentum*.

*Perduellionis
plures Senato-
res postulant.*

*Comitia abro-
gari jubent.*

*Populo utilia
proponunt, &
Regis partes
usque agere pra-
se ferunt;*

*sed verbis am-
biguis.*

*Adversus Par-
lamentum signa
mouent.*

*Parlamentum
se parat in de-
fensionem:*

*sed diffugienti-
bus ad Castra*

strantias evulgant in dedecus & ludibrium *Parlamentis*; Ipsi Avaritiæ, Philautiæ, Ambitionis, Injustitiæ, Crudelitatis, Tyrannidis stigmata impingentes: Stipendia diu detenta postulant; Undecim minorum *Gentium*, septem *Majorum*, *Senatores* consultissimos ex contraria Factione Perduellionis insimulant, frivolisque tandem contrâ exhibitis Articulis, instant ut causam dicant expulsi Comitii. Petunt, imò jubent, ad statum tempus præsentia *Comitia* (cujus unius beneficii spe universum populum sibi devinciendum præviderant) abrogari, novæque in eorum locum succedere (quæ solet miseris spes blandiri) æquiora.

Non est dissimulandum utilia ipsos compluri (ut populo lenocinarentur) in medium protulisse; in quibus nunquam obliti in gratiam *Regis*, aliquoties oblique, nonnunquam etiam palam, perorare; idque in hunc sensum, *ut in integrum Rex, Regina, Scholæque Augusta restituantur, sine quo pacem solidam nequicquam sperandam* vociferantur. Ità tamen plerumque ludificantur adjectis conditionibus aut verbis ambiguis, ut ab hisce pollicitis in posterum extricare se possent, superatis (modo fors ferat) *Presbyterianis*.

Cum tamen militaribus postulatis astipulari nec è re sua nec ex dignitate fore statuerent *Comitia*; *Exercitus*, inversâ jam tesserâ, pro *Rege*, pro *Populo*, contra *Parlamentum* signa mouent: & exadverso defensionem parant cum *Londinensibus Parlamentariis*, *Régemque* pronunciant *Londinum* invitandum, impellente terè populo, qui importunis precibus & clamoribus ad *Senaculi* fores intonuit.

Adornatâ interim fugâ, dilapsi extra *Civitatem*

tem utriusque *Confessūs Oratores*, cum quinquaginta circiter *Senatoribus* quā *Oligarchicis* quā *Democraticis*, ad Castra trepidantes se recipiunt, Vim à Sociis, Civibus, & quibusdam exauctoratis militibus illatam, eandem Armis vindicandam clamitantes. Aliis interim ejusdem fursus hominibus intra *Senacula* relictis, qui frigidam suffunderent, & consilia confedentium perturbarent.

Cives usque febriculosos (qui statim atque efferbuerint, algere incipiunt & contremiscere) ex facili delinitos tenuerunt splendidæ sponsiones Exercitus, *De Rege restituendo*, (quod jam unicum spirabant) *Parlamento abrogando*, *Pace & equitate publica inducenda*. Rustici verò qui in procinctu olim ad *Londini* subsidia accurrere consueverant, insensos jam erga *Cives* juxta ac *Senatores* gerebant animos, quippe qui primas *belli Civilis* faces accenderint, nec dum restinguere parati, *Paci* jamjam rediturae portas praecludere soli videbantur. Quid restat agendum? Despondent animos *Parlamentarii*; officiosi *Municipes* (qui Exercitui & Factioni studebant) portas pandunt, & nullis præmissis Articulis Urbem demississimè Militum arbitrio tradunt.

Hinc fugitivi statim *Senatores* in relictas sedes cum Solennitate non exigua deducuntur. Accusati *Presbyteriani* aufugiunt; quidam (ut fieri assolet) prævaricantes, à suis ad victrices partes deficiunt, cæteris animos despondentibus. Ex eo tempore malorum quæ patrârunt retextitur historia in iis quæ patiuntur. *Senatores Confessūs* interioris nonnulli, *Prætor* etiam cum primoribus Urbis, in turrim conjecti, luunt nimiam illam pro salute *Contivium* timiditatem & ignaviam, pristinamque pervitaciam contra *Regem*.

utriusque Confessūs Oratoribus cum plurimis Collegis Oligarchicis;

Cives ponunt iras & animos; exercitus deliniti præmissionibus;

portasque pandunt Militi, nullis præmissis Articulis.

Fugitivi Senatores in sedes relictas restituuntur. Accusati fugiunt Presbyteriani: prævaricantur alii: animos despondent omnes. Carcere compinguntur Senatores quidam; Prætor cum primoribus utitur;

*Dynasta non-
nulli pariter.*

Dynasta septem vel octo Perduellionis accusati carcere compinguntur. Deinde tamen paulatim deservescente æmulationis æstu & planè compresso, nec ullâ adversus Captivos intentatâ probatione, dimittuntur; situ & squalore fracti; quod alios absterret ab ista obliſtendi protervia. Nec istis tamen contenti esse poterant, nisi etiam vires suas & militum continentiam disciplinâque jactitantes, per medium Urbis *Londini*, veluti ovantem & civium cervicibus insultantem, ducerent *Exercitum Præfecti*, cum tormentis & militari comœatu.

Postquam gemina illa *Regni* propugnacula, *Senatum*, Urbemque *Londinensem*, subjecerat *Exercitus*, bis jam victor, *Sociorum* & *Hostiam*, nihil restat ultrâ curandum, nisi, quod summo cum otio expedire licuit, ut *Potentiam* quam jam nacti essent, ratam sibi stabilêmque confirmarent. *Turri* quamprimum *Præfectus* & *Præsidium* sufficitur ex *Civium* sæce; sed qui sese victrici *Factioni* totos mancipando nobilitârunt; *Præfecto* cum consueta custodia ejecto ob unum hoc crimen, quod in *Presbyterianos* propensiori esset animo. *Delegati* (penès quos erat totius *Militiæ* gubernandæ potestas) nec non *Tribuni*, *Centuriones* *Decuriones*que, novi furfuris hominibus cedunt locum.

*Turri Lon-
dincensi novus
imponitur Præ-
fectus cum Præ-
sidio, Urbicæ
Militiæ Ducto-
ribus immu-
tatis,*

*Avulsis Postibus
& Catenis per
plateas dispo-
sitis.*

Illud verò supervacaneum non nemini videatur, cum *Arma* dudum atque animos posuerint *Cives*, quod præterea *Civitatis* munimenta diruerentur, prætextu *Pacis* jam *Regno* restituta: Exinde postes & repagula per plateas disposita auferuntur, quò liberior in omnes angulos aditus reditusque *Equitatu* pateret, nec ulla relinqueretur *Civibus* vel *Mulierculis* recalcitrandi facultas.

Ut

Ut porro *Terrâ Marique* stabilirent imperium, *Classi* præficitur *Rainsborius*, *Democratiorum* Antesignanus. *Fairfaxius* summus armorum Imperator (vulgo *Generalis*) non solum *Anglia* sed & *Hibernia* (quò maturius posset & consultius ipsi sublevanda prospicere) constituitur. *Exercitui* gratiæ aguntur, etiam & in Templo à *Concionatoribus*, à *Civibus* quoque (quo solent modo *Lætitiâ* & gaudia exprimere) *Conviviis* & *Luxu*, eosdem jam opiparè excepturis, quos armis modò mœnibus arcendos duxerant. *Stipendia* porro in mensem *Militi* ceu amoris indicium designantur, ob egregiam *Parlamento* navatam operam.

Diu hinc indè acriter disputatum est, ex qua parte staret *Senatus*, *Castro-rum*ne an *Comitiarum* decreta essent refigenda; cum utraque pro vario suffragantium numero per vices essent refixa: dubii quonam potius exitu sese à laqueis istis expedirent; nè vel *Comitia* interrupta, vel vim iis illatam, quâ labefactatur horum *Autoritas*, aut transfugiendi jus, (quod in *Regiis Senatoribus* damnarant olim) probare viderentur. Utrumque modò statuunt, modò alterutrum, modò neutrum. Statuunt utcunque *Transfugarum* recessum & cum *Exercitu* conjunctionem omnino comprobendam, ad Bonum publicum spectasse, prout jure suo factum.

Quibus successibus elatos *Ductores Factionis*que *Primores*, magna deinceps & suorum asseclarum & *Commilitonum* cepit *Oblivio*. *Parlamenti* dissolvendi, novi *Confessus* indicendi, *Pellicitationum* etiam (quibus toties *Regi* & populo impo-fuerant) nulla dehinc mentio. *Privata* jam com-moda procurare, & quâ jam frui sibi videbantur, *Oligarchiam* stabilire nervis omnibus adnuntur.

Q z

Adju-

Classi præficitur
Democraticus :
Militia tam
Anglia quàm
Hibernia *Fair-*
faxius.

Gratiâ *Exerci-*
tui decernun-
tur ,

& *Stipendiâ*.

Quâ parte stā-
ret *Senatus* diu
in dubio est.

Fuga *Senato-*
rum compro-
batur.

Factiones jam re-
rum potiti *Re-*
gis obliuiscun-
tur, *Oligarchi-*
am electuri
quidam;

Democratiam
alii.

Adjutores autem omnesque *Democratici* non minus *Comitiis* hisce abrogandis, novisque (quibus, sub nomine *Repræsentativa*, circumscripta potestas & certæ dissolutionis periodi statuerentur) per æquiora populi suffragia succenturiandis, ut & *Democratia* subinducendæ, remis velisque incumbunt.

Omnes pariter
inensi Presby-
terianis Aristo-
craticis, etiam
Monarchiæ &
Regi; Cujus
meditantur in-
terneccionem;
quidam clam
vim inferendo;

Amba verò *familiæ* securæ jam à *Presbyterianis*, ex æquo *Regis* & *Monarchiæ* interitum interminantur.

Inter *privatos* pridem propositum fuit, Sici-riis perpetrare *Regicidium*, dum *Scotorum* in castris diversaretur; quo simul vindictam exple-
rent, & invidiam facti in *Scotorum* capita amo-
lirentur. Postea *Rolphus* quidam Calcearius à nonnullis ad hoc Facinus animatus confurgit. In Insula *Velti* iste Sclopeto instructus insidiaba-
tur nocte non unâ intempestâ fenestræ quâ *Re-
gem* elapsurum custodiâ inaudivit, ut quasi casu conficeret.

alii militaris
judicii specie;

Jam verò plures ferociter instant, ut è vesti-
gio & clanculum tolleretur de medio, vel sal-
tem Concilio militari damnatus capite detrun-
cetur.

nonnulli Parla-
mentaria auto-
ritatis prætextu.

At *Primoribus* generosius & consultius vide-
batur, per fraudulentas ambages & gradus rem
artificiosè dispositam protrahere, donec *Auto-
ritatis* nacti fucum, *Justitiæ Parliamentaria* &
publicæ vindictæ velo hætenus inauditum Sce-
lus induerent. Quod ita institutum. Ad *Regem*
Conditiones Pacis perferendæ; sed ejusmodi,
quibus si annuat, Ipse se *Regno* abdicaret: sin
abnuat, alienis suffragiis exauctoretur; & sic
contumaciæ insuper apud vulgus compertus æsti-
maretur, quod ipsis speciem agitandi Facinoris
honestiorem exhiberet.

Ad quod viam
præstruunt gra-
dum; Proce-
ssus missi ad
Regem specie
Pacis; reverâ
occasionis in
eum querenda
causa:

Ex composito ad hunc finem procuratur ut Comitata denuo Regi mittant, non Conditiones Pacis uberius disceptandas, sed Propositiones, & tantum non Mandata, satis quidem pro Imperio dura, & quibus concessis Ipse Diademate sese exueret. Quibus etiam si Praefecti exercitus, Cromwellius imprimis, suffragia tulissent in Comitibus; re tamen Rex astipularetur in Castris ipsi in causa extiterint, polliciti se conditiones magis aequas sui gratia impetraturos, aut daturos etiam; istasque tanquam a Presbyteriano fastu & severitate profectas detestari se simulabant.

Quo Artificio circumventa Regia Majestas respondet, Propositiones in se esse hujusmodi, quibus nec salva Conscientia nec Dignitate liceat subscribere, nec singulis in Regno partibus conciliandis Pacis restituenda accommodas: provocat potius ad Exercitus postulata, utpote conditiones Pacis ceteris molliores, Colloquiique (quod ut omnium ex votis cederet quammaxime expetit) Personalis inter ipsum & Comitata idoneum argumentum; cuius rei gratia amplius adjici ab Exercitu Delegatos postulat.

Gratulari plurimum sibi Cromwellius hoc responsum videbatur, ceterisque Ductores gestire, quasi Regis jam calculo major haberetur Castris honor quam Comitibus, Regique vicissim quolibet Officia pollicentur.

Interea loci ceterorum adversus Regem Senatorum animos exacerbare modis omnibus: contra apud Regem pudorem simulare, quod minus pollicita praestarent; nunc Parlamento reverentiam, nunc Adjutorum ferociam causari; tandem labascere penitus, aperte tergiversari, interpretari in contrarium promissa, incutere

qua etsi in Comitibus ipsi Praefecti procurassent, in Castris persuadent Regi ne concederet.

Rex Parliamentariis Propositis respondet:

ad Exercitus Postulata provocat, ut Paci aptiora.

De quo Cromwellius cum Praefectis gaudere se simulant; sed inde ceterorum Senatorum animos exacerbare nituntur.

Cum Rege tergiversantur.

metu & spe al-
ternatim in-
terjectis.

Quibus Rex
permotus sese
subducit in
Vectum Insulã.

Indè properat
ad Comititia
scribere,
Concessionibus
simul missis ;

super quas Col-
loquium cum
Parlamento
posuit.

Cui obnixuntur
Factiosi, &
ansã arripiunt
rogandi postu-
lata Colloquio
prælusoria.

Regi metum ab *Adjutoribus Democraticis*que, quasi mortem Regi intentarent, nec posse se moderari vel avertere horum impetus impræsentiarum ; admixtis pollicitationibus, si poterint, cristis *Adjutorum* decussis, disciplinam Exercitus ferè collapsam in integrum restituere, fidem solvere sine remora non ipsis difficile futurum.

Quibus permota *Regia Majestas* (cùm disfidere perniciosus esset quàm prodi) subducit se clanculum ab Exercitu (quò se fata ducebant sua) in *Vectim* Insulam, cui nuperum, ut huic Scenæ inserviret (ut credibile) præficietur *Tribunus Hammonds*, *Cromwellio* præcharus. Hujus in patrocinium Rex se tradit, itã sese ultro conjiciens in Casses quos jamdiu *Oligarchia* affectatores obtendissent.

Exinde, *Reipublica* deesse non sustinens, miranti quò confugeret *Senatui* scribens *Regia Majestas*, Concessionem mittit, præter spem omnium & multorum vota, faciles, & nimium æquas ; adjectis insuper acerrimis argumentis, cur ex omni parte *Propositionibus* à *Comitiis* nuper transmissis non astipularetur. *Concessionem* suas & Exercitus *Postulata* proponit ut aptum Personali Tractatu seu Colloquio Subjectum redintegrando. Quod vehementer populi gratiã efflagitat, nihil non suo de jure remissurus, quo possit quantovis pretio redimere *Subditorum tranquillitatem*.

Oligarchia Candidati & *Democratici* certi recrudescens cum Rege Pacem quibuscunque possent obicibus & scrupulis interjectis oppugnare, hinc ansam arripiunt postulanti Regi *Postulata* quatuor opponendi, quasi in fidei pignus prælargienda, quibus si *Regia Majestas* annuerit,

annuerit, de cæteris se tractaturos pollicentur.

I. Licitum esto Parlamento Regni totius militiam in posterum ordinare absque consensu Regio, quos placet exercitus conscribere; prohibitis sub pana Perduellionis omnibus aliis, ad numerum triginta hominum absque autoritate Comitiorum in unum convenire.

II. Fas fûsque esto Comitiiis considerare, transferre Confessum in quemcunque locum, quocunque tempore, & pro arbitrio suo convenire.

III. Cassa habentor & pronunciantor irrita singula Juramenta, Interdicta, Declarationes quacunque contra Comitiorum utrumlibet Confessum in vulgus emissa.

IV. Quoscunque Nobilium titulis auxerat Rex ex quo discesserat Ipse, magnûmque Regni Sigillum subduxerat, iidem Honoribus exuuntor. Ista omnia uti rata habeat & in Leges transire jubeat Regia Majestas postulant; secus res sibi suas habere jubent.

Delegati interim Scotia (qui Londini tunc temporis agebant) Argumenta sua in scriptis contra hæc Postulata exhibent; & postea (cum nihilominus ad Regem mitterentur) coram Rege adhibitâ Protestatione oppugnant, ceu Religioni, Corona Pactisque inter Anglia & Scotia Regna è diametro adversantia.

Quibus Scotorum Delegati sese opponunt apud Parlamentum & apud Regem.

Quò se verteret, aut unde elaboretur hisce angustiis constrictus Rex? Qui si Postulatis annuat, suo se suffragio regnandi jure exueret; si refragetur, à Factionis inustâ simul contumaciæ notâ abdicaretur.

Non deficit Regi & Magnitudo Animi & mira Prudentia; unde ad hæc illico respondet: *Inter alias quibus diu luctatus sum difficultates, gravissima est, quâ discrepantium studiorum omnium*

Rex respondet.

Postulatis sat̃is mihi jam facere incumbit. Quod ex eo palam fit, quòd eodem tempore quo Comit̃ia Anglorum Propositiones mihi sanc̃endas miserint, Scotorum Commissarii in contrarium protestentur. Unde spes mihi omnis praecliditur (rebus ita se habentibus) fore ut quod maxime in votis est unquam consequar, nempe Pacem omnibus undiquaque omnium & precibus expetitam, & necessitatibus accommodatam. Quin & istud obstaculo est, quò minus Comitiorum Postulatis à me unquam sat̃is fiat, quòd quum antiqua Legum ferendarum ratio fuerit, vel per consensum Regis personalem in Domo Superiori adhibitum, vel per Diploma magno Angliae Sigillo à Rege communitum: Horum illud impossibile mihi est sub custodia agentis, hoc ipsis in posterum fraudi esse poterit, cum Sigillo Regiae Majestatis injussu conflato quavis Concessio & Securitas innixa, labilis & infida prorsus foret. Quinetiam ista rata esse jubendo, Memetipsum & Successores meos non solum omni principatu in perpetuum exuerem, sed & quaecunque gravamina per hanc tantam potestatem Parliamentariam in mancipata Subditorum meorum capita conglobari contigerit, mihi vitio verterentur: quod quantum abhorreat à nativa populi Libertate, officioq; ejusdem tutandi Regi concredito, cuiusvis relinquo judicandum. Rogo etiam reputare secum Comit̃ia non graventur, quàm importunum sit & rationi absoum, cum Rex Colloquium expetat personale, rerum ibi disceptandarum primaria capita velle praconcessa.

Hasce ob causas mihi videtur minimè consultum quamlibet Propositionem sciscere, Legisque ut sit loco jubere, priusquam in colloquio de omnibus convenerit.

Quò me tamen impellunt paterna erga populum
mentis

meum viscera, huiusmodi Colloquium personale constanter & importunè rogo; defixis interea in Cælum oculis, usque dum Parlamentum Deus inclinaverit ad rationes Pacis ineundas. Mihi autem sat futurum est solatii, quòd quacunque pro officio tum Regis tum viri Christiani incubuisse mihi duxerim, eorundem nihil pratermiserim.

Hæc cum signata (sicuti erant) ad Comititia transmittenda Delegatis Comitiorum demandaverat Rex, resignari rogat Comes D. (Oligarchicorum placitis addictior) quò certiores fierent Delegati quid reportarent, prout Legatos deceret, non Tabelliones, (quo tamen nihil majus in publicis mandatis habebant,) interpositâ ad hæc suâ fide, nequaquam id Regi cessurum in fraudem aut detrimentum.

Sed quamprimùm relegente Rege responsum resciverant, datam nihil morati fidem, arctiorem in custodiam in Castello Cesaris-burgo, ubi commorabatur, Regem Optimum detrudunt: Omnes servos arcent, novis exceptis hominibus, & inimicis, potiùs in ludibrium & custodiam quàm servitia, circumdispositis. Et nè quid literarum vel chartaceæ lacinia vel internuncius clàm irreperet, aut à Regia Majestate transmitteretur, ad omnes accessus, ad fores & fenestras Camerae appositis excubis militari-bus, vigilatur.

Responsum apud Comititia nil magis profuit. Pergere in propositis Oligarchici, Cromwellius etiam ceterique militum Præfecti: Sed obsti-tit ipsis aliquandiu Democraticorum & Adjutato-rum æmulatio. Hanc (eorum operâ satis usi) ut cõprimerent, Copiarum omnium Conventus indicitur, quarum una Legio tota proposita De-mocratica (quæ in unum contracta Populi Scita vocarunt)

Detruditur in arctam custodia-m.
Ductores Oli-garchici Demo-craticos & ad-jutatores redi-gunt in ordinẽ restitutâ mili-tari disciplinâ.

vocârunt) chartis mandata pro symbolo pileis gestabat; unam aut alteram prensationibus sibi devinxerant *Oligarchici*; cæteris tam *Oligarchici* quàm *Democratici* ex æquo ferè permiscebantur. *Præfetti* superiores, qui illi *Sectæ* (ut inferiores *huic*) addicti, in unum conglobati, jubent Gregarios chartaceas abjicere tesseras: quod cum renuerent, ex compacto subito faciunt impetum, & raptatis è Legione aliquot procacioribus, statim glande plumbeâ traſciunt; unde cæteri, abjectis Symbolis, *Præfectorum* arbitrio se subjiciunt.

Contra Regem
palàm debac-
chantur;

Scitis decernunt nullum
cum Rege in
posterum fore
Parlamento
commercium:

Hoc periculo defuncti, diu celatum pectoribus venenum proferre, palàm adversus Regem in *Comitiis* debacchari, conceptis verbis perorare, cæteros hortari Senatores, & quatuor Interdicta machinari; quibus

I. Cautum est, Nullum in posterum ad Regem aditum *Comitiis* fore aut *Commercium*.

II. Nihil ultro citroque commercii mortalium cuiquam cum Rege fore, nisi impetratâ prius utriusque *Domus* veniâ.

III. Nullum vicissim à Rege *Nuncium*, nullam unquam *Chartulam* recipiendam.

IV. Proditionis penâ plectendum qui contra fecerit.

sed surreptim
inferiore in
Confessu,

Sed nec ista sine technis & fraude solita consequimur apud inferiorem *Confessum*. Priusquam enim facta est huiusmodi *Propositorum* mentio, quadraginta vel quinquaginta *Primarii* viri (quorum saltem pars maxima conatibus istis obstitisset) in proprias *Provincias* amandantur, quasi ad nummos in stipendia militum exigendos, ut eò paucioribus (horum absentia) refragantibus, & conspirante parte numerosiori, res ex facili perficeretur. Nihilo tamen minus,

minùs, primum istud perditissimorum hominum Placitum De Rege ejurando, à decima matutina ad septimam ulque vespertinam sùsque déque disceptatum, delatigatos priùs quàm persuasos suffragatores vix tandem comperisset, nisi spe à præcipuis *Oligarchicis* factâ, nihil atrocius Regem adversus sese commolitueros. Tria posteriora (cùm diversum qui sentirent è *Senaculo* ad reficiendos spiritus sese subduxissent) horæ dimidiæ spatio Factiosi, ex composito locis suis infidentes, festinatò sciscunt.

Cæterùm ægrius in hanc sententiam perductus est superior *Confessus*; ibi siquidem per dies complures protrahebatur dissertatio, donec adventantes ab Exercitu *Delegati*, gratias agendi prætextu *Senaculo* inferiori propter ista Decreta, defensionem ipsius professi, minas intarent *Proceribus*, si dissentire pergerent, & paulò pòst terrore cunctabundos impellerent, Legionibus duabus in Palatia Regia *Senaculis* finitima (sub specie custodiæ *Confessus* inferioris, reverâ in terrorem dissentientium *Dynastarum*) immisiss. Hisce deterriti *Proceres* (dilabentibus multis) qui convenerant tres vel quatuor (qui sub eadem tempora sæpe *Senaculi* superioris auctoritatem sustinebant) Plebiscitis sua adjiciunt suffragia. Hisce porrò tam salutaribus universo Regno Decretis plaudentes ad *Proceres* quoque missi sunt *Delegati* Militares, qui in se porrò totius exercitûs auctoritate sanctissimè recipiant, *Omnia se jura & Privilegia Curia superioris defensuros*.

Huic Perfidiæ quod velum prætexerit *Cromwellius* lector animadvertat. Illius quippe inter Preces, quibus *Supremum Numen* interpellavit ut conatibus suis aspiraret Regem in Solium & Majestatem

per vim & minas in superiore.

Cromwellius sese perfidia purgat.

Majestatem avitam evehendi, vox faucibus hæsit, ut nec potuerit verbum amplius proferre: quod Divinæ averfationis indicium interpretatus, *Regem* ceu Deo invisum reputavit. Apud alios verò rotundè prolocutus est, *licere fallacem & improbum fallaciis & Artibus circumvenire.*

Declarationem
emittunt,

cui quasunque
possunt calum-
nias contra Re-
gem inferciunt.

Jubent ut in
omnibus parœ-
ciis Concionato-
res publicè le-
gant,

eosque promissis
lasciant ut ver-
bis patam or-
nent.

Per Emissarios
Petitiones gra-
tulatorias ex-
torquere nitun-
tur.

Post hæc Declaratio promanat in publicum, autoritate *Confessus* inferioris, quâ causas exponunt & *Democratia* & (qui simul adversus *Regem* bene conveniunt) *Oligarchia* Candidati, quibus permoti decreta sanxerint de *Rege* neutiquam compellando. Huic inferciunt quasunque possunt Calumnias contra *Regem* ex inimicifimorum colloquiis, aut incertis rumoribus (& quos ipsi suscitârunt) natas; adjunctis aliis & ad ravim usque repetitis, quamvis intra *Comitiarum* parietes jam prius contaret, res hæc nulla cum veritatis umbra, odii tantummodo majoris creandi causâ, exaggerari.

Libellum hunc infamem in omnes *Regni paræcias* transmittendum curant; securi nimirum fore ut nemo respondendi periculum subire aut veller, aut quidem posset, prelis undique observatis, responsum emittere. *Curionibus Ecclesiarum* imperatum idem *Populo* in Templis obrudere, verbisque quoad poterint ornare. Quò autem lubentius operam illis suam locarent, sub idem tempus *Decimas* solvendas esse, *Reditusque Decanorum* in *Concionatores* derivandos, non sine simulata Religionis fovendæ sollicitudine, (quibus in profanos usus destinatis *Ecclesiasticos* emungere reverâ constituerant) *Confessu* in inferiori decretum est. Quin & *Eirenarchæ* passim jubentur ut in *Decimarum* persolutionem *Laicos* pro tempore adigerent renitentes. Per *Emissarios* simul & *milites* undique dispersos, per *Catabaptistas*,

tistas, Schismaticos & Hæreticos, qui rerum suarum diligentissimè sategerunt, *Populum* sperabant excitatum iri, ut gratulatoriis *Petitionibus* factum illud *Comitiorum* approbarent, & sævius aliquod *Regis* supplicium exposcerent.

E contrario tamen evenit; etenim tres ad minimum *Apologia* brevi prodeunt, (una *Regi* manu conscripta) quibus luculentissimè purgabatur à *Convitiis Regia Majestas*, *Criminationes* unà retorquebantur, scelerumque omnium, quæ falsò *Regi* imputârat, *Factio* ipsa probaretur conscia; idque tantâ luce, ut nemo vel mutire contrâ potuerit. Interim *Curiones* frigidè mandatis obsequuntur: *Petitiones* paucis è *Provinciis* gratulatoriæ, & obscuris (notissimæ verò malitiæ) manibus consignatæ, qualicunque *Sectariorum* solertia extorquentur.

Fremere verò totus populus, indignari, *Prævaricationis & Imposturæ Sectarios* omnes, præcipuè *milites*, insimulare, hisce omnia dira imprecari. Postea *Petitiones* ex plurimis *Comitatibus* (iisdem qui semper steterant à partibus *Parlamentariis*) adornantur, quibus vehementer exposcitur ut *Tractatus cum Rege* *Personalis* instaretur, *Exercitus* stipendiis persolutis exauctoretur, in *Hiberniam* interim dimittantur suppetiæ, exoneretur *Anglia* oppressiōibus, & à conferendis in alendum militem a symbolum impensis, quibus ultra sustinendis impar esset.

Eò tandem devenit, ut hujusmodi supplices libelli complures, innumeris hominum subscriptionibus comprobati, renitentem *Senatum* penè obruerint: frustra per singulos *Comitatus* *Militem* *Ductores* *Delegatis*que *Parlamentariis* (qui se jam propè omnes in victricis partis clientelam dederant) inten-

Purgatur Regia Majestas multis Apologiis.

Curiones frigidè mandata exequuntur: Paucissimi gratulantur:

Totus populus fremit & indignatur.

Plurimi petitionum veniunt pro Personali Colloquio cum Rege instituendo,

frustra renitentibus Factionis.

tatis Sequestri, Carceris, Exilii, Mortis minis, subinde etiam blanditiis aureisq; pollicitationibus, ut os obstruerent pro virili incumbentibus.

Neque hîc fugere nos inobservati debent sive *Divina* vindicta, sive *popularis* æstus reciproci motus; dum eadem illa *Comitia* à quibus primi supplicantium tumultus adversus *Regem* emanaverant, ipsa jam spontaneo Petentium tumultu periclitari conquærentur Senatoriam dignitatem juxta & salutem.

Trinobantes
primò;

Regni deinde,
quos malè
mulctant mili-
tes.

Sed nihilomi-
nus frequentio-
res cæteris è
Provinciis con-
fluunt,

Et arma su-
munt repulsi,
Cantiani, Tri-
nobantes, Iceni,
Danmonii, Re-
gni que.

Primi supplicantium agmen ducunt *Trinobantes*, quos nostri jam *Essexienses* vocant, inusitato prorsus ante hæc tempora numero, qui quos exoratos velint possent in vota cogere. Sequuntur *Regni*, (qui jam *Surrienses* audium) quos inermes levi arrepta occasione *Milites* malè mulctant prope *Senaculi* fores, fugatos occidunt, longè pluribus vulneratis, omnes deprædantur, idque nutu *Senatorum*, & *Ductorum* jussu; imò Facinoris ergò gratiæ *Confessus* Inferioris grassantibus aguntur, data insuper munera; unde in posterum petendi licentiam caveret populus, quod olim jure fieri decernebatur.

Sed istâ *Tyrannide*, quâ populi sub onere gementis compressum ibant querimonias, nihil ampliùs proficiunt, nisi ut frequentiores ex irritatis *Provinciis* petikum confluerent. Qui cum nihilo plus remedii querimoniis retulerint, à Precibus ad Arma confugiunt. Vexillis unâ denuo inscribunt (quæ pridem malè cohærere credidit elusum vulgus) *Regis & Populi Libertatem*, *Cantiani*, *Trinobantes* *Essexia*, *Iceni* *Suffolcia* & *Norfolcia*, *Danmonii* *Cornubia*, *Brigantes*, & inter *Cambros* *Silures* & *Ordovices*;

vices, etiam Regni tandem, acriori vindictæ cupidine; multis Nobilibus. (*Hollandia* scilicet *Comite*, *Duce Buckinghamia*, &c.) detectâ intempestivè conjuratione quam *Londini* clam inierant, cum iis præmaturè se conjungentibus.

Deficiunt eodem erga Regem commiserationis æstu delati *Nauta*, nec non septemdecim plus minus Naves in Principis CAROLI (exposito in litus *Thalassiarchâ Rainsborio Democratico*) clientelam concedunt.

Classis etiam deficit à Parlamento.

Scoti etiam Regi turpiter captivo in libertatem & dignitatem asserendo arma expediunt, idque sui Decreto *Parlamenti*; irrumpentes in *Boreales* plagas cum Exercitu numerofo sub auspiciis *Hamiltonii*; (quibus sese cum non contemnenda manu *Anglorum Langdalinus* jungit:) sed solito sive Regis, seu ipsius *Hamiltonii* infortunio, aliquo certè malo fato, seu potius Decreto *Divino*, *Angli* primò separatim alii post alios & ex intervallo cæsi ab hostibus pessum ivere: quippe res erat parvi momenti, Exercitum veteranum, impedimentis bellicis & omni com meatu instructum, sub imperio Præfectorum promptissimorum ordinatum, tumultuarios Colonos potius quàm milites, armis & bellico apparatu improvisos, & plerumque Ducibus destitutos, dum alii post alios in aciem descendunt, opprimere & in fugam conjicere.

Scoti arma expediunt ad Regem è custodia liberandum.

Ab exercitu superantur Angli,

Colonia tamen *Trinobantum*, vulgò *Colcestria*, & *Pembrochia*, *Dimetarum* Metropolis, (quamvis Illa obsidioni ferendæ imparata) hostibus non parùm negotii facessunt. Nec ingloriùm cecidit *Pentefracti* Castrum; unde triginta circiter Equites per copias obsidione cingentes irruptione factâ, *Rainsborium* (qui nuper

per *Tbalassiarche* provinciam sustinuit, nunc, *Præfeti* totius Exercitus Borealis titulo, secum duxit auxilium aliquot millia quibus oppugnationem acius urgeret) in hospitio apud *Doncastriam*, munitum Oppidum, duodecim miliaribus à *Pontefracto* distans, è lecto abripiunt, & renuentem duci captivum confodiunt. Quin & *Præsidio* in maximas angustias redacto, impunitas omnibus, & ad ædes proprias discedendi venia concessa est, duobus exceptis militibus; quibus (etiam & articulis) glorioso occumbere letho pugnantibus, vel armis indutis per medios hostes perrumpere permittebatur. Quod (observatâ facinoris perpetrandi opportunitate) ambo equos conscensî vix saucii fecere.

& *Scoti*,

capto Duce
Hamiltonio.

Scoti, Ductorum insitiâ & ignaviâ; vel (quod suspicari nöllem) perfidiâ, qui divisa agmina Exercitus in quadraginta lapidum distantiam separata duxerint, à *Cromwellio* nullo cum negotio funduntur, qui medium agmen inopinatò aggressus, in fugam vertit, terrore in omnes procul palantes disseminato, multis casis captisque cum *Hamiltonio* Duce. Cæteros in *Scotiam* usque persequitur; ubi *Argathelinus* collectis copiis non minùs domesticus occurrit hostis, quàm *Cromwellius* extraneus, in easque brevi redigit angustias, ut Exercitus qui conscribebatur *Parlamenti* auspiciis arma deponeret, Factionisq; *Argatheliana* sese permitteret arbitrio. Hinc de novo *Parlamentum* indicitur, exclusis omnibus qui arma induerant, vel de Bello liberandi *Regis* gratiâ ineundo suffragia tulerant. Ibi novissimi *Parlamenti* Placita rescinduntur, Bellum injustè susceptum pronuntiatur, *Cromwellio* publicæ gratiæ aguntur, & privatim (ut *Cromwellius* ipse gloriabatur)

tur) pactum iniit *Argathelius* sese *Oligarchicorum Anglorum* commodis velificaturum, nec minus è *Scotia* (cùm rerum ferret opportunitas) quàm ex *Anglia Monarchiam* exterminaturum.

Navigia adhæc plura, refluxente æstu, defectionem à *Principe* parant, pro innata Nautis levitate, in *Comitis Warwicensis* patrocinium se conjicientibus, qui eos crebris sibi largitionibus demeruerat; novæque *Classi*, ad alliciendos iterum in obsequia *Parlamentaria* *Natras*, pro tempore præficietur: sed circumseptus *Oligarchicorum* exploratoribus, & operâ defunctus, consuetam hisce dominis mercedem non immeritò retulit, nimirum ut loco cederet atque dimitteretur.

Dum ista geruntur ab Exercitu bella, *Senatores* in *Comitiis*, jam procul agentis Exercitus nec non *Cromwellii* jûgo parumper emancipati, seriòque apud se reputantes quàm ægrè totius *Regni Populus* illatas *Regi* injurias pateretur, quàm lubrico in loco res suæ starent, *Pacis* conciliandæ satagunt, & serò cum *Phrygibus* sapientes, contra *Oligarchicorum* sententiam, *Decreta de Rege* nemiquam adeundo rescindunt, jûctis utriusque *Senaculi* calculis. *Colloquium* cum *Rege* de componendis litibus suscipiendum statuunt; sed per *Delegatos*, idque in *Insula Veli*. Delegantur in hoc munus *Proceres* ex *Confessu* superiori quinque, ex inferiori *Populares* decem. *Propositiones* in Colloquio isto discipandæ præscribuntur, quas omnes verbatim proferri, quamvis præter operis institutum, forte *Lectori* molestum non fuerit.

Quoniam utrique *Parlamenti Confessui* incubuerit ad justam sui defensionem *Belli* capeffendi necessitas, & ad hoc prosequendum se ipsi *Senatores*

Navigia defectionem à *Principe* parant, rebus infeliciter terrâ gesti.

Senatores interim de *Pace* consilium in-cunt.

Rescinduntur de *Rege* non adeundo *Scita*:

Colloquium cum *Rege* in *insula Veli* per *Delegatos* instituendum statuunt;

super quas *Propositiones*

tores Sacramento obstrinxerint, Rege jubente sanciantur,

Prima.

I. Quòd Declarationes & Proclamationes omnino omnes adversus Confessus utrosque, vel quotquot iis adhaferint, omniàque Judicia & Postulationes contra eos pro irritis habeantur, & pronuncientur.

Secunda.

II. Statutum fiat, jussu Regio, de abolendis omnibus Archiepiscopis & Episcopis ex Ecclesiis Anglia & Hibernia, de fundis eorundem & redditibus dividendis; ut etiam comprobetur assensu Regio Theologorum Convocatio & Confessus Synodicus; Reformatio Religionis per Angliam & Hiberniam ad eum modulum quo decreverunt vel decreverint Parlamenti Senatores, habito prius cum Theologis predictis consilio, procuretur. In particulari, Regia Majestas consentiat ut in Statutum seu Legem dehinc migret Decretum utriusque Domus Parlamenti de Directorio pridem factum, quoad Cultum Divinum publicè per Angliam & Hiberniam celebrandum; de abroganda veteri Liturgia; de Regiminis Ecclesiastici formula & Religionis Articulis, cum Catechismis minore majorèque; de Die Dominico religiosius observando; de supprimendis Innovationibus in Templis & Fanis; de Concionatorum mercede augenda; de Pluralitate Beneficiorum & Non-residentia viris Ecclesiasticis prohibenda: Ut Regia Majestas manum subscribat Fœderi Nationali, eodèmq; Seipsum obstringi patiatur, ut etiam publico Edicto idem imperet subditis omnibus utriusque Regni, Anglia & Scotia, recusantibus pœnam quam utrique Confessui placuerit irrogare. Lege cautum sit Parlamentum penès fore in posterum Universitates Oxonii & Cantabrigia, Collegia quæque Westmonasteriense, Wintoniense & Etonense

tonense visitare & reformare. Lege factâ caveatur ne Jesuita, Sacerdotes, & Pontificii Rempub-
licam perturbent, Legesve eludant, & ut bu-
jusmodi hominibus criterio internoscendis Sacra-
mentum administretur, quo Pontificis Romani Su-
prematum, Transsubstantiationem, Purgatorium;
Cultum imaginum, Errorésque alios Ecclesiæ Ro-
mana supersticiosos abjurent. Prospiciatur de edu-
candis Pontificiorum liberis in Fide & Religione
Protestantium; de multis in Pontificios irrogan-
dis, iisque secundum arbitrium utriusque Con-
fessus collocandis. Provisum etiam esto de conati-
bus Pontificiorum adversus Rempublicam repri-
mendis, Legibusque in illos absque fraude exequen-
dis, & Missa administratione & frequentatione,
sive in Aula seu quocunque in loco, intra Angli-
am & Hiberniam districtius interdicendâ:

III. Penes Parlamentum solum terrestres si-
mul & navalis Militia per Angliam & Hiber-
niam potestas resideat. Integrum ipsis esto conscri-
bere, exercere quot placet, ducere quò libet, mili-
tes, irrogare quas visum fuerit Pecunias pro sti-
pendiis; unde tumultibus intestinis obviam eant,
exterorumque invasionibus: nec Rex aut ejus
Successores quicquam in istis sibi juris vendicent
per spatium viginti Annorum. Postea Parlamento
fas esto, quando sibi videbitur interesse salutis pub-
licæ, Exercitum tum terrestrem tum navalem
conscribere, & in ipsius stipendia Pecunias irro-
gare, & ad hoc suâ autoritate Detretum sciscere,
quod Legis habeat vigorem, etsi Rex ipse denega-
verit assensum.

Si homines qualescunque ad numerum triges-
imum convenerint armati, neq; ad Procerum & Ple-
biorum jussa deposuerint arma, Perduellionis res
habentor, citra spem omnem veniæ ab Rege impet-
trande.

Hiscæ Auſtuarii loco acceſſerunt Proviſiones nonnullæ de Londini privilegiis, & poteſtate ordinaria Juſtiitiæ in ſententiis latis exequenda.

Quarta.

IV. Ceſſatio Hibernica, Tractatûſque ibi omni & Articuli ſine conſenſu Parlamenti pacti, reſcindantur. Belli Hibernici proſequendi Juſus ab utriusque Domûs arbitrio pendeat. Pro-Rex omneſque ſive Militares ſive Civiles Adminiſtri à Parlamento ſurrogentur, Hiberniæ Cancellarius, Magni Sigilli Cuſtos, Theſaurarius, omnes Regni Magiſtratus, Judices omnes; caſſis muneribus, officiis, titulis, fundorûmque donationibus à Rege conceſſis ab eo tempore quo pacta Ceſſatio erat, pronunciatas.

Quinta.

V. Comitibus ſas eſto pecunias irrogare quaſcunque libuerit ari alieno exſolvendo, damniſque reſarciendis, & in alias quaſcunque publicas utilitates, prout ipsis in poſterum opus videbitur.

Sexta.

VI. Honores omnes & tituli à viceſimo primi Maii Anno Chriſti Domini milleſimo ſexcentiſimo quadreſimo ſecundo (quo nimirum tempore Magni Sigilli Cuſtos Sigillum unâ ſecum ſubduxerat ab Aedibus Parliamentariis) denuncientur irriti. Nemo etiam in Dynaſtarum ordinem deinceps cooptatus, ſedem in Conſeſſu Procerum abſque conſenſu utriusque Domûs occupabit.

Septima.

VII. In prima Delinquentium Claſſe cenſeantur (quibus nulla condonationis reliet a ſpes ſit ſed Kitis Fortunîſque omnibus exuendi, Rege adſtipulante, ſunto) Principes Palatini, Rupertus & Mauritiuſ, Comites tres, Barones quinque, Epiſcopi duo, totidem & Regni Judices, viginti duo circiter Equites, (quorum recensere nomina compendii ratio vix patitur: ii tamen ferè erant qui Regi ſedulam maximè navâſſent operam.) Adjecti & Pontificii omnes qui Arma ſumpſerant, nominatim Marthio Wintonienſis, cum duobus Comitibus, totidem Baronibus,

Baronibus, & sex Equitibus, ut & omnes qui Rebellionem Hibernicam vel excitassent vel fovissent.

In secunda Classe repositi quinquaginta Nobiles & Equites, Senatores omnes Confessūs Inferioris qui, desertis Comitibus, in Regias partes transferant; Judices insuper omnes, Juris-consulti, Ecclesiastici. Exulent illi ab Aula Regia, publicisque ab officiis abstineant, idque pœnâ Perduellionis, Caputū & Fortunarum jactura: Judices & Juris-consulti proscribantur Foro & praxi; Ecclesiastici Beneficiis & Concionandi copiâ interdicantur.

Tertiam implent Classē qui quicquam contra Parlamentum admiserant, vel consilium dederant, quorum nullus vel Eirenarcha, vel Judicis, vel Vicecomitis, vel Administri publici munus in futurum assequatur.

Quarta annumerantur Milites gregarii, omnesque commatis vilioris homunciones, quibus libris ducentis angustior fortuna esset.

Fundicorūque bona omnia qui è prima Classe sunt, ad as publicum numerandum, sub auctione veneant. Senatorum autem qui convocatis Oxoni Comitibus Westmonasterii sedentes Perduellionis reos pronunciarent, duæ fundorum bonorūque partes ex tribus; aliorum, dimidia pars; Judicum, Juris-consultorum & Ecclesiasticorum, tertia; sextaque omnium è tertia classe, in prædictas solutiones veneant. Impunè ceteri dimittantur, modo Sacramento sese Nationali obstrinxerint. Omnes in secunda tertiæque Classe post persolutionem multarum, veniâ utriusque Domūs impetratâ & concessâ, in integrum restituantur.

VIII. Ut omnia Regni munia & præcipui Magistratus per viginti annos proximè sequentes conferantur ex arbitrio Senaculi utriusque.

Nona.

IX. *Uti Sigillum novum, Comitibus jubentibus efformatum, sanctione Regiâ transeat in genuinum Angliæ Sigillum, nec ullum aliud deinceps usui habeatur. Omnes Concessionēs & munia Novo hic signata, rata maneant; cassis omnibus irritisque quæ sub Vetere (quod penes Regem erat) ab eo tempore quo illud ex Comitibus primum subduxerat Custos Sigilli Baro Littletonius concessa fuissent.*

Decima.

X. *Omnia Privilegia, Concessionēs, Chartæ & Immunitates Civitatis Londinensis iteratis Institutis corroborentur. Turris Londinensis & Militia juxta Prætoris Urbani, Senatorum & Concilii ibidem communis, arbitrium ordinentur. Nemo Civium extra Civitatis pomeria in militiam adigatur, nisi jubentibus Comitibus.*

Undecima.

XI. *Ultima hæc erat, Exterminetur Pupillorum Curia, cum omnibus officiis & muneribus eo spectantibus: Cessent etiam omnia Servitia ejus gratiâ debita. Hereditates omnes (quas prius in Capite & Equestri scilicet servitio à Rege possessores occuparant) ab oneribus sumptibusque liberentur, quinquaginta tamen millibus librarum monetæ Anglicanæ annuatim in compensationem persolutis.*

Hæ erant Pacis Conditiones à Comitibus propositæ, in argumentum seu materiam redintegrandi Colloquii adeò vehementer & votis omnium & complurium armis expetiti; nihil ab iis immutatæ quæ Regi pridem missæ dum adhuc in Hamptoniensi Basilica commoraretur, & non ab ipso Rege solo, sed & ab Exercitu quoque, utpote paulò iniquiores, repudiata sunt; in hoc uno dissona, quod in hisce novissimis nulla habita sit Scotorum ratio.

Nulla in hunc
ratiō habita
Scotorum.

Quibus condi-
tionibus astrin-
guntur Delega-
ti pacificatores.

Pacificatores autem non aliâ donantur quam ad Regiâ argumenta respondendi autoritate, rationesque

rationesque retorquendi ad *Regium Assensum* expugnandum: Nulla illis Propositionem ullam emolliendi, vel unam immutandi voculam, imò nè Præfationis quidem omittendæ, potestas. Judentur autem identidem admonere *Comitia* de Concessionibus *Regiis*, totiusque negotii processu, omnia scriptis agere; imò & eodem ordine de Propositionibus disceptare, ad aliam Propositionem non descendendo, priusquam de præcedente convenerit.

Nec satis erat Conditiones & *Delegatos* tam duris circumscribi Legibus; Locum ipsum Colloquii ad *Neoportum* intra *Insulam Vectim*, atque tempus adhuc arctius definiunt intra quadragessimum diem.

Colloquium Neoporti instituentum.

Regi etenim ad Colloquium evocato libertas hæcenus indulgetur exeundi è Carcere, in *Custodiam* Insulæ spatiosiore; Sponsione verò interpositâ, nusquam se ex *Insula* excessurum intra quadraginta dies post Colloquii finem. Hosce scrupulos & restrictiones necebant qui *Conciliis* intermiscebantur *Oligarchici* & *Democratici* cautiore. Servi, sed ii ferè ad *Regis* Ministeria aut Consilia necessarii, accersuntur, idque nominatim, & magnâ cautione à *Comitiis* adhibita, *Consiliarii*, *Theologi*, *Secretarius*; non in Scenam tamen aut ad alloquium intromittendi, sed post Aulæ & in Proscenio astituri. Adeo ut unus unicûsque *Rex* Politicum se opposeret & Theologum selectissimis totius Regni Politicis & Theologis *Parlamentariis*.

Regi conceduntur ministeria servorum necessaria.

In Colloquio peragendo, tam incredibile prudentiâ & dicendi vi Rationum omnium momenta *Rex* soluse ventilavit repulsiq; tantâ largiendi & condonandi lenitate, etiam quæ ut iniquiora redarguerat, (modò nec Honorem suum labe-

Mira Regis in Colloquio Prudentia.

factarent neque Conscientiam) Postulata concessit, ut omnes in admirationem sui raperet; quodque Divini planè ingenii fuit, vel inimicissimos in sententiam suam invitos *Commissarios* pertraheret: (quamvis ex officio & capitis discrimine tenerentur, refragante Conscientiâ, disputationem producere.) Certè Paternam benignitatem, quò suis unius damnis à Belli cladibus *Populum* redimeret, luculentissimè ostentavit.

In medio tractatu reposcunt Parliamentarii ut Marchionis Ormondii Diploma rescindatur.

Diu servet circa res componendas Colloquium; cùm ecce *Comitia* resciscunt *Marchionem Ormondia* in *Hibernia* appulisse, instructum auctoritate *Regiâ*, quâ, *Deputati* titulo insignitus, toti *Hibernia* præesset; Pacemque firmaret communem Conditionibus quibus posset optimis; Exercitum quoque conscriberet ad *Regem* è Captivitate liberandum. Mittuntur super hac re literæ ad Delegatos in *Insula Velli*, iussos à *Rege* postulare ut Diploma reposceret *Ormondianum*, ejusque Auctoritatem (pacificantibus nimis molestatam) abdicaret.

In Senatu carpuntur Regi responsa.

Interea ad *Senatum* transacta negotia frustratim referuntur; ubi plures non minùs averso, quàm *Rex* propenso, ad pacem animo carpunt & minutatim arrodunt omnia, nisi suis v oculis & verborum apicibus ad præscriptam formulam annueretur; veriti nimirum (quod & palàm professi sunt ex iis nonnulli) nè Propositis plerè indulgis, nullo ampliùs inimicitia vel querelæ loco relicto, ad Pacem redintegrandam, quam specie cuperent, reverà si non Vi à populo illatâ, Pudore saltem cogerentur. *Rex* enim pluribus præter omnium opinionem asipulatus, non modò rem ipsam, sed etiam verborum scrupulos admiserat.

Rex inexpectatò plurima concedit.

Præfationi, non tam ad Pacem spectanti publicam, quàm ad Ignominiam sibi suisque inurendam,

dam, ægrè, & non nisi præmissâ cautione, consensit, hæc scilicet, *Nè quid in isto Colloquio pro concessio haberetur, nisi ubi de Cunctis in universum conveniret.*

Annuit Propositioni primæ, de Declarationibus revocandis; Tertiæ, de Militia; Quartæ, de Hibernia Administratione; Quintæ, de Publicis Debitorum solutionibus, modò intra biennium revocentur ad calculum ista debita; Sextæ, de Honorum Titulis abrogandis; Octavæ, de supremis Regni Magistratibus; Nonæ, de Sigillo magno; Decimæ, de Londini Privilegiis; Undecimæ, de Curia Pupillorum, modò compensationis nomine centena librarum millia annuatim perderentur.

In istis omnibus alienæ Avaritiæ & Ambitioni facilem se prædam exhibuit; & quò Regnum aliis pacatius redderet, suis manibus eripi permisit.

Secundæ Propositionis Articulis omnibus Assensum præbuit, excepto unico, de *Episcopis* eorumque Reditibus. In isto tamen non defuit omnino *Comitiorum* votis: Quicquid enim à Divino Instituto non planè promanâsse constaret, penitus abrogari patitur; adeoque *Archiepiscopatum* intercidere, *Episcopalem* etiam *jurisdictionem*, id est, *Disciplinam* seu *Regiminis Ecclesiastici* exercendi prærogativam; non item Ordines conferendi, jure positam, utpote *Apostolicam*, labefactari sinit.

Tandem verò, (intorquentibus inter alia (quæ melius refutare potuit) Argumenta Necessitatis telum *Synodi Magistrellis & Pacificatoribus*, & privatim spondentibus, modò istis in præsentia astipularetur, laxiora olim se daturus Vincula, nec non in aliis ipsi cessuros Senatores (modò in hac de rigore Conscientiæ remitteret) spe factâ) Ordinand

nandi munus per triennium haud exercendum ab *Episcopis* absque *Presbyterorum* assensu, imò suspendendum, indulget, donec viginti *Theologis* à seipso delectis, cum *Synodo Comitiorum* iussu convocata consilium habituris, certi aliquid de *Regimine Ecclesiastico* constitueretur; cui cum *Senatu* consentire promisit: interea temporis *Presbyteratum* experimenti gratiâ ratum esse haud reluctatur.

Fundos & redditus *Episcoporum* (Sacrilegii horrore perterritus) divendi & ab Ecclesia abalienari non passus est; elocari tamen in nonaginta novem annos, parvò censu annuatim in hæreditarii juris testimonium & in *Episcoporum* alimoniam asservato, permisit, modò post finitum hunc terminum ad *Jus Coronæ* reverterentur, in *Ecclesiæ* usum erogandi: certò interim apud se statuens, propriis redditibus redemptos in *Ecclesiasticos* usus refundere.

Septimam de Delinquentibus Propositionem (propriis in periculis haud immemor Amicorum) subscriptione suâ confirmare nequit: Permittit autem ut

I. Moderatæ Pecuniarum multæ his irrogentur.

II. Prohibeantur ab accessu *Regio* Aulæque: etiam ut horum quidam relegentur in Exilium; non tamen sub nota *Perduellionis*, nec dispendio Capitis & Possessionum plectantur, sed multâ pecuniariâ constituendâ, si contrâ fecerint.

III. Jure assidendi in *Comitiis Parlamentariis* per triennium ut priventur.

IV. Judicio sistantur, si ità visum sit; & si quid admiserint contra latas Angliæ Leges (quas *Regiis* favere pro comperto erat) pro merito luant. Iniquum existimabat plecti quempiam propter
Fidem

Fidem sibi præstitam, etiam & secundum Conscientiæ Jurisq[ue] Municipalis dictamina, per Legem ex post facto. Alios tamen ejusdem Propositionis Articulos concedere placuit, eâ lege, si nimirum *Ecclesiasticis* probis, doctis & scandalo liberis, tertiâ parte Beneficiorum frui liceret, nec hi concionandi munere penitus abdicarentur.

Autoritatem *Marchioni Ormondio*, eo ipso cùm Custodiæ traditus esset temporis articulo demandatam, abrogare nequit, nisi in cæteris sibi cum *Comitiis* convenerit: hoc si fieret, tum (juxta Concessionem in quarta Propositione) *Comitiarum* pro arbitrio solum res *Hibernicas* administrari placebit. Interea tamen Literas *Marchioni Ormondio* scribit, quibus jubet nè quid in ea potestate exequenda moliatur, quamdiu Collatio & spes ulla Pacis superesset.

Durante Colloquio (rè iniquas continuò vi-ces *Majestas Regia* sustineret, insuper ut quo erga illum animo essent Senatores pertentaret) *Rex* Proposita æqua satîs & publico profutura *Comitiis* transmittenda exhibet.

Rex quadam Proposita proponit:

Primò postulat, Ut *Londini*, vel alio quocunque in Palatio proprio, versari sibi liceat, propiusque cum ipsis *Comitiis* agere, idque liberè, honorificè & securè ut fiat. Quod Postulatum concessis Propositionibus indulgendum Ipsi *Comitia* in se recipiunt; *Londinensium* prius animis pertentatis, penèque omnium (sanè optimorum & longè plurium) subscriptis manibus animata.

quibus magna ex parte *Comitia* adjitulantur.

Secundò, *Rex* postulat uti *Reditus omnes* recipiat & emolumenta *Coronæ*.

Tertiò, ut *Compensationem* referat pro legitimis Juribus quæ Parlamento visum fuerit abrogare.

rogare. Hisce itidem Comitia haud gravatè astipulantur.

Quartò, ut *Amnestiâ*, seu *Oblivionis lege*, sancitâ, rerum omnium quæ grassante Bello acciderunt ipsa memoria funditus deleatur. Huic Postulato non adjiciunt calculos, nisi cum cautelis & limitationibus, quarum beneficio Comitiorum affeculis liceret ferè quenkum è Regiis infectari.

*Spem Pacis
omnibus afful-
gentem*

Rebus propè (si non ex animi sententia, omnino præter expectationem) compositis, Delegati Pacificatores Pacem quam animis suis percipiebant, Regi quoque, sed vani Augures, pollicebantur; rati nempe (utî par erat) Comitia aliquantisper à rigidis Postularis recessura, cum Rex, ad ipsos leniendos, utriusque planè Regni, Angliæ & Hiberniæ, de imperio cessisset. Imo læta concordix spes omnium ferè suspensis animis affulsit; & subsecuta dubio procul fuisset, ni Factiosi homines, qui clandestinis artibus nos dudum in bella protruserant, palàm jam & armatâ manu optatum Colloquii fructum & coalituram illico Pacem intervertissent. Quomodo autem id effecerint, & vobis Exteris scire, & mihi summâ quâ potero fide enarrare, operæ pretium fuerit.

*Factiosi inter-
vertunt:*

quo modo.

Colloquio fervente, pars illa Exercitus quæ primam felicem Belli aleam experta, victricia signa domum retulerat, Stativa occupabat sub imperio Fairfaxii (cui, ceu malus Genius, sese adjunxerat Iretonus) tam prope Londinum, ut dieculæ dimidiatæ spatio liceret illud emetiri, & opprimere imparatos adversarios, modo subitanea occasio id requireret. Interea Fairfaxius, Iretonus, cæterique Tribuni demissè sese in publico gerunt, ac placitis Comitiorum
semper

Semper se obtemperaturos, Pacemque publicam sibiipsis prae omnibus gratam futuram, quâ Militia radiis liberi, res privatas procurant, & post tot exantlatos labores quiete fruuntur, prae se ferunt. Privatim verò (habito cum Factione sua Comitibus intermixta consilio) permittunt inter Cohortes & Legiones gregarii militis minorumque ordinum Ductorum Conciliabula agi, & (Emissariis procurantibus,) Petitiones cudi quibus irritus heret cum Rege tractatus, & supplicium de omnibus indiscriminatim sumendum (Regiam personam jam tum callidè impetentes) Reipublica inimicis exposcerent: etiam evulgandas curabant, prelisque impressas, ad tentandos vulgi animos propalari. Nec dubium erat quin harum Petitionum Autores extiterint majorum agminum Ductores Tribuni que. In eandem sententiam per Emissarios (praesertim Hugonem Peters Ministerii desertorem juxta & opprobrium, effrontem & procacem hominem) passim locorum dispositos, milites per se satis faciles in spolia & res novas allexerint.

Interea, qui se commoverant Plebeiis (quorum supra meminimus) dissipatis, Praesidiisque ac Praefectis per singulas Provincias dispositis, ad Fairfaxii stationem omnes totius Regni milites conclamantur; qui Victoriis ovantes (partes victrices sequentibus quamplurimis) numerosi confluunt. Iretonus (simultatis inter ipsum & Fairfaxium exortæ famâ in vulgus sparsâ) privatum sese intra Winsoria castrum abdens, ascitis è Senaculo inferiore Consortibus, Remonstrantiam magno verborum apparatu & eloqui ambitione procudit, quâ, sub Exercitus nomine, contra Pacem cum Rege pactam Regisque Restitutionem argutis contendit,

Ductores Exercitus simulant sibi pacem perplacituram.

Gregarios milites adversus existimant;

Regem ad tollendum.

Congregantur milites prope Londinum.

Iretonus contra Pacem effingit Remonstrantiam;

idque Exercitus nomine.

dit, imò Regis ipsius caput ad supplicium exposcit: Iudicio sistendos illos Senatores quos anno superiori Perduellionis postulârat Exercitus, excludique Confessu alios omnes qui Comitibus olim adhaeserant, cum fugerent ad Exercitum Oratores reliquique Factioni sua mancipati: Stipendia militibus debita persolvenda è Regio censu, & Decanorum Capitulorumque possessionibus, in hunc præcipuè usum sumptusque publicos ferendos dividendis: Terminum præsentì Parlamento ponendum, in ita magis aquà ratione Representativa populi in posterum eligenda, penès quam summa rerum potestas sit: aliæque hujus generis complura satis pro Imperio postulat.

Convocato Exercitu,

Colloquii fine jam appropinquante, (quod protelari & Artibus turbari, quò melius interrim in unum se contraheret Exercitus, procurabant sedulò Oligarchicorum simul & Democraticorum Factiones, quæ Parlamentariis consiliis intererant) Ductores Exercitus ab Insula Velli & Comitibus de omni rerum processu, & opportunitate suis negotiis accommodâ edocti, Concilium Castrense indicunt, quo Tribuni omnes minorisque sortis militares Præfetti conveniunt; ubi Preces & Jejunia celebrantur.

& Jejunio indito,

(cujus apud ipsos frequens abusus)

Sciendum enim est, hisce Terræ filiis magnum cum Cælo commercium intercessisse, (prout ipsi simulabant;) & quando quicquid Naturæ juri, Rationis lumini, Divinis & humanis Legibus contrarium agitarent, Deum Precibus compellatum aggredi solitos, quarum exordio, dubitantium instar, proposita exponunt, & re Majestatem inter Divinam & seipsos prius disquisitâ, deinde inflexâ oratione responsum Designationibus congruum promunt; quod &

Divini

Divini instar *Oraculi* precantibus redditi, militi gregario credendum obtruditur, etsi pridem animis recoctum fuisset: nec ausus obmutire quisquam qui Catalogo *Sanctorum* iri non cupit expunctum. Hinc *Jejunia* eorum & *Preces* Portenti instar à populo pertimescebantur.

Peraetis *Sacris*, prolatam lectamque *Iretoni Remonstrantiam* quasi de Cælo delapsam magno plausu *Milites* excipiunt; eidem tanquam ab omnibus comprobatae formidabilem titulum *Exercitus* inscribunt; *Comitiis* denique exhiberi jubent nomine *Exercitus & Populi Anglicani*, cujus si conquisita fuissent suffragia, vix millesimus quisque præbuisset assensum; reliqui autem perfidum *Sceleris* Caput cum integro satellitio, ceu humani generis pestes, malæ *Cruci* devovissent.

perlegitur & approbatur;

Parlamento Exercitus & Populi titulo exhibetur.

Confessus verò inferior tantos ab ipsa temporis necessitate sibi sumpsit animos, ut ausus sit (istâ *Remonstrantiâ* ad tempus sepositâ) *Regiis*, quas præ manibus habebat, *Concessionibus* ventilandis insistere. Quod cum *Præfetti* *Exercitus* stomacharentur, tam indignè nempe se ab iis tractari, qui sibi omnem quâ gaudebant dignitatem acceptam ferrent, immissis in *Vestim Insulam* auxiliaribus copiis, *Regi* manus injiciunt, & ex *Insula* delatum in *Castello Hurst*, quod ex opposito *Insulam* spectat, (qui quidém locus angustissimus, sordidus, & *Mari* circumfluo insalubris) includunt: simul etiam *Signa Londinum* versus movent; *Palatia Regia* & *Nobilium* ædes *Comitiorum* atriis finitimas præfidiis occupant, circumfuso locis vicinis *Exercitu*.

Pergit nihilominus inferior *Confessus* in pensandis *Regiis Concessionibus*:

quod *Præfetti* *Exercitus* stomachantur,

& *Regem* ab *Insula* *Vestim*.

Signa movent *Londinum* versus, & occupant *Stativa* circum *Senatum*.

Sperabat miles hujus incepti metu dilapsuros *Senatores* in latibula (prout solenne fuerat) qui contra

contrà sentiebant ; & suæ Factionis hominibus occupantibus *Comitia*, integrum ipsis fore, sub Autoritatis *Parlamentariae* larva, suæ patrocinari violentiæ, & quæcunque suis propositis inservirent *Decreta* sancire.

Coeunt verò
Senatores,

Fefellit verò spem horum eventus, nam plerique *Parlamentarii* (quasi in hoc momento afflatu divino sustentarentur) circumsonante Militum fremitu armorumque strepitu nil terri, (*Senatoriâ* uti sibi persuaferant autoritate satis muniti) solito frequentiores coeunt consilium inituri.

discepiantque
de Regiis Con-
cessionibus.

In *Senaculo* inferiori de *Regiis Concessionibus* usque in diem posterum acriter disputatum est; dum interea de *Presbyteratu*, de *Fœdere* Nationali, (quorum neutrum sibi cordi fuerit) de *Delinquentibus*, in quibus *Rex* satis non fecerat *Comitiorum* placitis, scrupulos nectunt, disseminant rixas, scindunt in diversum partes, longisque oratiunculis tempus terunt *Oligarchici* & *Democratici*; unus præ cæteris ex *Vanaticis* Eques ferocissimè (qui in *Insula Vecti* persuaferat *Regiæ Majestati*, nil ut ultra concederet, quippe jam tot & tanta *Parlamento* indulsisse eum privilegia, quanta nec expectare nec admittere fas haberet: quod etiam in se recepit, sese palàm facturum) Iste, inquam, acerrimè adversus *Pacis* condiciones est investus, quasi sub larva *Concessionum* & specie *Pacis* reintegrandæ lateret anguis, & rei *Parlamentariae* & publicæ subvertendæ *Regiæ Majestas* insidiaretur: quò totus *Exercitus* in *Civitatem* imminuendi spatium lucraretur.

Decernunt eas
esse basin sive
fundamentum
Pacis relin-
grandæ,

In istam tandem sententiam descendunt, *Concessiones Regias idoneum esse Pacis stabilien- da fundamentum*. Quæ sententia ducentis suffragiis

suffragiis (dissentientibus vix sexaginta viris) comprobata est. Cui in terminis die sequenti non segniter adstipulatur *Superior Confessus*, prorogato statim in septimanam (donec deferresceret aliquantulum iste impetus) conventu. Delegati protinus à *Dome Communium* mittuntur, quibus demandatur ut *Fairfaxium* & *Ductores* Exercitus ea de re certiores faciant.

adstipulante
superiore Con-
fessu.

Oligarchicos hoc malè adeo habuit, ut Orator *Confessus* inferioris (qui toto pectore jam hauerat eorum insaniam, vel saltem hinc & inde utrique Factioni, prout alia supra aliam invalescebat, prævaricando velificabat) statim palàm in *Comitiis* interminaretur, nunquam in posterum istis (si sententiæ mordicus adhaerint) copiam fore ad *Comitia* conveniendi. Et reverà, die *Confessus* indicto, *Tribuni* quidam, unâ vel alterâ *Legione* peditum cum cohorte *Cataphractorum* circumstipati, omnibus inferioris *Senaculi* accessibus observatis, ingressuros *Senatores* sibi dissidentes (nempe quadraginta cordatiores & magis rerum consultos) comprehendunt; centum & quinquaginta plus minus alios *Comitiis* arcent; nemini indulgent ingressum, nisi quos probè nôrant Factioni suæ velificaturos. Aliquos verò scrutinium præterlapsos, simul ac constaret interesse *Confessui*, Scripto immisso tanquam ab *Amicorum* vel *Clientum* aliquo ad colloquium januam versus pellectos, & frustra *Senatus* Autoritatem inclamantes, ex ipsa Curia rapiant.

Hoc malè habuit
Oligarchicos;

Ductores Exercitus
obsident
Senacula;

Senatores incar-
cerant plures,
aliis prohibent
introitum;

nonnullos vè
rapiunt ex se-
naculo.

Multis malè modis exagitati, ludibrio exponuntur captivi *Senatores*, Carceris squalore diu macerati; atque hos inter, complures qui *Parlamentariam* causam præcipuo loco, ceu *Archistrategi*, *Prefecti*, *Tribuni*que propugna-

Captivos malè
tractant.

verant, ob fortissimam fidelémque navatam operam, hanc demum gratiam reportant. Imò *Gulielmus Pryn*, (*Custos veri* quod semel admisit *rigidusque satelles*) ille fufissimorum pro *Parlamento* scriptorum indefessus Autor, eodem cum cæteris in luto hæret; passim obstupescens spectatoribus ad inscrutabilia *Dei* Judicia, qui suorum *Servitiorum* manibus indigrè adeo tractari permisit eos qui priores Signa adversus *Regem* suum subditi tulerint, quin & ipsi manus audaces injecerint. Et hoc ipsum repurgandi *Senatûs* fuco, & *Reformationis* titulo cohonestant.

Arripit auctoritatem Oligarchicæ Fælio, quadraginta circiter viri:

quos tamen Milites moderantur.

Sic ad paucos viros *Confessus* inferior redactus est, octavam scilicet justî *Senatûs* partem, eoque omnino Exercitui mancipatos, cujus cum *Ductoribus*, Castris in *Senatum* ultro citroque commeantibus, jam quotidianæ sententiarum collationes fiunt; & *Castrensi* prius *Concilio* decernitur, quod *Comitiis* (jam sub milite merentibus) statuendum proponitur; quorum Autoritatis larvam suis machinationibus obducunt.

Et tot *Senatorum* centenariis, Caput denuo ad hanc Cameram coeuntium numerus vix par inferioris *Senaculi* nomini sustinendo, ad quadragenarium scilicet ægre attingit; eorum etiam non tantum minima portio, sed & pessima, quamque in imò & quasi de *Comitiarum* fæce superesse constabat: quin & horum magna pars *Ductores* sunt *Exercitûs*. Adeo nihil planè de Senatu restabat præter nomen, cæteris tam grande nefas horrescentibus, & ab ipsorum consortio aufugientibus: etiam nonnullis qui, Conscientiæ fuco delusi, *Oligarchicorum* & *Democratiorum* partibus nomina dedissent.

Ità

Ità pauci homunciones (etià viginti circiter plerumque dissentientibus) de summa rerum *Anglicanarum*, de Rege plectendo, *Legibus* patriis figendis & refingendis, *Regiminis* aviti fundamentis penitus subvertendis, *Hi*, inquam, de rebus hisce determinandi potestatem sibi solis arrogare non erubescunt. Decreta olim de Rege non amplius compellando, (surreptitia illa, vi & dolo malo extorta, plenius verò utriusque Senaculi Comitibus rescissa) de novo rata esse jubent. Altera verò illa de *Colloquio cum Rege* incunando, illud potissimum quo *Regia Concessionis* pro idonea *Pacis futura basi* habenda statuebantur, explodunt, & cum ludibrio expungunt; utpote indignum, & minimè *Parlamentarium* Scitum. Nova prioribus substituuntur à *Communium* horum cœtu Plebiscita, unde *Suffragiis* invadunt quod prius *Armis* arripuerant Imperium.

Sciscunt primò, *Penes Populum potestatem omnem primitus residere.*

Secundò, *Ad Populi Delegatos, seu Repræsentativos* (seipsos volunt intelligi) *Domus popularium viros*, id potestatis pertinere.

Tertiò, proinde *Vim Legis* obtinere *Plebis seu Communium* (quod verbum nobis in usu) *Placita*, citra Regis aut Procerum suffragia, Horatianâ planè lege, *Quod plebs sciverit, id populum teneat.*

Quartò, *Contra Populi Repræsentativum* si-
ve *Parlamentum* arma ciere, & bellum eidem inferre, crimen esse *Perduellionis*.

Quintò, *Regem ipsum contra Parlamentum* Arma sumpsisse, eoque nomine cuncti sanguinis Civili hoc bello fusi reum esse, (quò suis capitibus scelus amoliri viderentur) sanguinè-
que proprio crimen illud expiaturum.

Statuunt de Summis Regni negotiis: de Rege plectendo etiam.

Decreta de Rege non aduendo rata esse jubent: De Colloquio instituendo irrita.

Scita præmittunt in Regis Capite.

Tribunal subditorum erigunt adversus Regem.

E sua Factione 150 Judices in hoc facinus constituunt:

è Proceribus aliquot, Judicibus etiam,

Duكتورibus militum, Senatoribus inferioris Confessis, Mechanicis, Decoctoribus,

Obnoxiiis hominibus.

Superior Senatorius flocci penditur.

Hiscæ sic præludebatur grandi, quod sensim oportuit transigi, & (horresco referens) atrocissimo Sceleri. Hâc tantâ, quantam sibi ipsis visum est sumere, potestate freti, non verentur *Tribunal novum* subditorum abjectissimorum in Regem erigere, cui *Suprema Justitiæ Curia* nomen imponunt, à nomine Reverentiam mutuaturi. Huic *Judices* Centum & quinquaginta præficiuntur, (ut numero saltem *Populum* repræsentarent) *Factionis* universæ factiosissimi vindices: quibus potestatem faciunt sistendi, audiendi, Judicandi, & morte plectendi *Carolum Stuartum Regem Angliæ*.

Horum in numerum adscribunt Comites è *Senaculo* superiori sex, *Judices* etiam Regni nuper ab ipsis electos. Pars verò maxima conflata est è *Duكتورibus Militum* (qui prius *Regis* in Excidium conjurârant) & *Curia* inferioris *Collegis Regio* nomini insensibilis. Reliqui homines è *Londino* aut vicinæ propudiis. Hos inter unus aut alter Sutor Calcearius erat, Cerevisarii, Aurifabri aliique *Mechanici*; plures, qui foro cesserant, Abiguitores, Decoctores, Scortatores, qui tamen *Sancti* audiebant à suæ Sectæ discipulis. Imò verò nullus erat qui peculatui suo, Sacrilegio, repetundis, aliisque facinoribus impunitatem, aut Avaritiæ *Regios* reditus, Palatia, supellectilem cessuram, vel munia quæstuosâ in se ob tam audax facinus conferenda, non speraret: insuper *Cromwellii, Iretoni*, aliorumque *Praefectorum* prensationibus, minis & promissis ad scelus horrendum allectus & animatus non confurgeret.

Dynastarum interim vix ulla ratio habebatur, atque vulgò credebatur eosdem sponte suâ à superiore *Senaculo* abfuturos, utpote tantis periculis

periculis perterrefactos, præter quatuor aut quinque *Oligarchica* sectæ Servitia. Horum Auctoritatem sibi fore satis validam autumabant Factiosi cuius facinori corroborando, quod hætenus non semel experti sunt. Neque sanè omni ex parte illusum est eorum sper. Veruntamen in summo negotio cessit eis paulò infelicius: pauci enim *Dynasta* quotidie *Comitiis* interesse consueverant, eo autem die quo approbandum à *Proceribus* Plebiscitum de *Regesistendo* ad eorum confessum deferabatur, inopinatò *Proceres* septemdecim adsunt, qui omnes (nè iis quidem exceptis qui *Oligarchicis* favebant) non modò assensum cohibent, sed & ipsum rejiciunt Scitum ut *damnosum nullisque Legibus innixum*.

Placita verò sua mittunt Oligarchici ab eodem corroboranda.

Sed rejiciuntur ut noxia & illegitima.

Hinc excandescebant *Oligarchici*, ac vindictam spirabant, publicam adeò sibi iniustam infamiam stomachantes. Cæterum inpræsentiarum satis ipsis visum est, ut è numero *Judicum Regiorum Proceres* omnes expungerentur.

Hinc Proceres expunguntur albo Judicum Regiorum,

Mox verò ex eodem Nigro eximebantur *Regni Judices*, quòd in hoc negotio privatim sententias rogati, (quamvis ipsi nuperrimè, mediante hâc *Novatorum* Factione, in officia sua *Comitiarum* Auctoritate evecli fuerant) respondissent, *Esse contra receptas Leges & Consuetudines Anglia Regem Judicio sisti*.

& Judices Regni, seu placitis istis contrarii.

Præsidentem huic *Curia* præponunt, qui ad hoc munus parem allaturus erat famam, obscuro scilicet loco natum, decoctorem & rabulam, *Johannem Bradshaw*, frontis effrictæ, linguæ petulantis hominem, nuperrimè vel inter suæ disciplinæ viros nullius pretii. *Procuratorem* verò quendam *Cooke*, ejusdem farinae homin-

Præsidentem Curia qualem eligunt,

& Procuratorem.

cionem, egenum, (polygamum ferunt) mille defunctum artibus & facinoribus ad panem emerendum, & jam aucupandi lucelli spe promptum in quodlibet scelus.

Privatum consulitur per dies aliquot de materia formæque sive modo perpetrandi facinoris; ubi ad Accusationem *Regis* concinnandam maximam elocavit operam *Doriflaus* quidam, Legum Doctor, *Germanus*, quem Exulem vel Transfugam an appellem nescio.

Interea Ministri Presbyteriani contra declamant.

Reclamant interea *Ministri Presbyteriani, Londinenses* serè omnes, & ex plurimis *Provinciis* plures, imò ex *Independentium* partibus nonnulli, Concionibus è Suggestis, Colloquiis, Literis monitoriis, Libellis supplicibus, Protestationibus, & Remonstrantiis publicè divulgatis. Obtestantur, nè contra tot *Juramentorum* horrendas *Obligationes*, contra *Fidem publicam*, privatam, declarationibus, pollicitationibus communitam, contra *Leges Gentium*, contra *Sacra Scriptura* & *Religionis* sanctiora *Dictamina*, imò contra *Reipublicæ utilitatem*, manus suas & *Regnum* cruore *Regio* commaculent. *Scoti* per *Delegatos* factâ protestatione contra nituntur. *Ordines Belgii Fæderati* per *Oratores* (si modò fide integrâ *Dominorum* mandata præstiterint) intercedunt. *Nobiles Angliæ*, *Comes* scilicet *Southamptoniæ*, *Dux Richmondiæ*, *Marchio Hertfordiæ*, & *Comes Lyndisiæ*, &c. operam omnem adhibent, prece, pretio rem agunt; sese obsidum loco, aut (si poscerent *Oligarchici*) succedaneorum vice obijciunt, unicos (si quid *Rex* peccâset) flagitii *Ministros*. Fremit mussitatque *Populus*, ægrè vanas sine viribus iras compescens. Princeps

Scoti quoque contra protestantur.

Ordines Belgii intercedunt. Proceres Angliæ sese Obsides pro Rege offerunt.

Totus populus fremis.

CAROLUS (jam *Rex* ejusdem nominis

nis *Secundus*) omnibus nervis contendit ut *Patri* periclitanti succurreret. Præter *Ordinum Confœderatorum* Oratores (quos in Legationem Ipse suscitaverat) ab *Anriaco Principe* & seipso plures quotidie submittit *Emissarios*, *Affines*, *Cognatos* & *Necessarios Cromwellii*, *Iretoni*, cæterorumque *Conjuratorum*, plenipotentia instructos, quâ *Precibus* propositis, *Pollicitationibus*, *Minis*, *Argumentis* quibuscunque uti liberet, vel ab inaudita barbarie animos inflecterent, vel saltem aliquantisper facinus remorarentur.

Nec suffectus defuit *Bradshawo* Percussor alter, nomine *Burghilius*, qui serâ nocte domum adventurum, pugione ac sclopeto armatus, pone *Hospitii Grayensis* portulam præstolabatur. Casso autem eâ nocte (quia domum non redierat *Bradshawus*,) labore, postera luce abripitur *Burghilius* coram *Parri- cidis* sistendus, prodente, quem consilii sui participarat, quodam *Cookio*. Verum, dum à satellitibus vino corruptis negligentius invigilaretur, dilabendi nactus occasionem, capiti suo consulit, qui struxerat insidias alieno.

Bradshawo insidiatur Burghilius,

at irritò conatus, summoque capitis sui cum discrimine.

At frustra hæc omnia; nam his ex facili contemptis, tumentur se *Novatores* obtentu *Providentia Divina Sanctique Spiritus* impulsu. Mactos esse jubet è suggesto *Peters*, (saxeæ frontis histrio, qui flagris ignominiosè cæsus *Cantabrigia* cessit, & ab eo tempore *Schismaticis* navavit operam;) adesse tempus docet quo *Sancti mundanos Reges eorumque Nobiles ferreis vincirent catenis* (Sic profanus *Nebulo Sacram* *Paginam* interpretatur,) moneretque, ne dubitent ad se *Prophetiam spectare*: præ Con- cione *Sanctos Iudices* identidem compellat:

At frustra sunt omnes conatus,

quodam Peters è suggesto Fudices exstimulante.

Esse quinque millia hominum in Exercitu non minus Sanctorum quàm ii qui in Cælo apud Deum ipsum versantur, protestatur se compertum habere. Flexis in Suggestu genibus, Lacrymis extusis, elevatis manibus, Populi Anglicani nomine obnixè petit, ut Justitiam exequantur in CAROLUM, & nè Benhadad inimicum dimittant incolarum. Imò in Monarchiam ipsam insolentissimè debacchatur, & gliscente livido ingenio Historiam illustrat, quâ Arborea in eligendo Rege, Vite atque Oleâ recusantibus id officii, asperioris se submisere Rubi imperio; ac Regium regimen Rubi instar esse docet. Hujusmodi argumentis incitat firmatque novos hosce Judices satis superque contra Regem propriâ indole ferocientes.

Per Praconem
citantur Testes
& Actores ad-
versus Regem.

Alius item præter Petrum illum Præco designatur è Fecialibus, qui circumstanti (nè Lapidibus obrueretur) Equitum turmâ, præcipientibus Buccinatoribus, citabat adversus Regem quoslibet Actores, si quis illum cujuscpiam Criminis reum cognosceret; quod in Aula prius Westmonasteriensi evulgatum, deinde aliis in locis Civitatis Londini frequentissimis.

Rex sistitur.

Hisce coram Judicibus novo insidentibus Tribunali augustissimus Carolus, tribus Regnis (si per Perduelles hosce licuisset) florentissimis exutus, jam etiam (quæ sola supererat) virâ spoliandus, nullis incompoti animi aut vultûs indicis deducitur. Accusatio perlegitur, quâ postulatur Anglicani Populi nomine Perduellionis, Tyrannidis, Cadum & Rapinarum omnium quæ per bella acciderant; multis in exaggerationem adjectis. At in eo totius Criminationis pondus reponunt, quod Bellum contra Parlamentum movisset; quod quidem ipsi Parlamentariis merentes stipendiis

Accusatur no-
mine Populi
Anglia:

stipendiis dudum protriverant, vix ejus umbrâ relictâ. Immensâ interim spectante Coronâ, gemitibus, suspiriis ac lacrymis Optimi Principis sortem deplorante.

Nec sine injuria prætereundum, Heroicam Baronis Fairfaxii Uxorem (Baronis Verii filiam) publicè ex podio unde in Curiam spectabatur inclamâsse, Mendacium illud esse, non decimam partem Populi Facinoris istius reum, sed machinatione Cromwellii Perduellis ista patrari. At hoc cum ingenti Capitis periculo.

publicè Baro-
nis Fairfaxi
obloquente
Uxore.

Rex auditâ Criminatione, vultu verbisque Majestatem testantibus (suprà quàm stylo assequi quis possit) novos istos Judices interrogat, Quâ auctoritate Regem, Regem summo jure suum, contra fidem publicam (quæ nuperrimè data fuerat cum utriusque Ordinis Senatoribus Colloquium instituenti) pro Tribunali sisterent. Quâ, inquit emphaticè, Legitimâ Auctoritate? Nec enim se latere dixit, plurima passim grassari Imperia nullis Legibus innixa, sicuti Latronum, Prædonumq; in compitis. Declararent modò quo jure hanc (qualiscunque fuerit) potestatem sibi arrogassent, seque libenter responsurum objeclis. Quod si minùs possent, Piaculum hec à suis capitibus & à Regno ut avertant monet. Quicquid illi fecerint, sibi fixum, non prædere Provinciam à Deo traditam, & longævo stemmate confirmatam.

Autoritatem
Fori in dubium
vocat.

Præsidi oggerenti, Eum Populi Anglicani jure, cujus Electione in Regem adscitus erat, in examen vocari; reponit Rex, Neutiquam Electivum, sed Hereditarium annos supra mille, ad se Regnum devolutum. Populi Anglicani Jura se manifestius asserere, Auctoritatem illegitimam & arbitrariam

Quam affirmat
Præses à populo
Regem illicite
derivari.
Rex inficiatur.

arbitrariam recusando, quàm Judices vel alii quoscunque astringendo. Populi Parlamentariis in Comitibus jus & potestatem ostentari : Neminem verò hîc cerni Nobilium, quos Parlamento utique constituendo adesse oportuit ; quin & Rex aliquis interesse debuit. Verùm nec alterutrum, nec utrumque Parlamenti Confessum, nec aliud ullum in terrarum Orbe Tribunal, quicquam Juris habere Regem Anglia in ordinem cogendi : multò minùs edititios aliquot Judices Inferioris Senaculi, ejusdèmq; proculcati, Autoritate larvatos. Quin proferant saltem Autoritatè hanc suam denuò monet, nec se Defensionì suà defuturum. Sibi quippe idem esse flagitii, Tyrannica potestati cedere, ac Legitima obniti. Sæpe Orationis filum interrumpente Praside, & tandem ad Custodiam abripi Captivum imperante.

Secundò tertioque Rex sistitur.

Jam secundò tertioque sistitur ad Vulgi Tribunal Regum Optimus, ubi Prasides Eum de Crimine postulat, mandatque ut Articulis objectis respondeat, nisi Capitalement audire mallet sententiam. Rex autem constanter de Autoritate Fori istius percontatur : Minoris aestimari à se Vitam ait quàm Honorem, Conscientiam, Leges, Populi Libertatem ; quæ simul omnia nè pereant, graves subesse Rationes quare Defensionem suam apud istos Judices prosequi, novamque Judicii formam agnoscere, non liceret. Tribunal siquidem in Regem erigendi, quæ unquam potestas Subditis aut quibus Legibus concessa ? Non utique Divinis ; quippe quæ obsequium è contrario Principibus præcipiunt : non Humanis, nec Gentilitiis nostris ; cum Leges Anglia Postulationes omnes Regis nomine fieri jubeant, nec ullam Judicandi potestatem vel in Subditorum abjectissimum Senaculo Inferiori seu Communium indulgeant. Nec denique profluxisse

Rationes adversus Curia auctoritatem allaturum

profluxisse id potestatis ab auctoritate qua fingi potest extraordinaria à Populo delegata; cum ne decimum quidem quemque (millesimum potuisset dicere) hac in causa rogaveritis.

Præses identidem, ut prius, interrumpens orationem, nunc porro insolentius increpat, *fortis-* que sua memorem esse jubet: Curia jus suum abunde constare asserit; nec audiendas à Curia Rationes ullas que sua Auctoritati detractum irent. At quamam, inquit Rex, aut ubi gentium est illa Curia in qua nullus est Rationi locus? Imò (subjicit *Præses*) ipsam hanc esse istiusmodi senties. At instat Rex, ut saltem inscriptis permittant Rationes exhiberi, quibus satis si fecerint, se jurisdictioni cessurum. Hic pernegare non contentus, insuper excandescens *Præses*, abripi Captivum jubet, nihil aliud ad ista regerentem quàm, *Memineritis Regem esse vestrum cui aures avertitis: frustra sane Subditi mei Jus à vobis expectaverint, qui Regi vestro causam acturo aures obturatis.*

Præses intercipit, increpat-que.

Rex quariâ vice sistitur.

Recusat iterum sese Auctoritati Tribunalis istius submittere. Copiam poscit Senatores utriusque Confessūs conveniendi.

Rex jam quartò ad *Justitiæ* (dicam, an *Injustitiæ*?) Forum accersitur; ubi *Præses* ostro refulgens, *Regis* contumaciam acerrimè perstringit, longanimitate Fori ubertim collaudatâ. Jubet ut jam tandem Curia se submittat, aliàs Capitis sententiam auditurum. Rex verò coram iis causam dicere constanter recusat; habere autem se nonnulla ad Rem Populi Pacemque Regni spectantia, qua coram utriusque Ordinis Senatoribus expromendi libertatem desiderat. Illi verò nè hanc quidem ipsi gratiam, haud infimæ quidem fortis hominibus negari solitam, concedere dignantur; nè scilicet id cedat in moram & sufflamen *Justitiæ*. Ibi tum Rex, subeundam potius unius aut alterius dieculæ moram, quàm precipitan-

dam

dam sententiam, perennes Regno Tragædias infanibûsque nondum natis miseras creaturam. Cunctandi occasiones, inquit, si captarem, anxie contestatâ lite causam dicerem, quod tempori protrahendo & deformi sententiæ paulisper saltem remoranda sufficeret: Sed ita Legum Patriique Juris me Defensorem geram, ut malim pro hisce mori populi mei *MARTYR*, quàm istis sub jure Gladii relictis libertatem qualemcunque meam aucupari. Loquendi autem brevissimam hanc libertatem ideo postulo ante latam fædam atrocemque sententiam, quòd probè nôrim difficiliùs eam retractari posse quàm anteverti.

Unus è Judicibus conscientia tactus.

Unde assurgens ex Judicibus unus (*Tribunus* scilicet *Downius*) Conscientiæ flagellis excitatus, (contra quod inter Judices privatim convenerat) petit ut de hoc Proposito privatim disceptent. Quod etsi Præsidem, *Cromwellium* & cæteros plerosque vehementer ureret, tamen nè publicè inter se digladiari viderentur, secedunt omnes in *Cameram* propinquam; ubi *Downio* dictæriis & scommatibus probè mulctato, minis etiam non levibus intentatis, mirè consentientes in *Curiam* revertuntur.

Præses conceptâ oratione præludit Sententiæ,

Eâ quâ cœperat immanitate pergit ad Sententiam *Præses*; præmissâ oratione contumaciam *Regis* & criminis atrocitatem exaggerat; *Parlamentariam* astruit Autoritatem, prolatis in medium exemplis, tum domesticis tum exteris, (præsertim è *Scotia*, quàm ritè ipsi viderint) quibus *Populus* in *Reges* animadverterat; Non minorem esse *Populi Anglicani* in suum Regem potentiam asserit; majorem quàm aliorum omnium esse *Regis* reatum, utpote qui (juxta *Caligula* votum) totius *Regni* jugulum pracidere tentasset, Bello adversus *Parlamentum* intentato: jubet proinde

proinde legi Sententiam sub hac formula, *Quoniam CAROLUS STUARTUS à Populo postulatus fuerit Tyrannidis, Perduellionis, Homicidii & Administrationis male gesta, nec pro se quicquam responderit, Contumacia denuò juxta ac objectorum Criminum reus, prædictus CAROLUS STUARTUS neci adjudicator, Caput à Corpore sejungendo.* Capitalem sententiam legi jubet.

Quâ pronuntiata, qui aderant *Judices* sexaginta septem, (cæteris (inter quos *Fairfaxius*) ob horrorem sceleris interesse non sustinentibus) invitante *Præside*, (prout privatim decretum erat) assurgunt in Sententiæ probationem, quasi audacissimi Facinoris conscientiam elati.

Abripitur inde *Sacra Majestas* à militibus illudenda in atrocissimi Parricidii procemium, (ut plurima *Christo* suo simillima pateretur;) qui positâ omni *Regii* nominis Reverentiâ, quasi

Triumphos de Captivo agerent, immani Barbarie (ut initio *Justitiam*, *Justitiam*, ita jam) *Executionem*, *Executionem* (instigante *Petro* isto prædicto) sicut olim *Judæi Crucem*, *Crucem*,

vociferantur; prætereuntis vestimenta conspuunt; unus aut alter (quod pluribus præsentibus *Tribunus* è numero *Judicum* referebat,

laudatâ militum fortitudine, & plures cum horrore intuebantur) venerandos vultus salivâ conspurcat; *Nicotiana* nidorem (quem *Regi* gravem esse nôrant) in os sacrum eructant, tubulorum frustris præ pedibus obambulanti projectis; aliis etiam inhumanitatem imperant, nutu vel pileo prætereuntem salutes pugnis sustibusque mulctant; imò quendam paulò humaniorem, & illud, *Misereatur Deus*, ingemiscentem, ictu prosternunt exanimem: ingerentes sese conclavi, nec interdiu nocturne solitudine,

Judices quoscunque adcrant assurgunt in probationem sententiæ.

Regem abripunt milites, ludunt,

& immaniter trahunt.

dine, aut privato suo vel *Sacellani* consortio fru-
permittunt; ac cum unius, (Episcopi scilicet
Londinensis), idque ægrè, indulserant accessum,
cachinnis Sacra Ritu *Anglicano* peragentem pro-
sequuntur, mordacibus dictis frivolisque dis-
tinentes quæstiunculis perturbant ad extrema se-
parantem.

Magnanimiter
& prudenter se-
gerit Regia
Majestas.

Ille verò magnâ animi præsentia ad prop-
astantes conversus dum *Iustitiam* & *Executio-*
nem reboarent milites, *Misellas animas!* inquit,
idem adversum Duces suos exigui aris pretio con-
ducti agerent. Dum sputa exciperet abstergens,
Christus, inquebat, *mei gratiâ plura passus est.*
Ductores Exercitus, milites, aliosque importu-
nos Catabaptistas, qui suis argutiolis & disputa-
tionibus tentatum venerant, tam validis in cau-
sam suam allatis argumentis repressit, ut ora ple-
risque obturaverit. Scommata & ludibria facili
contemptu dissimulans, Petulantiam negligendo
elusit. Imò in his temporis angustis, & inter
hanc militum obstrepentium barbariem, (animo
semper ad Religionem composito) Confessioni
peccatorum, Condonationi hostium, *Eucha-*
ristia Sacramento suscipiendo, Læctioni sacræ,
Pis Colloquiis incumbendo, omnibusque Pi-
etatis Officiis fungendo, inter hominum odia
Divino velificatur favori, Mortisque ter-
rores antequam ingruerent propulsat supe-
râtque.

Consultitur in-
ter *Judices* pri-
vatim ante pub-
licatam Senten-
tiam, de genere,
modo & tempo-
re necis inflin-
gende.

Dum ista publicè & populi sub aspectu gerun-
tur, *Judices* interea edititii, privatis habitis con-
ciliabulis, quas quisque partes sustineret, qui-
bus verbis & gestibus uti deberent, statuunt; de
tempore, loco, genere, totâque necis infligenda
solennitate consilium ineunt: ubi (ut & ante
sententiam) quæ scæda mortis genera, ex ludi-
brio,

brio, pro odio & sævitia cujusque ingenii, damnato *Cæsari* irroganda proposita fuerint, pudet referre, utcunque à fide dignissimis recepta. Quidam palo Caput & Membra transfigenda (quod Perduellibus fit, duraturâ post mortem ignominia) rogant; nonnulli laqueo suffocandum, Homicidarum & Latronum ritu, mussitant; Diademate redimitum & Insignibus indutum, pro monumento *Populi* supra *Reges* potentis, alii plectendum volunt. Tandem satis esse censent, ut *Securi* percutiatur super contabulationem hunc in finem compaginandam præ *Basilica Alba* foribus, juxta *Regium Cœnaculum*, ut indidem ubi *Solium* ascendere consueverat, & *Sacræ Majestatis* ostentare pompam, transferret ad *Funebre* suggestum, & exuvias *Majestatis* poneret ubi induerat *Insignia*. Hic *Triumphus*, hæc *trophæa* ostantis vindictæ. Et quoniam inaudiverant nolle *Regem* cervicem submittere *Securi* subditorum, uncis ferreisque retinaculis armari pegma jubent, ad Caput manusque, modò reniteretur, revinciendas.

Non tamen prætereundum est, inter ista mortis præludia, Milites quosdam die supremum antecedente Propositiones obtulisse; quibus si tandem subscriberet, vitæ nominisque *Regii* gratiam se præstituros pollicebantur. Quas (unâ vel alterâ auditâ) rejicit, inquit, *Mille mortes mihi subire potius erit, quàm sic meum Honorem, sic Populi Libertatem prostinere.*

Et (nè vel minimum humanitatis intactum prætermittatur) *Liberis* extremum Vale dicendi copia conceditur; *Filia* nempe *Elizabetha*, undecim annorum, & *Duci Gloucestria* novenni. Illi *Rex* dedit in mandatis, ut *Regina* se commendaret, & Amorem Conjugalem ab ea nun-

Propositiones, quibus concessis vitæ gratia promittitur, exhibentur.

Valedicere Soboli permissum est.

Quid illis Rex dedit in mandatis.

quam

quam evagatum ediceret ; juberet suo nomine *Principem* (si Deo placuerit in Solium evehere) hostibus ignoscere, nec eos acriter pro merito infectari. Fratrem natu secundum (*Ducem Eboracensem*, qui subduxerat se pridem *Parlamentariâ* custodiâ) *Principi* morem gerere jubet, & obedire utrumque *Matri*, omnia illi obsequii & pietatis officia deferre. *Ipsam* hortatur ut in *Religione* quam susceperat constanter perseveraret ; lectioni incumberet *Hookeri Ecclesiastica Politia*, *Concionumque* Episcopi *Wintoniensis*, & *Controversiarum Laudi* adversus *Fisherum*.

Ducem Glocestria monet, *Milites* velle sibi praecidere caput, & fortè, inquit, in *Regium* fastigium te promovebunt ; noli verò tu in facinus consentire, viventibus *Fratribus* natu majoribus. Cui respondet *Filius* (*Patrem* intuitus fixis oculis) *Minimè*, prius patiar me infestis *Equis* divulsus iri.

Rex ad Supplicii locum deducitur.

Dies fatalis illuxerat, cum *Rex* (obfirmato adversus Mortem per *Innocentiam* & *Pietatem* Pectore) excessit è *Divi Jacobi* Basilica (jam Carcere Regio) per *Vivarium* iter pedestre quingentorum passuum faciens, alacri, tanquam ad *Venationem*, vultu : ubi cunctabundos milites & bipenniferos hortatus est sæpius, ut gradu pergerent citiori, admonens se jam illis praecedere, luctam de *Cælesti Corona* subiturum minori sollicitudine quàm saepe suos duxerat milites pro *Terreno* praliaturus *Diademate*.

In *Cœnaculum* inductus, horæ spacio precibus vacat, ut cum *Deo* jam *Animæ* negotio perfunctus, vacuum aliquod relinqueret moriendi spatium cum milite transigendum. Inde prodeunti in pægma pullis horridum stratis, larvati *Carnifices* occurrant, truncus & securis

securis obijciuntur; nec tamen ità territant, quin majorem præ se ferret *Viventium* curam quàm *Moriendi* sollicitudinem: circumspiciens enim *populum* (quem septa densatæque Equitum turmæ procul arcebant) vidensque se ab eo exaudiri non posse, prætermittâ (utì probabile est) quâ turbam compellare decreverat Oratione, ad *Tribunos* reliquosque *Regicidii* ministros conversus, eos hiçe verbis affaturus est.

Tribunos reliquosque Regicidii ministros alloquitur.

Nihil vobis coram jam dicerem, nisi Silentium meum in reatûs argumentum traherent nonnulli, Mèque existimarent eâ Conscientiâ crimina exprobrata in me admittere, quâ Patientiâ pœns succumbo.

Innocentia mea testem Deum invoco, præ cuius Tribunali brevi sistendus sum, mihi nunquam in mentem venisse justa Parlamenti Privilegia imminuere, neque prius Exercitum conscripisse quàm Illi hostiles in me copias parâssent; quod è Captorum utrinque ordine, & Diplomatum Programmatumque fastis inquirenti liquido constabit.

Tuetur innocentiam.

Interim agnosco & demississimè amplector Justitiam Divinam, quæ per iniquam hodie sententiam justam mihi inflixit supplicium, quòd olim innocentem virum (Hibernia Pro-Regem intelligebat) liberare noluerim, cùm iniquissimo Decreto opprimeretur.

Deitamen Justitiam agnoscit.

Quâ charitate savientes in Me Hostes amplector, testem habeo virum hunc probam, (digito in Episcopum Londinensem intento:) veniam hisce omnibus intimis ex præcordiis indulgeo, Deumque misericordiarum obnixè veneror, ut seriam iis respicientiam largiri dignetur, & remittat hoc Facinus.

Hostibus dat veniam.

Regni misere-
tur.

Errores Fatio-
rum redar-
guit.

Ad Pacem quo-
modo reverti
possint docet.

Nequeo tamen dum spiritum hunc evanidum traho, non de Regni mei Pace sollicitus esse, cui penes Me non est impraesentiarum rectius ut consulam, quam designando semitam & à qua latè deviatum est, & quâ vobis Militibus ad bonam frugem Pacemque redeundum sit.

In eo vos conspicio miserrimè devios, quòd Gladii titulo, absque omni vel umbra Juris, Imperium arripiendum censeatis, Regnumque non auctoritate Legum, sed Victoria nomine stabilire annitamini, cui nihil Juris accrescere unquam poterit, nisi Causa & Tuba Belli justa praeinuerit, nempe vel ob injurias propulsandas, vel ob jus recuperandum. Quòd si Successus letiores ultra castos aequi bonique limites provexerint victores, nihil obstat quò minùs Regna que instituntur magna Latrecinia & sint & audiant; quod olim Alexandro Piratam objecisse legitur.

Ceterum non alià ratione deviantibus licet in rectum Pacis tramitem reverti, non alio (mihi credite) consilio Divinam Iram averti posse spes est, quàm Deo, Regi, Populo, quae sua cuiusque sunt restituendo. Deo quae sua sunt, purum nempe ejus Cultum, & Ecclesiam ritè ordinatam ad Verbi Divini praescriptum redintegrando; quae diu convulsa & labefactata miserè jacuit. Hoc autem commodissimè praestabit Synodus Nationalis ritè convocata, liberèque definiens. Regi (Successori scilicet meo) Jus in integrum fiet, si ea reponatis quae Legum ipsarum clarà voce indicuntur. Populo denique sua Jura & veram Libertatem asseretis, non illum in Solii Confessum & Sceptri Regimen evehendo, sed Legibus suam conciliando Auctoritatem & Populi obsequia; quibus per enorme Gladii imperium abrogandis ut assentiret cum nullà ratione adduci potuerim, huc perductus

perductus sum pro Populo meo Martyrium subiturus.

Sic extremo spiritu mitissimam in orationem leniter effuso, suggerit *Episcopus Londinensis*, ut, si ita visum Serenissimæ Majestati fuerit, de Religione quid sentiret palam profiteretur; non quòd ulli mortalium suspecta esset, cujus ipse semper toto vitæ spatio clara indicia dederat, sed ut Populo & Consuetudini satisficeret.

Ad hæc Rex, se *Fidei tua testimonium penes Christianum se illum bonum virum* (Episcopum volebat) *de mori proficitur* posuisse; aut etiam hac ex parte ab omnibus *juxta Reformationem Anglicanam.* defensionem expectare quibus Vita & Professio sua perspecta fuisset, utpote qui morior, inquit, in Fide Christiana juxta Ecclesiæ Anglicanæ Professionem, sicuti mihi eandem tradidit Beatissima memoria Pater.

Denique Tribunus circumspiciens, Deo, inquit, Clementissimo Causæque justissimæ fretus, Coronam hanc corruptibilem alterâ immarcescibili Me protinus commutaturum & confido & gestio, Méque in Regnum aliud emigraturum ab omni motu penitus privum liberumque.

Indè versâ in precatiunculam oratione, ad Capite plectitur; truncum tanquam ad orandi pluteum se devolvens, generosas Cervices Deo humillimè demittit à larvato Carnifice amputandas. Quod repente factum est, unico ictu, sed fortiori, impresso. Sic cecidit CAROLUS; sic simul Britannia decus & animam exhalavit.

Neque satis ducunt in vivum sævisse: fecerunt Securi percussum Corpus; Cruore manus abluunt, & baculos intingunt; Truncum in Segmenta discissum & arenam subjacentem Sanguine imbutam licitantur; Capillos etiam venum exponunt. Quæ omnia in dispa-

usus coemebant *Spectatores*: Hi, quasi chara Pignora, & Reliquias *Principis* quem deperibant; illi, rē Scrophularum curæ (quo *Reges* nostri privilegio gaudere creduntur) remedium deficeret; multi autem, ut manubias haberent & exuvias hostis quas ovantes ostentarent. *Cromwellium* (quò ad extremum usque hoc spectaculo satiaret oculos) Cadaver, aperto loculo quo intra Basilicam è pegmate delatum est, curiosè inspectasse, digitis Caput à Cervice revellendo, audivimus à præsentibus.

Corpus postea exenterandum tradunt *Mediastro* cuidam nebuloni, & *Chirurgis* Castrensisbus (abactis propriis administris) *Regio* nomini infensissimis; quibus in mandatis erat *inquirere sedulo* (hoc ipsis perinde erat ac si pronunciare juberentur) *an non morbo Aphrodisio laboraret, vel Frigiditatis indicis*; indè captaturi Infamiae vel Sibi vel Posteris inurendae occasionem. Verùm id Sceleris in ovo (quod aiunt) oppressit honesti pectoris *Medicus*, qui Corporis dissectioni sese ingerens, præsentiæ suæ reverentiâ & autoritate distinuit. Quin idem quoque, Fata Illum ad porrectius ævum quàm cæteros mortalium genuisse, retulit; ut utrumque aspicientibus, Corporis juxtà ac Animi, mirandum ferè ad pondus temperamentum, pro comperto jam habitum sit.

In Animam.

Imò ut ad summum livoris apicem sævitiam intenderent, non minùs dubitant *Regis* quoque *Animam* eadem cæde obruere, Inferniq̃ue flammis devovere tam ex facili, quàm suos omnes *Sanctorum* Albo solent inscribere.

In Famam & memoriam apud posteros.

Memoriam etiam apud homines denigrare satagunt. Statuam ipsius quæ steterat supra

D. Pauli

D. Pauli Templi Porticum, & etiam quæ in Mercatorum Peristylis Londini collocabatur inter Prædecessorum Imagines, deturbari jubent, loco vacuo inscriptis hisce verbis, *Exit Tyrannus Regum ultimus*, falsissimo non minus augurio quàm Crimine. Conductitio calamo *Scriba* cujusdam filii, è vappo *Pædagog*o in novitium *Secretarium* recocti, uruntur, qui natus ad *Satyras* & *Scommata*, cæno spurcissimo oblitâ linguâ, *Εικονοκλασίαν* adornaret, & gliscente livido ingenio, fallaciis & officii *Regicidium* approbaret contra *Salmasium*.

Ab *Episcopo Londinensi* diu Custodiâ detento Chartas quas tradiderat *Regia Majestas* abripiunt, capsulisque & vestimentis excussis, omnes angulos rimantur nè quid Chartæ *Regiæ* manu exaratae in vulgus emanaret; multisque profectò eximiis Pietatis & Prudentiæ monumentis multârunt humanum genus.

Omnia Regiæ Scripta abripiunt, nè quid prodeat in publicum.

Summâ tamen *Dei Optimi Maximi* Providentiâ, ad horum invidiam exacerbendam, & in immensæ Virtutis *Regiæ* testimonium, *MEDITATIONUM* sive *SOLILOQUIORUM* Volumen è tenebris emerfit, Opus posthumum; cujus siquis Materix pondus, Styli nitorem, Rationis nervos, ardoremque Pietatis, æquâ lance pensitet, *Regnum* inter Scriptores illum promeruisse vel cum ipsa fatebitur invidia, & quæ mens Dominium Civile ausu nefando extorsit, reddet Literarium.

Liber verò Meditationum Regiarum Auribus in lucem prodit.

Nemo *Regum*, non *Britannicorum* modò, sed & omnium quotquot usquam Solio infederant, majore cum luctu & desiderio terras reliquit. Mortis etenim rumore per *Angliam* *Ingens Populi* sparso, *Mulieres* abortum pati, in *Spasmus*,

mæstissia.

Leipothymiam & Melancholiam *Viri Mulierē*-que incidere, imò quidam repentinâ consternatione expirare: Suggestum *Concionatorium* passim gemitibus personare, iisdem vano luctu sublatum prosequantibus, quibus dum vixit, propter opinionis dissensum in *Regimine Ecclesiastico*, parum gratus erat. Etiam *Pueruli* (quibus ista non solent esse curæ) in lacrymas effusi solatium ægrè admiserunt. Omnis fortis, & serè *Sectarum* omnium homines, laudibus extulerunt, *Iobo*, *Dauidi*, *Solomoni*, *Patientiâ*, *Pietate*, *Prudentiâ* comparârunt. Nec sanè facile mihi est non hîc immittere rudentes, non vela pandere, totòque ingenio vehi per *Virtutum* ipsius Oceanum; quanquam hâc mihi licentiâ compendii, cui jam incumbitur, ratio interdicit. Paucis itaq; iisdemque perobscuris radiis hunc Solem ostendam.

Character de-
mortui Regis.

Princeps sanè erat inter Optimos omnis retrò ævi *Principes* numerandus; magnâ Ingenii vi, majoribus Morum dotibus; omnium suffragiis (vel inimicissimorum) *dignus Imperio, si non imperâset*: Qui omnium confessione illud magnum præstitit, quòd Idem ubique fuerit, quòd eundem Virtutis & Morum tenorem, eundem vultum tenere in diversissimis (quas expertus est) fortunis nôset; quasi è Torrida in Frigidam transmigraret Zonam, nil ad quicquam mutato Pectoris temperamento. Qui vel invitis placuit, & quasi incantamento quodam multorum odia lenivit, Hostes in amicitiam conciliavit, Convitia in laudes convertit. Qui tantâ Prudentiâ, tot heroicis planè Virtutibus præpolluit, ut clarius per opprobria & Calumnias emicuerit.

Quem mentis inopem finxerant hostes, experti sunt non Politicis modò sed & Theologis selectissimis parem, si non & superiore: Quem

Quem timidum & ad omnia facilem, fluxæ fidei & muliebris inconstantia infamârunt, eundem in Præliis milite promptiorem, minis, probris, periculis interritum, Carcere & Morte sentierunt inconcussum: Quem *Pentificium* affirmârunt, *Reformatam Apostolicam Religionem* Scriptis viderunt nervosè confirmantem, nec fuso tantùm Atramento, sed & Sanguine vindicantem. Qui eum ut sanguinarium & sævum prosciderant, ad eam calumniandi licentiam solâ Regis Clementiâ perducti processerunt, ad quam facilem nimis receptum sibi promiserant Rebelles, donec ultra veniæ metas aspirante fortunâ evecti, mallent tantæ Clementiæ *Principi* veniam negare, quàm eandem ab eo jam exarmato petere.

Cui si reverâ quid objici potest, nâ illud fuerit non eximii *Principis* vitium aliquod, sed corruptissimi seculi, & alieni temporis, intempestiva quædam & noxia virtus, nimia scilicet apud sævos *Lenitas*, apud prava ingenia *Candor*, rigidumque *Honestum* vix *Regibus* concessum, ac *Vercundia* suis diffusa viribus, animusque tantopere à Fastu alienus, ut minus sibi tribuerit in optimis consultis quàm aliis in minùs bonis, quasi inimicorum de se convitiis crederet.

Magnum vivendi, majus moriendi exemplum; quem, eadem quâ Virtus ipsa forte, indignis modis habitum,

— *Incolumem odimus,*

Sublatum ex oculis quarimus invidi.

Magno jam *Legum* vindice sublato, solutâq; *Regiminis* compage, omnia Gubernationis fundamenta subvertere *Novatores*, jura pro libitu proculcare. *CAROLUM SECUNDUM Regem, CAROLI STUARTI*

Impunè grassantur Novatores in aliorum Capita & Possessiones.

Prohibent ne quis CAROLUM Secundum Regem appellet, vel pro ejusdem vel Fratris salute Deum comprecetur.

Sublato Monarchâ, statim & Monarchiam jugulant; Senatoriam quoque Procerum auctoritatem abrogant. Pratorem Londini à fastigio detrudunt.

Senatum quoque Civitatis mutant.

titulo, & *Ducem Eboracensem*, Capite plectendos ubicunque deprehendi contigit statuunt. Confestim sub *lase Majestatis* periculo edicuntur, ne quis *CAROLUM Secundum*, Principem *Wallia*, Regem pronunciet: & quali parum hoc esset, ne quis Deum comprecetur pro salute *CAROLI Secundi* sub nomine Principis, aut *Scotia Regis*, aut primogeniti Regii; vel pro salute Ducis *Eboracensis*, vel è Regia *Sobole* cujuscumque, idque periculo Sequestri.

Monarchiâ abrogatâ, nec non *Dynastiarum* sive *Superioris Senatûs Confessu*; Illâ prætextu *Sumptuum*, *Inutilitatis* & *Periculi*, Hoc verò *Inutilitatis* cum *Periculo* conjunctâ; *Anglia* Imperium vetustissimum in *Popularem Statum* jubent immutari: Decretumque hoc *Pratorem Londini* promulgare renuentem, officio privatum, multâ bis mille *Librarum* irrogatâ, in *Turrim* conjiciunt; quòd id *Facinoris* non ad *Pratoris*, sed *Viccomitis munus* pertinere causaretur, diceretque sibi id per *Consentiam*, tot *Juramentorum nexibus obstrictam*, non licere. In hujus locum surrogatur è vestigio bardus homo è *Regiis Judicibus*; abrogato (nè hujusmodi scrupuli conscientia alios in posterum à capeffendis jussis deterreret) *Juramento*, quod quicunque publicis muniis initiantur *Regia Majestati* per *Leges* præstare tenentur. *Concilium Commune*, (ut vocamus) quod ex opulentioribus gravioribusque Civibus constare solebat, ut & *Senatores* complures, sedibus exturbant; prætextu à subscripta superiori anno *Petitione*, quâ *Personale cum Rege Colloquium* petebatur, (invitante *Parlamenti* majore parte) sumpto: suffectis horum in locum abjectis, proletariis, & vilissimi fursuris homuncionibus, multis ætate

rate admodum juvenili, plerisque autem fortunâ decrepitâ. Alios, qui novo *Pratori* operam navare, & Decretum de *Monarchia* abolenda promulganti astare renuerant, *Procuratorem*, *Scribam*, *Civitatis Administros*, exigunt Officiis, novis & Factioni suæ addictis hominibus superinductis; quibus cæteros *Municipes* ducentibus, in posterum *Londini* Civitas sine mora *Pseudo-Parlamenti* jussa capefferet. Leges priscas omnes adversus *Scētas* & *Schismata* latas unâ rogatione rescindunt. *Concionatores* & *Ecclesia Ministros* Reditibus promissis (*Decimarum* scilicet *Fundis*) exuunt. *Decimarum* etiam onere se tenellas *Conscientias* exempturos profitentur; nonnullis millibus annuatim è *Regio* Censu in *Concionatorum* mercedem attributis, unde ex arbitrio *Oligarchicorum* penderent, & in *Monarchiam* conspirare conductis mutuo operis ex officio tandem cogerentur. Imò de *Templorum* januis ad tempus occludendis, & *Presbyterorum* licentia coercenda, deliberatum: Sed mitioribus *Consiliis* vincentibus, squalore carceris quibusdam maceratis, & Capitis sententiâ perterrefactis, jubentur omnes sub pœna *Sequestri* ab *Investivis* abstinere, in diebus *Festis* & *Jejuniis* celebrandis, ut & aliis quibuscunque *Oligarchicorum* *Placitis* circa *Res Ecclesiasticas* operam commodare. Demoliuntur *Insignia* *Statuasque Regias* locis eminentioribus locata, suis substitutis. Monetam de novo cudunt imagine insigniorum *Crucis* & *Citharæ Angliæ & Hiberniæ*. Uno verbo, *Regalia* omnia quæ quasi *sequestro* prius arrogata usurpârunt, jam jure tanquam suo & pleno dominio invadunt.

Leges adversus
Hæreses &
Schismata re-
scindunt.

Concionatores
Regiū rediti-
bus sibi devin-
ciunt.

Recalcitrantes
mulctant.

Dehinc nullâ habitâ *Honesti* aut *Iniqui* ratione, nulli *Sexui*, nulli hominum *Ordini* parcitur.

Nulli pariendo,

Regia

Regia Soboles quæ in *Anglia* commorabatur, (*Elizabetha* filia & *Henricus Glocestria Dux*, raræ Indolis & Ingenii *Principes*) modis pluribus malè mulctatur. Inter *Parricidas* haud semel deliberatum est, annon præstaret *Eam* Artificii alicujus ediscendi gratiâ elocare, quò suo labore viveret, quàm Reipublicæ dispendio desidem educare. A miti tutela *Comitis N.* severiori disciplinæ alterius addicitur, mandato adjecto (ubi non opus erat) nè *Regia* instar *Prolis* exciperetur: postea in *Vestim* insulam relegata, Castello *Casaris-burgi*, sub custodia *Mildmai* cujusdam, insulsi morionis, & *Regiæ* Familæ hostis infensissimi, compingitur; ut illa, *Paterna* Incarcerationis & Cædis refricatâ memoriâ, pridem *Phthisica*, fato citius concederet. Cui Carcere, Mœrore & Morbo contabescenti medicam operam admovere inhumani *Perduelles* dedignantur, imò Medicum (cujus Ipsa obnixè rogaverat præsentiam) nè interesset officio perterrent. Eâ mortuâ, *Glocestria Ducem* mittunt in Exilium, viatico (nè minimum humanitatis eorum memoriâ excidat) attributo quo mare in *Flandriam* transmitteret.

Comitissam Carleolensem, indigniùs quàm pro Sexu & splendore nominis habitam, (quippe quæ ex benevola nimium, tandem adversam se gesserat) in *Turrim* conjiciunt. *Hamiltonium Ducem* ac *Hollandiæ Comitem*, (qui, cùm, ut propriæ consularent incolumitati, primi *Procerum* & præcipui *Navatorum* infestis conatibus contra *Regem* velificassent, jam serò resipuerant) & inter *Regios* planè *Heroicum Baronem Capel*, (*Primarium Patriæ* juxta ac *Regis* *Vindicem*) ejusdem Præsidis *Bradshaw* operâ, qui *Regio* Sanguine purpuratus cruori aliorum parere

tere dedicerat, consimilis *Fori Judicio*, capite plectunt; proscriptis quibuscunque visum iis est, exutisque quantiscunque libuit latifundiis & hæreditatibus. De Lege roganda disceptatum est, quâ militibus, quemcunque aut malè consulentem *Reipublica*, vel *Exercitui* inimicum semel crederent, eundem sistere pro *Militari Consilio*, & parem sententiam irrogare liceret.

Quin & *Palatia Regia* & *Basilicas*, stupendi Artificii monumenta, solo exæquari jubent; nè *Reges* in posterum haberent quibus capita recondere *Ædes*; vel Deus magnifica quibus coleretur *Templa*, aut *Respublica* quibus magnificentiam ostentaret *Ædificia*. Vastatrices manus vix aut nè vix *Templum Paulinum Londini*, vel inter *Belgas Sarisburiense Templum*, aut *Regia Hamptonia Basilica* (quibuscum vix habet *Europa* structuras quæ certare, certè non superare, possunt) evaserunt.

Concilium quadraginta hominum constituitur, (quos, blando apud vulgus Elogio, *Pacis & Libertatis Custodes & Conservatores* appellant) penès quos omnes, vel eorum ad minimum saltem novem, Administratio *Reipublicæ* constaret; quorum in Catalogum tres vel quatuor ex abjectissimis & Factioni *Democraticæ* mancipatis *Proceribus* ascribunt: quibus præficiunt, cum titulo *Domini Presidentis*, eundem *Bradshawum*, duabus Librarum millibus in *Regicidii* mercedem annuatim attributis.

Concilio 40. hominum habent traduntur.

Cæterum omnibus imperatur subscriptio quâ quæcunque contra *Regem Regnumque Oligarchici* consciverant, comprobare tenerentur. Cui tamen cum non pauci refragarentur, admittuntur nihilominus eâ lege, ut de futuro quovis cum *vita fortunarumque periculo Novissimum*

Subscriptio imperatur.

hunc

hunc Statum, & Pseudo-Parlamentum quo jam in loco esset, pro virili tuerentur. Deinceps neminem Excluserum Senatorum vel dilapsozum in Senaculum admitti placuit, nisi subscripto nomine Facinora novissima comprobasset. Omnibus tamen imperant ut ad prescriptum diem compareant, ni aliis in ipsorum loca cooptatis, in perpetuum eliminari mallent. Unde nonnulli metu Sequestri, & nescio cujus damni quod sibi imminere meticolosi vaticinabantur, alii spe lucri quod è Rebus novis captare possent, iædo prævaricationis monumento, Novatoribus & Oligarchicis se adjungunt, & in consortium Periculi & Laboris, non autem Imperii, admittuntur.

S. in Parricidas acriter instructus,

Circa idem tempus unâ conveniunt expulsi *Senatores* in Hospitio *Lincolniensi*, quid porro agendum in hoc rerum statu *S. Jurisperitum* consulturi. At ille promptè, *Legum* contra tenorem & jussa, *Patriæ* mores & commoda, *Rationis*que rectæ dictamina, nuperas factas esse conversiones philosophatur; nec sine *Perduellionis* reatu & horrendo crimine, commercii quicquam cum iis haberi posse rotundè pronunciat: & sanè multos *Senatorum* à consessu absterruit, qui nunquam postea cum *Regicidis* miscere consilia adduci potuerunt. Veruntamen, intra paucos dies, idem ille *Parricidarum* Comitiiis & consiliis intimioribus primarium sese immiscet, uti & *Pacis* custodibus, nec jussa recusat: neque *Communium* *Flacitorum* supremum *Judicem* in Aula *Westmonasteriensi* ab hisce Viris se statui detrectat, quem Rex honorifico *Advocati* sui officio ante turbas exortas condecorarat.

mox transit in eorundem castra.

Oligarchia stabilirenda satagunt.

Moliuntur ista *Reipublica* quamprimum instituendæ prætextu; sed reverâ sibiipsis *Imperii* muniendi animo: cui dum alii ferè Omnes fracti succum-

succumbunt, *Democratici* soli reluctantur. Hi postulant ut toties repetita & toties promissa *Representativa*, æqualibus *Populi* suffragiis eligenda, instituantur, ablegatis *Pseudo-Parlamenti* jam proculcati reliquiis. Invehuntur Scriptis & Colloquiis in Arbitrariam *Oligarchicorum* Dominationem, supremam *Iustitiæ Curiam*, *Concilium Statûs*, sive *Custodes Libertatis*, utpote gravioris *Tyrannidis* mitiora solum nomina; imò *Regicidium* ceu injustum & nullis *Legibus* vel *justâ Autoritate* suffultum vociferantur; *Populum* mutasse *fugum*, non excussisse; malle se pessimi *Regis* sub *Imperio* decennium vivere, quam sub horum *Dominio* vel annum agere; *Regis Caroli* lumbos longè leviores fuisse quam minimum istorum *digitum*. (Ecce veritatis vim, quæ tales etiam ab invitis voces exprimit.) Tandem ad Arma convolant, & militibus gregariis, equitibus præsertim, qui pridem illis maximam partem consenserant, hinc inde excitatis, *Exercitus* tandem in speciem conglobari incipiunt.

Democratici
repugnant;

invehuntur.

Armis obnuntantur.

Oligarchici verò non segnes occasionum inceptis occurrunt, & *pactorum* inter *Honestos* (scilicet) eademque meditantes viros, sed sequi de se invicem opinantes, ineundorum prætextu, corruptis & in suas partes pertractis horum aliquibus, subitâ impressione factâ cæteros fundunt, armis *Captivos* exuunt, & præcipuis barbarum *Autoribus* glandium imbre transfixis, aliisque mitius punitis, cæteros terrent omnes, nè in posterum mordaci veritate vel *Armis* audeant laceßere rerum potitos.

Funduntur ab
Oligarchicis.

Jam securi *Dominationis Novatores* *Edicto* cavent, nè quis se *Tyrannidis* insimulare, verbo vel scripto commovere, vel quidvis moliri contra audeat,

Edicto cautum
nè quis *Tyrannidis* incuset.

Solennes Férias indicunt.

*Ad Convitiis à Civitate invi-
tantur.*

*Qua compen-
sant.*

*Regiam Supelle-
ctilem, Palatia,
&c. vendunt.*

andeat, sub pœna Perduellionis: solennes Férias in-
dicunt, quibus *Deo* ob res contra *Democraticos*
feliciter gestas publicæ gratiæ agantur, ut hoc
pacto *Deo* illudentes, facilius obesse naris *Plebi*
de malis suis gaudia imponant. Eodémque
die à *Pratore Urbis* & *Senatoribus* lauto Convi-
vio, non sine Convitiis & Imprecationibus ferè
omnium spectantium, excipiuntur; ubi inter
miserias lacrymâsque complurium Fame (quæ
tum temporis grassabatur) pereuntium, opiparè
tubuccinantur. *Fairfaxius* autem & *Cromwel-*
lius splendida munera Aurea atque Argentea
referunt. Et nè miselli *Cives* operam omnem
& oleum in saginandis his Corvis perdidisse vi-
deantur, *Theriotrophium Regium*, *Novum* vul-
gò dictum, iis largiuntur, remunerandæ quidem
nuperæ Magnificentiæ obtentu; sed reverâ, ut
infruniti homines offæ hujus dulcedine deliniti,
in partes suas pertraherentur, novôque bene
vellent Imperio.

Abhinc nihil illis sacrum sanctumve: *Regis*
Supellectilem, Fundos, Palatia, Ecclesiæ redi-
tus, qui scilicet ad *Decanos Præbendâsque* specta-
bant, (adhuc intactos, & utriusque *Senaculi*
suffragiis in usus *Cleri* novitii, sive *Ministorum*
Presbyterianorum, distribuendos) aut mutuò
inter se dividunt, aut aliis levi pretio venun-
dant: ut his *Artibus* & *Avaritia* propriæ con-
sulerent, & alii complures eodem involuti rea-
tu, Factioni suæ firmiter adhærent.

Nec satiati Reditibus *Regiis*, *Regincis*, *Ec-*
clesiasticis, Latifundiis *Dynastarum* & *Generoso-*
rum, eorum scilicet qui seorsim ab iis sentien-
tes potiore longè *Regni* partem constituebant,
(quæ omnia Sequestri nomine dudum invase-
rant) uti nec peculio bonis que omnium prædi-
ctorum,

ſtorum, quæ diripuerant, infinitiſque penè gazis, quas pro Reditibus redimendis & gratia redintegranda quotidie ſolvebant qui *Regi* nuper addicti erant; incredibilem Pecuniarum vim indies ex *Portoriis veſtigalibus*, *Excife* (nomen olim *Anglia* haud ſerendum) titulo, corradunt: ut nihil dicam de ſubterraneis opum rivulis (*Dona* volo, & *Largitiones* quas propitiandis hiſce lucronibus officiorum *Candidati*, *Actores*, *Rei*, clàm marſupiiſ immittunt.) Quin & *Impoſitionem graviffimam* (nonaginta ſcilicet Librarum millia) in ſtipendia Militis otioſi ſingulis menſibus exigendo, toties detonſum populum deglubere non erubescunt.

Populum graviffimis Taxationibus onerant.

Imò nec jam unius *Regni* ſpoliis & *Imperio* contenti, *Hibernos*, *Regi* obtemperaturos, (quos, *Rebelles* dum eſſent, horum plurimi laudarunt, pauci certè hoſtiliter aggreſſi ſunt) armis invadunt; certam ſibi de iis *Victoriam* pollicentes; &, *Hiberniâ* devictâ, *Scotiam*, & *Galliam*, utpote Factionibus laborantem, ſe facile redacturos in ordinem ſperant; jugumque quo *Reges* terrarum *Plebem* opprimunt excuſſuros ſe, palàm gloriari horum plurimi non verentur. Nec ſanè cuiquam conſtare poteſt ubi terminatura ſit huius Flagelli ſævitia, ubi ſe fluctus iſte franget, niſi *Divina Majeſtas* (quæ Mari foſſam excavavit, & ei oppoſuit veſtem & valvas, dicitque, *Hucusque venies, & nè procedito*,) oppoſuerit ſe tantorum fluctuum ſuperbiæ, *Angelum*que ſuum aliquando jufferit canere receptui.

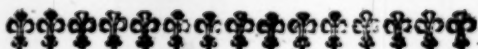
Hiberniam invadunt;

totique terrarum Orbi minitantur.

Epilogus.

Historiolæ hujus primum autographum, dum sub manu cresceret, non semel inspexerunt *Georgius* Reverendissimus Episcopus *Wintoniensis*; *Nicolaus Ondartus*, dignissimus *Principi Auriacæ* nuper ab Epistolis & Secretis; Clarissimus *Johannes Wederburnius* Eques auratus, & *Richardus Owenus*; Hic *Theologia Professor*, & Ecclesiæ *Sancti Swithini* in civitate *Londino* Rector, Ille *Medicina*; olim *Caroli Primi Regis*, nunc *Jacobi Ducis Eboracensis* Medicus; Clarissimus *Dr Georgius Ente*, *Londinensis Collegii Socius*; & *Fabianus Philips* Leguleius, qui Rotulis, Archivis, & Legum monumentis evolvendis mecum operam navavit; (ut præteream *Dugardum* qui typis impressit) Viri Exceptione majores. Blateret quantumlibet Surreptitium opus Thraconicus obrectator; cujus Calumnias non is sum qui metuere vel morari debeam.

ELENCHI

I N D E X CHRONOLOGICUS

In P A R T. I.

Styl. Vet.

MDCXXV.

1625.

Mortuo JACOBO succedit CAROLUS Pri- Mart. 27.
mus Britanniarum Rex. pag. 67
Henricæam Mariam Ludovici XIII. Franci Jun. 14.
Sororem dicit.

MDCXXV, VI, VII, VIII.

1625, 26,
27, 28.

*Rex Comitia ter indicit, totiesque, re plerumque
infestâ, dirimit.*

16

MDCXXX.

1630.

CAROLUS Princeps natus est.

Mai. 29.

MDCXXXIII.

1633.

Jacobus Dux Eboracensis natus est.

Octob. 14.

(k) MDCXXXVII,

1637.

MDCXXXVII.

- Jun. Pr. Burtonus, Bastwicus, *auribus mutilati, carcere coercentur.* pag.17
 Jul.23. Scoti *res novas moliuntur.* 18,19

1639.

MDCXXXIX.

Scotis *Angliam invadentibus, Rex occurrit: sed pactis Articulis exercitum exauctorat.* 19

1640.

MDCXL.

- Apr.13. Scotis *denuò tumultuantibus, Rex Parliamentum*
 Mai.5. *Westmonasterii indicit: sed re infectâ dirimit.* 19
 Aug. Scoti *itaque Angliam invadentes, Novum Castrum occupant: Rex contra movet: sed pactis Induciis, Parliamentum Westmonasterii indicit.* 20
 Nov.3. *Conveniunt Ordines, qui Reformandi prætextu omnia miscent.* 20
 Nov. Thomas *Wentworthius Straffordix Comes, Hibernia Prorex, & Guilielmus Laud Archiepiscopus Cantuariensis accusantur.* 21
 Dec.

1641.

MDCXLI.

- Mai.12. *Hibernia Prorex Lege latâ damnatus, 23,25. capite plectitur.*
 Mai.10. *Rex etiam Lege latâ concedit, Comititia sine utriusque Domûs consensu non abroganda.* 28
 Mai.2. *Wilhelmus Nassavius Henrici Friderici Principis Arausionensis filius Mariam Caroli Regis filiam ducit.* 33
 Scoti

IN PART. I.

147

Scoti pecuniis onusti in patriam recedunt: Rex	1641.
in Scotiam sequitur.	pag. 29 Aug.
Hiberni conjurati in Anglos arma distringunt,	Octob. 23.
& crudeliter grassantur.	42
Rex à Scotia Londinum redit.	30 Nov. 25.
Remonstrantia Inferioris Confessus Regi obla-	Dec. 1.
ta.	30

MDCXLI, MDCXLII.

1642.

Rex quinque Plebeios, & è Proceribus unum,	Jan. 3.
lase Majestatis postulat.	31
Rex ipse Senaculum Inferius ingreditur.	32 Jan. 4.
Rex Londino se subducit.	33 Jan. 10.
Literas Pacificatorias ad Comitiam mittit.	33 Jan. 20.
Reginam in Belgium cum filia amandat.	33 Febr. 23.
Ipse versus Eboracum tendit.	ibid. Febr. 28.
Regi Hullam venienti Hothamus portas praeclu-	1642.
dit.	36 Apr. 23.
Leges Pacis iniqua à Comitibus Regi proponuntur.	Jun. 2.
	37
Comitiis Exercitum conscribentibus, Rex tan-	Jul.
dem Vexillum Regium Nottinghamiae erigit.	Aug. 22.
	40, 41
Signis collatis pugnatum est inter Keintoniam &	Oct. 23.
Edge-hill, victoriâ utrinque vindicatâ.	

MDCXLIII.

1643.

Tractatus Pacis Oxonii institutus in nihilum ce-	Feb. Mar.
dit.	38 Apr.
Comes Novo-castrensis Fairfaxium Borealium	Jul. 13.
Rebellium Duclorem copiis exuit.	
In Occidente Wallerus Rebellium Ductor à Re-	Jun. 30.
gis prosligatur.	

(k 2)

Rupertus

- Jul.27. *Rupertus Comes Palatinus Rheni Bristoliam capit.*
 Sept. 4. *Mauritius frater Exoniam.*
 Aug.10. *Interea Rex ipse Glocestriam obsidione cingit.*
 Sept. *Essexius Comes Rebellium Dux Generalis Glocestria suppetias fert.*
 Sept.20. *Redeunti Essexio occurrit Rex; & Newburie signis collatis pugnatum est.*
 Jun. *Rebelles Angli in angustias redacti, Scotos in societatem belli, inito Fœdere, invitant.* 52,
 Sept.25. 37
 Sept.15. *Rex itaque cum Hibernis Inducias in annum paciscitur.* 49

1644. -

MDCXLIII, IV.

- Jan. 3. *Jacobus Marchio Hamiltonius in custodiam datur.* 61
 Jan.16. *Scoti Angliam denuo ingrediuntur.* 59
 Jan.22. *Rex Parliamentum Oxonii habet.* 60
Comes Montisfrosanus Prorex in Scotiam mittitur. 61
 Mai. *Essex. & Wal. R. Duces Oxonium versus movent.*
 Jun.29. *Rex Wallerum ad Pontem Cropredianum fundit.*
Deinde Essexium versus Occidentem longius progressum insequitur.
 Jul.2. *Scoti interea cum Anglis conjuncti Regios ad Marlton-moram fundunt.*
Eboracum deinde deditioe capiunt.
 Sept.1,2. *In Occidente Rex Essexium copijs omnibus exuit.*
 Octob.27. *Redeunti victori opponitur C. M. Reb. Ductor, & ad Newburiam iterum pugnatum est.* 61
 Dec.23. *Alexander Caraus capite plectitur.* 53

MDCXLIV,

MDCXLIV, V.

1645.

- Hothami, Pater & Filius, capite pleſtuntur. 36, Jan. 1, 2.
 53
 Guilhelmus Laud Archiepiſcopus Cantuarienſis Jan. 10.
 capite pleſtitur. 53
 Macguirius Baro Hibernus ſuſpendio perit. 43 Febr. 20.
 Tractatus Pacis Uxbrigiæ inſtitutus in nihilum Feb.
 cedit. 38
 Tho. Fa. Senat. copiarum D. Generalis Regem in Jun. 14.
 Agro Naſebienſi fundit ſugātque.
 Exinde paulatim omnia in Rebellium poteſtatem
 redacta ſunt.

MDCXLVI.

1646.

- Rex, cum Anglos fruſtra tentarat, Oxonio Apr. 27.
 clam recedens, in Scotorum manu ſe tradit. Mai. 5.
 62
 Fairfaxius Oxonium deditione capit. Jun. 24.
 Robertus Comes Eſſexius moritur. 62 Sept.

MDCXLVI, VII.

1647.

- Scoti Regem Angliſ vendunt, & pecuniis onuſti Jan. 30.
 recedunt. 64
 Rex in Palatio Holdenby arcta cuſtodia datur. Febr. 16.
 64
 Marchio Ormondia, Hibernia Prorex, Dubli- Mart.
 niam Angliſ tradit. 50
 Exercitus Regem è cuſtodia abripiunt. 79 Jun. 4.
 Adverſus Comitia ſigna movent. 80
 Utriuſque Conſeſſus Oratores cum quinquaginta Jul. 29.
 aliis Senatoribꝫ ad Caſtra diffugiunt. 81
 Mili-

- Aug. 6. *Milites fugitivos Senatores Westmonasterium deducunt.* 81
 Sept. 7. *Iniqua Leges Pacis Regi Hamtonia proponuntur.* 85
 Nov. 11. *Rex in Vectim Insulam se subducit.* 86
 Dec. 24. *Inde Literas Pacificas nittenti, opponuntur quatuor Postulata Colloquio praelusoria.* 86, 87
Rex in arctam custodiam detruditur. 89

1648.

MDCXLVII, VIII.

- Jan. 17. *Comitia decernunt, Nullum cum Rege in posterum fore commercium.* 90, 91
 Mai. *Fremunt ubique Provinciales; Cantiani, Essexienses, alique arma movent.* 93, 94
 Jun. *Buckinghamia Dux cum Francisco fratre & Comite Hollandia incassum arma movent.* 95
 Jul. 5. *Classis in Caroli Principis clientelam concedit.* 95
 Jul. *Scoti Hamiltonio Duce in Angliam irrumpunt.* 95
 Aug. 17. *A Cromwellio caduntur, capto Hamiltonio Duce.* 95, 96
 Aug. 28. *Colcestriam Fairfaxius deditione capit.* 95
 Octobr. 29. *Rainsborius Senat. copiarum Ductor Doncastria casus.* 96
 Sept. Oct. *Colloquium cum Rege in Insula Vecti instituitur.*
 Nov. *Marchio Ormondia Prorex in Hiberniam redit.* 97, 103
 Nov. 16. *Remonstrantia Ireteni in Concilio Castrensi approbatur.* 51, 104
 Nov. 20. *Et Comitibus nomine Exercitus & Populi Anglicani exhibetur.* 111
 Rex

IN PART. I.

151

- Rex ab Insula Vecti in Hurst Castellum abripitur.* 111 Dec.1.
Comitia nihilominus decernunt, Régias Concessionés ideoneum esse Pacis stabiliendæ fundamentum. 112 Dec.5.
Multi Senatores à Militibus Captivi abripiuntur. 113 Dec.6,7.

MDCXLVIII, IX.

1649.

- Reliqui sciscunt, inter alia inandita, Penes Populum potestatem omnem primitus residere.* 115 Jan.4.
Deinde, Regem ipsum capite plectendum. 115 Jan.6.
Rex itaque pro Tribunali ter sistitur. 120, 122 Jan.20,22,23.
Rex quartò sistitur, 123. & capitis damnatur. 125 Jan.27.
CAROLUS Regum Optimus immani scelere capite plectitur. 131 Jan.30.
Jacobus Dux Hamiltonius, Henricus Hollandiæ Comes, & generosus Arthurus Bato Capel capite plectuntur. 138 Mar.9.
Monarchia denique ipsa à Regicidis abrogatur. 136 Mar.17.
Decretum à Psendo-Pratore Londinensi promulgatur. 137 Mai.30.
Democratici arma moventes funduntur. 141 Mai.
Solennes ob victoriam Ferie indictæ, & Victores Convivio à Londinensibus excipiuntur. 142 Jun.7.

MDCL.

152

Index Chronologicus, &c.

1650.

MDCL.

Sept. 8.

Elizabetha Caroli Martyris filia in Carcere
paterno moritur.

138

Tabula

Tabula Memorabilium.

A

A Bnegationis Decretum	73,74
Academix visitatz	76
Adjutores, 78,84,85,86. in ordi-	
nem redacti	89,90
basilica Alba	24,127
Allegiantia	2,9
Anabaptistz	68
Archiepiscopus Cantuariensis, Gu-	
lielmus Laud, 18. accusatus, 21,	
22. capite plectitur, 53. ejus	
Scripta adversus Fisherum	128
Argathelius Marchio	96,97
Auriacus Princeps, 119. ejus filius	
Caroli Regis filiam ducit	33

B

B Radshaw Regicidarum Præses	
	117,119,138,139
Buckinghamiz Dux	95
Buckinghamiensis	32
Burghilius	119

C

C amera depicta	11
Camera stellata	26
Cantiani, 24,32. arma movent	94
Cæsariburgum	89,138
Capel Bâro capite plectitur	138
Carleolensis Comitissa carceri data	
	138
CAROLUS I. Princeps, 67. Rex,	
67 contra Scotos movet, 19. in Sco-	

tiam venit, 29. Londinum redit, 30.
 quinque Plebeios læsæ Majestatis
 postulat, 31. Windesoriam se subdu-
 cit, 33. Eboracum tendit, ib. Sco-
 tis se tradit, 62. Anglis traditur,
 63. Holdenbii custodiæ datur, 64.
 à militibus abripitur, 79. subducit
 se in Vescim Insulam, 86. in cu-
 stodiam detruditur arctiorem, 89.
 commercium cum eo interdictum,
 90. sese à convitiis Novatorum
 purgat, 93. Decretum de Rege non
 adeundo rescinditur, 97. Collo-
 quium cum eo instituitur, ib. plu-
 rima concedit, 104. quæ Paci sta-
 biliendæ fundamentum idoneum
 decernunt comitia, 112. in Hurk
 Castellum deferretur, 111. coram
 Regicidis sistitur, 120, 122, 123.
 capitis damnatus, 125. liberis va-
 ledicit, 127. capite plectitur, 131.
 ejus Scripta elegantissima, 133.
 135. Virtutes 134

CAROLUS II. Princeps, 22,33
 95,118,128. Rex 118,135
 Christocratici 68
 Clotworthius 43
 Colcestria 95
 Concionatores 40,83,118
 Cookius 119
 Cookius Regicida 117
 Cornubiensis clades 72
 Cromwellius, 61, 74, 75, 78, 85, 89
 91,132. Scotos cædit, & in Sco-
 tiam persequitur 96

L

D. Den-

D

D

D Enbighanus Comes	89
Directorium	54, 67
Dorillaus	118
Downius	124
Dublinia, 43. obsidetur	50

E

E Boracensis Dux	128, 136
curia Ecclesiastica	26
Elizabetha Regina	12
Elizabetha Caroli Regis filia,	127
moritur	138
Episcopi duodecem accusati	22
Episcoporum fundi venduntur	56
Episcopus Londinensis,	126, 129
Thesaurarii munere se se abdic.	26
Essexienses	32, 94
Essexius Comes	62, 72, 74

F

F Airfaxius Baro Ferdinandus,	74
Thomas filius, Exercitus Præ-	
fectus, 74, 76, 77, 108, 109. An-	
glic. & Hibern. 83. ejus uxor	
Heroica	121
Finchius Sigilli Custos	21
Fœdus Scoticum	57, 59, 67

G

G lus Gladii	3
Glocestriz Dux Henricus,	127,
128. in exilium missus	138
Grevius	79
Gurneus Londini Prætor	33

H

H

H Amiltonius Jacobus	46
Hamiltonius Marchio, 61. in	
Angliam Scotos ducit, 95. captus,	
96. capite plectitur	138
Hammondus Vectis Insulæ Præ-	
fectus	86
Hamptoniæ Regia	30, 102, 139
Henderfonus	63
Hertfordiæ Marchio	38, 42, 118
Hiberni, 21, 143. conjurati, 41. cum	
his induciæ	49
Holdenby	64
Hollandiæ Comes, 31, 95. capite	
plectitur	138
Hookeri Ecclesiastica Politia	128
Hothamus Hullam occupat, & Regi	
portas præcludit, 36. capite plecti-	
tur, ibid. &	53
Hurst Castellum	111

I

I acobus Rex	66, 67
Iejunia indicta	12, 53
Inchiquinius Baro	50, 51
Independentes	55, 56, 58, 68, 71
Jonesius Dubliniæ Præfectus	51
Iretonus Cromwellii gener, 74, 108,	
116. Remonstrantiam eudit 109.	
	111
suprema Justitiæ Curia	116

L

L Angdalius	95
Leges	4, 5
Leges sancienti modus	11
Lenthalius	

M

Lenthalius Orator,	72, 113.	ad Ca-
stra fugit	81	
Littletonius Sigilli custos	60, 102	
Liturgia	18, 53, 65, 67	
Londinenses	35, 40, 80, 81, 107	
Londinensis Episcopus,	116, 119, 131	
Londinensis Prætor	33, 81, 136	
Londinensis Turris	82	
Lovius securi percussus		
Lyndisæ Comes	118	

M

Macquire Baro Rebellis,	43.	suf-
pendio perit	44	
Macmahon	43	
Manchestriæ Comes	61	
Maria Regina	22, 33, 127	
Marshall	76	
Mercurii	75	
Mildmaius	138	
Militia	3, 34	
Miltonus	133	
Modulus novus	73	
Monarchia Angl.	1	
Monarchiæ temperamentum	14	
Montisrosanus Comes, Scotiæ Pro-		
rex	61	

N

Neocastrum	42	
Neocastrum, 64. à Scotis cap-		
tum	20, 61	
Neoportus	103	
Newburæ prælium	61	
Novatorum origo, 64. artes, 16, 20,		
24, 28, 30, 35, 52, 66, 69, 119		

O

O

Orator inferioris confessus,	10,
16. vid. Lenthalius.	
Ormondæ Marchio, 50, 51. Gal-	
liam petit, 50. Prorex in Hiber-	
niam missus	51, 104, 107
Oxonienſe Judicium	59

P

Palatinus Rheni Fredericus,	66
Carolus Ludovicus, 32. Rupert-	
us & Mauricius	100
Parlamenti Privilegia, 6, 11, 14, 15.	
Superioris Confessus, 12. Inferio-	
ris	10, 11, 13, 14
Parlamentum indicitur, 19. dirimi-	
eur, <i>ibid.</i> iterum indicitur, 20. tri-	
ennio quocunque indic. 27. sine	
utriusque Confessus consensu non	
abrog.	28
Parlamentum Hibern.	19
Parlamentum Oxonii	60, 101
P. Pauli Templum	133, 139
Pembrochia	95
Hugo Peters, 109. flagris cæsus	119
Plunkettus	46
Pontefracti Castrum	95
Presbyteriani, 55, 58, 63, 67, 75, 77,	
81, 118	
Presbyterianum Regimen	54
Prestons	51
Prolocutor	12
Proposita Pacis	37, 38, 70, 84, 86,
	87, 97, 107, 127
Gulielmus Prynne	114
L 2	
Pupillo-	

R

Pupillorum cura; 2. Curia
Puritani

R

R Ainsburius Classi præfectus,
83, 95. Doncastriz caesus, 96
Regis Prærogativæ 2, 14
Remonstrantis Inferioris Confessus,
30. Exercitus 111
Rescripti ad Proceres formula, 7. ad
Vicecomites 8
Richmondiz Dux 118
Owenus Row 50, 51
Rolphus 84

S

S Anctjonehus J. C. 140
Sarisburiense Templum 139
Scoti sediciosi, 18. Bellum parant, 19.
Angliam invadunt, 20. recedunt
pecuniis onusti, 29, 64, 76. Re-
bellantibus Anglis auxiliantur, 49,
52, 59. Regem vendunt, 63. An-
gliam denuo invadunt, 95. à Crom-
wellio cæsi 96
Skipponus 76, 77
Southamptoniz Comes 38, 113
Stannariæ Curia 26
camera Stellata 26

T

26 Straffordiz Comes, Hiberniz Pro-
67 rex, 19, 20. accusatus, 21, 22. lege
latâ damnatus, 23, 25, 37, 45, 119
Subsidia 19
Suprematûs juramentum 2, 9
Surrienses 91, 95
Synodi 12
Synodicus confessus 53

T

T Affus 51
Johannes Temple Conjura-
tionem Hibernicam scripsit 44
Thamesis fluvius 35, 59
Tina fluvius 20
Tumultus plebei, 23, 24. militares, 77

V

H Enricus Vane 112
Vetris Insula 51, 84, 103
Verius Baro 121

W

W Arwicensis Comes, 136
Classem occupat 39, 97
Westmonasteriensis Aula, 32, 43, 120,
140
Westmonasteriense Templum 23
Wintoniensis Marchio 100

FINIS.

LIBRARY
OF THE
UNITED STATES
DEPARTMENT OF
COMMERCE
WASHINGTON
D. C.

RECEIVED
JAN 10 1900
U. S. DEPT. OF COMMERCE
WASHINGTON

W. Verelstede Pinxit.

Augustissimi CAROLI
Gratia ANGLIÆ
FRANCIÆ ET

Secundi Dei
SCOTIÆ ~
HIBERNIÆ REGIS
Effigies

E L E N C H I
M O T U U M Nuperorum
In A N G L I A

P A R S S E C U N D A :

Simul ac
R E G I S Effugii Mirabilis è
Prælio *Wigorniae* Enarratio.

A U T H O R E
G E O R G I O B A T E O, M. D.
Regiæ Majestatis Protomedico,
& Collegii *Londinensis* Socio.

Æræ Christianæ Anno 1662.

Editio nova emendata.

L O N D I N I,
Typis *J. Fleisher.* Prostat venalis apud
R. Royston S. Regiæ Majestatis
Bibliopolam. 1663.

J. H. K. B. T.

CHURCH OF THE MARY

AND THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

AUGUSTISSIMO
CAROLO SECUNDO,

MAGNÆ BRITANNIÆ,
FRANCIÆ & HIBERNIÆ

R E G I,

DICAT DEDICATQUE

HOC OPUSCULUM

SERVORUM HUMILLIMUS,

GEORGIUS BATEUS.

ON THE

SECOND

AND

THE

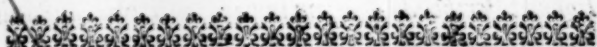
R. E. C. A.

THE

OF

THE

GEORGE BATES

EDWARD O

Comiti CLARENDONII,

Vicecomiti CORNBURII,

Baroni de HINDONO,

ET

Magno *Angliæ* Cancellario, necnon
Florentissimæ *Oxonienſis* Academiae.

PAtiare precor, Musarum decus, &
Reipublicæ columnen, etiam no-
mini tuo hoc munusculum inscribere.
Nec enim mihi circumspicienti occurrit
insignior post Regiam stirpem Patronus, qui ope-
ri obscuro & periculosa aleæ pleno tutelam ac lucem
fœneraret Alius: Nempe qui tum harum feliciū
Mutationum fuisti Instrumentum; tum rebus
mutatis, Serenissimi Regis jussu, velut Hercu-
les Atlanti succedaneus, supposuisti humeros. Con-
dat igitur sub umbraculo tuo libellus, cujus Tu
Argumenti magna ex parte conscius es: Tanquam
non alienus meritò ad Te redit fructus operis; cui

A 4

Egomst

Epistola Dedicatoria.

Egomet scribendo fuisset impar, nisi tuis auspiciis
fretum tuæ Schedæ aliqua ex parte instruxissent.
Compendio fortè magis Tibi placebit, qui rerum ca-
pita moneri contentus, agrè feres longo sermone à
Reipublicæ negotiis distrahi. Macte Regis in de-
cus Populique salutem; Illius solium firmiùs sta-
bilire, & Hujus munire libertatem: ut tandem
vel Hostes leniti agnoscant se ultra vota beatos, ac
inter ferreas Parricidarum lancinationes & æquas
mitésque Regis Manus immane quantum interesse
sentiant. Ità nuperæ rabiei pœnitebit Anglos, &
Tibi congratulabuntur Regiam Prærogativam in
tuto collocatam. Faxit Deus longè felicitérque
vivas, & seræ posteritati mittas Regis Honorem,
Patriæ commodum, Ecclesiæ pacem, Tuique
gloriam.

Illustrissime Domine,

Honoris tui studiosissimus cultor,

G. B. M. D.

Ingenuo

Ingenuo Lectori.

PROdit in Scenam *Secunda pars Elenchi Motuum nuperorum in Anglia*, si non cujusmodi debuit, saltem ut potuit. Anni ferè duo effluxerunt, à quibus ab *Apoplexia* levi, *Paralyfi* detineor, (in quibus *Divina* manùs est cur agnoscam misericordiam, & amplectar justitiam;) & dum expectarem ut peritior aliquis me operâ levaret, datâ exactâ præcedentium historiâ, nullus comparuit. Mihi incumbit igitur stare promissis, & obtorpentia membra provinciæ admoveere semel susceptæ. Habes ergò *Libellum* subscivis horis scriptum, qui *Motuum nostrorum progressus*, & *apices consiliorum*, quasi in brevi tabella perstringit; nec non *Regis* Serenissimi è ferro, mediòque Parricidarum elapsi narrationem exhibet: quo Effugio, nec *Orbis* terrarum luculentius *Divini* favoris testimonium, vel quòd *Regum* astris supernè invigiletur, edere potuit. Res bello (quibus in præcedente Tractatu consultò temperavi, ob rationes in *Epistola* allatas) rogâque gestas *Hibernia*, *Scotia*, & *Anglia*, separatim disposui, prout ordine deflagrârunt, quò pariter, atque in semet conspectas certius colligas, æstimes, & retineas; ut propemodum affirmare aûsim nil admodum deesse ad justam Historiæ seriem: certè levabitur aliquantisper *Exteriorum* de rebus nostris cognoscendi sitis, donec largiorem haustum porrigi contingat. Scio in hoc partium studio difficile esse placere omnibus: Si tamen nullas offucias veritati fecerim, (quod à me procul abfuturum sanctè promitto) non metuo censorem. Si *Deus* mihi ulterius vitæ filum protrahere dignetur, Tertio Tractatu coronidem adjiciam. Valere te interim jubet

G. B.

Tacit.

Tacit. Annal. xvj.

Ut imperium evertant, Libertatem pra se ferunt; si evertent, Ipsi aggredientur.

Salust. ad Cæsarem.

Ex aliena libidine huc atque illuc fluctuantes agitantur; interdum alia, deinde alia decernunt: uti eorum qui dominantur similtas atque arrogantia fert, ita bonum malumve publicum existimant.

Ibid.

Trahunt, rapiunt, & tanquam in capta urbe libidine ac licentiâ suâ pro Legibus utuntur.

Horat. Od 2. l. 3.

*Rarò antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.*

ACT. 5. 36, 37.

Ante hac tempora exortus est Theudas, dicens se aliquem esse; cui adhasit numerus virorum circiter quadringentorum: qui interemptus est; & omnes qui assensi sunt ei dissoluti sunt, & ad nihilum redacti.

Post hunc exortus est Judas ille Galilæus temporibus descriptionis, & avertit populum post se: perit & ille, ac qui assensi fuerant ei dispersi sunt.

HABAK. 2. 9, 10, 11, 12.

Va dedito quæstui malo pro domo sua; ut disponat in excelsionidum suum, ut eripiat e potestate mali.

Consilium inivisti pudendum domui tuæ, scindendi populos multos, & peccasti contra teipsum.

Nam lapis e pariete exclamat, & nodus e ligno testificatur istud.

Va edificanti civitatem cadibus, & stabilienti urbem iniquitate.

ELENCHI

E L E N C H I

Motuum Nuperorum

In ANGLIA,

P A R S S E C U N D A.

ANGLIA jam potiuntur immanes
Regicida, sed *Angliâ* solâ. *Scoti* in
 medio pendeant, etiamnum incerti,
 an *Regem Carolum Secundum* firma-

Statu rerum à
Regicidio, in
Anglia,
Scotia,

rent in imperio paterno, an ipsi *Au-*
gustinum suam administrarent *Rempubicam*. *Hi-*
bernia ferè omnis *Regiarum* partium studiosa,
 intolerandum *Pseudo-senatus* jugum erat peni-
 tus excussura. *Insula Anglicana* ditionis, tum
 illæ in propinquo, *Arseia*, (olim *Casarea*) *Man-*
nia, & *Sillina* (à veteribus dictæ *Sigdeles* & *Cas-*
sterides) tum in Novo terrarum Orbe *Bermuda*,
Camercana, (sive *Antillas* sive *Caribes* appellare
 placuerit) uti & *Virginia*, Novæque *Anglia*
 (quas inductis olim coloniis *Anglia* locupletâ-
 rat) omnino detrectant obsequium.

Hibernia,

Insulisque An-
glicana disio-
nis.

Hibernia primam belli feralis molem suscep-
 tura est, ei que subjugandæ brevi vacabit, *Scotis*
 tantisper sibi relictis. *Insularum* satis habent in
 præsentia commercia inhibere; re videlicet
Saccari, *Indici*, *Nicotianæ* & *Gossipii* proventus
 in *Anglia* prostaret; aut ex *Anglia* vestes illuc
 aliæque vitæ necessaria vicissim immitterentur;
 futurum utique hoc artificio sperantes, ut vel
 immodica mercium suarum redundantia, vel sal-

Regicida in
Hibernos pes-
sime animati,

Insularum
commercium pro-
hibent,

& quorsum.

tem

tem indigentia nostrarum, necessitatem imponeret protinus obtemperandi : nec omnino adhiberetur, quin arreptâ occasione tandem quando sui juris facerent.

*Demulcent
Belgas,*

*misso in Legatum
Doristum;*

& quorsum.

Intervenit autem opus futuris admolitionibus apprimè commodum, sed levi negotio (sibi blandiebantur) impetrandum. Nullius gentis amicitia magis opportuna & necessaria videbatur quàm *Batavorum*, sive viciniam spectata & locorum situm, sive voluntates & studia nec deerat horum compellendi prætextus. Nam mirum *Stricklandius*, ab initio Turbarum usque *Oratoris* aut *Internuncii* vice apud *Ordines Federatos* defunctus, perhumaniter exceptus. Inque & *Doristum* (qui Parricidali contra *Regiam Majestatem* dicæ concinnandæ nuperam navarat operam) *Legati* titulo ornatum ad hosce amandare visum est, ut salutarer, gratias ageret, mutua polliceretur officia, rationemque adversus *Regem* processus exponeret, simul & legum autoritatibus undique conquestis, eundem speciosis coloribus adumbraret. Præterea in mandatis datum, de *Coalitione* (si opportunum viderit) injicere mentionem, offerre, ad illam hortari; quippe quæ utriusque gentis consensu si fieret, ridere poterunt omnes molitiones externas & insultus, imò & universi quaquâ patet Orbis inter se partiri medicamina.

at inauspicatô:

*Legatus enim à
Scotis nonnullis
confoditur,*

Atqui haud satis feliciter cessit ista negotiatio; nimirum *Orangia* Principe *Belgis* præcedente, populoque *Regium* sanguinem fufum agrè ferente. E *Scotis* autem nonnulli, (quibus tametsi procul agentibus confestim innotuit ejus adventus per citatos nuncios) anteaquam solenniter audiretur, hospitium ingressi, multum confossum

confossum vulneribus Dorislaum trucidârunt, in
se prius recipientes quàm deprehendi po-
terant. Sic Regii cruoris effusio cruentis puni-
tur manibus; iustoque Dei iudicio, per homi-
num licet iniustitiam, redit in autorem scelus.
Hujus facinoris expiationem reposcunt multo-
nes ab Ordinibus Regicide, conatu tamen pror-
sus infructuoso.

Idque impunè.

Verùm in Anglia nondum posuerant æstum
Democratici, paulò cautiùs jam se gerentes.
Walwinus, Princius, Lilburnius, Overtonus,
& ejusdem furfuris alii, Petitionem exhibent
Pseudo-senatui, in qua complura iusta, reique
publicæ proficua futura, conviciis, haudqua-
quam tamen falsis, interspersa, proponunt. Qua-
propter carcere plectuntur, paulum mace-
randi, quoad ipsorum ferocientes animi fran-
gerentur.

Petitio Demo-
craticorum Re-
gicidii exhibi-
bita.

carcere mul-
tatur.

Nihilominus milites gregarii, qui sub Ingolsbeii
signis merebantur, Oxonia seditiosè se gerunt,
Petitionis obtentu; Pseudo-senatum abrogatum
iri, suffictâ aequali Representativâ, conten-
dunt; Leges in linguam vernaculam transfe-
rendas, superfluis abolitis; tum ut Registrum
har, in quo Bona omnia fundosque, tum Allodia-
lia tum Feudalia, in commentaria redigat Altra-
rius; ut unicusque constet, quid juris habeat
quisque in rebus ab ipso occupatis; Intercidat
Excisa, cum omni exactione illegitima. Qui-
bus superpondii loco adjiciebatur (ad Sectatores
conciliandos, non quod pœniteret Regicidii) ut
Carolus Secundus supremus fiat Regni arbiter.
Verùm Tribunus illuc involans, paucis plumbo
trajectis, nascentem tumultum tempestivo ad-
hibito remedio extinxit.

Alteri militum
gregariorum

in ovo suppri-
mitur.

Novum tamen ex hisce scintillis malè extinctis
erupit

Tertia & acri-
or Praefectorum
Exercitiis:

erupit incendium; *Præfetti* siquidem *Exercitus* sub *Fairfaxii* imperio acriorem adornant ejusmodi scopum, tametsi verbis discrepantibus, *Petitionem*.

quam elidunt
Parricida,

magno conatu
nihil agentes.

Commercia
quadam nostra-
tibus à Gallis
interdicta:

Gallis à nostra-
tibus.

Adjiciunt priori, ut *abolitis aut aliò conver-*
Decimis, certiora stipendia Sacrorum Ministrorum
erogentur; ut parcius inter Senatores publice
distrabantur pecunia; militibusque numerentur
sua stipendia. Non ausus est hanc aspernari *Pseudo-senatus*; sed verba dat, ac (tot Programmatum quibus ista promiserat, tot criminationum quibus exprobrata est sublesta fides, sibi conficius) diem ex omni septimana unum hisce propositis pensitandis indulget: primò de *Gubernio & Representativa*; ubi ad examen vocati *Status omnes & Respublica, à Romana ad Augustianam usque, præstantissimam inveniendi sub prætextu, Angliæque accommodatissimam, eventilantur.* Nulla verò satis exquisita deprehensa est, nulla quæ populi hujus ingenio congruere videbatur. Ita, Penelopes instar, telam texendo retexendoque diem fallunt, quoad irreperit oblivio, vel majoris momenti quidpiam inter- venerit.

Nescio an operæpretium sit hîc referre, *Parriciorum* ac *Lini* cum nostratibus commercium à *Gallo* tunc temporis interdictum; sed & reciproca indè apud *Regicidas* enata prohibiti- one, nè scilicet *Vinum Gallicum* aut *Holosericum* prostaret in hisce terris venale. In *Flandriâ* quoque vetitum est (nostratium commodo) nè piraticâ ereptæ naves, vel bona, in portibus publicentur.

Sed notatu dignum, severiorem in *Sacrorum Ministros* institutam esse per *Angliam* de novo *Inquisitionem, Ecclesiæ reformandæ obtentu,*

& Orthodoxæ Religionis introducendæ : at
 sœvitum est in omnes, non modò qui mordicùs
 eandem tuerentur ad normam *Anglicana Re-*
formationis ; verùm & qui bene vellent, aut cum
 ejusmodi viris consortii quid haberent : homi-
 nibus interim indoctis, (de plerisque loquor) Se-
 cularibus, Opilionibus, reisque literariæ rudi-
 bus, substitutis, iisdemque ad duo vel tria simul
 Sacerdoria (quod nefandum priùs clamitârunt)
 evectis.

Savitur in Mi-
nistros Ecclesiæ
Anglicana,

Una *Cambro-Britannia* borealis esto Refor-
 mationis istius exemplar ; utpote cujus centeni
 aliquot, & ex iis nonnulli viri graves, probi &
 egregiè docti, è sedibus suis ejiciuntur ; *Powello*,
Cradoco, *Fluido*, paucisque aliis ineruditis, vagis,
 & nullius certæ mansionis, itinerantibus Evan-
 gelistis, qui sæpiuscule concionantes (dicam ? an
 è suggesto blaterantes ?) opimos perciperent
 redditus : Decimarum autem reliquias vili eloca-
 bant *Commisarii* corvis istiusmodi saginandis,
 qui *Pseudo-senatui* ad Græcas (quod aiunt) Ca-
 lendas reddituri erant ratiocinium.

præsertim Cam-
bro-Britannos.

Cæterùm *Augmentationes* (hæ sunt rejectanei
 è decimis *Episcoporum* ac *Decanorum* fructus,
 qui neminem compererant *Emporem*) distribu-
 erunt suos inter Clericos *Regicide* ; præsertim
 eos qui centum libras annuatim non numera-
 bant. Sed & hoc non nisi durante placito, & ad-
 tempus, ut eisdem obnoxios haberent, atque
 tot hominum voces, studia, & conatus merca-
 rentur ; utque suspectis hi vicissim attentius in-
 vigilantes, delicta eorum, liberiora effata, &
 consilia expiscari deferant.

Reliqui so-
ventur.

Atque jam fervet *Anglia* apparatu militari
 in *Hiberniam* emittendo ; quo adnavigaturus
Archistrategi sive *Generalis* titulo decernitur
Cromwellius.

Expediit in
Hiberniam im-
perante Crom-
wellio.

Cromwellius. Ille delectu facto, properat ad oram maritimam; *Bristoliamque*, *Cestriam*, & portum *Milfordii* militibus complendo, profectum adornat. Igitur & in *Hiberniam* transfretandum est mecum Lectori, ut de *Incolis* iudicium ferat; utque diversa eorum studia, & ad quos collimabant scopos, inspicere possit, eosque in suas classes dirimere.

*Hibernorum in
classes suas dis-
tributio.
Hiberni Pri-
migenii.*

Hiberniam qui incolunt, vel *Primigenii* sunt, vel *Instititii*: hi rursus vel *ab Antiquo*, vel *Nuperi*. *Primigenios* appello, qui primi mortaliū Insulam habitaverunt, vel ab iis profapiam traxere: suntque vel *Nobiles & Generosi*; vel *Gleba astrictitii*, *Clerus Pontificius & Episcopi Romani*; *Municipes* licet adicere. *Primigeni Nobiles* sive de integro gaudent avitis latifundiis, sive devicti ab *Anglia* Regibus, & in Rebellionis poenam potissimā fundorum parte multati, fruuntur relictis, ceterosque vili conducunt à *Proprietariis* annuo pretio. Hi autem saltibus insident ac solitudinibus, ubi *Glebae* astrictis dominantur satis pro imperio; jugerumque omnium & fundorum limites callent ad amissim; hanc spe freti, quod futuris temporum mutationibus, quodcunque pro suo vendicant, ad se tanquam veros dominos postliminio revertetur.

Titularis *Clerus & Episcopi* (nam nosse convenit *Romana* Superstitioni mancipatis suum esse *Clerum*, suos *Sacerdotes*, suos *Episcopos* à *Pontifice* clam suffectos, qui tamen bonis vitant solummodo erogatis) sacra sua clanculum administrant ritu Romano, perinde acsi jure liceret, nostrique mores non repugnarent; sed reprimente semet *Regiā Majestate*, Gentisque duræ cervicis inolitibus erroribus connivente.

Nihilo

Nihilo feciùs intelligendum est, ubivis per *Hiberniam* sparsum esse *Clerum Orthodoxum*, tam ex *Angligenis* quàm *Inquilinis Hibernis* conflatum; eosque passim ac promiscuè Decimis gaudere. Verùm à prima *Rebellionis* flamma utrique tum *Angli* tum *Indigena* profligati recesserunt.

Municipum pars maxima est, qui licèt *Anglicano* stemmate oriundi, partim tamen connubio sociante, partim in jus civitatis recepti, præ longa consuetudine commerciòque primævæ originis obliti, in gentilitios mores vestitu, animo, & corpore transierunt.

Horum omnium *Coryphaeus* erat & caput (quamvis exterus) *Joh. Baptista Renuccio*, Princeps & Episcopus *Firma*, Nuncius *Papalis*, qui cùm ad *Hibernos* proficiscens pertransiret *Galliam*, *Reginam Angliæ* præterit ibidem insalutatam; & apertè interminatus est, nolle se in *Hibernia* quenquam pati qui *Regi* bene volebat, vel *Anglicani* nominis aut rei studiosus inveniretur.

Legatus *Papalis*
Rebellium *Coryphaeus*.

Hi *Rebellionis* faces subdere, sufflare, circumferre, & nè semel ulcera coalescerent, modis omnibus procurare, rapinis, cædibus, sceleribus omnia miscere, regimen evertere, *Regi* abrenunciare, alium ex veteri stirpe adscire, vel aliunde, sive *Papam*, sive *Hispanum*, eligere, vel *Rempublicam* novam ex *Clero* & *Nobilibus* *Delegatis* componere. *Clanricardum*, *Tassum*, aliòsque paucos excipio; qui etiamsi *Pontificia Religionis* obstricti zelo, fidem tamen *Regi* suo illibatamque servârunt obedientiam.

Nobiles aliquos
è *Pontificiis* fideles in *Regem*.

Institios omnes appello, qui *R. Pontifici* faventes, ab *Henrici II.* temporibus ex *Anglia* in *Hiberniam* migravere, ac perpetuâ successione

Hiberni institii,

cur jam desciverint,

antè fidissimi.

ad *Regina Elizabetha* seculum usque sedes avitas occupavere. Hi etiam cœptorum conscii, sive ut *Religionem Romanam* sartam tectam conservarent, civilesque Jurisdictiones simul & Immunitates adangerent, sive æstu Rebellionis abrepti, sive suæ incolumitatis & suorum in communi rapina tuendorum gratiâ, cæteris *Pontificiis* se jam comites adjungere; qui tamen adduci nunquam antè poterant ut se tam immuni barbarie, tot cædibus inauditis polluerent, aut regimini subducerent *Anglicano*.

Qui nuper adventarant ab *Regina Elizabetha* temporibus novissimis, sive militiæ gratiâ, sive incolendi (exceptis iis quorum oculos perstrinxit autoritas *Parlamentaria*, vel quibus contermina *Scotia Presbyterismum* affricuit) *Regi* fideles perstitere maximâ parte.

Scoto-Hiberni

jam Regi militant.

Scotorum (auspice *Jacobo Primo Rege*) *Colonia* in *Ultoniam* introducta, ad quadraginta millia familiarum excreverat. Hi sub initium turbarum, ceremonias contribulium secuti, *Parlamento* sese addixerant. Verùm *Rege Carolo* decollato, *Angliaque Monarchiâ* funditus eversâ, mentes alias induere, vindicias meditari, easque sub *Ardesii* Comite, Tribuno *Monroo*, *Audlao Mervino*, *Roberto Stewardo* Equite, strenuè moliri.

Cootius, Monckeus & Fonsius stant pro Pseudo-Senatu; Inchiquinius pro Rege.

Cootius Derria, *Monckeus Dundalkia*, & inter primos *Fonsius Dublinia* Præfectus, *Pseudo-Senatus* causam tutabantur. At *O-Brian Inchiquinius*, *Momonie* Præpositus, cum toto eo districtu copiisque suis omnibus, qui *Regi* conjunctim & *Parlamento* fidem obsignarant, *Pseudo-Senatui* post patratum *Regicidium* abrenunciantes, non nisi à Regia parte sola se jam stare profitentur. Hactenus in discrepantibus *Hiber-*

horum studiis, variisque designationibus & propositis enucleandis, insudatum. Nunc utque dispiciamus, quali Orphei lyrâ, quo delinimento in unum convenerint.

In primo *Tractatu* narravimus, quomodo *Ormondia Marchio*, ob *Hibernorum* perfidiam, coactus est *Dubliniam* cum *Præfidiis* omnibus, & quicquid in fide permanerat, *Jonesio* consignare. Ab eo tempore *Nuncius Papalis* administrabat omnia, præterquam iis in locis qui sub *Jonesio*, *Cootio Monckeo*que *Pseudo-Senatum* defensabant. Ille universalem arripere auctoritatem, ille leges scribere, jura dare, instruere acies, bellum ordinare, pecuniam irrogare, omnia pro imperio absoluto & merè despotico. Sed odium simul & contemptum sibi conflavit; nec non unâ super aliam clade illatâ (præsertim profligatis à *Jonesio Prestoni* copiis) vires ejus imminuebantur, potentia labefactata est. Quâ arreptâ occasione, *Clanricardus*, qui uni præfuit exercitui in *Ultonia*, *Tassus*que, qui alteri in *Momenia*, collatis cum *Inchiquinio* sententiis, consultissimum omnino censent, *Regium* denuo implorare auxilium, unionem sancire, protinûsque mittere ad *Reginam* & *Wallia Principem* monituros quid fecerint; inducias malâ fide observatas haudquaquam dissimulantes; fassique etiam, quorum suasu & crimine fractæ fuerint; rogant insuper quàm humillimè, ut *Ormondia Marchio* cum suppetiis & auctoritate transmittatur, spondentque semet conditionibus *Regi* non ingratis sub ejus vexillis militaturos, quoad *Pseudo-Senatus* devictæ copiarum penitus exterminentur, ipsique de integro juxta ac *Regia Majestas* pace pristina perfruantur.

Quo modo
Regii conglu-
tinati.

Legati Papalis
arrogantia
sibi exitio fuit,

Et Prestoni
clades illata.

Unio Hiberno-
rum in Regis
gratiam;

quæ Reginam
& Principem
Wallia suppli-
ces rogant Or-
mondii præ-
sentiam cum
suppetiis &
auctoritate.

Hæc ita fieri, & in suum caput, suam domi-

Frendet
Nuncius,

& obsidione
cinctus

abscissum pa-
cisuitur.

Ormondio Kil-
kenniam adve-
niente, ubi gene-
ralis Hiberno-
rum Confessus,
in Articulus de-
ventum Con-
cordia.

nationem cudi fabam hanc subolens *Nuncius Papalis*, ulteriorem tractatum interdixit, dira contra-satagentibus interminatus; tandemque propositi tenacioribus tritum istud intentat *Excommunicationis* telum. At brutum fulmen non nisi ludibrio fuit; nam movent adversus, & in *Galviam* compulsum obsidione cingunt: dum interim *Baro O-Brian Inbiquinius Owenum Row Ontalium* cum suis succurrere parantem distinens, auxiliares manus omnino prohibet. Tum *Papa Nuncius*, de salute tandem despe-rans, discessum pepigit inglorium. Hæc dum fierent, *Parricidarum* manibus *Gloriosus Rex Carolus Primus* occisus *Martyrio* vitæ finem imposuit.

Nil minus istâ jam difficultate extricatus, ad *Corcagiam Ormondia Marchio* documentis & autoritate novi *Regis CAROLI Secundi* suffultus, brevique post *Kilkenniam*, sive *Fanum Canici*, concedit, ubi generalis *Hibernia* celebrabatur *Confessus*; arque post longiusculam utrinque disceptationem, ad *Articulos Concordiæ* sat multos deventum; quorum hæc summa erat.

Præmissâ ipsorum Recognitione, quâ *Majestatem Regiam* supremum *Hibernia* Moderatorem venerantur, *Ejusque* defendendi gratiâ velle se quælibet extrema lubentes experiri, usque ad bonorum pariter ac vitæ dispendium, profitentur; *Religionem suam Hibernis Rex sartam testam præstabit*. Intra duos menses, si *Delegatis* aut *Commissariis* (qui numero quindecim assignabantur) visum fuerit, *Parlamentum* indicitor, in quo *Pontificiis* integrum eris haud minùs quàm cæteris liberè suffragari; ejusdémque *Scita* tenebitur ipse *Rex* ratihabere,
modo

modo non sint oneri Protestantibus. Singula oblitterabuntur & in cassum cedent Decreta & Sancta, quæ dedecori & opprobrio verti possint Hibernica genti, ab Augusti primo 1641. Omnes processus, dica & condemnationes ab eo tempore deleantur funditus; & in suorum quæ ablata fuerant bonorum possessionem redeant Hiberni. Omnia amoveantur impedimenta quacunque à Confessu Parlamentario arcere consueverant Pontificios. Omnia Debita in eodem sunt & repuntantur statu quo fuerint Anno 1641. nec eorum obtentu quispiam obnoxius sit vel iudiciis vel Sententiis. Fundi Baronum & Nobilium in Comitatu Thomondia, Clara, Tipperaria, Limericensi, Kilkennia, & Wicklowia, possessoribus adjudicantur avitiis; & siquid labis inerit, novis stabiliuntur Scitis. Hospitia recipiendis furi Municipali studentibus erigantur ubicunque Proregi videbitur opportunum; necnon Gradus ibidem in Legibus, sicut apud Anglos, capeuntur. Loca honorifica, tituli, muniæque quaestuosæ pateant æquali jure tum Pontificiis tum Protestantibus. Armorum usus juxta ac exercitium, imperium & præfectura, penes eosdem sunt; atque durantibus bellis, præstò sint Hibernorum ad militiam pedestrem quindecim millia, equitum autem duo millia. Pupillorum abrogator Curia, duodecim librarum millibus, compensationis vice, fisco Regio immittendis. Nemo Nobilium capax esto jure Delegato suffragari; teneanturque Nobiles intra quinque annos proximè sequentes latifundia sibi comparare, Baro ad ducentas libras annuatim, Vice-comes ad quadringentas, Comes ad sexcentas, Marchio ad octingentas, Dux ad mille. Liberum esto tractare de independentia Senatûs Hibernici cum Parlamento Anglicano. A sacris

Regni consiliis qui fuerint, nullis immisceant sese negotiis forinsecis, præter publicis. Titulorum lites regni iudiciis, ad quos attinet de iisdem cognoscere, permittendæ. Cassa pronuncientur Statuta de Lana extra Hiberniam exportanda, item de Sevo, aliisque bonis. Qui prætextu quæcunque in Ultonia plectebantur à Jacobi Primi tempore, illis secundum æquum & bonum compensator. Municipibus & Civibus Corcagia, Tonghalie, & Dungarvania in possessiones suas, quibus inunte bello exuebantur, modo de fidelitate sua promittant vadimonia, nec incommodo sint Præsidii, omnino restituuntur. Anteaكتورum fiat amnestia vel oblitio, exceptis quæ barbariem atque inhumanitatem redolent criminibus. Magnatum nulli vectigalia locare liceat. Ferantur adversus Monopolia leges. Curia, quam Cameram castrensem appellant, jurisdictionis modus imponatur. Scitum abrogetur, quo nè Equorum caudis alligatos traherent ligones tantum est, stramenve comburatur ad avenam separandam. Lites maritima in Cancellaria Hibernia determinantur. Conticescant in posterum omnes molestia orta eb defectum tituli, si fundos quocunque jure ab antiquo domini possederint. Remittatur etiam & fœnus omne à primo Turbarum anno ad hoc usque tempus, & per annos proximè sequentes non excedat vicesimas per annos singulos. Pecunias, quanta suffecerint, in bellum expendendas, tam maritimum quam terrestre, irrogabunt Commissarii sive Delegati, sive per modum Excise, sive alium quemcunque, prout sibi rei que publica commodum censuerint. Eirenarchis jus & fas esto, lites infra decem solidorum valorem dirimere. Pontificia professionis Præfecti præfecturis quas jam in Stativis obtinent porro gaudeant. Navium captarum decima

Merciumque

Merciumque Impositiones penes illos permaneant quibus concessa sunt, quoad ulterius de hisce omnibus decernatur. Commissio Audiendi & determinandi, Assizarum, & Carceris laxandi (parcant Jurisperitorum manes si vocabulis ipsorum vim tulerim; in foro Anglicano Normannicè sic sonant, Dyer and Terminer, Grand Assizes, and Gaol-delivery) potestatem habeant secundum latas leges Homicidia, Furta, Rapinasque puniendi, usque ad insequentis Maii vigesimum. Tribunalia stabiliantur secundum placita Commissariorum vel Delegatorum, in rebus sibi ipsis propriis. Sacerdotibus Romanis modeste se gerentibus nulla prorsus molestia inferenda; sed pensionibus, quibus eosdem sustentant Seculares, & septis gaudeant, quibus vetusta Cænobia & Abbatis diruta includuntur. De cætero, Regis arbitratui (prout Parlamento visum fuerit) obtemperabitur. Hisce conditionibus exequendis quindecim circiter Commissarios aut Delegatos præfecere Pontificii, ut Regem inter & populum quasi totidem intercederent Mediatores, & rata proposita reportarent.

Tanti constitit Regi cum *Rebellibus* pacem componere, satis quidem fragilem & fugacem. Atqui durum Necessitatis telum ad quidvis persuadet, etiam ad indecora cogit, multoties & ad inhonesta. Nihilominus articulis istis *Prorex* astipulatur, ceu nolens volens: Pax quoque à Præconibus confestim promulgatur.

Verùm noluit hisce pactis *Owenus Row Oncalius*, &, qui ab ejus partibus præsertim steterant, *Hiberni primigenii*, adeò placidè acquiescere, obtento, quòd non satis cautum esset suæ *Religioni*. Reclamant consimiliter *Jonesius* alique, tum ob concessiones prælargas, & (uti

Reclamant Owenus Row Oncalius, Jonesius, alique pauci.

ferebant) planè nimias; tum quia cum *Rege* ini-
rentur sine *Comitiarum* permisso.

Comes autem *Ardefius*, cum cæteris *Scotis*,
qui *Pseudo-Senatum* detestati, primò *Regis* in-
dulgentes partibus, demum adhærentes, *Pre-*
sidiis & Castris quæ in *Ultonia* è contrario sta-
bant expugnandis gnauiter incumbunt.

Prorex, idémq;
Generalis Dux
belli, *Ormondus*
opus arduum
aggreditur,

Proregi deinceps *Generali* cura ingens. Arma,
Viri, *Stipendia*, *Commeatus*, & bellicus appa-
tus deficiunt; quæ tamen singula inter dis-
crepantes studiis, & sentientes diversa, odiisque
glicentes mutuis, euestigiò comparanda. *Ang-*
li quidem ex se prompti ad omnia pericula
subeunda; sed pauci ii, & quibus malè cum
Hibernis conveniret; nimirum ob veteres at-
que jam longævas inimicitias: nec minùs vir-
tutem eorum suspectantes quàm fidem, sub
iisdem signis militare detrectant. *Hiberni*
magna ex parte fallaces, sanguinarii, scædisfragi,
diversis micantes inter se factionibus, alter in
alterius viscera ferrum immittere, quàm cum
hoste communi congredi, paratiores. Verun-
tamen suâ præsentia, sumptu, prudentia, soler-
tiaque, septem vel octo fidis *Ductoribus* ad-
iutus, difficultates feliciter superavit. *Hibernia*
comperit exhausta armamentaria, vacuatos lo-
culos, *Municipes* (penes quos gazæ totius
Regni) non nisi malignè parcèque elargiri,
Clerum Romanum obstare ac occultis cuniculis
officere.

& exercitum
eandem conscri-
bit,

Igitur exilem initio conscripsit exercitum,
dein majorem nactus, accurrente ad suppetias
Inchiquinio, cæterisque *Anglis* commilitoni-
bus. *Stipendiis* autem ipse *Prorex* in primis
mensibus de proprio vel de mutuo prospexit.
Sic militibus & commeatu satùs instructus, pro-
greditur

greditur per Comitatum Reginensem, ad *Jonesium* ducisque contra rectâ contendens, castrâque aliquot obiter expugnat ad *Owenum* Rom *Oncalium* spectantia, è quibus nominatissima erant *Kildaria* & *Talboium*. *Jonesium Dublinia Præfectum*:

Certus jam hujusce profectionis *Jonesius*, ad *Naum* Oppidulum obviâ ibat *Proregi*: verum per Exploratores edoctus numerosiore stipatum exercitu adventare quàm cui par esset ipse profligando, suorumque militum dubius, *Dubliniam* protinus revertitur. Pertransit interim *Liffium* flumen *Prorex*, ubi celebrato inter *Legatum*, *Inchiquinium*, *Tassum*, *Dillonem*, *Prestonum*, omnèque castrorum Præfectos, concilio, quidnam porro agendum consulitur; An *Dubliniam* oblidione premerent; an alio conversi circumjacentia caperent oppida; an Civitati è propinquo potius imminerent, aliis locis unâ prospectantes. Dubii adhuc mentis, *Dubliniam* pergunt spectatum, in arena (quod aiunt) consilium initari. Quos *Jonesius* extra muros cum exercitu, sed sub muralium tormentorum tutelâ, opperiebatur. Utrunque acies instructa est; verum absque omni velitatione. Apud *Finglassiam*, tribus indè lapidibus dissitam, à *Prorege* pernoctatum. Sequenti manè, bello inidonei quotquot aderant è *Pontificiis Dublinia*, tam masculi quàm fœminæ, ex urbe extruduntur; defensionique superfluis equitatus *Droghedam* (quam & *Pontanam* vocant) ad *Boina* fluvii fauces amandatur, qui & hostem à tergo possit infestare, & commeatui immittendo prospicere.

quem locum post habitam consultationem visitat primò,

Jonesio defensionem omnimodam apparante,

missis *Droghedam* superfluis equitibus;

Hoc simulac *Proregi* innotuit, mittitur *Legatus Baro Inchiquinius* ad equestres *Jonesii* turmas quos insequitur illicò *Inchiquinius*,

mas confestim persequendas, oppidâque (si anfa contigerit) quaquaversus expugnanda. Interim sua castra dirimere non videtur ita consentaneum, sed prope *Dubliniam* integra servare vallo aggeribusque munita, commeatum intercipere, cives militesque ad transfugium sollicitare: cui sanè milites facilem aurem præbituros, rebus in creperis, opportunitate vicinæ datâ, premente insuper annonariæ intra civitatem rei penuriâ, nullus dubitabat; præsertim cum & sibi plerosque gregarios milites, qui Urbem tenebant, sacramentum antè dixisse noverat. Quam sententiam & facto comperit non inutilem; quippe duo circiter millia furtim, & ut cuique fugæ copia affulsit, arreptâ occasione dilapso, ipsius in castra transfuerunt. Imò *Jonesio* non defuit tentando, pollicitationibus aliis super alias adductis. Ille verò, artem arte ut eluderet, gravissimas interminatus transfugis pœnas, velle se conditionibus haudquaquam inhonestis concedere simulans, nunc hanc, nunc illam tergiversationi moram prætexit, nonnunquam in ancipiti positus videtur; clanculum interea monens *Pseudo-senatum* & *Archi-strategum* quantis circumcludatur discriminibus, & ut maturent auxilia obnixè rogans. Interim circuit ille mœnia, opera lustrat, si quid uspiam labefactatum est restituit, sepimentis transversis, loricis, aggeribus, sudibusque humo infixis omnia corroborat. Impetu etiam in hostium stativa prope *Finglassiam* facto, corripuit inter alios transfugas affinem proprium; quem, ad terrorem cæteris omnibus, nè partes desererent, incutiendum, suspendio necari iussit.

Cæterum *Inchiquinius* unam *Jonesiani* equitatus

tatis cohortem nocturnis in stativis opprimit; ^{parimque opprimis, parim} proximo autem manè reliquas à Cootio juniore ^{fugat ad Droghedam usque,} ductas assequutus, levi negotio fundit; magnaque parte vel castrâ vel captâ, ad *Droghedam* usque cæteros insequitur. Ibi tanta milites invasit Oppidanosque confusio ac terror, ^{quam brevi spatio capir.} ut Septimanæ spatio in suam redigeret potestatem.

Per id tempus Legato subolet inter *Owenum Row Onealium Monckem*que *Dundalkie* partem, de comæatu, pulvere tormentario, glandibus & pecuniâ tradendis, quibus *Derria*, à *Barone Ardesio* cum *Scotis* clausâ, subveniretur; & exinde in *Lageniam Momoniâ*que *Oweno* irrumpendum esse; ut istiusmodi machinamento ab obsidione *Dubliniæ Proregem* divelleret. Huic negotio cum quingentis pedestris militiæ atque trecentis equitibus præficitur *Farellus*. At reducem in via præstolatus adoritur *Inchiquinius*, & ordinatâ acie subigit, potiturque prædâ. Exhinc virium accessione fortior, *Dundalkiam* obsidet; quam, frustra renitente *Monckeo*, milites intra biduum cum bellico apparatu tradunt: mox etiam ad blandientem sequens fortunam, & Victoriis uti malens quàm frui, *Viride-Castrum*, *Neurium*, *Trimmiû*que redigit in potestatem. Quibus perfunctus negotiis, ad *Proregem* revertitur, milite, pecuniis, & comæatu multo auctior, relictis ubicunque triumphârat præfidiis.

Farellum quoque obsesse Derria opem parantem in via subigit:

Dundalkiam expugnat,

aliisque oppida:

victorque revertitur ad Proregem.

Enimvero, quoniam *Oweni Row Onealis* facta hic mentio est, illius pertexere prius oportet insigne facinus quàm *Dubliniensis* historiæ filum protrahamus ulterius. *Baro Ardesius* cum *Præfectis* militem *Anglicanum* è tota exterminârat *Ultonia*; solâ restante, quæ negotium faceretur,

seret, sub *Carolo Cootio* seniore *Derriâ*. Civitas est super *Logiam* sita, ubi coit in arctum ac breviores inter cancellos resorbetur lacus, terram circumjacentem commendantibus pascuis, & undam piscaturâ. Olim *Tribuni Docwraii Angli* sub auspiciis Colonia illuc introducta est; atque à *Londinensibus* immissa postmodum numerosior altera, *Londino-Derria* nomen imposuit: quæ præ loci amœnitate tantam allexit incolarum frequentiam, ut inter *Ultonienses* meritò audiat nobilissima. Huic ultimo in loco subigendæ gnæviter incumbit *Ardesius*; non tamen per impetum subitarium, non per appropinquationes & cuniculos, verum exstructis aut captis circumcirca propugnaculis, ut intercepto terrâ commeatu, marique subvectionibus, tandem aliquando ad deditionem propelleretur. Et sanè, rei annonariæ penu exhausto, cæterisque deficientibus necessariis, summas propemodum ad angustias deventum esset, nisi *Owenus Row Oncalius* extremum jam trahenti spiritum in ipso temporis articulo subvenisset. Ille, quanquam ab *Inchiquinio* nuperâ acceptâ clade probè mulctatus, properat nihilominus cum quinque peditum millibus, & equitibus quadringentis, ad eripiendam ex hostium faucibus civitatem; & eripuit quidem satis feliciter ac opportunè. Nam cum adventantem subindicasset fama properantior, *Ardesio* consultius videbatur exercitum suum confestim subducere, quàm ausu temerario contra hunc hostem certaminis aleam subire obsessis *Anglis* consociatum; relictis tamen, ubicunque par erat, præsidiis, quæ Oppido injicerent habenas & repagula, quoad *Oweno* recedente postliminiò renovare possent obsidionem.

At

Londino-Derria in angustias redacta ab *Ardesio*,

liberatur ab *Oweno Row Oncalio*,

At *Owenus*, obsessis unâ moventibus lacertos, omnia quaquaversus expugnat munimenta, & plenariæ libertati palpitantem restituit *Londino-Derriam*.

Nunc autem, cujuscumque præmium à *Pseudo-senatu* reportavit adeò grandi facinore dignum, admonendi sunt lectores. Fœdus icerat ipse cum *Cootio Monckesô*que de ope *Derria* ferenda *Pseudo-senatus* nomine; idque pactis, utrinque subsignato diplomate, quæ missa sunt in *Angliam*, ut Senatoriis comprobarentur calculis. Litteræ insuper in *Oweni* gratiam exarant, quàm justus audiat ille hostis, verique satelles rigidus; quàm constans animi, promissique tenax; quantum denique causa ipsorum, si adlubesceret, profuturus, abunde testabantur. Hominem quoque vanâ spe saginent ambo, quasi de *Pseudo-senatus* consensu non esset omnino dubitandum.

qui fœdus icerat cum *Cootio Monckesô*que à *Pseudo-senatu* confirmandum.

Incubuit hisce Conditionibus pensitandis *Pseudo-senatus*, donec *Ormondiana* cladis fieret certior, & de *Cromwellii* successibus admoneretur. Atque tum demum suas sibi res habere jubet *Owenum Row Onealium*, *Cootio Monckesô*que gratias agens, qui *Parlamento* fidem præstiterant illibatam.

Ignominiasè tamen rejicitur.

Sed inhibita longiori evagatione, ad *Dubliniam* se revocat stylus, & *Inchiquinum*; qui negotiis ultra spem confectis, laureâ redimitus caput revertitur ad *Finglassiam*, ubi *Prorex* castra firmaverat. Ibidem, communicato cum *Primoribus* consilio, *Dubliniam* obsidione cingere decretum est; ultima tamen primum experiri, ut fame sui juris facerent, potius quàm vi & impetu; nè Civitas illa *Regia*, totiusque *Hibernia* caput, à furibundo Marte discerperetur, aut in cineres abiret; amicis pariter ac inimicis eadem deletis

Obsidioni *Dublinia* seriò incumbitur.

Elenchi Motuum nuperorum

deletis internecione. Itaque visum est ex utraque parte urgere; atque in hunc finem, *Barone Dillone* boreali & ulteriori *Civitatis* plagæ, cum quingentis equis duobusque peditatus millibus, excubiis relicto, ipse *Prorex* cum cætero exercitu, flumine superato, ad alteram partem Australem castrametatur.

Suppetias ex Anglia ferunt Reinoldus Venabliúsque.

Prorex certior factus à transsugis Cromwellium ad Momoniam vela facturum,

mittere illuc statuit Inchiquinum cum parte maxima copiarum;

cum reliquis invigilare Dublinia, ac cibamenta interciperet.

Sed ecce, dum in transitu sunt *Ratbmines* petituri, (ubi trajectus fluminis brevior, & exstructo propugnaculo, subvectionibus impediendis opportunior) naves ex *Anglia* in conspectum veniunt, suppetias obsessis allaturæ; in quibus advectabantur *Tribuni* militum, *Reinoldus* Equitatus *Ductor*, *Venabliúsque*, qui non suo tantummodo præerat Peditatui, sed & conscriptæ nuper sub *Monckeo* Legioni, aliisque. *Cestria* portu solverant sani omnes; & secundo usi vento, cum impedimentis & comœatu *Dublinia* applicant. Unâ delati *Prevaricatores* haud pauci, qui protinus ad castra *Proregis* aufugientes, haud plures militum tutandæ *Dublinia* causâ illuc adnavigaturos pro compertis narrant; integrum verò Exercitum *Anglicanum* ad *Momoniam* vela facturum; ubi multos liquebat amicos, & ex *Inchiquinii* militibus, qui novis rebus studebant, haud paucos intermisceri.

Ista simulac inaudierat *Prorex*, mittit illicò ad *Momoniam* *Inchiquinum*, cum Peditatus parte selectiori & Equitatu penè integro, ut obviam iret, firmaret *Provinciam*, à dubiis & suspectæ fidei præcaveret. Ipsi interea constitutum erat, collectis vasis, ad duas vel tres finitimas stationes militem recipere, validisque circumdare munimentis, unde sibi invicem auxiliari pro re natâ liceret, hosti invigilare, nec non cibaria

cibaria urbi alendæ destinata bonis avibus incipere.

Alit eo momento, *Ductores*, bohum sibi è faucibus ereptum iri ægrè ferentes, infusurrant, observasse se hostium equos extra urbem depascentes; atque si *Castellum* quoddam demolitum (quod *Bagotts-wreath* appellabatur, intra plumbeæ glandis jactum à mœnibus dissitum) novâ munitione (quod unâ nocte facile factum) firmaretur, interdici posse hostem tum pascuis tum commeatu; quibus deficientibus, tradendam necessario intra Septimanæ spatium *Dubliniam*. Hoc igitur, antequam discederent, ut liceat tentare enixè obtestantur.

Arridet observantibus consilium; nec diu fuit quin *exercitus* educeretur in aciem, delectusque fieret fossorum ad opus: reparare castrum, altius erigere, aggere valloque communire jubentur, ponè in procinctu attendere peditatus equitatusque. Intempestâ nocte supervenit *Prorex*, opus penè consummatum ratus: at nondum cœptum animadvertens ob errorem & deviationem, acerrimè objurgatis operariis, novoque *Inspectore* præposito, accendit ad negotium; tum recedens ad stativa, permansit in excubiis totâ nocte, primoque manè mandavit ut in armis invigilaret exercitus, & staret in procinctu, dum ipse lassum corpus lectulo reclinet. Horulâ vixdum elapsâ, dormientem exuscitat bombardarum fragor; exilitque protinus quid rei foret inspecturus. Eheu! serò animadvertit, negligentius custodiis incubuisse milites; & interea temporis irrupisse *Jonesum* in *Castrum* illud semi-reparatum; atque *Capitaneum* qui præfuit custodiæ primo insultu prostrato, suos omnes in fugam ignominiosam conversos.

Ductores, spe præda allecti, veniam prius impetrans obseffos coarctandi,

castellum quoddam prope mœnia firmando.

Placet consilium.

Sed opere nondum peracto, irrumpit ex improviso Jonesus,

fussisq; copiis
omnibus obsi-
dentium, aut fu-
gatis, ingenti
potitur victoriâ.

conversos. Quibus inter hostes tam bellè suc-
cedentibus, audaciâ (utî assolet) cum rebus
prosperis crescente, turmatim irruunt ex urbe
non milites duntaxat universi, nimirum equitum
mille ducenti peditumque quatuor millia, sed
& magna pars civium immista; palantesque
Regis copias ferocius insequuntur, dum horrore,
fragore, fugâ, strage caëtorum, confunderentur
omnia. *Prorrex* inter hasce deplorandas rerum
suarum inclinationes, quum extensâ manu, ex-
erto gladio, vocêque adhortatoriâ, sistere fugi-
entes, ordinêque restituere frustra pertentâsset,
per confertos hostes dilabitur trans *Liffium*
flumen, *Dillonem*que incitat, ut laboranti Exer-
citui opem ferat præsentaneam, hostesque jam
cædendo fessos & prædabundos opprimat. Ve-
rùm & illos qui nondum conspexerant hostem,
panico terrore consternatos, abjectis armis, in
pedes se coniecisseprehendit.

In hac tragica conflictatione opulentissima
diripiuntur castra, & quæ per anni ferè spatium
sudore multo curâque intensissimâ coacervata
fuerant, ictu oculi disperguntur. Tria hominum
millia ferrum absumpsit; bis mille & centeni
milites gregarii, centum & quinquaginta *Ducto-
res*, sive majores sive minores, capti; Armo-
rum plus octo millibus; tentoria, machinæ belli,
impedimenta omnia, commeatus, & bellici vi-
rium apparatus rapaces hostium in manus in-
cidere.

Pars militum
Regiorum fu-
git in Droghedam.

Prorrex Kilkenniam;

Clades immensa quidem, & quæ *Regiæ* apud
Hibernos causa vulnus intulit planè immedica-
bile. *Regius* miles, qui monitis in fuga datis au-
scultârat, ad *Droghedam* se confert. *Prorrex*,
ut laceras redintegraret copias, ad *Kilkenniam*
(seu *Fanum Canici*) proficiscitur (valido *Bel-
lisani*

lisani castro, sub obtentu expugnatae *Dubliniae*, in via dedi jussu, deditoque.) Ibidem *Conventus Generali* (qui sessionem etiamnum continuabat) ostenso qualem jacturam fecerat, postquam de supplementis egerat & re pecuniaria, iter ad *Droghedam* arripit cum trecentis equitibus: atque hoc perquam opportunè; *Jonesius* etenim citatis equis illuc advenerat, ut civitatem nuperrimae cladis famam perculsam, & confusione militis titubantem, sola triumphatoris praesentia debellaret. Sed *Jonesium* abigente *Proregis* adventu, confestim evanuerunt & metus & periculum.

max *Droghedam* visitat;

cumque liberat à metu *Jonesii*:

Triminium, *Neurium*, *Dundalkiam*, & loca finitima communit, locatis (ubi opus erat) praefidiis validissimis; lustrat omnia, ordinat, ac defensionem pro virili parat; certus obviandi, modò isthac procederet, *Cromwellio*; dum equitatu suo locis periclitantibus auxiliaretur, atque sub exitum brumae pedestrem exercitum de novo conscriberet.

alia quoque loca communis,

Verum & illa de spe decedit. *Cromwellius* etenim, læto victoriae nuncio accepto, *Milfordiae* portu solvens, ut hostem urgeret jam perterrefactum, ipsique cordis penetrali vulnus infligeret, rectà *Dubliniam* petit, navibus ferme centum circumstipatus, quâ celocibus, quâ onerariis; eamque, missâ prorsus *Momoniam*, mense *Augusti* tenuit, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono. Ubi milite, cum omni bellico apparatu & impedimentis, exposito, *Armilustrium* primò instituit, neque pauciores enumerat quindecim millibus, maxima ex parte veteranorum; quippe qui satius arbitrabatur virtute quam numero præpollere, atque validas mentis; non multa capita circumducere.

Inter ea *Cromwellius*, missâ prorsus *Momoniam*, *Dubliniam* appellit;

cum quindecim millibus Veteranorum;

è quibus decem
millia Drogheda
dam ipse ducit ;

quam tenebat
Arthurus Aston
nus cum flore
militia Regia.

Cromwellius
exemplò into-
nat in mania :

ipse ducens Ag-
gressores viam
aperit in urbem ;

omnesque obui-
es viâ exiit.

Jonesum pro Legato denunciat, pro Instruttore exercitus Iretonum, & Reinoldum denique pro Magistro Equorum, suis unicuique muniis assignatis. Ad Cootium seniore in Derriam transire Venablium jubet, cum una Equitatus Legione duabusque Peditatus. Ipse decem millia restâ Droghedam ducit, posteaquam Aiscovio Classis præfecto maritimorum curam demandârat.

In hoc Oppido militiæ suæ veteranæ florem, Anglos plerosque, reposuerat Prorex, isque præfecerat Arthurum Astonum Equitem Auratum, domi forisque militiæ clarum, sed cui fortuna ferè novercicaretur. Atque hîc loci statuit Cromwellius primam belli aleam pertentare. Astonus è contrâ Anglos distingere, & continuâ Victoriarum ferle ovantes aëris inclementiâ, vigiliis & inediâ frangere ; dein equitatu Proregis & (brevi reparando) peditatu laceffendos exponere, donec Regii, metum dediscentes, auctis copiis, Cromwellianos provocare auderent, collatisque signis de rerum summa concertare.

Sed frustrâ sibi pollicetur hosce montes ; nec enim fossis & vallis, aut per lentas appropinquationis & cuniculorum moras aggreditur Cromwellius : verum à parte boreali, suggesto tormentario protinus extructo munitoque, librantur machinæ, quibus flammæ & fulmina evomentibus, duobus in locis muri dehiscunt. Insultum ille continuo postulat, ut sibi aditum patefaciant pugnaci dextrâ. Sed cum primâ & secundâ vice res improspere cessisset, ille ipse cum Iretono ducens aggressores, iras animosque repulsâ duplicante, viam in oppidum, quam non inveniunt, faciunt, omnesque obviâ factos absque mora vel commiseratione contrucidant. Pars militum cum Præfecto aufugere illico ad castrum, arte sitique validissimum, sed

sed quibus immiscuerant sese *Cromwelliani*; quorum aliquibus muros scandentibus (non sine *Præsidiariorum* ope) ad unum omnes internecione dentur. Quidam *Templum* ingressi, ceu victimæ pro Divini Numinis aris immolantur; haud pauci et sublimi, quò se miselli receperant, fœni pulverisque pyrii accensorum fumo deturbantur. Uni soli desperatio saluti fuit, utpote qui è summitate Templi, metu flammæ, se præcipitem conjiciens, in medios hostes illæsus, nisi quod ipsi crus fractum, decedit: atque hunc ob rei infrequentiam vitâ donârunt. Cæteri murorum propugnaculis inhærentes, hostilem Clementiam frustra invocârunt. Omnes ubique locorum prosternuntur; nihil *stola* proderat, nihil *penates*; imò nec sexûs habito multo discrimine. Triduum furori Mavortio indultum est, militibus, oppidanisque qui arma gestaverant, è latibulis extrahendis, nec non diripiendæ civitati: imò quinto ab impressione prima die ex angulis furtim proreptantes, exutâ omni humanitate, *Libitina* pariter consecrantur.

Miseranda facies capta Urbis

Virorum circiter quatuor millia eâ (non dicam pugna, sed) Lanienâ periêre. Sic actum est intra exiguum Septimanæ spatium illa ipsa de Civitate; quæ *Rebellium Hibernorum* fremitus, iras & insultus, integro sustinuerat triennio.

Cæsarum numerus.

Istâ Civitate hunc in modum captâ & expilatâ, de Regia causa planè conclamatum est apud *Hibernos*: cætera siquidem præsidia tantâ exinde consternatione territabantur, ut & in ipso *Cromwellii* nomine impallescerent. Oppida locaque defensionis abunde parata, vel non ompino, vel saltem frigide defenduntur. *Dundallga* in fugam tremebundi sese proripiunt præsidarii, relictis ponè præ festinatione machinis æneis, *Neurins*, *Gastrum-Viride*, *Trimmium*, ut & alia nonnulla,

Circumjacentiâ Præsidia vel deserta, vel facile dedita;

leviori cum dehonestamento se tradunt, ultróque cedunt hostium arbitrio.

Prorex deseritur à plurimis Anglorum militum :

at non omnibus tamen.

Hiberni malè in illum animati.

Lentè progrediuntur interea *Proregis* delectus, *Anglis* ad contrarias partes sparsim deficientibus, quippe quibus indefinenter adblandiretur fortuna, & apud quas popularium suorum maximam aspectabant frequentiam. At sive disciplinæ severitate, sive *Ductorum* exemplo & imperio, discors aliquandiu concordia servata est; complures tandem tergiversantur & valedicunt: pauci tamen exitere, quos pudor & reverentia *Ductorum* & sensus honesti animo infixus intra fidelitatis cancellos continebant.

Simul *Hiberni* in diversa dissiliere: quibusdam *Proregem* averfantibus, ut *Calvinistam*, cujus auspiciis Divina nunquam afflârat indulgentia; nonnullis haud dissimulanter gratulantibus improsperam *Dublinia* pugnam, *Drogheda*q; multò magis, in qua è *Regiis Anglisq;* plures interempti, unde sperabant, vel à *Romano-Catholicis* pendendi, vel potius regimen immutandi, necessitatem omnino subsecuturam. Pecunias *Ærario* (prout in se receperant) inferendas vel prorsus denegant, vel cunctanter immittunt *Municipia*. Ipsi etiam *Romano-Catholici Confessûs* & *Delegatorum* operam sùsque deque habent. *Titularis Clerus* & (qui jurabant in verba) *Cathari Pontificii* nullis obnoxii esse volunt perfolutionibus. Cum autem pro temporis, locorum vel personarum ratione paulò forsan severiùs exigerentur, conclamant illicò ruptam fidem, violatos *Pacis* articulos, & sub æqualis domini prætextu puram putam invasisse Tyrannidem. Simul gliscebant in militibus studia partium & similitates; nonnullis *Romano-Catholicos*, aliis *Regio-Catholicos* consecrantibus; quibusdam insuper, militiam pertæsis, pronum erat cum

cum *Pseudo-senatu* litem componere. Nihilominus exercitum conscripsit *Prorex* qualemcunque; non ejusmodi ut ausit cum *Cromwellio* signa conferre; qui tamen è longinquo conspiciendum se præbeat, carpâtque paulatim vires ipsius, & cibatum sapiusculè intercipiat.

Exercitum tamen conscribit.

Gnarus harum rerum *Cromwellius* noluit otari, commodè sive suis indormire; verùm occasionem capillitio proripiens, *Dublinia Husonum* præficit, unâque jubet, cum auxiliariis quas adjunxit copiis, viciniam totam infestare, nemini quiete datâ. Ipse autem à latere *Dubliniam* prætergressus, versus *Wexfordiam* castra movet.

Husono Dublinia præposito,

Cromwellius Wexfordiam ducit,

Modica ea Civitas, quam ab antiquo *Menapii* (*Modena* sub nomine) occupârunt. *Glana* fluvius ripas præterfluens, portum reddit navium stationibus peridoneum; imò & commeatui rebusque bellicis in *Hibernia* viscera immittendis, ipso *Dubliniensis* commodiorem. Hujus dediti-
one postulatâ, non immorigerum se primò simulat Gubernator *Synottus*; terendo tantummodo tempori, quoad auxiliares quingentos sub Tribuno *Butlero* recepisset. Tum, spe traditionis abjectâ, *Cromwellius* extemplò adoritur; Castrumque quod mœnibus imminebat (non sine proditi-
onis aliqua suspicione) primùm occupat; exinde in Civitatem & muros atrocius intonans, (tam subito infortunio perculsis *Præfidiariis*, & stationes derelinentibus) Civitatem corripit. Conglobatis tamen ad forum *Wexfordianis*, ceu sanguine ex corde post leve deliquium impetuosi-
us effuso, tanquam pro aris & focis ardentissimè pugnatum est: sed impari congressu; nam universos Victoris gladius absumpsit: atque adeò serum luunt in Oppidi defensionem ad-
ventum *Præfidiarii*; quod, factâ direpti-

deditiōemque imperat:

mox impetu facto, Castrum primò,

dein & oppidum expugnat,

one, Tribuni *Shelburnii* curæ demandatur.

Devictâ hunc in modum *Wexfordiâ*, circumjacentia ultrò se tradunt, *Wicklowia*, *Arklowia*, & nominatè vix dignum *Eniscorven*, *Fuennésque*. Jàmque medius aderat *November*, quàm cœli inclementia tempestâsque jugi pluvîâ irrigua suadebant, milites, fluxu alvi aliisq; castra insequentibus malis laborantes, hybernis stativis refocillare. Attamen *Cromwellius* novas meditatur victorias, & *Rossium* continuò ducit. Oppidum præterlabitur *Briga* flumen (vulgo *Barrow* appellatum) tuta navibus 800 metretarum (*Tonnas* dicunt) statio, quibus & ipsa mœnia pertingere licet, quatuor supra *Waterfordiam* lapidibus *Suiro* in *Brigam* influxuro situm. Huic præerat Baro *Taffus*; & ex adversa ripa stabant cum exercitu *Prorex*, *Clanricardi*, *Ardesii*, & *Castriportus* Comites; qui, adspectante *Cromwellio*, mille quingenta capita immittunt ad suppetias. Ille verò nihilo secius aggreditur, & sex aut septem tormentorum fragore Gubernatoris emollit animum; qui tradito cum tormentis Oppido, discessum ad *Kilkenniam* pactus, *Anglis* circiter sexcentis in contraria castra transeuntibus, cum mille & quingentis eò migrat. Nefandum planè scelus, nullâ excusatione diluendum; nisi inter milites *Anglos* & *Hibernos* malè conveniret, & suos *Hibernos* integros servaret prælio, *Cromwelliumque* saltem multitudine præsidiorum distraheret; copiis ipsius jam imminutis, & ægrè ducentibus illa, præ lassitudine, dysenterîâ, sub dio habitatione, & ob defectum hybernorum detritis.

Hinc *Rossium*
ducit, (agro li-
cèt ac imminuto
exercitu)

qui præerat
Taffus,

receptis jam mo-
dò mille quin-
gentis auxili-
aribus.

post primam ta-
men aggressio-
nem tradit Op-
pidum; migrât-
que *Kilkenniam*
cum mille quin-
genti.

Pax *Proregem*
inter & *Owe-*
num,

Sub id tempus, interventu *Danielis Onealii*, firmata pax erat *Proregem* inter & *Owenum Row Onealium*, ceterosque *Hibernos* Pontificios, iisdem

dem ferè conditionibus quas *Pseudo-senatus* supra retulimus oblatas, & rejectas; junctaque utrinque copiae in unum coaluerant. At *Owenus* fato propediem concessit.

qui mox fato concessit.

Nec silentio prætereundum est, ausos istâ tempestate Principes *Rupertum* & *Mauritium*, non nisi senis navibus (è classe illa quæ duobus retrò annis à *Pseudo-Parlamento* defecerat residuis) infestare maria, oris *Hibernicis* invigilare, milites hinc indè & commeatum immittere, hostiùmque quoquo modo suppetias interturbare. Verùm insequentibus eos cum instructiore classe *Blakio* *Pophamió*que, ad portum *Kingsalia* refugiant; & exinde (nautis feriantibus, & ad contraria signa indies allectis) ut suæ ipsorum quodammodo consulerent incolumitati, à superventura, quam præfagire poterant, *Momonie* defectione præcavescentes, utque liberi maris uterentur opportunitate, faventibus vento æstûque, per mediam hostium classem erumpunt; duorumque solummodo navigiorum jacturâ, è nassa illa se extricantes, versus *Portugalliam* vela dirigunt.

Principes Rupertus & Mauritius cum sex navibus oris invigilant Hibernicis,

& insequente Blakio fugiunt in portum Kingsalia.

obfessi per medios hostes elabuntur,

ad Portugalliam navigaturi.

Sed hæc extra callem. Redeo ad *Cromwellium*, cujus Victorias non ea erant *Brigæ* fluentæ quæ suis ripis terminarent. Nam ponte sublicio è cymbis asseribusque contabulatis, ad *Rossium* conjungit utramque ripam; *Estionegio* prius capto, oppidulo quidem, sed mœnibus circumdato, ejusdem fluminis margine citiore posito, supra *Rossium* miliaribus quinque. Dein transmissâ per pontem equitatûs magnâ parte cum expedito peditatu, *Carycium* sui juris facit, oppidum in *Suiri* fluvii ripa, supra *Waterfordiam* octonis miliaribus; fluvioque mox trajecto, *Passagium* capit, propugnaculum sanè munitissimum, cum quinque tormentis, duobus infra

Estionegio capto Cromwellius Brigam flumen trajicit ponte sublicio.

Carycium expugnat, & Passagium.

Waterfordiam
aggreditur, sed
frustrâ.

Jam tandem
cogitat de sta-
tivis.

Tota opportunè
deficit *Momon-
ia* :

Proditione
olim attentatâ
Toughaliae,

Waterfordiam milliariibus situm, ubi *Sairo* cum *Briga* sociales undas ad mare volventibus, diffi- ciles in urbem redduntur subvectiones. Imò & ipsam aggredi ausus est *Waterfordiam*, quanquam irritò conatu. Sed *Dungarvania*, (quam milites *Angli* defendere potuerunt) in potestatem cum tormentis & commeatu se tradit.

Atque jam tandem stativa meditatatur *Crom- wellius* militibus reficiendis, quorum non ampli- us quater mille sanos numerabat. *Prorex* è con- trà octo millia, quanquam magna ex parte belli inexpertorum, opportunè tamen disposita. Quid verò faceret, aut quò pergeret, haud satis liqui- dò constabat. Nec enim *Dubliniam* repetere, tam longè dissitam, licebat absque præliandi ne- cessitate; neque hîc loci, nisi summo cum incom- modo, hybernare, hostibus undique circumpo- sitis, qui continenter lacefferent, & commeatum interciperent.

Ista dum animo versaret, exoptatissima obti- git, atque diu à *Cromwellio* sperata, integræ quæ *Regi* adhærescebat *Momon-ia* ad partes *Pseudo- senatus* defectio. Spem hujus olim excitârunt milites quidam confœderati, si quando affulgeret occasio; atque jam, incumbente confiniis *Crom- wellio*, *Brigâ*que flumine superato, cùm viderent in propinquo suppetias, promissum facinus haud verentur aggredi.

Toughalia olim comparuerunt primæ incendii stricturæ; quam *Prætor* & cives haud pauci, conspirantibus duobus *Tribunis* aliisque *Ducto- ribus*, pacti sunt *Cromwellio* in manus tradere. Proditionem subolens Baro *Inchiquinius*, com- prehensos illicò *Prætorem* & milites, *Corcagia*, *Toughalia*, *Kingsalia*que carceribus diribitos in- clusit, usque dum in rebelles vacaret enucleatius inquirere.

inquirere. Sed malè cessit istud custodiæ genus, dum scintillas eò latius dispergeret. *Corcagia* siquidem *Tribuni* negligentius quàm par erat custoditi, ductores alios post alios in sceleris consortium pertrahunt; absentēque *Inchiquinio*, dum stationibus oscitantius inhærerent milites, derepentè corripunt oppidum. Indè in *Yonghaliām*, *Kingsaliām*, *Bandon-pentem*, *Malleovium* & alia loca diffunduntur igniculi, donec subito supervenientes Baro *Broghilius*, Tribunus *Pharimus*, nec non plures à *Cromwellio* immissæ copiæ, pabulum incendio latè subministrant.

Corcagia diripiuntur *Inchiquinis* bona; cuius nec Uxori stolæ verecundia privilegio fuit, nec soboli ætas malitiæ expers; nam omnes in custodiam simul traditi, nec nisi per modum Cambii (quod brevi post contigit) libertate donati. Hic demum ineunte *Decembri* milites suos in stativis reposuit *Cromwellius*, & *Proregis* sefelit expectationem, qui *Dublinia* viam interceperat, cum exercitu duplò numerosiori. Nec pigebit hîc loci *Jonssi* obitum adnotare, nam idem circa tempus contigit; qui lauream, quam à *Rebellibus* in *Hibernia* pridem devictis reportarat, *Regicidarum* ad suprema usque tutando causam scædè commaculavit.

Prorex autem, ut futuris tempestatibus pro virili obniteretur, *Concilium* indicit *Generale*, dissidiâque hosti publico perquam grata & lucrosa graviter perstringens, *Clerum*, *Nobiles* & *Generosos* ad pacem invicem servandam adhortatur, monstratis quo pacto fieri id posset rationibus. Hinc omnes pœnitentiam ante-actorum simulare, dexteras jungere sociales, mutuâque officia polliceri; *Proregis* insuper jussa à contemptu vindicare, militum stipendia procurare,

jam *Corcagia*
peractâ;

ubi incarceration-
tur *Inchiqui-*
nii Uxor & li-
beri,

militēsque in
stativis reponit
Cromwellius.
Jonssus movi-
tur.

Prorex indicit
Concilium ge-
nerale,
suadetque dissi-
dentiam unio-
nem:

quam simulant
omnes.

rare, de stationibus & belli rationibus decernere, Municipis præsertim *Limiricenses*, *Waterfordienses*, & *Galvienses* ad obsequium & ordinem suadere.

Passagium recuperare instituit per Farellum;

qui à Zankio interceptus & fugatur,

frustrà Waterfordiensem ope imploratâ.

Inchiquinius Wexfordiam recuperaturus, à Nelsono præpeditur.

Animum exinde recolligit *Prorex*, & reficiente militem suum in hybernis *Cromwellio*, *Passagium* & *Wexfordiam* recuperare instituit: quorum alteri negotio destinatur *Farellus* cum copiis *Oweni Row Oncalii*; alteri *Inchiquinius*, *Armstrongius* & *Treverus*. *Farellus*, clam ducens ad *Passagium*, dum aliis struit insidias, ipse labitur in decipulum. Nam re statim à *Cromwellio* perspectâ, *Tribunus Zankius* à tergo insequitur, territat, fugat, captisque ducentis, trecentos Orco demittit, neminem relicturus cladi superstitem, ni semet *Farellus* in ipso temporis articulo lembis, cymbis, lintribusque in obversam ripam tumultuosè contulisset.

Hoc infortunio liquidò comparuit quo animo essent *Waterfordienses*; dum obnixius efflagitante *Farello*, cymbarum, quibus abundabant, usum fugientibus abnegarent; nec intra oppidum dignarentur periclitantes recipere, imò nec parti cuilibet copiarum extra mœnia hybernandi veniam darent, oblatâ licèt optione, quasunque copias, *Tribunos* quoscunque deligendi, nec denique stipendia victui & necessariis comparandis numerarent.

Haud melioribus avibus expeditio cessit *Wexfordiana*; eò siquidem ducens *Inchiquinius*, cum jam non nisi quinis abesset milliaribus, sinistro suo fato in *Nelsonum* incidit, exercitus Instructorem, cujus erat tractui isti invigilare: hunc adortus est *Inchiquinius*; quorum etsi fugerent aliqui, à reliquis tamen condocfactus est, non adeò levi negotio *Wexfordiam* posse subigi; mo-

venisque

venisque ad *Arkloviam Hufonius*, nè pergeret ultra, perterrefecit: insuper inter milites malè conveniebat.

Eâdem circiter tempestate, partim è *Bristolensi* portu, partim è *Milfordensi*, peropportune recipit *Cromwellius* & suppetias & commearum. Quibus abundè refocillatus, sub exitum *Februarii* convasatis omnibus, instituit in hostica profectionem. Placet autem partitis copiis in diversum ire, ut hostem dubium quò tenderet reddat. Præcedit ipse cum ferentario equite & peditatus parte per *Mallewinum* superiorem viam in Comitatum *Tiperariensem*. Aliâ *Iretonus* & *Reinoldus* cum equitatu gravis armaturæ & copiis pedestribus, machinis majoribus & com meatu, *Carycium* incedunt. *Broghilius* Baro cum aliqua equestrium parte retrorsum invigilat, *Memoniâ*que ceu domum custodit, hinc & indè movens, & in omnia intentus, nè quis fortè hostium à tergo infestet. *Ingolsbeius* in mandatis habuit, selectâ manu prope *Limiricum* excubare; ubi trecentos *Inchiquinii* equites, unâ cum Tribunis tribus aliisque Ductoribus, in stativis corripuit; è quibus Tribunos duos sclopetarii pilâ trajiciendos damnavit *Broghilius*.

Suppetiis ex Anglia receptis, Cromwellius in hostica proficiscitur,

partitis copiis.

Cromwellius castrum *Cahirum*, edita in rupe *Suiro* circumfluo extructum, ut & *Kiltenon*, *Goldenbridge*, *Clogen*, & *Roghiliunum* castra expugnans, ad *Calanum* substitit, ejusdem cum fluvio nominis oppidum; ubi cum altera exercitus parte conveniunt *Iretonus* & *Reinoldus*; pluribus in via castris devictis, uti *Arkenone*, *Dundro*, *Knoetoverio*, *Bullinardo*, aliisque. *Calanum*, tribus castris circumseptum, fugante centum & viginti equites *Reinoldo*, unius dieculæ

*Plurima praesidia facile occu-
pat.*

*Hufonum enim
fuis copiis ad se
vocat.*

*Functim Goram
expugnant.*

*Indè Kilkenni-
am, concilii De-
legatorum se-
dem, profici-
scuntur.*

dieculæ spatio sub ditionem redigunt, victor-
que morte plectunt universos; exceptis *Bu-
leri* copiis, qui ante fragorem auditum tor-
mentorum imperati ditionem fecerunt. Ex
eo *Fetheredam* occupant, *Sanctique Thoma*
quod vocant oppidum, & loca circumposita.
Ad hæc, *Hufonum* è *Dublinia* obviam vocat
Cromwellius cum additamento militum, quo-
quot vel propinquæ stationes vel *Wexfordia*
subministrare poterant: horum autem tria
millia & quingenti numerabantur. Ille, capis
obiter *Bellisano* & *Kildaria*, viam ad *Lechli-
niam* emetitur; quâ sine difficultate sub jugum
missâ, *Brigam* flumen pertransit, atque *Crom-
wellio* adunatur. Cujus in coalitionis primitias
(jamque adimplebant peditum undecim, equi-
tatumque quatuor millia plus minus) *Goram* oppi-
dum impugnant; quæ, siue suis viribus præfisa,
siue *Ormondianâ* sub *Hammondii* ductu Legione
freta, malo suo fato ausa est obniti. Sed cum
aliquantisper conquassarentur mœnia, seditiosè
tumultuantibus præfidiariis, confestim tradita;
nec aliam Victor, præter *Tribuni Ductorum*-
que glande plumbeâ trajectionem, vindictam
poposcit.

Dehinc itur ad *Kilkenniam*, quam *Neorum*
fluvius interfecat, municipium peramœnum, &
inter *Hibernia* mediterranea facilè primum;
sed idem fons & caput infandæ Rebellionis;
centrum jure dixerim, è quo *Proditiones* omnes
& consilia *Regi, Patrie, Religioni*que funestif-
sima, ceu lineæ totidem emanârunt; *Concilii*
magni *Delegatorum* hucusque sedes, qui jam,
capitibus imminente periculo, in *Athaloniam*
aufugerant, ad *Sineon* flumen *Connacia* conter-
minam, negotiis suis exinde securiùs consulturi.

Tri-

Tripartita ea Civitas : primâ trans flumen parte, secundâ cum Castro ex adverso positâ, tertiâ mœniis interpositis divisâ. Copias huc admovet *Cromwellius*, atque pro more militari deditionem imperat: abnuente *Præfecto*, non ultrâ moratus vim parat, observatôque ad civitatem oppugnandam loco commodissimo, protinus adferuntur operæ, atque à suggesto è tormentis muralibus detonatur in mœnia. Ibi *Præfectus*, discriminis jam admonitus, confestim jubet ex adverso duos aggeres cum sepimentis, ex palis telluri infixis, vallis extrâ objectis, excitari, machinâsque obverti in introitum: adstabant etiam ponè densati militum ordines, qui exciperent. Muri labefactantur, & conspectui nova patent munimenta. Igitur ad facilitandum aggressum, circumflexo itinere jubet *Eversum*, alterum in oppidum huic adjunctum cum millenis militibus eâdem operâ insultum facere. Pugna committitur, conatu sanè majori quàm successu; quippe in qua obsessores repulsam patiuntur, septuaginta plus minus amissis, & interemptis simul duobus Tribunis aliisque Ductoribus. Veruntamen oppido potitur *Eversus*, quod etiamsi ab altero dividuum, eidem saltem coarctando, distrahendisque præfidiariis, inserviturum. Posterâ nocte, trans flumen alius *Ductor* mittitur cum manu militum, ut inalbescente cœlo aliud in oppidum irrumpat; quo cum triginta hominum jactura effecto, dum ignem portæ injicere tentabat, ad viam in Civitatem supra pontem patefaciendam, quinquaginta plus minus, glandibus expositi, concidère. Tandem *Gubernator*, omni ex parte oppugnationem fieri, & in vanum suppetias expectari videns, pat-

qua strenuè col-
luctata, tandem
cedit, partio
articulis,

Etis hisce Articulis Civitatem in hostiles manus unâ cum Castro consignat. Tradantur Cromwellio tormenta, cum armis, omnique bellico apparatu. Civibus universis aliisque vel ibidem commorari, vel aliò migrare, pro libito suo fas esto. Militi cum Ductoribus licitum sit armatis, cum supellectile, Athaloniam proficisci. Duo millia librarum à Civibus Cromwellio persolvantur. Atque ità, octiduo (nec enim diutius obsidio ista perduraverat) legem sibi comperit impositam Kilkennia, quæ per annos haud paucos legem omnibus præscripserat.

Obsidio Clonmellii.

Proximè succedit in scenam belli Clonmellium, nobile municipium, sat frequens incolis, & mœnibus circumdatum, quatuor leucis à Waterfordia, Suirò adjacens. Hoc Hugo Boy Oneale, duobus millibus peditum circumstipatus & centum equitibus, tutabatur. Auxerat viri famam sedulitas; quippe qui receptacula, cum sublunaribus vallis, transversisque sepimentis ad hostes averruncandos fabricârat. Huc jam belli molem transfert Cromwellius. At positis castris, & probè communitis, aliò mittit equitatus millia duo cum quingentis, ductoribus Reinoldo, fratreque nuper extincti Jonesii Theophilo, ad Proregis delectus interturbandos, & oppida simul pro data occasione ubivis perdomanda.

Reinoldus mittitur ad interturbandos Proregis delectus,

Inaudierat enim Proregem, concelebrato Nobilium & Antistitum Hibernorum Concilio apud Baltimorum in Occidentali Midia, statuisse, ut ex una parte, nimirum Aquilonari, lacefferetur Cromwellius, & frequentatis incursionibus inquietareretur, dum interim delectus ipse faceret majores, provinciarumque

vires

vires consociaret: ex altera, videlicet Australi, *Rossiensis* Episcopus obsessis *Clonmelliensibus* opitularetur, vel saltem *Cromwellium* aliquatenus distineret. Verùm *Reinoldus*, equitatu multò superior, *Proregem* antevertit, & prospero cum successu, quasi indagine quâdam irretitum exagitans, inruta reddit omnia; nec antè destitit, quàm in *Connaciam Castrisportus* Comitem omnesque Castrorum Præfectos depulisset. Insuper, auctarii loco, prope *Trimmium*, *Balahusium* cepit; nec non *Fincagium* ad deditionem impulit, aliâque loca circumvicina.

Sed *Anglorum* cervicibus major tempestas ingruerat ex *Momonis*; *Rossiensis* etenim Episcopus, ægrè ferens tot bellatorum qui *Clonmellii* obsidebantur vicem, cum quatuor milibus peditum & trecentis equitibus insurgit ad vindicias. At commodum occurrens *Broghilius* cum mille ducentis peditum equitumque mille quadringentis (quorum ipse partem habuit, partem recepit à *Cromwellio*) levi negotio fundit universos fugatque; cæsis aut mutilatis septingentis, captisque centum, & inter illos Episcopo; quem, ob insulam in sagum versam, gladiique pro spiritali militaris prensationem, *Broghilius* ignominioso necavit suspendio, coram *Caringaredo*; quod præsidium, ipsius auspiciis nuperrimè in *Momonis* captum, noluit antè tradere *Capitanens*, quàm tristi hoc spectaculo perterrefactus.

Procedit interea *Clonmellii* obsidio; quam etiam si peranimosè sustinebant præsidarii, hostemque semel ferociùs irruentem, perempto Tribuno *Culhamio*, aliisque compluribus, repulissent; veriti tamen, cum nulla subsidii spes illucesceret, *Cromwellii* sub cruentis manibus tandem

Episcopum
Rossensem
Clonmellio auxilium
capit atque arbore
suspendit
Broghilius.

Præsidarii,
deserto Clonmellio, nocturna fugâ sibi consulunt:

quos frustra in-
sequitur Crom-
wellius.

Plura Oppidu-
la levi negotio
subjugat.

Cootii senioris
facinora in Ul-
tonia.

qui Episcopum
Clogeri, DuRo-
rem exercitus,
capit, & su-
spendio enecat.

tandem se casuras Victimās, mediā nocte con-
satis omnibus, deferunt oppidum, fugāq; sibi con-
sulant. *Prator* & *Cives*, defensoribus orbatī, o-
missā transfugii militaris mentione, armistitium
petunt, atq; sub conditione servandorū à direpti-
one larium, & vitæ licentiā singulis indultā, por-
tas haud illubenter adaperiunt. Prodeunte fraudem
diluculo, ringitur *Cromwellius*, mittitque turmas
quæ à tergo insequantur. At evaserant prius in-
tutum, tumulos & impedita locorum noctu trans-
gressi, milites multos tamen, aut vulneribus, aut
quācunq; causāt ardatos, inter quos mulieres non
paucas, assequuti *Cromwelliani* absque misera-
tione contrucidant. Postea, quæ *Duncannoni-*
am, *Waterfordiam* & *Carlovium* circumstabant
oppidula expugnantur; ut ea validiora præsidia
in arctum redacta, si non vi & impetu, saltem
inediā & marcere aliquando frangerentur.

Nec impari successu residuas *Hibernia* plagas
perfultant *Præfeti Cromwelliani*. *Cootius* enim
senior, *Venablio* associatus, in *Ultonia* (ut pri-
maria solummodo munimenta recenseam) *Cul-*
morum, *Doneum*, *Enis* castrum in lacu *Suillio*
situm, *Colranum*, *Salmonum* capturā nobile, su-
per *Banam* fluvium opportunè locatum, *Arma-*
cham, & (deletis quā *Scotis*, quā *Hibernis*,
quos ad obsidionem solvendam ter mille & qua-
dringentos ducebat *Monrous Scotus*) *Knock-*
fergum, *Belfastum*, *Castrum-Jordanum*, *Car-*
lingfordiam, *Margrassiam*, *Monagham*, *Liske-*
lagham, expugnavit. Tandem *Evermacma-*
honem profligavit Episcopum *Clogeri*, qui *No-*
bilium Ultoniensium calculis *Onealio* demortuo
succenturiatus, quatuor millia peditatūs & quin-
gentos equites moderabatur. At commisso
prælio fracti omnes, & insulatus ille *Ductor*
laqueo

laqueo strangulatus. De Exercitu isto adnotatu hoc dignum, è solis conflatum esse Pontificiis, qui sibi palmam eò sidentius pollicebantur. *Charlémentium* plurimâ sanè molestiâ constitit, nec tandem nisi optimatum conditionum compotes abscedere *Præfidiarii*. *Hufoni* etiam *Kilmalcum* devicit, *Haristonum*, *Naum*, *Fossam-nigram*, *Rabrigam*, *Talboem*, *Athenum*, *Dermittii castrum*, &c, quæ suprà nominavimus, *Kildariam*, *Bellisanon* & *Lechliniam*. Mitto consultò *Tekyobanam*, & alia quæ *Reinoldus* & Præfecti alii ex Occidentali plaga *Lagenia* perdomuerunt.

*Hufoni victo-
rix.*

Mensis jam inibat Maius, cùm *Cromwellius*, anno vix dum elapso, mirâ armorum felicitate per tres *Hibernie* Provincias victricia signa extulerat, planè ceu fulmen alterum Belli; de quo verè dici poterat (imò & cum laude, si ad *Principis* sui nutum dimicâssset) *Veni, Vidi, Vici*: jamque ad alia castra & novos labores adversus *Scotos* evocatur; cujus vestigia premere festinabit calamus, posteaquam rerum *Hibernicarum* reliquias, non nisi summos perstringens apices, uno sub intuitu contemplandas posuero.

*Cromwellius,
Hiberniâ serè
intra annum
devictâ, do-
mum revoca-
tur, ad expedi-
tionem Scotti-
cam capeffen-
dam.*

Igitur maturans iter *Cromwellius*, in Ducem *Hibernici* belli generum reliquit *Iretonum*; qui haud ultrâ moratus *Waterfordiam* circumcinxit, aliâque duo simul castra, *Carlovium*, necnon *Duncannoniam*. *Waterfordiam* tenebat *Prestonus*, præfectus militum; gravatè satîs gubernans tot munitionibus circumdatam civitatem, liberatione nullatenus expectandâ. Attamen ille altiore primùm cothurno incedere videbatur, conditionesque haud absimiles postulat. Quibus ab hoste despectis, quando aggere vallô- que inclusum semet conspiciatur, suggesta tor-

*Generum suum
Iretonum Hi-
bernico bullo
præficit:*

*cui obsessâ Wa-
terfordiâ se de-
dit, præfixis ar-
tibus;*

D

mentaria

mentaria statui, librari machinas, & exinde intonari, demissius paulo se gerit, istisque tandem assentitur Articulis: *Naves, tormenta, bellicus apparatus cum publico com meatu cedant Reipublice. Gubernator, omnes Tribuni, minoresque Ductores & milites, cum equis, recinentibus tympanis, inflatis tibiis, vexillis undantibus, onustis glebulo sclopetis, & incensis funalibus, Athaloniam cum salvo (quod vocant) conducto proficiantur. Oppidanorum pars agra vel mutilata, usque dum convalescant, ibi loci commorentur. Trans mare familias suas asportaturi trimestre spatium concedatur. Domi permansuri immunes ab injuria sunt. Bona Preston, vel hic vel alibi apud Carlovium quacunque, liceat ejus famulis convasare ac deferre. Eodem fere modo & iisdem legibus è Carlovio & Duncanonia mille & quingenti sub ductu junioris Preston (nam senior morbo decubuit) exiere.*

pari modo etiam
am Carlovium
& Duncan-
nonia.

Clerus Pontificius
pessime
in Proregem
animatus;

à quo Inchi-
quinium abali-
enare conantur,

ut & ab In-
chiquinio Pro-
regem,

Sed ad *Proregem* redeat oportet historiae filium: Cui sicut prius omni ratione *Clerus* obstitit *Pontificius*; ita ruentibus jam rebus, & in pessum quotidie divergentibus, contemptum prælicenter & effuse cumulant. Etenim tumultuantur jam palam, aliosque consimili tumultuandi libidine inficiunt. Barone coram *O-Brian* *Inchiquinio* *Proregem* criminantur, ceu rerum *Hibernicarum* perturbatorem, quo diutius ad clavum sedente, confestim omnia collapsura; ipse verò si manum solus gubernaculis admoveere dignetur, quem fortem, vigilantem, fidum, fortunatumque *Ductorem* comperissent, antiqua *Regum* prosapia oriundum, ejus in obsequium juraturos omnes pollicentur, ejus imperio lubentissime parituros. *Proregi* vicissim in aurem insufurrant, *Inchiquinium*, perduellem olim acerr-

acerrimum, nondum veteris inimicitiae posuisse memoriam; nec velle animitus eorum causam defenditare, adversus quos ferrum distingere tamdiu consueverat. Hujus in abdicationem si *Prorex* consenserit, *Hibernos* in unum coalituros, dictis ipsius apprimè mōrgeros. Ità nefario conatu, dum, utrique ex æquo infensi, utrumque sugillant, dissidiis incumbunt profeminandis.

At *Prorex*, *Episcopos* & *Primores* conveniens, hortatur seriò, ut consopitis tandem aliquando privatis litibus odiisque, aut ipsi ad consopendum relictis, in commune consulant, redeant in gratiam, defensionique magis efficaci unanimes compareant. Reputent, quanto in discrimine versentur omnes, tribus propemodùm jam devictis *Provinciis*, ultimà mox præda futurà. Sin minùs ad salivam faceret ipsius regimen, obsessæque patriæ defensionì, maturaret ille discessum lubens, alteri onere commendato. (Impetràrat clanculùm abscedendi copiam, *Rege* apud *Insulam* *Farseiam* etiamnum agente, rerumque summam *Clanricardo* detulerat.) Hisce auditis, omnes dolorem altum simulare, omnes ipsius arbitrio acquiescere velle, suspensiones mutuas ablegare, ad obsequium denique suadere Municipia. Recedunt vultu alacres & lætabundi, quasi abundè factum esset satis; reipsà tamen vesaniæ suæ certi ac tenaces: Adeò pro comperto est, quos perdere vult *Deus*, eosdem & dementare.

Municipes etenim & *Clerici Pontificii*, factà privatim coalitione, conciliabula celebrare, infamésque libellos procudere, quibus virus acerbitalis evomentes *Proregem* calumniantur ceu ignavum, meticulosum, & proditorem; *Diplomata* vitio vertentes *Reformatæ Religionis* *Ductoribus* indulta; militiamque stomachantes homi-

Prorex ad concordiam hortatur & obsequium,

Imperio semet abdicaturus, in commune bonum.

Hiberni dolorem simulant in præsentia;

mox tamen de novo calumniantur.

ejusque gubernium abrogatum pronunciant.

Cedit igitur, & Clanricardum sibi substituit :

qui novo facto militum delectu,

mobet prosperè lacertos,

donec Axtelius, qui post primum congressum recesserat, ad supplementa comparanda,

nibus ineptis, scortationi, alea, belluacioni, & impietati mancipatis conceditam. Episcopi Corcagiensis, Tuamensis, Clonsfertensis, Clericique ceteri abrogatum pronunciant gubernium. & Excommunicationis sulmini obnoxios Proregis sectatores. Igitur & exercitum dissipari antè jubent quàm de novo prospici potuerit conscribendo. Prorex nihilominus, ut fidas Regia Majestati pro virili suo asservaret, Comitis Clanricardi curæ demandavit copias, Deputati seu Proregis titulo insigniti, qui junctis omnium qui Regi adhærescebant suffragiis cooptatus, in se recepit armorum imperium. Instituito mox Armilustrio, novi delectus sunt, exercentur in re militari, impedimenta bellica apparantur, classicum de novo canitur, etiam Clero ardore magno insufflante, operâque adjuvante populo.

Sub id ferè temporis Iretonus ad hyberna Dublinia se receperat, ut futuro de bello rebusque aliis cum Procuratoribus Reipublicæ consultaret; Axteliūque jusserat Kilkennia præfectum invigilare Præsidium Athalonie circumvicinis. Incidit ille fortè fortunâ, dum officio fungitur, in hostiles Clanricardi copias; quæ Sineon flumen Athalonie pertranseuntes nonnulla ceperant Iretoni Præsidia; plura, nisi commodum adventasset, expugnaturæ. Involant in Axteliū; qui longè impar numero, recessit aliquantisper, quoad à Wexfordia locisque aliis auxiliare supplementum nactus, suis octingentis (nec enim plures numerabat) mille trecentos adjunxisset: dein retroversus substitit. At cum velitari cœptum, etiamsi quinque millia peditum implerent Hiberni, cum quadringentis equitibus, non ausi tamen belli aleam pertentare, versus Sineon flumen se recipiunt, binisque paludibus

dibus apud *Milechum* circumpositis delite-
scunt, fudibus & palis, terrâ superingestâ cespi-
tibusque, gemino quali muro, communiti. (Cæ-
terum *Angli* (utî *Solertia* nihil impervium)
perrumpentes obstacula, strenuè illos è statio-
nibus expulere, quingentis partim occisis, partim
in flumine demersis. Hâc acceptâ clade, satius
visum est per inhorrescentem jam hyemem in-
tra *Sinei* fluenta, vastosque lacus, & *Curluvios*
montes militem continere, quàm hostem, cui è
successu crescebat indies audacia, ulterius pro-
vocare.

Demirari primum erit Lectoribus, adeò me-
ticulosos & pusillanimes per totam hujus Belli
seriem *Hibernos*, quasi è Viris degenerassent
in scēminas, nullibi non amissâ fœdè victoriâ,
quanquam pro aris & focis decertabatur. Sed
exuet facile stuporem quisquis æquâ lance
momenta rerum pensitaverit. Ex una siquidem
parte comperiet *Anglos* bellico apparatu om-
nibusque prælio necessariis instructissimos, præ-
terea & unanimes, & bellandi gnaros, nec non
armorum continuâ felicitate (utî assolet) præ-
sidentes: *Hibernos* ex altera ferè inermes, telis
& apparatu plerumque destitutos, malè insuper
inter se cohærentes, factionibus miserum in
modum divulsos, & militiæ rudes, necnon incle-
mentia novercantis usque Fortunæ quasi elum-
batos. Adde, quod nec *Peditum* nec *Equitum*
nostratibus pares (quantumvis in exteris re-
gionibus animosi.) Gregario militi nescio an
abditâ paludum & saltuum, perfugio opportu-
na, & probè perspecta, fugiendi libidinem
præproperè injiciant; an ex vi diurnæ con-
suetudinis, assueta plagis terga non poterint
non & *Anglis* obvertere. Cæterum *Equita-*

*binis paludibus
communitum è
stationibus ex-
pulis, & pro-
spicavit.*

*Hiberni cur
adeò pusillani-
mes.*

*Comparantur
cum Anglicano
militæ.*

tum quod spectat, longo superamus intervallo, (præterquam quod nostri duplo superiores numero) seu equos intueare, seu infessores. *Equi* incessu quidem molli præcedunt; at mole corporis, virium lætius, animique vigore, una ipsorum turma tribus propemodum *Hibernici* præpollet, ordinisque disturbat efficacius. *Infessores* autem conferre gradum, sclopos è propinquo ad pectus exonerare, gladiis exertis comminus depugnare. Hinc ad primum in omni conflictatione insultum fugam auspicantur *Hiberni*, nec intuitum nostrorum, nedum hinnitum, ferunt. Parcat candidus lector, quod apologiam hanc pro gente *Hibernica*, ceu laciniam operi attexuerim; nunc ad rerum gestarum enarrationem redeo.

Traçatus cum
Duce Lotharingia,

Rigente jam brumâ, tempestivè accessit à Duce Lotharingia Procurator, Episcopus Sanctæ Catharinæ, qui sex millia nummorum secum attulit in pignus affectûs, (pollicitus & amplioremm, si convenerint in tractatu) grandem Regno, incolis, & Regi præ se ferens observantiam. Conditionum capita quibus calamitosis auxiliaretur ista proposita: Dux denique peditum, quinis equitum millibus circumstipatus, cum triginta navibus, Protectoris titulo in Hibernia militabit. Eboraci Dux hujus filiam duce uxorem. Limiricum & Galviam, cum apparatu, machinis, tormentis & comœatu bellico penes eundem sunt. Cautiois ergo quadam consignetur oppida in pecuniarum erogandarum fidem. Incolis cura sit, nè Connaciam ingrediatur hostis, usque dum ipse adventaverit. Hisce super Articulis disceptatum est, an & pactum, nescio; abscessiq; Legatus Dominum suum commonefacturus. At impar ille *Atlas* ruenti cælo, tantumque

sed infructuosus.

tumque temporis tractando insumptum, ut præterlapsa subveniendi opportunitas calvum oblectaret occipitium.

Vernare jam annus occeperat; sed Autumnum sentire videbatur status *Hibernicus*, falce mox demetendus. Quod solum potuit, caudâ minatur *Clanricardus*, & nonnullos profert expirantis *Hiberniæ* quasi convulsivos motus, membrorumque vibrationes, veluti cum supremum exhibet fulgorem Lucerna mox emoritura. Circumspicit ille omnia, quâ irrumpi ab hoste potuit in *Connaciam*; ad *Sinei* fluminis trajectus omnes custodem disponit militem, pariter ac ad *Raurim* fluvium, & *Curhuvios* montes, quâ patebat cunque transitus.

Clanricardus
transitum om-
nem in *Conna-*
ciam hosti præ-
ripit.

Interea *Iretonus* *Cootium* evocat ex *Ultonia* cum duobus millibus equitatus totidemque expediti peditatus, ut sibi prope *Galviam* adunaretur. Hic, ut hostem eluderet, iter se ad *Slego* facturum simulat, ibique substitit, quasi Castrum obsessurus; donec eò vim totam *Hibernorum* attraxerat: inde subito retroversus, per *Curhuviorum* montium juga transitum invenit haudquaquam difficilem. Nunc autem, quem sibi aditum in *Connaciam* patefecit *Iretonus* narrare convenit. Ille (relictis in *Momoniam* *Brogilio*, ex opposita *Limirici* parte *Ingolsbeio*, *Husono* in *Midia* Occidentali, *Venablio* in *Cava*, *Zankio* in *Tipperaria*) copias ducit ad *Sineon* flumen, & in tribus simul locis (*Killaloe* non sine prodicionis suspicione) transgreditur, cymbis immisso peditatu, equitibusque magna ex parte tranantibus: classicum interim in *Athaloniam* recinente *Husono*, quasi mox invasuro. *Clanricardi* ex omni loco ejiciuntur copiar, dein per pontem è trabibus tabulatis & affe-

Cootius tamen
per dolum in-
greditur, *Cur-*
huvios montes
supergressus,

Iretonus *Sineon*
flumen tri-
bus in locis
superat.

thm quod spectat, longo superamus intervallo, (præterquam quod nostri duplo superiores numero) seu equos intueare, seu infessores. *Equi* incessu quidem molli præcedunt; at mole corporis, virium læteris, animique vigore, una ipsorum turma tribus propemodum *Hibernicu* præpollet, ordinésque disturbat efficacius. *Infessores* autem conferre gradum, sclopos è propinquo ad pectus exonerare, gladiis exertis comminus depugnare. Hinc ad primum in omni conflictatione insultum fugam auspicantur *Hiberni*, nec intuitum nostrorum, nedum hinnitum, ferunt. Parcat candidus lector, quod apologiam hanc pro gente *Hibernica*, ceu laciniam operi attexuerim; nunc ad rerum gestarum enarrationem redeo.

Tractatus cum
Duce Lotharingæ,

Rigente jam brumâ, tempestivè accessit à Duce Lotharingia Procurator, Episcopus Sancta Catharina; qui sex millia nummorum secum attulit in pignus affectûs, (pollicitus & amplioremm, si convenerint in tractatu) grandem Regno, incolis, & Regi præ se ferens observantiam. Conditionum capita quibus calamitosi auxiliaretur ista proposita: Dux denique peditum, quinque equitum millibus circumstipatus, cum triginta navibus, Protectoris titulo in Hibernia militabit. Eboraci Dux hujus filiam ducis uxorem. Limiricum & Galviam, cum apparatu, machinis, tormentis & commeatu bellico penitus eundem sunt. Cautionis ergo quadam consignetur oppida in pecuniarum erogandarum fidem. Incolis cura sit, nè Connaciam ingrediatur hostis, usque dum ipse adventaverit. Hisce super Articulis disceptatum est, an & pactum, nescio; abscessitq; Legatus Dominum suum commonefacturus. At impar ille *Atlas* ruenti cælo; tantumque

sed infructuosus.

tumque temporis tractando insumptum, ut præterlapsa subveniendi opportunitas calvum oblectaret occipitium.

Vernare jam annus occeperat; sed Autumnum sentire videbatur status *Hibernicus*, falce mox demetendus. Quod solum potuit, caudâ minatur *Clanricardus*, & nonnullos profert expirantis *Hiberniæ* quasi convulsivos motus, membrorumque vibrationes, veluti cum supremum exhibet fulgorem Lucerna mox emoritura. Circumspicit ille omnia, quâ irrumpi ab hoste potuit in *Connaciam*; ad *Sinei* fluminis trajectus omnes custodem disponit militem, pariter ac ad *Raurim* fluvium, & *Curlyuvios* montes, quâ patebat cunque transitus.

Clanricardus
transitum omnem in *Connaciam* hosti præripit.

Interea *Iretonus* *Cootium* evocat ex *Ultonia* cum duobus millibus equitatus totidemque expediti peditatus, ut sibi prope *Galviam* adunaretur. Hic, ut hostem eluderet, iter se ad *Slego* facturum simulat, ibique substitit, quasi Castrum obsessurus; donec eò vim totam *Hibernorum* attraxerat: indè subito retroversus, per *Curlyuviorum* montium juga transitum invenit haudquaquam difficilem. Nunc autem, quem sibi aditum in *Connaciam* patefecit *Iretonus* narrare convenit. Ille (relictis in *Momoniam* *Brogilio*, ex opposita *Limirici* parte *Ingolsbeio*, *Husono* in *Midia* Occidentali, *Venablio* in *Cava*, *Zankio* in *Tipperaria*) copias ducit ad *Sineon* flumen, & in tribus simul locis (*Killaloe* non sine prodicionis suspicione) transgreditur, cymbis immisso peditatu, equitibusque magna ex parte tranantibus: classicum interim in *Athaloniam* recinente *Husono*, quasi mox invasuro. *Clanricardi* ex omni loco ejiciuntur copiar; dein per pontem è trabibus tabulatis & asse-

Cootius tamen per dolum ingreditur, *Curlyuvios* montes supergressus,

Iretonus *Sineon* flumen tribus in locis superat.

ribus stratum, tormenta, machinas, aliâque transmittit impedimenta; nec ultrâ moratus, ex conducto convenit *Cootium*.

Capitur mox
Athalonia,
cum præfidiis
aliis.
Abactio procul
Farello, *Gal-*
via imminet
Cootius.

Impare congressui hoste, capitur *Athalonia*, *Portumnus*, *Regia*, & minora quælibet circum præsidia. Tum dividuo exercitu ducunt, hic *Galviam* versùs, ille *Limiricum*. *Farellum* cum exercitu trium vel quatuor millium in loca inaccessa citra *Galviam* depulerat *Cootius*: hanc itaque jam ausus accedere propius, penès stativa figit, vallo & aggere munita, deditionemque imperat. Respondetur, *Conditionibus* pro tota simul *Hibernia* scriptis ipsam hand illubenter auscultaturam. Cum verò non nisi *privatas* & *peculiares* concedere dignaretur, utrinque ad bellum accingitur.

Limiricum ob-
sidet *Iretonus*;

paſſiſque (ſed
nondum con-
ſignatis arti-
culis) capit.

Interea munitionibus undiquaque cingebatur *Limiricum*, obſtructo etiam flumine *Sineo*. Per tres circiter septimanas expectabat *Muskerii* opem, quem observans *Broghilius* tempeſtivè repulerat, extinctis diſſipatiſve copiis. Effulminatur itaque continuis tormentorum diſploſionibus; opera promoventur ad Civitatem uſque. Nec minus intra muros periculi quàm extra; peſte nimirum inter Oppidanos diu ſæviente, glſcentibùſque, ceu alterâ graviore peſte, diſſidiis inteſtiniſ. Pars oppidum ocyrus tradendum ſuadet; pars, extrema omnia priùs toleranda. Vincente quæ deditionem ſuaſerat ſententiâ, deventum ad Articulos; quibus nondum conſignatis, panduntur portæ, pignoriſque ad demerendos hoſtium animos Caſtrum conceditur. *Milites arma tradant, & quò lubet abſcedant*, exceptis qui *Anglorum* innocuo ſanguine manus polluerant. *Arma, tormenta, commeatus, omniſque apparatus bellicum, Victorie*

in possessionem cedant. Commigrandi jus esto, tempore ad sarcinas colligendas indulto, navibusque ad transvehendas quocunque cupierint. Declinantur viginti quatuor, clementia victoris relinquendi. Sic urbs ea cecidit, elegans quidem & opulenta, maris commercio fluminis Sinei interventu frequens, munimentis firmissima; at potentia suâ, divitiis & opibus ferociens: quæ si non fecerat à commilitonibus divortium, si non obstinato collo Gubernatorum jussa detrectaverat, non adeò levi temporis & cruoris impendio in hostiles manus incidisset. Episcopus *Fernensis* aliique multi suspendio plectuntur. Episcopus autem *Limiricensis*, larvâ tectus, fugâ subduxit caput imminenti periculo.

In Episcopum
Fernensem ali-
osque laqueo
animadvertit.

Sed victori fatalis exitit hic locus; nam *Limirico* cadente commoritur *Iretonus*; de quo, quia ex humili origine ad imperii apicem emicuit, haud pigebit hæc paucula in medium dare. *Oxonii* in Collegio *Sanctæ Trinitatis* rudimenta liberalibus posuit Artibus, progressu facto non contemnendo: postea *Juris Municipalis* incubuit studio in Hospitio quod vocant *Templi*; quo primoribus labiis degustato, à teneris unguiculis errores edoctus *Anabaptisticos*, *Fanaticis* operam suam collocavit in concinnanda contra Sacrum *Episcopatus* Ordinem *Petitione*; quam postea *Penningtonus*, cum ingenti turba & *Londinensium* sæce comitatus, *Senatui* obtulit, ad istiusmodi molitiones tunc temporis peratento. Haud multò post, gliscentibus indies turbamentis, affectam semet *Cromwellio* præbuit in Insula *Eliensi*, primò in hospitium ejus admisus, dein sub *Cromwellio* totius Insulæ factus moderator, mox etiam gener adscitus. Posito ibi tyrocinio, corpus voluntariâ humi-cubatione, inedia,

Iretoni obitus
& character.

inediâ, vigiliis & exercitiis ad bellum induravit, antequam ad arma decretoria perventum; usque dum gradatim ad summum ferè armorum imperium proveheretur. Tunc individuus ipse comes extitit; præsertim in *Declarationibus, Articulis, Epistolis & Tractatibus* adornandis operâ navatâ. Idem laboris inter militiam improbus, perdius, pernox, agere galeatus, ocreatus; etiam circa res civiles ordinandas ad multam noctem vigilare solitus. Tandem extimulante *Cacodemone*, primas tulit in horrenda *Regii* sanguinis effusione, ob hoc inauditum scelus diris omnibus & apud feram posteritatem devovendus. In *Hibernia Catabaptistis & Fanaticis* præstò semper fuit, horum consiliis innixus; hisce tam in militaribus quàm civilibus adhibuit suffragium; hisce oppida, conciliabula, & castra quoque adimplevit. Peste tandem exstinguitur, ipse Patriæ suæ *pestis* teterima.

Galvia premi-
tur à Cootio,

capiturque.

Peste quoque
absumitur.

Eo attamen amoto, perinde Bellum procedit. Quippe *Cootius*, unanimi *Ductorum* consensu, à *Limirico* ducit *Galviam* ad obsidendam; quam jam arctè terrâ marique circumvestiunt, *Clanricardo* discedendi copiam adepto: nec diu fuit quin se hosti traderet, Conditionibus *Limiricanis* non dissimilibus. Atque ità *Galvia*, emporium totius *Hibernie* nobilissimum, operibus munitissimum, structurâ, divitiis, incolarum frequentiâ, maris liberi commercio perinsigne, hostium jugo cervicem præbuit, quibus antea reprimendis *Proregi* abnuerat auxiliatricem manum admovere. Sed quasi non satis foret à Belli fulmine animadversum, diviniore perculsa telo, intra annum unum & semissem, grassante peste, duodecim incolarum millia inhumavit.

Occasum

Occasum jam plenarium passa est *Hibernia*; & deinceps arbitria *Procuratorum* pro Legibus erant; qui *Jonesius*, *Corbetus*, *Dudlous* & *Weaverius* vocitabantur. Hisce visum est, statim ab ipsis novi imperii primordiis, Abactores (*Torios* vocant) comprimere. Genus latronum, qui semper *Hiberniam*, etsi non eâ multitudine, infestarent. Nec res nova Barbaris gentibus, quoties durius à Provinciarum *Præfectis* tractata, vel aliàs ære dirutæ sortunarum naufragium fecerint, Legibus se statim eximere, labores in agro exercendo recusare, artes fastidire. Proin ad Montes, deserta, paludes, ut quamque regionem ingenium loci munivit, refugiunt, bellum reliquis mortalibus indicunt, rapto victitant. Hujusmodi *Bagaudis* olim infestæ *Alpes*; nec dissimiles *Bandolieros* formidant *Pyrenæorum* accolæ; *Montana Pannonia* pariter *Martolossis* infestata; sic etiam *Cosaki* in solitudines submoti *Polonis* imminet. Verum nè longius pravi moris exempla quærantur, consimiles exhibet in proximo sita *Scotia* prædones, quos *Equites Sylvanis* nuncupant, (ut infra patebit.) Nam & hi in speluncis & abditis sylvarum noctu delitescunt; interdum verò in viatores vel aliis negotiis districtos ex improvviso involant, vitæque pariter ac pecuniâ spoliant. Quoties autem complures in unum coaluerint, ausu nefando vicos incendunt & populantur, saltus & latibula continuo repetentes. Piraticam dixeris exercere terrestrem; quippe qui lacus intererrant, & pro innata genti fugacitate, putre solum & malefidam paludis glebam suspenso pede pervolantes, alienigenarum fortè subsequenterum vestigia fallunt. Hos itaque jubent, quibus jam vacabat, milites, dispersis huc illuc manipulis, quasi indagine cinctos venari

Hiberniam jam ex toto devictam gubernant quatuor Procuratores:

qui primò Torios latrones comprimunt,

hostes publicos.

venari & occidere. Quo facto, vel se mutuo produnt, vel confugia latebrâsque adeo intuta comperiunt, ut biennii spatio pessimi isti generis humani hostes omnino disparuerint.

Consultatur de
successore Ireto-
ni demorsui.

Lambertus eli-
gitur Hibernia
Depusatus :
qui, retracto,
dum moram
traheret, diplo-
mate,

jubetur Procu-
ratoris officio
tantummodo
fungi.

Abnuente
Lamberto mit-
titur Fleetwoo-
dus.

Ejus character.

Depusatus interea, qui successor Iretoni ad cla-
vum sedeat, rebûsque præsit *Hibernicis*, à *Pseudo-
senatû* disquiritur; calculique omnium in uno
conveniunt *Lamberto*. Verum dum ille traje-
ctum parat majore quàm pro ratione temporis
pompa, sive *Procuratorum* obtigerit monitu, (qui
reverâ tunc dierum Paritati studentes, ægrè tere-
bant istiusmodi præminentiam) sive astu *Crom-
wellii*, cujus ad nutum res *Hibernica* admini-
strabantur, (& ille nuperrimè filiam suam, *Ire-
toni* Relictam, Tribuno *Fleetwoodo* privatim
desponsârat) mutatâ *Pseudo-senatus* voluntate,
jubetur *Procuratoris* instar, missio *Depusati* titu-
lo, *Hiberniam* capeffere. Quod cum *Lam-
bertus*, dominationis appetentissimus, ac promisso
honore decedere nescius, indignum reputaret,
intérque belli inexpertos partiri exercitûs impe-
rium adhuc indignius, *Hibernia* moderamini sa-
tius duxit omnino abrenunciare. *Fleetwoodum*
igitur, easdem condiciones amplexus, matrimo-
nio cum Vidua prædicta celebrato, transit in *Hi-
berniam*, primarium inter *Procuratores* locum
occupaturus, & præterea *Instructoris Exercitus*.

De homine autem ut melius constet, lucis-
que aliquid subsequenter accedat, paucula hæc
præmittenda duxi. Equestri familiâ oriundus,
ac è multis fratribus natus minimus, ut honestâ
sibi ratione victum conquireret, addixit se stu-
do *Juris Municipalis*; quoad effervescente
Belli civilis incendio, sacramento militari ob-
strictus, sub *Essexia* Comite sagum induit, ceu
miles honorarius. Postmodum ab urco munere

ad

ad aliud eveetus usque in *Tribunitium*, ad filiz *Cromwelliana* nuptias (utì modò memorarum) viduæ viduus aspiravit. Religionem quod spectat, severioris disciplinæ juxta normam ab incunabulis inclinatus est; *Anabaptismi* si non professor strenuus, at saltem fautor benevolus credi voluit; neque solummodo ut Scenæ inserviret, ac reciproco frueretur adjumento, sed intus & in cute. Homo ut ipse minimè fallax, ità nec præacutus alieni consilii rimator habitus: quibus artibus apud plebem militarem gratosus est factus; nec ideo tamen potentioribus suspectus. Cætera non illaudatus, nisi quòd armis adversus *Regem* suum gestatis, horrendo perduellionis crimine sese commulârat.

Integrâ jam *Hiberniâ* potitur *Pseudo-senatus*, exceptis huc illuc dispersis copiis, quæ passim loca inscrutabilia & obscura sectabantur: quarum pars maxima *Momonie* insidebant, sub auspiciis *Sullivan* *O-Beare*; aliquot *Ultonia*, sub *Farelli*. Illi tandem *Broghilio* submittere; sed eâ lege, ut licentiam transfretandi concederet, navibus in hunc finem à *Pseudo-senatu* parandis: hi Tribuno *Ludloo*, iisdem pactis Articulis. Tota postmodum natio militaris eorum exemplum est secuta, & ad viginti sex millia trans mare inermis abscessit (nonnulli ad *Hispanum*, ad *Gallum* alii, quòcunque allubescibat cæteri) *Anglis* navigia subministrantibus; adeò ut intra octo menses viris bellatoribus, utpote *Anglicani* jugi impatientibus, *Hibernia* omnino vacua facta est.

Copiarum Hibernicarum sparsa reliquia Broghilio se dedunt,

atque Ludloo;

transfretandi licentiâ prius impetratâ.

Excelsum dehinc erigitur *Judicii Tribunal* (*Cokio* nonnunquam præsidente, nonnunquam alio) ex plerisque cujusque *lectæ*

Prima Rebellionis anthores judicio sistuntur:

sectæ Generosis hominibus, de Provinciis in quibus Confessus iste celebrabatur; ut severa fieret in primæ *Rebellionis* compertos *Inquisitio*, nec mitior animadversio. Nemini vitæ gratia facta qui manus *Anglorum* sanguine cruentârat. Sed istiusmodi hominum non ultra ducentos universa suppeditare potuit *Hibernia*; tantam gladius aut Pestis devastationem effecerat; aut denique malè sibi conscii, abeuntibus cæteris sub larva immisti, semet opportunè subduxerant; aut saltem testes desiderabantur ex *Anglis* Lanienz superstites.

Atqui unum vel alterum commemorare fas esto è Rebelligis pervicacissimum; uti *Philemonem Onealium*, à Pontifice scilicet Romano Comitris *Ultonia* titulo insignitum, & *Lucam OToolium*. Venditaverat mendax fama, horum fidei commissam à Rege *Carolo* Primo exuscitandæ *Rebellionis* licentiam, ut *Parlamentum* in seditionem proclive aliàs distinerent. Quem rumorem planè futilissimum, ut Invidiam in Regem Optimum cumularent, solerter nimis *Parlamentarii* disseminârunt; neque sanè huic Calumniæ refragabantur tunc temporis *Hiberni*. Hujus postulatur uterque: Verùm etiam si diuturnioris vitæ præmiisque superadditi spes fieret affirmantibus, Regem tamen, imprecari sibi diras omnes, absolverunt; & suspendio *Rebellionem* ac *Homicidium*, justissimo Dei judicio, manibus tamen injustis, expiârunt. Adeò *firmiter* pede, licèt aliquoties claudens, scelestos à tergo *Nemesis* insectatur.

Pestis per Hiberniam grassatur,

Sub illa tempestate *Pestis* etiam latè dominabatur in *Hibernia*, quasi ad rabiem Gentis corrigendam non sufficeret ultio humana, nisi Divina quoque superveniret. Hæc omnium prorsus funestissima quas per annos quinquaginta retro-

actos

actos protulit memoria, in universam grassata Gentem; adeo ut in ipsa *Dublinia* (mirum dictu) præterquam uni domui non parceretur. Atque ut ingeminatâ peste plecterentur, profanum vulgus in Deum pariter ac homines licentiùs quàm priùs unquam, abjecto omni verecundiæ sensu, debacchabatur; uti *Thucydidis* temporibus, cum Divinæ Legis & humanæ repagula juxta contemnerentur.

præsertim *Dublinia*:

Haud multò antè, si non eodem tempore, dira Fames immissa cœlitùs, rei que annonariæ tam gravis inopia, ut (horresco referens) uteri sui præchara pondera ventriculis intumulârint famelicæ matres; nec ab humana carne potuerit (uti de *Sagunto* traditur) inexorabilis inedia sibi temperare.

dira etiam & fames.

Cæterùm *Hibernis* potissimùm incubuerunt ista mala. Non est dissimulandum, in *Anglos* juxta ac *Hibernos* Taxationem prægrandem triginta sex millium librarum per mensem irrogatam; eamque in *Hibernos* cum tot latifundia jacerent possessoribus exuta, cumque nec agricolæ suppeterent colendis arvis nec jumenta; præsertim ob *Toriorum* redundantiam, qui fructus passim & segetes abripiebant: adeo ut spe satorum fraudati, fugam eligerent quidam prædiorum domini; alii non sufficere messem pani necessario sumptibusque domesticis conquererentur; haud pauci jus hæreditarium venderent duorum triumve annorum reddituum compendio. Interea *militæ*, qui viginti millia numerabantur, isque asymboli, & magnam partem *Catabaptistæ*, illo quod in *Hibernia* receperant ex ære, adjectis ex *Anglia* stipendiis, soli commodè vivunt, atque *Ductores* divitias accumulantes.

Taxationibus onerantur *Angli* juxta ac *Hiberni*.

Militæ interim commodè vivunt, atque ditescunt *Ductores*.

Omne Jus ferè arbitrarium, pro libitu quatuor

Jus ferè omne arbitrarium.

tuor aut quinque Judicum administratum; ut etiam *Procuratoribus* visum, *Præfectoribusque* Exercitûs; nonnunquam & militibus, præsertim *Anabaptistis*; quorum adversus salivam si quid forum adjudicaverit, rumpi protinus exclamant fidem, divina & humana jura violari.

Corrupta subito à Rebellibus quadam Propugnacula recuperat Reinoldus.

Eâ tempestate corripuntur ex improvise à *Rebellibus* propugnacula duo vel tria prope *Galviam* apprimè fortia, *Enisbussen*, *Ernescroughe*, atque *Arran*, videlicet inter insulas, quas mare lancinavit innumeras. At eosdem *Reinoldus*, mille quingentis militibus per trabes illatis, in deditionem redegit, concessâ in alias terras migrandi copiâ.

Res Agraria, seu Partitio fundorum Hibernicorum, in Rebellionis pœnam.

Tandem deventum ad fundos & possessiones *Hibernorum* dispertiendos, ut portionem quicque recipiat, quam sive militando lucratus, sive subscriptâ & persolutâ, compescendæ *Rebellioni* ergo, 1642. pecuniâ, publicâ fide pignori datâ, mercatus fuerat. Verum à prima publicatione plures ejusdem criminis insimulantur; uti *Ormondia* Marchio, Baro *Inchiquinius*, & quotquot à *Regiis* partibus steterant, primæque *Rebellionis* impetuoso torrenti remoram injece- rant: quanquam horum fidei virtutisque quicquid in *Hibernia* residuum erat omnino deberetur, hærent in eodem luto nihilominus, tum hæreditatibus, tum vitâ simul exuendi: nec ullis decretum est parcere quibus obrigerant invidenda patrimonia; ut abunde suppeteret, quo lucrionum omnium inexplebilis Voracitas impleretur. Imò si quem vel uno die à *Pseudo-senatus* obsequio defecisse compererint, non mitiorem quàm Sequestri pœnam infligunt; nec veniam donant, nisi post biennium

Regii complures eodem in luto hærent.

alium

alium reddituum per solutionem. Pontificii *Optimates*, reverâ omnes qui vel ab initio *Rebelleres*, vel *Regis* gratiâ postmodum arma gestaverant, Majestatis damnantur, bonis omnibus in fiscum redigendis, vitâque ipsâ, modò deprehendi potuerint, eripiendâ. Neutris faventes, tum *Hiberni Pontificii* tum *Angli*, quintâ parte mulctantur in ærarium publicum immittendâ.

Pontificii Optimates damnantur laesa Majestatis.

Neutri, quintâ parte mulctantur.

Verum publicas expensas ad levandas, graviter inter milites novitios, qui duce *Cromwellio* nuper *Hiberniam* appulerant, & veteranos, qui ad recens ortæ *Rebellionis* extinguendam flammam *Parlamento* militaverant, altercatum est. Hosce exauctorare novitii modis omnibus enitebantur, urpote *Anabaptista* & *Seſtarii* plerique; ac fraudare profecto decreverant stipendiis, & promissâ fundorum portione. Sed nolentibus itâ dimitti Veteranis, post multam utrinque disceptationem, in istos amicè deventum est Articulos; nimirum, ut *Sacramento soluti dimidiam stipendiorum partem* reciperent omni mense, quoad fundi distribuerentur, tunc temporis portione fundorum debitâ fruituri. Hoc placuit, & quadantenus præstitum.

Li inter milites novitios & veteranos de prada dividenda,

tandem sopita.

Sæpenumero insudatum est in dirimendis & appropriandis *Hibernorum* agris: convenère *Mathematici*, collatisque sententiis divisere; sed *rudî* (quod aiunt) *Minervâ*; æstimo scilicet generali quidam, ex Intuitu alii & Circumferentiâ. Neutro modo ad dimidium fit satis Creditoribus; donec deventum ad *Guilielmum Pettie*, *Medicina Doctorem*, sed & in re *Geometrica* versatissimum, jam Regiâ Munificentiâ *Equitis* titulo condecoratum. Ille tredecim intra menses *Hiberniam* totam (quantum

Modus dirimendi fundos excogitatus à Guilielmo Pettie, Medicina Doctore.

ad latifundia publicata) in se recepit geometrice metiri, singulisque assignare suam portionem: & revera perfecit. Sortitus enim varios ad instrumenta conficienda, eosque peritissimos, artifices, opus metatorium in quinque vel sex partes diremit, unicuique accommoda subministrans instrumenta; docuitque sagaciores homines suae quemque parti incumbere: ille autem ab unoquoque allata per se & sedentarius potuit componere, & de eo iudicium ferre. Isto pacto ad quinque milliones aut supra jugerum Anglicanorum commensuravit; atque ope Catena aliorumque organorum centum millia milliarium percurrit, quantum orbi terrarum quinques ambiendo sufficeret. Sic tota in suas partes distributa est *Hibernia*, & quilibet suum dimensum sortilegio obtinuit.

Sectarii turmatim accurrentibus,

Cromwellius evocat ex Hibernia Fleetwoodium,

utpote animo in illos nimis proposito:

Iam autem ad opima *Hibernia* spolia, pingue veluti ad Cadaver, ex omni plaga *Sectarii* vultures gregatim advolant, & Locustarum instar grassantur in omnes quaquà patent Provincias. Cujus rei admonitus *Cromwellius*, nè forte in seditionem desineret istiusmodi confluxus, praesertim cum in munia quæstuosa simul & militaria quæcunque insinuare semet *Anabaptistas* & *Sectarios* conspicaretur, (maximam partem *Democraticos*, ejusque Sublimitati & Præminentiae ex occasione reluctaturos) ut serpentem in ovo comprimeret, aliud quasi agens, ad infringendam istorum potentiam, generum suum *Fleetwoodium* ex *Hibernia* domum evocat, obtentu consilii ejus in propinquo melius communicandi; reapse vero, ut hominis institutis & motibus invigilaret, atque dempto Capite & Patrono, *Democraticorum* admolitiones & consilia interverteret.

Igitur

Igitur *Fleetwoodii* loco mittit in *Hiberniam* mittitque filium, è binis natu minorem; neque tamen uti *Successorem*, sed *Procuratoris*, nec non *Majoris Generalis* titulo cohonestatum, vel *Instructoris Exercitus*: peractoque hunc in modum biennio, postquam juvenilis prudentiæ ceperat experimentum, ad altiore gradum e-
 vexit. Gravatè tulit initio *Henricus*, honore se Tituli defraudatum, cum Potestate donaretur; susurrisque Parasitorum extimulatus petiit abs patre, ut *Hiberniam Deputati* nomine admistraret. Sed abnuente non sine jurgiis *Cromwellio*, votum hoc intempestivum in ovo supprimitur. Cùm autem imperii clavum solus teneret, bini *Procuratores* alii, sive (appositè magis loquendo) *A secretis consiliis*, prioribus adiunguntur, *Hammondus & Goodwinus*.

um suum *Henricum*, primò uti *Vicarium*.

Ille *Divina* officia, etsi non in pristinum nitorem, aliquatenus tamen restituere inprimis satagebat; Fana paulatim Sacricolis reddens & Suggesta, ab *Anabaptistis* hæctenus ex toto occupata. Imò & infantem proprium recens natum solenni lustrari Baptismo præcipit in Ecclesia Cathedrali, (quod eâ tempestate spectatarum) additâ infuper & festivitate. Porro Concionatores ab omni contumelia molestisque *Sectariorum* interpellationibus vindicantur inter mysteria celebranda. *Dubliniensis* Academia, quæ diu neglecta squalibat, è tenebris jam attollit caput, ipso *Henrico* in *Cancellarii* vel *Patroni* munus ascito; nec non Exercitia Literaria (sed ad *Presbyterismi* modulum efformata) Gradusque in Artibus & Professionibus decernuntur: & (quod Scholaribus acceptissimum) dono Collegio dedit *Archiepiscopi Armachani Us-serii* (non sine honore nominandi) Bibliothe-

Qui Religionis curam inprimis habet,

Concionatorum,

& Academia;

*nec non rerum
Civilium; Jus-
titia;*

& Mercatura;

*Regiis viris
paulò indul-
gentiùs habitis.*

*Ejus adjutores
& Consilarii.*

*Parlamentum
indicitur à
Cromwellio
Londini.*

*Papismum eju-
rare jubentur
Hiberni.*

cam proprio sumptu comparatam.

Nec minùs *res Civiles* ordinare quàm *Ecclesiasticas*. Justitia jam in tribunalibus (quantum per tyrannidem potuit, violentoque sub imperio licuit) emicare cœperat. Constructa in Civitatibus ferè ad superbiam ædificia; Rura pascuis scatent; segetibus Culta prægravantur. Efflorescit insuper Mercatura; sevo, coriis, carne conditâ sale, salmonibus item salis & infumatis, ambrâque griseâ huc illuc distrahendis. *Henricus* etiam accessum singulis indulgere æquè liberum, & petendi facultatem; imò *Regios* inter aliquot beneficentiæ suæ radios interspergere, capite diminutos & sequestro syderatos aliquantulum sublevare, indictæ pecuniæ dimidiâ parte condonatâ, superadditis & verborum blandimentis, & colludendi secum licentiâ; mensæque suæ sæpiusculè participantibus oblectare,

In *Cancellarii* apud *Hibernos* munus, *Fleetwoodio* mediatore, sufficitur *Steelius*, qui *Sectariorum* vacillantes animos paulum refocillavit; spe tamen illâ propediem evolutus, adventu *Berrii* in *Scaccarii* præfecturam, *Pepii*que in summi *Justitarii* cathedram; utroque partibus *Henrici* mordicè adhærescente. In Concilio *Broghilii*, *Cootii*, *Hilli*que adjutus operâ, in Exercitu eorundem, & *Morgani* aliorumque, Rempublicam pro præsentis rerum statu probè administravit.

Eâ circiter tempestate, *Parlamentum* indicitur *Londini*, è tribus gentibus conflandum, triginta ex *Hibernia* Senatoribus accitis. Illic *Hiberni Pontificii* perduellionis postulati pronuntiantur rebelles, ideoque à jure possessionum & hæreditatum excidisse: qui ut palàm fierent, imperatur omnibus *Papismi* suspectis severum

Ren:

Renunciationis juramentum ; cujus in executione clementem se præstitit *Henricus* , rarosque vel ad examen vocare, vel ejusdem tentaminis aleam subire voluit. Sed latifundiorum indicta olim & cæpta partitio jam ad complementum perducitur.

Henrici hac ex parte clementia.

Ad praxin etiam de novo revocatur *Hibernorum* omnium in *Connaciam* Transplantatio ; *Spenceri*, qui dialogistæ scripsit de rebus *Hibernicis*, inventum : indè *Iretoni* olim in mentem venit, qui modis omnibus instando commendavit. Jam autem universi jubentur, rebus suis convasatis, mutare solum, & in eam Provinciam commigrare, ubi pro arbitrio *Delegatorum* fundi hæreditariorum vice assignandi, servatis tantummodo Munimentis, Civitatibus, Oppidis & Trajectibus, in usum *Anglorum*, & quæcunque intra lapidis unius spatium oræ maritimæ adjacebant. Nimirum ea Provincia maximam partem *Sineo* flumine circumfluo, lacubusque immensis, & *Curluviis* montibus à cæteris determinata, spem omnem denuo insurgendi contra *Anglos* & potentiam præscindebat. Non nisi glebæ astrictitiis parcitur ; & aliquibus quos vel favor vel necessitas popularis gratos fecerat, manendi gratia concessa est. *Iretonus* ad hæc usque tempora si vixisset, necessitatem imposuerat Agricolas, Mechanicos & Quæstuarios ex *Anglia* comparandi, qui mercedem operis multo ampliorem reposcunt quam *Hiberni*.

Hibernis de novo injungitur in Connaciam transplantatio ;

ejusque causa quamvis fuerit :

At, Deus bone ! quot astus & fraudes, quot tricas & inventa *Hiberni* ad hujus mandati aculeum & vim eludendam excogitarunt ? adeo ut, præter simpliciores & honestiores, vix quempiam pertingeret. Imò pudet erubescendam

astu tamen eluditur à compluribus.

institorum nostratium oppressionem & avaritiam propalare; qui si in paulò innocentiores doloque vacuos inciderent, eosdem vel tadip vel technis & imposturis ludificantur, donec nihilo fundos emunxerint, quos alius caro venundant; criminisque his vertitur suspicio, scilicet *Hibernos* in novam *Rebellionem* brevi ruituros, quoniam hæreditatibus tam vili cesserint.

Henricus fratri sibi que male consulens,

Pseudo-senatui redivivo traditis fascis.

Alia minoris momenti missa consultò facimus, nè in immensum excrescant quibus obiter vacamus. Præfectis exercitûs *Richardum* de fastigio suo quâ vi quâ dolo deturbantibus in *Anglia*, & *Pseudo-senatu* à mortuis post quinquennium resuscitato, singulorum oculi in *Henricum* convertuntur. Creditum à nonnullis auctoritatem eum suam defensurum, fratrisque vindicaturum. Alii *Regia* causæ simul & favori velificaturum sperabant, *Classe* præsertim spem pinguem uberemque non obscurè faciente; nec non Exercitu Regnòque *Hibernico* ad hujuscemodimolitionem promovendam sat parato. Nec ausim ego talia proposita dejerare. Sed rebus in creperis deficiente *Broghilio* Barone, nec non *Cootio*; *Steelio* & *Tomlinsono* veteribus interpellantibus, novisque Delegatis *Walleri* & *Corbetti* continenter sollicitantibus, tandem tradit *Pseudo-senatus* arbitrio, remeâtque in *Angliam*, regiminis sui in alieno foro ratiocinium redditurus.

Hibernia hucusque immorati sumus, ut rem simul omnem istius *Regni* non interrupto narrationis filo pertexeremus. Jam retracto ad annos superiores calamo, redeundum est ad *Democraticos*, qui *Angliam* post patratum

Regi-

Regicidium pro libitu subter *Oligarchicos* moderabantur. Hi novi homines plerosque suæ sortis in quæstuosa simul & honorifica munia promovebant. Quod adeo gravatè fertur à *Londinensibus*, ut *Prætor* & *Senatores* peticum venerint *Pseudo-senatum*, ut *Cives primarii*, aut horum saltem nonnulli, in *Commune* (quod vocant) *Concilium Civitatis* denuo immitterentur. Hi circa trecenti fuere, quos vel *Ætas* provectior, vel saltem commendabat *Opulentia*: sed anno superiore quamplurimos horum suffragandi jure privarat *Pseudo-senatus*, indignosque censuerat qui civica quælibet munera sustinerent; non aliam ob causam, nisi quod *Petitioni* pro Pace cum *Rege* ineunda subscripserint; suadente etiam numerosiore saniorèque parte *Parlamenti*. Verùm hoc *Prætoris* & *Senatorum* postulatam (etiamsi defectum ingenuorum, & vel mediocris fortunæ hominum, ad civica munia cum laude sustentanda seriò inculcarent) cum contemptu rejicitur: nec nisi à proletariis & nullius pretii homuncionibus tractari avebant rerum habenas; utpote qui fas & nefas pro dominorum arbitrio metirentur.

Petitio Magistratum Londinensium ad Pseudo-senatum, pro Civibus suis suffragandi jure spoliatum

cum contemptu rejicitur.

Dum ea *Londini* geruntur, non indormiebat suæ Causæ *CAROLUS Secundus*, neque grassantibus per *Angliam* Parricidis sibi desuit, sed omnem volvit lapidem, nihilque pro humanis viribus & ingenio reliquit intentatum, quò res collapsas repararet, publicam libertatem assereret, simul ac, expiato parricidio, *Hæreditatem* suam avitam assequeretur.

Regis Caroli Secundi molimina pro se ipso & subditis,

Principum ac *Regum* exterorum invocatur fides; quibus aequè singulis incumbit, pro vicaria *Supremi Numinis* auctoritate, commun-

Exteros Principes opem rogando.

que officio, asylum oppressis patefacere; sed & Regibus patrocinari præ cæteris mortalium, tum cognationis intuitu, tum contagionis metu, rē scilicet in proprios ipsorum Subditos horrendum serperet *Rebellionis* exemplar; ut & ipsi pares in angustias fortè coniecti, pares vicissim suppetias reportarent.

per varios Legatos:

praesertim Hispanum, per D. Ed. Hide nunc Anglia Cancellarium;

& Gallum per scipsum.

Exiguo tamen ubique successu:

Ottomanno Legatum Hide (Cancellarii fratrem) Pseudo-senatui tradente;

à quo Londinum adductus decapitatur: Gallo vanā spe diu lactante,

Ad Germaniam Imperatorem, nec minùs Principes, ad Ottomanicum, & Moscovia Magnum Ducem, Polonia, Dania, Sueciaque Reges, ad Venetorum Rempubicam Belgarumque Foederatos Ordines Legati decernuntur. In Hispaniam (unde præcipua spes affulgebat) Dominus Edwardus Hide, (qui Scaccaria olim, jam Cancellaria publicæ præest, & Comitibus Clarendonii titulo illustris, gravissimis Regni negotiis sub Rege cum omnium laude & admiratione perfunctus) cujus juvenili & vivido senile illud Cottingtoni ingenium animari poterat. Inter Gallos, præter Legatum peculiarem, Reginam Matrem, Ducemque Eboracensem, sui Rex ipse negotii procurator.

Sed, proh dolor! irritò ferè ubique successu; quorundam suppetias nimia locorum intercapidine præpediente; aliorum sive rei familiaris angustis, sive seditione domesticâ, seu denique à vicinis periculo. Neminem pertingebat alienæ calamitatis aut sensus aut miseratio. Barbarè se gessit Aula Ottomanica, utpote quæ sordido exigui æris lucello corrupta, Proxenetarum Pseudo-senatus in manus tradidit Legatum Henricum Hide, meritis ornatissimum; qui in Angliam delatus, ob fidem intemeratam, nullo legis avitæ obtentu, coram Peristylio Regio Londini decollatur.

Gallia pollicitationibus prædives, ingenium suppe-

suppetiarum spe vanâ lactat, quamdiu opis aliquid à *Regis Anglia* subditis emungi potuit; præsertim à *Jacobo Duce Eboracense*, qui *Anglos & Hibernos Gallorum* sub vexillis in *Flandria* ducens, complura & nobilissima edidit virtutis specimina: Donec *Dunkerke* (quam obsessam tenebant *Hispani*) sublevandæ gratiâ classem *Gallicam* sub *Vendommii Duce Blakius* in fugam conjecerat. Dein *Burdexium* de Pacis conditionibus ineundis *Londinum* amandâunt, dum *Parricida* faciale bellum indicturum expectarent: arctoque post fœdere inito, in sinu gaudebant *Regiam* delusam *Majestatem*, & *Rebellium* furori haud exiguum adjectum sufflamen.

fœdusque tandem cum Parricidis ineunt:

Hispanus indoluisse *Regicidio* videbatur; sed *Anglia* de controversiis non esse suum causatus intra oleas determinare, nec extra ditiones proprias volupe sibi erat alienis immisceri negotiis; cæterum suis in regionibus *Regi* quicquid exhiberi benevolentia poterat, præstò foret. Tamen non ità multò post occiso *Aschamo*, (quod brevi dicturus sum) primus hic *Regum* orientem *Reipublica* Solem venerari jubet umbratili Legatum *Don Alonso de Cardenas*, *Parricidis* omnia fausta precari, factam rectam *Regna* inter sua novâque *Rempublicam* fidem servandam impetrare; & in *Aschami* nefarios occisores ipsum severè animadversurum pollicetur.

Hispano negotiis alienis implicare sese detrectante,

novâque *Rempublicam Anglicanam* ante omnes salutante,

Qui autem factum, ut magnus gravissimi *Regis* animus tam inopinato casu, voluntatem prode magis quàm mutante, in diversa raperetur, causæ sunt non obscuræ. Nam præter avitas paternasque cum *Regina Elizabetha* inimicitias, peculiare adversus *Carolus* ipsi *Philippo* offensiones inciderant. Altissimum infixerat vul-

quibus præcipue de causis ad hoc instigato:

nus Soror ejus in nuptias sollicitata, ad conspectum colloquiumque quæsitæ, *Gallicana* tamen *Principi*, lectissimæ licet *Fœminæ*, posthabita. Deinde vetus offensa mordebat animum, quod splendidam à Duce *Bragantino* legationem noster omnium *Regum* primus admiserit, honorificè exceperit, denique negotiis feliciter absolutis ovantem dimiserit. Huc accessit ante paucos annos infelix *Don Oquenda* casus, cujus sub ductu naves complures viris armisque refertas in militiæ *Flandrica* supplementum, cum in portum *Anglicanos* ab insequentibus *Belgis* compulsæ fuissent, ab iisdem sub sociali Castello laceratas, demersas, incensas, aut captas, classe nostrâ minaciter increpante magis quam valide submovente, criminatus est. Quæ iræ neque cum *Rege* mortuo sopitæ, sed hætenus Filio nocent. Restat ut novi amici in præmium societatis ultro delatæ quandoque *Indias Occidentales*, id est, Imperii *Hispanici* viscera, bello non antè denunciato furtim petant. Quorum ut frustratum circa *Hispaniolam* ictum inuebitur, tum demum positis odiis *Carolus Secundus* omni officiorum genere promeritus, in *Regicidarum* perniciem alet.

Portugallo patrum valentic,

Portugallia Rex Generosam prodit mentem, (de quo infra) si vires animo respondiissent. At enim quid faciat nuperrimus Imperii proprii vindex, & in trepido solido vixdum bene collocatus? Certè ipsi vel integro & florenti Res arctior quam quæ tanti Belli molem sustineat, nedum id temporis *Regem* manu reducat, quo hinc *Hispanum*, Aras & Focos acerrimè impugnantem, finibus patriis vix & ægrè prohibeat, inde *Belgam*, extremo Oriente & universo qui terrarum orbem claudit Oceano, sentiat infestum.

Succa

Sueca primum benevola, sed quæ tandem cum rebus mutavit animum. *Fred.* Dux *Holsatia* & militem & pecunias in *Regis* gratiam, naves insuper armæque commodavit *Montis-rosani* Comiti in *Scotiam* navigaturo. *Dania*, exhausto *Regii* Patris causâ ærario, novisque mox bellis implicanda, nil ultrâ potuit. *Polonia* *Regi*, quò minus elargiretur de proprio, *Cosaki* rebelles, & quæ pacem infidam reddiderant, circumvicinæ gentes obstiterunt. *Scotici* tamen subditi, ejus accolæ regionum, jussu ferunt auxilia. *Moscovia* item Imperator, Dux *Brandenburgensis*, *Moguntia* Archiepiscopus, alique *Germania* Principes, animos in *Regem* sat pronos attestantur.

Sed eheu! quid ista ad Classem adornandam? quid ad Exercitum conscribendum? quid ad arma, comæatum, impedimenta comparanda? paulo plus forsitan quàm ut Legatorum in expensas & viaticum sufficerent, Aulicorum etiam pauperiem parumper sublevarent. Spes omnis in fide Subditorum & benevolentia reponeretur; qui, (etsi *Parricidarum* sive lenocinia, sive res secundæ perstrinxerant oculos complurium, vel ambitio ad augustiora munia assurgendi, vel cupiditas aliena vili lucrandi latifundia, plus quàm quinquaginta millia hominum in consortium reatûs attraxerat, quibus cunctabunda *Nemesis* tot annos impunitatem spondere videretur) innumeri tamen fidem *Regiæ Majestati* servabant illibatam. Verùm attoniti repentino horrore *Regicidii*, jugibusque *Parricidarum* victoriis obstupesci, quid agerent aut quò se verterent nesciebant. Nondum erant confederandi gnari, & insurgendi opportunitate destituebantur; invigilantibus per omnes Comitatus *Parricidis*, & in

Suecæ que instabili.

Dux *Holsatia* suppetias aliquas tulit.

Danus inops nummorum.

Polonus turbamæntis domesticis implicatur.

Alii benevoli, sed haud multum ad rem.

Spes Regis potissimum in Subditis;

quorum innumeri optime quidem animati,

sed viribus imbecilles.

in sequiorem sensum detorquentibus tum dicta tum facta Emissariis. Nihilo minùs *Regii* complures larvas induti, pelago trajecto, *Regem* interpellabant; aliisque huc à *Rege* adventantes, quid factu opus edocebant. Quod solum poterant, gradatim ferè omnes consilia impertiri, conferre, invicem hortari, machinari, supplementa erogare, scintillasque fovendo flammæ & incendia suscitare, quæ hostes olim depopularentur. Nonnulli tamen, (duorum non pigebit meminisse) *Carolus Barclaus* & *Henricum Slingsbeius* Equites, capti delatorum sedulitate; sed uterque salvus evasit: quamvis hic denuò in nassam illapsus fidem lueret, supremæ Curæ judicio pœnâ affectus capitali.

Aschamus quis:

Per eos dies, *Aschamus* iste (quem paulò suprà memoravi) obscuræ sortis homuncio, scriptis in *Regem* & pro nefaria *Regiminis* mutatione libris inclarescere cupiens, atque ostentare dotes, (quem eò minùs decuit, quòd olim sub Comite *Northumbriæ Ducis Glocestrensis* juniora studia moderaretur) ea propter in *Hispaniam*, Internuncii nomine de rebus negotiaturus, unâ cum *Riberâ Italico* Sacerdote interprete, delegatur. Sed tantum odii chartis in publicum emissis & suscepto Negotiatoris officio concitârat, ut vindictam nonnulli toti spirarent, atque in cubiculum, quod *Madrito* habuit, subito irruentes, contra fas & æquum cum Interprete *Riberâ* sceddè jugulârunt. *Venatorum* Legatus homicidarum uni refugium præstitit; alteri in fuga comprehenso jugulus in publico præscinditur: cæteris, numero tribus, *Afyli* (quò se receperant) religio patrocinator, donec Ecclesiæ vacaverit de jure cognoscere. Verùm comperendinando, & in longum protractâ disceptatione, nec

Legatus à Pseudo-senatu in Hispaniam,

privatim confoditur unâ cum Interprete.

Homicidarum unus dat pœnas, in fuga deprehensus.

non in Indiam occidentalem grassantibus Anglis, impunè tandem dimittuntur.

Par est, æmuli *Portugallia* Regis recitare benemerita; & quomodo Nostratus gratiâ *Parricidas* crabrones irritavit. Principes *Rupertus* & *Mauritius*, cùm fugerent ab *Hibernia*, patrocinium *Ulyssipona* compererunt: sed huc insectus majore cum classe *Pseudo-senatus* *Thalassiarcha Blakius*, navigia *Principum* in prælia postulat. *Portugallus*, hospitalitatis leges non ita violandas ratus, quoniam intutum foret palam abnuere, tergiversando excusat, Principesque portu expellere detrectat. Quamobrem *Blakius*, iræ plenus, circumvelitando oras legit, classemque tandem septem vel octo navium *Saccaro* onustarum corripens, in *Angliam* mittit. Ipse interim *Principes* modò elapsos ad *Cartagenam* infra fretum *Gaditanum Hispania* oppidum, sinu *Virgitano*, affecurus, in scopulos impexit; uterque tamen salvus evasit alterius navis adminiculo; unâque vel duabus aliis comitantibus in *Indiam* Occidentalem vela facientes, sat superque in *Hispanum* animadvertitur.

At *Mauritium Ecnephias Typhon*, solitus in æstuosa plaga modis horrendis debacchari, unâ cum navi nautisque, charissimi Fratris consortio avulsum, vorticosi maris fundò allisit. Subit hîc nostris calamitatibus ingemiscere, tam acerbo *Illustrissimi Juvenis* funere nocentibus. Infelices *Anglos*, qui *Palatinas* reliquias cæco furore attrivimus! quodque *Austriacum* fefellerat gladium caput, *Britannice* discordiæ luctuoso naufragio merferunt. Querimoniis indulgerem, siquid pudor noster ad defuncti gloriam proficeret, vel ad Familiæ superstitis solatium. Sed virum fortem muliebri ejulatu prosequi nefas;

nec

Portugallo succensent *Parricida*, quia noluit *Rupertum* & *Mauritium* è portu suo expellere cùm eos *Blakius* ad navale prælium postularet.

Blakius igitur naves *Lusitanicas* saccaro onustas corripit, & in *Angliam* mittit.

Principes agrè clapsi ad *Americam* navigant:

ubi infelicitè submersus *Mauritius*;

Ruperto ad
Gallia oras re-
versente.

Naves Lusita-
nica denuò re-
stituuntur.

Stricklandius
domum rever-
titur è Bel-
gio haud reve-
renter habitus.
Belgarum Ora-
tor arceatur ex
Anglia.

nec ambitiosam verborum pompam verus Do-
lor requirit, & magnus respuit. Liceat me-
dò, quod solum possumus, turpem infelicitas
seculi notam lacrymis nostris eluere; cujus
criminis ingens sanè corollarium, etiam Ocea-
nus & alter Orbis *Regia* domus clade funestus.
Rupertus verò, (quò magis gratulemur) non
sine summa difficultate, missis in *Galliam* bonis,
eluctatur.

Ad *Portugalliam* redeo, cujus *Legatum* Sac-
cari nidor *Londinum* allexit. Nec permittere
voluit Summus rerum Arbiter Deus tam insig-
nem Optimi *Regis* Constantiam suis ipsius civi-
bus damno redire. Quippe receptæ denuò na-
ves; bellum deprecanti remissum; scædus de
integro percussus; & pax postea sanctius cul-
ta. Damna quidem resarcire dedignantur
Parricida; rependent tamen, bellum gesturi
Belgicum Hispanicumque, maximo *Lusitano*
commodo. Mitto gloriam raræ in *Re-*
gibus erga collapsas *Regum* fortunas fidei. De
reliquo nihil metuit, nè quod ipse vetus bene-
ficio apud afflictum collocarat, *Rex* idem ad
summum Imperii culmen evectus, & recenti
affinitate devinctus, (ut est optimâ in bene de
se meritos memoriâ) sibi suisque uberrimo cum
scenore non remetiatur.

Sed præ foribus nostris res agenda, & cum
Belgis iterum. *Stricklandius*, diu ea in regi-
one Oratoris vice perfunctus, nunc nausæ est;
nullamque amplius in consessu *Ordinum* sedem
obtinens, domum revertitur. Cujus repulsam
ut alterâ repensarent *Parricida*, *Joachimum ab*
Odenskirke *Belgarum* Oratorem ex *Anglia* ju-
bent faceffere; prætextu cessantis jam cum *Or-*
dinibus ob mortem *Regiam* negotiationis. At

citò

cito pōst, quasi facti pœniteret, *Schaepius* mittitur de Pacis rationibus tractaturus: quem etiam si non nisi *Commissarium*, & ab una tantummodò Civitate, *Amstelredamo* scil. tractandi auctoritatem nactum, honore tamen & titulo *Legati Pseudo-senatus* insignivit; binosque *Oratores* è contrà cum insigni & *Regio* apparatu demandandi captant occasionem, nimirum *Oliverium Sanctijonesium*, unum è *Pseudo-senatu*, & præterea *Communium Placitorum Justiciarium*; cui simul adjungunt *Gualterum Stricklandium*. Hisce datur in mandatis de Pace concilianda, ut & de utriusque gentis in unam coalitione, sub eadem politia, communicatis invicem habitationis, mercatura, portuumque privilegiis, negotiari: at ista non nisi per gradus & pedetentim propalanda, modò populus pronus, iisque recipiendis idoneus videretur.

Sed ad Pacem firmandam non propendebant *Ordines*, donec rerum in *Scotia* successum prehenderent. Egrè tandem admissos Legatos de die in diem ludunt, donec longis ambagibus concinnatos sub *Henrico Septimo* Pacis Articulos proponunt pensitandos; quos simul ac *Legati* rejecerint, alios excogitant horis terendis, quoad se ludificatos sentientes, abitum maturarent. Dum autem inter *Belgas* morarentur, necessum erat *Ordinibus* pro foribus ipsorum satellitium ponere: sed neque hoc pacto adeò immunes ab injuriis redditi, quin omni nocte fenestræ frangerentur, vel ipsi mormoluceis & nescio quibus terribilimentis conturbarentur. Fama etiam invaluit, adventasse in *Sanctijonesii* ædes affinem quendam, ur, minorum more *Turcicorum*, nervo fauces elideret circa collum injecto; sed quia satis promptam

cui mox alius substituitur ab *Amstelodamo*.

Sanctijonesius una cum *Stricklandio* legantur in *Belgium* insigni cum apparatu:

qui tamen ab *Ordinibus* ludificati,

& discrimini- bus in horas obnoxii,

re infectâ redeunt.

Hinc fremere
Parricida,

Literasque dare
Reprisalia.

Whitlockius ad
Suceam navigat
cum splendida
legatione.

Quâ seipsam
abdicante, Rex
Bond vicissim
transmittit
ad Cromwelli-
um.

Expediit ad
Insulas Sillinas
perdomandas.

pram fugæ, si facinus perpetrâisset, copiam non comperit, consulto abstinuisse. His malis exagitati, & nova in dies metuentes, neque quamdiu prætolantes quale responsum reportarent gnari, *Legati* re infectâ digrediuntur.

Quot verò tumultus ista repulsa concitavit! quas vindictas intra præcordia coquebant *Parricida*! certi, modò res in *Scotia* bene cederet, non priùs gradum aut arma sistere quam ferro conditiones extorserint, quas per *Legatos* impetrare nequierant. Interea contenti per literas *Reprisalia* aliorum manibus in præsentia suas rependere injurias; & statuto cavere, nequid mercium in *Angliam* (ubicunque orbis terrarum creverint) adferatur, nisi ab indigenis nautis & navibus, vel ab *Angliis* convectum.

In *Sueciam* usque navigemus; cujus *Regina* nuncium ad *Parricidas* gratulatum nuper demandarat: ad hanc eapropter splendida *Legatio* per D. *Whitlockium* decernitur in reciprocum honorem, ad pacem insuper cum ea impetrandam; cui perlubenter annuit. *Regina* verò brevi postea de ponte deturbatâ, vel (si molliori appellatione uti liceat) seipsam abdicante, *Rex Suecia* reciprocâ legatione, nec minùs honorificâ, Dominum *Christ. Bond* Regni Senatorem transmittit ad *Cromwellum*, tunc temporis rerum habenas moderantem.

Insulæ *Sillina* sive *Cassiterides* opportune jacebant infestandis *Anglia* commerciis. Ibi *Regii*, cum quatuor aut quinque navigiis huc illuc vela facientes, haud parùm damni *Parricidis* intulerant; multò plus illaturi, modò *Belgi* oppignorari potuerint, (quod vulgò jactitatum.)

Hanc

Hanc ad spiriam eximendam *Plimmutha* gnavi-
ter apparatur, haud ultra quindecim leucas ab
Insulis determinatæ. Quare arreptâ opportu-
nitate, noctu indè solventes, scaphis, cymbis &
naviculis, quibus trecenti milites veherentur
præter nautas, unâ cum *Blakjo* & *Pophamio*, com-
paratis, secundo usi vento, postera luce terram
tenent. Insulæ numero decem jacent conter-
minæ, nisi quod exiguo spatio fretis æstuosis di-
rimantur, circumpositis brevibus ac scopulis tu-
ta. *Threscoum* & *Briarium* post tres horas ea-
piunt jacturâ quindecim virorum: at è Præsi-
diiis (depressâ in profundum cymbâ,) qua-
draginta circiter merfi, centum & viginti de-
ditione recepti, quadraginta etiam plus minùs
tormenta, ad oram maritimam disposita, (quæ
ex duabus celocibus ita collocarant *Regii*.)
Maris iracundia militum furori intercedens,
quietem per biduum paci simillimam faceffit.
At die tertio, cum Pontus mitesceret; effulmi-
nationibus continuis utrinque certatum, hinc è
Briario & *Threscoo*, indè ex *Sancta Maria*,
Grimsbey portu dirimente cominus prælium.
Sed Gubernator *Grenvillius* (*Bathonia* jam
Comes) suppetiis cassus, Insulâ tandem cedit,
conditionibus haud contemnendis.

Brevi postea, ut victoriæ juges in gremia
Parricidarum simul infunderentur, narratum è
Comercianis Insulis, *Barbadam* harum ditissi-
mam in *Aiscovii* potestatem semet consignasse;
cujus exemplo stabant cæteræ. Ille; octodecim
vel viginti celocibus instructus, ad *Indias* Oc-
cidentales iter susceperat; insulas eas *Anglia*
sub jugo denuo missurus; & ex improvise ad-
ortus, vicena vel tricena navigia *Belgarum* cor-
ripuit, qui gemini Detreti cum contemptu

Quarum dua
post trium ho-
rarum consi-
derationem ca-
pta.

Reliqua tan-
dem cedunt, pæ-
tis conditioni-
bus;

ut & *Barbada*
Novi Orbis In-
sula;

ab Aiscovio per
sex menses ob-
fessa.

Suprema Ju-
stitia Curia de-
nud erigitur,
eâque statarias

præsidente Kee-
beto, assidenti-
bus viris aut
militaribus, aut
factioni devo-
tissimis,

Crimina de
quibus forum
istud cognosce-
re tenebatur.

commercia cum iis exercebant. In conspectu
Insulae vela faciens, obsessam sex menses tene-
bat, atque jam tandem, seditione inter Insula-
nos obortâ, Baronem *Willobeium* (quem *Rex*
eidem præposuerat) ad dëditionem compulit.

Ea dum geruntur apud *Indos*, in *Anglia* de
novo erigunt (uti placuit nominare) *Curiam*
Justitiæ supremam; non pro re natâ, sed per
sex menses statariam; quæ, si citra flagrantem
tyrannidis invidiam concoquatur, de die in diem
prorogari poterit. Huic à *Pseudo-senatu* præ-
ficiuntur *Keebelus*, alique, *Assessoribus* adjuti
quinquaginta è Factionis popularibus. Hi ma-
gnam partem Armati, reum ut hostem ad Im-
peratoris nutum ferire impigri: reliqui universi
novæ Reipub. clientes, quorum spes opesque
omnes à *Parricidarum* favore penderent; nisi
forfan unus aut alter zeli quàm iudicii prom-
ptior. Cujus sub exultatione tam atrox &
prioribus seculis sub longa *Regum* serie decur-
rentibus inaudita vis, specioso tamen *Justitiæ*
nomine apud imperitum vulgus venditaretur.
His potentia sistendi, inquirendi, & animâ
vertendi conceditur, sine *Appellationis* copia, in
unumquemque qui cum Rege, Regina, Duce *E-*
boracensi, vel Regionum quocunque, vel *Hiber-*
niæ commercii quid habuerit aut consilii, dicti
factore sublevarit, in ades receperit, qui *Ci-*
strum, Civitatem vel Navim tradiderit, aut
istiusmodi traditionem pertentaverit; præter e-
iusdem farinae complura crimina. De consti-
tutione fori si perconteris, & quâ fretum au-
thoritate, nôris primò statutum adversus *Re-*
giam Majestatem ab iis penes quos adeo nulli
jus dicendi potestas fuit, ut ipsis nec per *Le-*
ges nostras nec mores vel vile mancipium
dam-

damnare fas esset; exinde in *Nobiles*; postea pro re natâ in morem sæpenumero receptum; jam verò defluxit in consuetudinem. Si quem suspicio vel metus machinationis contra statum publicum urgeret, coram hoc supremo tribunali trahere hominem, sistere, caudicis & leguleiis (qui gloriolæ aut lucelli causâ venundarent animas) arguendum objicere; & patroni expertem, confusione ac metu perterrefactum, citra duorum testium probationem, nullo duodecim-virorum judicio, (quod solum apud *Anglos* pollet) reum condemnare, quorsum non dicam, occidere?

Non mediocri sarè terrori fuit, cùm veluti gladius, è lacunari setâ tantum equinâ appensus, in nudos omnium ubique civium vertices demitteretur. Id maximè temporis & deinceps, *Cromwellio* rerumposito, ingens delatorum examen locis publicis, privatis, sacris, prophanis inerrabat. Auscultabant in *Templis*, computabant in *Oenopoliis*, ambulabant in *Foro*, accumbabant in *Popinis*, concertabant in *Hippodromis*; *Nobilium* servi corrupti, qui mensæ herilis arcana proderent; *Tabernarum* insigniorum domini (saltem ministri) mercede conducti, qui hospitum vino calentinum libera colloquia vel præsentem, vel post parietem intergerinum latitantes, imbiberent. Cujusmodi subseffores auricularios *Hiero Syracusanorum* Tyrannus emittere solitus, *ωτακυσταί* & *παραγορῆδες* dictos. Denique carceribus intrusi, velut capti qui caperent. Nullus non pagus dissidiis abundavit & insidiis. In ipsis *Civitatibus* solitudo, silentium, timor, tremor. *Rus* avidè expetebatur, non lautum & suburbanum, non vicinorum frequentia celebratum, sed si-

Miserandæ rerum facies ad vivum depingitur.

Delatorum plena omnia.

Nihil tutum ab insidiatoribus.

quibus mille
nocendi artes.

quod avium, incultum, vastum & desertum, ubi nec incurras in militem, nec metuas ab insidiatore; ubi ignores pariter & ignoreris: ipsa hominum fuga impensius placuit; Tuta enim magis requirebantur quàm amœna. Omnis Societas, Vicinia, necessitudo infida. Si qui voluntatis essent à studiis pravis alienæ, tamen non raro failebant, cùm antea fallerentur. Adeò potenter omnia interturbârat turba paci gravis. Discurrunt ubique cum oculis emissitiis curiosi speculatores; neque cùm otiosi sunt, nihil agunt. Strenuè potant, ut leni adhibito tormento, consilia penitus abstrusa & intima sensa eliciant. In dicta factâque inquirunt, & multò maximè vultum mentis indicem. Artes illis sunt rumores spargere & legere, spem hominum credulorum jacentem excitare, excitatam miris fabulis in altum extollere, quibus in fumum evanescentibus, projectionis in posterum fiant animi.

Nova exoritur
stirps illicum,

Chiliarcha Andrew inter alios mortifera.
Horum fraude exutus est latifundiis omnibus Baro Cravenus,

Præterea *Nobiles* diversas partes sequentes Sycophantiis clâm impetere undecunque arripitis, tantum ut illis ægrè faciant; Moderatis suspiciones affingere; Operæ Regi quoquo modo datæ consilii ve cum ipso communicati compertos, vel gravi munere ferire, vel in jus vocare. Præter cæteros mortalium execrandi *Illicies*, (*Trapanis* vulgò appellati) quibus studium fuit Cives paulò fervidiores, nec bilis purgatifimos, in fraudem capitalem impellere; impulsos in jus trahere; reos calumniis arcanis opprimere. Hoc artificio circumventi *Chiliarcha Andrewi* cervix securim tinxit. Nec erubuit Præfcs *Bradshaw* pro Curia profiteri, se per literas supposititias cum ipso Regis nomine collocutum. Sic & Patrimonio *Baronis Craveni* publicato fiscus crevit. Is turbarum civilium pen-

ms immunis, nisi quòd latos in *Anglia* fundos possideret, agebat procul in *Belgio*. Quò immisus (quem tamen in finem haud affirmaverim) hoc de grege *Regiarum* partium desertor, *Auceps* nomine, tetendit infidias. Testis singularis suffecit *Judicibus Sectoribus*, idem licèt infamis; postea hoc ipso in testimonio falsi convictus, autographo secus quàm juraverat concepto, ante judicum oculos linguam venalem resellente. Hi sunt *Diplomatum* subjectores, sigilli *Regii* paracharactæ, syngrapharum falsarii, tyronum circumscriptores. Authoritatem militis scribendi ipsi ultro tibi conferre, ipsi colatam in exitium tuum vertere. Literas quibus res novæ designantur, non sine læsæ *Majestatis* (utì dicunt) crimine tibi in manus dare; postea te cum literis culpæ manifestarium militibus tradere, in forum novitium propellere, cæcæ morti addicere. Ipsi authores facinoris & clandestini actores nè interpellari quidem, nedum sisti coràm in judicio. Quò magis constet hæc scelera non esse privati ingenii, sed publicè deliberata, sed in officina *Politico*rum fabricata, sed satellitibus demandata; nempe qui (velut *Hyæna* odorisequæ Leonibus sagacitate destitutis prædam venantur) id operæ darent, nè fortè crimina deessent quæ suprema *Justitia* Curia vindicaret.

Scoti quid agerent diu incerti, & varias in factiones discissi, tandem in *Monarchicum Regimen* conveniunt, *CAROLUM*que *Secundum* in *Titulum* adsciscendum. Pauci, quorum ad palatum *Democratia* vel *Oligarchia* saperet, ejusdem cum *Parricidis* sententiæ, celatum peccatore venenum suppressimantes, non ausi sunt tamen mentem proterre, nec obmutire. Sed quibus

aliique in dis-
crimen capitis
adducti;

dum nefarii au-
thores in tuto
declinescerent,

utpote malas
hasce artes à
Parricidis edo-
cti.

Scoti consenti-
unt in *Monar-*
chiam, càmque
penes *CAROLUM* *Secun-*
dum,
obmutescen-
tibus qui contra
sentirent;

Super conditio-
nibus tamen
dissidetur.

bus admitteretur pactis in imperii exercitium oppidò disceptabatur; nec unquam omnino convenit. *Montani* plerique, præter avitos & Legibus institutos, novis non implicandum Articulis strenuè contendunt. Alii, nimirum *Confæderati*, non nisi renovato ac subscripto *Fœdere ac Ligâ*, præmissis pœnitentiæ *Patri & Matris* ob delicta signis; exturbatis insuper è consortio & proscriptis omnibus qui *Paternam* ob causam gestaverant arma, vel *Confæderatis* nondum adjungerentur. Taceo ceteros, utpote paucos, quorum animos vel *Regicidarum* corruperant salaria, vel *Democraticorum* necessitudo veneno infecerat; illi siquidem ad severiora extimulare, ut continuis scrupulis onerarent, omnémque redditum in gratiam *Regi* præscinderent. Tandem aliquando, vincente mediâ parte, *CAROLUS Secundus*, post factam à *Fecialibus* locis in præcipuis proclamationem solennem, *Rex Scotia, Anglia & Hibernia* denunciatur.

Tandem Rex
Scotia, Anglia
& Hibernia
promulgatur
CAROLUS Se-
cundus;

mittiturque ad
Regem *Windramus* à *Delegatis* *Ordinum*,

ut commonefa-
ceret, quibus
admittendus
foret pactis.

Et sic se habebant.

Cæterum diutius à *Delegatis* *Ordinum* & *Conventus Ecclesiastici Vicariis* (quibus res pensitanda & in formam concinnanda demandabatur) productâ disceptatione, tandem & ipsi decernunt, pertentando *Regis* animo *Windramum* mittere de *Libertono* *Toparcham*. Qui *Litteras* perfert mœstitiæ plenas ob nefarium & horrendum *Regicidium*, Ipsique *Scotos* omne obsequium detulisse narrat, *Regémque* Successorem promulgâsse, & subsequenter pactis admissuros ut *Sceptrum* moderaretur.

Proposita sic se habebant. *Subscribat Rex Liga & Fœderi* scilicet, *Scitôque Parlamento* consentiat quo omnes astringantur subditi; & ratihabeat quicquid hujus stabiliendi gratiâ

gratiâ perpetrârint. Subsignet Altis duarum Sessionum ultimarum Parlamenti; quibus Hamiltonii novissima in Angliam irruptio improbatâ. Montis-rosani diplomata & auctoramenta revocet, quibus milites aut in Scotia conscribere, aut alibi conscriptos in Scotiam introducere permissum. Intercessionis juri renunciet. Pontificiorum neminem juxta suam Aulam sustineat. Locum denique indicat inter Belgas, ubi splendida Legatio convenire poterit, ad ista proposita & alia, & qua itineri pravia forent, ratihabenda.

Apud Jarseiam vel Casaream, Anglicanae ditionis Insulam, ista facta sunt Proposita, ubi Rex comitante Aulicorum globo tunc temporis intererat, qui receptis literis Windramo gratulatur; alióque nuncio, Gulielmo Flemmingio, ad Scotia Nobiles & Ministrorum cœtus haud multò post transmissio, cum reciprocis gratulationis officiis rescribit. Demum per Windramum, post Epilogum, Se boni consulere obsequia, & in Regicidas indignationem, hortatur ut Regni concordia pacique in integrum restituenda seriò incumbant; Se ob eum finem nulli defuturum officio; jubetque ad Bredam super ea re Legatos mittere, quibuscum instituat Tractatum plenaria de pace redintegranda.

Rex de istis pensiculatiùs deliberaturus, suorum sententias privatim exposcit, scriptisque ad illos literis, quibus per negotia præsentibus esse non licuit. At, Quot capita, tot sententiarum; sed in duas præcipuas divisæ. Hi suadent Scotis nullatenus auscultandum, speciosis obsequiis sub integumentis prodicione latitante. Hujus exemplum Patrem objiciunt, promissionibus dilattatum, donec in suorum fidiissimos duriora sta-

Rex, perlectis literis, rescribit ad Scotos per Flemmingium,

postea per eundem Windramum;

Bredamque Belgarum constituit locum Tractatui celebrando. Mox cum suis deliberat.

Quorum nonnulli horrent omnem cum Scotis concordiam;

tueri compelleretur; postea Factionis adversa arbitrio permissum. Regiâ illum personâ vel larvâ potius induendum, dominii veraque authoritatis titulo sibi ipsis asservato. Quod si oblectari contigerit in posterum, collumve iugo subducere, Parricidis Anglis tradendum, vel suis ipsum manibus occidendum. Montisrosano Comiti potius adherescendum, quàm junctis Scotia viribus; utpote cujus in dubiis fidem, in difficultibus virtutem, in desperatis magnanimitatem & fortunam habuerat exploratam: suis & Amicorum viribus, exterorum suppetiis, Anglorum, Hibernorum, Scotorumque auxiliis fretum, contra quorumcunque insultus & conamina solia sua consensur m. Illi, è contrâ, Parlamentariam Authoritatem & potentiam Federatarum jactitare; Anglos, etiam qui Presbyterianismo studebant, clanculum favere Scotis, etiam si se non proderent in presentiarum; Ad famam quoque spectare apud externos, ut Turlus Regis Scotia vendideretur: Reginam ad pacificationem cum Scotis hortari; qui primo licet intuitu & congressu horridas & graves Unionis leges præscriberent, laxioribus tamen tractu temporis, diutinâ consuetudine officisque frequentibus mitigatis Confœderatorum animis, & delinictâ ferociâ, Regia Majestas uteretur; sub specioso Divini cultûs velo & Religionis pallio commodis invigilare propriis, & tandem, temporibus accommodando, Scotos in ipsius placita sentiret procliviores. Sic inter Scyllam Rex positus & Charybdin, fluctuabatur aliquamdiu, cui adhæresceret dubius, pro re natâ in posterum velificaturus.

Missio in Scotiam Windramo, boni consilii responsum Regium, lætâque affulget per omnem Gentem

Alij Scotis auscultandum suadent,

uti & Regina Mater.

Gentem concordiae spes. Scribit interim ad *Montrossium* Regia Majestas, (cui dederat olim invadendae *Scotiae* diploma) Quid *Scoti* fecerant monens, quodnam ipse responsum indulserat, futurumque *Breda* Tractatum de Pace concilianda: ut ille nihilo minus in scribendo milite pergeret, cum viris quam poterit plurimis in *Scotia* praesto futurus quo tempore *Scoti* Tractatum auspicarentur. Sic etenim dubio procul molliores in eo futuros, quando cernerent armis injurias vindicaturum. Jam autem exire *Farseia* visum est Regia Majestati, tum quia *Pseudo-senatum* inaudiverat expugnandae Insulae adornare classem, tum ut omnia in promptu sint subsecuturo Tractatui opportuna.

Rex *Montrossium* scribiorem facit de Tractatu cum *Scotis* *Breda* celebrando:

Mox egreditur *Farseia* Insula.

Interea deliberant *Scotia* Delegati de Propositis & Pacificatoribus eligendis: ubi Ecclesiastici, omnis oblitii modestiae & aequi, rigida praeter modum, difficultia, impossibilia statuunt; quibus laxandis & emolliendis conditionibus laborant Laici: tandemque in istam sententiam junctim descenditur. Pacificatores hi sunt; *Cassellii* & *Lothiana* Comites, *Toparcha* *Burlai* & *Liberteni*: *Johannes* *Smithaus* & *Jeffreyus* Dynastas repraesentabunt; *Brodens*, *Lausenus* & *Woodus*, Clerum. Proposita vero ejusmodi sunt. Cavebitur edicto, ne quis ad Aulam accedat Excommunicationis fulmine syderatus. Fidem Regiam promissione jam faciendam Rex obstringat, subscripta manu & apposito sigillo, semet Nationale Fœdus approbatum, triumque Regnorum Ligam & Fœdus. Rata insuper omnia Parlamenti scita facturum, quibus Liga & Fœdus, Regimen Presbyterianum, Cultus Directorium, Fidei Confessio & Catechismus imperantur; iidemque suam in-

Scotorum Delegati Pacificatores eligunt,

& in Articulos consentiant Regi proponendos.

tra

tra Familiam usarum, nec ut a quopiam sive aboleantur, sive innoventur, permissurum. Præterea, in Civilibus omnibus Senatûs arbitrio subscripturum, in Sacris autem Cætûs Ecclesiastici. Hæc, post habitam Concionem, à Comite Cassellis apud Bredam nuncupantur. Rege an quicquam haberent ultrâ enarrandum sciscitante, *Nihil*, inquirunt; & postea, an ullâ sponcione vindicatum iri in Parricidas tenerentur, respondent, *Nullâ*.

Qui & Regi
proponuntur
Breda:

Mox & alia
paucula per nos
internuncios; præsertim
in Montrossium.

De hisce consilium ineunte Regiâ Majestate, Legati adveniunt alii ab iisdem, *Murrinus* nempe Comesque *Carnworthii*, Additamenta paucula Propositis adjecturi; ut scil. interdiceret Regiâ Majestas *Montrossano* & affeculis ingressu Regni; novissimâque Parlamenti scita suo assensu corroboraret.

Deplorandum
præcellentiissimi
Herois fatum
memoratur;

qui, exiguâ manu
stipatus, præmaturè terram
Scoticam appellit.

At *Montrossani* infortunium jam venit exponendum. Ille auctoramento Regio instructus, omne movet lapidem inter *Snecos*, *Danos*, *Polonos*, *Germanos*, & quicquid est *Hyperborearum* gentium, ut copiis, & pecuniæ, armorum, com meatûsque adminiculo instructus, in *Scotiam* trajiceret. Nec moratus, (*Kingo* præ festinatione cum equitatûs manu in *Suecia* ponè relicto, qui sequi destinaret; *Ogilbeio* quoque in *Belgio* ad exauctoratos *Auriaci* milites colligendos, qui pecunias huic rei de signatas interverterat) cum armis mille & quingentis quæ Regina *Suecie* ministraverat, quatuor navigiis, (è quibus periêre duo scopulis allisa) & quadringentis militibus tumultuariâ operâ conscriptis, Insulas *Orcadas* adnavigat; ibique associatis mille circiter Insulanis (potissimâ ex parte piscatoribus) in terram se contulit ad oram *Caitnessia* extremam; anteaكتورum memoriâ alacer, & spe fretus, exercitum sese
(accurren-

(accurrentibus undique ad signa qui olim Regi studebant) non contemnendum brevi comparaturum.

Sed eheu! spes ista sefellit *Montrossanum*. Aha mens erat fractæ jam cladibus Genti, alia conditio periculis defunctæ, & ad pacem compositæ, nec non Confœderatorum suppliciis coercitæ. Fervebat tota Regio armorum apparatu, quamprimum adventum ejus fama pervulgaverat; *Parlamentum* quoque sedere tum contigit, nec sine jussu *Regio*, septemque vel octo millia sub *Lesleii* auspiciis militum numerabat. Contribules pacem malebant quâvisque à Dominis permitteretur, quàm incertam etsi gratiorem; & incommodâ. potius quiete cum securitate frui, quàm cum periculo fortis mutationem turbamenti aucupari. Imò plures, profundere pro Rege vel animam parati, jam demum favorem *Parlamentarium* pacti, fidemque reciprocâ & obsequium, eidem sine scelere non credunt posse renunciari.

Nil minùs *Dumbatha* Castrum capit, animoque præsentissimo procedit ultrâ; & ratus Comitem *Seasforthium* cum duobus quos Regis in gratiam scripserat millibus conjunctum iri, ad trajectum difficilem & impeditum, quo capto facilius coadunari poterant, præoccupandum festinat. Sed objecit se in via *Stranghannus*, qui cum selectis trecentis equitibus à *Lesleio* præmissus, ut specularetur, stativa perturbaret, progressui obstarer, commearum & milites ad ipsius castra confluxuros interciperet, datâque rei bene gerendæ ansâ, non laceggeret modò, sed etiam decerneret. Ille, cum parum compositos, lassos, nec nisi pedes,

Spe suâ misere frustratus est; gente jam turbas pertasâ, & ad pacem compositâ.

Dumbatham occupat,

propeque ad trajectum præoccupandum.

At præstò erat eum trecentis equitibus *Stranghannus*;

qui perspectâ
opportunitate,
statim aggredi-
tur,
facile fundis
fugâque.

Montrossius pro-
ripit se in pe-
des; & post
triduum incen-
diâ penè exa-
nimis, infido vi-
ro se tradens, ad
Lesseium deducitur;

Indè in hosti-
um fauces, E-
denburgi indi-
gnis modis ha-
bitus.

Posteriâ luce in
Comitiis atro-
cium crimi-
num postulatur:

dites, & in loco plano atque campestri specta-
ret, factâ protinus impressione, belli aleam
pertentat: eo utique successu, ut milites In-
sulani, arma simul & animos abjicientes, in
pedes se proriperent; Germanis interim se
defendentibus, donec nacti abscedendi veniam
transfretarent. Omnia impedimenta à Strangha-
no capta, præcipuè *Labarum*, in quo truncati
capitis effigies, stillante sanguine, cum
isto symbolo, *IUDICA ET VIN-
DICA CAUSAM, DOMINE*. Fugit Comes *Montisrosanus*, vestibûsque cum
montano quodam commutatis, per tres dies
quatuorve delituit, unico servo comitatus; do-
nec Toparchæ de *Aken* jejunio fractum se
tradidit, qui etiam olim sub signis ejus me-
ruerat, mutatâ jam cum fortuna fide, ad *Lesseium*
deduxit, mille librarum lucro corruptus. Capti
sunt etiam à *Stranghano* Baro *Fredericus*,
Tribuni *Hurrius*, *Franciscus Hayn* de *Dalgetie*,
alius item *Hayn* de *Naghton*, *Sibaldus*,
Grayus, *Spotswoodus*, aliique plures.

At triumphus agitur de *Montisrosano*, quem
jubetur Carnifex, jam distantem mille passi-
bus ab *Edenburgo*, vincere obvium in sella,
carrôque superimponere, ut publicè conspicu-
us videretur, & pileo ejus ornatum jumento
præequitare, ducens ad *Tolbutham*, publicam
nocentium custodiam; multis qui spectatum
venerant in lacrymas effusis, ad mutabilis for-
tunæ conditionem obrepente sensu.

Postero die apud *Parlamentum* capitis cau-
sam dicit. Objicitur, *Aures Regias* *Parla-
mento* caterisque civibus rectè consulentibus
eum præclusisse; *Rebelles Hibernos* in meditul-
ium *Regni* bellaturos induxisse; *Parlamenta-*

rios olim occidisse; Multa damna, devastatio-
nes & depopulationes Argathelii in terris com-
misisse; Ministros aliquot in primo consensu
terra Scotica malè tractasse; Secundâ vice
militem externum in patriam advexisse, idque
sine Commissione quantum aliis constabat; ini-
quum adversus omnes Confœderatos animum
gestasse; atque à Fœdere & Ligâ, quibus a-
strictus esset, fœdè descivisse. Hisce crimini-
bus oneratur. At ille, defensionem sentiens
nihil profuturam, breviter & generatim re-
spondet; Ad Invasionem, Regis per Commissionem
intentatam constare satis; Nunquam se
quidpiam admisisse, quod Regium non compro-
baret mandatum, & sua recta Conscientia;
Se Fœdere & Ligâ tam Regiæ Majestati ob-
strictum quàm populo, Bis solummodo Parla-
mento coram sistebatur; tertiâ vice, pronun-
tante quâ potuit acrimoniâ & contemptu
Cancellario Londeno, intrepidus absque omni
consternationis indicio sententiam audivit,
in hæc verba: Craftino die, Martii vicesimo
primo, Anno Domini supra millesimum sexcen-
tesimum quinquagesimo, furcâ triginta pedes
altâ suspendêris trium horarum spatio, unâ cum
libro & Declaratione. Tum super contabulato
caput amputatum statuatur in summitate Tol-
buthe; Artus etiam detruncati quatuor Civi-
tatum, Glasgowa, Sterlinga, Dundea atque A-
bredonii supra portas. Truncus inter malefi-
corum cadavera sepeliatur, si non solvant te pri-
us Excommunicationis censurâ Ecclesiastici.
Non illi proficiunt veterum de stemmate No-
bilitum natalitia, non Heroica virtus, & Cle-
mentia quâ in devictos usus est, non Regium
Programma, quo fretus bellum susceperat.

Nece

Qua ille brevi
responso diluit.

Veruntamen à
Cancellario
Londeno con-
demnatur, hor-
rendum in ma-
dum vitâ exu-
endus.

*Crastino die
summa cum
immanitate
tractatus, ani-
mam exhalat.*

*Rex huic malo
vehementer in-
doleat, & cum
Murrio expo-
stulas :*

*iram tamen
premit alto cor-
de.*

Nec veniam ille omnino petiit, sed ingens a-
nimi, tam honorificum duxit in Tolbusban
caput erigi, ac in Camera Regia picturam su-
spici: optabatque satis esse sibi carnis, qua sus-
pendi omnibus in locis posset, in monumentum
fidei erga Regem invicta. Piè profectò &
perquam animosè sustinuit, quâ publicè
affectus est, ignominiam; tantâ Ministrorum
redargutione, eâ Populi testificatione, & di-
vini Numinis fervidâ invocatione, ut Mini-
stris pudorem incusserit, Populo innocentiam
vindicaret, Deo Pietatis sensum præbuerit. A-
spectantium nemini non lacrymas elicit; so-
la *Lorpie* Baronis uxor non temperavit à risu:
quando verò *Argathelii* Soceri caput (ut sunt
fragiles & caducæ res hominum) eodem in
loco tradetur amputandum, (quod non mul-
tos post annos obigit) contristabitur. Alii
tres aut quatuor Generosi, quorum operâ spe-
rat reparatum iri labascentes in *Scotia* res Re-
gias, eâdem involvi ruinâ, extremo multan-
tur supplicio.

Hujus mali atrocitas non citius in aures Re-
gias pervenerat, quàm præ doloris vehementia
graviter afflictus, retulit accersito *Murrio*, sibi
cordolio esse, medio in *Tractatu*, quo animos
ad pacem propensos crediderat, optimorum
subditorum sanguine sese *Parlamentum* pol-
luisse, rationem fusi cruoris & totius trago-
diæ sibi reddi postulans. At visum est ut
haud ultrâ laxare habenas, continere potius
ac premere, spe jam omni, nisi quæ à *Scoti*
pendebat, penitus præcisâ.

Respondent *Scoti*, Se in eadem perstare menti
quâ animum erga Regiam Majestatem pro-
pensum testarentur. Pergratum illis, exaudi-

re spem pacis redintegranda factam; Nec illum movere debent obstacula primo auditu gravia; Nil cum Montisrosano actum cuius Regem ipsum pœnitere poterat, vel quod recte rationi foret incongruum. Responsum hoc pluribus suffragiis in Parlamento obtinuit, (etsi reluctarentur triginta duo Democratici) Iter in Scotiam acceleret; se totis viribus & omni conatu contra hostes tueri paratos & vindicare; quanquam literas interceperant ad Montisrosanum datas; quas oblivioni tradere mallet quam memorare.

Jam Principis Gulielmi Auriaci aliorumque adjutus consiliis, in tantillum lenitos & glossematibus modificatos consentit Scotorum Articulus; & (plerisque necessariis cum famulatio valedicens; Ecclesiasticis etiam, quorum Scotis haudquaquam gratum adventum crederet) unâ cum Delegatis, diversis verò navibus, à Schivelingâ Hollandia solvunt, ad Speam fluvium vela vertentes. At paulò in altum proVecti, ad Regem se conferunt Delegati, novis (ut àfferunt) instructi documentis, orântque ut subscripto nomine ratam faceret Ligam & Fœdus trium Nationum, juxta quod receperant in nuper mandatis ab Ordinibus. Quippe Fœderi Nationali nomen dederat, pollicitus & huic Fœderi se non reluctaturum: permiserat etiam aliis omnibus imponi; dixerântque Semet, modò liberet Ordinibus ea coram audire per quæ minùs subscriberet, obtemperaturum. Pupugit hoc valde Regem, atque itâ discruciabatur animi, ut mox retroflectere atque in Hollandiam renavigare fere statuerat. Sed exoratus tandem subscripsit; & nê dubio foret locus, ad fidem hujus rei faciendam,

Scoti demulcent exulceratum Regis animum.

Qui tandem Articulis assensum præbet.

atque unâ cum Pacificatoribus, etsi diversâ nave, solvit in altum;

à quibus inter navigandum novis impetitur Propositum, circa Fœdus trium Nationum.

Cui reluctanter subscribit, coram testibus,

tandemque per
discrimina
complura Spe-
am applicat,

applaudente
passim populo.

Abredonii
splendide exci-
pitur ;

pariter &
Dundee.

Edenburgum
cum ventum
esset, solenniter
denunciatur
Rex Scotiæ,
Angliæ & Hi-
berniciæ.
Ibi pro libitu
Delegatorum
temperatur.

ciendam, quinque vel sex testes adsciscuntur, qui sua subscribunt nomina. Hoc malo perfunctum, jugia tempestatum pericula excipiunt, & Celoces *Anglicana* hâc præstolantes, inter omnia formidandæ. Nam qui à littore speculabantur, hæc *Regiis* navibus immistas credebant, quamvis reverâ se invicem non cernerent, nebulâ coopertæ. Per tot discrimina, Divini Numinis auspiciis, *Speam* incolumes applicuere.

Populus *Regis* adventu in *Scotiam* haud modicè lætatur; testantibus id plausu, gratulatione, festivisque ignibus. At *Delegati*, ut specie honoris deducerent ad *Edenburgum*, submovent visitatum qui veniunt, & officii ergo veneraturos verbo tenus, pugnis & fustibus accedentes importunius malè mulstant. *Abredonii* splendidis epulis excipitur, mille insuper & quingentis minis in amoris pignus donatis, quas ille inter egenos & tantum non famelicos servos distribuit. Atqui hoc peperit edictum, quo de pecuniis caveretur, ut si quibus *Regis* in gratiam quidpiam erogare videbitur, id omni non nisi ærario publico inferant. *Dundeani* quoque magnificè receperunt, excepto quòd membrum *Montisrosani* super *Comitiarum* Domûs parte suprema palo infixum ostentarent; novæque illum subscriptione ad novos Articulos *Ordines* urgerent. Postea *Edenburgum* usque ventum; festis omnium acclamationibus salatur; atque de novo *Rex Scotia; Angliæ & Hiberniciæ* Fecialium prætorio solenniter denunciatur.

Regia Majestas ad *Delegatorum* quorundam temperatur arbitrium; accessus quibus illis libet indulgetur, submotis aliis omnibus Satellitum.

Satellitium ponitur, *Lornia* Barone, *Argathellii* filio, præfecto; à quo observantur aditus omnes, ut splendidam (verè dictam) custodiam invideat nemo. Mystæ interim *Presbyteriani* à Ministris junctæ dièque criminibus in hærent; nunc *Patris* *gier diocæsanus* vitia, nunc *Matris* Idololatriam & Hæresin increpantes, utriusque collum obstinatum contra Reformationem, Christi Regimen, & Ecclesiam: Bella, cædes, sanguinem civilem; educationem & convictum inter *Episcopos*, nullo religionis sensu imbutos, hominésque prophanos, inhumaniter & omni abjecto verecundiæ sensu inculcant. Pœnitentiæ illum & Humilitatis documentis; Correptionibus & severis institutis in *Novam Creaturam* effingere satagentes; ut Crucem prius ferat quàm Coronam induat, & per vallem *Bacha* ad fastigium *Regiæ Authoritatis* conscendat. Absurdè adeò singula, ut institutis suis dogmatibusque nausæam ipsius crearent potius & æternam averfationem; quàm Assensum & stipulationem conciliarent: Crimine ab uno discas omnia. *Regem* vespertinè in hortum deambulantem bini adeunt Ministrelli, & objurgant perseverè, quòd ambulatione diem *Dominicam* prophanaverat; etiamsi duabus eodè die interfuerat Concionibus, precibusque tum matutinis tum vespertinis publicis, (præter privatas quibus continuò vacabat Meditationes.) *Laici* etiam Auro & Gemmis, quibus se fulgidam Coronam redimituros jactitârunt, clam & paulatim pretiosis lapidibus substractis, plumatæam substituunt; qualem *Demetrius* ille humi jacentem, neminem sanæ mentis verè diceret sublaturum; Purpuram; *Majestatis* vocabulum, & Insignia *Regi* permittentes, & exantlandas ab ipso jûris dicendi cûras & difficultates, (quàm

à Laicis etiam
Regali potestate
tantum non
denudatus:

quam nec has in solidum, sed eorum simul de arbitrio administrandas) dum *Illi* solidas *Legum* ferendarum prærogativas & domini sibi arriperent & asservarent.

Regicida totam rei seriem edocet sibi consulunt.

Igitur prætermisso Fairfaxio, cui mens in Scotos benevola,

Cromwellius accersitur ex Hibernia,

qui ingenti cum plausu atque solennitate Londinum revertitur :

Sed ista clàm adeò *Parricidis* fieri nequibant, (etsi Comitia mutuis benevolentiae, saltem nullis intentatae hostilitatis indiciis, per Colloquia & Internuncios, vicissim semet affricarent) quin à suis in *Hollandia* & *Scotia* (quorum opera non parvo constabat) Emissariis totam *Pacificationis* hujusce seriem edocerentur. Itaque ut sibi è longinquo prospicerent, ac procellam capitibus impendentem averterent, ineunt consilia. *Miles* sub *Fairfaxii* vexillis in promptu aderat ; verum *Dux* ille haud satis pronus in bellum contra *Scotos*, qui nullis adhuc *Anglos* lacessiverant injuriis ; propenso potius in Gentē eam esse animo, & *Regicidio* grandibusque *Regiminis* subversionibus animitus adversari, suspitabantur. Accersunt igitur ex *Hibernia* *Cromwellium*, bello *Scotico* præposituri. Ille properè domum reversus, successuum & victoriarum plenus, ovanis instar *Londinum* ingreditur, magnā catervā concomitante. Amici, Cives, *Pseudo-senatores*, (Equitatus cohorte simul & Peditatus Legione per viam dispositis circumstipati) & inter eos *Fairfaxius* ipse, cum Spectatoribus, per duo milliaria semet obvios dedere gratulabundi. At cum *Furcas Tiburnas* deventum, (is locus est ubi *Sontes* publicè suspendio necantur) adstante illic turbā Spectantium confertissimā, Parasitus quidam digito ostentans multitudinem, *Dens bone!* inquit, *quanta hominum frequentia te (Domine) salutatum venit?* Subridens ille reponit, *At quanto plures ad carnificinam meam confluxuros, id fieri contingat, existimas?* Nihil tunc temporis abfimilius, verbis tamen omen inerat, quæ postea factis narrando repetiit.

Consilio

Consilio cum Parricidis collato, placet onere levare Baronem Fairfaxium; Generalis Dux omnium Exercituum per Angliam, Scotiam & Hiberniam declaratur Cromwellius; & contra Scotos arma capeffit; milite com meatuque Berwicum versùs transmissio. Non remorantur literæ Scotorum ad Pseudo-senatum, Cromwellium, & Heslriggum Novi-Castri Gubernatorem datæ; quibus Pseudo-senatum invasionem meditari in ipsorum patriam conqueruntur; eamque contra pactum Unionis utriusque Gentis, & fidem utrinque datam, bello non denunciato, causâ nondum expositâ, eorum responsione neutiquam expectatâ, nulloque resipiscentia loco relicto, si quid deliquerint. Ut verò bellè procedat fabula, Duces Anglorum Responsum adhibent; quod, ut tempora ista melius apud posteros innotescant, enarrare haud gravabor. Sic se igitur habebat, missâ Præfatione.

Mox & Belli Dux Generalis Fairfaxii loco pronunciat;

Scotiam ex templo invasurus.

Scoti dant literas dehortatorias;

quibus respondetur ab Anglorum Ducibus.

Regicidium nobis vitio vertitur, de quo Deo potius gratias agere tenemur; & Parlamento gratulari: cùm Rex effusi sanguinis reus fuerit; ultra omnium Antecessorum savitiam; obstinatus Reformationis hostis, omniumque proborum hominum; qui Filium insuper edocuit, ut Paternâ premeret vestigia: Huic quidem à saniore populi parte, exclusis ac de ponte dejectis timidis & nequam Senatoribus, meritò nex illata; cui Deus etiam, qui initio monstravit iter, stipendis successibus & jugi benedictione attestatur. Quod obijcitur è contrâ, Tractatum, jus belli & Nationale Fœdus violari; bello ante indictionem illato, hoc ab Hamiltonio, sui que Parlamenti jussu, jam olim abrogatum; nisi credant solos Anglos religionem Tractatus & Pactorum astringi, Scotos verò nequaquam. Fœdus & Ligam crepant;

sed animadvertant, ibi Religioni & subditorum libertati primariò caveri, Regio honori defensionique non nisi secundariò & in ordine ad antecedentia: quoniam autem ista sibi mutuo contrariantur, tolli æquum est posterius & ignobilius. Ad Presbyterianismum firmandum quod spectat, sanè non erat ea Fœderis intentio, ut volentibus nolentibus vi & armis imponeretur, nisi quatenus è Sacro Codice Rationisq; recte momentis ostendi posset: quibus & Ipsi subscribere parati. Postea, invocato Dei nomine, in visceribus amoris & misericordie plenis, sese præ ceteris mortalium exultaturos aiunt, modo satisfactionem citra arma & securitatem impetrare potuerint. Hoc ad mercaturam Bermici adventantibus Scotis (quò deliniri, de iis bene sentirent, factionesque inter populum crearent) distribui curant.

*Cromwellius
etiam plebem
Scoticam allectat
verborum
lenociniis:*

Cromwellius etiam phaleris præludit Scotis; edicto publicato, & per Scotiam ab institoribus sparso: ubi bono animo esse jubet honestos inquilinos, quorum per regiones ducendus foret exercitus, nullà sibi cum iis intercedente lite; neque à domiciliis abscedere; sibi siquidem statutum neutiquam damnum inferre, sed patrocinari potiùs. Modestiam insuper & disciplinam militarem ut recordentur monet, quarum oculati testes ipsi fuerant, cum Hamiltonienses in meditullium Regni victor persequeretur, & ex anteaetis de futuro iudicium ferant. Sibi esse cordi proborum hominum universa; ferùmque se jam stringere adversus injuriarum auctores, qui nuper Angliam pariter ac Scotiam cadibus & sanguine polluerunt, novis utramque mox implicaturi miseriis, admissò in gremium Rege, scelèrem comperto.

*at frustra; cum
aufugerent omnes,
nec cibamenti quicquam
ponè relinquerent.*

Sed surdis canitur, fallaciarum & fraudum hominis jamdudum gnaris: Nam aufugientes confertim

conferim Incolæ cum bonis quæ asportari poterant universis in tutiora semet receperunt: nec eduliorum quicquam eo in tractu expectandum, nisi quæ naves inveherent litus ex opposito adlegentes.

Exeunte mense *Junio*, anno supra millesimum sexcentesium quinquagesimo, Equitatûs quinque millia & quingentos, Peditatûs undecim millia, cum sedecim Tormentis omnique bellico apparatu, ducens in hostica, *Muscleburgum* usque, intra lapides ab *Edenburgo* perpauco, quartis castris venit.

Interea temporis haud otiatum à *Scotis*, verum sub *Leslei* senioris auspiciis instituto delectu, quàm celerrimè pars copiarum *Leisham* inter & *Edenburgum* castrametatur, aggere, fossâque & militaribus aliis operibus communita. Quorum in suppetias conscripti undiquaque milites, qui Fœdere astricti, & neque sub *Montrossano* nec *Hamiltonio* meruerant, in dies confluxêre. Nullâ interim *Regis* habitâ ratione, apud *Sancti Johnstoni* oppidum relictî; obtento, quod non iatis Precationibus vacârat & Mortificationis operibus, ut plasma *Presbyterianum* susciperet.

Cromwellius deinceps intra mille passus à *Scotorum* castris aciem explicat; egressusque in campum, ut de rerum summa decernatur provocat. Sed *Scotis* ad conflictationem non ità pronis, *Arthur* collem prope *Edenburgum* conscendens, hostilia munimenta speculatur, deliberaturus, annon expediret impetu in castra factò hostile vallum rescindere, dum copiæ adhuc suæ validæ perstarent, *Scoti*que aliqua ex parte imparati. Verum ab ausu isto dissuadent *Ductores*, utpote periculi pleno, si non & temerario. Igitur nihil indè emolumenti sperandum perspicens, versùs

Cromwellio Scotiam ingressò,

Scotorum copia Leisham inter & Edenburgum castra ponunt.

Cromwellius è proximo ad pugnam provocat.

Mox impetum in castra meditantur.

Consultiùs tamen Muscleburgum versùs ducit, militibus reficiendâ.

Hostem insequentem Lambertus reprimat.

Stranghanus impellatur, Clerique non minus precibus quam equitatu fretus

Anglos adoriatur.

Profigatur tamē, ipsique in pedes se conjicit.

Consternatos milites Rex in ordinem cogit.

Hinc ei plurimus bonus deferatur à milite.

Muscleburgum ducit, ad milites reficiendos; porē relictis qui hostem, fortasse impressionem à tergo facturum, distinerent. Et fecerunt quidem, fusosque & fugatos usque persequuntur, donec Lambertus cum altera manu militum represlit, etsi gemino mulcatus vulnere. Complures eo praelio occubere; quod tamen infra praeludii fuit ad noctis insequentis cladem. Receperat enim in se Stranghanus, cum mille quingentis equitibus (quos Clerus adornaverat) vel de vivo Cromwellio triumphare, vel dare mortuum. Suggesta ob eum finem & Ecclesiae in preces effusae; caeli pro soribus intonare Sacrorum Ministri, victoriam implorare, (penē dixeram, imperare:) quasi Divinam Numen ex officio teneretur Sanctis suis, à Malignitatis fermento depuratis, & Sacro cum Ipso Foedere conjunctis, contra Haereticos, Sclerarios & Regicidas omnino subvenire. Ille interim operā subitanēā validāque Cromwellianos adoriatur, & primas custodias perturbat: verum haud læto successu; dum hostis, aliis super alias conglobatis turmis, fusos Ecclesiasticos ad castra usque persequitur, Stranghano ipso de equo deturbato, & difficulter pedibus in urbem elapso. Fugā & terrore percussis omnibus, juxta ferē inimici in castra penetrarant, ni Regia Majestas eo manē adveniēns auspicatō interiuerat. Nam ille, obversis in fugitivos tormentis, ni gradum sisterent, & sub tutela machinarum restituerent Ordines, dein alia post aliam cohors stativa in castris reciperet, globos contrā minabatur. Totam eam noctem, stratis humi vestimentis, infomnis duxit Regia Majestas; at milites consequente manē, gnari quanto periculo liberarāt exercitum, & quā bene de iis meruerat, in grati-

gratitudinis testimonium, aliqui galeros & pilea, alii saga, pro tessera, C. R. carbone vel funiculo igniario notata, præferebant.

Irâ efferbuit ad ista militare Concilium: venientesque *Ministri* obnixè rogant, ut semet subtraheret, nec periculosa militiæ immisceret; fœderatum cum Deo prætendunt, uti *Regum* præterea neminem; nec exponenda erat Hosti vita decem millibus gregariorum potior; & multa istiusmodi. *Rege* autem obstinatiùs abnuente, atque indignum rato qui *Regium* Sceptum, qui Diadema gestaret, si vulnera metuat, si pro subditis vel sanguinem profundere detrectet; accedunt etiam precatum *Ductores*, rogant, instant, interminantur denique haud obscure, si noller, res suas sibi haberet; ni mallet indigna pati, aliò migraret: quibus victus rationibus tandem recedit. Cæterum *Proceres* & *Ministri* in auctores *Regii* adventus inquirunt, & ferè millenos equites, peditumque duo millia exauctorari jubent, sub *Malignantium* nomine; vel quòd Fœdere non obstringerentur, vel serò nimis, nullis pœnitentiæ caracterismis editis. At ista eo tempore fugiebant *Cromwellium*, qui sine lytro propria in rheda captivos, quos nuper corripuerat, mittit *Edenburgum*; ut hoc genere officii demereatur *Ecclesiasticos*, de quibus spem omnem nondum abjecerat; vel saltem res hostium speculaturus.

Ab eo revertitur *Barodunum*, ubi stationem naves habebant, ut languentes reficeret com meatu, quietisque aliquid militibus daret, ac longius à castris *Scotos* alliceret. Sed paucos post dies præ moræ impatientia retrò profectus, *Edenburgi* deprehendit exultantes & festa celebrantes ob discessum *Anglorum*, novoque suo

Ringunt Ductores; orant Ministri ut recedat:

quibus aggrè tandem auscultat,

Captivi domum apportantur in Cromwellii rheda.

Is Barodunum rediit;

retròque de repente ducens, perturbat Scotorum gaudia.

*Malignantium
defensioni abro-
nunciatur à
Clericis laicifi-
que.*

*Cromwellius
bina munimen-
ta expugnat, as-
pectantibus
Scotis :*

*qui tamen se
continent,*

*Ex adeluendam
pusillanimitatis
maculam, cer-
tum faciunt
Cromwellium
pugna brevi in-
cunda,*

adventu lætitiā præcōcem conturbavit. Mit-
titur autem ad *Cromwellium* à Cœtu Ecclesi-
astico *David Leslieus*, ut de Scandalo commone-
taceret à Rege dato, dum subscriptionem aver-
saretur, quā renunciandum erat Patris & Ma-
tris ac suis ipsius Criminibus : idcirco Eccle-
siam & Rempubicam palam facere, nullam se
Malignantium defensionem ac tutelam suscep-
turos, (nam hucusque pervicaciter detrectarat
Regia Majestas) sed puram putam Dei ob cau-
sam & Regni depugnaturus.

Scotos ad prælium nullo modo eliciendos vi-
dens, *Penlandia* montes scandit *Cromwellius* ;
unde *Collingtoni* ædes & *Rubrum* ædificium
(quorum utrique defendendo milites impone-
bantur) ut excussos vallo in apertum campum
effunderet, coram spectantibus copiis expugna-
vit. Cum verò neque sic extrahi potuerint,
ferox eductis copiis ultrò citròque circuit castra,
lustrat, irritat, aggressionem præsentaneam in-
terminatur. Nihilominus continent se *Scoti*,
nonnunquam ex occasione læssentes, & inter-
turbantes quidem, sed aperto Marte non ausi
de rerum summâ concertare : donec velitationi-
bus & leviculis præliis *Cromwellii* vultum in-
tueri, arma exercere, metumque dediscere milites
edocerentur ; copiasque *Cromwellianas*, aëris
inclementiâ, frigore, fame, vigiliis & crebris
conflictationibus detritas, nullo tandem cum
negotio debellarent.

Verum, quia rumore percrebuerat, *Scotos*
intra specus & latibula se salvâ cute continere,
quod non ausi sint (ignavum pecus) Martis
aleam tentare, ut hujus infamiæ maculam abster-
gerent, splendidam mittunt ad *Cromwellium* Le-
gationem, quò pro certo sciat contrarium se

intra

intra paucos dies experturum. Atque ad fidem huius promissii reverâ faciendam, eductis post biduum copiis, à dextra movent, quasi *Sterlingam* versùs, itérque haud longum emensi, subsistunt. *Cromwellius*, nè præliandi copiam ab iis jam factam detrectare videretur, ducit è contrâ, insequiturque : cum autem intra pilæ jactum appropinquaret, incitato equo progreditur ipse speculatum quid obicis interpositum, *Scotis* haud ultra moventibus. Deprehenso, quod sine difficultate superari nequibat, stagno paludoso, grandibus machinis (hoc enim solum potuit) effulminare in exercitum ; cui *Scoti* ex adverso paribus responsitare bolorum jactibus. Duarum horarum spatio fragoris huius concentus cum exiguo utriusque partis damno perduravit ; mutuo dein recessu finita est ludicræ pugnae species.

movénique ad dextram, & sistunt gradum.

Ille mox insecutus,

stagnum comperit interpositum.

Repetenti super *Penlandiae* montibus stativa *Cromwellio*, nunciatur Hostes *Muscleburgum* intercepturos, & commeatum, quem cymbis pro more *Baroduno* receperat. Igitur eò ducunt nocte perquam intempestâ ; & resecto exercitu, quingentos armis sustinendis impares, quâ vulneratos, quâ morbosos, immittunt in navigiola, cæteris *Hadinam* discedentibus. Præsto sunt à tergo *Scoti*, extrema carpentes, subsannantésque ; nec stativa citius occuparant, quàm insultus fieret : sed ad quietem tantummodo perturbandam, & stationes infestandas, non ut universis copiis configeretur. Postero die *Barodunum* pergunt *Cromwelliani*, medio *Berwicum* inter & *Edenburgum* spatio, littori vicinum : ex Australi plaga *Lomuria* montes ægrè superabiles. Eò ad *Copperspitum* miserant *Scoti* manum militum, qui jugis insidentes pauci

Indè *Muscleburgum*, nè interceptur, noctu ducit ; mox *Hadinam* :

postea luce *Barodunum*, *Scotis* extrema carpentibus,

qui circumcirca
castrametantur.

Inalbescente
cælo, Lamber-
tus primum
adoritur Scotos,
mox & Crom-
wellius; qui
ingentem repor-
tant victoriam.

pauci numero, plurimorum transitum impedi-
rent: castra etiam circumcirca *Barodunum*
posita. Eâ nocte admodum impluviâ, Ductori-
bus passim palabundis, gregarii milites (ut
semper malè rem gestam ad Proditionem refe-
runt) funes igniculares nescio cujus suasu re-
stinxerant, custodiâ sat magnâ juxta *Anglus*
positâ.

Sed relictis eâ nocte sub tectis *Baroduni* re-
focillatisque militibus, *Cromwellius* circa lucis
ortum bipartitus copias, *Lambertum* primò im-
mittit in custodiam *Scoticam*, ipse à tergo sequi-
tur; & acri commisso prælio, in quo plerisque
vulneratis permulti pereunt, dissipatos omnes in
castra usque confectatur. Ingens in iis confusio,
clamor, huc illuc fugientium strepitus; dein
expirantium ejulatus gemitusque, victorum
clangor & exultatio, fuga, strages exoritur.
Tria millia occidione delentur, novem millibus
in deditionem receptis, armorum quindecim mil-
libus captis, cum majoribus machinis universis &
apparatu bellico, ducentis & ultrâ signis militari-
bus. Captivi (mutilatis, imbecillibus, & ho-
minibus nihili libertate donatis) ad *Novum-
Castrum* in *Anglia* mittuntur; ubi ab *Hesilrig-
go* præfecto multi inediâ enecantur, brassicæ
crudæ foliis comestis, & avenâ perparcè suppedi-
tatâ; robustiores, huic victui superstites, ad
pistrinum damnantur, nostras volo *Saccaro-mo-
lendinas*, quò ad Insulas usque *Camercanas* ab
institoribus *Anglis* divehuntur. Hæc dum ge-
runtur, rostra personant precationibus *Eden-
burgica*, certam & citam victoriam pollicentia;
jam in propinquo esse pedes eorum qui læta
annunciarent. Sed ecce, dum expectantur in
horas lætorum nuncii, adsunt tristium; *Lesleius*
ipse

ipse horâ ejusdem diei decimâ præstò est, omniaque narrat miserè pessurdata. Adeò periculosa res est de Deo judicium ferre, & inscrutabilem Providentiæ abyssum nostrâ metiri Rationis decempepèdâ. Instituta nostra, etsi è sincero corde profecta, raro non corrumpunt pravi affectus.

Cromwellius, retroactis signis victitricibus, & gliscente consternatione, *Leitham*, *Edenburgum*, & circumvicina cis *Boderiam* (*Forthæ* nomen jam sortitum) præsidia deditione obtinuit. Solum *Edenburgi* Castrum ausum est obistere. Solidæ illud rupi præaltæque inædificatum, (*Alati* appellatione nobile) situ & Arte inexpugnabile, quò non nisi per unum clivum præcipitem patescit via, nec nisi duobus tribusve simul ascendentibus; tormentis quinquaginta munitum cum copioso commeatu, *Dundassio* præfecto, quadringentis stipato militibus. Hoc è vestigio sepimentis circumdare occepit, ut conspectu civitatis prohiberetur; invitatis exinde *Ministris* (qui eò se receperant) *Edenburgensibus*, obtentu Securitatis & patrocini. Omnia navigia, cymbas, lintrésque in *Boderia* sive *Forthæ* vel frangi jubet, vel cis flumen ad *Leitham* perducit, ut omnis in hostica seu commeatum seu viros transmittendi opportunitas abscinderetur.

Exinde *Sterlingam* ducit, quò totus evaserat *Scotorum* equitatus, cum reliquiis peditatûs. At munitiorem comperiens quàm quæ istâ anni tempestate potuerit expugnari, re infectâ digreditur ad *Glasconam*, Ministrorum animos, qui omnia pro arbitrio moderabantur, illecebris suis tentaturus. Hos prensat, hisce adblanditur, omnia bona pollicitus, & aliquantulum emollit,

Lesliûs ipsecladis nuncius, vānam redarguit rostrorum confidentiam.

Victori propecladm cedunt *Leitha* cum *Edenburgo*:

cujus tamen castrum obnititur, situ & arte inexpugnabile.

Sepimentis igitur circumdari jubet.

Indè copiarum reliquias prælio superstities *Sterlinga*, sed frustra, venatur.

Hinc *Glascona* visitat *Ministros*, & in suas partes illucere conatur:

*Kerrium literis
missis Straughanumque per-
sentat.*

*Post triduum,
capto Jedburgo,
redit Edenbur-
gum.*

*Monckeus ad
pradones subi-
gendos profici-
scitur ;*

*Roslanum ex-
pugnat, necnon
Tantalloni
Castrum vali-
dissimum :*

emollit, Sirenum instar cantu demulcens ci-
curansque. Mittit insuper eâdem operâ ad
Delegatos vel *Concilium* *Scoticum* ; *Kerrii*
Straughanique, Ductorum, etiam pertentandi
gratiâ ; undiquaque dispertiens veteratores &
Parasitos, qui, tum blanditiis verbisque melle in-
spersis, tum minis & correptionibus flecterent
contribulium animos in ejus partes, vel frange-
rent. Biduo triduove tenuere virum cum Mini-
stris negotiationes : quo tempore unum è *Mont-
rossii* membris portæ superimpositum inhumâ-
runt milites, eo nomine generosiores & æquio-
res quàm qui sepulturam inhibuerant. Cate-
rùm, nè perderet operam ex toto, *Jedburgum*
oppidum expugnat, mox *Edenburgum* reveri-
tur ; pauloque post classis applicat *Leitha*, novo
milite, pecuniâ, sagis militaribus, fœni proven-
tu, & omni denique com meatu abunde locu-
pletata.

Quoniam autem vias *Edenburgum* inter &
Angliam latrociniiis & cædibus infestabat pesti-
ferum genus prædonum, quos *Dosse-Troopers*
indigitant, hosce *Monckeus* cum mortario &
machinis quibusdam, lectissimâque tum equita-
tûs tum peditatûs manu, venatum proficiscitur.
Quos cum ex indiciis rescisceret in ædibus *Dar-
toni* pernoctare, haud procul ab *Hadina*, noctu
circumseptâ domo, manè capiuntur omnes, mor-
tario & machinis impetiti. *Roslanum* proximo
loco venit in manus : dein *Tantalloni* Castrum,
quod rupe præruptâ situm, ex lateribus tribus
alluitur mari ; ad occasum verò, ubi patet in-
troitus, propugnaculis munitissimum ; inter-
que *Edenburgum* & *Barodunum* mediam oc-
cupat viam. Hoc insuper à *Monckeo* tamdiu
verberatur, donec muris conquassatis & ruinam
agentibus,

agentibus, in potestatem venerint omnes *castellani*: quanquam à *Jacobo Quarto Scotia Rege* multis mensibus obfessum, tormentorum murahum furorem sustinuerat. *Humium* Castrum quoque sub id tempus, etsi super petram editissimam & inaccessam positum, pactâ tamen Prædialiis impunitate, capit *Fenwicus*.

Sed ad *Edenburgi* Castrum redeundum, quod ut potestatis suæ faciat, nihil intentatum relinquit *Cromwellius*. Primò cuniculos experiri statuit, accitisque qui carbonariis operibus assueverant, tum *Anglis* tum *Scotis*, fossionibus indulget; ignisque vi lapides emollire annitur: sed incassum, ob duritiem petrae, quæ tanta comperta est, ut istas artes omnino respueret. Cùm itaque in aëra mittere nequiret evolutum, in terram prosternere conatur: nocte dièque suggesto tormentario extruendo incumbitur, tam prope castrî mœnia, ut continuis ictibus paterent: quo demum plurimo cum sudore excitato, corbis vimineis terrâ ingestâ munitis, mortaria quatuor & sex majora tormenta librantur; atque immaniter ingenti cum damno simul & boatu intonuerunt. Perterrefactus *Dundassius* colloquium petit cum Prætorè *Abredonii* & altero, (cujus nomen mihi incognitum) utroque tunc temporis *Edenburgi* agente. Abnuentibus hisce viris cum eo conferere sermones, rogat secundò licentiam explorandi vires animumque Concilii *Scotorum* de ope ferenda. Cùm autem nec hujus voti compos redderetur, licentiam nuncii mittendi denegante *Cromwellio*, utrinque ad pugnam accingitur. Tandem, Uxore suâ mortarii ictu confractâ, cùm centum & viginti milites clanculùm recepti, pœnitentiæ atque Seditionis seminibus interpersis, *Gubernatori*

ut & *Fenwicus* *Humium* *Castrum*, haud minus validum.

Cromwellius ad *Edenburgi* *Castrum* perdomandum seriò accingitur.

Itaque tentatis frustra cuniculis, tormenta admovet; quibus immaniter effulminatur,

quoad Præfectus, petitis incassum colloquiis, copiâque scribendi ad Concilium *Scotorum*,

Uxore tandem mortarii ictu confractâ,

consentiret in
hos Articulos,

Castroque ex-
cederet.

Consulitur à
Scotis quid
factu opus.

Rex posthabitis
fugam ad Mon-
tanos medita-
tur ;

natori prætextum facerent, animo præconcep-
tione *Castrum* tradendi, *Fecialem* amandat ad
Cromwellium, atque in hos Articulos ex utraque
parte consensum est. *Castrum cum bellicis om-
nibus machinis, commeatu, & apparatu castren-
si, cedant in Cromwellii potestatem. Integram
esto Scotis, Scripta tam publica quàm privata,
Schedas & Rotula convasare, & Fisam usque
deferre. Omnia bona in Castro recondita veri
possessoribus quibuscunque restituantur. Mili-
tes cum apparatu militari ad Bruntlandiam
transvehantur, agrotantibus & vulneratis, usque
dum convalescant, Edenburgi relictis.*

Tormentorum quinquaginta tria capiuntur,
quædam & formâ & magnitudine visendâ ; octo
millia armorum, octoginta pulveris nitra-
dolia, omnia *Regis* Peristromata, Aulæ, &
Cmelia. Sic cecidit (ut ita dicam) *Castrum
Alatum*, fractis jam alis ; & *Arx* quæ suâ Vir-
ginitate gloriabatur, nullam hæcenus passa
victorem, *Cromwellio* jam rapitur defloranda.
Telis argenteis expugnatam vociferantur *Scoti* ;
sed de obscuris iudicium meum lubens non in-
terponam.

Proceres interim *Scoti* trans *Fortham*, indicto
ad *Sancti Johnstoni* oppidum *Parlamento*, quid
rebus in desperatis factu opus deliberant, ad re-
liquias Patriæ tutandas, & amissa ex hostium
faucibus eripienda : ubi *Regia Majestas* parvi-
penditur ; animûmque vicissim in *Presbyteriani*
gerens, ob eorum acerbiteriam, in dies offensi-
orem, ad *Montanos* fugam accelerare, horum in
amplexus se conjicere, hisce patrocinari ; com-
munemque fortunam experiri cum hisce sub-
ditis meditatur ; utpote qui à *Confœderatis* re-
jecti, separatim induerant arma ; & ; nisi *Regi*
cohibuisse

cohibuisset reverentia, in *Contribulium* istorum faciem involârant, saltem infestis armis invaserant. Nunc autem, subaudito quàm indignis modis apud *Confœderatos Regia Majestas* haberetur, invitant ad se, tutelam & defensionem pollicentur; putà *Marchio Huntlaus*, *Comites Atholia*, *Seaforthii*, *Barones Ogilbei*, *Gurdonii*, *Middletoni*, & complures alii *Dynasta*. Hisce jam auscultârat *Regia Majestas*; cæterum prospectat tacita quo pacto ex istorum manibus elaboratur. Igitur equum sine ocreis conscendens, non nisi tribus, quasi aucupatum irer, concomitatus, ex oppido egreditur, itérque ad ædes Vicecomitis *Dedupi* facit, in borealibus *Fisa* confinibus latitaturus; dum nuncii redirent, qui missi sunt *Montanorum* animos, utrùm opitulari potuerint, & reverâ voluerint, certò exploraturi.

à quibus, arma
scorsim indutis,
invitatur:

fugitque privatum
ad ædes
Dedupi.

Interim per *Anglîam* quendam cognito ubi *Rex* delitesceret, ingens exoritur inter *Proceres* disceptatio, An suas sibi res habeat derelictas, & sibi ipsis tantummodo consulant *Scoti*; an gratiâ de novo redintegratâ, majoréque in posterum promisso obsequio, ipsius operâ utantur ad partes omnes & studia concilianda. Hoc placuit plurimis; eoque consilio *Montgomerius* amandatur ocyus cum fidissima equitatus cohorte, qui moneat *Regem*, quàm perniciofa sibi suisque fuerit istiusmodi *Fœderatorum* desertio; hortetur ut redeat; atque de futuro polliceatur gratiora. Profectus ille, Vicecomitis *Dedupi* domum nocte circuit, intrat manè; provolutusque ad *Regia Majestatis* pedes, tanto pollet alloquio, ut ejus & cæterorum suasu, comitem se daret retrogradus ad *Sancti Johnstoni* oppidum.

Sequitur *Montgomerius*,

& *Regis* reditum impetrat.

Eo decurrente tempore, in cumulum malorum

Obit Princeps
Auriacus.

rum *Principis Auriaci* obitus accessit. Ille Variolis decubuerat, quæ initio blandiri videbantur, nil mali minitari; at post Phlebotomiam, linteamina subindè mutata, esumque carnis intempestivum, inopinus moritur: certè *Regi* & Familiæ suæ præproperè. Filium verò posthumum, paternæ virtutis (cui plurimum *Belgæ* debent) autotypum, maturi jam simul & acris judicii, etsi ex æphebis nondum excesserit, in solatium reliquit.

Scoti jam tandem quoslibet admittunt in societatem belli;

Jam paulatim inflecti *Scotorum* animi occurrerant. Olim nemo in militiam admittendus, nisi qui fidei rationem redderet, cujus de religione liquidò constaret. Assentatoribus, qui fronte, oculis, vultu optimè mentiebantur, ad arma patebat accessus; strenuis autem, & qui pluribus in bello promeruerant palmis, præstruebatur: nulla restinguendo incendio placebat aqua, nisi quæ puro de latice promanaret; nullus præter sacrum & Spiritus gladium in hostes distringendus. Nunc belli participant universi, neque tamen nisi crimina sua fassii, & penitentia qualicunque purgati conscientias. Federis capistro de novo alligantur *Marchio Hamiltonius*, Comes *Lauderdale*, *Crawfordii*, *Brechaini*, Baro *Leithe*, *Dedupi*, *Leviston*, cum multis aliis perillustribus viris. *Angli* etiam, uti Dux *Buckinghamia*, *Wilmottus* Baro, *Clivie* Comes, *Massens*, aliisque, quorum nomina memorantur, associantur.

Obnutescentes, Rege intercedente, cum cæteris coalescunt.

Sed *Middletonus* *Hantlaüsque*, Indemnitatis statuto parùm contenti, junctis Comitibus *Atbalis* copulis, movent adversum, & *Brownii* legionem fundunt; cum *Lesleio* porro concertantur, ni *Regio* adventu consopita fuisset, contra-

controversia; singulis Excommunicationis fulmine solutis, Fœderi & Religioni de integro astrictis, atque in societatem belli pariter admissis.

Hæc dum trans *Fortham* geruntur, literarum *Cromwellii* uoliminumque vestigia emitare; jactis inter *Scotos* Schismatis feminibus, unde fundamenta *Ecclesiæ* miserum in modum concussa sunt; *Remonstrantibus Regem* adversus & *Ecclesiasticos* ejus debacchantibus è suggesto; Libellis quoque palàm editis (tandem & Actionibus coram *Cromwellio*) in Confessus generales; quibus, quia clamorosis hisce dictariis interdicebant, petulantius obloquuntur: & ubique clamitant, nemini sincere pio licere vel Senatûs jussu, vel Regis, vel Cœtus Ecclesiastici, prædictam ob causam, capeßere arma.

Dissent inter se Ministri.

Tota *Australis Scotia*, cum *Cleri* parte maxima, & cui *Kerrius Stranghanus*que præerant equitatus, in *Remonstrantiæ* subscriptionem pertrahuntur; ubi acerbitalis suæ virus evomunt in omnes eos qui nimis festini *Regem* intromiserant, nullis videlicet infucata *Pœnitentiæ* vel *Conversionis* ad *Deum* editis indiciis; haud exploratis etiam *Parricidarum* animis, quibus non erat satisfactum; & multa ejusdem fursuris obiectantes: ad extremum indignant vias quibus hisce malis occurrî poterit. *Parlamentum* & *Cætus Ecclesiasticus* molliori responso mitigare primum, & quasi fomentis delinire exacerbatos animos, nec non invitare ipsorum *Delegatos* ad *Sancti Johnstoni* oppidum; ut absque strepitu; siqui scrupuli tenuissimi adhuc resederint; eximerentur. Verùm insolentius regerentes provocant ad *Sterlingam*; obtentu majoris utriusque Confessus incolummiratis.

Remonstrantiæ a plurimis subscripta;

quibus seditione se gerentibus;

Kerrius armatur in Straughanum,

qui mox obiit.

Cromwellius investigat Kerrium.

Hic Lambertum inopinatò adorsur,

at improspere.

Londini pacifica conjuratio;

Istam Seditionem ut compesceret *Parlamentum*, *Kerrio* dat in mandatis comprehensum *Straughanum* sistere pro tribunali: quâ re semel ab eo perspectâ, fugit impiger in *Cromwellii* castra, & catastrophæ suæ fortunæ dedit, ibi propediem fato concedens. Sic solus *Kerrius* Equitui præficitur.

Jam autem de intestinis inter se *Scotorum* dissidiis desperans *Cromwellius*, *Kerrium* persequitur; jussisque ab Australi *Cluida* rivi margine procedere *Lamberto* & *Whalao*, stipantibus quinque legionibus peditatûs, & centenis majoribus sclopis armatis equitibus, ipse à boreali parte progreditur. *Lambertus* per *Pebellium* ducens, *Hamiltonia* stativa posuit: quam rem per exploratores edoctus *Kerrius*, cognito quoque abesse *Cromwellium*, cum mille quingentis equitibus altâ nocte *Lambertum* ex improviso adorsur; idque successu initio satîs felici; donec fortè fortunâ, arbor in via oppidi media transversim strata, quam cum turma tatabatur Capitaneus, coerceret impetum, dum aciem instrueret *Lambertus*, hostemque circumveniens, à tergo involaret. Facta tum strages est haud contemnenda, & inter cæteros capitur, manu plumbo perfossâ, ipse *Kerrius*; reliquis ad *Videgoram* usque (*Aeram* nunc vocitant) fugatis; quam etiam civitatem mox occupatam præsidio firmant. Atque sic, veteri de Exeritu qui huc usque superfuerant, nescio an majori *Regis* cordolio an gaudio, penitus disjiciuntur.

Per eosdem dies, *Londini*, *Presbyterianos* inter tum *Ministros* tum *Laicos*, ingens detecta est conjuratio; quam *Scotia* primum prodidit, & *Cromwellius*, ortâ è stricturis quibusdam emicantibus suspicione, *Farricidis Angliæ* exterandam

terandam commendavit. Aeram fortè applicu-
erat adversâ tempestate compulsa navis, ad
Manniam Insulam vela faciens, ut negotii totius
rationem *Darbeiæ* Comitem condoceretur:
hanc milites perscrutati, arcanum è tenebris &
silentio eruunt. *Londini* postea ad examen vo-
cantur designatores; mutuisque criminationi-
bus universa demum comparuit telæ textura.

Massæi videlicet *Scotorumque* aliquot instinctu,
pecunias & arma conferre decreverant, & ex-
ercitum in *Scotia* conscribere, qui, associatis
Kerrio, Duce *Buckinghamia*, Barone *Wilmotto*,
Massæoque, *Angliam* invaderet. Hujus rei
sistuntur *Jenkinsons*, *Cassus*, *Deakens*, *Levius*,
aliique viri *Ecclesiastici* complures, præter
Laicos Gibbonum, *Cookinm*, *Potterum*, &c. *A-*
damus, *Aluredus*, *Bainesius*, aliique inducun-
tur, (*Fædere* & *Ligâ Nationum* trium (ut ap-
pellare consueverant) astricti, & qui sub *E-*
sexia Comite meruerant; semet ex parte *Fæ-*
deratorum stetitisse, ut omnia expiscarentur, pro-
fessi, sed qui clâm prævaricabantur) uti testi-
monium luculentius contrâ ferrent apud Supre-
mam *Justitiæ Curiam*, convictique pariter omnes
adjudicantur morti: quæ reipsâ duobus irro-
gata est imperterritis; Quorum unus (ut obi-
ter adnotarem) olim tractatum *Uxbrigie* Con-
tione intempestivâ conturbavit, adversus omnem
reconciliationem temerè invectus; quasi *Chri-*
stum profitentibus cum *Antichristi* Sæctatoribus
(sic ille *Regios* præstrinxit) commercium vel
pacem habere non liceret. Reliqui horum sup-
plicio abundè commonesacti; & pœnitentiam
testati; gradatim unus post alium postmodum
dimittuntur.

ad exercitum
in *Scotia* scri-
bendum qui
Angliam inva-
deret.

Hujus comperti
damnantur
omnes:
duos percutit
securus.

Istâ vix sopitâ conspiratione, nova deprehen-

Conspiratur i-
terum ab Ico-
nis,

at frustra ;

ut & a Deme-
tis, pari succes-
su.

Rex Coronam
induit Sconia,

defensionique
Regni totus in-
cumbit.

ditur per Comitatus *Norfolciensem*, *Suffolciensem* & *Cantabrigiensem*, quâ patent *Iceni*, dif-
feminata Seditio ; quæ tamen inter nascendum
strangulatur, dissipatis omnibus ; è quibus viros
plus minus quinquaginta vidit una *Norfolcia*, per
Supremæ Curiaë judicium, ob hunc ausum, La-
queo suffocatos. Et ut ad narrationis finem
hæ tragœdiæ tandem perducantur, *Demetas* in-
ter *Cambro-britannia*, in Comitatu *Cardiganen-
si*, prope *Tivii* fluminis fauces, frequentissima
insurgit multitudo : quæ brevi postea in exerci-
tûs speciem sese conglobasset, nisi undiquaque
confluentes quæ in procinctu aderant copiae in-
cendium sanguine restinxissent. Sed hæc extra
oleas ; nisi *Scotica* (quæ hoc anno contigit) in-
vasionis parumper subserviant in excusationem.

Ad *Scotiam* verò, unde digressi sumus, re-
deundum ; ubi jam *Regia Majestatis* indicitur
Sconia solennis Coronatio ; quadraginta septem
Regibus eo in loco Coronam *Scoticam* olim in-
dutus : tantâque pompâ peracta est, pro tempo-
ris ratione, attritis rebus, quantâ felicioribus
in seculis usitatum fuerat. *Argathelia* Marchio
Coronam capiti imposuit, læto cum populi ap-
plausu, displosis tormentis, epulis splendidis,
ignibûsque festivis testante gaudium unoquo-
que.

Tota dehinc *Scotia* fervet armorum apparatu,
militum delectu, stipe cogendâ, copiisque ordi-
nandis. *Rex* ipse *Fisa* *Forthe*que contermina
lustrat præsidia, & ad defensionem parat. Inde
Montanos visitat, compositurus eorum inter se
discordias & disceptationes. Verùm quasi Furia
agitarentur, flammæque in dies è sopitis incendiis
erumperent recentes, circa imperia & præfecto-
ras acerrimè litigatur : donec indicente *Parla-*

mento,

mento, ipsa partium nomina tandem abrogantur; & unicuique jure patet ad belli consortium accessus, obnitente quantumvis *Argathelio*. *Delegati* quoque dimovendis *Obstructionibus* instituuntur; quibus demandata est in *Parricidarum* amicos & fautores tum inquirendi potestas, tum animadvertendi; pluresque meritas hujus criminis dedere pœnas, *Chesteio* & *Waristonio* ad castra *Cromwelliana* tempestivè dilapsis. *Abredonii* *Regium* vexillum erigitur; quò ex omni districtu volones & honorarii milites ubertim confluunt. Exhinc ad *Sterlingam* pergit *Regia Majestas*, lustratòque exercitui *Ducem Hamiltonia Legati* cum titulo præponit; *Davidem Lesleium* *Instructorem* exercitiis, *Middletonum* *Equitatûs Magistrum*, & *Massenum* cohortium *Anglicanarum Archistrategum* constituit. Unicuique suo assignato munere castrametatur apud *Torwoodam*, quatuor lapidibus à *Sterlinga* distantem, fossâ & aggere circumductis; ut rudes adhuc militiæque inexpertos velitationibus & parvis præliis prius animaret, quàm plenâ acie de rerum summâ decerneret; novisque insuper delectibus faciendis incumberet: quibus instituendis dum *Eglintonii* Comes aliique *Dynastæ Duna-Britannica* dant operam, ab hoste *Lilburnio* repente corripuntur.

Inter hæc curas & summa rerum discrimina, dies *Regis* Natalitius debitissimâ solennitate celebratur; cui condecorando splendida mittunt *Dundeani* donaria genethliaca; *Tentorium* scilicet elegantissimum, sex *Machinas cum apparatu instructas*, & unde gratias inprimis promeriti sunt, *Legionem equitatûs ad prælium institutam*, veri affectûs tesseram.

Discordia sopiuntur.

In Parricidarum fautores animadvertitur.

Rex vexillum erigit,

ac ordinatâ acie, Torwooda castrametatur.

Natalem Regium celebrant Scoti.

Cromwellius
Torwoodam vi-
sit,

non ausus ag-
gredi.

Fortham supe-
rat *Overtonus*;

mox & *Lam-*
bertus;

qui victoriam a
Scotis repor-
tant.

Non cessat interea *Cromwellius*; sed milite, vestitu novo, pecuniis, Hippagogis & necessariis omnibus à *Londino* missis abunde instructus, per *Neobrigiam* & *Hamiltoniam* adversus *Torwoodam* rectà ducit: ubi furibundo animo circumiens huc atque illuc, speculatur omnia, si quà fortè aditus in castra tentari possit. Cum autem adeò undique munita cernit, ut aggredi sine periculo nequiret, expugnatis *Calendarii* ædibus foràs provocat.

Cæterum *Overtonus*, cymbis, lintribus & hippagogis, cum mille sexcentis peditatùs & quatuor turmis equitatùs, ingressus *Fortham* æstuarium, ad *Regineum Trajectum* jussus flumen conscendit, *Scotos* leviter obnitentes repulsans; & statim excitato tumultuario opere propugnaculo sese communiens, succenturiatum *Lambertum* accersit; qui eodem loco duas pedestres legiones transmittens & equestres totidem, obviàm habuit Tribunum *Brownium* Equitem, cum exercitùs Instructore *Helburnio*, quaterque millenis quà equitibus quà peditibus. Magnis utrinque animis concertatur; at exitu *Scotis* infausto, quorum duo millia cecidere, captis mille ducentis, cum quadraginta duobus signis militaribus, & inter illos *Brownio*, qui prælio non diu supervixit. Sic adeò stabile adepti sunt *Angli* trans *Fortham* vestigium, ut impares sint universæ *Scotia* vires illis exinde excutiendis. Ista dum ad *Fortham* geruntur, *Cromwellius* *Regis* instat castris, quasi jamjam impetum facturus; at eo tantum fine, ut aliàs distineret, quoad *Lambertus* arma infecta (ut modò memoratum) *Scoti* intulerit.

Dehinc *Torwoodam* destituens *Rex*, in Viva-
rio

rio *Sterlinga* castrametatur. *Scoti* autem Panico terrore consternati, *Inchegarvy* præsidium inexpugnabile in medio *Forthæ* situm, sedecim ponè relictis tormentis, deditione indictâ, sine mora tradunt, *Blacknessiæ*que castrum. *Bruntlandia* pariter super ostium *Forthæ*, ulteriore ripâ æstuarii, haud minùs ignominiosè cedit, cum tormentis, bellico apparatu, navibusque. Horum successuum gnarus *Cromwellius*, noluit exercitum *Regium* morando diem inutiliter tenere: igitur ad *Bruntlandiam* transfretavit, unde amandato *Whalao*, minoribus præidiis quæ circa *Forthæ* marisque littora jacebant recipiendis, ipse versùs *Sancti Johnstoni* Civitatem proficiscitur; quam Baroni *Dafferio* cum mille ducentis viris asservendam *Regia Majestas* submiserat, nullo tamen cum emolumento: *Cromwellius* etenim, aquâ fossis & elicibus exhaustâ, tormentis mœnia quassantibus, extorquet loci deditionem.

Præsidia, imperatâ deditione, confestim dedita.

Cromwellius expugnat Sancti Johnstoni urbem.

Cùm jam procul aberat à *Sterlinga* *Cromwellius*, & hisce negotiis totus occuparetur, *Rex*, ordinatis à tergo (quoad liceret) *Scotia* rebus, profectionem in *Angliam* auspicatur; ut opem ab hoc Regno suo recipiat, quam in illo novercantia fata denegârunt. Itaque per *Luguvallum*, sive *Carleolum*, quatuordecim circa millia, quâ equitatûs, quâ peditatûs, citato itinere transducit, *Julii* die novissimo, anno Salutis humanæ millesimo sexcentesimo quinquagesimo primo. Tanta autem cum modestia & disciplinæ severitate progrediuntur milites, quantam vix ullum vidit retrò seculum; adeo ut inter *Carleolum* & *Wigorniam*, urbes ducentis & ampliùs miliaribus ab invicem distitas, nulli, non dicam ca-

*Rex interim in Angliam re-
fretâ ducis,*

per Carleolum,

nemini molestus.

ſæ, ſed nè homini illata eſt injuria; unicũ
ſi excipias Hortifregium, & ſublata quatuor
vel quinque poma; quod tamen delictum mi-
les illico luit, glande plumbeâ conſoſſus. O-
mnibus, quocũque migarent, præſidiis Regi
nomine deditio imperatur; nullo tamen cum
fructu: lociſque in eminentioribus, *CAROLUS Secundus* per *Fecialem Rex Angliæ*,
Scotia, *Francia* & *Hibernia* promulgatur;
per Populum graſſante eodem tempore tanta
conſternatione.

Cũ primũ hujus expeditionis fama per
citatos nuncios ad *Pſendo-ſenatum* adduceretur,
*Regẽ*que cum milite ſuo equis in via
correptis impoſito *Londinum* verſus properare
percrebuerat, geminante (utĩ fit) meru diſ-
crimina, tantus horror & conſternatio *Parricidarum* & *Rebellium* animos exemplo percu-
lit, ut latibula & effugia deſpondentes medita-
rentur, *Cromwelliũ*que temeritatis & præci-
pitantiæ inſimulãrint; donec *Regem Wigorniam*
verſus digreſſum animadverterint, novãque
hauſerint ſolatia ex *Cromwellii* literis, qui bo-
no animo jubet eſſe, omneſque ſimul nervos
intendere, ut poſtremo huic periculo occuſſare-
tur, hoſteſque in totum obruerentur.

Regiis copiis à læva imminebat *Harriſonũ*
cum tribus Equitum millibus, eo propoſito in
Angliæ confiniis relictus; ponẽ ſequebatur
Lambertus cũ duobus millibus; uterque ex
occafione laceſſentes, remoraſque itineri in-
jucientes. *Warringtonia* præſertim infeſtare
auſi ſunt, *Merſcium* amnem per pontem ſu-
peraturos: antè verò quàm abſcindi poſſiſte
poſſet commiſſo prælio, & amolitĩs *Lambertianis*, tranſitu potiuntur *Scoti*. Relictã jam

In primariis
oppidiſ Rex
Angliæ, &c.
denunciatur:

trepidantibus
ad rei famam
Parricidũ.

Regi invigi-
lant Harriſo-
nus cum Lam-
berto; &
Warringtonia
fruſtrã occur-
ſant.

quæ
ſtatui
ex C
Diba
ti ca
quer
Illuc
nulli
civite
pere
D
ſas
arm
gra
refu
hæ
ſyl
Len
tori
con
pro
mo
age
jux
mu
vi
Sa
giu
ne
ki
&
ge
ve
qu
tu

quæ Londinum ducebat viâ, Wigornia insidere statuerunt, Sabrina in margine sitæ urbi; unde ex Cambro-Britannia receptare suppetias, & à Debutis Massei operâ (qui pridem Parlamen-
ti causâ Glocestriæ cum laude præfuerat) fre-
quentes delectus facere nemquam desperabant.
Illuc igitur commeant, unâmq; à Wallicis non-
nullis qui fortè aderant militibus repulsam passi,
civitatem occupant, prælongo itinere magno-
pere attriti, viribus haud modicè imminutis.

Rex Wigorni-
am facili oc-
cupat.

Dehinc per Literas suas invitat Regia Maje-
stas Pratorem Senatûmq; Londinensem, ad
arma tum in ipsius vindicias, tum justæ libertatis
gratiâ capeffenda; veniam anteactorum civis
resipiscenti pollicitus, exceptis Parricidis. At
hæ Literæ Carnificis manu cremantur ad Peri-
stylium Regium; exemplar etiam ab Oratore
Lentalio flammæ traditur coram delectu militari
totius Londini, in Mori (quos vocant) agris
concelebrato.

Londinenses ad
opem serenâ
blandè invitat:

qui Literas in-
dignis modis re-
cipiunt.

Rex insuper statim ab adventu, in Pitchfordii
prope Wigorniam campo, singulos edicto suo sub-
monet, qui excefferant ex ephebis, annum ætatis sex-
agesimum nondum supergressi, ut in ejus suppetias,
juxta vetus Regni statutum, compareant. Cui Pro-
mulgationi debitum ut præstarent obsequium, bre-
vi post adsunt Franciscus Baro Talbottus, Comitis
Salepiæ filius natu maximus, cum equitibus sexa-
ginta, Tho. Horniboldus cum quadraginta, Johan-
nes Wasburnius cum quadraginta, Johannes Pac-
kintenus, Gualterus Bloontens, Radulphus Clarius,
& multo plures tum Equestris ordinis tum Armi-
geri, præter vulgi duo millia, rebus in desperatis
vexillo sub Regio militaturi. Horum accessione
quatuordecim millia numerantur; duobus Sco-
torum millibus partim præ itineris longitudine
in

Subditos omnes
suppetias poscit.

Adsunt com-
plures è viris
generosis;

è plebe non nisi
duo millia.

Cur tam vari
comparuerint.

in via lassatis, partim præ formidine dilapsis. Quamobrem plures in castra Regia turmatim non confluerint, conjectare quisque potuit; nimirum, Immaturè Wallos inter, & Londinenses, nec non Icenos, compressa recens seditio, sævitiâque Pseudo-senatus, cassa plectentis tumultuandi studia, præ oculis hominum obversabantur. Ad hæc, subitaneus Regis adventus, & prorsus inopinus, omnem partibus ejus hortandi se mutuò, commeandi, & confœderandi præripuit opportunitatem. Scoticarum denique injuriarum, quas annis non ità pridem elapsis ea gens intulerat, nondum obliterari potuit memoria: nec sanè multum interesse videbatur, utrùm Indigenarum sub tyrannide, an Scottorum sub insolentia, duram utrobique servirent servitutem. Quibus omnibus adjicere licet Democraticorum simul & Oligarchicorum, in excitandis provinciis, augendis copiis, Regisque viris observandis & reprimendis simul, haud levem diligentiam.

Cromwellius
Wigorniam ob-
sider cum in-
gentibus copiis.

Reversus in Angliam postliminiò Cromwellius (qui sex millibus ad augmentum victoriarum in Scotia relictis Monckem præfecerat) novo vigore Parricidarum copias refocillat; virèque statim suas cum Lamberto & Harrisem, nec non Grayo & Fleetwoodo, conjungens, affluentibus ex omni plaga, quâ vi compulsis, qui spontaneis militibus, octoginta millia (si calculos rectè congesserint nonnulli) superantibus, urbem Wigorniam circumdisponit.

Comes Dar-
beius cum exi-
gua manu modò
scripta

Sed non sunt silentio prætereunda quæ tunc temporis obtigerunt egregia Comitis Darbei, quamvis inauspicata, molimina. Ille parva manu ducentorum & quinquaginta militum fretus, ex Insula sua Mannia ad Lancastria oppidulum

pidulum applicuit, eâque in regione mille quingentos propediem conscripsit; quos dum ad *Manchestriam* ducit, (quæ *Mancunium* olim) quingentos alios ibi recepturus, malo suo fato in *Lilburnium* incidit, Tribunum *Parricidarum*, cum suis mille sexcentis. Nam prælio in *Wigornio* oppido statim inito, post acrem conflictationem Comes devincitur, binisque vulneribus saucius, ad *Wigorniam* per avia & sylvas confugit, interemptis Barone *Widderingtonio*, *Thomâ Tilsleio* Equite, *Matthæo Bointono* & *Trollopo*, Tribunis, unâ cum *Galliardo* Sub-tribuno; capisque *Gulielmo Throgmortono* Equite, *Richardo Leggio* Chiliarchâ, cum quatuor aliis Ordinum Ductoribus, ac quadringentis gregariis.

debellatur à
Lilburnio.

Regia interim castra speculatur *Cromwellius*, incertus quâ parte faceret impressionem: præcludere verò *Uptonia* opportunum censuit, septenis supra *Wigorniam* lapidibus ad *Austrum* sitâ, ubi ponte lapideâ sternitur *Sabrina* fluvius. Hunc perfregerat *Massæus*, trabemque fortè interjecerat arcûs unius extremitates committentem; & oppidulo vicino cum ducentis & quinquaginta equitibus, trajectu tamen incustodito, securus infidebat. *Cromwelliani* autem, captâ opportunitate, cruribus divaricatis amplexi trabem, unus post alium, transcendunt; numeroque probè aucti, templum occupant *Uptonia*, ac tantisper defendunt, quoad alii, partim fluvium tranantibus equis, partim per pontem aliquatenus reparatum, subsequerentur. Serò canit classicum *Massæus*, manûque graviter læsâ, *Wigorniam* reverti cogitur. Dein contabulatis super cymbas positus, *Tamium* amnem superant, qui ab Occidente paulò

Massæo inde ab-
eſto, *Uptoniâ*
periuntur
Cromwelliani.

paulò remotiùs præterfluens, in *Sabrinam* devolvitur, exiguo infra urbem spatio. Mox etiam ponte consimili super ipsam *Sabrinam* fabricato, sub *Bunnii* colle, primum intra lapidem, conjungunt copias omnes, & *Wigorniam* cum viginti millibus prospectant, quasi *Regios* in campum provocaturi.

Middletonus in
hostem noctu
irruit,

cum suorum
damno.

Egreditur ipse
Rex ad *Powicki*
pontem defen-
dendum,

quem hostis mox
occupat.

Ad sylvam *Perry-*
ryanam pugna-
tur acriter, ubi
fortissimè se
gerit Rex :

Proximâ nocte, *Middletonus* cum equitatûs & peditatûs *Scotorum* mille quingentis impressionem in hostica meditatur. Sed in promptu stabant *Cromwelliani*, à Sartore quodam (qui tamen prodicionem istam suspendio luit) opportunè commonefacti : tentant nihilominus *Regii* castra percurrere, at irritò conatu ; amissôque *Knoxie*, Legionis Instructore, cum aliis nonnullis, ad suos revertuntur. Jámque tertia lux aderat *Septembris*, genti *Scotica*, ob receptam anno superiori *Baroduni* cladem, fatalis & memoranda ; cùm, circumstipante Concilio bellico, *Regia Majestas* ex præalto *Cathedralis Ecclesie* campanili hostica specularus, urbem versus ducentes conspicit. Ad arma statim clamatur, contráque curritur ab ipso etiam Rege ad pontis juxta *Powickum* defensionem, novique trajectûs per cymbas (quem modò memoravimus) frustrationem. Vix redierat in Civitatem Rex, cùm *Montgomerius* pontis propugnator graviter læsus, & pulveris tormentarii inops, capto *Kytheo*, altero Præfecto, recedit in *Wigorniam*. Hæc autem dum gererentur, ad Orientale Urbis latus conversa *Regia Majestas*, Martis aleam pertentare statuit. Igitur magnâ peditatûs manu stipatus, & equitibus haud sanè multis (nam vix pedem submovebat *Scotorum* Equitatus) in hostium stativa ad sylvam *Perryanam* invehitur animo quidem præsentissimo, cum Ducibus

Hamil-

Hamiltonia Buckinghamiaque, ac Alexandro Forbessio Equite, pedites suos ducente. Primo insultu tormentis potitur, prostratis primipilis; postea verò, etiamsi sagacitate mentis acuta belli sapius extricaverit, gravia pericula excelso & præter cæteros elato animo adierit, multa & præclara facinora promptâ ac validâ manu Ipse patraverit; etiamsi egregia propriæ & eximie virtutis id maximè temporis (vel hoste iudice) ediderit; effusè tamen à Cromwellio immixtis aliis super alias copiis recentibus supra modum oppressus, non desperavit, sed ut se melioribus reservaret, loco cedere, & maturo in Urbem receptu evadere cogitat; quem etiam plaustrum, re armamentariâ onustum, rotâque fortè confractâ, in ipsa Sudburii porta transversim jacens, aliquandiu retardavit. Sed ab equo defiliens pedester ingressus est; aliûmque sine mora inscendens, labantes jam milites ut restituant prælium summâ animi vocisque contentione adhortatur; donec ingruente gravi periculo, per Sancti Martini portam dilapsus, equitatum sub Davidis Lesliei ductu (magnam partem intactum) assequeretur, pergeretque pontem versus Barbonii; enixè atque indefinenter precatus, ut recollectis animis hostem denuo impeterent, agentique jam in extremis pediatui quàm celerrimè subvenirent. At recusare multi, abjicere aliqui arma, tergiversari omnes, & declinare periculum, quàm fortiter decertando, diem illum aut victoriæ primum aut vitæ supremum facere, maluerunt. Verùm dum Rex elabitur, Comes Clivia, Jacobus Hamiltonius Eques, Tribunus Carlisius, aliisque nonnulli Regiæ Majestati fidissimi, cum reliquis Equitatûs, redintegrato prælio Sudburii circa

at supra modum oppressus,

in urbem receptus;

suosque ibi jam vacillantes frustra extimulans, per portam Sancti Martini dilabitur.

Equitatum hortatur ad pugnam redintegrandam; sed surdis canit fabulam

*Urbs capitur,
& Regale propugnaculum,
interemptis defensoribus.*

circa portam, distinare tantisper hostem, donec *Fleetwoodus* ab occidentali parte per suburbia *Sancti Johannis* amne superato penetraret urbem, & *Cromwellius*, disiectis *Sudburii* Valvis, *Comitem* ceterosque submoveret. Indè signa victricia continuò movet ad *Regale* propugnaculum, à Tribuno *Drummondio* cum mille quingentis militibus defensatum; quem, ubi semel imperatam deditionem recularet, quaquaversus incurfans, delevit cum suis omnibus. Deplo-randa urbis ex eo facies: Hinc *victoriâ* potius cadere, irrumpere, rapere, captare, minis intonare; indè *victi* fugere, terga vulneribus obvertere, supplices tendere manus; nonnulli frustra obniti, animosque in vulnere ponere; *Cives* incassum precari, ejulare, plorare. Omnia cadaveribus strata mutilatisve corporibus. Hic cernere erat solamina quærentes; illic plagis propemodum confectos vitæ simul & miseriarum exitum appetentes. Triduum aut plus eo insepulta servantur cadavera, quæ fœdo spectaculo taboque horrorem facinoris augebant.

Numerus ca-sorum,

& captivorum.

Gregariorum tria millia & quingenti cecidere. Dux *Hamiltonia*, confracto crure, quatuor aut quinque dies à prælio, haud ultra, superstes vixit. *Forbesius* utroque crure trajectus. *Captivorum* quinque millia numerabantur, quæ *Oppidani* qui *Scoti*; inter quos erant *Comites Rothensis, Carmorthius, Kelleius, Baro Sinclairius, Montgomerius*, Præfectus machinariorum, ut & *Fanshawi Greviusque Angli*, qui *Apetitionibus Anglicis*, cum *Ordinum Scotticorum* Ductoribus, omni com meatu, signisque centenis & quinquaginta quinque.

*Rex, relicto
Scotorum equi-tatu, digreditur*

Regia Majestas paulum ultra *Barbonii* portem prosecta, (relicto qui Equitatum ferè integram

tegrum rectà per *Neoportum* in *Scotiam* ducere decreverat *Lesleio*) stipantibus Duce *Buckinghamia*, Comite *Darbeio*, *Lauderdalio*, Baronibus *Wilmotto*, *Talbotto*, aliisque *Dynastis* cum equitibus circiter quinquaginta, in avia divertit; partim ut somno se reficeret, partim ut dubios itineris redderet qui persequerentur. Inter proficiscendum narrat Comes *Darbeius*, nuper sibi, cum à *Lilburnio* profligatus aufugeret, tutum præstitisse diverticulum in domo *Boscobella Penderellum* quendam; sed ille Religione *Pontificius*. Eò se *Rex* recipere inprimis statuit. Domus à *Wigornia* viginti sex distat miliaribus, in *Salopiensi* Comitatu, ad *Staffordia* confinia, inter *Tongi* Castrum & *Brewoodum* posita, loco in saluoso, secessui peropportuno. Gnarus viarum *Giffordius* quidam, relicto à lava *Kiddermonasterio* per *Stourbrigiam* instituit iter; & ad *Whitladies* (Cænobium olim *Cistertianarum Monialium*, lapidis unius spaciolo, medias inter sylvas, à *Boscobella* dislitum) apertis concubiâ nocte pulsanti foribus, ab alio *Penderello* cum comitatu inducitur. Dum in istis ædibus capillitium secat *Rex*, (quod igni traditum) fuligine deturpatur manibus, vilibûsque vestimentis induitur, duo alii *Penderelli* fratres, *Richardus*, qui vicinum *Hobbalii* prædiolum, & *Gulielmus*, qui *Boscobellam* incolebat, accersuntur. Quibus infortunium edoctis *Regiam Majestatem* ostentans *Darbeius*, per fidem, per Deum, per omnia sacra orat obtestaturque, ut servent incolumem, & de perfugio sive latibulo confestim prospiciant. Optima spondentibus Rusticis, *Richardus* per posticum in sylvam eduxit proximam; jussu anè *Wilmotto*, ut equester *Londinum* contenderet, ubi ad Insigne *Viridis Draconis* apud *Vintrie*

& suadente
Comite Dar-
beio, pergit
Boscobellam
versus.

Quum ventum
esset ad ades
dictas Whit-
ladies,

Penderellis
fratribus ab-
dendum se ira-
dit,

Wilmotto Lon-
dinum anè
amandato.

in

in vico *Tamesino* Regi statutum erat ipsum convenire; *Johanne Penderello*, per quam viam eò pergeret securior, ostensurum semet pollicente.

Proceres, dum
Lesleium asse-
qui tentant;

à *Lilburnianis*
dissipantur,
capto *Darbeio*,
aliisque.

Lesleius cum
suis hosti præda
fit;

aut (quod per-
jans) *Rusticis*.

Posteaquam in hunc modum Proceres Regie Majestati pro virili prospexissent, sua de salute deliberant, *Lesleium*que sequi, si & assequi potuerint, planè tutissimum arbitrantur, ob multitudinem, cui à palabundis & paucis militibus non erat metuendum; nec posse majores *Parricidarum* copias attingere tantum spatii emensos. Paululum indè progressi, Baronem *Levisstonum* (qui Regie cohorti præfuerat) ab hostili militum insequentium impetu sospiciunt; fructu tamen brevi & caduco: nam citò post, ultra *Neoportum* cum promovissent, in *Lilburnianos* incidunt, qui viribus exhaustos facile fugant, Comite *Darbeio*, (quem postea militaris concilii judicio damnatum plectunt impij *Parricide*) *Landerdallio*, (qui servatam fidem squalore carceris ad Regiam usque restorationem luit) aliisque, quos nominare longum esset, correptis. Interea Dux *Buckinghamia*, *Levisstonus*, *Talbottus*, cum pluribus aliis, huc illuc dilapsi, varia sortiuntur effugia; tandèmq; trans mare navigant. *Lesleium* verò, *Neoportum* haud longè transgressum, circumveniunt hostes, integrumque ferè ipsius aut capiunt aut saltem dissipant commilitium; nominatim; Comitem *Clivia*, (qui *Lesleium* à prælio fugiens assecutus fuerat) uti & *Kenmorii*, Baronem *Wentworthium*, ac *Middletonum*. Rustici autem horum plerosque, non sine crudelitatis nota, (à qua gens *Anglicana* plurimùm abhorret) undique palantes, fustibus, bidentibus, trituratoris instrumentis, & istiusmodi quæ furor subministrat

bararmis, malè mulctant; redhostimento continentia & modestia, quas exhibuerant illæ non ita pridem ductantes, perquam incongruo. *Massens*, manu saucius, in Comitissa *Stanfordie* clientelam ultrò se fugiens coniecit; cuius sub marito (*Gravi* pater is erat) olim *Gloucestria* meruerat. Exinde binas post septimanas in *Turrim Londini* tractus, squalore carceris diu maceratus, brevique coram Supremo Iudicii tribunali capitis causam dicturus, vestibus cum bajulo quodam immutatis, incolumis evasit.

*Massens nobili
Fœmina se tra-
dens, in Turrim
Londinensem
conjicitur;*

*unde personæ
sue elabitur;*

Scotia Regnum, captâ in hunc modum & deletâ maximam partem *Nobilitate*, victricibus *Anglorum* manibus palmam porrigit; & nisi Radicem Supremus rerum humanarum Arbiter asservâisset, unde quasi de novo animata resurgeret Proles & Causa *Regia*, eadêmque Ducis *Albemarlîi* dextra (quem adhuc *Monckei* sub nomine indigitare liceat) vulnus opemque per vices intulisset, æternum perierat.

At quomodo actum cum *charo Superis Capite*, spe pariter ac *Anglicana* sobolis & *Ecclesia* sospitatore, quoniam *Anglos* inexplebili cognoscendi ardore laborantes conspicio, & ab omni seculorum memoria vix quicquam hujusmodi obtigisse notabilius, ego inpræsentiarum (sicuti ab ipso *Serenissimi Regis* ore haurire datum est) nec parcè nimis, nec incuriosè memorabo.

*Fuse narratur;
qua fuerint Re-
gis per Angli-
am lacerata.*

In ipso temporis articulo *Regem* in *Sylvam* abiisse res ipsa testatur. Nam vix elapsâ semihorulâ, quæsitum adsunt Tribuni *Aspenhursti* milites, Cœnobium excutiunt, & per conclavia volitantes, secreta omnia, recessus, abditissimisque angulos perscrutantur. Reprimentibus tamen fatis, extra ædes non prodibant omnino; toto siquidem die stillabat æther impluvius, &

*Aspenhursti
milites cœnobii
eum perlustrant;*

ab arboribus deciduus imber herbis gravis incubuit: ita quod aliis damno, *Regi* saluti fuit. Dum enim inter opaca nemorum densatósque frutices permaneret; *Richardus Penderellus*, conquirens torale (quo sese *Rex* adversus imbrum violentiam muniret) & runcinâ instruens (quasi sepimentorum reparationi vacaret) unâ petierat ab uxore Rustici in proximo agentis *Francisci Yatei* (quæ & ipsi affinitate junctissima) ut cibamenti siquid in promptu foret, paratum deferret in sylvam. Haud morata, lac apponit faccarique aliquid, nec non ova paucula & butyrum. *Rex*, adventu mulierculæ ob innatam sexui garulitatem nonnihil perturbatus, *Antu fidem* (inquit) *servare cuiquam potes qui Regi militaverat?* Imò, *Domine*, (respondet illa) *Moriar antè quàm te prodam.* Quo dicto confirmator, de eduliis allatis liberaliùs vescitur.

Rustici uxor
cibos defert in
sylvam, quibus
Rex vescitur.

Vesperis subit
Richardus Pen-
derelli casulam;

indè iter insti-
tuens in Walli-
am.

Eâ nocte pergit
Sabrinam ver-
sus pedester,
duce Richardo
Penderello:

Senescente jam die, suam in casulam *Hobbalii* in propinquo sitam *Richardus* cum introducit, ibidémque accingitur ad iter novum, quod erat hâc nocte suscepturus. Interrogârat enim *Rex* inter alia, Num probatæ fidei quempiam nôrit ad *Sabrina* ripas habitantem, qui de latebra tantisper prospiceret, quoad copia transeundi fieret in *Walliam*; eâ siquidem in Regione non deerant amici fidissimi, quorum ope aut *Londinum* petere liceret, aut inter abrupta rupium securiùs delitescere. Admonitus igitur de quodam *Wolphio* (sed religione *Pontificio*) quinque abhinc milliaribus, unicóque à *Sabrina*, degente apud viculum *Mableyam*, eò noctis horâ nonâ *Richardus* stipante proficiscitur. Primum autem vix emensi milliare, dum molendinum aquatile prætergrediuntur, ubi per pontem ligneum superari rivus debuit, portulâ quam aperuerant stridente, instat *Molitor*,

tor, & minaci voce quò vaderent interrogat nocte tam serâ; sisterent se corâm. Deterritus inopino tonitru *Penderellus*, relicto ponte, per undam fugit impiger; sequiturque comes *augustus*; non tam visu, quam pellicearum braccarum sonitu spissis in tenebris dirigente. Perpinguis Molitor citò à cursu destitit; & residuum viæ periculo caruit.

terratur à
molitore.

Madleyam tandem perventum; forésque pulsanti *Penderello* continuo cedunt. Hospes excipitur amicè, factusque consilii particeps *Wolphius* in horreo recondit, quoniam interdiu militum vacua perrarò domus. Mittitur exploratum trajiciendi fluminis opportunitatem, renunciaturque non solum pontes à militibus custodiri, sed & pontones & hippagogas quam strictissime observari, eapropter transitum fore perquam difficilem ac intutum. Cum noctesceret, intra ædes receptus, à mätresfamilias accuratius inspicitur manus & vultum decocto *Galliocharum*; dictoque vale, per eundem redit pedester tramitem ad *Boscobellam*, commodiorem itinerandi tempestatem placidè præstolaturus.

Apud *Madleyam*
in in horreo
reconditur.

Flumine strictè
observato; redit
in sylvam, unde
venerat.

Reversus antelucano tempore in sylva commoratur, dum inspiceret *Richardus* utrum subessent viri militares in domo *Boscobelle*. At ille unicum ibi *Carlisium* (quem ad *Sudburii* portam cum aliis *Cromwellianas* copias distimisse narravimus) deprehendit, qui natus in vicinia, recens ad familiarem hunc iuvem diverterat, clam panem emendicaturus. Audito quis in sylva lateret, *Carlisius* duobus cum *Penderellis* confestim adsunt, atque post lætas utrobique gratulationes in domum inducunt. At arena quæ semet calecamentis dum rivum per-

Summo mane
deducitur à
Carliso in *Boscobella* domum.

*Refectus in-
scendit quer-
cum.*

*Noctu occulitur
in latibulo Sa-
cerdotali.*

*Penderellus
molitor inter-
rogatus de Re-
ge.*

*fidem servat in-
violatam.*

curreret insinuaverat, gravis tritura pedibus, cruoris elicuit stillam; cujus in medelam pedilavio usa est muliercula. Dein agrestium cibamentis ambo refecti, in sylvam continuo redeunt; ubi consensu frondosi roboris cacumine, diem in edito infumunt; effuso post longa vigilias in somnum *Rege* super brachia & in gremio *Carlissi*. Nocte descenditur, domum repetunt famelici; locusque ostenditur planè inscrutabilis, latibulum Sacerdotale, quod ad *Regi* perplacuit, ut nollet ampliùs, ibi dum moram traheret, se dio committere.

Humphredus, alius è fratribus quinque *Penderellis*, qui molendino etiam in propinquo præerat, *Sheffnalium* oppidum eodem *Saturni* taxationibus persolvendis contenderat: ubi in ædibus Capitanei *Broadwayi*, nummorum rationibus præpositi, *Tribunum* fortè comperit è *Cromwellianis*, qui *Regem* percupidè quærebant. Idémque, audito rusticum hunc prope *Cænobium Whitladies* habitare, An de *Rege* quicquam nôrat, an de Cænobio quicquam, interrogat: adjicitque, Si quis offenderet, sterlinarum libras mille lucraturum; sin occulisse aut celasse deprehenderetur, indubiâ morte plectendum. *Humphredus* tamen, *Regis* incolumitati fideique propriæ posthabitâ lucris quantivis spe, nihil se nôsse respondet, arcani celantissimus. Vesperè cum rediisset, rem totam enarrat *Regi*, qui sequentis *Dominica* magnam partem in topiario domui adjuncto sacræ lectioni insumpsit.

Johannes interim *Penderellus*, cum equestrem viam *Londinum* versùs *Baroni Wilmotto* subindicaret, circumfusus undique militibus impeditam adeò deprehendit, ut ipsum cum equo in

Margi-

Margi-fodina recondere consultissimum duxerit, donec commodiorem invenire posset latebram; tandemque faventibus astris *Whitgravio* commisit ac *Huddlestono*, (quamquam ambobus religione catholicis) quorum hic illius in ædibus tenella trium puerorum ingenia bonis literis expoliebat. Uterque, amandato noctu equo ad Tribunal *Lanæum* familiarem suum, qui olim sub *Rege* meruerat, *Wilmotto* hospitalitatis lares apud *Mosleiam* aperuere. Hujus rei per *Johannem* reducem certior factus *Rex*, eundem denuò mittit investigatum ocyùs *Baronem*, qui mutarat antè hospitium, & ad *Bentleyam* Tribunal *Lanæi* domicilium commigraverat. Ibi tandem repertus, *Regis*que mentem edoctus, retrò se conticinio sequente ad *Mosleiam* rediturum, *Regis* in occursum, pollicetur, quin lapidibus à *Boscobella* distantem. *Johanne Boscobellam* reverso, statuit & *Rex* eò pergere, *Wilmotti* visendi gratiâ; verùm pedestri itineri imparem fecerat infelix ista (quam diximus) pedum tritura. Molitoris igitur *Humphredi* jumentum vili sellâ instratum conscendens, valedicensque *Carlisio*, pergit *Mosleiam* versùs, quatuor *Penderellis* & *Francisco Tateo* satellitibus. Quò simul ac ventum erat, rusticos promissis (quæ tandem prælargè persoluta sunt) dimisit oneratos.

Exin à *Whitgravio* & *Huddlestono* deducitur ad *Wilmottum*, atque post longiuscula suis de rebus colloquia, famémque cibo placatam, in conclave secretum abditur somni capiendi gratiâ. Postero die suboluit *Whitgravio*, milites eum captatum adventuros, utpote qui *Regis* pridem in castris militaverat. Et advenère quidem; sed quos ille culpâ vacuus declinare nolu-

Wilmottus & *Margi-fodina* prodicens, *Whitgravio* in *tutellam* traditur:

Cujus visendi gratiâ *Rex*, equo mobilitatis infidens, *Mosleiam* conscendit.

Adiunt milites *Whitgravium* deprehensuri,

et recedunt
quieti.

Rex iterum
quariturus in
Canobio.

it; verum Rege in secretum dilapso, foribusque omnibus euestigio apertis, confidenter eos compellat; vicinorumque testimonio atque aliis argumentis contrarium ita liquido evincit, ut hominem non ultra (nè gradibus quidem conscensis) inquietarint.

Eodem die *Canobium* denuò perlustrant milites, utpote à captivo *Signifero* condocesfacti, Regem inibi pro certo delitescere; nam comitantibus aliis huc advenisse testis oculatus adnotaverat, abeuntium verò neminem ei consimilem exisse. In omnes igitur adium cameras & recessus involant; fractis tabulatis, dejectis parietinis, latebrarum occulta rimantur: at incassum explorant. Tum patremfamilias, admovent pectori sclopeto, in examen vocant; & ni Regem ocyùs ostenter, glande confestim trajecturos interminantur. At ille Regem sibi omnino notum pernegat; non diffessus tamen, illuc eà nocte divertisse complures, qui cibis omnibus devoratis recesserant. Inde ad *Signiferum* conversi, ceu mendacem miserè dedolârunt.

Nocte sequente, *Whitgravio* cum Uxore, necnon *Huddlestono* valedicens *Regia Majestas*, ubi prius nomen fecerat à Mercatore *Londinensi* dissolvendum, (quas *Cambii* literas vocant) unde (si fortè in posterum aliquà ad *Parricidam* permânet commodata ab iis *Regi* celando opera) pecunias reciperent, salutique suæ transfretando consulerent; Tribuni *Lanei* tutelæ se cum *Wilmotto* commisit, ad *Bentleiam* perducendum. Ubi soror ejus (*Janam* vocitant) se deducturam ad locum prope urbem *Bristoliam*, ubi spes trajectus, recepit; hâc ratione scenam adornatura. *Salvum* (uti vocant) *Conductum* à quodam *Parricidarum* Tribuno nanciscitur, quod ipsi sibi cum

Bentleiam migrat; inde *Bristoliam* profecturus, ceu *Janam* *Lanc* servus.

cum unico servo, Generosoque cum conjuge, binis equis insidentibus, liberum iter & securum præstaret ad *Nortoni* prope *Bristoliam* domicilium; cuius nimirum Uxori gravidæ partus appropinquabat. *Jana* soror inter puerperii nixus præsto esse omnino debuit; nec accipior itineranti comes quàm cum marito consobrina. Bellè in omnibus quadrabat fabula. Rex haud moratus, inscendit equum, *Jana* se famulum coràm exhibens dominâ ponè insidente. Sequitur cum uxore *Lassellius* (hoc enim Affini nomen erat:) præcedit *Wilmottus*, accipitrem in manu gestans, quasi nunquam antè viderat, solâ viæ societate fortuitò conjunctus, idémque certus, cùm *Bristoliam* propius ventum foret, de via deflectere ad amici ædes, *Johannis Winteri*, Equitis, rerum ibi occasiones expectaturus. Ità instructi omnes, profectiorem bonis avibus auspicantur.

*Dat se in viam,
comitantibus
Lassellio &
Wilmotto.*

Primus *Bromsgrovii* obvenit casus memorabilis; excusso etenim equi calceo, Regis erat ad Fabrum ferrarium deferre, qui alium affigeret. Ille Regi, *Quid novi audiret*, percontanti, Nil, inquit, præter victoriam de Scotis à *Cromwellio* reportatam; ubi quanquam capti vel occisi ferè ceteri, Rex evasit tamen. In Scotiam fortè (reponit Rex) per avia se clanculùm surripuit. Cui Faber, Illud profectò parùm verisimile; quin potius latibulum sibi quoddam in Anglia sortitus est. Ego si deprehenderem, haud modicè letarer, quia mille libras numerarent mihi Comitæ. Post istiusmodi sermones utrinque collatos abscedit Rex, dominæque famulatur in itinere. Ad *Stratfordiam* penè provectis *Avone* fluvii vadum transire in animo erat, milliaris unius infra oppi-

*Bromsgrovii
miscet de seipso
sermones cum
fabro ferrario.*

*Stratfordia per
medios milites
transit inde-
minis.*

dum distantia: sed propius adventantes, ex adversa ripa militares equos conspiciunt in prato gramina depascentes, infessoribus humi propè cubantibus. Ibi, quid factu opus, consultitur. *Rex* pergere metu dissimulato; *Lasellius* autem (cui recens à militibus facta præ oculis obversabatur injuria) consultius duxit ad vicinum oppidum divertere; cujus formidini obsecundante *Rege*, dum per plateam iretur, en obvios eosdem quos vitarent milites, qui tamen nè minimam creant molestiam, salutati tantummodo resalutant. Sub noctem ad insigne *Corona* ventum apud *Circestriam*, (*Corinii castrum* à veteribus dictam) ubi valedudinarium se simulans, in cubile continuo recessit. Consequente vespere *Marsfieldiam* tenent, ubi apud affinem *Jana* pernoctatur. Tertiâ luce, cum *Bristoliam* à læva reliquissent, milliaribus tribus distitam, ad *Norton* habitaculum accedunt; ubi *Jana*, quasi febre tertianâ correpto *Rege*, (quem *Beneficarii* cujusdam Patris sui natum affirmat) in conclavi privato lectum sterni curavit, contraque febrem à *Doctore Gorgio* misceri medicamenta.

Pernoctat Circestria,

dein Marsfieldia,
tertio die apud Nortonum, ubi agrotum se simular,

et à Gorgio Medico invisitur.

Manè prodeuntem foras interrogat *Gorgius*, quid de *Rege* audiret, quid de prælio. Sed cum parum appositè responderet, Vereor (inquit) nè tu Rotundis capiribus (eo quasi stigmate inusti vulgò *Parlamentarii*) operam addixeris; periculum ego faciam cujas tu sis: atque in cellarium protinus inducto propinat vini calicem in Salutem Regiam. Cui *Rex* parem exhauriens, fidem facit, istiusmodi fursuris homuncionem se nunquam extitisse. Manè secundo *Rex* in Cellario, panem inter & caseum come-

comedendum, cum Thrasone quodam adstante sermones miscet, qui se prælio Wigornia nuperimo interfuisse aiebat, multaque de rebus ibi gestis jactabundus blaterabat. Huic Rex, Num tu videris Regem? Vigesies (inquit ille.) At qualis demum erat? Tum Regem intuitus attentius, Te superat (inquit) altitudine quatuor digitis. Postea, dum caput matrifamilias per triclinium fortè prætereunti denudaret, Promus oculis intentis vultum inspectans, & diligenter contemplatus, Regem esse suspicatur; privatamque nactus occasionem, venerabundus ad genua procumbens, rogat, Annon ità se res habeat. Silentio indito, fatetur omnino sic esse. Nomen hominis Johannes Pope, qui ante annos quinque sub Rege (cum Principe Wallia) stipendium in Occidua plaga fecerat; postmodum exauctoratus, variis dominis administrum se præbuit, usque dum hujus Nortoni promus-condus redderetur. Dehinc officia complura Regia Majestati præstitit summa cum fidelitate. Primò siquidem Bristoliam is missus est, navigium conquisiturus: at, quod in Galliam vel Hispaniam solveret intra mensem, nullum potuit ibi loci investigari. Cum autem de multis qui sub ipso militaverant Regem affareretur; unus deligitur Windhamus, cujus in hisce angustiis primum caperet experimentum. Incolebat ille villam Trentam inter Durotrigas in agro Dorcestriensi.

Jam verò Wilmottus ex condicto accedens ad Nortoni domum, noctu Pope ministerio ad Regem introducit, collatisque invicem consiliis, mox Trentam amandatur, percontaturus an auderet Windhamus Regem hospitio excipere, & apud

In cellario colloquitur cum Thrasone quodam de Rege.

A promus-condus dignoscitur.

homine fidiſſimo;

cujus ope Wilmottus introducit.

Hic Windhami mentem explorat.

prospero cum
successu.

apud se celare posset quoad opportunitate transfretandi frueretur. Respondet illico *Windhamus*, Felicitatem illam se sibi impensè gratulari, quòd inter tot eximios fidissimòsque subditos, ipsum præsertim hoc dignetur honore : paratum igitur se vitam, familiam, & fortunas omnes non modò periculis objicere, sed & pessundare, Optimi sui *Regis* gratià. Veniam postremò petit, arcanum hoc non cum *Matre* tantummodo & *Uxore*, sed & quatuor *Servis*, quorum fidem tam in *Regem* quàm in semet perspectissimam haberet, communicandi. Annuit *Wilmottus*, *Regem*que tertio post die circa decimam adfuturum pronuncians, revertitur.

Jana literas
comminiscitur
à patre quasi
moribundo da-
tas,

in prætextum
abundi serà
posse.

Itur ad *Carewi*
castellum;

At enixa erat præcedente nocte *Nortoni* ux-
or, & ex eo partu in extremo discrimine ver-
satur, haudquaquam à *Sore* (sic enim *Janam*
vocitabat) inter hasce angustias derelinquen-
da. Ut igitur honesta suppetat abiuriendi
causa, codicillos à patre jam annis confecto
comminiscuntur nuperrimè dados, quibus à *Jana*
discessu se graviter agrotasse conqueritur,
ipsiusque ope presentissimà indigere : jubet igi-
tur, omni morà & excusatione missà, si vita
parentis cordi sit, domum festinet quàm celer-
rimè. Literis prolati, & rumore per familiam
disseminato, valedicunt *Jana Lasseliúsque*, (ux-
ore penès puerperam relicta) cum famulo, cujus
personam *Regia Majestas* sustinuit. Itineris
hujus ducem se præbuit, qui *Wilmottum* per
avia deduxerat à *Winteri* domo ad *Nortoni*,
Henricus Rogersius; primùmque indè hospitium
sortiti sunt in *Carewi* Castello, septem cis *Tren-*
tam lapidibus sito. Appropinquante adventus
horà præstitutà, *Windhamus* cum uxore, foras
quasi deambulatorum, obviàm prodibant; *Re-*
gemque

gemque privatim intromittunt, per quendam ad id muneris destinatum: *Fana* interim cum *Lassellio* aperte, instar affinium è longinquo adventantium, qui crastino die abire decreverant, excipiuntur. Hic loci per novemdecim dies tuto commorata est *Regia Majestas*, navigio per otium prospectans, variis incassum tentatis opportunitatibus. Obtrigit autem uno die, ut campanarum pulsationibus præter solitum à Rusticis incumberetur; *Regè*que causam inusitati oblectamenti sciscitante, Latitiam esse respondetur ob *Regis* obitum, cujus fama pervaserat. Dum verò de transfretando diu multumque deliberatur, venit in *Windhami* mentem quidam (*Eldenus* nomine) Mercator, olim sub *Regio Patre* Centurio, sed qui ab eo tempore mercaturam *Lime* quætuosam exerceuit; penès hunc fortè navem comparare, quippe quem Baroni *Barkleio* in angustiis versanti tutam præstitisse meminit trajectionem. Ad hunc itaque amandatur *Windhamus* sciscitaturus, an *Wilmottum* aliúmque Nobilem, qui nuper è prælio *Wigornienfi* evaserant, tuto transmittere potuerit. Ille non difficulter auscultare, atque ad *Charmutham* extemplo vadere, *Lime* finitimam; ubi accersitum nauclearum rogar, silentio priùs imposito, num fidam auderet navare operam *Wilmotto* in *Galliam* cum famulo transvehendo. Annuit homo, & cum Centurione paciscitur, sexaginta libras, post allatum in *Galliam* Nobilem, chirographo persolvendas. Dies & hora quibus eos in cymba ad navigium apportaret præstituntur.

postero die
Trentam,
Windhami vil-
lam.

Fama Regii
obitus.

Eldenus navi-
gium conducit
Charmutha.

Votis hæcenus omnia bellè respondent; solus desideratur prætextus in Hospitio commo-
randi

Commentum
 Peterfi quo
 hospitium ibi
 loci parat.

Rex ed profici-
 scitur, Julia-
 nam Conisbeiam
 ceu sponsulam
 secum apportans.

spe navigii
 evanescente,
 abscedit illico.

randi dum singula parari possent in trajectio-
 nem. Ob eum finem *Henricus Petersius* (is
Windhami servus, & secreti conscius) hospi-
 tam *Charmutha* aggreditur, variósque inter
 sermones, Nobilissimo Viro famulari se nar-
 rat, qui Virginem parentibus orbam non pro-
 cul agentem perditè amaret, à quâ & ipse pari
 flammâ redamabatur: Hymenæis interdicen-
 te *Patrono*, clàm eam in matrimonium consti-
 tuit noctu rapiendam. An igitur per horas
 aliquot ea præberet hospitium quærît; por-
 rigitque simul munusculum, in pignus uberio-
 ris præmii, superaddito & vini haustu. Mu-
 lier, isto munere delinita, & puellæ miseratione
 tacta, spondet operam. Igitur *Trenta* re-
 lictâ, *Rex Charmutham* versus proficiscitur,
 cum *Juliana Conisbeia* (hæc, ancilla facinoris
 conscia) eidem equo insidente, ut Sponsulæ
 speciem exhiberet. Comitantur Baro *Wil-*
mottus, Tribunus *Windhamus*, & *Henricus*
Petersius; obvium habent *Eldenum*, inducun-
 tur in privatas ædes (quò se obtentu prædio-
 lum inspectandi receperat:) huic se jam ape-
 ruit *Regia Majestas*, mercedulâ datâ in pignus
 futuræ gratitudinis. Indè Mercator *Liman*
 contendit, ut Navarcham propediem acciret ad
 iter præstituto tempore capessendum; *Rex*
 cum cæteris ad hospitium *Charmutha*; *Peter-*
sius autem cymbam expectaturus. At hic, post
 moram usque ad diluculum factam, reversus,
 nullam advenisse pronunciat. Quo audito, con-
 turbari omnes, & nova inire consilia: nullus hic
 morandi locus periculi expers; certum *Regi* nè
 minimum cunctari.

Birdportam versus, brevi habitâ consultatio-
 ne, *Rex* cum *Juliana*, Tribuno comitante, pro-
 grediuntur,

grediuntur, in hospitio designato *Baronis* adventum cum *Peterſio* præſtolaturi. Hic ad *Limam* iturus, ut prævaricationis huiusce cauſam à Mercatore perdiſceret: ille in hospitio moratus, equum de novo calceandum prætexuit. At *Eldenus* Mercator, qui dimidium itineris emenſos eos conjectabat, ruptam fidem magnopere demiratus eſt; nec aliam aſſignare potuit rationem, niſi quòd amicis dum valediceret in die *Nundinarum*, (nam eo die *Lima* celebrabantur) hominem bene potum promiſſi temporis oblivio ceperat. Poſtea verò conſtitit, Navarcham domum reverſum, ut mundum aliæque profectioni neceſſaria compararet, ab Uxore incluſum, foribus obducto peſſulo: eodem enim *Nundinarum* die in Oppido promulgabatur Ediſtum, quo ſub capitis periculo cautum erat, nè mortalium quiſpiam Regi ſuccurreret, eumve celaret; mille librarum oblato præmio ſiſtenti cuicunque. Hinc iſte metus invaſit mulierculam, nè maritus ex eo officio (quod uxori faſſus erat in ſe recepiffe) in ſicco naufragium faceret: hinc precibus, lacrymis, tantum non vi illatâ, contra nititur; clamoribus tandem intonans, quibus poterat vicinia concitari. Viſtus igitur importunitate, continuit ſe domi, commiſitque uxoris arbitrio moderandum.

Cui Navarcha tam ſadè prævaricatus eſt.

Regem Birdportam pergentem anteibat exiguuo ipatio, viam exploraturus, *Wendhammus*; atqui prope oppidum accedens, militibus reſertumprehendit. Armiluſtrium enim eo die inſtituebatur & delectus militum, ad *Farſciam* Inſulam, duce *Hayneſio*, expugnandam. *Windhammus* ea propter aliò divertere *Regem*: at ille intrepidus oppidum intrare, nè palpum obtrudere

Ventum ad Birdportam militem plenam:

ubi ab equifone
Rex tantum non
agnitur.

dere *Wilmotto* videretur; partim etiam ut sese nocturnis vigiliis ac itinere defatigatum reficeret, simul & *Wilmotti* adventum expectaret. *Tribunus* cubiculum & victum comparare; quod sanè perdifficile inter tot hospites. Interet *Rex* in stabulum equos deducere, atque sedulo curare, nec non in area cum militibus de itinere confabulari. Verùm equiso tradentis equos intuitus vultum, *O te!* exclamat, gratulor adventum, bene te novi. Unde hoc? (inquit *Rex*) *Exonia*, respondet: (ibi *Rex* diu fervente bello permanserat) ego ibi vixi per duos annos in hospitio. Similiter & ego (*Rex* ait) *Dominio* *Porterio* ministravi. Gratulor, me in contribulem incidisse. Sed video te totum nunc districtum negotiis, ut compotare mecum non vacet. Cùm à *Londino* redire contigerit, de antea actis uberius colloquemur. Hisce capitis promissis, & præsertim negotiorum multitudine confusus, vel *Deo* nubem objiciente, longiori alloquio supersedit.

Indè fortunâ
duce ad *Brod-*
windsoram;

Paulò post, cùm pertransiret oppidum *Wilmottus*, equos inscendunt, & rectâ *Londinum* versus itantibus, complures obviam se dedere viatores; è quibus unus *Caroli Primi* olim servus: igitur desistere de via opportunum rati, proximam à læva semitam capeffunt; diuque obequitantes, appetente nocte, viculum attingunt nomine *Brod-windsoram*. Præcedit *Windhamus* percontatum ubi terrarum essent; quodnam viculi nomen; quò via duceret: inciditque bonis avibus in *Pandocheum*, ipsius olim administrum, qui *Regi* etiam meruerat. Gratulatus hanc sortem, blandè compellat, & quoniam ingruiebant tenebræ, pro comitibus pernoctandi copiam non agere impetrat. Cæ-

teram

terum haud diu fuit quin *Conestabilis* (i. e. *Viculis prapostitus*) adest, cum quadraginta militibus atergo secutis, hospitiumque partim saltem occupaturis; qui ad oram maritimam festinabant, inde ad *Farseiam* asportandi. His jam ades infestæ, ut in angustum propelleretur *Asajestas Regia*. Sed neque ibi finem turbamentorum adinvenit. Mediâ etenim nocte fœmina, quæ milites comitabatur, perpeffa est puerperii dolores: quâ re auditâ, Villici concurrunt, & ingenti clamore altercantur de nutricatu infantis, matrîsque sustentandæ impensis; donec, inalbescente jam cœlo, pertasi rixas milites ad navigia properant.

Inter ista *Charmutham* parumper respectare juvat. Parum enim abfuit quin affigendi calcei mora Baroni *Wilmotto* carò constaret, oborto inter *Equisonem* & *Fabrum* ferrarium colloquio. Unde venerunt hi *Nobiles*? rogante *Fabro*; Ab *Exonia*, uti ferunt, respondet *Equiso*. Cui *Faber*, At ego ausim pronunciare in *Arctoa* plaga novissimos calceos fuisse affixos. Cæteris interea rebus ad examen revocatis; quòd nimirum *Ephippia* noctu non deposita, *Viatores* totam noctem vigiles duxissent, *Famulusque* hospitio extierat summo manè; hæriolantur statim, esse *Nobiles* qui à *Prælio* nupero *Wigornienfi* aufugerant, per mille ambages in hæc oras circumductos, ipsumque forsan *Regem* interesse. Unde prægrandis lucri spe conceptâ, *Ministellum* loci *Westleyum* aggreditur *Equiso*, *Parricidarum* impensè faventem partibus, quid agendum sibi in hoc negotio consilium ejus expiscaturus. Sed nec ille preces effundens matutinas debuit interturbari; nec ausus *Equiso* longiuscularum finem expectare, nè munusculo excideret abeuntis hostis:

ubi à militibus
ibidem perno-
ctantibus,

& Rusticis in-
quietatur.

Charmutha pe-
riclitatur *Wil-*
mottus,

ortâ ex Equi
calceis suspici-
one.

Equiso Mini-
stellum loci
consult;

qui re penitus
introspectâ,

per Centurio-
nem, serò licet,
Regem venatur,

praesertim apud
Hug: Wind-
hamum.

Rex Trentam
revertitur, mis-
so ad Coventri-
um Wilmotto.

pitis: re igitur infectâ rediens, dimittit Gene-
rosum. Historiâ per fabrum ferrarium evulga-
tâ, ecce Ministellus advolat, Pandocheum annu-
interrogans Quales eâ nocte susceperat viatores.
Unde venerant, Quò tenderent, Quid ibi loci
agitarent. A responsis auctâ suspicione; pro-
currit ad vicinum Eirenarcham *Butlerum*, impe-
traturus Edictum, quo populum quaquaverfus
omnem una cum militibus ad *Regem* deprehen-
dendum concitaret. Refragante Eirenarchâ,
Centurio *Massius*, agens in propinquo, collectis
quotquot operâ subitanâ potuit equitibus,
rectâ *Londinum* versùs insequitur, ad *Dorcestri-*
am usque; sed, *Rege* divino planè instinctu jam
digresso, spe suâ evolutus revertitur.

Per totam dehinc viciniam in fermento erant
milites, latebrâsque circumcirca excutunt, &
susceptorum rimantur ædes; praesertim *Hugoni*
Windhami Equitis (cujus nepos *Tribunus* erat;) ubi
nullis non arculis & angulis accuratissimè in-
spectis, arreptâque in custodiam integrâ fami-
liâ, eximiae formæ atque indolis Puellam in su-
spicionem vocant, quasi personatum *Regem*; nec
antè dimittunt, quàm indubio experimento ge-
nuinum explorâssent sexum.

Verùm enim verò certiore indagine premenda
sunt *Regis* vëstigia. Consilio inito, decretum
est, ipsi notas ad *Trenta* tenebras redeundum;
*Baroni*que interea *Wilmotto* cum *Peterio* pro-
perandum ad *Sarisburiam*, ut ibi *Johannem Co-*
ventrium consuleret, (*Sigilli magni olim Custodis*
filium natu primum ex nuptiis secundis) qui
ratione vel mare trajici à *Rege* tutò posset, vel
nova saltem latibula inveniri; verendum etenim
nè palàm tandem fieret, in uno eodémque loco
diutinè immoratus. Habitâ demum cum *Cover-*

hinc consultatione, itur ad viduam nomine *Hide*, quæ viculum incolebat (*Hecliam* dictum) intralapidem à *Sarisbury* primum, ut illa de latebra prospectaret; mittiturque *Southampton* ad navigium comparandum *Robertus Philippus*, qui *Caroli Primi* sub auspiciis Tribunus militaverat. Hic exinde reversus, navem affirmat in promptu esse, omniâque traiectioni necessaria. Sed inauspicatò contigit, eandem (dum Viduæ domum *Regia Majestas* concederet) à *Parricidis* conductam, commeatui militibusque ad *Farsiam* asportandis sacramento obligari. Hâc spe igitur evanescente, Tribuni *Gunteri* operam, in quem fortè incidit, eo in negotio *Philippus* effragitat. Interea *Rex* viduæ domicilium noctu subit, mensâque excipitur, *Doctore* inter alios convivas *Henchmanno*, jam *Sarisbury* Præsule, accumbentē. Cœnatus, Viduæ se clanculūm patefecit, & de latibulo rogavit; quanquam illa non nisi semel in transitu solo ante septennium conspectum, primo statim congressu internosceret. Monetur itaque, *Londinum* versùs abscedat sub Auroræ ortum, sed circumflexò itinere, præstò sit horâ primâ pomeridianâ, per posticum admitendus: eo siquidem die *Nundinas Sarisbury* celebrandas, & hoc palpo dimissis omnibus serviitiis remotisque arbitris, ipsum se nemine conscio recepturam. Dictum factum: *Rex* enim cum Tribuno *Philippo*, posteaquam Matronæ pro more valedixerant, inscensis equis abeunt *Stonhængium* visitaturi, horâque præstitutâ revertuntur; ubi equos abducente Tribuno, *Rex* occultitur in abdito quodam secessu, quem belli tempore cimeliis & supellectili pretiosiori recondendis exædificârunt;

Navis Southamptoniæ conductâ; sed nullo cum fructu.

Rex Hecliam contendit.

Manè valè di, credidit clam famulis, & occulitur.

Ista dum geruntur, navigium conducitur *Gunteri*

Indè *Bright-*
helmstedium
properat, nullo
navim *Gunturo*;

ubi inter coe-
nandum à *Na-*
varcha digno-
scitur,

qui à *Parrici-*
darum *Edicto*
sibi timens,

agrè spondet
operam,

teri operâ *Brighthelmstedii* inter *Regnos Suf-*
sexie : quo semel cognito, paratîsque omnibus
ad profectionem necessariis, *Matronæ* reipâ
valedicit *Regia Majestas*, migrâtque noctu, co-
mîte *Philippio*, ad *Simmoni* prope *Portsmouth*
domicilium; postero autem die sub vesperam ad
hospitium *Brighthelmstedii*; ubi mensæ simul
accumbunt præter *Regem*, *Gunterus*, *Wilmottus*,
Mansellus Mercator, & *Tetershallus* Navarcha et
adverso *Regi*. Surgens à cœna Navarcha, injuri-
am expostulat cum Mercatore seorsim accito,
quod illum deceiverit, *Regem* substituens pro alio
supposititio. Mercator inhiatur strenuè, instân-
que nè sit pollicitis minor. At ille pro comperto
pronunciat, *Regem* esse, qui malè vestitus tama-
lum se gerebat, & pauperculi nomine tegebatur:
idque probè se scire ex quo tempore classem hic
ipse carbonibus à *Novo-Castro* divendendis desti-
natam, & in *Dunis* interceptam, illo cum aliis in-
tercedente, dimiserat. Sed nec Mercatorem la-
tere debuit aut potuit *Edictum*, quo sub poe-
capitis cavetur nè quis illum tecto vel hospiti-
excipiat, spondereturque mille librarum prælargæ
merces, si quis in aprium protulerit. *Mansellus*
innotescere homini quod res erat animadvertens,
Regem protinus compellat; qui subintellecto
Navarchæ genio, moribusque inculpatis, uni-
cum *Wilmotto* pollicitationibus eum aggrediente
navulumque satis opimum in præsentia numerat.
Exinde fidam ille operam spondens, omnia in in-
jectionem preparaturus abscedit. Navis in ve-
culo (*Shoram* appellato) quatuor abhinc lap-
dibus distante semiplena erat carbonibus, qua
nondum vendiderat; nautis plerisque *Bright-*
helmstedii agentibus: hos igitur intempte
nocte inclamat, surgerent statim, ad navem per-
gerent

gerent confestim; obtento fluitare solius anchoris, in brevia vel syrtes impacturam; semet evestigio secuturum. Uxorem insuper jubet Aquæ-vitæ phialam in oppido coëmere, alteramque vino Hispanico replere; mundo, quod secum portaret, simul dato. At illa, *Cur tam serâ nocte?* respondet: *annon manè sufficeret?* Cùmque acrius instaret, moramque vel minimam præcinderet, *Rex est* (inquit muliercula) *cui transmittendo destinari te suspicor: at faxit Deus, ut ei sospitando inservias; modò hoc fiat, mihi cum parvulis panem emendicatum in perpetuum ire perinde fuerit. Pandochens etiam, tunc temporis probè potus, Regem adoritur, manumque deprehensam exosculatur, Quis sis, (inquiens) aut unde venis, aut quò tendis, nescio; Dii tamen te servent incolumem precor: Si me mea non fallat conjectura, Ego Comes ero, Uxor Comitissa. Et reverâ nonnullis innotuit Regem fuisse, statimque à fuga per rustotum, sed clam obmurmurantibus percrebuit.*

uxore (cui subolebas negotium) hominem ad obsequium urgens.

Appropinquante profectionis horâ, procedunt ad littus, equis insidentes; simulabâtque Navarcha, Mercatoribus hisce ex Insula Velli divendita carbonum residua, quapropter eò vela facturum. Navem conscendunt horâ quintâ matutinâ; magnamque diei partem littori legendo infumunt. Inclinate Sole, vela inflectebat Nanclerus ceu Insula Velli applicaturus. At Wilmottus, qui præcipuam præ se ferebat personam, quasi variaret tum vento animus, post altercationem ex condicto coram nautis aliquamdiu habitam, pactum pro navigatione in Galliam commutavit; atque trahente noctem crepusculo; *Fecanum*; exiguum *Normandie* portum; attingunt, & arenâ jam tandem potiuntur exoptatissimâ. Inter navigandum demirabatur Nanclerus, *Regia Majestati*

Navem conscensilittus legunt, oeu Vellim Insulam petentes.

Vesperâ Normandiam attingunt. Rex negotiandi callentissimus.

rectius innotuisse seriem itineris quàm ipsi sibi. Nec illud utique silentio prætermittendum quod inscius nauta (ut à casibus ingenium esse potest) argutè satis respondit. Sedente, dum vela facerent, in gurgustio *Rege* cum *Navarcha*, homunculus ingressus locum juxtà occupat, orique insufflat *Nicotianam*: quem ægrè ferens *Navarcha*, facessere ocius cum suo sumo jubet, nec Generoso molestiam creare. At iste dum exiret obmurmurans, *Etiam Felicitum* (inquit) *intueri Regem*; quod trito apud *Anglos* adagio dici solet.

Terram jam tenebat *Gallicam Regia Majestas*, ubi *Deo Optimo Moximo*, Regum omnium Vigili & Vindici, Terræ marisque Dominatori, Ventorum & fluctuum Pacatori mitissimo, gratias imprimis agens, *Navarchæ* se perquam benevolum proficitur; victumque porro secum ut haberet blandè invitat. Sed ille fausta omnia precatus, maluit penates proprios & familiam revisere, quanquam cum periculo. Conscendit igitur navem, ventoque derepentè converso, *Poolium* (quod portus apud *Durotrigas*) eâ ipsâ nocte attingit, ibique vendidit carbones. *Rex* autem *Rotomagum* profectus, mercatores quosdam salutat, *Sambournum* & *Parkerum*; qui veteribus (quasi Sanctorum reliquiæ forent) inter se partitis, novis *Regem* induunt vestimentis.

Doctor Earlius, Episcopus jam *Wigorniensis*, (qui pridem *A concionibus*, & fortè *Rotomagi* tunc agebat) venit visitatum; quem ut vidit, non statim agnovit: sive Vultus præter solum obductus, & tempora comarum honore populata *Augustam* speciem obscurârant; sive *Doctorem* mens insperati spectaculi stupore defixa visum hebetârat: certè *Carolus* in *Carolo* requisivit; quoad

Navarcha blandè dimissus, Poolium eâdem nocte appellit.

Rex, immutato Rotomagi amictu,

ubi fortè Doctorem Earlium offendit,

quoad plenius & apertius os sacrum contempla-
tus, jam gaudii certior, ad charissimi Domini
genua advolutus est, ut feri officii culpam depre-
cetur, & erumpentis gratulationis obsequium
deferret.

Proximo die, è *Lutetia Parisiorum*, quò per-
nicibus alis fama rei confugerat, *Anglia Regina*,
simul & *Dux Aurelia*, Nobilium globo stipati,
procedunt obviàm gratulabundi, atque in *Civi-
tatem* inducunt magno cum populi plausu. Hunc
amplexari, hunc dicere omnes in humani generis
decus & delicias asservatum, hunc *Anglia* spem
& columen; hunc ut fartum tectum Deus per-
petuò servet, animitus comprecantur.

Sic salvus ex insidiis hostium evasit, per quem
Britanni simul omnes de hostibus triumphamus;
cujus capiti sacrosancto nisi Cœlites invigilassent,
diis inferis centies devotum omnino periisset.
Quòd inter tot *infima sortis* homines, tot *religio-
nis contraria*, tot *fœminei sexûs*, quibus effrænis
& innata garrulitas, tot *meticulosos*, quibus capi-
tale supplicium horrore erat, tot denique *fractæ
spei & pecuniarum indigos*, quibus grande lu-
crum non potuit non esse pergratum, à nemine
per duos menses proderetur; Opus planè (si
quid aliud) *Divinæ* manûs obstupefendum.
Atque hoc sufficere potuit, hoc solum, con-
tundendæ *Rebellium* arrogantia, qui toties *Pro-
videntiam* crepabant ampullanti voce; hoc
Terricolas omnes quàm chara Deo sit ejus
Unctorum salus, irrefragabili testimonio per-
docere.

Cromwellius à clade *Wigornienfi* triumphantis
instar *Londinum* ingreditur, præmissis captivo-
rum quinque millibus; qui ludibrio satîs habiti,
vel in carceres compinguntur, vel ad *Saccari-*

*Lutetiam Pari-
siorum profici-
scitur;*

*cujus incolumi-
tas luculentissi-
mum Divinæ
Providentiæ
testimonium.*

*Cromwellius
præmissos ca-
tivos Londi-
num sequitur.*

Elenchi Motuum nuperorum

molendina in insulis Novi Orbis amandantur.

*Sterlingæ
Castrum Monck-
keo deditum.*

*Proceres ab
Aluredo cor-
rupti.*

*Dundæ Victori
præda sit.*

Interea *Monckus* (qui jam *Albemarla Ducis* honore merito refulget) copiis *Anglicanis* à *Cromwellii* discessu in *Scotia* relictis, quæ sex millia numerabantur, præpositus, *Sterlingæ* Castrum aggreditur, & deditione recipit, cum machinis, apparatu, com meatu multo, armorum quinque millibus, Rotulis, Scriniis, Cimeliis, variis *Regum* monumentis ac reliquiis, simul & superbâ inscriptione istâ, *Nobis hæc invicta dedere, Centum sex proavi.* Grandævum *Levinii* Comitem, uti & *Crawfordii-Lindessii*, *Ogilbenm*, *Proceres*que alios quamplurimos, dum delectui militum incumberent apud *Ellitium* in *Perthiana* Provincia, *Aluredus* Tribunus inopinatò corripuit; nec minus *Philippum Musgravium* Equitem, Præto-rem *Sancti Johnstoni*, cum aliis, delectum facientes militarem *Dumfriisii*. In *Dundeam* verò, quippe ausam obniti, vi & impetu facto irrumpitur; oppidumque totum victorum libidini & rapinis exponitur: quo tristi exemplo *Abredonium* (sive *Fanum Reguli*) aliæque civitates com-monefactæ, nec non munimenta, semet hostium arbitrio tradere maluerunt.

*Scotia universa
jam penes Anglos,*

*qui novis præ-
pugnaculis sese
communiunt;*

Paulò post *Argathelia* Marchio, quasi pro forma & in speciem, *Regni* partes aliquamdiu sustinet; *Montani* etiam: qui tamen mediocres adepti conditiones, herbam tandem porrigunt, cervicisque subdunt *Anglorum* iugo premendas. Nova deinde quatuor in locis conduntur propugnacula, tam arte quàm situ munitissima, ad quæ maritimo itinere pateret ex *Anglia* com meatui militique facilis accessus; apud *Aeram* nimirum (aut *Videgoram*) *Invernessiam*, *Sancti Johnstoni* oppidum, & *Leitham*; præter *Sterlingæ* Castrum in supercilio montis positum, ac

Eden-

Edenburgicum (quod suprà descripsimus.) In omni denique Provincia castello aliquo potiuntur; unde ortâ denuò rebellione *Scotiam* quâ patet persultandi & perdomandi habeant opportunitates. Sed nec terra *Scotica* victorias *Anglorum* terminare potuit; quia maris iras & rabiem aspernati, penetrant ad *Orcadas* *Orcadâsque* *Hebridâsque*, ac in *Shetlandia*, sive ultima *Thule*, trophæa erigunt.

At quemadmodum colliso capite caudâ sæpe numero minatur *Serpens*; itâ *Middletonus*, *Marchio Huntleius*, Comes *Glencarnius*, *Arbolia* Comes, aliisque, novis belli facibus exardescunt: quas tamen levi negotio extinxit *Morgani* dextera, dum potio rem partem ante coalitionem pessundaret. Abhinc, qui obsequio minùs assueri pro data occasione recalitrabant, frænos ultrò capeffunt, pactisque articulis spondent se quietos in posterum permansuros.

Judicia jam exerceri cœpta per universam *Scotiam*; quem ob finem Judices immittuntur itinerarii, præsertim ex *Anglis*, uti *A. O. L. D. Georgius Smithus*, *Johannes Marchius*, *Edoardus Moseleius*; quibus adjiciebantur è *Scotis* *Craighallus*, *Lockartus*, atq; haudquaquam reticendus *Swintonius*. *Concilium Statûs* etiam ex *Anglis* componitur non-Optimatibus, *Scotis* quibusdam sacerdotibus intermixtis; imò Provinciis omnibus indicitur conventio, in qua ejurato Rege subscribere tenentur *Anglicano* Regimini, & in unam eandemque cum *Anglis* *Rempublicam* coalescere. Atque tandem *Delegatos* numero triginta mittere jubentur ad *Anglia Parlamentum*. Neque tamen dissimulandum est, *Anglos* (quantum è *Scotia*) huic muneri destinatos, excep-

Scoti recalitrant, irrito conamine.

Rerum civilium administratio per Judices plerosque Anglos;

et Concilium Statûs.

Triginta Delegati suffragandi jus datum in Parlamento Anglia.

ptis *Argathelia* Marchione & *Swintonia* Toparchâ, qui duo *Scotorum* soli *Parlamento* semet immiscuere. Interdicitur etiam genti *Armorum* usus, uec non *Equorum*, nisi præscriptos in fines & necessarios. Porro commerciis eorum cum exteris & negotiationibus severè invigilatur, nè quid eo prætextu mali molirentur in *Rempublicam Anglicanam*. Sic, sic *Anglorum* requiem interpellare profuit, alienisque semet intrudere turbamentis; imò aucthores esse *Iliadis*, quam nos passi sumus, malorum. Sic in foveam inciderunt quam nobis excavârunt, & cassibus irretiuntur quos immerentibus distenderant; nec *Vindicis* aut *Liberatoris* spes ulla, donec olim è monte *Deum* respiciat, & castigatâ gentis perversitate misereatur.

Scoti obligit
quod meruere.

Farseiam sub-
jugat Hainesi-
us.

Sed *Scotia* satîs vacavimus; eâ itaque relictâ, ad res propriè nostras regrediamur. *Farseia* jam prodeat in scenam: huic expugnandæ cum maximo apparatu & copioso delectu militari præficitur *Hainesi*, qui navigiis septuaginta plus minus eò delatus, per tres dies, ab *Insula* diversis in locis à *Geo. Cartereto* (qui jam gaudet meritò *vice-Camerarii Regii* officio in *Aula*) *Insula* Præposito rejectus, opinione tamen citius victoriâ potitur: Quippe noctu faciens exscensionem, & *Regio* militum præfecto *Bovillo* (dum strenuè, ac inter primos arma ciens *Hainesianos* ascensu prohiberet) in primo conflictu interempto, alios subito terrore consternatos aufugere cogit. Indè *Insulani* novorum *Dominorum* in arbitrium concedunt: castellum etiam *Elizabethæ*, quod æstu accidente in rupesitum mare circumfluit, tormentis & mortariis quassatum, (quorum impetus adeò immanis fuit

ut uno ictu semel 48 milites vel discerpſit vel
(sedè laceravit) deditionem post duos menses
paciscitur, quâ, convasatis omnibus suis, Gu-
bernatori nec non præſidiariis in Galliam trans-
ſtulit. Mannia sequitur; hæc etiamſi fœ-
mineâ defenſa virtute (Darbeia ſcilicet Comi-
tiſſæ) id tamen decoris præripuit viris, ut du-
bium fecerit, uter in Regia Cauſa Georgius
Carteretus Eques Auratus, an Illa, victima sub
manibus Parricidarum poſtremo ceciderit.

Mannia quo-
que Inſula ca-
pit.

Devictis hunc in modum Provinciis omnibus,
Amneſtia ſeu Oblivionis Actus decernitur, quo
anteactorum omnium memoriâ deletâ, deli-
ctis quibuſcunque venia donatur. Sed idem tot
limitationibus, cautelis, & exceptionum tendi-
culis anguſtatus, ut exinde parum emolumenti
cuiquam ſperare licuerit ex animo pœnitentiam
agentibus. Qualis tamen cunque fuerit, uni-
verſè Cromwellio debebatur; ab illo ſiquidem
rogatus, illius præcipuè instantia apud Pſendo-
ſenatum obtinuit; nimirum ut benevolentia
ſpecie victos ſibi ipſi conciliaret, ſimul & in Com-
parricidarum capita odium quantum poterat
atque indignationem accumularet. Quippe
iandem aliquando ſinem rapinis & depradatio-
nibus imponere par erat. Num adeò delectaban-
tur naufragiis redituum reiſque familiaris aſpe-
ctandis? Jam ſatis ira, ſatis vindicta datum:
criminofis tandem veniam efflagitantibus, deli-
ctis ſat ſupérque expiatis, miſericordia & cle-
mentia prorsus exhibenda.

Conſentitur in
Amneſtiam
qualemcunque;

ſed non niſi ur-
gentie Crom-
wellio.

Verùm odia & ſimultates (quorum ſemina
olim jacta, ſed durante communi periculo con-
ſopita) Pſendo-ſenatum inter & milites jam e-
micare; quæ mutuis iris diu cocta, in flammas
& incendia exardeſcunt, ac in perniciem excre-
ſcunt

Milites livido
in Pſendo-ſe-
natum animo,

quem hisce onerant crimini-
bus,

scunt internecinam. Adeò rara est latronum diuturna concordia. Objiciunt milites, hosce viros honoris & domini quolibet munia sibi met ipsis & amicis propriis in perpetuum arrogare, cæteris omnibus consortio prohibitis; bonique publici obtentu, loca proficua inter se partiri, posthabito reipsâ Publici studio. Cui fini adversus Regem arma distrinxerant? capita sua tot periculis exposuerant, in viscera contribulium & amicorum grassati? Regicidio (sic triumphos agunt de infando facinore) operam præstiterant? An ut istos suis in sedilibus constabilirent solos? ut isti æternum & securè otiantur, per fas & nefas in omnes, discrimine nullo, pro arbitrio dominarentur, & vindictæ libidinisque privatæ subditos mactarent quantoscunque? Apagè (aiunt;) melius ipsis fore ad gubernium pristinum reverti, Carolum Regem à mortuis resuscitare, Regimen ipsius de novo subire, quippe quem Legibus obstrictum probe nôrant, earumque ad normam administrasse Rempublicam. Rogant igitur enixè, ut imponatur tandem finis aliquis hisce Comitibus, novâ subrogatâ & equali Representativâ suffragiis boni populi, Legesque refoventur; & cætera, quibus toties petitis ad nauseam usque aures præstruxerant.

Suis tantummodo commodis invigilantes.

Respondetur animosè satis ad objectiones.

Petebant scilicet ista speciosa bellatores, non ex puro puto Reipublicæ zelo, sed ut, horum casto ac definito imperio, suas ipsi imperitandi vices acquirerent; sperabantque hisce dictis & stigmatibus inustos, odio etiam populari percussos, ipsis tandem dominandi licentiam fore consignaturos.

Pseudo-senatores è contrâ, diutinx potestatis dulcedine deliniti, milites jubent rerum sua-

satagere, arma tractare, ac jussa capessere, sibi met relictis consiliis & Reipublica curâ, non novi Regiminis constabiliendi munere; neque qui diu huic negotio incubuerant, facto progressu non contemnendo, idemque ad complementum ope divinâ maturè perducerent. Interea tumultuentur monent; sibi etenim (qui legem solio deicere potuerunt) non animum, non vires defuturas effrânes in ordinem redigendi, quamvis mallent mitiora experiri.

Milites verò, dedignati quòd extra oleas & aliena versari provincia crederentur, de publico monentibus respondent, haud mercenarii esse se milites, neque arma stipendiorum initiâ, sed Libertatis publicæ, induisse; nec velle depone, quoad fructum communem persenserint. Non debere ipsos ampullari nimium in Regia caede, (sic nefando Crimine gloriantur invicem) neque qui larvarum instar & quasi personati ulsuerant; se ipsos virtute suâ suisque periculis hanc perfecisse, cujus illi vel mentionem pertimuerant, absque bellicosus viris hortatoribus, & primis authoribus.

Pseudo-senatus igitur, plus jam à servitiis & feriente milite sibi metuens quàm olim ab hoste Regio, toto ingenio & viribus eos subjungere, vel speciosè saltem exauctorare, annitur; sed quasi aliud agens, & obtento impa-rem fore tot desidiis & asymbolis militibus alendis Rempublicam. Imminuendi itaque sumptus & impendiorum specie, partem exercitus dimittendam sciscit, partem dimidiâ stipe privandam, variâsque in provincias distrahendam; quo simul & rebellonem molientibus Regiis præcaverent, suoque militi omnem novandarum rerum opportunitatem abriperent.

Regerunt milites:

quos igitur magnam partem exauctorandos decernit Pseudo-senatus, at quasi aliud agens.

Sub-

*Abnuente mili-
te, novamque
Repræsentati-
vam postulante,*

*pari utrinque
numero in com-
mune consuli-
tur,*

*at nullo cum
fructu.*

*Discrepant in-
ter se Pseudo-
senatores de
Repræsentativa
modis,*

Subolet hoc militibus, eosque pupugit intus & in cute quòd de fastigio deturbandi jam erant, unde perpingues receperant redditus, & tantum non imperii participarant: gravatè ferunt stipendiis orbari, nec amplius in provincias pro more dominari, nec, inter supprimenda seditionum initia, prædis & rapinis emolumento proprio consulere. Igitur nolunt exauctoriari aut ab invicem divelli *Præfetti* militèsq;e, reciprocè prætexentes *Reipublica* commodum. *Petitionem* etiam (cujusmodi olim exhibuerant) propositis haud absimilibus adornant, responsumque festinantiùs dari comprecantur; nec enim arma deposituri, quoad abolitis vetustis *Parlamenti* reliquiis, *Repræsentativa* aequalibus suffragiis eligatur: atque expeditiorem in progressum, ut nonnulli *Exercitus* *Præfetti*, *Delegatorum* instar, *Comitiis* intermiscantur, aut saltem cum *Parlamenti* *Delegatis* de *Propositis* disceptaturi consideant. Astipulante *Pseudo-senatu*, duodecim ex utraque parte viri conveniunt, & in commune consulunt; ubi *Oliverus Sanctjonesius*, Juris municipalis præ cæteris gnarus, nodos in scirpis investigando, & quæ suâ luce patebant offuscando, adeò conturbavit rudes bellatorum animos, ut unum circa vocabulum binos ultra menses comperendinarent.

Hæc etiam *Proposita* eventilantur à *Pseudo-senatu*: sed quoniam longum esset singula memorare, circa *Repræsentativam* quàm acriter digladiati sunt contrariantibus è diametro sententiis, ego paucis expediam. Quidam ad hanc normam effingi volunt, ad aliam alii, ad neutram nonnulli. *Presbyteriani*, qui rari assidebant immisti, ad *Lige* & *Fæderis* modulum confortamandam

mandam statuunt; severâ scilicet quoad mores & Religionem inquisitione prius institutâ. *Utopiani* è purioribus, frequentes per cribrationes ulterius depuratis, quasi *Oligarchiam* nequâ quam somniabant. Alii *Rotationem* quandam præhabere, ut gubernandi munere per vires unusquisque fungeretur. Porro de *Tempore* haud mitius litigatum. Hi periculi plenum timebantur, imò dubio procul exitiale, quemcumque abrogationis terminum assignare, novâque *Representativam* introducere. Illi, non nisi post tres, quatuor, aut quinque annos eiusmodi mutationem fieri volebant. Qui verò iam rerum potiebantur, consultissimum ducunt, se mortuis & ejectaneis novi succenturiuntur *Senatores*, quasi instituti. Atque in hanc sententiam pleraque propendebant suffragia; hoc est religio sciscere primum erat, etiamsi *Præfectis* æternâ nocte contrarium privatim promiserant, novam scilicet *Representativam* sese de integro fabrefacturos.

Istud simulacrum inaudiverat *Cromwellius*, præcepit fertur ad *Senaculum*, iussis porè sequi denis aut duodenis militibus, ac pro foribus præstolari. Ipse *Fleetwoodio* unico comitante ingressus, in hæc verba *Oratorem* alloquitur; *Satis illud à vobis populo, satis officium privatisque prospectum commodis; per diu hac subsellia occupantes, Reipublicæ constituendæ, Legum reformandarum, boni communis procurandi obtentu, patriæ imposuistis; sed interim invasistis tantummodo Reipublicæ bona, in omnia quasiuosa & honorifica munia vosmetipsos aut affines vestros ingressistis, in fomentum luxuriæ & impietatis. Dein pede propulsans humum, (quod signum erat*

ut & de tempore;

seipsos haud temerè abdicaturi.

Cromwellius involans, & rem malâ fide gestam, aliâque horrenda crimina in os obijciens,

Abscedere jubet omnes ;

cessantesque accitis militibus expellit e Senaculo,

et devidendos propinat,

exultante populo,

et ipsi plurimum applaudente.

erat militibus foras expectantibus) *Proh pudor ! (inquit) surgite abhinc ocyus, locum date honestioribus, et fide meliore officia prasturis.* Cum verò singuli, subitaneo terrore consternati, obmutescerent, unus interpellare ausus est, *Excellentia Tua cum iustitia male constat, ita generatim et promiscue, absque ulla probatione, crimen omnibus impingere.* Quo ille commotior, unum pallio prehensens, *Tu Mæchus es,* ait ; alium, *Adulter tu :* tertium, *Tu ganeo et ebriosus ;* quartum, *Tu depeculator :* et irruentibus illico sclopetariis, omnes excludens, abrogari Comitia jubet. Oratorem interim surgere nescientem, leviter e Cathedra elevatum, *Harrisonus* expulit. Sic monstrum illud multorum capitum, ingens et horrendum, tot cædibus infame, cujus boatu tota contremuit *Europa*, uno spiritus sui anhelitu, nemine reluctante, imò plaudente omni populo, diffavit *Cromwellius*. Sic *parta* pessimè *Imperia* pessimè dilabuntur. Quin & istud accedebat in cumulum poenarum, quòd ludibrio fierent, inscriptione illâ foribus affixâ, *Ecce hæc conducticia sunt.* Etiam trivialibus Poetistris irrisi, qui inter affluentis plebeculæ circulos in Urbe media *Duodenos* *Senatores* *Affluentes* palàm cantillarent. Posterâ luce, *Circilium* *Status* & qui *A Sacris* erant à *Cromwellio* pariter profligantur ; nè mali corvi nulum superfit ovum.

Hoc exoptatissimo facinore scelerum suorum ita delevit memoriam, ut *Soter* potius audire pro tempore ; latis populi acclamationibus et festivis ignibus, quàm gratum erat immani iugo levare humeros, abundè testantibus. Libertatem *Ducis* agnoscunt, qui crimina vulgo profana

propalata Dominis impotentibus in os obicere non reformidavit; paucis interim colligentibus, ipsum dum jam accuset quos antè prætulit, cum prætulisse quos aliquando accusaret. Nimirum ità *Senatum* perpurgaverat, ut abjecto flore, faciem & purgamenta suos in usus reservaret, quando voluerit abjecturus. Ipsi quidem *Pseudo-senatores* publico odio cooperti, domum, ut erant iussi, tristes recesserunt; quorum nempe arbitrio stare præoptaverant, eorundem arbitrio necesse est ruant; & quando quæstum istum occeperant morem satellitibus suis gerendi, planè recipienda & mussitanda est militum injuria. Sed alium patronum reperiunt neminem. *Respublica* sanè non indoluit tanquam clausæ legum officinæ, sed velut effractæ latronum speluncæ publicis triumphis insultavit.

At eam tamen manet servitus etiamnum tristior, *Cromwellio* jam, ceu *Archistratego*, potentiam supremam arrogante. Cujus tamen affectatæ suspicionem ut procul amoliretur, sensimque prensando securiorem redderet ac solidiorem, simul & *Democraticis* palpunt obtruderet, communicato cum *Præfectis* consilio, decernitur, *Summam rerum selectis undique sanctis & piis hominibus, numero centum quadraginta quatuor, per sex menses esse committendam; quos penes foret omnia temperare, atque eà prudentiâ regere, ut vitiis planè deletis omnibus, concordia laeta & pax alma Genti affulgeret.* Igitur, astipulante *Cromwellio*, *Præfecti Exercitus*, è Sanctissimis quos nōrant vel investigare poterant aniscujusque *Comitatūs & Municipii*, totidem Sanctos evocare, (gregariis insuper honestioribus, aut potiùs pragmaticis, quosdam nomina-

*Deliberatur
quid porrò agendum.*

*Præfecti Sanctos admovent
ad gubernacula,*

è face vulgi, &
è qualibet Se-
cla evocatos :

re permissis) quos jam clavo admovent de ar-
duis trium *Regnorum* negotiis consultaturos !
homines maximam partem illiteratos, ex ima
face, proletarios, at eosdem *Zelotas, Cataba-*
pistas, Christocraticos, Democraticos, Fana-
ticos, & (ut unico verbo expediam) ex omni
Secta *Turbones* nequissimos. Hisce tamen in-
termiscebantur (quos ille fidos fecerat benefi-
ciiis & maximè obnoxios) *Cromwellii* callidio-
res asseclæ, qui cæteros ex occasione modera-
rentur, & insana molientibus frænos injice-
rent.

qui electo Ora-
tore,

Parlamenti
Anglia nomen
induunt ;

Hisce in *Comitiis* ædibus subfellia sortitis
primaria cura est in *Oratorem Rouseam* quendam
literationem adscire, dein & quo *Titulo* cohone-
starentur statuere, multâque super ea re dis-
ceptatione præmissâ, tandem *Anglia Parla-*
menti nomen induunt. Quibus peractis ad
opus accinguntur. At, quanta & qualis nasci-
tur mox confusio ! quam *Cromwellius* & reli-
qui sagaciores indubie futuram præfagire, atque
in sinu ridere, quòd in scopulos impingentes,
& difficultatum syrtibus impliciti, gubernacula,
communi omnium plausu & gratulatione, tum
Cromwellio traderent excipienda.

& mox anien-
tiam suam a-
bundè produnt,
in Ministros,
Academias &
Nobilitatem
pest. me anima-
ri.

Hi *Christi* in terris *Monarchia* viam sterne-
re decreverunt, præsentiam ejus personalem,
quasi mox instantem, vaticinantes : ideòque
Sacerdotale munus, uti *Pontificium* ; *Decima-*
rum solutionem, uti quæ *Judaismum* redoleret ;
Leges Angliæ, ceu *Normannici* jugi reliquias ;
Academias & Scholas, quasi *Ethnicas*, futilisque
doctrinæ & curiositatis nocivæ semina ; *No-*
bilitatem denique & natalium discrimen ; tan-
quam *Juri naturali* juxta ac *Christianismo* con-
trarium judicant : hæc omnia penitus evertenda

consciscunt, ac radicibus evellenda. Quod & teipsâ fecerant proculdubio, nisi pauci illi qui intererant melius animati posuissent obicem.

Reverâ tamen *Cancellariam*, omnesque *Jurisdictionis Curias* in *Aula Westmonasteriensi* celebrari consuetas, pronunciant cassas. Et uno vel altero Statuto potissimum hæc portenta Senatorum inclaruerunt. Quippe *Connubiale vinculum*, quod ab ipsis *Ecclesia Anglicana* incunabulis non nisi per *Curiones* astringi consueverat, *Eirenarchis* omnino demandârunt: quasi in re tanti momenti nihil opus foret aut solenni prece, aut *Ecclesie* benedictione. Trinam insuper *Sponsaliorum publicationem*, quæ fieri semper solebat inter officia Divina celebranda, liberam jam sive in *Templo*, sive in *foro Mercatorio* perficiendam reliquerunt. *Registro* etiam inferi statutum est, non *Baptismum* Infantulorum, sed *Nativitatem*; ut vel inde scias cujus farinae fuerint hi novi *Reformatores*.

Curios omnes cassas pronunciant.

Eirenarchis Connubia demandant.

Cum autem insaniam suam sat ostentare populo, metumque simul & odium cæteris incutere permiserat hosce *Cromwellius*, pars ea cui mens obigit sanior, unâ cum *Oratore*, indicto die eum conveniunt; *Authoritatem supremam* ad pedes ejus denuo provolutam ille ipse ut suscipiat enixè obtestantes. *Cromwellius* ore tenus mirari, abnuere, proculque amoliri: tandem verò impetrari hoc ægrè permisit; eâ tamen lege, ut formula hujusce rei manibus subscripta & sigillis subsignata traderetur.

Sanior pars reluctanti Cromwellio clavum imperii tradidit.

Hoc peracto, etsi reluctarentur minores *Exercitus Ductores & Democratici*, qui ex isto Regimine quæstuosa sibi pollicebantur munia; necnon communicatam dominandi licentiam; saltem stabiles & perennes in *Exercitu Præ-*

astipulante præ-
serim Lamber-
to, ejusque sua-
su reliquis
Præfectis,

cturas; *Lambertus* tamen, qui secundum in
præsentia gubernii locum, in posterum verò
supremum sibi promiserat, sub humili pallio
profundam tegens ambitionem, reliquis non
suasor modò, sed & author evasit *Præfectis*, ut
ejusmodi *Monarchiam* concoquerent, imò u-
nicè quærirarent ac amplexarentur. Jámque
sordet *Reipublica* nomen, & *popularis Status*,
quem pridem crepuerant, evilescit: unius gu-
bernatio unicè placet, Εἰς βασιλεὺς, εἰς κοίτη-
v. Quod olim tot diris tam privatim quam
publicè devovere consueverant, habitâ cum
Præfectis consultatione, pro Regimine hujus-
ce Gentis denunciatur. Nec id tamen Re-
gio sub nomine in se recipere, multis licet
suadentibus, *Cromwellio* adlubescebat, nè Mo-
destiæ scilicet naufragium faceret, ac prævari-
cari nimis apertè videretur. Juncto potius
tum *Reipublicæ* tum Unius dominio (quæ olim
ἀσίστα) *Protektoris* sub titulo rerum capeffit
habenas; idque, *Instrumenti Gubernationis*
sub titulo, his Legibus, quas hîc loci strictim
referre non pigebit.

At ille Prote-
ktor audire vo-
luit, non Rex.

Qua fuerint
leges novi Re-
giminis.

Authoritas suprema *Legis-lativa* penès U-
num, populúmque in Parlamento, residet;
Executivâ totius administrationis *Protektori*
relictâ, iisque qui *A* Sacris fuerint, quorum nu-
merus non excedat viginti & unum. *Dipla-*
mata, *Processus* & *Commissiones*, ab eo sub no-
mine *Protektoris* vim suam acquirant; ab eo
magistratus omnes, honores & tituli deriver-
tur; cum penès sit omnium criminum condona-
tio, exceptis *Perduellione* atque *Homicidio*.
Omnia administrare tenebitur, suffragantibus
iis qui *A* Consiliis fuerint, & secundum hujus
Instrumenti tenorem. *Militia* tempore *Parla-*
menti

menti Protectorem penès & Senatores esto; intervallis autem Protectorem penès & Consiliarios. Pacis & Belli, Induciarum & Fœderum cum exteris Principibus Protectorem penès & Consiliarios jus esto. Leges neutiquam abrogabit novâsque sciscet absque Parlamento. Parliamentum indicatur ante sex menses, & in posterum tertio quoque anno, aut, si opus fuerit; frequentius; cujus abrogandi primis quinque mensibus nullum jus aut facultatem sibi sumat absque Senatorio consensu. Numerus Anglorum in Comitibus constet è quadringentis, secundum aequalem distributionem eligendis; Scottorum addantur triginta, totidemque Hibernorum. Eligendorum numerus assignetur unicuique Municipio & Comitatu. Indiçtio Parliamenti fiat sub Sigillo Reipublicæ ad Vicecomitem Protectoris nomine: sin justis temporibus Protector ipse indicere detrectet, Cancellarius indicere teneatur sub pœna perduellionis: ille autem si officio defuerit, Vicecomitibus incumbat id munus. Peracta Electio reducat in tabulas à primario Magistratu, & ad Cancellarium amandetur, manu ejusdem subnotata, vigintiante confessum diebus. Vicecomes Prætorve si pravaricetur, falsam indicens aut illegitimam Electionem, bis mille marcarum summâ mulctetur. Nec eligere poterunt nec eligi quicunque arma adversus Parliamentum tulerunt unquam. Hibernorum pariter quicunque Rebellioni præstiterunt operam, ut & Pontificii, cadant in æternum ab Electione & jure suffragandi: Omnes contra præscriptas regulas Electiones cassæ habentor, bienniique redditibus mulctentur & tertiâ parte bonorum. Nemo adsciscatur qui antea nondum compleverit viginti & unum; nec nisi

notà fide vir, Dei cultor, bonisque moribus. Nemo jus eligendi arrogato, cui ex Anglicana pecunia ducenta non suppetunt librae. Cancellarii graphiarius tabulas intra biduum scribat, curetque Concilio Statûs tradendas, ut iudicium fiat de Personis, si qua fortè oriatur questio an legitima facta fuerit Electio. Sexaginta Senatoris constituent Parliamentum, absentibus interea ceteris. Præter Statas indiçiones, Protectori quoties opus videbitur corrogare Parliamentum fas esto. Scita omnia Parlamenti ad Protectorem deferantur, ut assensum præbeat; quem si dies intra viginti non præbuerit, in leges transeant nihilo minùs efficaces. Consiliarii locum si per mortem aut corruptionem vacare contigerit intervallo Parlamenti durante, Protectori liberum esto cum reliquis Consiliariis novum substituere. Reditus assignetur annuus unde per tres Respublicas iusta persolvi poterunt stipendia denis Equitatus millibus, & quindenis millibus Peditaris, in defensionem; qui navalibus etiam sumptibus suffecerit: hunc autem Parlamento non licebit imminuere aut immutare, sine Protectoris & Concilii consensu. Modò non videbitur opportunum in posterum ut Exercitus alatur, quicquid supererit reddituum in fisco pro subitis rerum occasionibus asservetur. Si opus fuerit extraordinarios facere delectus, novasque conscribere copias, ne fiat absque Parlamenti consensu; sed ante subsequens Parliamentum, & novas leges condere, & pecunias deposcere ad præsentis temporis occasiones, istis fas esto. Omnes fundi, Forreſta & Jurisdicçiones, à Parlamento antehac non vendidatæ, siue Regis fuerint, siue Regina, Principis, Episcoporum, Decanorum, siue Delinquentium quorumcunque, ad Protectorem spectabunt. Protec-

toris officium in posterum electivum esto; cuius tamen Regia stirps erit omnino incapax: electio autem ad Consiliarios pertinebit. Pro presenti Protector esto Oliverus Cromwellius. Grandia Reipublica munera, veluti Cancellarii, Sigilli Custodis, Hibernia Gubernatoris, Thalassiarche, Quæstoris, modò Parlamenti tempore vacaverint, Parlamento approbante compleantur; in intervallis autem, approbantibus Consiliariis. Religio Christiana, prout in Sacro Codice continetur, cedat in publicam Gentis professionem; & ex publico sustententur qui huiusce curam habuerint; modò tamen alio convenientiore, minúsque invidiæ obnoxio, quàm per Decimas. Nemo mulctâ vel penâ quâcunque adigendus in publicæ Professionis consensum, sed suasionibus tantummodo & argumentis. Nemini, qui fidem in Christo Jesu profiteatur, suæ Religionis exercitium interdicator; modò nullam inferat aliis litem aut molestiam: Sectæ tamen tum Pontificiæ tum Prælatiæ nè minimum quidem favoris aut licentiæ permittendum: Legesque omnes in contrarium cassæ sunt. Omnia Parlamenti Pacta & conventus ratihabentor. Pacis articuli & conditiones hosti domestico concessæ firmentur. Protectores ordine singuli juramento astringantur, inter ipsa imperii capeffendi initia, pacem, quietem, & salutem Reipublicæ se modis omnibus procuraturum, presentanea pacta nullatenus violaturum, omnia denique pro virili juxta Leges, Statuta & Consuetudines Angliæ administraturum.

Istas iu leges jurejurando consentit Cromwellius, dein qui *A Sacris consiliis* futuri sint solerter adsciscendi; quos quidem summa cum astutia ità sibi attemperare videbatur, ut licet inter se dispares & ab invicem dissentientes,

*Jurat in suas
leges Crom-
wellius:*

max & Con-
siliarios eligit ex
omni Secta.

omnes tamen haberet ille pariter obnoxios. Ex unaquaque Secta elegit aliquot primores, quorum operâ usus reliquos ejusdem farinae sibi conciliaret: *Præfatos* insuper *Exercitus*, (præsertim majores;) deinde qui apud populum gratiâ & autoritate pollebant. Erant *Catabaptista*, erant *Independentes*, erant & *Presbyteriani*: aderant *Hiberni*, aderant & *Scoti*: intererant *Oligarchici*, *Democratici*, & (donec liberrimo ingenio vis fieret) *Regius* nonnemo. Harum tot tamque diversarum Opinionum, Factionum, Nationum, Sectarum, Ipse nullius fidei, nè professionis quidem certæ, omnium tamen unus auriga, peritissimus habenas moliri, & pro libitu suo inflectere, nunc ad hos accedere, nunc ad illos; modò plures comprobare calculos, modò pauciores: s'qui trænium minùs audirent, confestim abjungere paratus. Horum consilio suffultus, *Reipublicam* in se recipit administrandam.

Quis fuerit
sensus homi-
num in hac tam
grandi conver-
sione.

Huic tantæ rerum immutationi pauci præ subitaneo terrore reluctantur, plaudunt verò plurimi; qui contrà sentiunt, mirantur, cæcòque volvunt pectore. *Presbyteriani*, *Independentes*, *Regii*, *Neutri*, malunt ejus imperio acquiescere quàm *Fanaticorum* arbitrio æternum mancipari. Exultabundi *Milites* plurimum gloriari: à metu ruinæ jam eximuntur *Academia*: liberantur jam à periculo *Jura municipalia*: *Nobilitas*, manca licèt, constare tamen sibi videtur: *Presbyteriani*, de Decimis suis & Disciplina (etiã non coactiva) securi, triumphos agunt: *Regii* quoque parum tristantur, certi jam de Singulari persona, Sceptrumque sperantes & Coronam (unâ vel alterâ factâ conversione) super basin rectam, in
Familiam

Familiam scilicet *Regiam*, postliminiò derivanda. *Ductor* quilibet *Exercitus* auream crepat ætatem, quasi jam in perpetuum stabiliretur in officio; nec desperat è gregariis quispiam ad summum imperii apicem per gradus pervenire. *Lambertus* autem, aliique *Præfetti*, præter opimos quibus in præsentiarum saginantur redditus, in consortium regiminis admitti gestunt, mox etiam post obitum grandævæ *Prothoris* ulterius evehendi.

Inter has domesticas conversiones non deerat *Anglia* hostis externus; Gravis videlicet ingruerat à *Batavis* belli moles, quæ ante biennium exorta, & hæcenus continuata, in alterius Gentis perniciem (ni Deo aliter visum) terminatura videbatur. Urebant *Belgas* *Represalia* literæ, (quibus promiscuè datis, prædones undiquaque exciti, & qui potius ex rapto vivere quàm honestè maluerunt, mare totum latrociniis infestantes, navigia plus quàm octoginta corripuerunt) necnon Statutum *Parricidarum*, de importandis forinsecus nullis mercibus, nisi per naves Anglicanas, aut ejusdem regionis unde merces provenerant. Et fervebat in bellum is populus præpostero consilio. Quando enim eos penès erat opitulari *Regi* contra subditos arma iniqua & nefaria inferentes, tum neque consilio, nec pecuniâ, nec precibus, nec exultimatione, neque adjumento quocunque præstò esse voluerunt, (utinam non dicerentur eorum nonnulli *Rebellibus* auxilia ministrasse:) Jam cum *Principes* Terrarum sceptra sua & coronas coram *Parricidis* demitterent; sibi capita in eosdem attollenda, cristasque censent erigendas: Vim vi repellendam confestim & sine mora clamitant; poëmatibus adversus

*Bellum cum
Belgis.*

Ejusdem origo.

Varia Fœderatorum Ordinum eâ de re Sententia :

Quorum mediâ vincente, Pacificatores in Angliam immituntur.

Regicidas scelestos & *Sectarios* personant com-pita, picturis micant bibliopolarum officina. *Ulissingani* potissimum inepti, qui suas naves debellandis *Anglis* solas sufficere gloriabantur. Verum non ita sentire *Illustrissimi Ordines*. His trinas in partes discissis, malebant quidam non solum colere cum *Regicidis* pacem, sed & in arctiorem necessitudinem coire: alii cun-tes in sententiam popularem, quantum in se foret repugnare; iniquaque cum vicinis *Principibus* confœderatione, *Britanniarum Regi* in avitum patrimonium restituendo satagere: pars *tertia* se medios gerentes, propriis velificari commodis, nulla intermittere negotiorum officia, quibus mercimonii & liberi maris usum demercantur; interim si minus amicè se gerant *Parricide*, atque rationibus haud æquis insistant, classe centum & quinquaginta navium instructissimâ protinus obruere.

Hæc demum obtinuit; proptereaue *Pacificatores* deliguntur quatuor; *Catzius*, *Schæpius*, *Perrinus*, & (qui *Legatus* apud *Anglos* diu permanserat) *Neoportus*. Illi Tractatum instaurant quem abruperat *Sanctjonesius*, eodem ab Articulo exorssi ubi ille desierat. Hinc *Oligarchici* poenitentiam agere videntur prætorum; atque in unam tandem cum *Anglis Rempublicam* coalituros ominantes, blandos & faciles se præbent, porrectisque ulnis amplexantur. Dein mentionem injiciunt *Legati Belgici* (nequaquam tamen bellum denunciantes) de centum & quinquaginta navibus quas habebant in procinctu ad sulcandum pelagus, piratas capiendos, & navigationem sartam te-ctam conservandam; nihil verò mali velle nostris inferre, imò ne cogitare quidem.

Æstuant

Æstuante autem *Tractatu* inauspicato con-
 igit (utra ex parte *μῆλον ἔειδεν*, aut fax belli
 injecta, nescio) ut ingens *Blakium* inter &
Trumpium, utriusque gentis *Thalassiararchas*,
 pugna committeretur. Fertur à nostratibus,
 aplustre seu summi mali verticem nolle *Belgas*
 demittere, quod in prærogativæ nostræ testimo-
 nium & venerationis specimen ab omni pere-
 grina nave vendicamus; & *Trumpium*, inani
 tormenti displosione hujus admonitum, pri-
 mam vim infestam intulisse, idque *Magistratus*
 sui jussu. Cæterum, undecunque orti essent
 irarum stimuli, detonabatur utrinque grandibus
 tormentis mugientibus, post meridiem, vicesimo
 quarto *Maii*, Anno salutis humanæ supra mille-
 simum sexcentesium quinquagesimo secundo;
 donec prælium cæca nox dirimeret, quasi hor-
 rendum spectaculum ab oculis mortalium amo-
 litura. Ab hac pugna *Belga*, nostris licet ferè
 duplo numerosiores, duabus tamen desideratis
 navibus, parili, si non majore clade, recesserunt.
 At, cum isto inopinato insultu nullam reportare
 possent victoriam, *Tractatores Belgici* deprecantur
 omnem offensam, quasi fortuito pugnatum fue-
 rit, ipsis nihil minùs cogitantibus. Continuata verò
 utrinque bellandi præparatio; nostris quidem
 nullatenus ingrata, utpote certis tamdiu certamen
 protrahendi, dum ad Coalescentiam adducti
Belga porrigerent herbam, vel (cujus spem in-
 dubiam excitabat portuum nostrorum opportu-
 nitas, & frequentia navium bellicarum cum ap-
 paratu) ad incitas redacti, victorum arbitrio
 læti obtemperarent. Utraque pars obfirmabat
 animum, paratis quæ in mutuum exitium face-
 rent universis. *Belga Danos* invitant ad belli
 consortium; qui idcirco classem *Anglorum* in

Fervente
Tractatu atrox
pugna committitur.

Deprecantur
 offensam *Belga*.

Danos tamen
suppetias po-
scunt:

Sunt a

Sunt freto (est id maris *Baltici* ostium) retinent primum, dein *Hafniam* deferunt, malis, pice & cannabaceis onustam, quibus tunc temporis impensè indigebant *Regicide*; facto tamen ex *India Occidentali* *Scotiaque* borealibus haud levi supplemento. *Rex* insuper *Anglia* agmen quadratum navium *Anglicanarum* in auxilium offert; cui tamen copiam vexilli super mali verticem non nisi suis in portubus gestandi faciunt, nè vulnus inter duas *Respublicas* fieret immedicabile. Utraque pars plures identidem cogit navales socios, naves instruit, nauticam auget militiam; imò terrestribus copiis classis utraque adimpletur. Desperatâ jam pace, retrò cedunt *Pacificatores*; pugnatumque secundo & tertio. Nusquam prius ab omni seculorum memoria, non dicam per *Europam*, sed orbem terrarum, tanto boatu tormentorum, tanto fremitu virorum, tantis viribus, animis, armamentis, tantam in stragem & perniciem gentium, prælia sunt commissa maritima; sed fortunâ *Belgis* jugiter novercante: præterquam quod in mari *Tyrrheno*, ad *Livornam*, *Jo. van Gaalen* (qui crure tum temporis contracto tormenti impetu occubuit, *Trumpiumque* juniorem successorem habuit) binas obruens naves, tertiâque capiens, (postea tamen stratagemate receptam) nostrorum incuriâ superior evasit. Tunc autem orbe nostro converti cæpto, cum *Cromwellius* imperii clavum arripuerat, *Stonii* & *Dolmani* (qui *Angli Belgarum* partibus studebant) officiis intervenientibus, novi *Pacificatores* quatuor denuò accedunt, *Reveringius*, *Jounstallius*, *Neoportus*, *Perriusque*, inprimis speculaturi quid ista rerum vicissitudo compendii allatura sit, uti & de pace conducturi.

Configitur
iterum iterumque.

Tandem Pax
quaritur,
Cromwellio jam
Regni habenas
moderante.

Ter jam devicti *Belga*, sat superque vires & animos *Anglorum* experti sunt; captis mille septingentis navibus mercatoriis, bellicis multis submersis laceratisque, caesis compluribus navium Praefectis, commercio & navigatione interceptis, gliscente denique inter populares seditione, penè dixeram Rebellionem. Sed quartum & novissimum praelium praeter ceteris omnibus luculentissimè ostendit ex qua parte staret victoria; quando carcere, infamiâ, morte, ob malè rem gestam, haud pauci multarentur; alii praemiis, promissis, & manubiis, porrectis etiam spiritus vini plenis haustibus prolectabantur: & quasi hujus in alea certaminis fortuna *Belgii* versaretur, ultimisque conatibus extrema quaelibet in vindicias patriae molirentur, disciplinam restituunt, naves fabricant validiores, machinas fundunt in longinquius ejaculaturas, hominesque fidissimos, egregiae virtutis & audaciae, praeficiunt; imò & ex *Ordinibus* nonnullos delegatos circumvehi curant, ceu ignaviae vel fortitudinis testes oculos. Tandem è *Texelo* ac *Wielinga* fluminibus, (ni mavis Sinuum nomine indigitare) (opperiente ibidem per sex menses classe *Anglicana*, cui *Monckens* tum praeficiebatur) solventes, vela nostris obvertunt: cum navibus quot apparari poterant magno impetu concurritur; eo tamen post diutinam conflictationem successu, ut *Trumpius* cum Praetoria in hostile agmen fortiter inVectus pilâ pectus transfixus occumberet; vir ingens animi (nam & in hoste laudanda virtus) & maritimorum scientissimus. Hujus necem fœda strages simul & fuga consecuta est; viginti septem navibus *Belgicis* eo in praelio aut aquâ deletis aut igne, duobusque

Quartum praelium Belgio funestissimum,

caso *Trumpio*,

duobusque praeterea millibus.

millibus

millibus sociorum navalium & militum interem-
pris, mille captis cum sex *Capitaneis* : cum è
nostratibus quadringenti non ultrà milites uno
cum navigiolo desiderabantur; è septingentis
autem vulneratis plerique postmodum convale-
runt.

*Fœdus init
Cromwellius
cum Belgis Da-
nisque :*

*Fabam insuper
eudit in Auri-
acum Princi-
pem.*

*Nauta sedi-
tiosi.*

*Tres naves
Hanſeaticæ
ſiſuntur,*

Hiſce malè adeò ſuccedentibus, *Belga* Fœdus
cum *Cromwellio* (*Danis* etiam in pacem aſcitis)
depaciſcuntur. *Coaleſcentia* cum leviculam ſe-
cerat ille pro forma tantummodo mentionem,
eâmque reſicerent *Belgarum Delegati*, præter-
miſit ſtatim intactam, ad alia collimans. At
Beveringius & *Neoportus Hollandia* & *Westfriſia*
nominibus daturus ſe operam privatim pollicen-
tur, pactisſque ſe aſtringunt, *Quòd neque Auri-*
acum Principem (in cunis etiamnum vagientem,
noxæque vacuum Infantulum) *neque ejusdem*
Linea quempiam Provincia ſua Præſectum, Vica-
rium ſive Archithalaſſum electuros : & quantum
ad ſue Provincia Ordinum ſuffragia attinet, ut
DD. Ordinum Generalis militia præficiatur nun-
quam permiſſuros. Cui tandem ut aſtipulationem
ſuam attribuerent *Groninga* Ordines, obtinue-
runt, reclamantibus nil minùs cæteris *Provinciis*.

Sed Pax *Belgis* conceſſa penè noſtram inter-
verterat. Nautæ enim & navales focii queri-
tantes ſe defraudari ſtipendiis promiſſis, tumultu-
ari, & ſeditionem agentes ad *Aulam albam*
ingenti numero conglobati cum fremitu & mi-
nisadvolare, nec non increpationibus mordaci-
bus poſtulare. At *Cromwellius Præſectis* non-
nullis ſtipatus ſubitò occurrens, ſtriſtis gladiis
quosdam nautas occidendo, diſſipatis cæteris,
tumultum compoſuit.

At nè ſic quidem mittere *Belgas* fas eſt. Ac-
cidit enim ut cœptis cum *Belgio* bellis, tria na-
vigia,

vigia, quæ *Salvatoris*, *Sampsonis*, & *Sancti Georgii* insignia gerebant, ab *Hamburgo* & *Lubeca Hanseaticis* civitatibus, mercatoribus quibusdam *Amsterdamentibus* (sed falsis sub nominibus,) operam locabant, oneribus conducendis à *Sancto Lucaro Hispania* (quæ *Guadalquiviro* (olim *Bati*) flumine recipere debuerunt) ad *Amsterdamam*. Sed oneratae naves contrariis agitatae procellis ad *Dunas* nostras applicantes, in *Celoces* nostras ventis formidolosiores impeerunt. Quas excutientes *Aurei velles* prædites deprehendunt, (quadringentis millibus librarum sterlingarum, quæ lateribus argenteis, quæ gazis aliis pretiosis, onustas ferunt) & sistunt donec certos prædæ *Parricidas* faciunt. Illi autem in *Thamesin* flumen deduci jubent: ubi *Hispaniarum Legato Don Alenfo de Cardenas* Argentum & merces inscripta simulantur, qui omnem lapidem movet ut liberata dimitterentur. At *Parricide*, obtentu *Justitiæ* exquirendæ, foro *Tbalassiarcha* examinanda subjiciunt: quod comperendinando in longum protrahit litem; donec lateres argentei, necessitatis publicæ prætextu, è navigiis extracti, & in *Turri Londinensi* procusi, *Olivero Cromwellio* tum dominante, fisco cum cæteris bonis adjudicarentur.

Et adjudicatur fisco.

Transeamus jam ad *Lusitanos*; quorum *Regis* excusationem boni consulit *Cromwellius*, tactique quam præ se ferebat poenitentiam: proinde *Saccaro* naves onustas, repensatis nostrarum damnis, dimittit; inito præterea Fœdere; cui corroborando *Medowus* unà in *Lusitaniam* redeunte cum *Legato* ablegatur.

Lusitano reconciliatur Cromwellius.

At non emiserim hîc loci *Legati Fratrem*, *Legati Frater Don Pantaleonem Sâ*, cui redire in patriam *Don Pantaleon Sâ*, neuti-

neutiquam datum. Ille siquidem in *Peristyllo novo Londinensi* sub noctem deambulatum prodicens, sibi que dedecoris aliquid à *Gerardo* quodam illatum dedignatus; sequente vespérâ, ut ulcisceretur injuriam, eundem locum Fratris (*Legati* sc.) famulitio stipatus invadit, strictis que gladius ac sclopetis viros scæminis intermixtos aggreditur: inde sublato clamore, *Tribunus Mayo Hibernus* exerto gladio in authores tumultûs *Portugallos* solus invehitur fugatque. Manè tamen proximo *Pantaleon Sa* ex ædibus Fratris abreptus, homicidii, ob *Greenwail* cujusdam cædem, qui innocuus & inopinus eo in tumultu occiderat, postulandus; sistiturque brevi coram summo *Anglia Justitiaro Rollesio*, assidentibus & quibusdam *Juris Civilis Doctoribus*; qui etsi de privilegiis *Legati* longam præmitterent disceptationem, reus tamen à *Judice* pronuntiatur. At carcere subinde dilapsus Amicæ cujusdam adminiculo, sed iterum, sive ab Amico ficto proditus, sive custodum curiosâ indagine deprehensus, ad collem *Turris Londinensis* sexto post mense securi percutitur; vultu antè impallescens, quasi umbras mortis persentisceret priusquam emoreretur.

ob admissum
Londini ho-
micidium,

securi plectitur,

una & *Gerardus* ob asser-
tam causam *Regiam*.

Vowellus ob
eandem laqueo
peremptus.

Eodem tempore locoque, quantumvis causâ & fortitudine disparibus, fatum obrigit & *Gerardi*. Quippe ille coram *Supremo* (utî vocitabant) *Justitia tribunali Regia* causæ assertor condemnatur, eodémq; pegmate prior plectitur imperterritus, & alacritate plenus, quo secundo loco *Portugalus*. Ità morte suâ conciliati ambo videbantur, qui nuperrimè sua in vicem impetebant viscera.

Vowellus Ludimagister idem funus habuit, etsi suspendio necatus; qui supremis *Justitiæ Curialibus* in os injustitiam fortiter objiciens, *Judices* simul cū *Cromwellio* corâ tribunali Summi *Dei* pro-

vocavit,

vocavit, qui tribuet unicuique, secundum opera sua.

Sed ad *Regem* nostrum revertamur, qui *Louvres* pago *Parisiensium* hospitio exceptus, non segnis indoluit infortuniis; sed omnia pertinebat, quibus in melius rebus reparatis, iniquam propitiâ tandem fortunâ commutaret. Favorem *Regium* modis omnibus aucupatur, *Cardinalis* etiam, & *Principum*. *Hispanum* & *Gallum* inter pacem restituere conatur; sed casso labore, *Cardinale* nimirum operam intervertente.

Principibus exinde *Gallia Regi* (qui *Cardinalis* causâ parum conveniebant) reconciliandis, nunc huic persuadendo, nunc illos mitigando, navat operam. Tandem *Lotharingie* Ducem (vires cum *Gallia Principibus* adversus *Gallum* conjungentem) induxit, ut à *Gallia* pacatè emigraret, quamvis iram & vindictam totus in introitu spiraret. At hoc nostro *Regi* carò constitit: dum enim *Ipse* cum *Duce Eboracensi* colloquia privatim cum *Lotharingio* miscerent, *Beaufortii Dux* superveniens fortè, adversæ factionis *Principibus* palàm fecit; qui, quòd postea partes eorum deseruerat *Lotharingius*, *Regi* vitio vertentes, nescio quæ scommata & calumnias in ipsum totumque famulitium *Galli* congesterunt. Istis aliquantulum commotus, ad *Sancti Germani* oppidulum recedens commoratur, donec *Burdeauxium de Neuf-ville* de pace cum *Cromwellio* arcta transegisse inaudiverat. Deinde in *Germaniam* per *Leodium* & *Aquisgranum* profectus ad *Coloniâ Agrippinam*; cujus *Prator* & *Senatores* congiario opiparo invitantes, omnibus officiis benevolentiae grati adventus indicia testantur.

In *Anglia*, *Regii* quò se verterent initio nescii, omnem verò volunt lapidem, ut pristinum in statum *Regem* restituant, & excusso tyrannidis fræno

Rex Anglia
Gallum omni
officio promereri
studet;

indignis tamen
modis habitus,

migrat ad Colo-
niam Agrippi-
nam.

Sui interim in
Anglia movent
omnem lapidem,

removētque
Cromwellius.

Mutuis tamen
hortaminibus
aditum com-
periunt.

Res tandem per
Delegatos agi
cœpta,

fræno suam demum vindicent libertatem. *Parri-
cida* pauci quidem horum præ multitudine, sed
qui tamen dolo præpollebant, & victoriâ poti,
arma pecuniâque occupabant; clanculariis insu-
per & exploratoribus adeò scatentes, ut omnibus
graves incumberent; nec privatim intermiscere
sermones & consilia, imò nè mussitare, licuerit.
Hinc omnia molimina & libertatis indispensandæ
conatus antevertuntur. *Presbyteriani* etiam, *Regi*
licet bene volentes, maxima tamen ex parte suis
votis pertinaciter adhærescere, neque cum *Regiæ*
communicare consilia, nec in unum coire live
confœderare, odium vetus imis infixum medullis
potius gerere. *Regii* nihilominus confabulandi
opportunitates gradatim nacti, per fidos nun-
cios, per cyphras & abstrusos characteres, per sig-
na mutosque digitos mutua communicando con-
silia, hortando, animando, excitandoque, *Crom-
wellio* contranituntur. Quidam audaciores jussa
ipsius apertè detrectare, multi ægrè obsecundare,
prætextu Legis contrariæ; multi aliis coloribus
undique conquisitis: hi partibus *Presbyterianis*,
illi *Democraticorum*, alii *Anabaptistarum* simulan-
tes se addictos, interturbare, omniâque miscere.

Tandem *Delegati Regii* per universam
Angliam institui cœpere; *Superiores Londini*,
Inferiores in singulis *Comitatibus* aut *Pro-
vinciis*; instructi auctoramentis, quibus res
suas procurare fas erat, seseque invicem &
Regiam Majestatem per intercommēantes E-
missarios, de principio & progressu negotio-
rum, deque rerum opportunitatibus facere
certiores: hisce autem *Presbyteriani*, sed
pauci, intermiscebantur. Concessa est his
Delegatis alios post alios in confœderatio-
nem paulatim pertrahendi facultas: quod
hoc

hoc pacto moliantur. Unusquisque, prout potuit, compertæ fidei sodales suos de insurgendi decreto, locoque & tempore, consilii participavit: sed nonnisi clanculum, atque uno solo simul præsentem; nè si rem in posterum evulgari contingeret, inveniri testes adversus quempiam possent plures uno. Ità negotium per innumeros homines disseminatùm est, ipsaque multitudine formidandum.

quàm cauti-
sime;

Pauci *Nobiles*, aut *Majores* aut *Minores*, quin conscii facinoris astipularentur; & licet nonnulli subire detrectarent periculum, fidem plerique servabant. Imò *Democraticorum* complures, qui jam *Cromwellii* Tyrannidem acriter aversabantur quàm legitimum *Regis* domini-um, ad eandem sententiam accedunt; nominatim *Overtonus*, qui *Scotia* olim præfuerat, & *Wildmannus*, ambo primarii. Spes erat, *Democraticorum* *Regiorum*que consociatis copiis vincendum, aut saltem ad æquiora cogendum; *Cromwellium*; deinde *Regios*, conversis in eos armis, ex facili debellandos. Ferebatur enim duo millia *Equitatus* *Peditisque* innumeros huic militiæ nomina dedisse ex parte *Democraticorum*.

conspirantibus
etiam & De-
mocraticis;

Urbium & *Munimentorum* *Præfecti* spem faciunt, in *Confederationem* se concessuros: de machinis quoque prospectum, diesque præstituitur unus, alter, tertius insurgendi; cum in omni pariter Comitatu arma simul induci distraherent undiquaque hostem; & quò se verteter ignarum pessundarent.

urbiumq; Præ-
fectis nonnullis;

At ista non fugiunt *Cromwellium*, qui nervos omnes intendit & virium & ingenii, ut negotii totius texturam & ichnographiam penitus intrinspiceret, in apertum doli conscios produceret,

Verum Crom-
wellius consilia
expiscatus, faci-
le intervertit;

aliis immaturè,

aliis timide in-
surgentibus ;

præsertim ut Proceres & melioris notæ viros
intelligeret, consilia interverteret, atque insur-
gendi tempora, supposititia substituendo, con-
turbarèt. Isto modo *Cornavium* ac *Salopien-*
sium, immaturam admodum excitando, suppres-
sit conjurationem. Sed *Brigantum* in agro *E-*
boracensi, apud *Hessami* planitiem, ingenti nu-
mero conventus indicitur, inter quos & ipse
Fairfaxius præsentia suæ spem fecisse diceba-
tur. Sed ille dolis & fraudibus *Cromwellii* cir-
cumsepius à molitionibus abstinere. Ibi *Ro-*
chestria Comes (quem sub *Wilmotti* Baronis no-
mine sæpius memoravimus) atque *Nicolaus*
Armorerius Eques tempore præstituto conveni-
unt, ut se belli duces reliquis præstarent. At hi
ambo paucis comparentibus, & plerisque præ
metu dilapsis, illicò in fugam semet conjiciunt,
& apud *Cattienchlanos* *Alesburgi* à *Parricida-*
rum administris comprehensi, agrè è manibus
eluctantur. *Henricus Slingsbeius* & *Richardus*
Malevererius Equites cum aliis deprehensi, cu-
stodiæ mandantur. Inter *Coritanos* etiam,
prope *Nottinghamiam* in *Limpida Sylva*, (vul-
gò *Sherwoodi Forresta*) ingens comparuit eà
nocte populi frequentia. Cæterum quæ indi-
ciis proditi, quæ metu proprio percussi, *Dæcto-*
ris etiam super electione discissi, aufugiunt om-
nes; quorum comprehensi non pauci, carce-
ris tædio luunt operam. Eodem tempore in-
ter *Belgas Wiltonia* circiter trecenti, sub au-
spiciis *Wagstaffi*, Instructoris Exercitus, in-
surgentes, in *Sarisburiam* irrumpunt, ubi tum
temporis Comitibus (nostrates *Affizæ* appelli-
tant, confessus videlicet Judicii statarios, co-
ram quibus in omni Comitatu bis è carceribus
annuatim rei sistuntur, & civiles causæ deter-
minantur)

minantur) duo Regni *Judices* intererant jus reddituri: in quos manus injecerunt, humaniter tamen dimittentes. Exinde huc illuc paucos per dies divagantur, copias auxiliatrices frustra opperti; quoad ex ipsis multi tandem dispartuerint, cæterisque à *Crookii* cohorte in stativis opprimerentur, incolumi *Wagstaffo*, tenebrarum beneficio, evadente. *Londinum*, *Cantium*, cæteræque *Provincia*, alienis malis condocesactæ, à rebus turbandis in præsentia sibi temperarunt; neque tamen clam esse potuerunt *Cromwellium*. Comes *Oxonia*, Barones *Willoughbeius de Parham*, *Neoportus*, *Comptonus*; Equites etiam *Littletonus*, *Peytonus*, *Packintonus*, *Asburnhamus*, *Russellus*; *Legus*, *Robertus Philippinus*, Tribuni; *Halseus*, alisque, quibus recensendis jam non vacat, innumeti, correpti, carceris diuturni squalore (ad Insulas aliquot relegatis) macerantur: *Democratici* quoque *Wildmannus*, *Overtonus*, (necnon idem circa tempus *Vanus*) captivi detinentur.

Nemine non
spe sua frustra-
to.

Plurimi viri
primarii carceri
re mulctati s

In captivos omnes, adversum quos liquidò de facto constitit, severè demum inquitur. Generosum sanguinem effudere complures, securi apud *Sarisburiam* percussi, & *Exonia* aliquot, *Penraddockius*, *Grovius*, *Lucasius*; & alii, quos æternitati commendare par esset, suspendio periëre, statuas promeriti. Sed in raros præterea poenâ capitali animadversum est, quippe flagrante crimine non deprehensos, aut multitudinem immunitatem præstante, aut denique uno in silentium alteri profuturum perquam obstinato.

extremo suppli-
cio haud pauci.

Porro, quo jam modo res innotuerit *Cromwellio* docebimus Lectorem. *Angaris & Ve-*

*Cromwellii ar-
res explorato-
ria.*

*Proditores Re-
gis immisti,*

*pra ceteris
Manningus in
Aula Regis
versatus,*

*cui tandem iure
optimo nex illa-
ra.*

redariis publicis (quos omnes ferè sibi obnoxios habuerat) potestatem fecit dubios sistendi, suspectorum literas resignandi, clàm legendi, & si manifestò molitiones novas spectarent, ipsi renuncianti; si ænigmaticè quid scriptum, codicillos describendi, donec certam ansam haberet captandi, vel notam suspicionis inurendi. Tabelliones & Nuncios omnes observavit, aliquando corripuit in transitu per alios, & à capite ad calcem excutiendo, minis carcerèque terrens, mero multo & aliis machinis torquens, abdita & secreta expiscatus est. Corycaos plures & Subauscultatores multos itaque dispersos conduxit; clancularios quoque inter ipsos Regios, qui palàm jactitabant causam & defensionem Regis; egenos tamen & sublestæ fidei, qui rimantes quæcunque poterant secreta, deferebant. Sed hi parvi momenti, res publicè notas, & quandoque sibi invicem contrarias, detegere assueri. Grandem sibi adscivit & palmarium proditorem, nomine Manningum, cujus pater in Regia causa tutanda conciderat; ipse quoque olim sub Rege meruerat, ac pede vulneratus est; generoso sanguine oriundus, & Religione Pontificius: qui tamen ut acceptior fieret, gradumque futuræ proditioni poneret, Deo velut illudere ausus, Sacram Synaxin juxta Ritus Anglicanos suscepit. Hunc dolo & illicitis totum in suas partes traxit Cromwellius, qui Regis in famulitium & Aulicorum consortium sese insinuârat, obtentu suppetiarum, quas ad sex millia librarum annuatim à Regis erogaret, Cromwellio interim pecunias istas clanculum numerante. Hoc iste obductus pallio, Regis & Amicorum consilia securè expiscatur, & hebdomadatim enarrat; usque dum tandem (ut nullà diu celatur Proditio)

Proditio) suo se forex prodit indicio, atque tot fortium virorum necis reus, tenui suo, quo solo potuit, cruore horrendum scelus expiavit.

Sed *Parlamentum* indicitur *Londini*, neutiquam tamen more majorum. *Communes* (ut vocantur) sive *Plebei* soli ad Comitia Regni totius invitantur concelebranda; nec hi tamen liberâ totius populi electione suffulti. Priusquam autem *Senaculum* ingredi liceret, *Cromwellius* in hunc sensum alloquitur viros: *Miserâ Reipublicæ facies, domi forisque jactata, ante susceptum à nobis imperium; inimicitia cum Belgia internecina, cum Lusitano Galloque bella, cum Hispano & Sueco pax bello finitima: Jam verò cum plerisque concordia firmatur, cum ceteris brevi inenunda rationibus Anglia commodissimis. Procerum & Nobilium ordo vacillabat, ad Æqualitatem omnia reducendo; Ministerium sive munus Sacerdotale tantum non abrogatum; Leges avita propemodum damnata: Jam autem in vado est Dynastiarum præeminentia, Ministris Decima, Legibus vires asseruntur, ab optimis Judicibus administratis; Academiis etiam fundi sui, quibus infructi homines inhiabant. Hec vobis in Reipublica bonum sunt rati-habenda scitisque appropriatis in seculum stabilienda; ad hæc vestro opus adjumento, hæc vestra cura demandamus. Ista præfatum Cromwellium nullâ (ut assolet) gratulatione excipientes, consultatum recedunt Senatores.*

Cromwellius indicit Parlamentum è solis Plebeiis;

ubi sua crepas benefacta.

quibus petit à Senatu stabilimentum.

Lentatio in Oratorem denuò ascito, novi Regiminis Instrumentum primò aggrediuntur, cujus omnes in examen vocant & excutunt Articulos, primo plurimum inhærentes eventilando. Præfati Exercitus, qui A Sacris Consiliis, omnê-

illi potius Regiminis Instrumentum velliant,

renitentibus
Praefectis Au-
licisque,

urgentibus ta-
men Democra-
ticis.

At istas disser-
tationes severè
inhibet Crom-
wellius,

que Cromwellii clientes strenuè reclamant, ai-
centes, *Instrumentum illud pro supposito & ba-
si Regiminis accipiendum, nec ullo modo in jus
vocandum; quippe cujus autoritate Confessus
celebratur, contra Naturæ dictamen fore, Ratio-
nisque supremam auctoritatem, si coram Iudice
sisteretur.* Etiam interminantur plurimi (po-
tissimum Lambertus) ipsos, nisi hoc Parlamen-
tum suis statuminaret calculis, secundum, ter-
tium, quartumque indicturos, donec publico
tandem assensu comprobaretur. Verum enim-
verò contrarium tuebantur mordicè Demo-
cratici; Gubernium dolo & vi partum regeren-
tes, non jure; nec ullo populi suffragio libero
suffultum; exinde insidias libertati Reipublicæ
strui, viamque sterni ad gravissimam tyranni-
dem. Imò unus eò provectus est audaciæ, ut
palàm pronunciare non dubitârit, è Regia po-
tius stirpe adsciscendum aliquem ad Monarchi-
am tam propè accedentibus, quàm sibi Sceptrum
& Coronam Cromwellius arrogaret.

De hisce dissertationibus commonefactus
Cromwellius, accedit ad Senatum indignabun-
dus, monétque, non hac ideo accersitos esse,
ut omnia quasi pristinum in Chaos confunden-
do redigerent, & de novo miscerent, sed su-
per basin præpositam & fundamenta irrevoca-
biliter jactâ fabricam ut extruerent: Aulbi-
ritatem quâ gaudebat ipse in dubium vocari
haud posse, nisi & propriam unâ labefactarent
potestatem; quippe ab Ipso traxisse originem
Confessum hunc Senatorium, ab Ipso consultan-
di privilegium accepisse: Sibi scilicet jus in fi-
gendis fundamentalibus competere; adificiis
altius attollendis & expoliendis adesse Ipse
facultatem: Ratum esse sibi, imperium & au-
thoritatem

thoritatem supremam penès Unum sustentare, Comitia tertio quovis anno indicere, non ultra quinque menses absque ejus consensu duratura, &c. Hac violare aut innovare, nec Protectorem penès nec Parlamentum fore; in ceteris pro suo arbitrio & boni communis ratione statuere licere.

Sed quia monita non sufficerent, vim placet adhibere. Posterâ luce, pro *Senaculi* foribus excubante satellitio, nemini patebat introitus qui non subscripto nomine sequentibus astipularetur: *Ego fidelitatem praeſtabo Domino Protectori; nec ibo Unius Regimen immutatum.* Plures, quibus fastidio fuit iste bolus, confidendi privilegio abdicantur: nihilo minùs tot *Democratici* scrupulum *Obligationis* devorârunt, quot *Factiones* ambas in æquilibrio ferè, *Democraticam* & *Cromwellianam*, suspenderent; utrique parti se conjungentibus qui clàm *Regi* bene volebant, simulates insufflantibus, &, quantum fieri potuit, partes inter quas hæc seriò agerentur acrius committentibus. Verùm ita sibi invicem officiunt, ut quinque mensibus jugiter altercando attritis, res suas *Cromwellius* hisce in Comitiiis nequicquam potuerit promovere.

Nec in *Senatu* solummodo vigent *Spiritus Democratici*, sed & in *Exercitu*. Hi enim intermissis consiliis machinantur, quo modo *Cromwellium* comprehensum sisterent coram *Senatu*, & perduellionis reum condemnarent; arbitrati nimirum, si manus injicientes captivum eum facerent, extemplo fore rerum conversionem, cristas clientelâ & fautoribus ejus demittentibus, angulòsque & latebras disquirerentibus. Certè *Praefecti* trium *Equitatus* mil-

singulisque Senaculum ingressuris necessitatem imponit assentiendi Regimini.

Operam tamen omnem perdidit.

Ruinam ejus machinantur Democratici militares:

quod ille subo-
lens, mox abro-
gat Comitia.

Cum Sueco fir-
mat pacem,

Gallique.

In Authorita-
tis stabilimen-
tum Petitiones
gratulatorias
adornari curat
à Scotia Du-
ctoribus,

dein à Prasectis
in Anglia,

lium, & qui Peditatus manui non contemnen-
dæ prærant, ea de re apparanda & ordinan-
da propinquis in ædibus *Somerfettanis* alibi.
que sæpiuscule convenerunt: sed anteaquam
in procinctu res foret, pervenit (prodente
Prideo) in aurem *Cromwellii*, qui *Comitia*
properantiùs abrogando, admolitiones istas
antevertit, *Prasectos*que militari Sacramento
in posterum solutos exauctorat.

Interea *Suecos* Legatione splendidâ perfun-
ctos, & æquali magnificentia tractatos, dimi-
sit *Cromwellius*, pace jam firmatâ, & spe insuper
factâ propinquioris nexûs amicitia. Cum *Gal-
lo* etiam paciscitur, suppetiasque se aliquan-
do missurum, si per *Anglia* res liceret, polli-
cetur.

Verum enimverò conatibus hisce deerat ad-
huc speciosus *suprema Authoritatis* prætextus.
Collectiva suffragia denegârunt *Comitia*; sup-
plendum itaque restat, universo populo corroga-
to, per *Distributiva*; & à *Prasectis* initium
commodissimè sumendum. Igitur à *Scotia* Du-
ctoribus, per singulas seorsim Legiones, gra-
tulatoria *Petitiones* adornantur, quibus *Domino*
Proteктору congratulari lubet ob mutatum in
melius *Reipublica* regimen. *Macte* jubent, ca-
lôque monstrante viam in suscepta *Provincia*
progredi hortantur; se sequi paratos aiunt per
omnes difficultatum salebras, illumque fortu-
narum juxta & vita dispendio defensuros. At
Prasectos inter *Anglicanos* excusationem quan-
dam comminisci præstabat, quasi videlicet *Ma-
lignantes* & *Patria* hostes jam triumpharent,
ac si solutis compaginibus, & simultatibus una
gliscentibus, *Exercitus* quassaretur, & mox
Duci *Cromwellio* abrenunciaret. Ejusmodi ergo
Petitionem

*Petitionem concinnari oportebat, quâ Proteſtori
applaudendo contraſentientes redarguerent. Agrè
quidem hoc obinuit per Democraticos; tandem
verò (nonnullis Subscriptionem detrectanti-
bus, qui malebant ſe livori & vindictæ Crom-
wellii totos objicere, quàm turpi obſequio po-
puli jus & privilegia prodere) ferè omnes in
Petitionem conſentiunt. Exercituſque eorum du-
cente, ſequuntur Municipiſ & Provinciſque
quidam; atque hi, caſtro nescio quo perciti, tot
tantisque virum onerant præconiis, ut dum alii
alios verborum lenociniis exuperare ſatagunt,
Blasphemix crimen incurrunt, dotésque Deo pe-
culiſ Huic ore prophano attribuire non eru-
beſcunt.*

*mox à Munici-
piis quibusdam.*

*Juſtitia interim (nè præter meritum vapulet)
ad priſtinum ferè decus & ſplendorem institu-
tur, tum diſtributiva tum commutativa; Ju-
dicibus officio ſuo ſecundùm æquum & juſtum
procul ab avaritia perſurgentibus; Legibúſque
in Foris (paucis exceptis, atque ubi Cromwel-
lii ipſi vel ſeritur vel metitur) vim ſuam in
universos exercere permiſſis, abſque omni mora
vel obſtaculo. Mores item hominum externè
ſaltem in melius reformati, ſive ſomentis
luxuriæ reverà ſubductis, ſive Legum anti-
quarum, ſed de novo ad executionem revocata-
rum, metu. Aula etiam ſua ad normam ſeve-
ram ordinata; neminem hîc ebrium mæ-
chumve, nullum hîc publicè reum repetunda-
rum ſine animadverſione gravi deprehendere
fuit. Mercatura etiam jam exerceri cœpta: Pax
alma (utî verbo dicam) quâ patet Anglia ef-
floruit.*

*Juſtitia cultor]
videri voluit,*

*rigidúſque mo-
rum cenſor,*

*Inter Eccleſiaſticos etiam præcipuam ſancti-
monix opinionem conciliare ſibi ſtudit; Cleri-
enim*

& Cleriſ ſutor]

cujus tamen
dissidia dum
sopire videba-
tur, clam in-
sufflabat :

Presbyteriano-
rum fastum so-
lenter repri-
mens.

enim amantissimus præ cæteris mortalium vi-
deri voluit; quamvis nulli *Sectarum* albo no-
men suum inscribi passus, nullius juratus in dog-
mata: *Independentium* reverâ placitis propen-
sior, suis rebus ita suadentibus; at *Orthodoxum*
& ad normam *Anglicanam* reformatis severe
inimicus. *Cleri* optare ille pacem, & ut in u-
num ovile sub uno pastore Christo convenirent,
mutuôque semet affectu demum amplecteren-
tur, unicè suspirare; dum acrius inter se com-
mitteret ex occulto, & exortas semel circumfer-
ret scintillas, latiusque spargeret. *Presbyteria-*
nos inter & *Independentes* speciosa procudit re-
conciliationis proposita; sed instante consensu,
longius eisdem dissociavit: *Scotorum* etiam
Remonstrantium & *contra-Remonstrantium* in-
ternatas controversias modificandi & pacandi
obtentu, latissimè dispersit igniculos atque in
flammas insufflavit. *Fanaticis* omnibus frigi-
dam per vices infundere solebat, ut scrupulis
suis contumaciùs inhærescerent cerebrosi; quo-
rum si potuerit ad suum genium attemperare
quempiam, in secreta penetrando, mollem se
præbuit & sequacem in opiniones & apices Re-
ligionis cujuscunque. Cæterum lactare pari-
ter omnes beneficiorum spe, ac officiis demul-
cere, ita tamen ut nōrint fræno non obniti;
secus, graviter irasci, minisque intonare. *Pres-*
byterianos, si capita præ aliis altius attollere, si
vicinis molestos se gerere, si Gubernationis fra-
na mordere, aut in civilia negotia semet ingere-
re conspiceretur, interminari, omnia mala *Sectæ*
denunciare, tum *Catabaptistarum*, *Tremebundo-*
rum, & *Fanaticorum* cæterorum habenas lax-
are, (quibus volupe erat concionantibus ob-
gannire, & inter sacra celebranda insulsis allo-
quiis

quius perturbare ;) atque istiusmodi pecudum armentis molestiam creabat intumescenti *Presbyteriano*. Imò gestientem audire multi, quod fastuosam eam Sectam, (uti privatim appellare consueverat) quæ neminem se præter tolerare potuit, ad bonam frugem perduxerit, adeò ut licentiam ab eo supplices petierint, concessamque gratulati fuerint, proprios inter cœtus, & eos quibus ultrò subiacere placuit regimini, tum concionandi, tum reliqua officia divina ritu suo peragendi.

Episcopatus & Liturgia Anglicana additis (quamvis publico hujus usui interdiceretur) privatim & in ædibus conductitiis copiam indulget suarum Formularum. Doctorem *Brownriggum*, Episcopum, aliosque doctos viros, quos olim norat *Cantabrigia*, (dum ibi loci morari illis per *Senatum* licuit) non fovere modò, sed etiam deperire videbatur, visitare illum frequentius iustos: iisdem tamen discedentibus, moris erat oblivisci, calumniari, illudere. Si quos *Regie* Causæ velificari, aut in Ipsum fabam cudere suspicaretur; tum eundum ad Insulas *Orbis Novi*, tum pistrina & catenas intentare, tum verbis corripere, Sacra inturbare, coram Præfectis aut Eirenarchis sistere, nec, nisi vadimonio pro pace colenda moribusque inculpatis dato, libertate donare. Verùm utcunque se res habuerit, etiamsi tristis videretur atque deplorandus *Ecclesie* status, non est dissimulandum nunc mitius agi quàm sub aliorum præterlapso rigore ac tyrannide.

Independentes præcipua honoris & quæstus loca fortiuntur, quos ille familiaritate suâ cohonestare voluit; iisque tandem congregandi facultatem indulgit apud Xenodochium *Sabaudiense*,

Livido erat in Ecclesiam Anglicanam animo; etiamsi paucos demulcere solitus.

Independentes in sinu fovebat;

sed nec Fanaticis inimicum, nec Romano-Catholicum.

ense, ut illuc ex omni Provincia convolantes Ecclesiarum *Independentium* Antistites sive *Mystra*, *Fidei* suæ *Confessionem* adornarent, absurdasque simul opiniones (quibus eos inusserant nonnulli) procul amolirentur : sed præsertim & reipsâ, ut suas ostentarent copias & vires, sibi que invicem omnes innotescerent atque consociarentur. Hunc autem *Conventum*, etiamsi non nisi *Richardo* rerum habenas tractante concelebrarint hi viri, *Oliveri* tamen sub fascibus impetrarant. *Fanaticis* quibuscunque suum non prohibet cultum. *Pontificios* (etiam publicè detestari & odio plùs quàm *Vatiniano* prosequi videri voluit) aliquos sibi admodum familiares habere, & officiis multis animos demereri. Imò semel fervebat cum iis negotiatio de *Toleratione Religionis* universali concedenda, tertiam partem reddituum (quâ per Leges nostras mulcantur) pro certa pecuniæ summa ignoscendo. Sed quoniam de pretio non convenire poterant, ac populo ingratum fore, & novis rebus daturum originem subolsfecerat ; re infectâ pro tempore satius deserere habuit. Quidquid autem eo in negotio peractum, omnibus *Missæ* suæ copiam clam dedit, & nunquam majore licentiâ vel audaciâ grassati sunt tum *Jesuitæ* tum *Sacrificuli* (quibus Lege cautum est, nè capitis periculo intra *Angliæ* pomeria pedem inferant) in Castris, in Foro, in Pulpitis (imò ad promotiones patebat aliquibus accessus) adeò ut inter instabiles & malè fundatos opimam Neophytorum messem compararunt.

Concionatorum
Censores creat
ex omni Secta,

Conventum indixit ex Laicis & Clericis, tum *Presbyterianis* tum *Independentibus*, necnon *Antibaptistis* ; penès quos erat de Promotionibus & Beneficiis Ecclesiasticis cessione, privatione, aut morte

orte vacantibus, competitores sistere, ad examen vocare, de moribus juxta ac eruditione, imprimis de *Sancti Spiritus inhabitantis* indicis, quandoque & de Civilibus (veluti, *An arrideret Status Politicus*) interrogare. Hisce licitum erat aut admittere ad curam animarum, aut arcere, nullo prorsus Ordinationis habito respectu. Non referam quantum, pro uniuscujusque ingenio, in hoc genere officii, prensationibus, pretio, pollicitationibus, præmiis, *Simoniacè* transegerunt: etiam & Laicis, Militibus, propolis, propudiis, deceptoribus permissum sacra pollutis manibus contrectare, cum sacri Ordinis hominibus quibusdam intermistis, & concionandi peritis.

Seculares officiis speciosis & uniuscujusque genio accommodatis prensat ac demeretur. *Nobiles & Dynastas* (nam & cum perpaucis aliquantum ipsi intercedebat necessitudinis) jocos oblectare, acroamatibus cum iis decertare, genialibus comessationibus, Muscâ; Aucupio, & Venationibus excipere. *Pios* autem & Sanctimoniam professos sanctis colloquiis, Precibusque (ubi opus esset) & commentationibus sacris; divinam suspicere Clementiam, oculisque & vultu simul ad cælum sublatis, manu pectori admotâ, *Numen* verbo tenus venerari, imò lacrymas exprimere atque suspiria. Ruri cum ageret, è Vitorio semel in anno vel sæpius venatum exposito cervo, nummisque aliquot ad vinum combibendum porrectis, eos qui viciniam incolebant exhilarare. *Minores Ductores* congiariis frequentius devincire: nonnunquam in media cibatione, fame nondum pacatâ, gregarios milites pulsatis tympanis intromittere ut semesas raptarent reliquias. *Robustos* ac verè militares nocivis & validis exercitiis tractare; veluti prunâ

*in rem suam
sedè attentos.*

*Favori omnium
pro cujusque genio
velificatur;
Nobilium,*

*Sanctimoniam
pra se gerentium,*

Rusticorum,

Militum quoque;

prunâ candente nonnunquam ocreis injectâ, vel culcitris hinc indè in capita vibratis. Semel autem præludiis hujusmodi probè lassos & risu laxatos *Præfatos* ad cordis apertionem provocavit; eoque modo ab incautis elicuit arcana quædam, quæ perpetuis tenebris optabant postmodum involuta; dum ipse, sententias omnium scrutatus, celaret suam. Nè pigeat lectorem quòd istiusmodi minutias adnotaverim; quorum quidem nulla foret habenda ratio, nisi à leviculis hisce planèque deridendis magna rerum momenta dependerent. Omnia enim quæ isto artificio captare potuit, in mente reponebat, quoad ipsi proferre vacaret, usibusque suis pro re natâ adaptare.

ad sua semper emolumenta limo oculo prospectans:

Dives promissis, at idem donorum tenacissimus; nunquam enim aut Munus aut Officium quodcunque impertiebat, quin sui commodi bilance librârat priùs exactissimè, ut uberrimos indè fructus perciperet; uti cum populares suos, aut sagaciores, aut ad omnia obeunda promptissimos evehere dignaretur. Omnium animos, vel ipsorum hostium, penetrare doctus & circumflectere, dispositis circâ tendiculis, artificijs & fallacijs. Si quem irretiri viderit, eundem ingratis muneribus ohjicere solebat, veluti Tributis exigendis, alijsve hominibus deferendis & accusandis; atque itâ cæteris invisissimum reddere nitebatur: sin ex toto inflecti & ad ingenium ipsius conformari noluerit, tum res suas sibi habere jubet, & perire diuturni servitii tempora.

subtilissimus morum perspector,

Nemo subtilius in mores hominum introspexit & ingenia, quibuscum res habuit agendas, vel maturius in cute cognoverit; nemo plures callebat; imò per universam *Angliam*

quis egregiè facultate quâvis polleret, ejus non potuit latere nasum. Omnia animi sui *habemata* seu Affectus in promptu habuit. Ad nutum: flendi gnarus, cum amici lacrymas conspexerit, sine dolore tamen; in sinu gerere videbatur, omnibûsque humanitatis officiis prosequi, quem tamen odio habebat; exstare quandoque & immaniter debacchari, rixâsque ad pugnam usque ciere; posterâ tamen luce pœnitere irarum, & exinde captare ansam blanditias accumulandi. Sed de Tyranno satis; pauca jam de Rege.

summisque dissimulandi artibus.

Colonia Agrippina non diu commoratus erat, priusquam fama percrebuerat de Fratris filio, *Duce Glocestriae*, quem adhuc impubere trans mare miserant *Parricida*, nec alium ob finem (prout creditum à multis) quàm ut Fidei suæ Religionisque naufragium faceret. Versabatur ille quidem in summo discrimine medias inter Pontificiorum catervas, qui Circæ pocula porrigebant, comminantes iram Dei æternam pœnâsque temporales, nisi *Fidem Romanam* amplexaretur. Quamvis autem egregiè staret in acie contra istos veteratores, & exemplo inaudito Religionem orthodoxam strenuè propugnaret, Regia tamen *Majestas* de molli & cerea ætate metuens, nè tandem aliquando cederet, aut horum importunitate victus, aut maternis allectus blandimentis, *Marchionem Ormondia* in Galliam amandat, cum literis dehortatoriis patheticè exaratis, qui è manibus & custodia Regine Matris perduceret ad *Coloniâ Agrippinam*. Ex *Hollandia* quoque simul adventavit *Maria Princeps*, multique præterea *Nobiles*, qui cum Rege visitatum Principem *Neoburgicum Dusseldorpia*, necnon Episcopum

Rex Carolus fratrem Glocestria Ducem è Gallia accessit,

nè impuber in Pontificiorum castris de Religione suspericlitaretur.

pum

*Restauracionem
suam prædictam
cernit ab Astro-
logo quodam O-
nealio.*

pum *Moguntia*, processerunt. *Suecia* quoque *Reginam*, *Italiam* versùs peregrè proficiscentem, non procul à *Francofurto* ad *Manum* *Regia Majestas* salutavit. *Sorori* dein *Principi*, ad *Spadanas* aquas deductæ, valedixit, atque ad notum hospitium *Colonia* revertitur. Quo in loco, ut *Astrologicis* prædictionibus fidem conciliet, *Episcopus Avenionensis* ex *Gallia* Schema misit ad *Regem*, opus *Onealii* cujusdam *Mathematici*, quo *Regem*, triumphantis instar, in *Angliam* intraturum pro certo pollicebatur, Anno supra millesimum sexcentissimum sexagesimo, (quod postea vidimus & mirati sumus reverè præstitum, exultante supra modum universo populo :) utrùm ex *Artis* suæ documentis, an fortuito ista prædixerit, in medio relinquo. *Rex* nihilo feciùs animum in *Angliam* gerit intentum, cuilibet prospectans opportunitati, quam fronte captaret, vel ad res suas promovendas prudenter converteret.

Cromwellius
mordacibus
curis jugiter ex-
agitatus,

Cæterùm, dum ille magna cura animi tranquillitate res adversissimas perferret, nulla prorsus *Cromwellio* res inter prosperas aut quies aut securitas, ex quo tantò impetu detonnerat novissimus turbo, sive stimulis Conscientiæ agitatus, sive periculis confertim ingruentibus perterrefactus, continenter se gessit inquietem. Interdum vultu erat intento ad nova & inusitata spectacula; cujuscunque peregrini, præsertim gaudentis, gestus, mores, habitum, linguam, etiam & gressum acriter animadvertibat: nunquam ex ædibus prodibat nisi multo stipatus satellitio; quin & interiùs loricated armisque offensivis, gladio, acinace, sclopetis abundè instructus; nunquam rectâ, regiâ, vel eadem viâ repetitâ, nunquam non incitato gradu

& præproperè pertransiens. Intra ædes, quot
 feris, quot clavibus comprimuntur fores? Ra-
 rø ter aut sæpius eodem in cubiculo pernocta-
 bat; nec in ullo quocunque quod duobus tri-
 busve non patebat posticis, circumcirca disposi-
 tis exploratoribus.

Liceat unam rem exponere, ridiculam qui-
 dem, sed à qua mortis suæ penè momentum
 penderet. Quia nephriticus erat, ac arenulis
 multoties vexatus, varia nonnunquam ingurgi-
 tabat potulenta; deinde vehementiori aliquo
 & multiplici motu corpus agitabat, putà equi-
 tatione, aut in carruca, ut impetu facto vesi-
 cam exoneraret. Uno igitur die *Thurloum*
 (qui *A Secretis*) evocavit, ut eum privatim
 comitaretur in Vivarium (vulgò *Hide-Park*)
 non ultra lapidem ab urbe *Londino* distitum, at-
 que ibi carpento semet exercitarent. Eò cum
 deventum esset, sellam Rhedariam carpenti con-
 scendit ipse *Cromwellius*, quod trahebant à *Co-*
mite Oldenburgico dono nuperrimè missi sex equi
 generosi. At flagellum simulac vibrare cœpe-
 rat, currus non exaudit habenas; verùm ex-
 cussio qui primo insidebat equo & regere debu-
 it Equisone, fræna mordent simul omnes, &
 regiminis impatientes, dominique sui nescii, no-
 vum aurigam è transtro decutiunt in temonem;
 & indè extra jugum jactantes, humi dejectum
 paludamento implicato raptant; usque dum
 vulneribus haud paucis mulctatus; sclopo quod
 tectim gestabat sponte exonerato; & lacero
 tandem paludamento, liber evasit ex ipsis lethi
 faucibus; Prætorianâ cohorte (quæ stabat ex-
 tra Vivarii pomœria) ad opem ferendum ac-
 currente. *Divino Numini* non ità placuit *Ang-*
lorum hanc pestem extinguî; quanquam non

usquam se tu-
 rum autumat.

Exercitando
 corpori carpenti
 sellam inscen-
 dens,

parum aberat
 ut vivum ab e-
 quis discerpere-
 tur.

procul aberat debita criminibus suis poena, ne vivus ab equis effrænis discerperetur. At Veredariis & Poëtastris pergratum faceffit negotium; & per cunctas cœnas haud tristis Fabula pervagatur.

De novo grassatur in Regios; quos decimâ bonorum parte spoliât,

indiscriminatim.

Majores Generales Provinciarum præficiunt,

quibus ingens in suspectos facta potestas;

Inops jam pecuniarum *Cromwellius* dispersis per Provincias militibus liberum com meatum pro stipendiis permisit; & ab Insurrectione novissima captavit ansam, nullo intentato, nedum ptobato crimine, omnes eos qui *Regis* causâ passî fuerant Sequestrum expilandi, decimâ bonorum & hæreditatum parte solvi annuatim jussâ; nisi quis fortè redimere se totius indictæ summæ solutione maluerit. Nihil *fides publica*, nihil *Amnestia* profuit; quanquam ingenti pretio & prægrandi ære numeratq; constiterat, vel pactis Articulis in deditioe præsidiorum & propugnaculorum fuerat impetrata: nihil innocentia multorum, qui immiscere se his negotiis noluerunt: uno reatu pariter involvuntur omnes; una necessitas ejusdem æris numerandi.

Novi *militares Præfelli* (*Instructores Exercitus* dicti) corrogandis hisce nummis ubique Provinciarum præficiuntur, numero quatuordecim, districtibus singulis, (qui è tribus fortè vel quatuor Comitatibus constabant) veluti apud veteres *Romanos Tribuni* militares jure consulari, sc hi summa propemodum cum potestate præpositi. Atque nè pecuniarum tantum gratiâ grassari viderentur, inquirere iis permisum, De omnibus qui olim *Regis* causâ induerant arma, vel eidem causæ patrocinaerentur; de iis qui arma pridem comparârunt, aut equos veredarios aut angarios conduxêre aut accommodare; de Conventibus privatis; de iis qui magnis

magnis sumptibus vivunt, at unde suppetat ignoratur; de hominibus nihili & erronibus; de quolibet lusûs genere, ad quem libertim concurritur; de iis qui stabilitum regimen averfantur, aut repugnant; de tumultum cientibus aut seditionem admolientibus; de iis qui popinis, tabernis, computationibus indulgent; de *Ministris* illiteratis & scandalum præbentibus; & *Ludi-magistris*: Istiusmodi farinæ omnes investigandi, sistendi, & coràm adductos castigandi data *Instructoribus Exercitûs* vel (ut vulgò audiunt) *Majoribus Generalibus* potestas. His etiam superadditi erant singulis in Comitatibus, Urbibus & Provinciis, *Assessores*, è populi fæce plerumque, (paucis melioris notæ nonnunquam intermistis) quibus ex famâ vulgari, notitiâ propriâ, vel solâ conjecturâ, deferre alios licuit, sistere, accusare; & unâ sedentibus, operam dare *Instructori Exercitûs* adjudicanti. Deus bone! quàm se basilicè gerebant! quanto turgescabant fastu, despectis præ se omnibus cujuscunque stemmatis aut conditionis! At sævire placuit inprimis adversùs *Ecclesia Anglicana Ministros*, satis jamdiu calamitosos, quibus è laribus & Promotionibus suis olim ejectis, per hoste non licuit homines vel puerulis erudiendis dare operam, quo panem sibi suisque lucrentur; nisi (quod paucis obrigit, & perrarò) Fanatico quodam intercedente. *Regiis* autem sequestro, si ve jure si ve injuriâ, semel syderatis, de novo imponitur *Decimatio*; carceribus, vinculis, deportatione ad Insulas intentatis, & nonnunquam etiam illatis. Impotens quidem horum dominatio; pro arbitrio & despotica autoritate agunt omnia; sese, formularum & usûs fo-

praesertim in
Ministros Be-
neficiis suis ex-
ustos,

quibus etiam
puerulorum co-
ruditione in-
terdicitur.

rensisignaros & contemptores, controversiarum arbitros ingerere, illásque in favorem factionis & clientelæ determinare; pœnas irrogare novas & planè inusitatas; imò & Leges sciscere, mediâ nocte è lectulis exuscitare, in pistrinum dare, imò homines ingenuos & viculis præpositos (*Constabiles* vocamus) flagris exceptos cippis multare; *Nobiles*, & nulli addictos parti, imò qui *Parlamento* nomina sua dederant, etiam qui olim in confessu *Dynastarum* hæreditario jure sedem occuparant, ad suffragia sua in futuris electionibus *Parlamenti* danda propellere. Tandem immodicâ istâ dominatione inebriati, *Proteſtorem* ipsum vix agnoscere, atque grandem in *Tyrannum* recalcitrare cœperunt; unde paulatim fractam potentiam, accedente *Parlamento*, visum est penitus abrogare.

Sub idem tempus nuncium, unum à Cubiculis, in *Poloniam* amandat *Cromwellius*, qui *Regi Suecia* Victorias congratuletur; missis & quatuor equis generosis in pignus benevolentia.

Dubium an sint privatae res narratu dignæ; sed tamen, ut sensus populi innotescat, enarrabimus. *Davisonus*, *Holderus* & *Thoroldus* onerantur suspicione quadam, quòd *Regi* velificarent; eisque introducendo navârint operam: igitur Latrunculatori committuntur, coram *suprema Curia tribunali* brevi sistendi. Copiam interea deambulandi foràs ab illo nacti, militem custodem in secessum aliquem pellectum, & subterfugio eorum nolentem consentire, plumbo trajiciunt. At postea comprehensi, coram *Banci Regii* Judice in *Aula Westmonasteriensi* rei peraguntur homicidii; atque *duodecim-Virum* suffragiis (ea nimirum forma nostratibus arridet,

Tandem immodicâ potentia, ipsi *Cromwellio* suspectâ, prorsus exuuntur.

Quidam ob Regis causam incarcerationi,

ob admissum posthomicidium sistuntur, & à duodecim Quæstitoribus liberantur.

arridet, & per Leges licita) capita sua subdunt. Quamquam autem flagrante crimine deprehensi fuerant, ipseque *Judex* condemnandis hisce viris operam suam promiserat; Scrupis tamen nescio quibus in medium adductis, à *Juratis* sive *Quæstitoribus* duodecim crimine liberantur; & re auditâ, ringit *Cromwellius*, qui certissimæ morti apud se addixerat.

Patrium morem graviter incusat hoc exemplo; memor item *Lilburnii* ante biennium iræ suæ pariter subducti. Fors & *Stawellus* subiit; Eques ille, præter fidem Articulis in præsidii deditione pactam, ter in quæstionem capitis adductus, (immane hoc, nec Legibus concessum, iterum eodem de crimine interpellari) ter albis *Quæstitorum* calculis morti exemptus est. Validissimum hoc Tyrannidis sufflumen, veluti *Justitia moram*, è medio tollendum suadet; questus prophani *Vulgi ministerio* sancta judicia temerè committi; maxima Legum momenta non sententiis *Juris-prudentum* niti, sed cæcis omnium ingenuarum Artium planè rudis, etiam communi penè sensu destituti, placitis & præjudicio suspendi. Magis interesse *Justitiæ* ut per quinquaginta Viros, ex flore totius populi lectos, de capitibus fortunisque Civium statuatur. His ille coloribus saluberrima majorum instituta convellere, novum *Laniæna* à se conditæ commentum tueri.

Pari modo *Lilburnius* è lethi faucibus creptus, atque ter *Stawellus* Eques.

Objicitur à Tyranno contra morem patrium Duodecim-viralis Inquisitionis.

Sed sciant tam Exteri quàm Posterì, consuetudinem hanc duodecim-viralis Inquisitionis ex æquo & bono petitam, singulari Regum tum *Saxonicorum* tum *Normannorum* indulgentiæ debitam, ab omni retrò memoria ad nos traductam, hâc ætate, cum aliquantisper intermitteretur, publicis desideriiis maximè comprobata,

Asseveratur mos ille omnium saluberrimus.

Æquissimi *Plebis* æstimatores *Plebei*, *Nobilitatis Nobiles*; siquidem ejusdem loci atque ordinis hominibus inest *Charitas*, abest *Invidia*. Præterea, si quos *Prætor* ediderit tibi in-
fensos, licet etiam atque etiam rejicias. Nec imprudentes appellare fas, facti rationem à testibus, rem omnem coram allegantibus & probantibus, *Juris naturam* à *Judice Legum studiis* innutrito edoctos. Cæteras partes simplex & incorrupta mens rectius examinat quàm calliditas alienæ libidinis administra. *Judices* & *Assessores* à se pendent, in commune consulunt, *Gratiam Principum* cum utilitate publica demerentur. Contrà planè, quos læsus *Victor* in vitam tuam ac bona constituerit arbitros, uni *Domino* morem gerentes obsequiis grassantur. Reos Cives, antè servos, jam ut hostes (ità ferunt) publicos torvum intuentur; nec cunctanter *Majestatis* convictos, & extremo supplicio mulctandos pronunciant. Mira siquidem *Juris compendia* sunt iidem *Actores*, *Testes*, *Quæstores*, *Judices*, apertè dicam *Carnifices*, etiam non rarò *Criminum Authores*.

Sabaudia Pedemontana in regione grave contigit ea circa tempora turbamentum: Dux etenim loci, militibus immissis, *Reformata Religionis* complures ex ædibus propriis non sine cæde ac sanguine exturbârat. Horum in patrociniū assurgit *Cromwellius*, literis eapropter ad *Helvetes* & *Gallia Regem* scriptis, missoque visitatum *Commissario*, qui & ultiores iras deprecaretur, eorumque indigentiam porrectâ pecuniâ sublevaret. Suppetias enim, eorum tantummodò in gratiam, per omnes *Anglia* tractus vicatim emendicatas, partim quidem inter eos dispersit, maximâ parte in alia tempora & occasiones reservatâ. Turc

Oppressis à Duce Sabaudia
Reformatis sub-
venit Cromwel-
lius.

Tunc autem æstuabat *Anglia*, bellum in occulto coquens: cujus molem primò persensit *Mare Mediterraneum*; dein & iu *Hispanorum* capita detonuit etsi non eâdemictûs violentiâ. Primæ maritimæ Classi *Blakius* præfuit, vela in *Mare Mediterraneum* facere iussus, ut navales nostras vires ostentaret, *Algeriâ*que, *Tripolim* & *Tunetum* (seu novam *Carthaginem*) circuire, illarûmq; urbium, (quæ Pirateria potius dicenda sunt) redemptis quos possidebant captivis nostratibus, amicitiam conciliare; abnuentes verò, illatâ vi ad æquiora cogere. *Algeria Divanum*, qui cum *Algeria* æquali persoluto, collatisque simul muneribus honorificis, captivos absque difficultate restituit, & Edicto jubet concedi *Anglis* in futurum liberè commercandi copiam. *Tunetensium* autem, qui superbè responderant, castigat insolentiam, octonas naves *Porto-farinâ* præsidio (nostris in ipsum portum irrudentibus) in favillas redigens; quo fractis *Infidelium* viribus & cristis demissis, in pacta tandem consentiunt.

Expeditio in
mare Mediter-
raneum,
duce Blakio;

qui cum *Algeria* facile co-
ens,

Tunetensium
fastum, incen-
sis in ipso portu
navibus, casti-
gat.

At majorem apparatus altera *Expeditio* postulabat; utpote quæ dissentientium militum & exauctoratorum è reliquiis coagmentata erat, *Essexii* nimirum, *Walleri*, *Massi*, &c. quibusdam tum *Regiis* tum *Democraticis* parcius intermixtis. Hi scilicet graves domi, & ferè indigere rerum novandarum occasionibus invigilabant; ideòq; foris quod agerent inventum, nè aliis molesti forent, *Angliâ*q; tot capitum discessu ut paulum exonerarent. Palàm jactitabat *Protektor* im- mensam gloriam, divitias, atque dominium latè per *Indiam Occidentalem*, bello in *Hispanum* illato, propagandum: neque nervos tantummodo succidi gazis, quibus bellum per

Major altera in
Orbem novum.

Ratio hujus pri-
ma.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Europam circumferebat, sed & spirituum influxum omnino præpediri. Quin & Victoriæ sibi pollicebatur ex facili, parvoque parabilem. Pauci siquidem aderant *Hispani*, per vastum *Americæ* tractum dispersi; populósque indígenas, præ tædio durissimæ servitutis, credibile erat primâ libertatis facie contra *Hispanorum* Tyrannidem insurrecturos. Oppida licet munitissima, bello tamen imparata, desuetis defensioni militibus; imò quamvis promptissimo milite gauderent, præcluso tamen per navigia pelago, terrâque tam *Indis* quàm *Anglis* commeatum prohibentibus, brevi præ inedia interitura. Cæterum erant in propinquo *Coloniz* nostrates, unde tot millia cælo victuque assueta supplementum præberent annuatim; adeò ut nec miles deficere posset perdomandis Provinciis, nec populus in feliciorem glebam transplantandus. Adhæc, ambitionis flammam satis ardentem insufflat acrius *Theologus* quidam, (cui entusiasmum ingenium *Cromwellii* probè perspectum.) Hic *Maste* jubet; *Lapidem* eum vocat è monte sine manibus excisum, qui comminuet *Hispani* superbiam, gravisque incumbet humeris *Antichristi*, & viam sternet puriori doctrina per universum Orbem disseminanda. Hâc igitur spe turgidus, Ductores & Præfectos accersit undiquaque, prensat, verborum lenociniis demulcet, disponit ad navigationem, promissis servitii antea acti stipendiorum reliquiis, aureisque nescio quibus præterea montibus. Gregariorum etiam delectum instituit, Classem sat magnam adornat; rebus maritimis *Pennium* præponit *Thalassiararcham*, terrestribus copiis *Venablium*, (ambos inter se difficissimos;) adjunctis insuper *Delegatis*, *Indorum*

Quinta.

Sexta.

Pennius classi præst, *serreis* *copiis Venablium*.

rum ingenia, linguas, portus, & locorum opportunitates callentibus, quorum ad arbitrium una cum *Præfectis* omnia gererentur; mandaque ut abirent ocyus ad *Insulas Camercanas*, apparatu bellico permulto brevi ex *Anglia* subsecuturo.

Ista dum in *Anglia* gererentur, mirati sunt vicini *Principes* quò tenderent: *Hispanum* verò præcipue pungebat, qui è *Dunkerka Marchionem de Leda* sciscitatum amandat, an pacem cum eo coleret. Ille autem è responsis conjecturam rei faciens, properantiùs recedit, at serò poenitens præmaturæ venerationis.

Barbadam, Insularum nominatissimam, intra sex aut septem septimanas, usi secundo vento, tenuerunt; unde ad *Sancti Christophori* aliasque circumnavigantes, ad novem decemve millia delectum faciunt; non tam militum, quàm bajulorum, vernarum, flagritum, mastigiorum, quos expectatio prædæ, non laboris & periculi militaris, in consortium elicerat; magis implendo numero, quàm armis inferendis idoneos. Hoc freti exercitu, (veteranos aliquot interspersos fuisse non inficiabor) apparatu militari nondum ex *Anglia* adducto, ita ut multi hastarum loco brassicæ stemmatibus uterentur, Insulam *Hispaniolam* adnavigant, ut *Domingâ* urbe capitali devictâ & firmatâ, relictâque ibi loci armamentario, nec non quot potuerint militibus, ad *Carthagenam* porro civitatem in *Americano* Continente profiscerentur. Atqui cum in conspectum *Domingæ* ventum esset, exposita una pars militum prope urbem, dum cæteri circumflexo itinere progressi ex altera simul parte impetum facerent, signum dari præstolatur. Hi verò, malo suo

Hispano præsertim sibi metuente.

Barbadam primò applicant;

brevi post Hispaniolam,

*(indè, caprâ Domingâ, Carthagenam peti-
turi.)*

*Sed vincuntur,
primò ab æstu
sitiique,*

*mox ab Insu-
lanis,*

*tandem (apud
Jamaicam, quò
se receperant) à
lue.*

suo fato, portum ascensionis designatum leu-
cis decem prætervecti, alio in loco conscen-
dunt, & itinere per arenosam sylvisque opa-
cis consitam regionem facto, adeò torrefacta
sunt æstu sitiique ipsorum viscera, ut aliqui præ-
tædio viarum exhaustis spiritibus mortui conciderint; multos ad placamenta sitis investiganda
palantes hostis interemerit: ceteri vix jam fer-
re gradus aut pedibus insistere valentes, suos
tandem aliquando conveniunt commilitones. I-
bi animos pejùs, quàm sitis corpora, *Decretum*
affligebat, quo *sub capitis pœna jubentur Au-
rum, Argentum, & pretiosam suppellectilem* (si
quæ hujusmodi offenderint) *commune in arari-
um inferre.* Prædæ spes hæcenus sustentârât
mentes: jam omni solatio destituti, memoriâ
& sensu lassitudinis de novo subeunte, du-
cunt agmina *Domingam* versùs; cùm subitaneo
sclopetorum imbre ingruente, ter centum lan-
ceis armati *vaccarum-venatores* æquè subito è
latebris erumpentes involant, ordinibùsque fra-
ctis, ad satietatem, imò ad fatigationem usque,
cædunt. At secundo die, refecto prout potuit
Exercitu, successit opus tentatum paulò auspi-
catus.

Conversis demum agminibus infelici terræ
valedicunt, sexcentis aut suprâ desideratis.
Dein ad *Jamaicam* vela faciunt, Occidentem
versùs, Insulam peramœnam, quasi deliciarum
hortum; cujus arenâ sine magno negotio po-
tiantur, *Hispanis* discessum pactis. Ibi verò
scelerum vindex, dira grassata est in *Anglos* lu-
es, quæ, duobus exceptis millibus, pervasit at-
que delevit intra sex menses exercitum univer-
sum. Postea paulatim novi militis & comamea-
tûs adventu refocillati, ex omni *Jamaica* *Hi-*

spanos

nos arcent, (quæ sexaginta leucas in longum
stretigitur, lata triginta,) & de novo ingruen-
tes egregiè rejiciunt; totum sibi tractum ven-
ientes, propugnaculis hîc illuc in defensionem
excitatis. Sic superbiam & fastum hominis Di-
vina reprimat Sapiëntia.

Ut bellum bello rependat, promulgatione
edicit Hispanus adversus Cromwellium: Ille
verò cum Gallo depaciscitur, ut Hispanum alie-
no periculo & sumptibus lacefferet. Pactum est

ergo, ut sex millia Cromwellius mitteret in
Flandriam, stipendiis Gallicis sustentanda, op-
erumque quod secundo in loco contigerit expu-
gari cederet in Anglorum ditionem; & ut Ca-
rolus Rex Angliæ cum tota familia exularet è
Gallia, nè forte suppetiis quibuscunque hostem
esset adjuvare. Ista præsentiens Regis Frater,
Dux Eboracensis, qui hætenus Galli partes
sub auspiciis Marescalli Turenii egregiè tuta-
batur, servitio renunciat; & brevi post, à
Comite Fuensaldagnio, simul & Johanne Au-
striaco, Dux idem & Rex Frater in Flandriam
evitantur, annuâ novem millium sterlinarum
pensione suppeditatâ, quam redux in Angliam
plenariè rependit Majestas Regia. Bruxellas
primo devenit; postea Anglis, Scotis, & Hi-
spanis quibuscunque è Gallorum castris evoca-
tis, Eboraci Dux cum suprema potentia præfici-
tur, & Hispano militat.

Eo tempore huc advenit ex Hollandia He-
braeus, Manasses Ben Israel, Rabbi Judæorum,
petiitque à Protectore Judæis hæc terras inco-
lendi copiam, simul & negotiandi, adductis ad
favorem conciliandum haud paucis argumentis;
in primis ab innocentia vitæ, lucro item ex
commerciis, aliisque juxta nativas Gentis dotes
inventu

Hispano bellum
indicente,
Cromwellius
Gallo fert opem,

hisce conditio-
nibus.

Rex Carolus
invitatus mi-
grat in Flan-
driam, uti &
Eboraci Dux,

qui jam Hispano
militat.

Judaus Ma-
nasses Ben Is-
rael, Gentis suæ
liberum petiit
introitum in
Angliam.

inventu facilibus. Præcipuas autem desumptæ laudes ab *Intelligentia plenitudine*; quippe illis innotescere Principum omnium designationes & molimina, quæ cæcis volutabant pectoribus; hæc enarrare in se recepit, simul & eorum consilia ipsi nocitura intervertere. Postremo, quod instar omnium argumentorum, grandem pecunia vim in numerato exhibituros affirmat, millibus aliquot annuatim in ærarium immittendis. Aureæ pollicitationes cum lucri odore suavissimo citò animum expugnârunt, exhaustis præsertim tunc temporis ærariis, ære alieno ad imensum contracto; quin & circumspiciente undique *Cromwellio* unde suppeterent nummi sumptibus ferendis. At *Causatio* deerat & honestatis color. Indicitur itaque dies, quo convocati *Theologi* sententiam super ea re ferant: *Quamobrem, cum Deum precibus veneremus propter Judæorum conversionem, eosdem tamen à consortio nostro exterminemus: quasi verò metueret Religioni nostræ debeamus à Judæis, qui tot radiis divini luminis & tanto splendore circumcingimur.* Ille certus complurium suffragiorum pedibus iturientium in ipsius placita. Sed quæ (malum!) tempestas ruebat in oppositum! contrâ-disputantibus die indicto quibusdam *Theologis*, non sine tacito æstu ac furore, ut definitionem controversiæ declinare potius quàm promovere, rapido contrariantes orbi, viderentur. Stat illi nihilominus clàm commovere, mercandi per *Angliam* exercitium permittere, Religionemque juxta ritus *Mosaicus* indulgere, nullâ inspectione publicâ præcedente, nullâ annuâ (sicuti apud *Pontificios* in usu est) subsequente, nullâ comitante præceptione sive eruditione didascalicâ.

Cui, præsertim ob spem lucri, auscultat *Cromwellius*:

at consultis primò *Theologis*,

quorum aliqui, præter ejus expectationem, contrâ sentiunt.

Sed annum hunc illustrarunt præsertim *Montenensis* (qui jam Comes audit *Sandvici* & *Hyndalassiarum* *Regius*) *Blaki*que facinora. Etenim classi navali conjunctim præpositi, ultra *Gades* & *Herculeas columnas* dum *Iberico* tori invigilarent, in octo prægrandes incidunt *Hispanicas* naves; quas adoritur acturum *Maïnerus* cum tribus tantum celocibus (nec enim ex vento licuit pluribus appropinquare,) sed è tribus tam atrox intonuit in *Hispanicas* tormentorum procella, ut intra tres aut quatuor horas devicerit universas: una in fundum depressa, alia incendio corrupta, duæ fugâ elapsæ in *Gades*, duæ ad littus allisæ perierunt, quibuscum unâ periti sexagies mille argentei lateres, aliæque immensi pretii divitiæ. Duæ tamen cesserunt in victoris manum, cum ingenti signati Auri ad sexcenta millia & Argenti pondere, palacris, emblematicis, aliisque quantivis pretii, unâ cum duobus *Marchionis* filiis, *Don Josepho de Sanega*, & *Don Francisco de Lopeño*. Ipse *Marchio Baydextio* flammis absumptus est, cum uxore illaque mox Ducis *Medina Sidonia* filio nuptura. Fratres ambo superstites gratis libertate donantur à *Cromwellio*.

Jam verò Angliâ per minores istos tyrannos, quos *Majores Generales* appellabant, probe abactâ, & eorum tædio (utî suprâ diximus) obrepente, *Parlamentum* aliud indicitur; non tamen antiquo more, sed è populo vel plebe conflatum; triginta è *Scotia*, totidemque ex *Hibernia* evocatis; *Cromwellio* multos prensantibus, multorum electiones *Majoribus Generalibus* suffragia intervertentibus; nimirum nè scaterent ædes *Democraticis*. Nulli tamen ingrediendi *Senaculum* licentia datur, qui se non prius astringeret

*Classis Arglicana, Ducibus Montacutio Blaki*que,

Naves octo Hispanicas garis onustas expugnatas; quarum dua capta.

Parlamentum secundum è plebe sola compositum, immixtis Scotis Hibernisque,

Cromwellio magis accommo-
dum;

quippe quem
Regio titulo in-
signiri volunt,

astringeret subscripto nomine *Proteſtoris* Do-
minio : *Democratici* autem omnes & ſerè *Oli-*
garchici eo nomine excluduntur à conſeſſu. In
Oratorem cooptatur *Thomas Widdringtonus* E-
ques *Auratus*. Multa *Cromwellio* profutura ſci-
ſcunt : *Nemo machinabitur Cromwellii* necem
ſub poena capitis ; *Abrenunciandum* *Regio* ti-
tulo *Caroli Secundi*. Neque hîc ſilentio præter-
mittendum quòd eo tempore multa in *Regia*
præjudiciuſ vulgò jactata : veluti *tabidum eum*
eſſe, eoque morbo brevi intermoriturum ; *Me-*
lancholicum quoque, & *Monastica* vita deditum
caſſo imperandi deſiderio ; *Ducem* inſuper *Ebo-*
racenſem eſſe profeſſione *Pontificium* : ut eâ ra-
tione incautos creduloſque ad ſua vota proleſta-
rent, omni remoto peccandi fræno. *Veſtigia*
renovantur *maritima* & *portitoria* ; *taxatio*
quoque *triennalis* ingens irrogatur, in omnes do-
mos novis ſuperedificatis fundamentis, *Londini*
& intra decem ab urbe lapides ; quantum eſt *ni-*
nium anni reditus, multa loco ſemel indicitur.

Tandem cive quodam *Londinenſi* hortatore
Comitia *Regio* titulo cum pleriſque *Regalibus*
(jam dudum uſurpatis) donare *Cromwellium*
ſtatuunt ; plureſque *Senatores* ultrò citroque
commeantes, ut ille boni conſulere dignaretur
orant obſecrantque ; quem ille nonnunquam
quaſi accepturum ſe ſimulat, aliquando dubius
mentis hæſitat, atque tandem per ambages de-
trectat.

Lectori haud ingratum opus crediderim, &
rationum apices quibus ad capeſſendum *Regia-*
titulum, ſpecie tenus reluctantem, intùs vero
avidiffimè captantem, *Cromwellium* inſlectent
Senatores annitebantur : ego hîc loci ſtrictum
adnotavero. Sex aut ſeptem *Delegatis* ornat

da sedulò hæc Sparta demandatur à Comitibus. Urgebant autem hi viri, Regis titulum ab ipsis hujusce Genti incunabulis, ultra mille trecentos annos obtinuisse; Populo quandoque Regiam personam displicuisse, Regium titulum nunquam abrogatum: Eundem porro Legibus nostris intermixtum, genio populi accommodatum, Parliamenti suffragiis non antecedentis modò, sed & hujusce comprobatum. Respondet Cromwellius, Suatoria esse hæc, non cogentia argumenta; Protectoris titulum adaptari posse Legibus; Providentiam illis obniti, qua aliò jam nomen convertitur; Nec absque piaculo posse se tot piis & religiosis hominibus displicere. Reponunt autem Delegati, Titulum debere Legibus accommodari, non Leges Titulis; imò suspectam esse Titulorum innovationem, seu Tyrannidis sublatentis involucrum; nec nisi post seculum ejusmodi mutationis incommoda sentiri; qua ipsa de causa Regi Jacobo (cùm ad hoc Regnum primus accederet) ipsius in Titulo pro Anglia Scotiæque, Magnam Britanniam inferi, denegatum erat à Parlamento. Non tam sibi detrectando Regis titulum quàm Genti derogari; cujus honori est Regem habere Governatorem. Protectoris nomine nunquam designatum supremum Moderatorem, nisi temporaneum in Regis minorennis custodiam, Regniq[ue] administrationem, eumque maximam partem infortunatum. Istam inpresentiarum a militibus enatam appellationem Victoriæ spirare, & ab alio Parlamento jure optimo rescindi posse. Titulo Regis semel abolito, instabile fore regimen & insiduum, & vacillante basi hand diu duraturum: ter vel quater intra quinque annos immutatum esse, & etiamnum fluctuare; ut olim populo Romano mali o-

adductis hisce coràm argumentis:

quibus cùm ille responderet,

regerunt satis nervosè.

*Argumentum
palmarium.*

ominis erat Titulo vacillare; qui nec Principi pertulere nomen, nec perpetui Dictatoris, nec Principis Senatûs, donec tandem arbitrium Caesaris pro Lege habebatur. At instar omnium argumentorum erat Statutum Anno Edvardi Quarti nono, & Henrici Septimi tertio, ubi Lege tantum est, neminem luiturum pœnam arma pro Rege de facto gestantem, quantumvis injusta; eadêque Lege fretos novissimis in bellis plures à partibus Regiis stetisse quàm ex animi affectu. Providentiam verò quod spectat, eam non minùs emicare Regimine in Monarchicum denuò converso ad evitandam confusionem atque tumultuantem populum compescendum, quàm à Monarchico ad Protectorium nomen innovando. Bonos denique piôsque viros Parlamenti decreto velle acquiescere, quanquam fortè discrepare privatim viderentur. Respondenti sæpiusculè Cromwellio replicant Delegati; eandemque seram recipiendo diem terunt; at in idem multis ambitiosè utrinque prolatis recidunt.

Quinam stabant pro Regio titulo capeſcendo.

Qui non minus acriter obſtabant.

Non minùs interim negotii facessunt privata dissentientium intercessionibus; Leguleiorum plerique, Commissarii, sive Delegati Magni Sigilli, Judices, Militumque Praefecti quidam, rationibus freti praedictis; orant, instant, importunè atque ardentè efflagitant; ut Regio nomini in se recipiendo consentiat. Ex altera parte Catabaptista, Sectarii, Democraticique scriptis Literis, Colloquiis, Petitionibus monitoriis aures obtundere, fatigare. Militum etiam & minorum Ductorum quamplurimi junctis eundem in finem viribus Petitionem adornant. Ille verò, dum hæc fierent, incertos æquè omnes ac dubios animi dimittit; at viros militares increpat oratione perseverâ,

perseverâ, suarum rerum satagere iussos, quid enim illis agendum cum Parlamenti decretis? arma curent illi, & intra cancellos proprios modestè se contineant, missis negotiis civilibus: sin officii & obsequii memores esse desierint, nec Deo nec sibi rationes quibus eos bona frugì faceret defuturas.

Regii manibus pedibûsq; contendunt ut iretur in priorem sententiam; utpote quam haud exigui momenti credebant ad causam suam à mortuis refuseitandam, dum continua Democraticos inter & Cromwellium contentionis poma spargerentur, de novo etiam introducto Regia officio, non aliam fore nisi inter Familias binas controversiam, utra genuinum fortiretur titulum; unâ indubitati juris potiente, alterâ nullius. Adde quòd palàm hoc faceret, qua de causa bellum fuerat magna ex parte initio concitatum, nempe unius Cromwellii ambitione. Sed ille, postquam omnium opiniones cunctatione suâ explorâisset, modestius & è re suâ magis esse censuit, parùm fastuoso cum Protectoris titulo auctoritatem nullis Legibus definitam & plusquam Regiam circumferre, quàm augustam appellationem captando se mundo deridendum proponere. Tandem condicto Senatorum conventu pronunciat, Non ausum se Regio cum titulo in praesentia suscipere imperii gubernacula; certus tamen futuris in Comitibus eundem sensim & gradatim invadendi, quantumvis demissè se gereret in praesenti, & obnixè recusaret.

Regii in priorem ibant sententiam varias ob causas.

Cromwellius Coronam; quam percupidè avebat, respiciens;

Nescio an memoratu dignum sit quod omnis instar mali plures interpretabantur. Dum Aula alba coenaculum conscenderent Senatores, cum Cromwellio super ea re postremo disceptatiri,

Filio ipsius natu maximo *Richardo* concomitante, cecidere plurimi desuper in terram, fractis nimio pondere quibus ascenderetur per vetustis gradibus; multi exinde vulnerati tibias cubitusque, & inter eos graviter læsus *Richardus* ipse diu decubuit.

Proteſtoris titulo (agrè tamen) à Comitibus donatur,

Sed cum *Regium* detrectaret *Cromwellius*, *Proteſtoris* *Reipublicæ* titulum, quem prior susceperat, superantibus duobus tantum suffragiis, attribuit ipsi *Confessus* *Parlamentarius*; convenitque inter omnes de *Articulis* *Regiminis*, paucis (nè nil egisse viderentur) in melius immutatis; adjectâque *Procerum* vel *Dynastarum* domo, (quorum electionem ipſus arbitrio permiserunt) ut hi viri nimium festinantibus quandoque *Populi* *Comitiis* frana ex occasione injiciant. *Succeſſorem* etiam sive proximum *Hæredem* consciscendi copiam indulgent. Nemi autem, electo legitimè atque ad scrupulos prædictos, *confessu* *Parlamentario*, prætextu sub quolibet, interdicendum.

& solenniter inauguratur ab Oratore.

Die præstituto ad *Aulam* procedunt *Westmonasteriensē* *Senatores*, *Cromwellii* *Inaugurationem* solenniter instituturi, & astipulationem recepturi. Qui cum theatrum eo fine præstructum, circumſedentibus *Comitiis*, conscenderat, insignia *Majestatis* porrigens *Orator* *Widdringtonus*, *Vestem* nimirum talarem coccineam, murum *Ponticorum* pelliculis duplicatam, *Biblia* *Sacra*, *Gladium* *Sceptrumque*, sic affatur subter conopeum adstantem: Coccineo vestimento te donant *Comitia*, *Magistratus* emblemate, *Rectitudinis* insuper & *Justitiæ*; hoc indutus, optimo jure dicēris *Togatus*. Intermiscentur ibi colores albus ruberque, *Misericordiæ* *Justitiæque* symbola; & sanè duas habeas Tu manus
opor-

oportet, plectentem & amplectentem. Codex is (in quo bene Tu versatus es) Liber est Vita, constatque duobus è Voluminibus, Veteri & Novo; quorum alter Christum velatum exhibet, alter revelatum. Liber est librorum, nec magis ibi vita regulas invenies, quàm optima Gubernationis exempla. Sceptrum instar scipionis: Tu eris baculus debilibus, & auxilium pauperculis: Principes appellat Homerus Sceptrigeros. En & Gladium, non militare, sed civile; non ad offensionem, sed defensionem; non tam tui ipsius, quàm populi: modò licet affigere Symbolum istud, Sum Domini Protectoris ad defensionem populi. Sacramento tum dicto, perlectisque Regiminis Articulis, Tubæ præcununt, atque Protector Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ promulgatur; languidâ mox insequente populi acclamatione. Hinc intelligas quid & quanta Tyranni potentia, simulata virtus, Juridicorum strophæ, spes blanda, timor sollicitus, novarum rerum studium, & speciosi obtentus, contra jus & fas inter (aliàs) prudentissimos homines potissimâ parte efficere potuerint: ut in consimili casu verbis utamur alienis. Hisce itâ peractis, breve post spatium feriari per tres vel quatuor menses permissum est Comitibus, & Protectori vacat alterius Senaculi Dynastas adscire.

Non oportet autem effrænem illam diversorum Hæreticorum segetem, quæ in dies luxuriabat, intactam hîc loci prætermittere. Præter Arrianismum contra Divinitatem Christi Salvatoris, aliòsque horrendos Errores, quos ore prophano coram Parlamento impunè defensabat Biddle quidam; Coppî quoque virulentiam in ipsius Dei nomen publicè eructatam; Fry-

Collucies hæreticorum hujus ætatis:

um etiam, qui olim *Comitiis* venenum suum interspersit; præter *Erburium*, qui ut *Hæreseon* portenta dum valeret inter milites & in Urbe impunè disseminavit, ità moribundus in teterrimam *Blasphemiam* vocem impuram animam exhalavit; *Saltmarshium* insuper, & aliorum examina nescio quot ab Inferis revocata, (Enthusiasmo *Cromwellii* *Ductorumque* obstetricante) prodiit in lucem nova & antehac inaudita *Tremulorum* progenies, è quibus unum primum stitit coram se *Comitia*: de illo igitur pauca mihi narranda veniunt.

è quibus *Naylorum* non punit pro Christo Jesu se vendicare;

Jacobus erat is *Naylorus*, (olim sub *Lamberto* meruit) qui pro Christo Jesu se gerere non erubuit, vocèque, vultu, gestu, *Christi* personam imitabatur: & eò tandem infantiæ pervenit, (crescente per plausus multorum & admirationem aliorum audaciâ) ut in omnibus eundem repræsenteret. Nam equinum conscendens pullum, urbem versus *Bristoliam* obequivitabat, sternente viam suæ Sectæ populo frondibus ramusculisque, & *Hosanna, Hosanna*, ingeminante, *Benedictus qui venerit in nomine Domini*. Sed nec ibi se sistit præceps amentia: Divinam venerationem lymphaticus affectat, quasi posset ille mortuos in vitam revocare, morbosos restituere sanitatem, & ad *Christi* similitudinem jejuna. Tandem *Senatores* continuis incusantium clamoribus defatigati, coram citatum, flagris ignominiosè cadendum jubent, numellis includendum, & pistrino perpetuo coercendum. Abrogatis tamen *Comitiis* evasit liberum monstrum hoc hominis *Pseudo-senatus* redivivi decreto.

donec flagris & carcere multaretur, qui mille neces meruerat.

Cromwellio struit insidias *Sundercomus* *Democraticus*,

Eo tempore periclitatum est *Cromwellii* caput à percussore *Democratico* *Sundercomo* quodam,

dam. Aiebant, ab *Alonso de Cardenas* (*Hispaniarum Regis olim apud Anglos Legato*, jam verò in *Flandria* agente) subornatum, in hanc eadem insurrexisse. Domum conduxerat iste sæpius patrando facinori opportunam; sed spe semper evanescente, scloperum nactus duodecim vel plures simul glandes evomiturum, decrevit è topiario (ubi via publica hortis utrinque positis coit in angustum, apud viculum *Hammersmithum*, non procul à *Londino*) trahere prætereuntem *Cromwellium*, dum Basilicam versùs *Hamptoniensem* in carruca profisceretur; & equo citatori se repenti ex adverso proripere. Sed, quia conscio altero habebat opus, cum tempus profectionis instaret, *Toopius* quidam è Prætorianis in scenæ apparatus conducitur. At sicarius prodit sicarius, *Toopius Sundercomum*; qui perduellionis pœnas ut primus daret, statuto novitio sistitur pro tribunali, & insidiarum adversus *Protectorem* condemnatur. Paucis verò horis supplicio destinatum tempus antecedentibus, mortuus invenitur in cubili, quanquam pisce

qui ab altero
conspiratore
proditus, sisti-
tur, & damna-
tur:

at Carnificis
vim elusus mor-
te præmaturus.

Cæterum *Christocratici* & *Democratici* ac-
ciores, conquisito undique quantum poterant
apparatu, contra *Monarchiam* in herba ra-
scentem arma protinus illaturi, repenti de-
prehenduntur, capto præter alias res vexillo,
cui insigne *Leonic exporrecti & jacentis* inerat,
ista cum inscriptione, *Quis suscitabit eum?*
Delectuque porsus impedito, Carceri man-
dantur *Lawsonis* navalis Præfectus, *Har-*

Insurgentes
Democratici
deprehendun-
tur.

Lamberto exau-
torato

sufficitur Fleet-
woodus.

Dynasta Crom-
welliani ex ipsa
vulgi facti;

risonus Tribunus, *Richius*, pluresque Du-
ctores Exercitus, cum *Danversio* & aliis,
qui *Cromwellii* Regiam Autoritatem nequi-
bant pati. *Lambertus* etiam, cum spe omni
successionis cassum se scito *Parlamentario* a-
nimadverteret, prævaticari cœpit, atque ad
partes *Democraticorum* transire: cujus cum
criminis cum semel compertum haberet *Crom-
wellius*, diplomate confestim revocato exau-
torat, *Fleetwood*que summam rerum lo-
co sibi proximo committit; incongruum si-
mul & intutum ratus, ut militiæ præsit supre-
mus, qui Regimini civili hostem se palam profi-
tebatur.

Cromwellius interim, quò plures *Democrati-
cos* molliter inflecteret, sibi que obligatos red-
deret, multos horum adscivit in *Dynastarum*
confortium, ut cum seipso Domini eos partici-
pare videretur; sed istiusmodi homunciones,
qui *Proceribus* verisque *Satrapis* ludibrio fue-
runt, nec splendorem & nobilitatem aut imper-
tire poterant, aut mutuari; reverâ nullius lo-
ci aut meriti, ex ipsa plebeculæ tæce. Vultis
in medium adducam? Ducat igitur chorum
Prideus, qui abjectissimæ sortis, inservierat
zythepfario; & ut securius adhuc peculetur,
Cerevisiæ cocturam conducit, *Protektoris* adi-
bus privatim, & *Classi* publicè inserviens.
Husonus alter, qui futrinæ nuper inclusus, pe-
dibus aptabat calceos. *Berkstedus*, qui olim
subulas, calamistra, digitabula venum expo-
suit, lucelli causâ dignatus quolibet cursita-
re; sed cui jam honorifica *Turris Londinen-
sis* custodia, *Cromwellio* auspice, demandatur.
• *Cooperus*, qui *Southwarkianis* in suburbis pro-
pola, mille res minutulas nundinabatur. Ber-
rins,

rius, qui anthracopôla; & *Whaleus*, qui arte suâ pannariâ cassus, in *Scotiam* recesserat usque ad hujusce belli tempora. Reliquorum enumeratione supersedendum duxi, nè lectori nauseam excitarem. Interea quinque vel sex reipsâ *Nobiles*, antiquo stemmate oriundos, pro sociis adjungit, isque in Domo *Procerum* confessum indulget; qui tamen cum cæteris commercari nolunt, atque ad unum omnes detrectant confessum, nè progeniem suam polluerent contagio. Alii è Domo *Popularium* ad hanc alteram evocati, sua præferunt subsellia, nec *Dynastis* istiusmodi annumerari volunt. Immittuntur insuper tres Filii *Protektoris*; *Gener* scilicet unus, (notandum etenim duas natu minores Filias *Cromwellium* in matrimonium non ità pridem collocasse: unam Domino *Richio Comitis* (qui tunc erat) *Warwicensis* nepoti, atque ille haud diu supervixit; alteram Baroni *Falconbergio* (de quo jam loquimur) præter filiam primogenitam olim *Cleypolio* nuptam) dein uterque Natorum, *Henricus* natu minor, quem *Hiberniæ* simul præposuit, & *Richardus* natu maximus: de quo (quia mentionem facturus sum in sequentibus) pauca in præsentia, priusquam novum hoc *Procerum* domicilium reliquero, expedire liceat.

pauci è Nobilitate intermissi, (qui ab istiusmodi sociis abhorrent,)

genero item 1
suo *Falconbergio*, & utroque filio:

è quibus *Richardus* ad rusticam vitam amandatus,

Ut suspicionem omnem arrepti ad se suosque Domini procul amoliretur *Cromwellius*, *Richardum* primogenitum rus amandat, aucupioque & venatui indulgere permittit. Sic ille, vir bonâ indole, comis & affabilis, procul à paternis artibus, plebem hospitaliter excipiendo, *Nobiles* minores communibus exercitiis recreando, cunctis perhumaniter tractatis, præter in-

tandem creatur
Cancellarius
Academia Ox-
oniensis patri-
que suo A Sa-
cri.

Parlamentum e
duobus Sena-
culis, quibus
inter se malè
convenit,

notis Proceri-
bus vili habitis
ab Inferiori
Domo.

tercessionibus aulicis aliâque id genus præstita officia, non aurem solummodo popularem promeruit, sed melioris notæ complures sibi devinxit. Quem tandem Pater ab hisce ludicris avocavit, & paulatim *Reipublicæ* curis admovit; primò *Commercii Delegatis* assidere jussum, dein *Senaculo* popularis Confessus immissum, jam autem *Proceribus* accersitum (ut modò diximus) in Domo superiori. Porro *Cancellarium* creavit *Academia Oxoniensis*, nec non sibi ipsi A Sacris atque in Exercitu *Tribunum*; ut non modò populo sed & militibus ostentaretur, utque prensaret omnes, & quantum potuit amicos sibi consuescendo faceret.

Aderat jam dies quo congregari debuit universa *Senatorum* cohors, tam *Democratici* qui à *Cromwellio* exclusi fuerant initio *Comitiorum*, ob repudiatam. subscribendi conditionem, quam *Proceres* sive *Dynasta*, qui scito *Cromwelliano* superius complerent domicilium. Sed non poterit non mirari Lector, quanto supercilio novitios hosce *Proceres* despicerent inferioris subsellii *Senatores*, Quâ autoritate simul considerent? Cui bono? Quo proposito illuc vocati? contemptim interrogantes. Quin & ludibrio habebant, & scommatibus nescio quibus insectabantur; nec adduci poterant ut commune cum his hominibus quicquam haberent; aut ulla intermischerent consilia, *Dynasta* tamen è contrâ (ut docuerat *Cromwellius*) adblandiri, assentatiunculis conciliare velle, illecebris propitiari, nihil intentatum relinquere quo mansuescerent. Sed perstant usque morosi, ad omnia difficiles & refractarii. Quibus rebus à *Cromwellio* perspectis, & præsertim quia novas res moliri *Regios* subin-

telli-

telligeret, Regique in procinctu esse nescio quot millia, quibus *Angliam* invadere niteretur, imò & reipsâ hisce terris interesse *Ormondia Marchionem*, excitandis Provinciis clam invigilantem; has ob causas *Parlamentum* istud fictitium & (ut ita dicam) histrionicum protinùs abrogavit. hinc abrogantur ista Comitia.

Haud diu fuit, quin turbamenta dilucidius comparuerint; *Corcario* tunc temporis in *Sussexia Bournii* viculi (quis crederet?) sacrificio seu Ministro, qui tamen apud *Doncastriam* olim *Rainsborii* cæde maduerat, Equite item, (qui notior est quàm ut nominetur, & *Regis* in castris antè meruit) aliisque pluribus, quos beneficiis suis *Regia Majestas* cumulârat, ultrò citroque *Regem* inter & *Cromwellium* commendo, & clam prævaricando, consilia expiscantibus, & scædè prodentibus. Generalis ferè Insurrectio per *Angliam* designabatur, nimirum *Hulla*, *Londini*, *Sussexiâ*, *Surriâ*, locisque compluribus; cui & ipse *Rex* cum transmarinis copiis à *Marsino* gubernandis præstò esse statuerat. Sed frustrâ fit, per clancularios (ut dictum) re totâ *Cromwellio* patefactâ. Nova Regionum molimina intervertuntur à Cromwellio, detegentibus clanculariis.

Ægrè dilapsus est *Ormondia Marchio*, scapham in *Sussexia* Doctoris *Quatermani* operâ conscendens: atqui deprehensorum numerus ingens reatûs suspicione prægravatur; eoque nomine *Suprema Justitia Curia* (Quis à risu sibi temperaret, modò sanguinis crimen non pollueret?) denuò statuitur, *Lisleo* moderante. Coràm sistuntur *Mordantius*, *Comitis Petroburgensis* filius, *Stapleius* uterque, *Woodcockus*, *Slingsbeius* Eques, *Huetus* Theologiæ Doctor, *Mallerius*, *Riverius*, *Dykus*, & alii multi. *Huetus* contumaciæ condemnatur, ob auctoritatem

Complures ad capitis causam agendam pertrahuntur.

Curia

Curia parùm agnitam : *Slingsbeius* autem, quòd olim *Hulla* incarceratus cum *Waterfio* de propugnaculo *Hulla Regias* in manus tradendo negotiaretur. *Mordantius* absolvitur, unico tantùm suffragio superante ; cùm *Pridens* intra quartam horulæ partem adventârit, sententiam suam in contrarium dicturus : adeò in confinio mortis positus videbatur. *Woodcockus* capitis causam egit adeò dexterè, ut sententiam eluderet. Cæteri vel criminis haud comperti, vel *Cromwellii* clementiam, quòd alios incusarent, experti, vel denique perduellionis condemnati. *Huetus* & *Slingsbeius* securi percussus uterque. Alii verò quatuor plectuntur suspendio seminecati, genitalibus & interaneis coràm exectis combustisque, capitibus super Pontem *Londinensem* palo infixis, membris denique quadripartitis, & super quatuor Urbis portas in edito collocatis. *Gregarii* numero tuti, carcere diu macerati, tandem dimittuntur, factum ejurantes. Ità qui ob intentatum *Tyrannicidium* *Triumphalem arcum* & honores quidem summos promeruerant, cruentas in manus hostium delapsi, acerbâ & ignominiosâ morte perimuntur.

Duos insigniores plectit securis, quatuor alios paribulum.

Cromwellius ad abundantem cautclam novum conscribit *Equitatum* è *volonibus*.

Sed ut istiusmodi motibus præcaveret in futurum, & securiùs firmaret malè partum & insidum dominium, præter milites qui exercitum constituebant, alios *ascriptitios* sive evocatos conscribit, scilicet equestrem in omni *Comitatu* cohortem ; hanc autem *Volones* ferè complebant, quos aut ambitio dominandi, aut spes ascendendi, aut prædæ aucupium, aut saltem otiosæ atque desidis vitæ tædium, in istam militiam allexit : issque præposuit ex affinis unum clientibusve. Hi licet in præsentiarum exiguo mererent stipendio, quæstuosa tamen mu-

nera

nera occupando, atque compilando ex omni occasione *Regios*, emolumento proprio abundè consulere posse sperant. Hisce incumbebat *Provinciis* invigilare, foris publicis aliisque numerosis conventibus interesse, privatas hominum concursiones inhibere, taxationes vel tardè vel non omnino solventibus extorquere, hospitio militum gratuito nummisque pœnæ nomine impositis, suspectos insuper deprehendere, domos eorundem rimari, arma si qui habeant nocturnis aggressoribus amoliendis abripere, motus denique, si fortè contigerint, in herba nascentes actutum obruere.

Blakius iterum, sed jam postremò, in scenam vocandus. Ille maris *Atlantici* vasta scrutatum penetralia hoc anno missus, classem *Hispanicam* subaudivit, aureo vellere prædivitem, in insulam *Tenarissam* præ formidine divertisse, atque in portu *Sancta-Cruciensis* stationem peragere vellet, donec *Blakius* aut ab inhorrescente hyeme, aut præ cibamentorum & com meatûs indigentia, domum retrocedere cogeretur. Sed eò velis obversis adnavigans, portum formâ lunari comperit, septem circumcirca propugnaculis communitum, duobus Castellis ad cornua dispositis, navésque septendecim proras faucibus obijcientes, ut certis ferirent intrantes displosionibus: nec sibi temperare potuit *Gubernator*, quin subsannaret *Anglos*, pungerétque dictenis. Eapropter *Blakius* cum celocibus portûs limen ingressus, machinis ac tormentis effulminat in Castella cum propugnaculis, donec aufererent exinde milites, scaphisque invecti nautæ, naves quotquot erant *Hispanicas* igne atque incendio corrumperent. Tum ultione quàm prædâ ditior, secundo usus est vento, qui sicuti

Blakius ausu inaudito classem Hispanicam in ipso portu Sancta-Cruciensis religit in favillas.

sicuti venienti afflaverat, ita & promovit excedentem.

Ejusdem obitus, character, & res gesta.

At valeat *Blakius*, quippe qui in ista Expeditione *Hydropi-scorbuto* periit. Vir & ab hoste laudandus, qui severioribus olim studiis probe navatâ operâ, *Magisterium Artium* in Collegio *Wadhamensi Oxonia* adeptus est, vixitque diu quietus apud rusticos in agro *Somersetensi*; donec ingruente Civili Bello, cum eum *Parlamentarii* quidam prensâssent, *Limam Tauntonam*que ad miraculum usque contra *Regem* tutaretur. Tum *Navium Præfecturæ* admotus *Sillinas* insulas domi expugnat: postea *Thalassiarcha* titulo & officio cohonestatus, rebus foris gestis inclaruit. *Gallicum* enim perdomuit fastum, *Portugalliam* in ordinem coegit, *Belgarum* vires fregit, totoque pepulit mari, *Piraticam* repressit, bis denique de *Hispano* triumphavit; in hoc uno culpandus, quod *Parricidarum* partibus adhæresceret.

Danus à tergo laceffit Suecum Polono jam gravem:

Suecus festinato itinere deflebens in Chersonesum, Danū ulciscitur & ad extrema impellit.

Eâdem tempestate gravia gentes inter *Hyperboreas* exorta sunt dissidia. *Carolus Gustavus Suecia Regem* in *Polonia* grassantem, à *Confœderatis Polono & Brandenburgico* exercitus à tergo adoritur *Fredericus tertius Dania Rex*; & renunciatis induciis, *Bremersfordiam* oppugnat, sicut alia *Bremensia* munimenta. Quod simul ac in aures *Caroli Gustavi* pervenerat, ille, relicta quo licebat modo *Poloniâ*, per *Cassubiam*, *Pomeraniam* & *Megalopolitanum Ducatum* copias in *Holsatiam* ducit, & amissa recuperat; imparem prælio *Fredericum* ad *Insulas* usque exagitat, totamque *Cimbricam Chersonesum*, quæ *Holsatiam Jutiâ*que complectitur, persultat; atque hyemis perseveræ beneficium nactus, per congelatum pelagus, ausu temerario, non sine summo

summo exercitûs sui periculo, *Fioniam* transducit; eâque cum circumjacentibus Insulis, unâ post aliam, devictis, *Silandiam* exiguo trajectu diffitam pari modo ingreditur; ubi *Hafniam* eâdem tempestate belli subitanei obrutum iverrat, ni *Medowi* (quem cum *W. Jepsone* mediatores, hunc ad *Suecum*, ad *Danum* alterum, ab *Anglia* miserat *Oliverus* ut de pace redintegranda negotiarentur) aliorumque *Principum* Legatorum interventu, Pax *Roschildiæ* firmata fuerat: cujus gratiâ *P. Medowum* Equitem Elephantis Rex *Fredericus* creavit, & inter *Daniæ* Nobiles ascivit; Rex etiam *Carolus Secundus* noster (gratâ testificatione ob operam navatam in Affinem) *Equitis* honore donavit.

Postea verò recrudescente inter *Reges* bello, *Cronburgo* occupato cum *Daniæ* maxima parte, & *Hafniam* longâ & obstinatâ obsidione claudente & assultante *Sueco*, utraque pars vicinarum gentium opem implorat, *Anglorum Carolus Gustavus*, *Belgarum Fredericus*. Illi classe opus erat & navalibus sociis; Huic omni adjumento, milite nimirum veterano, navibus & com meatu. *Suecus* obtulit *Anglis* in securitatem & præmium laboris exantlandi *Gluckstadum*, cum territoriolo trans *Albim* flumen, (quod tamen ejus in potestate non erat) & *Lethum* propugnaculum ad *Visuris* fluvii ostium. Sed *Anglis* vel *Gotenburgum* in sinu *Codano* prope *Santam*, vel *Elsenburgum*, quod maris *Baltici* fauces occupat, exposcentibus; de iis non convenit inter *Cromwellium* & *Sueciæ Regem*. Classem verò non contemnendam adornat *Oliverus* in *Anglia*, & (ut invigilaret *Antilia* commodis) sub *Goodscni* ductu in *Daniam* mittit; quin ultra *Schagen* quò minus penetraret prohibuit glacies & frigus hyemale: & tandem majorem,

Dein Anglorum
opem petit, Bel-
garum Danus.

Cromwellius
classem eâ mitta-
tit, binosque
Mediatores.

Belga pariter
Dano succur-
runt; in ita
cum Sueco pu-
gnâ maritimâ.

Gallus Anglo-
rum ope Monti-
medijum perdo-
mat;

mox & Mardiki
propugnaculum,
quod Anglis
defensandum
traditur.

Huic Eboraci
Dux frustra
vim infert.

majorem, *Montacutio* ducente, (qui jam *Sandvici Comes* audit & *Periscelide Regiâ* ornatus est) *Richardus*. Postea etiam tres *Traſtatores* (præter *Montacutijum*) amandant Parricidæ. At *Belga Anglos* non interturbatos securi, ut liberum per *Suntam* commercium vendicarent, ac *Dania* simul *Regi* in extremis versanti succurrerent, classe sub *Generali Opdamo* adornatâ, necessariis omnibus instructissimâ, damno æquali cum *Suecis* maritimo prælio decernentes, *Hafnia* comneatum & rerum omnium penu copiosum subministrant.

Ad *Flandriam* historiolæ me series jam vocat, ubi labi in dies & in deterius vergere res ocep- rant *Hispanorum*. Instructus Exercitus sex millium *Anglorum* sub *Reinoldi* ductu pone portum *Iccin* (*Callisum* hodie audit) exponitur; quorum nonnulli *Montmedio* expugnando *Gallicis* copiis navant operam; exinde vires integræ cum *Gallicis* conjunctæ *Mardiki* propugnaculum devincunt lapidibus duobus à *Dunkerka* diffitum; atq; hoc *Anglis* per hyemem servandum traditur, qui præter vallum aggeremque, sudibus humo ingestis circumcirca muniunt, & ad robur inexpugnabile deducunt. Tentare nihilominus volebat nobilissimus *Dux Eboracensis*; millibus igitur circa quatuor contrâ adductis, partim *Anglis*, *Scotis* & *Hibernis*, partim *Hispanis*, per insulcū aggreditur nocturno tempore. Sed *Morganum* in pro- cinctu comperit, *Anglorum* ejus loci Præfectum, vigilantiam parem, in hoc autem longè superiorem, quod firmo tectus munimento contra hostem in aperto positum decertaret: igitur cum armis, sclopetis, scalis, pyrobolis, pontonibusque pensilibus frustra perrumpere niteretur, tandem cecinit receptui. At non ita impune *Aumontii Mareſcallus* instat *Ostenda*; nam astu militari

militari eò attractus, prodendi oppidi spe factâ, luit conceptæ opinionis temeritatem ipse captivus redditus, cum fortissimorum virorum strage non exigua.

Vere proximo *Grevelingâ* à obsidione expugnata, venit obsessum *Dunkerka* cum ingenti *Gallorû* & *Anglorum* simul exercitu *Maresc. Turenii*, vallo, aggere, aliisq; operibus urbem citò circumvestiens, invigilantibus maritimis & *Anglorum* navibus. Necesse siquidem erat vel clavem hanc *Flandria Gallorum* in potestatem redigi, vel belli aleam incertam, dubiis adhuc rebus, experiri. Abripi si permitterent, præter amissû quod è re piratica & mercatura perceperant emolumentum, privarent *Hispanum Angli* cæteris quoq; portubus, (quorum in manus cessuram *Dunkerka* haud difficulter augurabantur) viâmq; pro arbitrio suo panderent exercitum ducentibus infestum in mediterraneâ regionis. Placet igitur *Jo. Austriaco*, summo *Flandria* Præfecto, experiri Martem. Eum ob finem, coactis è præsidiis circumjacentibus quindecim plus minus millibus, additisque quatuor *Eboracensi* sub *Duce*, sed dimidiatis, Legionibus, arenarum tumulos occupat, à castris *Turenii* dimidio lapidis distantes, obsidionem ex occasione datâ conturbaturus. Verùm *Turenii* proximo manè, satis copiarum ad obsessos continendos relictis, cum reliquo exercitu *Hispanos* hunc in modum aggreditur. *Anglorum* circa trecenti sub ductu *Devauxii* scandere arenæ tumulos jubentur, & *Hispanicas* indè amoliri copias, ponè sequentibus duobus millibus, & qui clauderent agmen circa quatuor millibus, ex utroque cornu & ponè disposito Equitatu. *Hispani* copiis contrâ ordinatis excipiunt animosè; fit clamor ingens intermixtarum gentium. Tandem verò, quam

Grevelinga
expugnata.
Dunkerka
obsidio;

quam conturbatum venit *Austriacum* cum exercitu.

Configit *Gallus* vincitque.

quam instabilis arena firmum non præberet ascendentibus vestigium, *Hispanique* interim continuis glandium imbribus in capita detonarent, *Angli* victoriam reportant, *Hispanis* undiquaque fugatis & cæsis. Tum demum involat Equitatus *Gallicus*, cujus impetum diu sustinuit commisso prælio *Dux Eboracensis* cum Fratre *Duce Gloucestræ*; qui tamen ambo, ingruentibus *Anglis* ruffatis & obruente multitudine, cedunt arenâ, totôque tandem profligantur campo. Mille perierunt & suprâ eo in prælio, mille quingenti capti sunt è gregariis, octoginta Ductores, tormenta omnia cum bellico apparatu.

Paulò post, confosso Gubernatore, positur oppido,

Anglisque largitur in militia præmium.

Pergunt nihilominus in defensione sua *Dunckerkiani*; donec *Marchione de Leda* glante plumbeâ trajecto, animam simul exhalaret cum *Gubernatore* oppidum, cederetque in potestatem *Regis Galliarum*, qui, ut pactorum liberaret fidem, nostratibus donat, in præmium laboris exantlati, servandumque tradidit *Lockarto Scoto* (nam *Reinoldus* hyeme superiori mare trajiciens in infirmo navigiolo, ut se coram *Cromwellio* purgaret ab objecto prodicionis crimine, (quasi cum *Eboracensi Duce* miscuisset consilia) naufragium fecerat) qui duxerat uxorem *Cromwellii* neptim, & in *Gallia* *Legati* ejus vicem gerebat. Eodem anno *Winoxbergam*, *Fuernam*, *Yperas*, *Oudenardam*, aliâque quamplurima loca occupârunt *Galli*, *Anglicis* armis adjuti, Equitatu totam ferè *Flandriam* perfultante. Sic *Tractatui* via strata est *Gallum* inter & *Hispanum*, *Nuptiisque* postmodum celebratis.

Cromwellius agrotare cepit; animo primum,

Domum revocare jam libet stylum, & contemplari propiùs adventantis *Cromwelliani* fati præludia. Dum triumphis lætatur ille transmarinis, edacibus domi curis ac difficultatibus

col-

colluctatur. Præterquam quod unice amata filia, *Cleypolo* nupta, *Ybor* internorum museolorum apostemare sat magno laboraret, eademque varia inter tormenta horrendosque eructatus extincta esset, postquam hysterice etiam præ vaporibus furens, modò hæc, modò illa crimina paternam in faciem objectando (pro Passionis illius procacitate) plurimum inquierasset. Maximè tamen molesti sunt *Democratici*, qui perpetuis angoribus animum excruciant; præsertim quod *Fleetwoodus* gener unâ cum Uxore favere istis hominibus & propitiari, eorumque in gratiam supplicare viderentur: imò & abstinebat à paternis ædibus, quanquam in propinquo positus, dum Sororem in extremis agentem inter planctus & ejulatus oportuit consolari, illum licet hæredem (ut quibusdam *Cromwellinis* narraverat) supremo testamento scripserit. Adhæc *Desborins*, qui sororem ejus in matrimonium duxerat, *Pickeringus* etiam & *Sydenhamus*, quos A Sacris Consiliis fecerat, secretas cum *Lamberto* aliisque *Democraticorum* coryphæis coitiones contrâ habere, hos palâm laudare, & encomiis immodicis cumulare.

Sed nec animo solum ægrotat; Febre siquidem brevi post laticâ & lentâ corripitur, quæ tandem spuriam in Tertianam degeneravit. Profecto per septimanam morbo, absque ullis periculi indiciis, (utpote nunc istam mali speciem, nunc aliam præ se ferente,) ut ne prohiberet secundo die ab ambulando forâs. Post prandium autem accedentibus ad eum quinque quos habebat Medicis, quidam ex tactu pulsuum intermisisse pronunciat: quo audito ille subito consternatus ore pallet, sudatîunculas patitur,

ob extinctam
Filiam charissimam,

& invalescentes in dies Democraticos:

max & corpore, febriculâ quâdam cortex prius,

Quarandem le-
tulo cum affi-
git,

securum tamen
sua de conva-
lescentia,

ob fidem En-
thusiasticis Mi-
nistellis & Pa-
rafrasis temerè
adhibitam,

qui moriturum
vanâ spe la-
stant, ipsique
Deo gratias actis
illudunt.

titur, & serè deliquium, jubetque se ad lectu-
lum deportari; atque ibi cardiacis refocillatus,
supremum condidit testamentum, sed de rebus
privatis & domesticis. Marè summo, cum u-
nus è cæteris visitatum veniret, percontatur, *qua-
re vultus ei adeò tristis.* Cùmque responderet,
*itâ oportere, si cui vita ac salutis ejus pondus in-
cumberet; Vos (inquit) Medici me creditis in-
termoriturum:* dein cæteris amotis (Uxorem
manu complectens) itâ hunc affatur, *Tibi pro-
nuncio, non esse mihi hoc morbo moriendum; hu-
jus enim certus sum.* Et quia intentioni aspe-
ctantem oculo ad ista verba cerneret, *Tu me*
(inquit) *nè credas insanire; verba veritatis e-
loquor, certioribus innixus quàm vobis Galenus
aut Hippocrates vester suppeditat rationibus.*
*Deus ipse hoc responsum precibus dedit non meis
unius, verùm & eorum quibus arctius cum illo
commercium & major familiaritas.* Pergite
alacres, excussâ penitèntiâ à vultu tristitiâ, mè-
que instar servuli tractate. Pollere vobis licet
prudentiâ rerum; plus tamen valet Natu-
ra quàm Medici simul omnes; Deus autem
Naturam longiori superat intervallo. At quie-
te imperatâ, quia maximam noctis partem du-
xerat insomnis, exeunti è cubiculo fortè oc-
currit alius Medicus, quem diu habuerat per-
quàm familiarem; cui is, *Vereor nè mania im-
mineat Patienti;* retulitque omnia quæ obser-
vârat. Tum ille, *Na tu hospes & peregrinus in
his adibus: tene latet quod gestum est novissi-
mâ nocte?* Sacellani, scilicet, omnesque Deo
præchari, per diversas Palatii partes dispersi,
Deum pro salute ejus comprecati sunt, atque
hanc reportârunt omnes vocem, *Convalescet. I-
mò & eò insanix deventum, ut publico jejunio
ejus*

ejus in gratiam celebrato *Hamptona* palatio ; non tam obtestarentur *Deum* ut valeat, quam gratias agerent propter indubia convalescentiæ pignora ; & eadem denique repeterent *Asla* in *Alba Londini*.

Ista *Sanctorum* oracula in causa fuere ut Medici de periculo prorsus obmutescerent. Interim relicto *Hamptoniensi* palatio, (nam ibi hucusque decubuerat) *Londinum* desertur *Cromwellius* ; & in prædicti Medici cubiculo (qui gravi tunc temporis laborabat *Cephalalgia* & auris internæ *apostemate*) concilia sua celebrant alii. Accedente autem summo manè altero, qui cum ægotante totam noctem vigilârat, & quàm malè se habuerat per eum paroxysmum referente, pronunciatum est ab omnibus, vix illum ex altero paroxysmo eluctaturum. Quâ

Hamptonâ desertur *Londinum*.

Morbo ingravescente,

sententiâ *Medicorum* exuscitati qui A Sacris Consiliis ministrabant, indicto tempore admonitum veniunt ut de *Successore* statueret. Cum autem *comatosus* præter propositum responderet, affantur iterum, Annon *Richardum* Filium natu majorem pro *Successore* nominaret. Annuit ille. Dein interrogatus ubi esset quod de *Regni* hærede scripserat olim testamentum : ad Musæum aliâque loca misit quæsitum ; sed frustra ; vel enim flammis ipse tradiderat, vel alius suppilârat. Atque ita *Richardo* in hæredem nuncupato, sequenti die, qui erat *Septembris* tertius, horâ tertiâ pomeridianâ spiritum exhalavit ; non (utî vulgò ferebatur) nocte intempestâ rapratus à *Diabolo*, sed claro die, eodémque quo bis *Scotos* devicerat. Dissecto cadavere, in *Animalibus* partibus vasa cerebri iusto pleniora videbantur ; in *Vitalibus* pulmones aliquantisper inflammati ; sed in *Naturalibus*

monetur à Consiliariis ut *Successorem* nuncupet ;

ac *Richardo* filio nuncupato, brevi post extinguitur, *Sept. 3. 1658.*

*Liene pra cate-
ria partibus dis-
secti cadaveris
malè affecto.*

turalibus fons mali comparuit; *Liene*, licet ad aspectum sano, intus tamen tabo instar amurcae repleto. Nec id morbo qui à longo tempore infestarat incongruum, quippe de Hypochondriaco affectu annos triginta plus minus per vices gravissimè queritasset. Corpus etsi exenteratum, aromate repletum, quadruplicibus ceratis involutum, loculo plumbeo, dein ligneo includeretur, obstacula tamen omnia fermento perripuit, unde necessarium erat ante solennes exequias terræ mandare.

*Character
Cromwellii.*

Ortus.

*Enthusiasmus
puerilis,*

et Scurritas.

Atqui deest etiamnum *Characterismus*; quem, amoto præjudicio, missisque quæ suprâ adnotavimus in *Historia* decursu, sic habete. Natus erat honestis parentibus in agro *Huntingtoniensi*, tenerisque ab unguiculis haud obscura præbuit *Enthusiasmi* specimina. Nam (ut à fide dignis accepi) narravit olim puer comparuisse sibi sub humana specie, qui *Regem* eum futurum pronuntiaret; cujus rei certior factus Ludimagister, paterno jussu verberibus castigavit. Fundamenta literaturæ posuit *Cantabrigia*, sed infida; citò studiorum satur, plus equis gavissus campique aprici gramine. Verum ab uno indecoro disce omnia quibus in ætatis vere luxuriabat inficetè facta. *Oliverum Cromwellius*, Avunculus ejus, Eques honestus & probus, procul ab hujus artibus, *Christi Domini Natalitia* patrio more festivè colebat, Musicâ, tripudiis, aliisque solutioris animi oblectamentis; *Archi-mimo* (ut à assolebat) res ludicras moderante. At iste, observatâ grandi collusorum frequentiâ, suas ocreas & chirothecas (parcant mihi Lectores graves) fimo imbuuit, atque *Archî-mimum* cæterosque convivas inter saltandum conspurcat, & vestimenta pol-

luit,

luit, adeò ut integrâ domus odore non *Sabai*
 thuris oppleretur. Igitur *Archimimus*, in-
 terposito cruribus baculo prægrandi, robustio-
 rum in humeros tolli præcepit, stagnoque im-
 mersum propinquo bene prolui. Plura ejusdem
 farinæ possem adjicere, nisi me reverentia Le-
 ctoris absterereret. Adolescens cum scæmina
 nobili confarreavit; sed brevi postea tum sua
 tum materna bona, (pater enim antè defunctus
 erat) effusus in *Luxum*, funditus dilapidavit, *Luxus juveni-*
 adeò ut ad restim propemodum redigeretur. *li,*
 Dein agens resipiscenciam, *Concionibus sacris, & Resipiscen-*
Lectionibus piis, & Mortificationis operibus totus *tia.*
 vacat; conductoque *zythepario*, velut rem fa-
 miliarem quam antè decoxerat recocturus, ei-
 dem dat operam, simul & agriculturæ. Ab eo
 tempore, Avunculo illum summopere peroso,
Roberto Stewardo Equiti, *Regiorum* quorun-
 dam & *Clericorum* operâ conciliatus est, hæ-
 résque tandem scriptus. Patrimonio tamen *Rei familiaris*
 paulò post ad assem pessundato, statuit *novam angustia.*
Angliam proficisci, omniâque in hunc finem
 præparat. Interea factum, ut opè *Sectariorum* in
Parlamentum cooptaretur; ubi socios sibi nactus
 criminis, quâ *Ambitione*, quâ *Religionis* zelo de-
 mentatos, nullum intermit offendionis lapidem
 quin volveret, nullum contentionis pomum
 quin spargeret, in *Regis* præjudicium, tabulas
 comminiscens, scintillas exuscitans, fovens, cir-
 cumferens, donec luculentas tandem flammæ &
 incendia excitârat. Exinde bello se ingerens,
 non re minùs quàm nomine Capitaneus, meru-
 it contra *Regem* suum, *Carolum Frimum*, Bea-
 tissimæ memoriæ *Principem*. Tum continuas
Regiorum victorias animo perpendens, admo- *Consilia Par-*
 nuit *Parlamentarios, Plebem* contra *Regem Gene-*
rosos *lamenta* *dar.*

rossis stipatum inæquali Marte perpetuò præliaturam, ob causas & motiva parùm æqualia, hinc *Honorem*, illinc autem *stipendia*: quod si paribus animis decertare cuperent, si porro ut vincerentur hostes, honestos oportere milites & ex mera Conscientia pugnatueros undique conquiri, vel saltem ejusmodi *Ductores* militibus præponi. Eo de consilio sæpiusculè gloriantem complures audierunt. Hinc *Legionis* unius conscribendæ veniam à *Parlamento* nactus, ex omnibus ubivis *Provinciarum* militibus quibuscum ipsi commercii quippiam intercesserat, honestos (ut ab ipso ferebantur) vel scriptis literis vel per nuncios corrogavit, atque Sacramento militari sibi astrinxit. Huc itaque *Acephali*, *Catabaptista*, *Tremuli*, & (ut verbo expediam) tota *Fanaticorum* colluvies & sentina certatim convolant, adeò ut ille plusquam milenos numeraret, equestrem militiam tentaturos. Hi autem initio nec arma tractandi nec equos gnari, diligentiam solertiâque bellatores acerrimi evaserunt; equis etenim curandis, nutriendis ac detergendis indies assuefacti sunt, & si opus foret simul humicubando; arma insuper polire, nitida & usui expedita servare, loricas optimas induere, seque cætero armaturæ genere communire condocesecerat eos *Cromwellius*. Atque hoc exercitii militaris genere, præ reliquis commilitonum omnibus emicuere virtute bellicâ, pluresque ab hoste palmas reportarunt. Hoc *Novi* (ut vocabatur) *Moduli* initium. Hi *Præfectorum* & *Ductorum* officia per exercituum cohortes ac turmas plerasque sortiti sunt; gregariorum locum implente robusto & expedito milite, quem summâ disciplinâ instructum continebat. Indè supremus *Equitum* fa-

Disciplina militaris.

Imperium.

Ætus

ctus *Magister*, post *Legatus*, *Archistrategus* denique, nec non *Protektor* evadit, & ad summum honoris culmen & fastigium grassatus est. Quo imperii apice feliciter superato, curæ fuit inprimis ascensionis gradus demoliri, nè pateret æmulis idem consensus. In *Reipublica* administratione tantâ usus est industriâ quantâ hactenus pauci. Quod de aliis philosophantur, ego profectò verisimile de eo dixerim; habuisse nimirum duos *Angelos* assistentes, *bonum* & *malum*: Dum pulsaret pectus, suspiria, preces & lacrymas effunderet, omnia bona pollicitus, *Bonum* ei prædominari; quando verò per mendacia & fallacias machinamenta proditiõesque neceretur, à *Malo* præcipitem agi. *Imperio* haud indignus, nisi scelere, dolo, sanguine, proditiõe tum aliorum, tum sui præsertim *Principis*, rapuisset.

*Imperisandi
modus.*

Proximo die, *Richardus* filius natu maximus, post collatas invicem sententias, *Protektor* salutatur à *Consiliariis*; factâque per *Fecialem* promulgatione, *Londini* primò in locis notissimis, deinde per omnes *Anglia*, *Scotia* & *Hibernia* tractus renunciatur. Imò & *Exercitus* *Ductores* (etiãsi contraria pectoribus coquerent consilia, cruda adhuc & immatura) gratulatum adveniunt, & subscriptâ syngrophâ, obsequium defensionemque pollicentur. Ille verò, nullo percitus *Ambitionis* instinctu (utpote temporibus difficillimis, factiõibus gliscentibus, *Democraticis* impotenter grassantibus, injuriâ etiam *Regiis* illatâ, Nemesique à tergo sequi solitâ præ oculis obversante, genio quoque suo à dominatione alieno) vitâ privatâ frui maluerat in pace, odii & periculi expers. At his illiciis & fortunâ lenocinante juvenilis animus in

*Richardus ca-
pessit Regni
gubernacula,*

*non tam ambi-
tione propriâ,
quàm aliorum
ductus blandi-
mentis.*

perversum agitur, totusque demum, titillante (ut sunt res hominum) Imperii splendore, in sententiam concedit. Admovebat una stimulus nescio quæ Provinciarum infania; quippe ceu cæstro quadam agitata, cum *Petitionibus* approbatoriis numero circiter nonaginta quaquaversus advolant, ut exorienti Soli adblandirentur.

Parentat *Richardus Oliveri Cromwellii* manibus exequiis magnificis, immensisque sumptibus, quos eo proposito suadent *Consilarii*, ut ære alieno jam satis gravatus, nummorum adhuc indigentior fieret. Verum disceptabatur inter *Præfectos*, an pullati procederent & vestimentis talaribus induti, nè istis impediti, *Regiâ* cohorte unâ vel alterâ (è cælo fortè) delabente ad funebrem pompam conturbandam, se minus defenderent; etsi militum turmæ per totam viam ex utroque latere in tutamen dispositæ fuerint. Inhumatus est in *Basilica Westmonasteriensi*, quæ adeo inclaruit *Regum* nostratium bustis, ut nihil *Europa* poterit ostentare splendidis ac sumptuosis defunctorum Monumentis spectabilius; ibi quasi jura daturus *Principum* umbris, quos tanto odio vivus prosequabatur. Ejusmodi sepulturam Augustos inter cineres etiam *Matthew, Iretonus, &* postmodum *Bradshawus*, totumque *Parricidarum* agmen affectârat.

Democratæ in
Richardum ma-
le animati,

Ea fabula haud citius exitum sortita est, quin nova oritur derepente. Quippe *Democratæ* struunt insidias, & *Richardi* ruinam, quam animo agitabant, gradatim aggrediuntur. Primo *Fleetwoodi* frequentant ædes, officii prætextu, nec non *Precum* pro more simul celebrandarum: è longinquo primum confabulantur; *Lambertum* aliosque de ponte dejectos *Ductores Desboris* conciliant, & hisce qui manent

nent in Exercitu. Mox incipiunt sermones de *Proteſtoris* officio, quaſi *Fleetwoodo* jure deberetur, ſupremoꝛque, dum mente conſtaret *Olivæ*, teſtamento deſignatum foret; *Richardum* autem ſurreptitio quodam modo ac fraude paucorum è *Conſiliariis*, dum præ vi morbi pater obſtupesceret, ſurrogatum; expedire ſibi ut à pio, experto, multiſque in difficultatibus verſato *Ductore* gubernentur. Sic interjectam ſemel Contentionis facem pergunt omnimodâ ventilatione incendere, ac renovato continenter pabulo excitare. Commiſſis hoc pacto inter ſe affinibus, mutuïſque alterius in alterum iris accenſis, gregarii preſentationibus ad partes invitantur; & nè oleum & operam perdere viderentur, eorum gratiâ ſtipendia (è quibus nuperis temporibus duo per ſingulas ſeptimanas denarii ſubtrahebantur) numerari poſtulant.

Fleetwoodum cum eo committere annis unum.

Poſtea in diſſertationem venit *Exercitiis* regimen. *Cromwellinus* pro libitu imperaverat merâ deſpoticâ authoritate, quemlibet exauctoꝛans militem æquè ac *Praefectum*, aliũque ſubſtituens; nemini jam debet tantum licere, nec immodicâ frui prærogativâ. Igitur in *Petitionem* devenit à militibus, ubi ſupplices rogant, ut in poſterum *abſque militari Concilio ſuffragante* nemo miles loco privatur, neque contra militem agere cuiquam fas ſit niſi lege militari; nec *Homicidii, Furti, Sacrilegi aut Rapi- ne cauſam* dicere, niſi pro militari tribunali, miles teneatur; penèſque militem ſit, *Archiftrategum ſibi ſeu Ducem belli primarium* conſciſcere. De his coram *Proteſtore* verbo tenus diſputatur, dein ſcriptis ac Declarationibus palâm divulgatis.

Milites immodica ſibi vendicant privilegia.

Hiſce Concilium Status & Regimen cum per-
ciperet

Parlamentum
inducitur, ubi
varii alterca-
tionibus tempus
teritur nullo
cum fructu;

ciperet *Richardus* agitari procellis, ad *Parlamentum* confugere opportunum duxit, ejusque opem in arduis experiri. Inducitur itaque *Senatus* duobus è domiciliis (ad normam *Instrumenti*) componendus, adjectis & *Scotorum Hibernorumque* Delegatis; neque citius conveniunt, quàm altercantur adversus *Ascriptitios Proceres*. Hi de novo profcinduntur, atque in dubium venit quo jure, quâ lege subsellia ista occuparent. Nec minùs in *Demo Communium* æltuatur inter *Democraticos* & *Aulicos*; illis contententibus tum *Scotos* tum *Hibernos Anglicano* Confessu abdicandos, utpote nullâ lege suffragandi jure donatos, *Proteктору* soli mancipatos, neutiquam *Rempublicam* representantes.

Conciliantur
tamen.

Tandem post diutinam disceptationem & contumelias, reconciliationis ergò, sciscunt inferioris domicili *Senatores* velle se cum alterius domicili (*superioris* enim nomen sedulò devitabant) viris de publicis negotiis in præsentiam tractare; modò illud fraudi non fuerit veris & antiquâ profapiâ natis *Proceribus*, iisque qui *Reipublica* in hoc Bello partes non deseruerant.

Instrumentum
Gubernii e-
ventilatur.

Postea & *Recognitio* in *Richardi* gratiam introducta turbas haud leves concitavit, susque deque disputantibus *Aulicis* in ejus verba juratis atque *Democraticis*. Eâ insuper arreptâ occasione, invehuntur in *Gubernii Instrumentum*, tanquam à Comitibus dimidiatis nec sui juris hominibus extortum; & in omnes *Articulos* inquirendo, contra *Cromwellii* manes debacchantur. Hisce adjungere se non pauci qui *Regi* studebant, utin æquilibrio detentis contrariis partibus, nihil utrinque certi statu-
eretur.

Rescin-

Rescindunt tamen *Overtoni Democratici* de custodia mandatum (quasi contra Leges latas) ab *Olivero Cromwellio* olim irrogatum; & à *Farsea* Insula, ubi incarcerationis permanerat, accitum prope *Albam Anlam* ostentare se triumphantis instar permiserunt. Nec non *Berkstedum Turris Londinensis* Custodem, & *Butlerum Exercitus Instruotorem* fastuosissimum, Perduellionis fulmine syderare in præsentia satis habuerunt.

Overtonum ab exilio revocant.

Berkstedum & Butlerum perduellionis postulant.

Præfectis urgentibus Proposita sua,

Interea *Præfecti Exercitus* obfirmatis animis urgent proposita sua; quorum consilia *Democratici* multi *Parlamentarii* ferè gubernabant. Hosce ad coercendos cum quidam suaderent, operamque ultrò sponderent, (comprehensis ex improvviso, dum consilium agitaturi convenirent, præcentoribus) abnuuit *Richardus*; partim ex pusillanimitate, quòd non auderet frementibus *Præfectis* obniti; partim verò præ credulitate, persuasus nimirum à *Fleetwoodo* Sororis marito, unà & Avunculo *Desborio*, nolle Exercitum (et si propriis frui averet privilegiis, ac *Regiminis* formam aliquantulum immutaret) ejus vel personæ vel commodo quicquam interre detrimenti, quod non amplissimis repensaret beneficiis. Satis ergò habuit *Richardus*, Patris ad exemplum, intonare minis, corripere verbis, rugitu infremere. At illi non contremiscunt, bruto potius fulmine irritati ferociunt; nec solum dictis & posticâ sannâ excipiunt, sed ruditis instar vilipendunt, & grandiora contra moliuntur.

sibi ipsi deficiis Richardus,

Ab hoc tempore consilio manūque deficiunt qui optimè prius ei volebant; nec operæpretium arbitrantur ejus intermiscere semet negotiis, quem Deus adeò dementârat, ut ipsi sibi sua neglectui forent. Igitur operam & studia

atque ab amicis deseritur.

Regi

Regi addicunt, cujus ex parte stare jus & æquum liquidò demum intellexere.

Præfetti Remonstrantiam edunt,

At *Præfetti* (vergentibus ad maturitatem propositis) *Remonstrantiam* cudunt, in qua contra *Malignantium* nomen machinas invertunt; elapsam ex animo queritantes originem controversæ, sedque (ni caverint) retrò in Regia castra sublapsuros; postibus affigi eorum nomina qui Regicidio navarant operam; multos in dies Regios è partibus transmarinis huc advolare, atque impune spectante populo Regiam causam jactare, consiliaque miscere; & plura istiusmodi. Simul comprecantur, ut hisce malis obviam eatur quàm celerrimè; *Democratia* subinducendæ studium non obscurum præ se ferentes. Hanc denique *Richardum* rogant ut *Comitiis* digne exhibere, quasi fulgure ante tonitru perterrefacientes. Sed *Comitia*, intermistis quibusdam verè *Democraticis*, (ex designato, ut quidem crediderunt, & ut haberet contra offensionem *Exercitus*) edicto prohibent, satis pro imperio, Nè *Præfetti* vel *militum* complures ad *conciliabula* celebranda simul conveniant, usque dum statuerint *Comitia* de rebus istis: quod *Richardo*, nomine cum suo tum *Comitiorum*, denunciante, & *conciliabula* eorum abrogari jubenti pleno in *Præfectorum* conventu, *Desborius* obloquitur; unde ferociiores, & exinde irritiores *Præfetti*, militiæ *Londinensis* Præpositos adeunt, & in consensum & conspiracyonem secum alliciunt, ut ipsi eodem involuti reatu eadem à *Comitiis* petere haud vereantur. Quod quidem, *Iretono* (fratre *Præfetti* olim demortui) tunc temporis *Pratore*, aliisque viris primariis intercedentibus, haud ægrè consecuti sunt.

Et conciliabula interdiciuntur à Senatu.

Hinc in conspiracyonem alliciunt Londinensis militia Ductores.

Istis

Istis præliminaribus officiis defuncti, *Præfelli* Exercitus, collectis in conticinio copiis, *Rasili-* Mox Basilicam
Albam obsi-
cam Albam (ubi agebat *Protektor*) obsidione
cingunt, immisissis interim *Desborio & Fleetwo-*
do, qui cum obnixè peterent ut *Senatus* con-
fessum abrogaret, monerentque, *Præfektos*, *hec*
ni fiat ocyus, flammæ adibus minitari, omnes-
que daturus occidioni qui obstiterint. Horum
comminationibus perterrefactus *Richardus*, ope
Civitatis incassum imploratâ, deficiente pro-
prio tum milite tum satellitio, absterritisque
Cubiculariis & cæteris servitiis, Programmati
tandem subscribit, quo publicè promulgato ju-
bet abrogari *Comitia*.

Quorum pro-
cibus ac minis
devictus Ri-
chardus abro-
gas *Comitia*.

Hinc paucis diebus ad pœnitentiam facti con-
cessis, & nova consilia; non deerant multi
qui omnia ei mala ominabantur, imò & im-
minere pronuntiabant; Familix suæ hostibus
insensissimis jam rerum potitis, nec minùs livo-
re quàm fastu tumidis, qui nemini fidem præ-
stiterant. Palpare forsan inpræsentiarum hos
velle atque adblandiri, donec autoritatis ejus
obtentu viribus amicorum & præfidiis spoliave-
rint; exinde odio & ludibrio expositum capitis
postulatueros; idque Legis olim latæ prætextu,
quâ *Monarchiam* affectare vel subinducere sub
pœna capitis vetabatur. Ostensum præterea,
patere adhuc tutum Regia sub *Clementia* rece-
ptum, modò crimen paternum suo compensaret
obsequio; Regium esse constare promissis; *Resi-*
dentem adesse *Daniæ Dom.* Petcombe, qui in
Suntam securè transmissere literas promiserat,
ut postea securius transiret *Nuncius* ad *Thalassli-*
archam, & de rebus istis moneret; qui *vadimo-*
nium etiam præstaret ex parte Regis pacta fo-
re *secura*: neque hoc esse factum adeò difficile, cum
hactenus

Ille periculū
jam circumcin-
xit,

Regiam despon-
sare suadetur
causam.

D T. C.

hactenus libera sit contagio Classis, Thalassiar-
cha pronus in servitium Regis, Parricidis juxta
insensus ac invisus; Portsmoutha insuper vellet
in intimam cum eo confederationem simul con-
sentire, aliâque propugnacula munitissima; Po-
puli quoque pars maxima, tum Regis instinctu,
tum ipsis raptorumque Comitiorum in vindici-
as, conflueret; Hibernia denique tota ejus eti-
amnum imperio subesset. His & similibus addu-
ctis argumentis, in medio pendebat, quid fa-
ceret incertus; fluctuabatur inter spem & me-
tum, amissâ rei bene gerendæ occasione vel
corruptâ, nunc horum consilia, nunc illorum
anteferens, quandoque ad fugam proclivis:
donec tandem à Fleetwoodo aliisque (quorum
clâm rogârat sententias) Democraticis edoctus,
quantò satius foret certis gaudere privilegiis,
quàm ignota gravissimo cum periculo experiri,
attonitus in Basilica commoratur.

disuadente
Fleetwoodo.

Interea convocato concilio, Praefecti qui
Richardo studuerant, Ingelsbeius, Goffius,
Whalaus, Falconbergius & Howardus exaucto-
rantur, suffectis in Tribunatum quos Pater o-
lim excluserat Democraticis, Lamberto, Harri-
sono, Richio, Packero, Okeio, aliisque. Dein
Exercitus Praefecti cum aliis quinque vel sex
obsoleti Pseudo-senatus membris in ædibus Ora-
toris antiqui Lenthali convenientes, postulant,
ut diu intermissam de novo capefferet in Parla-
mento Cathedram, & Reipublica habenas de-
nuò moderaretur. Cui ille principio refragari,
invisis in contrarium adductis Argumentis;
postea verò, quâ Vanci Lamberti que præser-
tim tum minis tum postulationibus, quâ pro-
priâ pusillanimitate, quâ dominandi libidine
persuassus, in sententiam concedit. Agnitâ quâ

Praefecti Pseu-
do-senatum ab
inferis resusci-
tant,

Pseudo-

Pseudo-senatum affecerant *Præfetti* injuriâ, a-
ctâque publicâ professione pœnitentiâ, & reci-
procis pactis sese astringentibus de novo *Senato-*
ribus, *Orator* ille (*Fascibus* etiam prælatis) in-
greditur *Comitiorum* inferius domicilium, stipan-
tibus quotquot è *Triviis*, *Popinis*, *Tabernis*, *Ex-* (*quos homi-*
ercitu etiam & *Ergastulis* peti poterant; quos nes:)
tamen si computes, quadraginta duorum nu-
merum ægrè complebant: adeò tenui filo pen-
debant tum temporis res *Anglia*. Hi verò ho-
munciones pro *Rebuspublicis* tribus se gerere,
leges figere & refigere, quoslibet deportare,
bona publicare, vitæ ac necis possessionumque
omnium arbitros se ingerere nulli dubitant.

Articuli autem sive *Pacta* sic se habebant.
Libertas Personarum, *Bonorum* etiam *Proprietas*, hisque legibus
omnibus pariter sunt inviolabiles. *Certus Legis* astrictum,
ac determinatus esto *processus*. *Omnia delicta* qua
spectant ad *Gubernii* immutationem aboleantur.
Omnia Statuta & *decreta* maneat integra, quo-
ad contraria sciscantur. *Publica debita* solvan-
tur accuratè. *Nemini Deum in Christo Spiri-*
tumque Sanctum colenti, & *Sacrum Codicem*
pro *Dei verbo* amplectenti, suâ *Religionis* inter-
dicatur professione, exceptis *Prælaturâ* & *Pa-*
pismo. *Adinisterium* genuinum & zelo servi-
dum modis omnibus foveatur. *Academie* atque
literarum Schola reformantur. *Fleetwoodus* in
præsentia copiis præficiatur tam *terrestribus*
quàm *maritimis*. De futuro, *Authoritas Le-*
gislativa penès *Parlamentum* esto, & quem po-
pulus elegerit *Senatum*; *Executiva* penès *Con-*
cilium Statûs. *Protektor* ære alieno liberetur:
eique pro tanto stipendio decem millia *librarum*
numerentur annuatim, durante vitâ, præter alia
decem in perpetuum. *Matri* quoque, dum in
vivis

in Senaculum
mittunt.

Richardus, fa-
scibus pra metu
consignatus,

nudus è Basili-
ca egreditur.

vivis fuerit, octo millia è Fisco solvantur an-
nuatim.

His legibus astipulati, confessum in domicilio
Parlamenti obtinent jam denuò Parricide; quas
quanti aestimarent palàm omnibus actutum faci-
unt. Interim *Senatorum* olim exclusorum à
Præfæctis multi, (quamvis *Regis Caroli Primi*
morte & *Procerum* Domicilii cessione abrogata
vetera *Comitia* crederent) qui numero trecentos
excesserunt, ad alia incommoda evitanda con-
fessum affectantes, sedulò averruncantur. Pau-
eos post dies, *Richardum* missis Delegatis in-
terrogant, *Quomodo placeret mutata Regiminis*
forma; *Quo ære alieno opprimeretur*: ut spe be-
nevolentiae injectâ, spontaneam elicerent *Autho-
ritatis* abdicationem. Respondet, *Æquum*
*sibi videri, ut eorum Authoritati submittat, quo-
rum expectanda protectio*: *Seneschallum suum*
debitorum ratiocinia exhibiturum. At non ar-
ridebat nisi categorica & disertis in verbis Ju-
ris consignatio; cui ille quasi alacris præbuit
assensum. Jam tandem suppellectili bonisque
omnibus iubetur cedere, non auro vel argento,
non cimeliis aut peristromatis, non sindone car-
basise, quæ in angusto convasari poterant, ser-
vatis; omnia Fisco adjudicantur. Ipse *Basili-
câ* iubetur nudus exire, atque *Creditorum o-
mnium actionibus obnoxius, imò capite forsan*
plectendus, si per alia negotia vacaret.

En fluxam mortalium fidem, & mirum *Divi-
ne* (quæ humanis præest, versatque pro libitu
imperia) *Providentiæ* indicium. Ille, cui jam
modò *Tria Regna* parebant, præ tædio nupero-
rum motuum forte suâ contenta, sub *Tritum* ve-
teranorum *Ductorum* auspiciis, *Fratri* videli-
cet, & *Sorori*, & (quem ingentibus obnoxii-

um

um beneficiis fecerat *Cromwellius*) Tertii, intra exiguum unius anni spatium videt interversa. Certè furtivis nudatus coloribus, multum festivitatis & facetiarum pictoribus facescit ac poëtastris; omniùmque convitiis ac scommatibus, tum *Parricidarum* tum popelli, abundè profcissus, uti olim *Dictator* accersitus ab aratro, ità jam *Protektor* ad Aratrum retrocedit.

et ludibrio satius, ad vitam rusticam se denud consert.

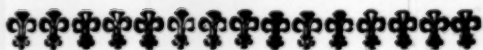

Q

INDEX

I N D E X CHRONOLOGICUS

In P A R T. II.

Styl. Vet.

MDCXLIX.

1649.

- D**Orislaus in Belgio à Scotis quibusdam con- Mai.3.
fossus. pag.3
- Ormondia Marchio Hibernia Prorex cum Hi-
bernis paciscitur. 10
- Conscripto exercitu Dubliniam obsidet. 15,19, Jun.21.
20
- Jonesius ejus copias fundit, & obsidionem solvit. Aug.2.
21,22
- Cromwellius Rebellium in Hibernia Dux Gene- Aug.
ralis Dubliniam appellit. 23
- Cromwellius Droghedam capit, victoriâ crude- Sept.11.
liter usus. 25

MDCL.

1650.

- Cromwellius Kilkenniam Concilii Hibernici se- Jun.
dem deditione capit. 36

22

Relicto

- Jun. *Relicto in Hibernia Iretono genero in Angliam redit.* pag. 39, 88
- Jun. *Aschamius Regicidarum Orator Madriti casus.* 66
- Apr. 29. *Marchio Montisrosanus Scotiae Prorex pralio*
- Mai. 1. *victus, proditione capitur.* 82
- Mai. 21. *Et indignis modis à Scotis tractatus, Edenburgi morte multatur.* 84
- Jun. *CAROLUS Rex, pactis Articulis, in Scotiam navigat.* 85, 86
- Jun. 26. *Abdicante Fairfaxio, Cromwellius Generalis Dux omnium Exercituum per Angliam, Scotiam & Hiberniam declaratur.* 89
- Jul. 22. *Cromwellius in Scotiam exercitum ducit.* 91
- Aug. 22. *Eusebius Andrewes Londini capite phœtitur.* 74
- Sept. 3. *Cromwellius Scotos ingenti pralio Baroduni fundit fugatque.* 96
- Octob. 24. *Gnibelmus Princeps Araufionensis moritur.* 102

1651.

MDCL, LI.

- Jan. 1. *CAROLUS Secundus Coronam Scotticam Sconia induit.* 106
- Aug. 7. *Angliam cum exercitu Scotico ingreditur.* 109
- Aug. 22. *Wigorniam facile occupat.* 111
- Aug. 25. *Jacobus Comes Derbyæ Wiggani à Lilburnio debellatur.* 113
- Sept. 3. *Scotis Wigornia à Cromwellio fufis, elabitur Rex.* 114
- Sept. 12. *Cromwellius Londinum triumphantis instar ingreditur.* 139
- Octob. 2. *Rex, per multa pericula, tandem Eccinum Normannia portum appellit.* 137
- Insula*

IN PART. II.

235

<i>Insula Jarfeia ab Haynesio in potestatem redacta est.</i>	Octob.
	pag. 142 Dec.
<i>Jacobus Derbia Comes, Mannix Dominus, capite plectitur.</i>	Oct. 15.
	118
<i>Ejus Uxor Carolotta generosè Manniam Insulam defendit: sed frustrà.</i>	Octob.
	143 Nov.
<i>Henricus Iretonus Cromwellii gener Limerici in Hibernia moritur.</i>	Nov. 26.
	47, 48

MDCLI, LII.

1652.

<i>Barbadam Insulam Aiscovius deditione capit.</i>	Jan. 12.
	71
<i>Amnestiæ sive Oblivionis Actus à Pseudo-Senatu decernitur.</i>	Febr. 24.
	143
<i>Sancti Joannides & Stricklandius in Belgium legantur.</i>	Mar. 11.
	169
<i>Navali pralio inter Blakium & Trumpium præmò pugnatum est.</i>	Mai. 19.
	159
<i>Aiscovius Belgas juxta Plimutham navali pralio vincit.</i>	Aug. 16.
	160
<i>Blakius iterum Belgas vincit.</i>	160 Sept. 28, 29.

MDCLII, LIII.

1653.

<i>Pugnatum est in mari Tyrrheno inter Anglos & Belgas.</i>	Mar. 4.
	160
<i>Cromwellius Pseudo-Senatum, post duodecim Dominationis annos, dissolvit.</i>	Apr. 20.
	147, 148
<i>Novum tamen inducit, cui rerum habenas tradit.</i>	Jul. 4.
	150
<i>Belga quatuor Pacificatores in Angliam mittunt.</i>	Jun.
	160
<i>Monckus ingenti pralio navali Belgas vincit, esse Trumpio.</i>	Aug. 2.
	161

Q 3

Tumult

- Nov.22. *Tumultuantur Lusitani in Peristylio novo Londinensi.* pag.164
 Dec.12. *Pseudo-Senatus Cromwellio imperii clavum tradunt.* 151
 Dec.16. *Olivarius Cromwellius Protectoris sub titulo rerum habenas cepessit.* 152

1654.

MDCLIV.

- Apr.5. *Cromwellius cum Belgis paciscitur.* 162
 Jul. 10. *Pantaleon Sa Legati Lusitani frater & Joannes Gerardus capite plectuntur.* 164
 Sept. 3. *Cromwellio indicente, Pseudo-Parliamentum Westmonasterii habetur.* 171
 Sept.12. *Cromwellius Senatores in verba sua adigit.* 173
 Oct.18. *CAROLUS Rex è Gallia discedens, Coloniam proficiscitur.* 165
 Nov. *Fratrem Henricum Glocestriæ Ducem accersit.* 181

1655.

MDCLIV, LV.

- Jan.22. *Cromwellius Pseudo-Parliamentum dissolvit.* 173
Regii variis per Angliam locis arma movent; sed frustra. 168
 Mar.11. *Wagstaffius Sarisburiam occupat.* 168
 Mai.16. *Penruddockius & Grovius Exonia securi percutiuntur.* 169
 Jun. *Henricus Cromwellii filius junior Hibernia præficitur.* 57
 Mai.5. *Marchio de Leda Legatus Hispanus Londinum venit.* 191
 Mai.7. *Pennius & Venablius Classis & Exercitus Præfecti Jamaicam Insulam occupant.* 192, 193
 Decem

IN PART. II.

237

<i>Decem Majores Generales Provinciis præsiciuntur.</i>	pag. 184	Oct. 25.
<i>Cromwellius cum Gallo paciscitur.</i>	193	Nov.
<i>Judæi liberam petunt introitum in Angliam, & incolendi copiam.</i>	193	

MDCLVI.

1656.

<i>Cromwellius cum Lusitano paciscitur.</i>		Jul. 10.
<i>Legatus Suecus à Cromwellio Hamtonia convivio excipitur.</i>		Jul. 25.
<i>Blakius & Montacutius Naves octo Hispanicæ expugnant, quarum duas gazis onustas capiunt.</i>	195	Sept. 10.
<i>Pseudo-Parliamentum ex tribus Gentibus, Anglis, Scotis, & Hibernis, Westminsterii celebratur.</i>	58, 141, 195	Sept. 17.
<i>Jacobus Naylorus Pseudo-Christus Bristoliam ingreditur.</i>	202	Oct. 24.

MDCLVI, LVII.

1657.

<i>Milo Sundercomius, qui Cromwellio insidias struxerat, capitis damnatur.</i>	203	Febr. 9.
<i>Mortuus invenitur in cubili, in Arce Londinensi.</i>	203	Febr. 13.
<i>Harrifonus, Lawfonus, aliique carceri mandantur.</i>	203, 204	Apr. 10.
<i>Blakius Classem Hispanicam in ipso portu Sanctæ Crucienfi incendio corrumpit.</i>	209	Apr. 20.
<i>Cromwellius Regium Nomen, sibi à Comitibus propositum, respuit.</i>	199	Mai. 8.
<i>Protectoris titulo solemniter inauguratur.</i>	200.	Jun. 26.
<i>Et Comitibus per sex menses feriari permittitur.</i>	ibid.	
<i>Richardus Cromwellii filius Pseudo-Cancellarius Academia</i>		Jul. 29.

- Academia Oxoniensis creatur.* pag.206
 Aug. *Jepsonus in Sueciam, Medowus in Daniam mit-*
tuntur. 211
 Oct. 23. *Mardiki propugnaculum ab Anglis Gallisque ex-*
pugnatur. 212
 Nov.19. *Vicecomes Falcobergius Mariam Cromwellii*
filiam ducit. 205

1658.

MDCLVII, LVIII.

- Jan.20. *Celebrantur iterum Comitia, duobus jam Sena-*
culis distincta. 206
 Febr.4. *A Cromwellio subito abrogantur.* 207
 Jun.8. *Slingsbeius & Huetus securi percutiuntur.* 208
 Jun.15. *Dunkerka Gallis deditur.* 214
 Aug.6. *Cleypolia Cromwellii filia Hamtonia moritur.*
 215
 Sept.3. *Oliverus Cromwellius Pseudo-Protector in Au-*
la Alba moritur. 217
 Sept.4. *Richardus Cromwellius Protector publicè salu-*
tatur. 221
 Nov.24. *Oliverus Westmonasterii sepelitur.* 222

1659.

MDCLVIII, IX.

- Jan.27. *Richardo indicente, Pseudo-Parliamentum West-*
monasterii habetur. 224
 Feb.3. *Overtonus ab exilio revocatur.* 224
 Feb.14. *Inferior Confessus sciscit, Richardum Angliæ,*
Scotiæ & Hiberniæ Protectorem agnoscen-
dum. 224
 Mar.28. *Sciscit etiam, velle se cum Alterius Domicilii*
Viris de publicis negotiis in præsentia tracta-
re. 224
 Apr.7,8. *Præfetti Exercitus Remonstrantiam Richardo*
exhibent; Richardus Comitibus. 226
 Comitia

Comitia Edicto prohibent, Nè Præfecti ad con- Apr.18.
ciliabula celebranda conveniant. pag.226

Præfecti Basilicam Albam obsident, & Richardus Apr.22.
edicto jubet Comitia abrogari. 227

Exauferato Richardo, Pseudo-Senatum ab in- Mai.7.
feris resuscitant. 228,229,230

Tabula

A

Aca

Aca

tr

Ada

Aer

Aifo

I

n

Ak

Alb

All

Alc

Alg

Alc

Alc

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

An

Tabula Memorabilium.

A.

A.

A Bredonio Rex excipitur,
86. à Monckeo domatur

140

Academia Oxoniensis 206,

210

Academia Dubliniensis 57

Academia damnantur, 150. me-
tu liberantur 156

Adamus proditor 105

Aera oppid. 104, 140

Aiscovius cum classe coram

Drogheda mittitur, 24. Ca-

mercenas insulas capit 71, 72

Akenæ Toparcha 82

Albemarliæ Dux 119, 140

Albis Fluvius 211

Alesburgum 168

Algeria 189

Alonso de Cardenas 63, 163, 203

Aluredus 140

America 190

Amnestia 143, 184

Amstelodamum 163

Andrews chiliarcha 74

Angli prompti in bellum, 14. sed

cum Hibernis malè conveni-

unt, *ibid.* prævaricantur, 26.

bello Hibernis paratiores, 43.

funduntur à paucis, 192. Mard-

kum aggrediuntur 212

Anglia nova 1

Aquisgranum 165

Arcklovía 28

Ardefii Comes, 8, 14. Derriam

obsidet, 18. obsidione excuti-
tur *ibid.*

Argathelius Marchio 106, 107,

140, 142

Arkenones 32

Armacha 38

Armachæ Archiepiscopus 57

Armestrongius 32

Armilustrium instituit Cromwel-
lius 23

Armorerius 168

Arran 54

Arrianismus 201

Arthuri collis 91

Aschami cædes 63, 66

Ashburnhamus 159

Ashenhurstus 119

Assisæ 168

Astonus Droghedæ Præfectus 24

Asylum 66

Athalonia, 34, 45. pertransit Hi-
bernus exercitus, 42. capitur

46

Atheum oppid. 39

Atholiæ Comes 101, 102, 141

Auceps 75

Audæus Mervinus 8

Aumontius Marefcallus 212

Avona fluvius 125

Aureliæ Dux 139

Auriacus Princeps, 2, 85. obit,

102. ejus uxor, 181. ejus fili-

us abdicatur 162

Austriacus 193, 213

Axtelius

B

Axtelius Kilkennia Præfectus 42

B.

Bætis fl. 163
 Bagaudi Alpium 49
 Baggots-wreath 21
 Balahufium capitur 37
 Ballishannon 23, 39
 Baltimorum 36
 Bana fl. 38
 Bancus Regius 186
 Bandolieri Pyrenæorum 49
 Barbada 71, 191
 Barbonii pons 115, 116
 Barkleius 66, 129
 Barodunum 93, 95, 113
 Barrow fl. 28, 30
 Batavis abblandiuntur Parricidæ
 misso Dorislao, 2. quo occi-
 so, 3. reposcunt expiationem
 frustra, *ibid.* Batavi minan-
 tur 158
 Baydexianus Marchio 195
 Beaufortii Dux 165
 Belfastum 38
 Belgæ Wiltoniæ 168
 Belgici, 3. Stricklandium con-
 fessu inter Ordines privant,
 68. malè conveniunt, 157,
 158. at mittunt de pace tra-
 ctaturos, 158. vim inferunt
 & deprecantur offensam, 159.
 Danos in consortium invi-
 tant, *ib.* victi, 160. & seq.
 pacem paciscuntur, 162.
 Daniæ Regi auxiliantur 212
 Bentleia 113, 124

B

Berkstedus 204, 228
 Bermuda 1
 Berrius 58, 204
 Beveringius 160, 162
 Biddle 201
 Birdporta 130
 Blakius, 29, 63, 67, 159. Silli-
 nas insulas capit, 71. Classi
 Præfectus iterum 189, 195,
 209, 210
 Bluntæus 111
 Boderia 97
 Bointonius 113
 Boscobella 117, 121
 Bradshaw 74, 222
 Bragantinus Dux 64
 Brandenburgicus Dux 65, 210
 Bremersfordia 210
 Brewoodum 117
 Briga fl. 28, 30, 34
 Brigantes 168
 Brighthelmstedium 136
 Bristolia 33, 202
 Brodwinfora 132
 Broghilius Baro, 31. Momoniæ
 relinquitur 33, 37, 46, 60
 Bromesgrovium 125
 Brownius 102, 108
 Brownriggus Episcopus 177
 Bruntalandia 109
 Bruxellæ 193
 Buchaimi Comes 102
 Buckinghamiæ dux, 102, 115, 117,
 118
 Bullinardum capitur 33
 Bunnii collis 114
 Burdeauxius Galliæ legatus 63,
 165
 Butlerus eirenarcha 134
 Butlerus tribunus 27

Butlerus

C

Butlerus Major Gen. 215

C

CAhir capitur 33
 Calanum capitur 33
 Callisium 211
 Calvinistam fuisse Proregem cal-
 lumniantur Hiberni 26
 Cambrobritannia, 106, 111. ex-
 emplar reformationis 5
 Camericanæ insulæ 1, 71, 191
 Cantium.

Cardenas, *vide* D. Alonso.

Cardigan, Comitatus 106
 Cardinalis Mazarin 165
 Caringdredum 37
 Carleolam 109
 Carlisius 115, 121, 122, 123
 Carlingsfordia 38
 Carloyia 38, 39, 40
 Carnworthius Comes 80, 116
 CAROLUS I. 123, 129, 135,
 219, 230

CAROLUS II. Princeps,
 127. Rex, 3, 81. supremus
 recognoscitur Hibernis, 10.
 plenius de Scotorum Proposi-
 tis deliberat, 77. fluctuat, 78.
 Schivelingâ solvit in Scotiam,
 85. novis Articulis impetitur,
ib. ad adventum ejus in
 Scotiam exultatur, 86. quo
 modo tractatur, 86, 87, 91,
 93, 100. ad castra Scoto-
 rum concedit, 92. ad Mon-
 tanos fugam meditatur, 100.
 & maturat, 101. reducitur,
ibid. pacem restituit Mon-

C

tanis, 102. Coronatur, 106.
 in Angliam ducit, 109. ad
 Londonenses scribit, 111.
 prælio Wigornia decernit,
 114. in avia secedit, 117.
 mare pertransit, 137. vestes
 mutat, 138. ejus mirandum
 effugium, 139. à Scotis e-
 juratur, 141. Belgis navales
 vires offert, 160. Louvres
 habitat, 165. Coloniam pro-
 fectus, *ibid.* Ducem Gloce-
 striæ accersit, 181. in præju-
 dicium ejus multa tractantur

193, 196

Cartagena 191
 Carteretus 142, 143
 Carthago nova 189
 Carycium 29, 33
 Caseus 105
 Cassiterides 170
 Cassubia 210
 Castri-portus Comes 28, 37
 Castrum-Jordanum 38
 Catabaptistæ 150, 156, 176, 198,

220

Cattieuchlani 168
 Catzius 158
 Cestria 20
 Charlemontium 39
 Charmutha 129, 133
 Chisleius 107
 Christi Monarchia in terra 150
 Christocratici 150, 203
 S. Christophori Insulæ 191
 Circeltriæ pernoctat Rex,

126

Clanrickardus Marchio, 7, 9, 28,
 41. Prorex 42, 45
 Clarius 111

Clerus

C

Clerus Romanus Hibern. 6, 7. Re-
gi obstat, 14. solvere taxation-
es renuit, 26. à Prorege per-
stringitur, 31. semper Proregi
stat in oppositum, 40. excom-
municationem in Proregis se-
quaces pronunciat 42

Clerum prensat Cromwellius
175, 176

Cleypolius 205, 215

Cleypolia moritur 215

Cliviæ Comes 102, 115

Clonmellium obsidetur, 36. dedi-
tur 38

Codanus finis 211

Cokius tribunali Hibern. præfekt.
51

Collingtoni ædes 94

Colonia Agrippina 165

Colranum capitur 38

Commerciis Scotorum invigila-
tur 142

Comparatio milit. Angl. & Hi-
bern. 43

W. Comptonus Eques 169

Concilium Cromwellii, 155. dis-
crepantia 156

Concilium Statûs 141, 223

Conditiones (*vid.* Propositio-
nes) pacis 76, 79, 85

Conestabilis 133, 186

Conjuratio ingens, 104. in agris
Cantabrig. Norfolciensis, &c.
106

Connacia 45

Connubiale vinculum 151

Cookius 105

Cooperus 204

Cootius, 8, 18. quæ capit in Ul-
tonia, 38. in Connaciam venit,

C

45. Galviam obsidione cingit,
46. & capit 48

Cootius Junior, 60. ab Inchiqui-
nio funditur 17

Copperspitum 95

Coppius 201

Corbetus 49, 60

Corcagiæ defectio 31

Corcarius 207

Coritani 168

Cornavii *ibid.*

Coronatio Regis 106

Cossaci 49

Cottingtonus 62

J. Coventrius 134

Craighallus 141

Craven Baro 74

Crawfordii Comes, 102. Craw-
fordii-Lindesii 140

Ol. Cromwellius Senior 218

Cromwellius Olivarius in Hiber-
niam parat, 5. in Momoniam se

applicaturum simulat, 10. Dub-
liniam appellit, 23. Droghe-

dam obsidet, 24. repulsam pa-
titur, *ibid.* postea victoriâ cru-

deliter utitur, 25. cætera præsi-
dia quàm faciliè expugnat, *ib.*

Wexfordiam pergit, 27. per-
sequitur victorias, 29. stativa

meditatur, 30. Momoniam de-
fectione recipit, & ibi stativa

figit, 31. dein in hostica mo-
vet, 33. Goram capit, 34. &

Kilkenniam, 36. Clonmellium,
36, 38. Bello Scot. præficitur,

88. prope Tiburnam magnâ
frequentia convenitur, *ibid.*

Generalis declaratur, 89. ad
Scotos scribit, 90. movet in

Scotiam,

C

Scotiam, 91. ad prælium provocat, *ibid.* Collingtoni domum expugnat, 94. Scotos vincit, 96. Torwoodam tendit, 108. in Angliam redit, 112. Wigornia Londinum pergit, 139. Pseudo-senatum iratus ingreditur, 147. & dissolvit, 148. novum adsciscit, & qualem, 150, solvit, 151. rerum habenas capessit, 152, 160. seditiosos nautas reprimat, 162. subodoratur conspirationem, 167, 170. Pseudo-Parliamentum convocat, 171. alloquitur, *ibid.* & secundò, 172. prensat omnes, 179. est inquietus, 182. carpento excutitur, 183. corrodit pecunias, 184. Indiam Occidentalem invadit, 189. insufflante Theologastro, 190. sciscit Pseudo-Parliamentum, Nemo necem ei machinetur, 196. Regio titulo donaturi Senatores, 196. rationes, 196, 197. recusat, 199. copia datur successorem eligendi, 200. Protector declaratur, 201. periclitatur, 202. filium Richardum in rus amandat, 205. & gradatim promovet, 206. scribit volones, 208. febre corripitur, 215. convalescentia confidens, 216. Successorem designat, 217. Richardum hæredem nuncupat, *ibid.* moritur, *ibid.* sepelitur, 222. Characterismus 180, 218 Rich. Cromwellius, 200, 205, 217.

D

Protector salutar, 221. manibus patris parentat, 242. Democratici struunt ei insidias, *ibid.* Parlamento opem invocant, 223. Recognitionem imponit, 224. Praefectis intonat, 225. cum extrudunt, 60, 227, 230
 Henr. Cromwellius in Hiberniam missus, 57, 205. in Angliam redit 60
 Croneburgum Castrum 211
 Crookius 169
 Culhamus 37
 Culmorum captum 38
 Curia Justitiæ suprema 72, 105, 186, 207
 Curluvii montes 43, 45, 59

D.

Dafferius Baro 109
 Dania 65, 160, 162, 227
 Danversius 204
 Darlton 98
 Davisonus 186
 Decimatio 184, 185
 Dedupi Baro 101, 102
 Delatores, 73. *vide* Illices, & Speculatores.
 Delegati Hibernici celebrant Kilkennia confessum, & discedunt, 34. Scoti, 141. Exercitus Anglicani, 149. Regii, 166
 Demetæ 106
 Democratici tumultuantur, 3 quibus Pseudo-Senatus gratificari videri vult, 4. in Hibernia, 56. in Anglia, 149, 150, 151, 156. Crom-

D

156. Cromwellium averfan-	
tur, 166, 167, 172, 203, 215, 222,	
Cromwellio molesti	215
Deputatus Hiberniæ, 44. à Par-	
ricidis missi	50, 57
Derbiz Comes, 105, 112, 117. ca-	
pite plectitur, 118. Comitissa	
Manniam defendit	143
Dermidium	39
Derria, 18. ei succurrit Owe-	
nus Row	16.
Desborius	215, 222, 225
Devauxius	213
Dillonus	20, 22
Dissensio inter Scotos	103
Divanum	189
Divina Officia restituuntur Hi-	
bernīs	57
Divisio fundorum in Hibernia, 54	
Dobuni	111
Dolmanus	160
Dominga civit. 191. aggredi-	
untur Angli	191, 192
Doncastrum	207
Doneum capitur in Ultonia	38
Dorcestria	127, 134
Doristlaus in Belgium mittitur, 2.	
occiditur, 3. ab Ordinibus	
vindicix frustra deponuntur,	
<i>ibid.</i>	
Drakeus	105
Drogheda, 15, 23. capta ab In-	
chiquinio, 17. ejus obsidio-	
ne Prorox Jonesium excutit,	
23. oppugnat Cromwellius,	
defensante Astono, 24. ob-	
fidetur & capitur	25
Drummondus	116
Dublinia, 9. se includit Jonesius,	
15. Pontificios excludit, <i>ibid.</i>	

D

obsidione cingere Prorox de-	
cernit, 16, 19. & fame dedi-	
tionem extorquere, <i>ibid.</i> sub-	
sidia veniunt inspectantibus	
militibus, 20. castellum pro-	
ximum muniant, 21. sed Jo-	
nesius erumpens fundit, 21, 22	
Dubliniam appellit Cromwel-	
lius	23
Ductorum literæ responsorix ad	
Scotos, 89. consentiunt Crom-	
wellium rerum habenas capef-	
fere	152, 157
Duna Britannica	107
Dunæ	163
Duncannonia	38
Dundalkia, 8. ab Inchiquinio	
capitur, 17. à Prorege firma-	
tur, 23. eò fugiunt præfidiarii	
ab aliis locis	24
Dundrum capitur	33
Dundassius, 97. perterrefactus, 99	
Dundea à Monckeo diripitur, 140	
Dundeani, 86. Natalitia Regis	
celebr.	107
Dunkerka, 63, 191, 212. obside-	
tur, 213. capitur	214
Dykus	207

E.

EArlius S. Th. Doctor Roto-	
magi Regem invisit	138
Eboracensis Dux, 44, 62, 63, 165,	
193, 196, 212, 213, 214. ejus	
copiæ	193, 212
Eboracensium conspiratio, 168	
Ecclesiæ Angl. Ministri, 176, 177,	
	185
Ecclesiastici, <i>vid.</i> Presbyteri-	
ani,	

E

ani, & Clerus. Cœtus Eccle-	
siasticus, 94, 103. demereri	
studet Cromwellius, 175. eo-	
rum Censores	178
Edenburgum, 82, 86. capitur ab	
Anglis, 97. castrum obsistens	
expugnatur	99, 106
Edictum adversus Regis celationem	136, 131
Eglintonius Comes	107
Eirenarchæ	151
Elapsus Regis admirandus	139
Eldenus Mercator	129, 131
Elizabetha Regina	8, 63
Ellitium oppid.	140
Ellenburgum	211
Enis in Ultonia	38
Enisbussen	54
Eniscorven	28
Episcopus	
Avenionensis,	182.
S. Catharinæ à Lotharingio	
venit cum propositis,	44
Glogeri à Cootio suspen-	
ditur,	38, 39
Fernenfis suspenditur,	49.
Rossienfis etiam à Brohilio	37
Equi Angl. 44. Hiberni <i>ibid.</i>	
Equiso Regem agnoscit Brid-	
portæ, 132. alius Charmuthæ	
	133
de Equorum caudis alligandis	
scium	12
Erburius	102
Ernescrought	54
Effexiæ Comes, 105. ejus exer-	
citus reliquit	189
Estionegium capitur	29
Ever-Mac-Mahon Episcopus	
Glogeri	38

F

Ewersius tribunus	35
Exercitum scribit Hiberniæ	
Prorex, 14. de stipendiis ex	
proprio prospicit, <i>ibid.</i> duct	
in Jonesium, 15. in fugam	
conficitur, 21. alium contcri-	
bit, 26, 27. qualem	27
Exercitus Anglicani petitio, 4,	
144. Cromwellium fiterè	
molitur, 173. petitioni sub-	
scribit	175
Exercitus instructores, 184. tyrani-	
nis	185, 186
Exonia	132, 133

F.

Faber Ferarius cum Rege con-	
fabulatur, 125. alius Wil-	
motum penè prodit	133
Fairfaxius, 88. levatur onere	
Generalis	89
Falconbergius Baro	105, 128
Fames in Hibernia	53
Fanatici	150, 156, 176, 178
Fanshawus	116
Farellus Passagium recuperatu-	
rus à Zankio funditur, malè-	
que multatur, 32. trans Gal-	
viam pellitur 46. sub eo Hi-	
befn. reliquæ discessum pa-	
ciscuntur	51
Fecanum Normanniæ Rex appel-	
lit	137
Fernenfis Episcopus suspenditur	
	47
Fethereda	34
Fifa	101, 106
Fineagium capitur	57
Finglassia	15, 19
Fioria	211
	R
	Flandria

G

Flandria, 272. piraticam interdicit venditionem, 4. Dunkerka	213
Fleetwoodus, 112, 116, 204. in Hibern. mittitur, 50. character, 50, 56. revocatur	56, 215, 225
Flemmingius ad Scotos à Rege mittitur	77
Fœdus de novo urgetur	102, 146
Forbesius ductor Regius	115, 116
Foresta Sherwoodi	168
Fortia	97, 106
Fredericus Rex Daniæ	210, 211
Fredericus Baro	82
Fryus	101, 202
Fuensaldagnius	193
Fuerna	214
Fuernes	28
Fundorum divisio in Hibernia,	54, 55

G.

G Ades	195
Gallia nostris linum interdicit, 4. vini commercium à nostris interdicitur, <i>ibid.</i> dives pollicitis, 62. in Galliam transfretatur Rex, 137. contra Hispanum Cromwellio juncta bello, 193. opitulatur Angli	174
Galvia, 10, 32, 45, 46. se tradendum offert, 46. obsidetur & capitur, 48. noluit Proregi opitulari, <i>ibid.</i> pestilentatur, <i>ibid.</i> prope eam præsidia capiuntur	54
Gerardus	164

H

Germaniæ Imp.	62
Gibbonus	105
Giffordus	117
Glana fl.	27
Glascova	97
Glencarnius Comes	141
Glocestria, 111. Dux 66, 181,	214
Gluckstadium	211
Goffius	228
Goldenbrigia capitur	33
Goodsonus	211
Goodwinus Hibern. procurator	57
Gora expugnatur	34
Gordonius	101
Gorgius Doctor	126
Gottenburgum	211
Grayus	112
Grayus Baro	119
Greenwayus	164
Grehvillus	71
Grevelinga	213
Grevius	116
Groningæ Ordines	162
Grovius	169
Gunterus	135
C. Gustavus Suecus	210, 211

H.

H Adina	95, 98
Hafnia	160, 211, 212
Halseius	169
Hamburgum	163
Hamiltonia	108
J. Hamiltonius Dux	91
G. Hamiltonius Dux de novo foedere astringitur, 102. exercitus Scoticus Dux proponitur,	

H

nitur, 107. vulneratur mo-	
riturque	115, 116
Hamiltonius alter	115
Hammondus tribunus, 34. ali-	
us procurator Hib.	57
Hanseaticæ naves	163
Harrisonus	110, 112, 148, 103,
	228
Harristonum	39
Hasleriggus, 89. Scotos durè	
tractat	96
Haynesius	131, 142
Healia oppidulum	135
Hebrides	141
Helveti	188
Henchmannus Doctor	135
Henricus Cromwellius	57, 60
Herculeæ columnæ	195
Hessami planities	168
Hiberni ad Regem inclinant,	
1. primi ab Anglis oppug-	
nantur, <i>ib.</i> in eam milites	
sub Cromwellio mittuntur,	
6. Hibernorum distributio,	
<i>ibid.</i> Primigenii, <i>ibid.</i> eo-	
rum caput, Nuncius Pap.	
<i>ibid.</i> qui omnia miscet, <i>ib.</i>	
& Regi abrenunciandum	
suadet, 10. Regi in obse-	
quium redeunt, <i>ib.</i> sed pa-	
ctis initis, 10, 13. fallaces,	
14. diffiliunt in partes, 26.	
renuunt contribuere, <i>ib.</i> fu-	
si ab Axtelio, 42. eorum ex-	
cusatio	43
Hiberniâ integrâ potiuntur	
Parricidæ, 49, 51 & pestis,	
52. mercatura Hibern. 58.	
Perduellionis postulati om-	
nes Pontificii, 54. transa-	

I

plantatio	59
H. Hide legatus ad Turcam oc-	
ciditur	62
Ed. Hide in Hispaniam mitti-	
tur	<i>ibid.</i>
Hide vidua Regem occulit,	
	135
Hillius	58
Hispaniam Cromwellius exa-	
gitat, 189. bellum indici-	
tur	193
Hispaniolam aggrediuntur An-	
gli	191
Hobbalii prædium	120
Holburnius	108
Holderus	186
Hollandia	162
Holfatæ Dux	65, 210
Horniholdus	111
Hospitia Juri municip. stud. in	
Hibern.	11
Howardus	228
Huddlestonus	123
Huetus	207, 208
Hulla	207
Huntæus	101, 102, 141
Husonus, 104. Dublinæ præ-	
ficietur, 27. ejus victoriæ	
	39

I.

Iacobus R.	8, 197
Jamaica	192
Jana Lana	124, 128
Jarfeia, 1, 41, 77, 142. Rex e-	
greditur, 79. Insulæ expug-	
nantæ præficitur Haynesius	
	131, 142
R 2	locus

Iccius portus	212
Iceni	106, 112
Jedburgum expugnatur	98
Jenkinſius	105
Jepſonus	211
Jefuitæ	178
Illices, <i>Trapan</i>	73, 74, 170
Imperator German.	62
Inchegarvy	109
Inchiquinus, 8, 40. perfequitur Equitatum ad Droghedam, 15. eum & Cootium fundit, 17. Droghedam capit, <i>ib.</i> Farellum vincit & prædâ potitur, <i>ibid.</i> Dundalkiam, &c. capit, <i>ibid.</i> reddit ad Finglaſſiam, 19. defectionem Momoniæ compeſcit, 30. ejus uxor incarceratur, 31. Wexfordiam recuperaturus rejicitur, 32. prope Limiricum penè corripitur, 33. inter rebelles patitur	54
Independentes maximè grati Cromwellio	176, 177, 178
India occidentalis petitur	189
Ingolsbeius	3, 10, 33, 45, 228
Innerneſſia oppid.	140
Inquiſitio adverſus Eccleſiaſt.	40
Inſcriptio ſuperba	140
Inſtructores exercitus, 184. eorum tyrannis, 185, 186, 195 Cromwellio recalitrant, 186. in ordinem rediguntur <i>ibid.</i>	
Inſtrumentum Gubernationis	152
Joachimus Belgarum Legatus	68

Joannes Bapt. Renunc. <i>vid.</i> Nunc. Pap.	
Mich. Jonesius, 8, 9. extra Dubliniæ mœnia Proregem præſtolatur, 15. eum ludit, 16. corripit & ſuſpendio tollit affinem, <i>ibid.</i> auxilium implorat Pſeudo-fenatûs, <i>ibid.</i> Proregis copias fundit, 22. Legatus Cromwelli denuntiatur, 24. moritur	31
Theoph. Jonesius, 36. Hibern. procurator	49
Jouſtallus	160
Iretonus, 24, 33. Cromwellio in Hibern. ſuccedit, 39. ad hiberna Dubliniæ ſe recipit, 42. in Connaciam irrupit, 45. capto Limirico, 46. peſte moritur, 47, 48. illius character	47
Iretonus alter	226
Judæi	193, 194
Judaïſmum redolent Decimæ	150
Judices Regni	169
Juliana Conisbeia	130
Juramentum Abrenunciationis	59
Jurati	186, 187
Jus naturale, 150. municipale, 156. Jus in Hibernia	53, 54
Juſtitiz Curia ſub Cokio in Hibernia, 51. in Anglia ſub Keebelio, 71. ſub Cromwellio rectè adminiſtratur	175

Keebelius

K

K.

K Eebolius	72
Kenmorii Comes capitur	118
Kerrium prensat Cromwellius,	98, 103, 104. persequitur, 104.
Lambertus fugat & capit	<i>ib.</i>
Kiddermonasterium	117
Kildaria à Prorege capitur,	15.
ab Hufono iterum	34
Kilkennia obsidetur, 34. capitur	36
Kilmalocum	39
Kiltenon capitur	33
Knockfergo sublevando dum	studet Monrous, deletur 38
Knoctoverium capitur	33
Knoxius	114
Kytheus captus	<i>ib.</i>

L.

L Agenia	17
Lambertus Hibern. deputat.	eligitur, frustra, 50. vulnera-
tur, 92. Kerrjum capit, 1. 4.	
Fortham transit, 108. author	ut Cromwellius rerum habe-
nas capeffat, 152, 172. ex-	auctoratur 204, 215, 222,
	228
Lanea Jana	124, 128
Laneus	123, 124
Lasselius	125, 126
Latrones non diu concordēs	144

L

Lauderdalix Comes	103, 117, 118
Lawfonus	203
Lechlinia capitur	39
Ledx Marchio in Angliam venit,	191. occiditur 214
Legatus ad Hispanum, 62. Belg.	Joachimus remittitur, 68.
Sanctjonesius in Belgium	mittitur, 69. quomodo tra-
ctatur, 69, 70. Whitlockius	in Sueciam, 70. Bond à
Sueco in Angl.	70
Leges Angliæ reformandas vo-	lunt Fanatici 150
Leggius tribunus	113, 169
Leitha, 91, 98. capitur, 97. Co-	mes 102
Lentalius Orator	111, 170, 118,
	229
Lesleius Scotici exercitûs Ge-	neralis, 81, 91. fugit, 96. ca-
pitur	140
David Lesleius	94, 107, 115,
	117, 118
Levinii Comes	140
Levistonus Baro, 102. servatur à	Proceribus 118
Liga	146
J. Lilburnius	3, 187
R. Lilburnius	107, 113, 117
Lima	129, 131, 210
Limiricenses	32
Limiricensis Episcopus	47
Limiricum, 33, 47. obsidetur	& traditur, 46. semper Pro-
regi minus obediens	47
Limpida sylvā	168
Liskelaghan	38
Lisleus	207
Literæ Regis ad Scotos	77
R 3	Scoto-

M

Scomorum ad Parricidas,	89.
Ductorum Angl. respons. <i>ib.</i>	
Cromwellii	90
H. Littletonus Eques	169
Livorna	160
Lockartus	141, 114
Lomuriæ montes	95
Londini conspiratio	104, 207
Londinenses, 111. eorum peti-	
tio	47, 61
Londinensis Cromwellium Re-	
gem eligendum proponit	196
Lopesius	195
Lorniz Baro Argathelii fil.	87.
ejus uxor	84
Lotharingiz Dux,	165. ejus
Procurator in Hibern.	44
Lovius	105
Louvre Paris.	165
Lubeca	163
Sancto-Lucarum	<i>ibid.</i>
Lucas O-Toolius	52
Lucasius	169
Ludimagistri	185
Ludlous Hiberniz Procurator	
	49, 51
Luguvallum	109
Lusitania	163
Luxetia Paris.	139

M.

M Adleya	120, 121
Majores Generales	184, 185,
	186, 195
R. Malevererius Eques	168
Malignantes	93, 226
Mallorius	207
Mallovium, 31, 33. al. May-	
olla.	

M

Manasses Ben Israel	193
Manchestria, Mancunium	113
Mannia	1, 105, 112, 143
Manningus	170
Mansellus Mercator	136
J. Marchius	141
Mardikum	212
Margraffia	38
Marsfeldia	126
Marfinus Generalis	207
Masseus, 102, 105, 107, 110, 113.	
capitur & evadit, 119. ejus	
exercitus reliquæ	189
Massius Regem frustra perse-	
quitur.	134
Mathematici frustra metiendis	
Hibernorum agris insudant	
	55
Matrimonium	151
Mauritius Princeps, 29. mari pe-	
rit	67
Medinæ Sidoniæ Dux	195
Mediterraneum mare	189
Medowus	163, 211
Megalopolitanus Ducatus	210
Menapii	27
Mercatura Hibern.	58
Merseus fl.	110
A. Mervinus	8
Midia	36
Middletonus, 101, 102, 141. equi-	
tatui præficit, 107, 114. capi-	
tur	118, 141
Milechum	43
Milfordiâ Cromwellius solvit,	
23. inde suppetias recipit	
	33
Milites in Pseudo-senatum ini-	
qui, 144, 145, 146. de Crom-	
wellii promotione sibi gratu-	
lantur.	

M

lanetur, 151. veteranorum eum	
novitiis similitates, 55. ple-	
rique Anabaptistæ	<i>ibid.</i>
Missa	178
Modena	27
Moguntia Episcopus	65, 182
Mononia, 9, 31. Cromwellio	
favet, 20. eò mittitur In-	
chiquinius, <i>ibid.</i> deficit,	
30. ei insident rebellium re-	
liquiæ	51
Monaghan	38
Monarchia Christi terrena	150
Monckeus, 8, 112, 119, 140. <i>Moss-</i>	
<i>Troopers</i> capit, 98. classis	
præfectus	161
Monrous Scotus, 8. à Cootio	
funditur	38
Montacutius	195, 212
Montgomerius	101, 114, 116
Montisfrosani Marchionis hi-	
storia, 80, 65, 91, 98. capi-	
tur & indignè tractatur, 81.	
articuli in eum, <i>ibid.</i> con-	
demnatio & mors	83, 84
Montmedium capitur	212
Mordantius	207, 208
Morganus, 58. in Scotia, 141.	
Mardikum defendit	212
Mori agri	111
Morum observator Cromwelli-	
us, 180. reformatior	175
Moscovia Dux	65
Ed. Moseleius	141
Mosleia	123
Musleburgum	91, 95
P. Musgravius Eques corripitur	
Dumfrisi	140
Muskerius funditur	46

N

N.

Natalitius Regis dies	107
Naves MDCC. captæ &	
submersæ, 161. Hanseaticæ	
	163
Naum oppidulum	15, 39
Nauta Regi assidet imprudens	
	138
Nautæ tumultuantur	162
J. Naylor	202
Nelsonus	32
Neoburgicus Princeps	181
Neoportus Baro	169
Neoportus Belg. Orator	158,
	160, 162
Neoportus oppid.	117, 118
Neorus flu.	68
Neurium ab Inchiquinio ca-	
ptum, 17. à Prorege firma-	
tur, 23. se dedit	25
Nobiles Hibernos perstringit	
Prorex, 31. Angli dedignant-	
tur Cromwellii Parlamento	
immisceri	205
Norfolcienses conjurat.	106
Normannicum jugum spirant	
Leges	150
Northumbria Comes	66
Novum castrum	96
Nuncius Papalis in Hibern. 7.	
omnia sibi arrogat, 9. con-	
temnitur, <i>ibid.</i> Galviam su-	
giens obsidetur, & discedit	
	10

O

O.

O blivionis Actus	143, 184
Ogilbeius,	80, 100, 140
Okeius	228
Oldenburgicus Comes	183
Onealius,	
Daniel	28
Hugo Boy	36
Mathematicus	182
Phelim	52
Owenus Row, 10. negat pacis articulis subscribere, 13. paciscitur cum Monckeo, 19. spe factâ cum Pseudo-senatu conventurum, 19. sed luditur, <i>ib.</i> Derriæ succurrit, 18. Proregi in gratiam redit, 28. moritur 29	
Opdamus Generalis	212
Orangæ Princeps, <i>vid.</i> Auriac.	
Orcades	141
Ormondæ Marchio, 9. cum Hibernis Kilkennæ convenit, 10. inter rebelles patitur, 54. in Galliam mittitur ut Glocestrium abducât, 181. Angliam intrat, 207. ægre evadit <i>ibid.</i>	
Ostenda	212
Overtonus, 167. Fortham transfreditur, 108. cum liberant Parlamentarii	224
Owenus Row, <i>vide</i> Oneal.	
And. Owenus LL. Doct.	141
Oxonæ Comes	169
Oxonæ tumultuantur milites	3

P.

P acificatores à Belgis	158, 160
Packernus	228

P

Pakingtonus	111, 169
Pannificia nostra interdicta à Gallis	4
Pantaleon de Sa	163
Papalis Nuncius, <i>vid.</i> Nuncius.	
Parkerus Mercator	138
Parlamentum indicere in Hibernia tenetur Rex, 10. in Scotia, 103. <i>vid.</i> Pseudo-senat.	
Parricidæ Regias res edocti, 88. tremunt ad Regis adventum	110, 112
Passagium Hibern.	29, 32
Penderelli	117, 120
Penlandiæ montes	94, 95
Penningtonius	47
Pennius Thalassiarcha	190
Penruddockus	169
Peristylum novum	163
Perrius à Belgis mittitur	158, 160
Perryana sylvâ	114
Pestis in Galvia, 48. per Hiberniam	52
Petcombe Danus	227
Hen. Peterfius	130, 134
Petitio Londinens. 47, 61. gratulatoriæ à Provinciis, 174, 222. militum	3, 4, 144, 223
Pettie Medicus	55
Peytonus eques	165
Phelim Oneale, <i>vide</i> Oneal.	
R Philippius	135, 169
Philippus Hispan. R.	63
Pickeringus	215
Pii à Cromwellio prensantur	179
Pitchfordium	111
Polonia, 186. Rex, 62, 65, 210	
Pomerania,	210
Pontana	

P

Pontana	15
Pontificii Dubliniâ extruduntur,	
15. optimates sequestr.	55.
demulcet H. Cromwellius	58,
	59
Poolium oppid.	138
Pope	127
Pophamius	29, 71
Portugalliæ Rex	64, 67, 68, 163
Portumnus	46
Portsmutha	136
Portus Iccius, Callisium	212
Potterus	105
Powickum	114
Præfecti exercitus, 4, 149, 151, 152,	
171, 173, 174. Democratici in	
Richardum urgent	225, 226,
	227
Prælium Barodani, 96. tormen-	
torum, 95. trans Fortham,	
108. Warringtoniæ, 110.	
Wigorniæ, 114. Belgarum	
maritim. 159, 161. Dun-	
kerkæ	213
Prætor Clonmellii	38
Londinensis	60, 111, 226
Youghalliæ	30
Presbyteriani, 78, 166, 176, 146.	
pro Rege conspirant, 104. ali-	
qui à Consiliis Cromw. 156.	
Regi ex parte benevolunt,	
166. luduntur, 171. Scoti	
quomodo Regem tractant	
	87, 93, 100
Prestonus, 15. ejus vires fra-	
ctæ, 9. Waterfordiam tenet	
	39
Prideus	174, 204, 208
Proceres Cromwellii	201, 204,
	206

R

Procuratores Hibern.	42, 49, 57
Proposita Exercitus	146
Hibernorum	9, 10
Lotharingii	44
Scotorum	76, 79
Protektor	152
Pseudo-senatus Democraticis	
gratificatur, 4. ludit Owe-	
num Row, 19. ad Regis ad-	
ventum tremir, 110. metuis	
sibi à militibus, 145. dissolvi-	
tur, 148. Scommata paritur,	
<i>ibid.</i> novus inducitur, 150.	
sefe abdicar, 151. alium in-	
dicat Cromwellius	171, 195,
	206, 224

Q.

Quæsitores duodecim	186,
	187, 188
Quatermannus	107

R.

R Abriga	39
Rainsborius	207
Rathmines	20
Rauris fl.	45
Rebellionis Hibernicæ autores	
inquir. 52. Rex Car. ab omni	
notitia absolvitur	<i>ibid.</i>
Regia capitur	46
Regii, 156, 185. dubii quò se ver-	
terent	165
Regiminis instrumentum	152
Regina, 78, 87. Regi occur-	
rit	139
Reginensis	

R

Reginensis Comitatus	15
Regineus trajectus	108
Regicidium jactant Pseudo-fenat. & milites	89, 144
Regium Nomen præfectis arri-der, 151. & Leguleiis	197, 198
Registrum	151
Regni Suffexia	136
Reinoldus	10, 24, 33, 37, 54, 112, 214
Remonstrantia Scotica, Præfectorum	103, 226
Renunciationis juramentum	59
Repræsentativam milites poscunt,	144, 146, 147
Reprisalia literæ	70, 157
Rex, vide CAROLUS.	
Richius, 204. alter	105, 228
Riverius	207
Rochestria Comes, 168. vide Wilmot,	
Rogerius	128
Rollesius Angl. Justitiar.	164
Roslanum	98
Rossienfis Episcopus, 37. sus-penditur	ibid.
Rossium	28
Rotatio	147
Rothesia Comes	116
Rotomagum	138
Rouseus	150
Rubrum ædificium	94
Rupertus Princeps	29, 67, 68
Russellus	169
Rustici in Scotos grassantur	118

S.

SABaudia Pedemontana	188
SABaudia Nosocomium	177, 178

S

Sabrina fl.	113, 114, 128
Sacerdotale munus	151
Sacrificuli	170
Salopia Comes, 111. Comita-tus, 117. conspiratio detecta	168
Saltmarshius	202
Salvator navis	163
Sambournus Mercator	138
Samsonus navis	163
Sancti-Johnstoni opp.	101, 103, 109, 140
Sandvici Comes	195, 212
D. J. de Sanega	195
Sanctjonesius	69, 146
Sarisburia	134, 168
Saxonici Reges	187
Scaccarii in Hibern. præfectus	58
Berrius	
Scania	
Schaepius in Angliam mittitur	69, 158
Schismata inter Scotos spargit	
Cromwellius	98, 103
Sconia coronatur Rex	106
Scoti initio pendent incerti, 1. sibi permittuntur, ibid. in Hi-berniam quando introducti, 8. opitulantur Regi, 14. Poloni-ci, 65. Carolum Regem ag-noscunt, 75, 76. de conditio-nibus disceptatur, 76, 79. Dele-gatos ad Regem mittunt, 79. cum Parricidis expostulant, 89. se comparant in defensio-nem, 91. Anglos aggrediun-tur, 92. ad prælium nolunt venire, 94. ad Cromw. mit-tunt, ib. persequuntur, 95. prenfat nonnullos Cromw.	58, infle-

S

98. inflectuntur ad Regis obsequium, 102. Schismata inter eos spargit Cromw. 103, 98. Scotiæ Nobilitas, 140. Scotis Angli dominantur, <i>ibid.</i> munimentis coercent, <i>ibid.</i> ejurant Regem Scoti, 141. Judices ab Anglis patiuntur, <i>ibid.</i> armorum usus interdicitur, 142. qui sunt à Consiliis sufficiuntur ab Anglis 141, 142	
Seaforthius	101
Sectarii maximâ parte novitii milites in Hibern.	55
Sheffnallium	122
Sibaldus capitur	82
Sillinae sive Sigdeles, 1. infestandis rebellibus opportuna, 70. capiuntur	71, 210
Simmoni ædes	136
Sinclarius	116
Sineon fl. 42, 46. pertransit Iretonus, 45. circuit ferè Connaciam	59
Slego	45
Slingsbeius	66, 168, 207, 208
G. Smithus	141
Somersettanae ædes	174
Somersettensis ager	210
Spea	86
Speculatores Cromwellii	73
Spencerus	59
Sponsalium nova publicatio	151
Spotswoodus capitur	82
Staffordia	117
Stainerius	195
Stanfordiæ Comitissa	119
Stapleius	207
Statutum de non importandis mercibus	157

S

Stawellus	187
Staelius Cancellariæ Hibern. præficitur	58, 60
Sterlinga, 35, 97, 103, 107. capta	140
Stewardus	219
Stonehengia	135
Stonius	160
Stourbrigium	117
Strages ad Droghedam quanta	25
Stratfordia	125
Straughanus, 81. in Cromwellianos impressionem facit, 92. prensatur, 98, 103. fugit, moriturque	104
Stricklandius, 1. apud Ordines confessu privatur	68
Successorem eligendi copia datur Cromwellio	200
Sudburii porta	115, 116
Sueciæ Regina, 62, 64, 65, 80. ad eam mittitur Whitlockius, 70. seipsam abdicat, <i>ib.</i> in Italiam proficiscitur, 182. ejus Successor, 186, 210. ei congratulando mittit Cromw.	186
Suec. Legatus	174
Suffolcienses Conspir.	106
Suilius lacus	38
Suirus fl.	29, 33
Sullivanus O-Beara	51
Sandercomus	202
Sunta fretum	160, 211, 212, 217
Surria	207
Suffexia	136, 207
Swintonius	141, 142
Sycophantæ	73
Sydenhamus	215
Synottus	27
Taffius	

T

T.

T Affus, 7, 9. præst	Roffio, 28.
tradit	ib.
Talboium	15
Talbottus Baro	112, 117, 118
Tantallonum expugnatur	98
Tauntona	210
Taxatio ingens in Hibern.	33. in
Anglia,	ib.
Teamus fl.	113
Tekrohana	39
Tenariffa	109
Tetershallus Navarcha Regi tra-	
jiciendo fidem spondet	136
Texela	161
Thalassiarcho forum	163
Thoroldus	186
Throgmortons	113
Thule capta ab Anglis	141
Thurlous	183
Tilfleus	113
Tiperaria, 33. ei Zankius invi-	
gilat	45
Tivius fl.	
Toleratio Relig.	176
Tomlinsonus	60
Tongi castrum	117
Toopius	203
Torii latrones Hibern.	49, 53
Tormenta quot in Edenburgi	
Castr.	100
Torwooda	107
Tractatores,	
Transplantatio Hibern.	59
Tremulorum progenies	102, 220
Trenta	117, 134
Treverus	32
Trimmium capitur ab Inchiqi-	

V

nio, 17. firmatur à Prorege,
23. recipitur à Cromwellio

Tripolis	25
Trumpius Belgar. Thalassiarcho	189
de Dominio maris admonetur,	
159. prælium tamen init, ib.	
occiditur	161
Trumpius Junior	160
Tunetum	189
Turbones	150
Turcarum perfidia	62
Turenus	193, 213
Tyrrhenum mare	160

V.

H. V Aneus Equ.	169, 228
Vectigalia,	
Vectis insula	137
Venablius subsidio Dublinæ ve-	
nit, 20. ad Cootium in Ulto-	
niam missus, 24. Cavæ comi-	
tatui invigilat, 45. præponi-	
tur copiis in Indiam occiden-	
talem destinatis	190
Venetorum Legatus	66
Videgora oppid.	104
Vini commercium cum Gallis in-	
terdicitur	4
Virginia	1
Viride Castrum ab Inchiquinio	
capitur, 17. à Cromwellio re-	
cipitur	25
Visurgis fl.	211
Vlissingani	158
Ultoniam Scoti incoluerunt, 9.	
inibi quæ cepit Cootius	38
Ulyssipona	67

Vowelus

W

Vowellus	164
Uptonia	113
Usserius Hiberniæ Primas	57
Utopiani	147
Uxbrigia	105
Uxor Inchiuinii incarceratur	31
Wagstaffius	168, 169
Wallerus	60
Walleri exercitus reliquæ	189
Walwinus	3
Waristonus	107
Warringtonia	110
Warwicensis Comes	205
Washburnius	111
Waterfordia, 32. Farello iniqua,	
<i>ibid.</i> obsidetur ab Iretono	39.
capitur	40
Waterfius	208
Wentworthius Baro capitur	118
Westfrisia	162
Westleius curio	133
Wexfordiam ducit Cromwelli-	
us, 27. capit, <i>ib.</i> Inchiuinus	
recuperaturus	32
Whalæus	104, 205, 218
Whitgravius	123
Whitladies	117, 122
Whitlockius	70
Wicklovia	28
Widderingtonius Baro	113
Widdringtonius Orator Pseudo-	

W

Parliam.	196, 200
Wigornia, 111. prælium,	114.
miseranda facies	116
Wildmannus	167, 169
Willobeius Baro	72, 169
Wilmotus	102, 117, 122, 124, 127,
	128, 133, 134, 137, 168
Wiltonia	168
Windhamus Regem excipit	127,
	128, 129, 132
H. Windhami equitis rimantur	
ædes	134
Windramus à Scotis ad Re-	
gem missus, 76. remittitur	77
Winoxberga	214
Winteri ædes	125, 128
Wolphius	120, 121
Woodcockius	207, 208

Y,

Y Ates	120
Youghalia	30
Yperæ	214

Z.

Z Ankius, 45. malè mulctat Fa-	
rellum	32
Zelotæ	150

F I N I S.